

STORTINGET

Innst. 2 S

(2020–2021)

**Innstilling fra finanskomiteen
om nasjonalbudsjettet 2021 og forslaget til statsbudsjett for 2021**

**Meld. St. 1 (2020–2021), Prop. 1 S (2020–2021)
og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)**

Innhold

Side

1.	Innledning	1
2.	Nasjonalbudsjettet 2021	2
2.1	Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi.....	2
2.1.1	Sammendrag fra Meld. St. 1 (2020–2021)	2
2.1.2	Komiteens merknader.....	14
2.1.2.1	Merknader fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti.....	14
2.1.2.2	Merknader fra Arbeiderpartiet	15
2.1.2.3	Merknader fra Fremskrittspartiet.....	16
2.1.2.4	Merknader fra Senterpartiet	16
2.1.2.5	Merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	20
2.1.2.6	Merknader fra Miljøpartiet De Grønne.....	20
2.1.2.7	Merknader fra Rødt.....	21
3.	Statsbudsjettet 2021	22
3.1	Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2021.....	22
3.1.1	Sammendrag fra Prop. 1 S (2020–2021) Gul bok og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021).....	22
3.1.2	Sammendrag fra Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)	27
3.1.3	Komiteens merknader.....	31
3.1.3.1	Merknader fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti.....	31
3.1.3.2	Merknader fra Arbeiderpartiet	34
3.1.3.3	Merknader fra Fremskrittspartiet.....	60
3.1.3.4	Merknader fra Senterpartiet	70
3.1.3.5	Merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	109
3.1.3.6	Merknader fra Miljøpartiet De Grønne.....	122
3.1.3.7	Merknader fra Rødt.....	150
4.	Budsjettets inntekter og utgifter etter art	163
4.1	Sammendrag.....	163
4.2	Komiteens merknader.....	163
5.	Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2009–2021	163
5.1	Sammendrag.....	163
5.2	Komiteens merknader.....	163
6.	Budsjettkonsekvenser 2022–2024	163
6.1	Sammendrag.....	163
6.2	Komiteens merknader.....	163
7.	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	163
7.1	Sammendrag.....	163
7.2	Komiteens merknader.....	163
8.	Statens lånebehov	163
8.1	Sammendrag.....	163
8.1.1	Fullmakt til å ta opp statslån o.a.....	163
8.1.2	Sammensetningen av statsgjelden.....	163
8.1.3	Statens lånebehov og behovet for lånefullmakter i 2021	164
8.1.3.1	Fullmakt til å ta opp langsiktige lån i 2021	165
8.1.3.1.1	Sammendrag.....	165
8.1.3.1.2	Komiteens merknader.....	165

	Side	
8.1.3.2	Fullmakt til å ta opp kortsiktige markedslån i 2021	165
8.1.3.2.1	Sammendrag.....	165
8.1.3.3	Fullmakt til å ta opp andre kortsiktige lån i 2021 mv.....	165
8.1.3.3.1	Komiteens merknader.....	165
8.1.3.4	Fullmakt til å inngå derivater mv.....	165
8.1.3.4.1	Sammendrag.....	165
8.1.3.4.2	Komiteens merknader.....	165
9.	Omtale av særskilte saker	166
9.1	Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen	166
9.1.1	Sammendrag.....	166
9.1.2	Komiteens merknader.....	166
9.2	Statlige regnskapsstandarder (SRS)	167
9.2.1	Sammendrag.....	167
9.2.2	Komiteens merknader.....	167
9.3	Valutarisiko i investeringsprosjekter.....	167
9.3.1	Sammendrag.....	167
9.3.2	Komiteens merknader.....	168
10.	Forslag fra mindretall.....	168
11.	Komiteens tilråding	183

Vedlegg 1 Brev fra finansdepartementet v/Statsråd Jan Tore Sanner datert 11. november 2020

Vedlegg 2 Oversikt over rammeområder, innstillingsnummer og behandlende komité

Vedlegg 3 Oversikt over Sosialistisk Venstrepartis budsjettforslag

Vedlegg 4 Oversikt over Rødts budsjettforslag

STORTINGET

Innst. 2 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Meld. St. 1 (2020–2021), Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2021 og forslaget til statsbudsjett for 2021

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Hans Andreas Limi og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 43 bl.a. står følgende om finanskomiteens oppgaver:

«Senest 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget. Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i innstillingen eller fremsettes ved behandlingen av den, skal inneholde beløp for alle rammer, og kan ikke gå under rammenivå. I Stortinget kan det ikke voteses særskilt over enkelte deler av et slikt forslag.»

Komiteen viser til at Stortinget, som følge av pågående budsjettforhandlinger mellom regjeringspartiene Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, og Fremskrittspartiet, vedtok å fravike Stortingets forretningsorden § 43 vedrørende fristen for avgivelse av finansinnstillingen. Ny avgivelsesdato ble satt til 27. november 2020.

Forhandlingene om statsbudsjettet for 2021 mellom disse partiene ble imidlertid ikke sluttført før finanskomiteens avgivelse. Det er derfor ikke flertall for noe rammeforslag i innstillingen. Regjeringspartiene har derfor valgt å fremme regjeringens forslag med tillegg av forliket om tiltakspakken knyttet til koronapandemien, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og langtidsplanen for forsvarssektoren, jf. Innst. 87 S (2020–2021). Det vises for øvrig til Innst. 5 S (2020–2021). Videre vises det til at finansdebatten for 2021 avholdes 3. desember 2020.

Komiteen viser til at regjeringen Solberg la frem to tilleggsproposisjoner, Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2020–2021), 10. november 2020. Disse blir behandlet i de respektive fagkomiteer, men er også lagt inn som grunnlag i denne innstillingen.

Komiteen har disponert innstillingen som følger: I kapittel 2 behandles nasjonalbudsjettet for 2021, herunder hovedlinjer i den økonomiske politikken.

I kapittel 3 behandles regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder (politikkområder), jf. Innst. 1 S (2020–2021) og vedtak i Stortinget 13. oktober 2020, supplert med vedtak 10. november 2020. Merknadene fra hvert enkelt parti om forslaget til statsbudsjett for 2021 følger under pkt. 3.1.3.2–7. Det er ikke tatt inn merknader under hvert enkelt rammeområde. Det vises til de respektive

fagkomiteenes innstillinger for denne gjennomgangen, jf. vedlegg 2.

Kapitlene 4–9 gjelder omtale av spesielle saker, hvorav kapittel 8 gjelder statens lånebehov i 2021.

Forslag fra komiteens mindretall er gjengitt i kapittel 10. Komiteens tilråding finnes i kapittel 11.

Det vises til brev fra finansminister Jan Tore Sanner av 11. november 2020 om feil i Meld. St. 1 (2020–2021) Nasjonalbudsjettet 2021 og i Prop. 1 S (2020–2021) Gul bok. Brevet er lagt ved denne innstillingen som vedlegg 1.

2. Nasjonalbudsjettet 2021

2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

2.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2020–2021)

Koronapandemien har preget Norge og verden sterkt det siste halvåret. Koronaviruset rammer liv og helse. Pandemien og smitteverntiltakene har fått store konsekvenser både for enkeltpersoner og bedrifter, og for norsk og internasjonal økonomi. De langsiktige konsekvensene av viruspandemien kjenner vi ennå ikke omfanget av, og det er fortsatt fare for tilbakeslag i bekjempelsen av viruset både i Norge og andre land.

Norsk økonomi er fortsatt satt tilbake av koronapandemien og de strenge smitteverntiltakene som ble innført her hjemme og i resten av verden. Samtidig har gjeninnhenting startet raskere enn mange fryktet. Smittesituasjonen i Norge kom raskt under kontroll etter den kraftige smitteøkningen i mars, og mange av de strenge smitteverntiltakene er blitt lempet på. Sammen med de kraftfulle økonomiske krisepakkene har det lagt grunnlag for at aktiviteten i norsk økonomi har kunnet ta seg markert opp igjen etter den dramatiske nedgangen i vår.

Selv om gjenopphenting har gått raskere enn vi så for oss på forsommeren, vil aktivitetsnivået trolig være lavere enn normalt i lang tid fremover. Mange er fortsatt permitterte og arbeidsledige. Usikkerhet og lav etterspørsel demper investeringslysten, og norsk industri melder om et betydelig fall i investeringene i år og neste år. I en del næringer, særlig innenfor tjenesteyting, vil trolig aktiviteten bli liggende lavere enn normalt så lenge det er nødvendig å opprettholde smitteverntiltak. Smittesituasjonen har nylig blitt forverret i mange europeiske land. Også i Norge har smitten økt den siste tiden. Nye smitteverntiltak er innført, først og fremst lokalt i de områdene hvor smitteøkningen har vært størst. Den positive utviklingen er skjør. Samtidig vet vi nå langt mer om hvordan ulike tiltak virker, og vi er bedre rustet til å håndtere en eventuell ny oppblussing av viruset, både helsemessig og økonomisk. Det er særlig

viktig at vi unngår at arbeidsledigheten festner seg på et høyt nivå.

Pandemien og innføringen av strenge smitteverntiltak har gitt behov for ekstraordinære tiltak i finans- og pengepolitikken i inneværende år. Norges Bank satte styringsrenten ned til null, og det er satt inn tiltak over statsbudsjettet med et omfang uten sidestykke i norsk moderne historie. De økonomiske krisetiltakene som er vedtatt eller foreslått, utgjør 126 mrd. kroner i 2020. Tiltakene er midlertidige og skal fases ut etter hvert som den økonomiske situasjonen blir mer normal. Staten har samlet sett kompensert for store deler av inntektsbortfallet i privat sektor og dermed bidratt til økonomisk trygghet for den enkelte og til å forhindre konkurser og tap av arbeidsplasser. Tiltakene har begrenset skadeomfanget for norsk økonomi og øker samtidig muligheten for at Norge kan komme styrket ut av krisen på lang sikt.

Regjeringens strategi for veien videre; Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere, ble lagt frem i mai. Statsbudsjettet for 2021 tar denne strategien videre. Budsjettet skal bidra til å ta Norge ut av koronakrisen. Samtidig skal vi sikre godt smittevern og god behandling i helsetjenesten. Budsjettet skal også svare på de langsiktige utfordringene landet står overfor. Da må vi skape mer og inkludere flere. Den økonomiske politikken skal bidra til å:

- Få folk tilbake i jobb: Bidra til at bedriftene kommer i gang igjen over hele landet og at flest mulig kommer tilbake i jobb.
- Sikre flere bein å stå på: Vi må skape flere jobber, i flere bransjer, over hele landet. Veksten må komme i privat næringsliv. Vi bygger vei og bane, og bedrer rammebetingelsene for bedriftene.
- Skape en grønn fremtid: Legge til rette for at næringslivet kan skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid.
- Bygge kompetanse: Vi skal sørge for at flere fullfører videregående skole og at flere får den kompetansen som morgendagens arbeids- og næringsliv trenger. Vi skal videreutvikle Utdanningsløftet 2020.
- Inkludere flere: Alle skal få muligheten til å delta, både i arbeidslivet og samfunnslivet.
- Bevare tryggheten og tilliten i det norske samfunnet og bevare et sterkt internasjonalt engasjement.

Denne politikken vil både bidra til å få oss ut av krisen og være et steg på veien mot å løse de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor, samtidig som bruken av oljeinntekter bringes ned mot et mer bærekraftig nivå. Bruken av oljeinntekter i budsjettet for 2021 tilsvarer 3 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland, i tråd med handlingsregelen.

PANDEMIEN PREGER DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN, MEN GJENINNHEFTINGEN ER I GANG

Koronapandemien har gitt et tilbakeslag i norsk økonomi uten sidestykke i etterkrigstiden. I takt med at smittenivået har falt og de strengeste smitteverntiltakene er blitt lempet på, har aktiviteten i økonomien økt. Høyere oljepris og sterk økning i forbruket har også trukket opp verdiskapingen. Den registrerte arbeidsledigheten var i slutten av mars den høyeste i etterkrigstiden, men avtar raskt. Vi anslår nå en nedgang i BNP for Fastlands-Norge på 3,1 pst. i år, etterfulgt av en oppgang på 4,4 pst. neste år. Dette bringer aktivitetsnivået neste år opp til et høyere nivå enn før krisen, men likevel lavere enn det som var forventet utvikling før krisen. Styrken i gjeninnhenting er usikker og avhengig av hvordan smitten utvikler seg. Anslagene er basert på at det ikke kommer en ny smittebølge med like omfattende økonomiske konsekvenser som vi opplevde i vår, og at en vaksine mest sannsynlig blir tilgjengelig i løpet av neste år.

Også nedgangen i internasjonal økonomi har vært historisk dyp. De fleste av våre handelspartnerne har opplevd større nedgang i BNP enn Norge. Samtidig ser vi en oppgang i den økonomiske aktiviteten i takt med avvikling av de strengeste smitteverntiltakene. Flere europeiske land har nylig opplevd en forverret smittesituasjon og strammet inn smitteverntiltak, og det begrenser hvor raskt aktiviteten kan ta seg opp. Norsk eksportrettet næringsliv vil trolig møte en krevende markedssituasjon en god stund fremover. På den annen side har oljeprisen økt igjen etter de svært lave nivåene i mars og april, og de midlertidige lettelsene i petroleumsskatten vil også kunne dempe tilbakeslaget for oljeleverandørnæringen.

Aktiviteten hos våre handelspartnere anslås nå å falle med 6,3 pst. i år. Hovedbildet fra alle prognosemakere er likevel at aktiviteten er i ferd med å ta seg klart opp igjen, og både OECD og IMF ser nå noe lysere på den økonomiske utviklingen i inneværende år enn de gjorde i juni. For neste år anslås veksten blant handelspartnerne til 4,8 pst. Anslagene forutsetter at handelspartnerne samlet sett får kontroll på virusutbruddet i andre halvår i år, slik at smitteverntiltakene fremover kan være vesentlig mer begrenset enn i første halvår.

Myndigheter verden over har innført omfattende økonomiske tiltak for å begrense de økonomiske konsekvensene av pandemien og smitteverntiltakene. Mange av de finanspolitiske tiltakene er tidsbegrensede, og rettet mot å styrke sosiale og økonomiske sikkerhetsnett i den mest akutte fasen av pandemien. Mange land har innført tiltak som kompenserer bedrifter for lønnskostnader for arbeidstakere som midlertidig jobber mindre som følge av smittevernrestriksjoner eller omsetningssvikt, og dette har bidratt til å holde arbeidsledigheten nede og husholdningens inntekter oppe. I mai 2020

støttet slike ordninger omkring 50 millioner arbeidsplasser i OECD, rundt ti ganger så mange som under finanskrisen.

Sentralbankene har satt styringsrentene ned og økt sine kjøp av verdipapirer betydelig. Det bidrar til likviditet i finansmarkedene og reduserer lånekostnader. De svært omfattende sentralbanktiltakene kan ha vært med på å dempe uroen i finansmarkedet og forsterke oppgangen i aksjeverdiene. Toneangivende børser i USA og Asia steg videre i løpet av sommeren. De siste ukene har markedsuroen tiltatt noe igjen, og flere børsindekser har falt.

Oljeprisen har tatt seg en del opp og har i det siste ligget rundt 40 dollar per fat, etter å ha vært under 20 dollar per fat under oljemarkedskollapsen mot slutten av april. Produksjonskutt fra OPEC og andre oljeprodusenter har bidratt til å redusere tilbudsoverskuddet og øke oljeprisen. Den siste tiden har også gassprisen økt. Prisene i terminmarkedet kan tilsi at markedsaktørene venter en videre oppgang i oljeprisen fremover.

Arbeidsledigheten her hjemme har falt siden begynnelsen av april, men det er fortsatt mange permitterte som ikke er tilbake i jobb. Antall registrerte, helt ledige personer er mer enn halvert siden toppen i slutten av mars, fra 10,7 pst. av arbeidsstyrken i mars, til 3,8 pst. den 22. september. Den registrerte ledigheten var med det om lag 0,9 prosentenheter høyere enn gjennomsnittet de siste tjue år og 1,5 prosentenheter høyere enn i februar. Tallene inkluderer de som er helt permitterte, og det er denne gruppen som forklarer både økningen i mars og nedgangen etterpå. Holder vi permitterte utenom, var registrerte helt ledige i september om lag på det historiske gjennomsnittet. Nedgangen i ledigheten er kommet raskere enn vi så for oss i revidert nasjonalbudsjett i mai.

Lønnsveksten i år ser ut til å bli moderat. Partene i frontfaget kom 21. august til enighet innenfor en økonomisk ramme for årslønnsveksten i industrien på 1,7 pst. Samtidig har svekkelse av kronen over flere år bidratt til å bedre konkurransevnen. I etterfølgende lønnsoppgjør har en kommet til enighet innenfor denne rammen. Svært lave elektrisitetspriser bidrar til lav konsumprisvekst, slik at husholdningene ser ut til å få økt kjøpekraft i år til tross for lave lønnsstillegg. Neste år ventes elektrisitetsprisene å normaliseres, slik at real-lønnsveksten kan bli negativ.

Det innenlandske private forbruket har utviklet seg bedre enn ventet. Varekonsumet steg markert fra april til juli, men falt noe tilbake i august. Forbruket av varer var 5 pst. høyere i august enn i februar, ifølge SSBs varekonsumindeks. Også nyere tall fra Vipps tyder på at forbruket har kommet noe ned fra det høye nivået i fellesferien. Økt forbruk av varer har kommet på bekostning av tjenestekonsumet. Restriksjoner på reiser og grenshandel har også trukket opp innenlandsk forbruk. På

årsbasis ventes likevel en nedgang i privat forbruk på 6,0 pst. i år, særlig drevet av fall i nordmenns konsum i utlandet, etterfulgt av en oppgang på opp mot 8 pst. neste år.

Aktiviteten i boligmarkedet er samlet sett blitt lite påvirket av pandemien. Omsetningen har holdt seg oppe. Boligprisene var allerede i mai tilbake på nivået fra februar, etter fall i mars og april, og veksten har fortsatt gjennom sommeren. Den raske gjeninnhenting i boligmarkedet må ses i sammenheng med den historisk lave renten. I nyboligmarkedet har utslagene vært større, med fall i både salg og igangsetting gjennom våren. Det er nå tegn til oppgang i nyboligmarkedet, med nok så høyt salg av nye boliger gjennom sommeren.

Den økonomiske politikken gir betydelige bidrag til å holde hjulene i gang i norsk økonomi. Rekordstore tiltak i finanspolitikken har bidratt til å holde bedrifter flytende, forhindre konkurser, redde arbeidsplasser og holde inntektstapet for permitterte arbeidstakere nede. I tillegg har Norges Bank kuttet styringsrenten i tre omganger med til sammen 1,5 prosentenheter i løpet av våren. Styringsrenten er nå 0 pst., den laveste noen sinne. Norges Bank venter at styringsrenten blir liggende på null en god stund fremover.

Samlet sett ventes tilbakeslaget i norsk økonomi i 2020 å bli mindre enn vi så for oss i mai. Når tilbakeslaget blir mildere enn ventet, reduseres risikoen for at arbeidstakere varig mister fotfeste i arbeidsmarkedet og at kapital blir stående ubrukt. Deler av næringslivet står likevel foran svært krevende omstillinger. Den betydelige gjeninnhenting av aktiviteten i fastlandsøkonomien som vi har sett de siste månedene, er ventet å fortsette inn i neste år, noe som innebærer kraftig økonomisk vekst fra 2020 til 2021. Aktivitetsnivået i 2021 vil likevel være lavere enn anslått før pandemien, samtidig som sysselsettingen er lavere og arbeidsledigheten høyere.

Usikkerheten om den videre utviklingen i norsk økonomi er større enn normalt, men likevel betydelig mindre enn i den første tiden etter virusutbruddet. Skulle vi på ny måtte innføre strenge smitteverntiltak, vil den økonomiske aktiviteten igjen kunne avta.

De økonomiske utsiktene er nærmere omtalt i kapittel 2 i meldingen.

EN GODT TILPASSET OG ANSVARLIG ØKONOMISK POLITIKK

De omfattende finanspolitiske tiltakene har brakt bruken av oljeinntekter i 2020, målt ved det strukturelle oljekorrigerte underskuddet, opp til 3,9 pst. av fondskapitalen. Oljepengebruken anslås nå til 395,0 mrd. kroner, 151,4 mrd. kroner mer enn vedtatt i fjor høst. Budsjettimpulsen anslås til 4,5 pst. av BNP for Fastlands-Norge, den høyeste som er målt over de femti årene berregningene omfatter.

Våre oppsparte midler i Statens pensjonsfond utland (SPU) og handlingsregelen har gitt oss stor øko-

nomisk handlefrihet til å motvirke de negative konsekvensene av pandemien. I tråd med handlingsregelen har vi midlertidig økt bruken av fondsmidler for å stimulere til aktivitet og sysselsetting, og motvirke arbeidsledighet. Målet har vært å motvirke inntektsbortfall både for bedrifter og personer, og bidra til færrest mulig konkurser blant levedyktige bedrifter, slik at den brå nedturen skal få minst mulig skadevirkninger på lang sikt. Etter at de strengeste smitteverntiltakene ble trappet ned og økonomien begynte å hente seg inn, er det lagt mer vekt på vekst og omstilling i innretningen av tiltakene, samt målretting mot de bransjene som fortsatt er direkte rammet av smitteverntiltakene. Boks 1.1 i meldingen gir en oversikt over økonomiske tiltak som er innført eller foreslått i møte med pandemien.

Statsbudsjettet for 2021 bygger videre på regjeringens strategi for Norges vei ut av krisen; Skape mer, inkludere flere, som ble lagt frem i mai. Budsjettet skal bidra til å ta Norge ut av koronakrisen, samtidig som vi skal være rustet for å møte de langsiktige utfordringene landet står overfor. I samsvar med dette har regjeringen i arbeidet med budsjettet for neste år hatt som mål å styrke aktivitet og sysselsetting i privat sektor, samtidig som bruken av fondsmidler bringes ned mot et mer bærekraftig nivå. Kontroll på smittesituasjonen kombinert med omfattende økonomiske tiltak har bidratt til at gjeninnhenting i økonomien startet raskere enn mange først fryktet, og de siste månedene har den økonomiske veksten tatt seg markert opp. Likevel er kapasitetsutnyttningen i norsk økonomi anslått å være på et lavere nivå enn normalt også i 2021. Det gir behov for finanspolitisk stimulans også neste år, men klart mindre enn i år.

For at finanspolitikken skal være bærekraftig over tid, må vi unngå at en midlertidig utgiftsøkning gir et varig høyere utgiftsnivå. Høyere budsjettunderskudd i dag svekker bærekraften i statsfinansene på lengre sikt. Fremtidige generasjoner vil måtte betale for dagens offentlige forbruk gjennom høyere skatter eller lavere offentlig forbruk. Samtidig er det viktig å understreke at uten kraftfulle tiltak ville nedgangen blitt større, konkurransene flere og ledigheten høyere. Den økte oljepengebruken har derfor vært både riktig og nødvendig.

Utgiftene i offentlig forvaltning var allerede før krisen på et høyt nivå målt som andel av verdiskapingen i økonomien. I inneværende år har utgiftene økt til 66 pst. av BNP for Fastlands-Norge. Det er svært høyt både sett i lys av vår egen historie og sammenlignet med andre land. Samtidig som det er riktig å innføre tiltak for å hindre at arbeidsledigheten biter seg fast på et høyt nivå under en krise, må vi unngå å låse arbeidskraft til ulønnsom virksomhet i privat sektor og at offentlig sektor på varig basis vokser på bekostning av privat sektor. Å redusere pengebruken når økonomien igjen er i

bedring, vil gi oss muligheten til å bruke finanspolitikken aktivt også i kommende kriser.

Regjeringens forslag til budsjett for 2021 innebærer at bruken av oljeinntekter for neste år vil bringes tilbake til den langsiktige rettesnoren på 3 pst. av fondsverdien, men likevel ligge 61 mrd. kroner høyere enn i 2019, regnet i 2021-priser. Det avspeiler at det fortsatt vil være nødvendig med målrettede tiltak neste år som følge av koronakrisen, og budsjettforslaget inkluderer omfattende satsing for å få folk tilbake i jobb, på omstillingstiltak, på godt smittevern og på videreføring av støtte til de som rammes direkte av smitteverntiltak. Tiltaksomfanget er likevel mindre enn i år. Det har vært viktig for regjeringen at den store økningen i bruken av oljepenger i 2020 ikke skulle føre til et permanent stort løft i de offentlige utgiftene, men være midlertidig og målrettet for å holde hjulene i gang. Budsjettet bringer offentlige utgifter ned til 61 pst. av BNP for Fastlands-Norge i 2021, som er 5 prosentenheter lavere enn i år, men fortsatt høyere enn i årene før krisen.

Samlet virker budsjettene for 2020 og 2021 sterkt ekspansivt på verdiskapingen i Fastlands-Norge. Årets høye pengebruk vil påvirke den økonomiske aktiviteten også neste år, siden det tar tid før man får full effekt av finanspolitiske tiltak. Effekten av årets budsjett på økonomien i 2021 er langt større enn den innstrammende effekten av at utgiftene avtar fra i år til neste år.

Regjeringens forslag til budsjett for 2021 innebærer en bruk av oljeinntekter på 313,4 mrd. kroner, målt ved det strukturelle oljekorrigerte underskuddet. Det svarer til 9,4 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge. Det utgjør nærmere 60 000 kroner per innbygger. Mer enn hver sjettede krone som brukes over offentlige budsjetter, hentes nå fra fondet.

Når vi ser videre fremover, vil ikke fondet fortsette å vokse like raskt som det har gjort til nå. I løpet av de neste to tiårene vil fondsavkastningen, målt som andel av verdiskapingen, mest sannsynlig begynne å avta. Samtidig vil demografiske utviklingstrekk, med færre yrkesaktive bak hver pensjonist, gi høyere utgiftsvekst og lavere inntektsvekst for staten. Vi har lenge vært forberedt på at handlingsrommet i finanspolitikken i tiden foran oss vil bli vesentlig mindre enn vi har vært vant til siden handlingsregelen ble innført i 2001. Pandemien gjorde det nødvendig å bruke mer penger over offentlige budsjetter, men har samtidig forsterket utfordringene med økende utgifter og svekket inntektsgrunnlag i statsbudsjettet fremover. Dette vil stå sentralt i den kommende Perspektivmeldingen.

Selv om fondsinntektene utgjør en betydelig del av finansieringen i de årlige statsbudsjettene, er skatter og avgifter fra Fastlands-Norge statens viktigste finansieringskilde. I det lange løp er arbeidsinnsatsen i befolkningen mange ganger viktigere enn fondsinntektene. Derfor er det avgjørende for bærekraften i offentlige

finanser at arbeidsledigheten ikke festner seg på et høyt nivå, og at vi får flere til å delta i arbeidsmarkedet.

Varig velferdsvekst over tid er også avhengig av en vellykket strukturpolitikk som øker tilgangen på og bedrer bruken av samfunnets ressurser. Gode rammevilkår for næringslivet og et skattesystem og et skattenivå som motiverer til å investere, arbeide og spare, er viktige bidrag for å lykkes. De tiltakene og investeringene som iverksettes i offentlig regi, bør støtte opp under målet om effektiv ressursutnyttelse og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Ved behandlingen av Perspektivmeldingen 2017 viste en enstemmig finanskomite til at Stortinget i 2001 understreket at oljeinntektene ikke måtte bli en unnskyldning for ikke å gjennomføre nødvendige systemreformer. Komiteen stilte seg også bak hovedprioriteringen fra 2001 om at den økte oljepengebruken skal rettes inn mot infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelser. Den samlede satsingen på kunnskap, samferdsel og skattelettelser i perioden 2014–2021 har vært større enn i perioden 2006–2013, i tråd med denne regjeringens mål. For perioden sett under ett er om lag 10 pst. av det samlede handlingsrommet i budsjettet brukt til skatte- og avgiftslettelser, mens 23 pst. er benyttet til satsing på kunnskap og samferdsel. I tillegg legger økte utgifter i folketrygden beslag på 25 pst. av handlingsrommet, mens om lag 21 pst. er blitt anvendt til å styrke kommuneøkonomien, medregnet satsinger på kunnskap og samferdsel i kommunal regi. I disse beregningene er de ekstraordinære utgiftene i 2020 i forbindelse med pandemien holdt utenfor.

Budsjettpolitikken og utviklingen i offentlige finanser er nærmere omtalt i meldingens avsnitt 3.1 og 3.2. Resultatene i Statens pensjonsfond er nærmere omtalt i den årlige stortingsmeldingen om Statens pensjonsfond som i år ble lagt frem 21. september. Tiltakene for en effektiv ressursutnyttelse omtales i kapittel 5 i meldingen.

Regjeringens hovedprioriteringer i budsjettet for 2021

Regjeringen har i budsjettet for 2021 prioritert tiltak som følger opp strategien for veien videre; Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere som ble lagt frem i Prop. 127 S (2019–2020) i mai. Budsjettet har dessuten tiltak som bidrar til godt smittevern og gode helsetjenester, og nødvendige støttetiltak for å møte koronakrisen også i 2021. Budsjettet skal bidra til å ta Norge ut av koronakrisen. Samtidig skal vi møte de langsiktige utfordringene landet står overfor. Da må vi skape mer og inkludere flere.

Hovedprioriteringene for 2021 er:

GODT SMITTEVERN OG NØDVENDIGE STØTTETILTAK FOR Å MØTE KORONAKRISEN

Pandemien vil fortsette å prege Norge og resten av verden i 2021. Det vil også i 2021 være nødvendig å bru-

ke store midler på håndteringen av virusutbruddet og videreføre støtteordninger for dem som er direkte rammet av smitteverntiltakene.

En godt fungerende helsesektor er avgjørende for dem som behøver hjelp og for at samfunnet skal fungere. Derfor prioriterer regjeringen om lag 11 mrd. kroner til helsesektoren knyttet til pandemien. Av dette foreslås nærmere 5 mrd. kroner ekstra til de regionale helseforetakene utover ordinær aktivitetsvekst som følge av demografi. Helseforetakene skal med dette kunne opprettholde en beredskap for å håndtere et stort antall innleggelses, håndtere økte kostnader til smittevern, fortsatt kunne tilby god helsehjelp til andre pasientgrupper og ta igjen helsekøer. Regjeringens forslag omfatter også 1,1 mrd. kroner til beredskapslagring av legemidler og 650 mill. kroner til teststasjoner ved grenseovergangene. Regjeringen foreslår dessuten 3,8 mrd. kroner til inngåelse av forhåndsavtaler om levering av vaksiner mot covid-19, samt til gjennomføring av vaksinasjon.

Kommunene har økte kostnader og reduserte inntekter som følge av pandemien. Regjeringen prioriterer derfor midler til kommunene i 2021 slik at de settes i stand til å håndtere pandemien.

Innenfor kultur, frivillighet og idrett foreslås det egne ordninger som skal stimulere til aktivitet og legge til rette for at det kan gjennomføres arrangementer med de begrensninger som smitteverntiltakene setter. Det er usikkerhet om smitteverntiltakenes omfang og varighet neste år. Ordningene foreslås innrettet med varighet på et halvt år inn i 2021, med forslag om bevilgninger på til sammen 2,6 mrd. kroner.

Det skal være mulig å opprettholde et velfungerende tog- og kollektivtilbud gjennom pandemien. Kollektivselskapene opplever reduserte inntekter grunnet pandemien og smitteverntiltakene. Regjeringen foreslår til sammen 1,9 mrd. kroner for å ta høyde for inntektssvikt. I likhet med ordningene under kultur-, frivillighets- og idrettssektoren er ordningene innrettet med varighet på et halvt år inn i 2021.

For å håndtere det fortsatt høye saksomfanget og for å følge opp personer uten arbeid foreslår regjeringen en ettårig økning av Navs driftsbevilgning på 500 mill. kroner i 2021 sammenlignet med saldert budsjett for 2020.

TILTAK FOR Å FÅ FOLK TILBAKE I JOBB

Både for den enkelte og for landet er det viktig at flest mulig er i arbeid. Budsjettet skal bidra til at bedriftene kommer i gang igjen over hele landet og at flere permitterte kommer tilbake i jobb. Finanspolitikken vil også neste år på bred basis bidra til aktivitet i økonomien. Vi fremmer arbeid og aktivitet blant annet gjennom oppfølging av Nasjonal transportplan og langtidsplanen for forsvarssektoren, gjennom overføringer til kom-

munene og til helsevesenet, gjennom skattelettelser, nye byggeprosjekter og støtteordninger som stimulerer til aktivitet i næringslivet og gjennom ordninger som ivaretar dem som står uten jobb.

Konsekvensene av koronapandemien vil prege arbeidsmarkedet også i 2021. For å bidra til økt sysselsetting, lav ledighet og god mobilitet foreslår regjeringen å øke bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak rettet mot arbeidssøkere. Den økte innsatsen skal bidra til å få ledige raskere i jobb og motvirke at ledigheten blir varig høyere som følge av pandemien. Samtidig har regjeringen i Prop. 142 S (2019–2020) foreslått at permitteringsperioden midlertidig økes til 52 uker. Se nærmere omtale av sysselsettingspolitikken nedenfor.

Det er innført flere målrettede ordninger for reiselivsnæringen. Deler av reiselivet er fortsatt hardt rammet av virusutbruddet og smitteverntiltakene, og for 2021 foreslås det 680 mill. kroner til særskilte tiltak rettet mot næringen.

Regjeringen følger opp flere tiltak som ble igangsatt for å skape aktivitet i 2020. Blant annet videreføres over 300 mill. kroner til mindre investeringstiltak på riksveier, over 200 mill. kroner til oppfølging av verftspakken med anskaffelse av nye forskningsfartøy og marinefartøy, og økte midler til istandsetting av gamle kirkebygg.

TILTAK FOR Å SIKRE FLERE BEIN Å STÅ PÅ

Et sterkt, mangfoldig og omstillingsdyktig næringsliv er avgjørende for Norges vekstevne og for et godt velferdsnivå i fremtiden. Vi må skape flere jobber, i flere bransjer, over hele landet. Veksten må komme i privat næringsliv. Vi bygger vei og bane, og bedrer rammebetingelsene for bedriftene. Vi må investere fremtidsrettet, omstille oss og føre en ansvarlig økonomisk politikk. Det gjør vi blant annet ved å tilpasse oljepengebruken til konjunktorene innenfor handlingsregelens rammer. Budsjettet for 2021 er basert på en oljepengebruk på 3 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland. Lønnsoppjøret er så langt gjennomført innenfor moderate rammer, samtidig som svekkelse av kronen over flere år har bidratt til å bedre konkurransevnen.

Gode generelle rammevilkår for næringslivet og et skattesystem som gir insentiver til verdiskaping og arbeid, er sentralt for å lykkes med omstillingen. Regjeringen prioriterer i 2021 brede lettelsener i inntektsskatten for personer og en videre nedtrapping av formuesskatten for arbeidende kapital, dvs. aksjer og driftsmidler, inkludert næringsseiendom. Personskattelettelsene bidrar til noe økt kjøpekraft til brede lag av befolkningen. Samtidig kan reduserte trinnskattesatser over tid virke positivt på arbeidsmarkedet. Verdsettelsesrabatten for arbeidende kapital i formuesskatten foreslås økt fra 35 til 45 pst. Det vil gjøre det mer lønnsomt å kanalisere privat sparing til investeringer i næringsvirksomhet og arbeidsplasser.

Næringslivets evne til omstilling og vekst avhenger av høy kompetanse, forskning og utvikling. I de senere års statsbudsjetter har derfor regjeringen prioritert støtte til forskning og teknologiutvikling. Regjeringen foreslår samlet å bevilge om lag 45 mrd. kroner til forskning og utvikling i 2021, blant annet gjennom Skattefunn. Dette er en økning på over 2 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2020. Opptrappingsplanene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning følges opp med en økning på 360 mill. kroner. Regjeringen prioriterer også deltakelse i flere av EUs rammeprogram, herunder Horisont Europa, Digitalt Europa og EUs romprogram.

Regjeringen foreslår også andre tiltak for å støtte opp om vekst og innovasjon i næringslivet. Støtteordninger i Innovasjon Norge og eksportfinansieringsordningene videreføres på et høyt nivå. Det foreslås 100 mill. kroner til en satsing på infrastruktur og markedsutvikling for hydrogen og 75 mill. kroner til å fremme norsk eksport. I lys av markedssituasjonen foreslås det også å videreføre finansieringstilbudet i den midlertidige Skipsgarantiordningen i 2021. Ordningen har en ramme på 10 mrd. kroner.

Den sterke satsingen på samferdsel fortsetter. Bedre mulighet for rask og effektiv transport støtter opp under vekst og omstilling, samtidig som det skaper en enklere hverdag for folk flest og næringslivet. Med dette budsjettforslaget legges det blant annet til rette for bedre togtilbud, samt utbygging og vedlikehold av vei i hele landet. På jernbanen videreføres blant annet utbygging av InterCity på Østlandet, nytt signalsystem og Bergensbanen.

Regjeringen arbeider samtidig målrettet med å få mer igjen for pengene på samferdselsområdet. Nye Veier AS skal prioritere prosjekter med størst lønnsomhet for samfunnet. Konkurransutsetting av jernbanen skal gi innsparinger og et mer attraktivt tilbud. Statens vegvesen er under omorganisering for å legge til rette for mer effektiv ressursbruk.

TILTAK FOR Å SKAPE EN GRØNN FREMTID

Klimaendringer er en av vår tids hovedutfordringer som må møtes gjennom nasjonale tiltak og globalt samarbeid. En offensiv klimapolitikk er nødvendig for å skape bærekraftig utvikling, der kommende generasjoner skal ha like gode muligheter som vi har fått. Vi må oppfylle Norges klimaforpliktelser og ta vår del av ansvaret for å løse klimautfordringene. Hovedvirkemidlene i regjeringens klimapolitikk er en gjennomgående prising av utslipp i form av klimagassavgifter og deltakelse i EUs kvotesystem for bedrifter.

Omstillingen til et grønnere Norge må fortsette. Politikken må legge til rette for at næringslivet kan skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid. Det

skal være enkelt og lønnsomt å velge grønt. Derfor satser regjeringen på tiltak som motiverer til å ta grønne valg.

Regjeringen baserer klimapolitikken på at forurenser skal betale, satser på grønn teknologi og på å bidra til markeder for nullutslippsløsninger. I budsjettet foreslår derfor regjeringen at CO₂-avgiften økes med 5 pst. utover pristigning. I tillegg utvides bruken av avgift på klimagasser ved å oppheve fritak i CO₂-avgiften og ved å innføre avgift på forbrenning av avfall. Endringene forsterker insentivene til utslippsreduksjoner i alle sektorer og bidrar til jevnere prising av utslipp av klimagasser på tvers av sektorer. Dette legger til rette for at markedet får virke og bidrar til at utslippsreduksjoner med lavest kostnad tas først.

Regjeringen foreslår å realisere et demonstrasjonsprosjekt for fangst, transport og lagring av CO₂. Prosjektet, kalt Langskip, vil fange CO₂-utslipp ved Norcems sementfabrikk og lagre disse i et undersjøisk reservoar på norsk sokkel. Lagerinfrastrukturen vil samtidig bygges ut med ledig kapasitet som kan utnyttes av fangstprosjekter i andre land. Etterfølgende anlegg i Europa og verden er en forutsetning for at CO₂-håndtering skal kunne bli et effektivt og konkurransedyktig klimatiltak. Regjeringen foreslår at også Fortum Oslo Varmes fangstprosjekt kan få statsstøtte, forutsatt tilstrekkelig finansiering fra EU eller andre kilder. Bygging og ti års drift av lager og de to fangstanleggene har en forventet kostnad på 25,1 mrd. kroner, hvorav regjeringen foreslår at staten dekker 16,8 mrd. kroner.

Regjeringen foreslår en betydelig satsing på klimavennlige transportløsninger, herunder midler til Fornebubanen, Bybanen til Fyllingsdalen i Bergen, Bussveien på Nord-Jæren, Metrobussen i Trondheim og nye tog på Trønderbanen.

For å redusere klimagassutslipp fra innenriks skipsfart foreslår regjeringen å videreføre tiltak for økt bruk av lav- og nullutslippsløsninger i fylkeskommunale hurtigbåtsamband og arbeidet med grønn flåtefornyelse av lasteskip. Regjeringen stiller også krav til null- eller lavutslippsløsninger ved utlysning av nye riksveiferjeambud, der det ligger til rette for det. Låneordningen for grønn flåtefornyelse innen nærskipfart og fiskefartøy foreslås videreført i 2021.

Regjeringen vil satse mer på ny grønn teknologi og nullutslippsløsninger for å nå Norges klimaforpliktelser. Enova skal spisses som klimavirkemiddel i neste avtaleperiode (2021–2024). Ny styringsavtale vil vektlegge reduksjon av ikke-kvotepfiktige klimagassutslipp mot 2030 og teknologiutvikling og innovasjon som medvirker til utslippsreduksjoner frem mot lavutslipps-samfunnet i 2050. Enova ble gitt en tilleggsbevilgning på 2 mrd. kroner i forbindelse med Prop. 127 S (2019–2020), som vil kunne finansiere klimaprojekter også i kommende år.

Det foreslås til sammen 333 mill. kroner til næringsrettede tiltak innenfor «Grønn plattform» under Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva, i tråd med signalene fra i vår. Tiltaket skal fremme omstilling ved å gi støtte gjennom flere stadier, fra grunnleggende forskning til innovasjon og kommersialisering. Regjeringen foreslår også ytterligere 700 mill. kroner i investeringskapital til klimainvesteringer gjennom Nysnø. Dette kommer på toppen av om lag 1,7 mrd. kroner som tidligere er tilført selskapet.

Klimapolitikken virker. Utslippstrenden har vært nedadgående de siste 10 årene, og fremskrivingene viser at nedgangen forsterkes. Ifølge oppdaterte fremskrivninger anslås utslippene av klimagasser å avta med nesten 10 mill. tonn CO₂-ekvivalenter fra 2019 til 2030. Lavere utslipp fra olje- og gassproduksjon og fortsatt avtakende utslipp fra transportsektoren bidrar mest til nedgangen.

Klimapolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.7 i meldingen.

BYGGE KOMPETANSE

Regjeringen ønsker at flere fullfører videregående skole og at flere får den kompetansen som morgendagens arbeids- og næringsliv trenger. I 2021 skal vi videreføre og videreutvikle Utdanningsløftet 2020. Til sammen foreslår regjeringen 2,5 mrd. kroner til ulike tiltak i 2021.

Regjeringens budsjettforslag for 2021 gir flere mulighet til å fullføre videregående opplæring våren 2021, både avgangselever uten vitnemål og ledige og permitterte arbeidstakere. Bevilgningene til fagopplæringen foreslås økt for å legge til rette for at fylkeskommunene skal gi et utvidet tilbud i skolen til elever som ikke får læreplass, og for å videreføre den ekstraordinære økningen i lærlingtilskuddet våren 2021 og tilskuddet til ordningen Fagbrev på jobb. Det foreslås også å etablere opplæringskoordinatorer i Arbeids- og velferds-etaten. Disse skal styrke samarbeidet mellom Nav og fylkeskommunene og bidra til at flere får et bedre opplæringstilbud.

Regjeringen foreslår en videreføring og opptrapping av 1 600 studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning som ble opprettet i 2020. Regjeringen foreslår også midler til om lag 500 nye studieplasser til Industrifag-skolen i 2021, slik at det samlet bevilges midler til 2 100 flere plasser i høyere yrkesfaglig utdanning i 2021.

Regjeringen foreslår å øke utdanningskapasiteten ved universiteter og høyskoler tilsvarende rundt 5 000 nye studieplasser. Av disse er 4 000 plasser en del av Utdanningsløftet 2020, mens de øvrige er innfasing av tidligere tildelinger fra 2016–20. I tillegg foreslår regjeringen å øke tilskuddet gjennom Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling til fleksible studie-tilbud. Regjeringen foreslår også å videreføre de 250 rekrutteringsstillingene som ble opprettet våren 2020.

Den teknologiske utviklingen skaper store muligheter for nye arbeidsplasser, myndiggjøring av folk og effektivisering, men stiller også krav til omstilling og ny kompetanse. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningene til kompetansereformen Lære hele livet. Det foreslås å videreføre den ekstraordinære utvidelsen av ordningen med treparts bransjeprogram, og et kompetanseløft for utsatte industriklynger i 2021. Det foreslås også at personer som allerede har studie- eller yrkeskompetanse, skal få tilbud om å ta et fagbrev. For å gjøre det enklere å kombinere deltidsutdanning med arbeid foreslås det å endre ordningen med utdanningsstøtte slik at lån og stipend kan tas ut fleksibelt over lengre tid.

Regjeringen foreslår å forlenge den midlertidige ordningen som gir utvidet tilgang til opplæring samtidig som en mottar dagpenger, frem til 1. juli 2021.

TILTAK FOR Å INKLUDERE FLERE

Alle skal få muligheten til å delta, både i arbeidsliv og i samfunnslivet. Inkluderingsdugnaden og integreringsløftet har lenge vært blant regjeringens prioriterte prosjekter. Alle som kan jobbe, bør jobbe. I den krevende tiden vi nå er inne i, kan det være særlig utfordrende å få innpass i arbeidsmarkedet for personer med lite eller ingen formell kompetanse, liten yrkeserfaring, nedsatt arbeidsevne eller hull i CV-en.

Arbeidsmarkedstiltakene er viktige virkemidler i inkluderingsdugnaden og i innsatsen for ungdom. Gjennom økt bevilgning til individuell jobbstøtte økes innsatsen for at flere med psykiske lidelser eller rusproblemer skal få innpass i arbeidslivet. Det iverksettes et forsøk med individuell jobbstøtte for unge. Tiltak som opplæring, mentor og lønnsstilskudd skal bidra til at arbeidsgivere ansetter flere personer med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV-en. Regjeringen foreslår en økt innsats rettet mot unge som står utenfor arbeid og utdanning. Viktige virkemidler er opplæringstiltak, digitale oppfølgingstiltak, tilbud om sommerjobb og arbeidstrening i kombinasjon med mentor og inkluderingsstilskudd til arbeidsgivere hvis det er behov for tilrettelegging på arbeidsplassen.

Hovedmålet for integreringspolitikken er at flere innvandrere er i arbeid og deltar i samfunnet. Regjeringen prioriterer tiltak som bidrar til utdanning, kvalifisering og kompetanse, som står sentralt i ny integreringslov. Dette inkluderer en norskdugnad i samarbeid med frivillig sektor og en videreføring av den ekstraordinære økningen i bevilgningen til Jobbsjansen i 2021. Det foreslås også å vri deler av innsatsen fra integreringstilskuddet over mot tiltak som gir flere utdanning og kvalifisering. Regjeringen prioriterer også tolketjenesten, mangfold i arbeidslivet, karriereveiledning, samt tiltak mot negativ sosial kontroll. Innvandrere fra land utenfor EØS-området er blant gruppene som er særlig prioritert for arbeidsmarkedstiltak.

Barn og unge fra lavinntektsfamilier må ivaretas og inkluderes. For fattige familier kan økt inntekt bidra til å bedre barnas utvikling, særlig hvis inntektsøkningen kommer i barnas tidligste leveår. Regjeringen vil øke barnetrygden for de yngste barna og øke engangsstønden for foreldre uten rett på foreldrepenger. Regjeringen foreslår i tillegg økte bevilgninger for økt deltakelse i ferie- og fritidsaktiviteter og for førstegangsfødende i særlig utfordrende livssituasjoner, samt til kartlegging av psykiske helseplager og helsehjelp for barnevernsbarn.

Regjeringen foreslår flere plasser i tiltaket Varig tiltatt arbeid (VTA), samt å øke bevilgningen til tolketjenesten for hørselshemmede, døve og døvblinde i Arbeids- og velferdsetaten.

BEVARE TRYGGHETEN OG TILLITEN I DET NORSKE SAMFUNNET

Det norske samfunnet er preget av at vi har høy tillit til hverandre og til offentlige myndigheter. Det siste halvåret har vist hvor viktig tilliten er, og vi er stadig vitne til hendelser i verden som minner oss om at tillit ikke er en selvfølge. Tillit er et viktig grunnlag for at samfunnet vårt fungerer så godt, og dette må vi bevare.

Sosial bærekraft er avhengig av små forskjeller og tillit mellom folk. Utenforskap bidrar til at folk mister muligheter til å skape sitt eget, gode liv. Gode oppvekstvilkår, en god skole og kunnskap er det viktigste for å skape muligheter for alle. For å bygge sterke fellesskap må vi redusere fattigdom, gjennomføre et integreringsløft og skape et samfunn der folk kan leve frie og selvstendige liv.

Gode velferdsordninger bidrar til å utjevne forskjeller og er viktige for den enkeltes mulighet for å lykkes og få et godt liv, uansett bakgrunn og helse. Gode velferdsordninger er også viktige for arbeidslivets omstillings- evne. Velferdsordningene må stimulere til arbeid, samtidig som de skal sikre inntekt for dem som ikke kan delta i arbeidslivet.

Viktige velferdstjenester styrkes gjennom regjeringens budsjettforslag. Regjeringen prioriterer god sykehusøkonomi, og legger til rette for å opprettholde en vekst som reflekterer demografisk utvikling og samtidig ta igjen noe av etterslepet som oppsto som følge av koronapandemien. Det legges til rette for en aktivitetsvekst i sykehusene på 2,3 pst. i 2021, som overstiger behovet som følger av den demografiske utviklingen som er anslått til 1,3 pst. Regjeringen foreslår også investeringer i sykehusbygg og e-helse og økt kvalitet og kapasitet i omsorgstjenestene.

En god og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta sine oppgaver, som er å levere viktige velferdstjenester. Kommunesektorens økonomiske handlingsrom er blitt kraftig forbedret de senere årene. Skatteinngangen har vært høyere enn lagt til grunn i budsjettene,

og i tillegg har sektoren fått et betydelig større handlingsrom enn ventet som følge av at merkostnadene til demografi og pensjon har blitt lavere enn lagt til grunn. Pandemien vil ha stor påvirkning på kommunesektorens inntekter og utgifter i inneværende år. Samtidig ser det foreløpig ut til at kommunesektoren i sum blir styrket, da kompensasjonen fra staten kan komme til å overstige de anslåtte økonomiske virkningene av pandemien for inneværende år. For å få bedre oversikt over konsekvensene for kommunesektoren, pågår det et arbeid i en partssammensatt arbeidsgruppe som skal kartlegge de økonomiske konsekvensene av pandemien i kommunesektoren. Etter at gruppen har kommet med sine første vurderinger i siste halvdel av oktober, vil regjeringen legge frem et tilleggsnummer til 2021-budsjettet med ytterligere forslag til bevilgninger til kommunesektoren.

Regjeringens forslag innebærer en vekst i kommunesektorens frie inntekter på om lag 2,0 mrd. kroner i 2021. Det legger til rette for en styrking av det kommunale tjenestetilbudet slik at kommunene og fylkeskommunene kan fortsette å tilby flere og bedre tjenester til sine innbyggere. Kommunesektoren får også et særskilt tillegg på 1,9 mrd. kroner i 2021, slik at ikke den midlertidige skattesvikten i år skal gi en varig virkning på inntektsnivået fremover. Kommuneforvaltningens økonomi er nærmere omtalt i avsnitt 3.2 i meldingen.

Kriminalitet skaper utrygghet. Derfor må innbyggerne trygges gjennom rettsstaten, et sterkt og effektivt politi og et troverdig forsvar av landet vårt.

Regjeringen legger til rette for fortsatt økt politidekning. Med budsjettforslaget vil de 400 midlertidige politistillingene som ble etablert i forbindelse med pandemien, videreføres i 2021. Tiltaket vil bidra til gjennomføringen av nærpoltireformen og til å øke tilstedeværelsen av politi i distriktene. Videre foreslår regjeringen at politidistriktenes innsatspersonell får mer trening og utdanning ved politiets nasjonale beredskapssenter, gjennom økte bevilgninger til politidistriktene. Dessuten vil saksavviklingen i straffesakskjeden effektiviseres gjennom regjeringens forslag om økt bemanning i domstolene og påtalemyndigheten.

I budsjettet for 2021 foreslås å øke bevilgningene til forsvarssektoren med 3,5 mrd. kroner til blant annet økt bemanning, forsyningsberedskap, understøttelse av alliert trening og øving, samt investeringer i materiell og infrastruktur.

Beredskap er en viktig prioritering for regjeringen, og budsjettforslaget legger til rette for at Norge kan delta i en ny programperiode i EUs ordning for sivil beredskap.

Vi skal også videreføre et sterkt internasjonalt engasjement, ikke minst under en pandemi som rammer mange av de fattigste landene særlig hardt. Regjeringen

foreslår et bistandsbudsjett på 38,1 mrd. kroner, tilsvarende 1 pst. av BNI.

Regjeringens satsinger er nærmere omtalt i Gul bok. Med budsjettet for 2021 tar regjeringen viktige steg for å bringe Norge ut av koronakrisen, og samtidig møte de langsiktige utfordringene landet står overfor.

SKATTE- OG AVGIFTSOPPLEGGET

Skatte- og avgiftsopplegget for 2021 er godt tilpasset både langsiktige utfordringer og den situasjonen norsk økonomi nå er i. Det følger opp Granavolden-plattformen ved å fremme verdiskaping og aktivitet, prise miljøskadelige aktiviteter, beskytte skattegrunnlagene og gi brede lettelser.

Et effektivt og vekstfremmende skattesystem er viktig både i gode og dårlige tider. Det bidrar til at produktjonsressursene utnyttes best mulig og hindrer at skatereguleringene er avgjørende for aktørenes tilpasning. Sammen med et velfungerende kapitalmarked gir dette det beste utgangspunktet for omstilling og høy produktivitet. Et godt utformet skattesystem vil også dempe utslagene av konjunktursvingninger.

Erfaringene fra det siste halvåret viser at skattesystemet, sammen med inntektssikringssystemet, bidrar til en høy grad av automatisk stabilisering av økonomien. Når omsetning og inntekter har sviktet, er også skatter og avgifter redusert, og skattenes inndragende effekt er dempet. Omvendt vil skattesystemet trekke inn større inntekter når økonomien igjen bedres. Denne motsykliske funksjonen til skattesystemet forutsetter at skattegrunnlagene samsvarer godt med faktiske inntekter. Inntektssikringssystemet er godt utbygget og virker også stabiliserende på økonomien. De automatiske stabilisatorene i budsjettet anslås å være sterkere i Norge enn i mange andre land, på grunn av omfattende velferdsordninger og et forholdsvist høyt skattenivå.

Selv om de automatiske stabilisatorene er forholdsvist sterke, er de ikke tilstrekkelige til å stabilisere økonomien ved så store sjokk som koronakrisen har ført med seg. Skattetiltakene som er iverksatt under krisen, er i hovedsak utsettelse av skattebetalinger. Det har bedret likviditeten til bedriftene i en situasjon der omsetningen har falt. Det er også vedtatt midlertidige nedsettelse av enkelte skattearter, både generelle og rettet mot spesielt utsatte næringer. Regjeringen fikk i vår økt verdsettelsesrabatten for arbeidende kapital i formuesskatten fra 25 til 35 pst. for å styrke norske bedrifter og arbeidsplasser. Det kan også lette situasjonen for bedrifter som er rammet av pandemien.

Regjeringens skatte- og avgiftsforslag for 2021 skal bidra til at økonomien kommer tilbake i en tilstand med høy sysselsetting og god ressursutnyttelse. Det krever brede skattegrunnlag og at skattesystemet legger til rette for at ressursene blir benyttet der avkastningen og verdiskapingen er høyest. Regjeringen mener det er vik-

tig å bevare de gode egenskapene ved skattesystemet. Et skattesystem som vrir ressursbruken bort fra anvendelsene som gir den høyeste avkastningen for samfunnet, kan forsinke oppgangen og varig svekke økonomiens vekstkraft. I 2021 fortsetter regjeringen nedtrappingen av skatten på arbeidende kapital ved å øke verdsettelsesrabatten fra 35 til 45 pst. Videre reduseres skatten på inntekt gjennom redusert trinnskatt og økt minstefradrag. Det vil bidra til å styrke den disponible inntekten for både arbeidstakere og pensjonister noe, og marginalskatten reduseres enda litt mer for mange. Summen av reduksjoner i marginalskatten under denne regjeringen er betydelig og et viktig tiltak for å stimulere arbeidstilbudet. Omlegging av grunnrenteskatten for vannkraft til en kontantstrømskatt tilfører kraftforetakene betydelig likviditet og legger til rette for lønnsomme investeringer.

Regjeringen legger med sitt forslag til skatte- og avgiftsopplegg til rette for at veksten som kommer, er bærekraftig og ivaretar miljø og klima. En enhetlig og bredest mulig prising av klimagassutslipp i form av kvoter og avgifter motiverer til klimavennlige investeringer og gjør at utslippsreduksjonene kommer der de er billigst. Samtidig reduseres behovet for støtte på utgiftssiden. Slik kan Norge nå våre klimaforpliktelser uten å bruke mer penger enn nødvendig.

Samlede nye, skatte- og avgiftslettelser i 2021 som følge av regjeringens forslag er om lag 1,8 mrd. kroner bokført. Samlede skatte- og avgiftslettelser under denne regjeringen med forslaget til statsbudsjett er om lag 29,5 mrd. 2021-kroner, fullt innfasert.

Skatte- og avgiftspolitikken er nærmere omtalt i kapittel 4 i meldingen og i Prop. 1 LS (2020–2021) Skatter, avgifter og toll 2021.

PENGEPOLITIKKEN

Den langsiktige oppgaven til pengepolitikken er å opprettholde pengenes verdi. Å sikre prisstabilitet i form av lav og stabil inflasjon er det beste bidraget pengepolitikken kan gi for å fremme høy velferd, høy sysselsetting og økonomisk vekst over tid.

Norges Bank har ansvar for den operative gjennomføringen av pengepolitikken etter retningslinjer fastsatt av kongen i statsråd. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2 pst. Inflasjonsstyringen skal være fremoverskuede og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting samt til å motvirke oppbygging av finansielle ubalanser.

For å dempe de økonomiske utslagene av pandemien satte Norges Bank ned styringsrenten tre ganger i perioden 13. mars til 7. mai, med til sammen 1,5 prosentpoeng. Styringsrenten er nå 0 pst. Dette er det laveste nivået styringsrenten noen gang har vært på. Norges Bank iverksatte også flere andre tiltak etter pandemien,

blant annet tildeling av ekstraordinære F-lån uten øvre grense og med varierende løpetider, for å sikre tilstrekkelig likviditet til bankene, og å sikre at styringsrenten fikk gjennomslag til pengemarkedsrentene. Sentralbanken har også tilbudt F-lån i amerikanske dollar.

Pengepolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.3 i meldingen.

FINANSIELL STABILITET

Erfaringer viser at de samfunnsøkonomiske kostnadene ved finansiell ustabilitet kan være store og langvarige. Særlig kan samspillet mellom banksektoren og resten av økonomien gi oppbygging av finansielle ubalanser og utløse kraftige forstyrrelser og dype økonomiske tilbakeslag. Det viktigste virkemiddelet for å hindre finansiell ustabilitet er rammebetingelser som sikrer at finansforetakene er solide og driver forsvarlig. God soliditet og likviditet i bankene reduserer sannsynligheten for at kriser oppstår, og kan begrense konsekvensene når de inntreffer. Samtidig kan det oppstå risiko og ubalanser i systemet som helhet, selv om bankene hver for seg fremstår som solide.

God utvikling i norsk økonomi over en lengre periode har bidratt til gode resultater og lave tap i norske banker. Bankene har styrket sin soliditet betydelig i takt med økte kapitalkrav de siste årene, og deres evne til å håndtere tilbakeslag i økonomien vurderes som god. Det har kommet godt med under koronapandemien. Godt kapitaliserte banker er en forutsetning for at bankene skal kunne dekke store tap og fortsette å gi lån til bedrifter og husholdninger. Departementet satte i mars ned kravet til den motsykliske kapitalbufferen til 1 pst. med umiddelbar virkning etter råd fra Norges Bank. Formålet var å motvirke at en strammere utlånspraksis i bankene skulle forsterke nedgangen i norsk økonomi.

Til tross for at vi nå ser tegn til oppgang i norsk økonomi, er usikkerheten fremdeles stor, og det er fortsatt en risiko for at den økonomiske utviklingen kan vise seg svakere enn ventet. Det er derfor viktig at bankene holder tilbake overskuddsmidler nå. Finansdepartementet gjentok 9. september sin forventning fra mars om at bankene bør holde tilbake overskuddsmidler til usikkerheten er redusert.

Bankene finansierer seg i betydelig grad i markedet gjennom sertifikater og obligasjoner. Markedsfinansiering gir bankene en mer fleksibel likviditetsstyring, men gjør dem samtidig mer sårbare overfor markedsuro. I kjølvannet av koronautbruddet steg risikopåslagene markert, men har siden gått ned igjen og er omtrent tilbake på nivåene før pandemien. De siste årene har noe mer av markedsfinansieringen blitt langsiktig, og dermed redusert bankenes sårbarhet for svingninger i markedet.

Vedvarende oppgang i husholdningenes gjeldsbelastning er tegn på at finansielle ubalanser har bygget

seg opp og utgjør en sårbarhet i norsk økonomi. Boliggjelden er den viktigste komponenten, men høy forbruksgjeld, for mange på toppen av annen gjeld, kan være med på å øke risikoen for kraftige innstramminger i forbruket dersom inntektene faller eller rentene øker. Regjeringen har de siste årene satt inn en rekke tiltak for å bidra til en mer bærekraftig utvikling i husholdningenes gjeld, dempe sårbarheten i husholdningene og gjøre finanssystemet mer robust.

Som følge av de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet, besluttet regjeringen 23. mars å utvide fleksibilitetskvotene i boliglånsforskriften til 20 pst. i andre kvartal 2020. De økte fleksibilitetskvotene ble senere videreført også i tredje kvartal. De økte kvotene har gitt bankene større fleksibilitet til å finne løsninger for sine kunder i en ekstraordinær situasjon. Finansdepartementet besluttet 11. september å ikke videreføre de økte fleksibilitetskvotene i fjerde kvartal. Boliglånsforskriften og forbrukslånsforskriften gjelder frem til 31. desember 2020. Regjeringen vurderer nå om de skal videreføres, og i så fall i hvilken form.

EUs gjeldende soliditetsregelverk for banker (CRR/CRD IV-regelverket) ble vedtatt i 2013, og har i all hovedsak blitt gjennomført i Norge, men ble først i desember 2019 innlemmet i EØS-avtalen. Innlemmelsen innebærer at de norske kapitalkravene endres på enkelte punkter. For å opprettholde de reelle kapitalkravene besluttet Finansdepartementet i desember 2019 å øke kravet til systemrisikobuffer fra 3 til 4,5 pst., og å innføre midlertidige gulv for gjennomsnittlig risikovekting av eiendoms lån i bankene som bruker interne risikomodeller, såkalte IRB-modeller. Det økte systemrisikobufferkravet skal tre i kraft ved utgangen av 2020 for de større bankene.

Finansiell stabilitet er nærmere omtalt i avsnitt 3.4 i meldingen.

SYSSELSETTINGS- OG INNTEKTSPOLITIKKEN

Koronapandemien har gitt historisk store utslag i arbeidsmarkedet med redusert sysselsetting og økt arbeidsledighet. Høy sysselsetting og lav arbeidsledighet er sentrale mål for regjeringens økonomiske politikk og er avgjørende for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Det er sentralt, både for den enkelte og for landet, at flest mulig har en jobb å gå til. Sysselsettingspolitikken skal, sammen med den øvrige økonomiske politikken, støtte opp under høy verdiskaping ved å bidra til at flest mulig deltar i arbeidslivet. Høy sysselsetting og lav arbeidsledighet er viktig for å opprettholde små inntektsforskjeller.

Det er en risiko for at pandemien vil ha negative langsiktige konsekvenser for tilpasningen i arbeidsmarkedet, med høyere ledighet og lavere sysselsetting. Regjeringen iverksetter målrettede tiltak for å redusere risikoen for at utsatte grupper skal oppleve økte utfor-

dringer med å få innpass i arbeidslivet, og at omfanget av helserelaterte trykdeytelser øker. Det gjelder særlig ungdom med mangelfull utdanning, innvandrergupper og personer med helseproblemer. Regjeringen arbeider målrettet for å mobilisere tilgjengelig arbeidskraft. Inkluderingsdugnaden legger til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV-en skal delta i arbeidsmarkedet. Integreringsløftet skal bidra til at flere innvandrere får rett kompetanse og språkferdigheter slik at de kan delta i arbeidslivet. Utdanningsløftet som ble innført i år, skal sikre at flere fullfører videregående og at arbeidstakere får ny eller oppdatert kompetanse. For personer som er blitt arbeidsledige eller permittert, har regjeringen også lagt til rette for at de kan heve kompetansen. Som et midlertidig tiltak ble det frem til utgangen av 2020 mulig for permitterte og arbeidsledige å ta opplæring og samtidig beholde retten til dagpenger. Regjeringen foreslår å videreføre denne ordningen frem til 1. juli 2021.

Det er viktig at permitteringsordningen og dagpengereguleringen støtter opp under arbeidslinjen og nødvendige omstillinger. For å hindre unødvendige oppsigelser som følge av virusutbruddet i mars ble antallet dager med arbeidsgivers lønnsplikt under permittering redusert fra 15 til to dager. Når arbeidsmarkedet bedrer seg, bør kostnadene for arbeidsgiver ved permitteringer i større grad normaliseres. Fra 1. september ble antallet lønnsplikt dager derfor økt fra to til ti dager. Samtidig ble den ekstraordinære lønnskompensasjonen for permitterte avviklet. Situasjonen i arbeidsmarkedet tilsier at de midlertidige utvidelsene i dagpengereguleringen som ble innført i forbindelse med den kraftige økningen i antallet permitterte i mars, bør reverseres. Disse utvidelsene omfatter blant annet forhøyet kompensasjonsgrad, nedsatt krav til minsteinntekt og redusert krav til tapt arbeid for rett til dagpenger. Regjeringen har derfor i Prop. 142 S (2019–2020) foreslått å fase ut disse utvidelsene.

Dagpengeperioden ved permitteringer må tilpasses situasjonen i arbeidsmarkedet. Det er viktig at omfanget av permitteringer ikke blir unødig høyt eller langvarig. En lang dagpengeperiode ved permittering kan ha betydelige negative innlåsingseffekter ved at permitterte blir gående passive uten å søke arbeid. På den annen side er det fortsatt en del bedrifter som påvirkes direkte av smitteverntiltak i Norge og andre land, og som har et reelt behov for å permittere ansatte over lengre tid. Regjeringen har derfor i Prop. 142 S (2019–2020) foreslått å utvide arbeidsgivers fritak for lønnsplikt og tilsvarende rett til dagpenger i inntil 52 uker innenfor en periode på 18 måneder fra 1. november 2020. For å sikre at arbeidsgiver løpende vurderer nødvendigheten av fortsatt permittering, har regjeringen foreslått å innføre en arbeidsgiverperiode på fem dager med lønnsplikt etter 30 ukers permittering, med virkning fra 1. januar 2021.

Regjeringen legger til grunn at behovet for utvidet permitteringsperiode er midlertidig, og maksimal periode med fritak for lønnsplikten og dagpengeperioden under permittering reduseres derfor tilbake til 26 uker fra 1. juli 2021, dersom forholdene ligger til rette for det.

For å unngå at ledigheten festner seg på et høyt nivå ble det innført en midlertidig støtteordning for arbeidsgivere som tok permitterte tilbake i jobb i juli og august. For å stimulere til ytterligere nedgang i antall permitterte har regjeringen foreslått å videreføre lønnsstøtteordningen slik at den også gjelder i oktober, november og desember, se Prop. 142 S (2019–2020).

Arbeidsmarkedstiltak er sentrale virkemidler for å få flere arbeidsledige over i arbeid og motvirke at utsatte grupper faller ut av arbeidsmarkedet. Arbeidsledigheten har avtatt kraftig gjennom de siste månedene, og det ventes ytterligere nedgang gjennom 2021. Til tross for denne nedgangen vil nivået til neste år ligge høyere enn før pandemien, og flere kan bli langtidsledige. Det øker også risikoen for frafall fra arbeidslivet. Regjeringen foreslår derfor en særlig økning av målrettede arbeidsmarkedstiltak for å få flere arbeidsledige raskere over i jobb. Personer med nedsatt arbeidsevne har særlige utfordringer med å få innpass i arbeidslivet, og det foreslås en styrking av tiltaksnivået også for denne gruppen til neste år. Innenfor det økte tiltaksnivået vil innsatsen under inkluderingsdugnaden også styrkes og intensiveres. Ungdom som verken er i arbeid eller utdanning, er en utsatt gruppe i arbeidsmarkedet. Regjeringen legger stor vekt på å hindre at ungdom faller ut av arbeidsmarkedet og styrker ungdomsinnsatsen til neste år. Regjeringen foreslår en økning i bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak som gir rom for å gjennomføre om lag 63 000 plasser i 2021. Det er 7 000 flere plasser enn i 2020. Innenfor det samlede tiltaksnivået vil langtidsledige, utsatte grupper blant ungdom og innvandrere fra land utenom EØS-området bli særlig prioritert for arbeidsmarkedstiltak. Bevilgningen vil gi et godt tilbud både til ordinære arbeidsledige og til personer med nedsatt arbeidsevne. Regjeringen foreslår også å styrke innsatsen til varig tilrettelagt arbeid (VTA), som rettes inn mot personer som mottar uføretrygd eller i nær fremtid ventes å få innvilget uføretrygd.

Partene i arbeidslivet har ansvaret for gjennomføringen av lønnsoppgjørene. Myndighetene har ansvaret for at lover og regler legger til rette for et velfungerende arbeidsmarked. Lønnsoppgjørene er lagt opp slik at sentrale tariffområder i konkurranseutsatt sektor (det såkalte frontfaget) forhandler først. Partene er enige om å holde lønnsveksten innenfor rammer som konkurranseutsatt sektor kan leve med over tid. Det inntektspolitiske samarbeidet bidrar til at myndighetene og partene i arbeidslivet har en felles forståelse av den økonomiske situasjonen og hvilke utfordringer norsk økonomi står

overfor. Regjeringen har denne våren og sommeren hatt tett kontakt med partene om utformingen av økonomiske tiltak i møte med pandemien og det økonomiske tilbakeslaget. På bakgrunn av resultatet fra meklingen i frontfaget anslås årslønnsveksten for økonomien samlet sett til 1,7 pst. i år. Til neste år ventes årslønnsveksten å ta seg noe opp.

Sysselsettingspolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet er beskrevet i avsnitt 3.5 i meldingen.

ØKONOMISKE VIRKNINGER AV PANDEMIEN PÅ LENGRE SIKT

Økonomiske kriser kan gi svært alvorlige langsiktige virkninger. Mange land har erfart at arbeidsledigheten går lettere opp enn ned, og at den kan bli liggende lenge på et høyere nivå etter et kraftig økonomisk tilbakeslag. I Norge anslås aktivitetsnivået i fastlandsøkonomien å være tilbake til nivået fra før krisen i løpet av første halvår neste år, men i mange andre land vil det ta lenger tid. På samme måte som etter den globale finanskrisen i 2008–2009 vil det kunne ta lang tid før aktiviteten er tilbake på vekstbanen fra før krisen, og arbeidsledigheten kan bli liggende høyere enn før krisen i mange år fremover.

De langsiktige økonomiske effektene av koronakrisen er usikre, og det er for tidlig å ha sikre oppfatninger. For å få bistand til slike vurderinger satte regjeringen i mai i år ned et offentlig utvalg som skal vurdere grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien. Utvalget ledes av Jon Gunnar Pedersen. Utvalget vil komme med sin endelige rapport i løpet av første kvartal i 2021, men skal etter oppdrag fra Finansdepartementet også gi rapporter underveis, som innspill til arbeidet med Nasjonalbudsjettet og Perspektivmeldingen.

Utvalget peker i sin rapport i forbindelse med Nasjonalbudsjettet blant annet på at midlertidige tiltak kan bremse nødvendig omstilling i økonomien, slik som støtte til foretak som har mistet inntekter og utvidede permitteringsregler. Slike tiltak bør avvikles relativt tidlig i en oppgangsfase, og tidligere enn tiltak som kan øke evnen til omstilling og vekst. Det offentliges rolle i inntektssikringen for husholdningene bør ikke kopieres overfor næringslivet. Videre peker utvalget på at ekspansiv finanspolitikk under krisen innebærer omfordeling mellom generasjoner. Ekspansiv politikk i en påfølgende oppgangsfase kan få langvarige strukturelle effekter, blant annet at ressurser overføres til næringer som produserer for å dekke innenlandske behov. Det vil gjøre overgangen til en mindre petroleumsbasert eksport vanskeligere.

Når det gjelder langsiktige strukturelle effekter, peker utvalget særlig på fire forhold:

- Det lave sysselsettingsnivået under krisen øker risikoen for at personer varig faller utenfor arbeids-

markedet. Særlig gjelder dette unge arbeidstakere med svak tilknytning til arbeidsmarkedet.

- Atferdsendringene under krisen har hatt positive effekter for klima og miljø. Utvalget vil vurdere om enkelte av atferdsendringene under krisen kan være varige, og hvordan vi kan videreføre positive effekter ved å prioritere tiltak som gir størst mulig nytte i forhold til kostnadene.
- Krisen har forsterket trenden i retning av sterkere digitalisering. Utvalget vil vurdere hvilke effekter dette kan få, og om offentlige tiltak kan støtte opp under slike effekter.
- De internasjonale verdikjedene ble satt på en alvorlig prøve under pandemien, og mange besto den. Men sårbarheten som ble tydelig, kan føre til endrede avveininger mellom effektiv produksjon og tiltak for å bygge beredskap. Det kan føre til geografisk endrede verdikjeder og økt oppmerksomhet om nasjonalt eierskap i strategiske industrier. Samarbeid med andre land kan gjøre Norges forsyningsikkerhet bedre rustet for fremtidige globale kriser.

Regjeringen merker seg de langsiktige strukturelle effektene utvalget her peker på. Særlig alvorlig er det dersom det økonomiske tilbakeslaget leder til at mange blir gående lenge uten arbeid, og i verste fall faller varig ut av arbeidsmarkedet. Utvalget peker på at midlertidige krisetiltak kan ha uheldige virkninger hvis de opprettholdes lenge, siden de kan hindre omstillinger ved å støtte inaktivitet i stedet for nyskaping. Slike tiltak bør avvikles relativt tidlig i en oppgangsfase. Dette har regjeringen lagt stor vekt på ved at alle krisetiltakene har en utløpsdato, og enkelte ordninger er allerede avviklet, slik som kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall. Videre har regjeringen både i Prop. 127 S (2019–2020) i slutten av mai og nå i budsjettopp- legget for 2021 lagt frem omfattende tiltak som skal stimulere til ny vekst i økonomien.

Regjeringen vil i perspektivmeldingen gi en grundigere vurdering av langsiktige virkninger av den økonomiske krisen pandemien har skapt, samt gi en grundig drøfting av langsiktig opprettholdbarhet i finanspolitikken og fordeling mellom generasjoner.

Perspektivmeldingen skulle legges frem i vår, kort tid etter at pandemien rammet Norge. Koronapandemien gjorde at meldingen ble utsatt ett år. Perspektivmeldingen vil bli lagt frem våren 2021, og utvalget vil legge frem en ny underveis-rapport i forbindelse med denne meldingen. Utvalgets rapport i endelig versjon skal foreligge i løpet av første kvartal 2021.

De økonomiske virkningene av pandemien frem mot 2025 og hovedpunkter i utvalgets rapport drøftes nærmere i avsnitt 3.8 i meldingen.

2.1.2 Komiteens merknader

2.1.2.1 MERKNADER FRA HØYRE, VENSTRE OG KRISTELIG FOLKEPARTI

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Norge står midt i en alvorlig pandemi som skaper stor økonomisk usikkerhet, både internasjonalt og i Norge. Den midlertidige nedstengingen av økonomien har ført til at mange arbeidsplasser kan gå tapt. Derfor er det blitt satt inn omfattende og tverrpolitiske krisepakker for å dempe de økonomiske effektene av smittespredning. Pandemien har gjort det nødvendig med en rekke krisepakker for å møte ulike behov i den norske befolkningen, i næringslivet og i det offentlige.

Disse medlemmer viser til at krisepakkene har gjort det nødvendig å gjennomføre en ekspansiv finanspolitikk, og at dette har bidratt til at Norge så langt har kommet godt gjennom pandemien. Norge er også godt rustet til å håndtere pandemiens videre utfordringer. Disse medlemmer vil også vise til at regjeringen vil gjøre det som skal til for å bidra til å få Norge best mulig gjennom pandemien og den økonomiske krisen, og at man er beredt til å innføre de tiltak som er nødvendige. De nye økonomiske tiltakene og videre bruk av økonomiske virkemidler må ses i sammenheng med de svært omfattende tiltakene som allerede er innført eller foreslått. Allerede i mars 2020 kom regjeringen med sin første pakke for å bøte på de økonomiske konsekvensene av pandemien. Flere påfølgende økonomiske krisepakker har siden blitt vedtatt i Stortinget for å begrense de negative konsekvensene av koronapandemien. Regjeringspartiene har også vært opptatt av at krisetiltakene også skal hjelpe Norge i møte med de langsiktige utfordringer vi står overfor, enten det handler om å legge til rette for grønn omstilling eller å øke kompetansen slik at flere kan delta i arbeidslivet.

Disse medlemmer vil påpeke at til tross for usikre økonomiske tider har antall helt ledige personer blitt mer enn halvert siden slutten av mars, fra 10,7 pst. av arbeidsstyrken til 3,8 pst. i midten av november. Siden nasjonalbudsjettet ble lagt fram, har dessverre smittesituasjonen forverret seg, og nedgangen i arbeidsledigheten har stoppet opp. Nye smittevernregler har negative konsekvenser for mange bedrifter, og det er derfor viktig at statsbudsjettet bidrar til å skape mer trygghet og forutsigbarhet for norsk næringsliv. Til tross for den gledelige reduksjonen i antall arbeidsledige ligger ledigheten om lag 0,9 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for de siste 20 årene, og 1,5 pst. høyere enn før pandemiens utbrudd i februar 2020. Dette viser behovet for en forsterket satsing på tiltak som begrenser de økonomiske konsekvensene av strenge smittevernstiltak, samtidig som tiltakene må bidra til omstilling.

Disse medlemmer vil framheve at selv om pandemien har vært skadelig for norsk økonomisk vekst og verdiskaping, er flere av Norges viktigste handelspartnere betydelig hardere rammet. Tidlige og kraftfulle krisepakker og motkonjunkturpolitikk har gjort det mulig for regjeringen og Stortinget å redusere de skadelige effektene av pandemien på norsk økonomi. Norge er også et digitalt foregangsland, og mye takket være dette har det vært mulig å holde hjulene i gang i økonomien og skole- og utdanningssektoren til tross for de innskjerpsene som har vært nødvendige for å begrense smittespredningen. Disse medlemmer viser til at regjeringens anslag tilsier en nedgang i norsk fastlands-BNP på 3,8 pst., mot 6,3 pst. hos våre handelspartnere i OECD i 2020. Samtidig viser regjeringens anslag at norsk fastlands-BNP vil kunne øke med 4,4 pst. i 2021, mot 4,8 pst. av BNP hos våre handelspartnere i 2021. Den siste utviklingen med fornyet smittespredning gjør imidlertid disse anslagene svært usikre. Situasjonen utvikler seg raskt, og det er viktig for disse medlemmer å følge situasjonen i norsk økonomi nøye i månedene framover.

Disse medlemmer mener det har vært viktig å føre en ekspansiv finanspolitikk for både å håndtere og bekjempe pandemien, og motvirke de negative økonomiske konsekvensene av de strenge smittevernstiltakene. Den ekspansive pengebruken i 2020 vil påvirke den økonomiske situasjonen i Norge også i 2021, kombinert med regjeringens satsinger i sitt forslag til statsbudsjett for 2021. Siden regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett, har smittesituasjonen forverret seg. Den forverrede situasjonen gjør at det er behov for ytterligere ekstraordinære økonomiske tiltak for å bøte på de behovene som er i helsevesenet og kommunesektoren, og den økonomiske usikkerheten som så mange norske bedrifter og arbeidstakere kjenner på. Derfor har regjeringen lagt fram et tilleggsnummer til statsbudsjettet der oljepengebruken også øker i tråd med handlingsregelen der det kan brukes mer ressurser for å motvirke økonomiske tilbakeslag. Medregnet forslagene i tilleggsnummeret tilsvarer bruken av oljepenger 3,2 pst. av den anslåtte verdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året, opp fra en anslått uttaksprosent på 3,0 pst. i det opprinnelige budsjettforslaget.

Disse medlemmer viser til at pandemien også har krevd en aktiv rentepolitikk fra Norges Banks side for å redusere de negative konsekvensene av pandemien. Disse medlemmer merker seg at Norges Bank har kuttet styringsrenten i tre omganger i 2020, og at styringsrenten nå ligger på 0 pst. Denne styringsrenten er historisk lav, og bankens anslag tilsier at den vil forbli på 0 pst. en god stund framover.

Disse medlemmer viser til at regjeringens viktigste oppgave i pandemien er å redde liv og begrense smittespredning, samtidig som den skal føre en politikk som hjelper folk tilbake i jobb og norske bedrifter gen-

nom krisen. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 har regjeringen identifisert seks hovedstrategier som skal være førende for Norges vei ut av krisen, som kan oppsummeres med at politikken må legge til rette for at vi kan skape mer og inkludere flere. Den første handler om å legge til rette for at flere kommer tilbake i arbeid. Den andre om å legge til rette for at Norge kan sikre flere bein å stå på, gjennom økonomisk vekst og verdiskaping. Den tredje handler om å skape en grønn og bærekraftig framtid. Regjeringens fjerde strategi er å bygge kompetanse gjennom å bidra til at flere fullfører videregående opplæring og at flere får tilgang til et videreutdanningstilbud. Det skal gi norske arbeidstakere den kompetansen som trengs for å delta i framtidens arbeids- og næringsliv. Den femte strategien fra regjeringen går ut på å inkludere flere i arbeids- og samfunnsniv, mens den sjette handler om å bevare trygghet og tillit i Norge og bevare et sterkt internasjonalt engasjement.

Disse medlemmer viser til at 2021, som 2020, vil være preget av stor usikkerhet rundt framtidige smitteutbrudd og svingninger i verdensmarkedene. Pandemien har siden mars 2020 hatt inngripende virkning på nordmenns hverdag. Finanspolitikken er et viktig virkemiddel for å redusere de negative skadevirkningene på norsk økonomi, samtidig som vi gjennomfører det grønne skiftet som skal sikre at Norge møter sine internasjonale forpliktelser og bygger konkurranseevne i framtidens grønne markeder.

2.1.2.2 MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Norge og norsk økonomi står overfor store utfordringer: Vi må unngå at ledigheten biter seg fast på et høyt nivå. Nærmere tohundretusen er helt eller delvis ledige. De må tilbake i arbeid. Våre felles velferdstjenester må styrkes, og forskjellene mellom folk må ned. Vi må ha en rettferdig klimapolitikk. Det haster med å kutte utslipp.

Koronapandemien har gitt et alvorlig tilbakeslag for norsk økonomi og førte til at mange ble arbeidsledige eller permittert. Men de økende forskjellene mellom folk, underfinansieringen av våre felles velferdstjenester og en for tafatt klimapolitikk skyldes regjeringens politikk og mangel på handlekraft.

Målet med å bekjempe pandemien og følgene av den kan ikke være å komme tilbake til der vi var. Vi må bruke krisen til å stake ut en ny retning for samfunnsutviklingen. Vi må bygge på det krisen har vist oss, verdien av fellesskapet vårt, av en sterk offentlig helsetjeneste og sterk tillit og solidaritet til hverandre.

Allerede kort tid etter at regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett, ble det nødvendig med nye krisepakker fordi pandemien blomstret opp igjen, både ute i Europa og her hjemme.

Det viser at den økonomiske utviklingen framover er usikker. Norge har en åpen, utadvendt økonomi, og tilbakeslag i våre naboland påvirker også norske arbeidsplasser. Det må møtes med en politikk som bygger opp under nyskaping i alle deler av landet.

Vi skal omstille oss til nullutslippssamfunnet. Gammel, forurensende teknologi må byttes ut med ny. Fangst og lagring av CO₂ er en viktig del av arbeidet for å nå Parisavtalens mål. Nye energiformer må utvikles. Slik kan en mer handlekraftig klimapolitikk også skape nye arbeidsplasser og nye eksportmuligheter. Da må staten stille opp, sammen med industrien.

Gjennom Statens pensjonsfond utland har Norge bygd opp økonomiske muskler som gir oss en handlefrihet få land har. Det er i krisetider vi må bruke disse mulighetene målrettet for å skape ny industri, nye framtidrettede arbeidsplasser og få folk tilbake i jobb.

Det sentrale målet med politikken nå må være å la kommende generasjoner vokse inn i et samfunn med høy sysselsetting, solide felles velferdsordninger og små forskjeller mellom folk.

Det er vår samlede arbeidsstyrke som er fundamentet for framtidens velferdssamfunn.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at forskjellene mellom folk må ned. En økonomi med for stor ulikhet er skadelig, både for den enkelte som blir hengende etter, men også for økonomien som helhet. Tilliten og samholdet faller, skepsisen mellom folk og bedrifter øker.

Etter disse medlemmers mening er dette å sløse med den sosiale kapitalen, som fører til tap for samfunnet. OECD og IMF has estimert dette tapet, og slår fast at veksten i økonomien blir lavere om ulikheten øker.

Økte forskjeller hemmer økonomisk vekst, et faktum høyresiden i norsk politikk ikke tar konsekvensen av. Regjeringens skattepolitikk har for åttende år på rad favorisert de rike.

De fulle og hele ødeleggelsene av en slik forskjellspolitikk vil først gi seg utslag på lengre sikt. Med større forskjeller vil lommebok i større grad avgjøre folks sjanser i livet. Å risikere tap av talenter og kloke hoder er en betydelig risiko for en økonomi som er såpass avhengig av en velfungerende humankapital. Aldri før har Norges framtid vært så avhengig av arbeidsstokkens kunnskap som nå. Derfor er det en politisk hovedoppgave å redusere forskjellene.

Disse medlemmer viser til at eldrebølgen har begynt. Det betyr færre i jobb, som gir mindre inntekter til staten. Det betyr økt behov for pleie- og omsorgstjenester, som fører til økte utgifter for staten. Vår felles velferd er derfor under press.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg har forsømt flere muligheter til å forberede statsfinansene på framtida. De har redusert fellesskapets inn-

tekter gjennom store skattekutt, som ikke har skapt flere jobber eller økt investeringene. Det er valgt en metode for utgiftskutt i offentlig sektor uten reelle muligheter for omstilling og effektivisering, men heller presset fram smålige velferdsutt.

Dette løser ikke hovedutfordringene i landet står overfor.

2.1.2.3 MERKNADER FRA FREMSKRITTPARTIET

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjettbudsjett for 2021, som er tilgjengelig både på papir og på Fremskrittspartiets hjemmesider. Disse medlemmer viser til at koronasituasjonen er utfordrende for norsk økonomi og for landets innbyggere, og at dette har gjort det nødvendig å øke oljepengebruken betydelig. Disse medlemmer viser til at det nå er et stort antall permitterte, og at enkelte bransjer som utlivsbransjen og reiselivsbransjen er hardt rammet. Disse medlemmer mener at det er behov for tiltak overfor både enkeltbransjer og for norsk økonomi som helhet, og påpeker at det er rom for ytterligere økning i oljepengebruken ut over regjeringens forslag i Prop. 1 S (2020–2021) med Tillegg 1. Disse medlemmer viser videre til at restriksjonene mot reiser til Sverige har avdekket hvor stor grensehandelen er i normalår, og foreslår derfor i sitt alternative statsbudsjett en grensehandelspakke hvor en rekke grensehandelsavgifter reduseres til svensk nivå.

Disse medlemmer viser til at det i Meld. St. 1 (2020–2021) lanseres prinsipper for et såkalt bærekraftig bilavgiftssystem. Disse medlemmer mener at bilrelaterte avgifter skal reduseres betydelig, og at man også etter 2025 skal ha anledning til å kjøpe ny bensin-, diesel- eller hybridbil. Videre mener disse medlemmer at nedtrappingen av engangsavgiften skal fortsette, og at denne særavgiften skal fases ut. Et lavere prisnivå på nye biler vil bidra til modernisering av bilparken, styrket distriktsprofil og bedre trafikksikkerhet. Disse medlemmer mener også at det skal være et klarere skille mellom bilen som daglig transportmiddel og veterankjøretøy som har andre bruksmønstre. Disse medlemmer avviser derfor de foreslåtte prinsippene for et såkalt bærekraftig bilavgiftssystem.

Disse medlemmer viser før øvrig til sine merknader om statsbudsjettet for 2021 i innstillingens kapittel 3.1.3.3.

2.1.2.4 MERKNADER FRA SENTERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil vise til at Nav 17. november 2020 rapporterte at 194 600 personer, tilsvarende 6,9 pst. av arbeidsstyrken i Norge, er helt eller delvis arbeidsledige eller arbeidssøkere på tiltak hos Nav. Tilsvarende tall før nedstengningen i mars var 3,2 pst. Ledigheten er heldigvis langt lave-

re enn på forsommeren, men ledigheten har bitt seg fast på et svært høyt nivå. Samtidig viser tallene fra Nav at det i løpet av én uke, fra 10. til 17. november ble registrert 6 000 flere arbeidssøkere hos Nav. Store og tunge ordrebaserte næringer som maritim næring og bygg og anlegg melder at bunnen sannsynligvis først nås i 2021 eller 2022.

Disse medlemmer vil vise til at NHO i sin medlemsundersøkelse 24. november 2020 maler et bilde av en utvikling som peker i feil retning igjen for mange folk og bedrifter i hele Norge. Andelen som opplever omsetningssvikt, er stor og økende, opp fra 46 til 56 pst. siste to uker. Virksomheter som opplever over 50 pst. omsetningssvikt, har i samme periode økt fra 10 til 14 pst. Disse medlemmer vil videre vise til at andelen med likviditetsproblemer fortsetter å øke, og at flere virksomheter frykter konkurs. Det er spesielt reiseliv som trekker alle disse tallene i feil retning, men også flere andre næringer, som luftfart, annen transport og logistikk og service og handel, sliter kraftig. I sum anslår NHO at økningen som meldes i antall permitteringer, tilsvarer 15 000 årsverk, og andelen som har gjennomført oppsigelser, fortsetter å øke.

Disse medlemmer vil understreke at denne dystre utviklingen bekreftes gjennom Vestlandsindeksen sin undersøkelse gjennomført fra 28. oktober til 13. november 2020, som viser at utviklingen går i feil retning igjen for en rekke virksomheter langs hele vestlandskysten, fra Rogaland i sør til Møre og Romsdal i nord. Konserndirektør i Sparebanken Vest, Ragnhild Janbu Fresvik, oppsummerer til Sunnmørsposten 23. november 2020 at

«Den store gjeninnhenting vi så forrige kvartal har i stor grad stoppet opp, og forventningene til bedriftenes utsikter de neste seks månedene har fått et fall [...] Det mange kunder sier nå, særlig innen industri og ordrebaserte bedrifter, er at det er kortere siktlinjer i ordreboka nå enn det var litt tilbake i høst og sommer. Det er slik at bedriftene på nytt igjen går en mer usikker framtid i møte.»

Bygg og anlegg

Disse medlemmer vil vise til en medlemsundersøkelse i bygg- og anleggsnæringen (EBA) 15. oktober 2020, hvor halvparten av entreprenørbedriftene oppgir at de har betydelig lavere ordreserver enn på samme tid i fjor. 15 pst. svarer at de har planlagt oppsigelser.

Disse medlemmer vil videre vise til at Menon Economics har beregnet et direkte omsetningstap på 50–130 mrd. kroner fram til utgangen av 2022, noe som vil kunne gi et sysselsettingstap på 50 000–120 000 årsverk.

Disse medlemmer vil understreke at offentlig sektor i en krisetid gjennom en aktiv motkonjunkturpolitikk vil kunne bidra til å dempe dette fallet og gjennom

det sikre arbeidsplasser og bedrifter, samtidig som helt nødvendige offentlige investeringer og vedlikehold blir gjennomført.

Maritim næring

Disse medlemmer vil videre vise til at Menon Economics har foretatt analyser som viser at det ved utgangen av 2022 vil kunne være 6 000–20 000 færre arbeidsplasser og nærmere 20 pst. lavere verdiskaping fra maritim næring enn i 2019. Isolert sett er ikke dette fallet historisk stort. Det som gjør det ekstra dramatisk, er imidlertid at det kommer på toppen av den store reduksjonen man har sett etter oljekrisen. I stedet for en gradvis økning av antall ansatte i næringen igjen, blant annet gjennom målrettet omstilling, står man derfor i fare for et ytterligere fall og at man etter hvert nærmer seg et kritisk nivå for å ivareta tilstrekkelig kompetanse og omstillingskraft i viktige deler av norsk maritim næring.

Disse medlemmer vil vise til at oljeskattepakken, som Senterpartiet bidro aktivt til å få på plass, vil gi viktige bidrag til aktivitet hos offshore-rederier, riggselskaper og leverandørindustri på land. De deler av maritim næring som er rettet inn mot havbruk, ser også en positiv utvikling. I andre deler av maritim næring er imidlertid situasjonen svært krevende, og de tiltak som regjeringen og Fremskrittspartiet så langt har gjennomført og i fellesskap varslet, vil ha liten effekt på sysselsettingen.

Disse medlemmer vil vise til at effekten av koronapandemien har gitt kraftig omsetningsnedgang i alle rederisegmenter. Tall fra Rederiforbundet fra oktober viser at til nå har rederiene mistet over hver fjerde krone av omsetningen sin, og at for passasjerskip er 75 pst. av omsetningen borte.

Disse medlemmer vil fremheve Maritimt Forum sine innspill til budsjettbehandlingen på Stortinget, hvor de understreket at

«Koronakrisen har forsterket krisen i deler av den norske maritime næringen, og flere skip har gått i opplag [...] Sjøfolk er blitt permittert. Hele den maritime klyngen er avhengig av at vi videreutvikler den sjøbaserte, maritime kompetansen. Forslaget til regjeringen er svært alvorlig for norske sjøfolk og for den norske maritime klyngen.»

Disse medlemmer vil understreke at det er særdeles viktig å reversere de svært ukloke forslagene som rammer norske sjøfolk og maritim næring i forslaget til statsbudsjett, samtidig som det må vedtas kraftfulle tiltak for å legge til rette for økt aktivitet og omstilling i maritim næring.

Industri

Disse medlemmer ser det som positivt at framtidssiktene for industrien ser vesentlig bedre ut enn ved starten av pandemien. Samtidig står mange indus-

tribedrifter i en svært krevende situasjon med permitteringer, lavere ordreserver og store omstillingsbehov. Treforedlingsindustrien er blant disse. Dette eksemplifiseres gjennom Norske Skog Saugbrugs vedtak om å stenge en av tre papirmaskiner i Halden fra 1. januar 2021, noe som berører 50 arbeidere ved fabrikk og som medfører et bortfall av behov for 200 000 m³ tømmer. Disse medlemmer mener treforedlingsindustrien er en viktig fremtidsnæring for Norge med potensial for milliardinvesteringer som kan gi mange nye arbeidsplasser, økt verdiskaping og bidra til å redusere utslipp av klimagasser. Skal potensialet utløses, må det imidlertid handles raskt, og tas nye, større grep fra statens side for å bidra i omstillingsprosessen må på plass. Disse medlemmer vil fremheve tiltak som et grønt investeringselskap, bedre låneordninger, målrettet satsing på infrastruktur for å få råstoff frem til fabrikk og tiltak for å ta vare på og videreutvikle den viktige ressurs som arbeidsfolkas kompetanse er.

Gode og langsiktige rammevilkår er etter disse medlemmers syn viktig for å ta vare på og legge til rette for nye investeringer i norsk industri. Dessverre bidrar Norges forhold til EØS-avtalen til stadig usikkerhet knyttet til helt sentrale rammevilkår for industrien. Stortingsflertallets vedtak om å slutte Norge til EUs tredje energimarkedspakke gjennom EØS og legge vitale deler av norsk energi- og industripolitikk i EUs hender forsterker denne usikkerheten. På toppen av dette har forslag fra blant andre Senterpartiet om å stanse eksportkabelen NorthConnect så langt ikke oppnådd flertall i Stortinget.

Disse medlemmer vil vise til at EUs kvotesystem for CO₂-utslipp medfører økte kraftpriser i Europa og derigjennom økt fare for utflagging av produksjon til andre områder i verden som ikke har tilsvarende regler for prising av utslipp, og der utslippene fra produksjonen er høyere, såkalt karbonlekkasje. Gjennom nye utenlandskabler vil prisnivået på kraft i Norge presses i retning nivået i Storbritannia og på kontinentet.

Siden 2013 har en rekke industribedrifter blitt kompensert over statsbudsjettet for høyere kraftpriser som følge av økning i prisen på CO₂-kvoter. Disse medlemmer vil understreke at CO₂-kompensasjonsordningen er avgjørende viktig for mange industribedrifter i Norge. Dessverre var regjeringen lenge passiv i prosessen knyttet til nytt regelverk i EU. Først etter at blant annet representanter for industrien og Senterpartiet ved flere anledninger presset på, engasjerte regjeringen seg mer aktivt overfor EU. På viktige områder innebærer de nye retningslinjene heldigvis en videreføring av ordningen, og det er en viktig seier at nikkelproduksjon inkluderes under de nye retningslinjene.

Disse medlemmer vil imidlertid vise til at de nye retningslinjene medfører ytterligere redusert støttesats, noe som innebærer at industribedriftene blir sit-

tende igjen med en større del av regninga for den økte kraftprisen som økt pris på CO₂-kvoter i EU bidrar til. Dernest gir regjeringen i svar på budsjettspørsmål fra Senterpartiet svært bekymringsverdig melding om at Ineos Bamble, Ineos Rafnes, INOVYN Porsgrunn, Rana Gruber, Sydvaranger, Yara Glomfjord og Yara Porsgrunn alle ser ut til å miste hele sin CO₂-kompensasjon etter de nye retningslinjene. Samtidig svarer regjeringen at INOVYN Rafnes og Borregaard ser ut til å miste deler av sin CO₂-kompensasjon. Disse medlemmer mener det er avgjørende viktig at Norge går nye runder med EU for å inkludere flere virksomheter under ordningen og tillate større støtte til hver virksomhet. Samtidig illustrerer saken hvordan EØS-avtalen, slik disse medlemmer ser det, griper inn i helt sentrale rammevilkår for viktige industribedrifter i Norge, og at vitale deler av norsk industripolitikk gjennom EØS er lagt i EUs hender.

Behov for mer kraftfulle tiltak

Det er behov for kraftfulle tiltak for å bidra til å dempe fallet innen ordrebaserte næringer, luftfart, annen transport og logistikk, reiseliv, eventbransjen, kulturbaserte næringer mv. og bidra til ny aktivitet og omstilling, noe disse medlemmer vil vise til at Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett for 2021.

Disse medlemmer vil vise til at både representanter for arbeidsgiver- og arbeidstakersiden, samt økonomer, i etterkant av at statsbudsjettet ble presentert i starten av oktober, tok til orde for at oljepengebruken burde økes i 2021 for å tilpasse tiltakene bedre til den helt ekstraordinære situasjonen for arbeidsfolk og næringsliv i Norge. Disse medlemmer vil blant annet vise til at sjefsøkonom i Eika-gruppen, Jan Ludvig Andreassen, allerede samme dag som statsbudsjettet ble lagt frem mente at budsjettet var for stramt, og at det var behov for å øke oljepengebruken med ca. 30 mrd. kroner. Andreassen begrunnet blant annet dette overfor Finansavisen med følgende:

«overordnet, før man kommer i gang med budsjettet, så må man tenke seg om, er vi på vei ut av en krise eller er vi på vei inn i en krise [...] Finansdepartementets vurdering er at antall sysselsatte i Norge faller med 1,6 pst. i år og at det skal stige med 0,6 pst. neste år. Så legg merke til at i slutten av 2021 skal det være rundt 25 000 mennesker færre i arbeid enn ved inngangen til 2020. Det er en sterk nedgang i sysselsettingen.»

Disse medlemmer vil videre vise til at seniorøkonom i DNB, Kyrre Aamdal, på budsjett dagen kommenterte til TV2 at budsjettforslaget med en oljepengebruk på 3,0 pst. var strammere enn forventet, samtidig som regjeringens vekstanslag for norsk økonomi var langt mer positivt enn det Norges Bank hadde lagt til grunn i sine prognoser. Elisabeth Holvik, sjefsøkonom i Sparebank 1, fulgte opp med å påpeke at «oljepengebruken er betydelig lavere enn ventet», og viste til Norges

Bank, som i Pengepolitisk rapport 3/20 fra september anslo at oljepengebruken i 2021 skulle ligge på 3,5 pst. Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiets alternative budsjett innebærer en oljepengebruk i 2021 på om lag 3,5 pst. Disse medlemmer vil påpeke at mye tyder på at regjeringens prognoser fra tidligere i høst for utviklingen i norsk økonomi har vært for optimistiske, og at Norges Banks anslag er et mer fornuftig nivå å legge seg på.

Disse medlemmer vil understreke at situasjonen for arbeidsfolk, næringsliv og kommuner har blitt langt mer alvorlig og krevende, som følge av en ny smittebølge i Norge med tilhørende inngripende smitteverntiltak, samtidig som sentrale handelspartnere for Norge også har sett en utvikling som går i feil retning. Disse medlemmer ser det som svært gledelig og løfterikt at arbeidet med vaksiner mot covid-19-viruset gjør fremskritt. Samtidig må vi i Norge, slik disse medlemmer ser det, ta inn over oss at det vil ta tid før store deler av befolkningen er vaksinert, og at Norge sannsynligvis vil preges av økonomiske ringvirkninger av koronapandemien i store deler av 2021. For noen av de hardest rammede bransjene, som luftfart og reiseliv, må man være forberedt på at gjeninnhenting vil ta flere år, og i flere bransjer og regioner vil det være behov for tung omstilling.

Disse medlemmer vil vise til at det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet våren 2020 økte fra 241 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2020 som ble vedtatt høsten 2019, til nærmere 490 mrd. kroner ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett i juni 2020. Selv om flere av krisetiltakene har vist seg å koste mindre enn først anslått, vil disse medlemmer påpeke at de samlede økonomiske krisetiltakene for 2020 i nasjonalbudsjettet 2021 beregnes til 126 mrd. kroner.

Disse medlemmer vil videre vise til at da et bredt flertall på Stortinget vedtok kompensasjonsordningen for næringslivet i april 2020, ble det anslått et proveny på 50 mrd. kroner for månedene mars, april og mai. Resultatet ble at mindre enn 7 mrd. kroner i sum ble brukt til ordningen for månedene mars til august. Disse medlemmer vil vise til at de midler som står «ubrukt» igjen fra Stortingets opprinnelige vedtak knyttet til kompensasjonsordningen, alene er tilstrekkelig til finansiere hele den kraftfulle krisepakken som Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett ut over regjeringens forslag.

Overfor de næringsdrivende som ved inngangen til 2021 står i en enda dypere krise enn hva tilfellet var våren 2020, fremstår det etter disse medlemmers mening uforståelig den motvilje Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti utviser når det gjelder å bevilge ekstra midler slik at man treffer alle som er hardt rammet, og for å gi forutsigbarhet gjennom krisen. Denne motviljen blir etter disse medlemmers

mening enda mer uforståelig når titalls milliarder kroner som opprinnelig var bevilget til næringsdrivende, ikke har blitt benyttet.

Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiet foreslår en omfattende krisepakke i sitt alternative budsjett for 2021, fordelt på tiltak for økt aktivitet og omstilling, kompensasjonsordninger til folk og bedrifter og avgiftslettelser. Totalt beløper denne krisepakken seg til om lag 32,4 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. På øvrige budsjettområder legger disse medlemmer opp til netto ca. 3,4 mrd. kroner lavere bevilgninger enn regjeringen, noe som i sum innebærer en økt oljepengebruk på ca. 29 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag inklusiv regjeringens forslag til krisepakke. Inkluderer man de krisetiltakene som regjeringspartiene og Fremskrittspartiet presenterte enighet om 16. november, er oljepengebruken med Senterpartiets forslag ca. 24,5 mrd. kroner høyere.

Disse medlemmer ser det som sannsynlig at et endelig budsjettvedtak for 2021 fra regjeringspartiene og deres støtteparti Fremskrittspartiet i høst vil innebære at avstanden til oljepengebruken i Senterpartiets budsjettforslag reduseres ytterligere. Derne st vil disse medlemmer vise til at enigheten mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet fra 16. november 2020 innebærer at regjeringen allerede raskt over nyttår må komme tilbake til Stortinget med vurdering av nye krisetiltak for luftfart og mulig forlenget kompensasjonsordning for næringslivet. Regjeringen må også raskt vurdere om også andre krisetiltak skal forlenges. Disse medlemmer vil påpeke at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke har satt av én eneste krone til en mulig kompensasjonsordning for luftfart, forlengelse av kompensasjonsordning for næringsliv eller inntektssikringsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere ut over februar, ei heller til forlengede inntektssikringsordninger for arbeidsfolk etter mars.

Disse medlemmer må på denne bakgrunn konkludere med at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti enten driver bevisst urealistisk budsjettering, eller så kaster man blå i øynene på folk gjennom å gi inntrykk av at man raskt har til hensikt å komme med nye krisetiltak. Begge deler er etter disse medlemmers mening meget alvorlig og et tegn på svak styring av landet i en krisetid. Disse medlemmer mener tvert om det trengs en krisep lan gjennom målrettede tiltak for økt aktivitet og omstilling. I tillegg er det svært viktig å gi folk og bedrifter forutsigbarhet gjennom at krisetiltak forlenges så lenge ringvirkningene av pandemien fortsatt er kraftige, og minimum frem til sommeren 2021. Derne st mener disse medlemmer det er viktig å legge et mest mulig realistisk anslag til grunn for hvor mye av fellesskapets midler det er behov for å bruke i 2021. Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiets alternative budsjett følger opp dette.

Disse medlemmer vil understreke alvoret i situasjonen og mener det påhviler regjeringen et stort ansvar for å sørge for at de mange som har mistet jobben som følge av koronakrisen, raskest mulig kommer tilbake i arbeid. Samtidig er det viktig at Norge fremover er bedre forberedt på nye bølger med koronasmitte enn hva regjeringen har vært i høst, og at det tas nødvendige grep for å sikre befolkningen og økonomien mot konsekvensene av slike nye bølger.

Disse medlemmer mener at det har vært nødvendig med strenge smittevernstiltak for å beskytte befolkningen og holde smittespredningen på et nivå som er håndterbart for norsk helsevesen. De økonomiske konsekvensene av den globale pandemien, uro i verdensøkonomien og smittevernstiltakene i Norge er imidlertid svært store. Sjelden har så mange enkeltpersoner, familier, bedrifter og nasjonens økonomi opplevd så stor økonomisk utrygghet og ustabilitet som i ukene etter at smittevernstiltakene ble iverksatt.

Disse medlemmer påpeker at hverken den enkelte nordmanns innsats eller de store tiltakene staten har satt i verk, er kostnadsfrie for landets innbyggere. Disse medlemmer opplever ikke at regjeringen i tilstrekkelig grad tar inn over seg hvordan koronakrisen slår ut forskjellig i ulike deler av landet. Tvert om vil flere av regjeringens tiltak kunne bidra til å forsterke sosiale og geografiske forskjeller, istedenfor å utjevne dem.

Disse medlemmer vil understreke at koronakrisen har vist at mange flere jobber enn man trodde, kan gjennomføres uten hensyn til geografisk avstand. Etter koronakrisen har myndigheter og arbeidsgivere i større grad enn tidligere mulighet til å legge opp til at folk kan arbeide og bo der de ønsker. Disse medlemmer mener at disse mulighetene må utnyttes til det beste for samfunnet og den enkelte, og at dette må tas høyde for innen flere samfunnssektorer og budsjettområder. Det er behov for en mer aktiv politikk for å sikre et velfungerende offentlig tjenestetilbud i hele Norge og bedre fordeling av statlige arbeidsplasser. Koronakrisen har vist at risikoen ved at mange bor tett, er stor både for den enkeltes helse og for samfunnets økonomi. Disse medlemmer påpeker for øvrig at mange nordmenn ønsker å bo mer desentralt enn de gjør, men at jobbtilgang har begrenset denne muligheten. Derne st er det avgjørende å sikre bedre vilkår for de som daglig pendler langt for å komme til jobb, og for de som må bo på brakke.

Disse medlemmer mener fremskritt ikke oppnås primært gjennom å håndtere de umiddelbare utfordringer en krise skaper, men ved å se mulighetene som kan ligge i den nye situasjonen. Norge har forutsetninger for å produsere mange av de produktene som koronakrisen har vist at det er viktig at Norge og våre naturlige samarbeidspartnere i større grad tilvirker selv. Sam-

tidig må kritisk infrastruktur og kritisk virksomhet og produksjon i større grad skje fra Norge. Dette gjelder blant annet innen sektorer som helse, mineralutvinning, matproduksjon, farmasøytisk industri og informasjonsteknologi. Disse medlemmer mener det trengs økt innsats for å stimulere til økt egenproduksjon av samfunnskritiske varer og tjenester for Norge og våre naturlige samarbeidspartnere.

Disse medlemmer viser for øvrig til Senterpartiets alternative statsbudsjett. Merknader til de spesifikke punktene finnes i avsnitt 3.1.3.4 i denne innstillingen.

2.1.2.5 MERKNADER FRA SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er i dette tiåret vi må løse klimakrisen og ruste Norges økonomi for framtida, gjennom å redusere de økonomiske forskjellene og skape flere arbeidsplasser. Oppgavene kan ikke løses hver for seg. De henger sammen og må løses sammen. Dette medlemmer merker seg at det er få svar å hente i regjeringens forslag til statsbudsjett, og viser til at Sosialistisk Venstreparti i eget budsjettalternativ begynner arbeidet med å bygge et bedre og mer rettferdig Norge, med nye muligheter for jobber, næringsliv og miljø.

Dette medlemmer viser at de alvorlige, og kostbare, konsekvensene av klimaendringene er merkbare både i Norge og i verden for øvrig. For å nå verdens klimamål må utslippene ned så raskt som overhodet mulig. Alle utslippskutt må igangsettes i 2021, særlig fordi mange klimatiltak ikke gir utslippskutt før noen år fram i tid. Dette medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis budsjettforslag, hvor det legges fram et klimabudsjett som kutter Norges utslipp med 60 pst. innen 2030, relativt til 1990. Det trengs en politikk for å kutte utslipp, blant annet i industrien, transportsektoren og i oljeindustrien, samtidig som det etableres ny industri og nye arbeidsplasser.

Dette medlemmer viser til at Norge står i en alvorlig økonomisk krise, og at krisen har blitt forverret siden nasjonalbudsjettet ble lagt fram. Selv om regjeringen i nasjonalbudsjettet understreket usikkerheten, er det allerede tydelig at budskapet og anslagene for framtida er altfor optimistiske i regjeringens omtale av den økonomiske situasjonen, og i sine politiske prioriteringer og vurdering av behov for stimuli i økonomien. Dette medlemmer viser til at både bedrifter og arbeidstakere nå opplever usikkerhet og uforutsigbarhet rundt egen situasjon og økonomi.

Dette medlemmer viser til at det i dag er over 190 000 personer registrert som arbeidssøkere hos Nav, helt eller delvis. Dette utgjør 6,9 pst. av arbeidsstyrken. Dette medlemmer viser til at det har vært et høyt smittestrykk i Europa gjennom høsten, og at en andre smittebølge har vært varslet også for Norge. Dette medlemmer mener det er alvorlig at regjeringen i budsjettet ikke la

opp til en sterkere kriserespons, og at regjeringen ikke har brukt tida siden sommeren på å forbedre kompensasjonsordningen for bedriftene, og inntektssikringsordningene for arbeidstakere. I stedet har flere av ordningene blitt fjernet.

Dette medlemmer viser til at de økonomiske konsekvensene av pandemien vil forsterke forskjellsveksten i Norge og forverre situasjonen for mange med dårlig råd. Dette medlemmer viser blant annet til at regjeringen i nasjonalbudsjettet varsler at reallønnsveksten kan bli negativ i 2021, og at alle studier så langt viser at folk i lavtlønnsyrker rammes hardere av pandemien. Dette medlemmer viser til at alle vinner på å bo i et samfunn med små forskjeller. Samfunn med store økonomiske forskjeller har flere sosiale problemer, som kortere levealder, høyere kriminalitet og mer rusmiddelmisbruk. I tillegg framgår det av forskning fra blant annet Det internasjonale pengefondet, IMF, at økte økonomiske forskjeller skader den økonomiske veksten. Å redusere de økonomiske forskjellene er dermed både et sosialt og et samfunnsøkonomisk sentralt spørsmål. Til tross for dette har denne regjeringen konsekvent ført en politikk for økte forskjeller. Dette medlemmer frykter dette vil bidra til større utfordringer for det norske samfunnet framover.

Dette medlemmer viser til at regjeringen siden 2013 har brukt svært mye oljepenger. Hver sjette krone foreslått brukt over statsbudsjettet for 2021 er en krone fra oljefondet, og det er helt nødvendig gitt den økonomiske krisen landet står i. Imidlertid er ikke dette noe nytt, det gjelder også siste års statsbudsjetter fra regjeringen. Dette medlemmer viser til at den store økningen i oljepengebruk vi har sett med denne regjeringen over tid, ikke er bærekraftig økonomisk politikk over tid. Dette medlemmer viser til at regjeringen har kuttet skattene med nærmere 30 mrd. kroner siden 2013, og slik svekket både statens inntekter og omfordelingen i samfunnet. Dette medlemmer mener dagens regjering har mislykkes i å omstille Norge. Det er oppsiktsvekkende at regjeringen ikke har klart å gjøre Norge mindre oljeavhengig i en tid hvor oljeprisen har vært svært lav. Dette medlemmer mener dette gjør utfordringene større for en ny regjering og et nytt flertall etter valget. Da blir oppgavene tydelige, vi skal bygge Norge for framtida, vi skal redusere de økonomiske forskjellene og vi skal fjerne klimagassutslippene.

2.1.2.6 MERKNADER FRA MILJØPARTIET DE GRØNNE

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at koronapandemien har rammet Norge og verden hardt. Mange liv har gått tapt, og mange vil gå tapt, før vi har fått en vaksine som virker. Nedstengning av samfunnet i vinter og strenge tiltak i høst har svært negative ringvirkninger for næringslivet.

Antall permitterte steg fra 5 000 i februar til 257 000 i mars. Antallet har gått ned igjen etter sommeren, men i oktober var det fremdeles 10 ganger flere permitterte enn måneden før korona brøt ut og Norge stengte ned.

Alle vestlige land har brukt store summer for å støtte opp om nasjonalt næringsliv og de som har blitt permittert eller arbeidsledige. Mange europeiske land har brukt denne anledningen med stort behov for offentlig støtte til å knytte den offentlige støtten opp mot en omlegging til en mer bærekraftig økonomi. Statslederne i EU har brukt koronakrisen og behovet for offentlige stimuleringspakker til å endre økonomien og gjøre samfunnet mer bærekraftig. Støtte til AirFrance fra den franske regjering ble gitt under betingelse av at de reduserer innenlandsflyvninger der tog er et godt alternativ. Frankrike har også gitt støtte til sin nasjonale bilindustri med mål om at Frankrike skal bli størst i Europa på elbiler. Tyskland har også valgt å svare med en tilsvarende satsing på elbiler i Tyskland. I Norge valgte flertallet i stedet å støtte videre satsing på fossil energi. Stortinget vedtok, mot bl.a. Miljøpartiet De Grønnes stemme, 7 mrd. kroner i subsidier til oljenæringen. Så i stedet for å satse stort på omstilling av samfunnet, brukte vi fellesskapets midler til å subsidiere en næring som ikke er bærekraftig.

Dette medlem har gjennom denne prosessen og også i Miljøpartiet De Grønnes alternative budsjett fremmet forslag om en storsatsing på utvikling av en utslippsfri økonomi. Dette medlem fremmer forslag for å fremme en industriell utvikling knyttet til utslippsfrie fartøy og offshore vind. Videre fremmer dette medlem forslag som vil bidra til en sirkulær økonomi, samt ordninger som gjør det lettere å starte opp for seg selv.

Dette medlem viser til at vi må bruke koronakrisen til å gjøre det lettere å velge miljøvennlig. Det må bli lettere å velge elbil fremfor fossilbil, det må bli enklere å velge kollektivt. Noen av endringene vi har sett i denne perioden, må videreføres. Det har blitt vist at det er muligheter for å holde både større og mindre møter på digitale plattformer. Dette vil kunne bidra til å redusere antall forretningsreiser med fly fremover. Miljøpartiet De Grønne fremmer derfor forslag til flyseteavgift mellom de store byene for å ytterligere gi insentiver til å velge et digitalt møte fremfor å ta fly tur-retur for et fysisk møte.

Dette medlem viser til at det er på høy tid med en skatte- og avgiftsreform, både i Norge og internasjonalt. Dette, og økt innsats mot økonomisk kriminalitet, er en av satsingene i Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett. Et ekte grønt skattesifte innebærer å bruke avgiftssystemet aktivt for å styre valgene våre i en ønsket og mer miljøvennlig retning. Norges elbilsatsing har hatt stor suksess fordi skattene og avgiftene har vært brukt for å gjøre det mer lønnsomt å velge utslippsfrie

biler. Det må bli dyrere å forurense både luft, hav og jord, og det må bli billigere å ta miljøvennlige og sunne valg som å velge klimavennlig transport og spise mer frukt og grønnsaker. Dette medlem foreslår endringer i avgiftssystemet som bidrar til dette.

2.1.2.7 MERKNADER FRA RØDT

Komiteens medlem fra Rødt viser til at flere hundre tusen har vært uten jobb dette året, og at arbeidsledigheten i skrivende stund stiger igjen. I en slik dramatisk situasjon velger regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2021 å svekke sikkerhetsnettet og sende regninga til arbeidsfolk. Forslaget fra regjeringen gir skattegaver til aksjeeierne, og kutter i ordningene for arbeidsledige.

Dette medlem mener koronakrisen har vist oss at ordningene for inntektssikring var for dårlige allerede før krisen inntraff. Rødt vil ha et sterkere sikkerhetsnett for alle. Derfor foreslår dette medlem å forlenge og forsterke ordningene som sikrer inntekt for arbeidsledige, de med løsere tilknytning til arbeidslivet, som de på deltid, frilansere, selvstendige næringsdrivende og kulturarbeidere, og de på arbeidsavklaringspenger.

Dette medlem viser til at folk ikke kommer i jobb bare de blir fattige nok. Vi må bruke statens økonomiske muskler på å skape nye arbeidsplasser samfunnet har behov for, både i industrien og i velferden. Vi må styrke Nav for å håndtere den akutte krisen og følge opp de som var ledige før krisen inntraff. Vi må også kvitte oss med den useriøse bemanningsbransjen. Det offentlige, i samarbeid med partene, må ta jobben med å få arbeidsledige inn i et organisert arbeidsliv, med faste ansettelser og skikkelige arbeidsvilkår. Vi må bekjempe arbeidsledigheten, ikke de arbeidsledige.

Dette medlem mener det trengs en krisepakke for arbeidsfolk. Koronakrisen har virkelig vist oss hvem som holder hjula i samfunnet vårt i gang. Mange setter også liv og helse i fare på vei til jobb eller på jobb, for å sikre renhold, mat på bordet, velferden vår. Men velferden har blitt nedprioritert lenge. Vi trenger flere hele og faste stillinger og en felles velferd som er sterk nok til å møte en krise, uten at det rammer behovene til de som var utsatt fra før. Velferdsstaten er vårt samfunns viktigste beredskapssenter.

Dette medlem minner om at så langt har krisen forsterket Forskjells-Norge. Hundretusener har gått ned i inntekt, mens mange av de aller rikeste har økt sine formuer gjennom krisen. Denne utviklinga må vi snu sammen.

Dette medlem viser til at også før koronakrisen har forskjellene økt gjennom skiftende regjeringer de siste tiårene. Uavhengig av hvem som har sittet med makten, har kommersielle profitører blitt sluppet løs i velferden, og antallet milliardærer setter stadig nye rekorder.

Dette medlem mener regjeringen er handlingslammet i klimapolitikken. Mange opplever at miljøpolitikken er mest for de som har god råd og bor i byene, når det vi trenger er rettferdig klimahandling som får ned både utslippene og ulikheten, og tar vare på norsk natur. Som prioriterer jernbane framfor motorvei, trygge veier framfor større veier og naturmangfold framfor profitt.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, som viser en annen retning. Det er et radikalt og realistisk budsjett, med offensive velferdsreformer og rettferdig miljøpolitikk for folk flest. Dette er en gjennomførbar plan for hvordan vi på ett år kan få snudd forskjellsutviklinga og gjøre en positiv forskjell i hverdagen for folk flest.

Dette medlem registrerer at høyresida skremmer med at Rødt vil øke skattene, men der regjeringen har stått for skattekutt til de rike og velferdskutt for folk flest, vil Rødt at spesielt de 1 pst. med størst formue og høyest inntekt – over 2 mill. kroner – skal bidra vesentlig mer til fellesskapet. De med gjennomsnittlig eller lav lønn – under 600 000 kroner i året – skal ikke få økt inntektsskatt. Milliardærene vil merke Rødts politikk. Folk flest kan derimot se fram til milliarder til viktige skritt i retning av gratis tannhelse, gratis barnehage og andre velferdssatsinger i by og land.

Dette medlem minner som at skattekuttene siden årtusenskiftet, som først og fremst har kommet de rikeste til gode, gjør at vi i dag har nesten 60 mrd. kroner mindre årlig til spleiselaget. Dette er vår tids store skattebyrde. Det trengs et krafttak for å snu en utvikling hvor velferden uthules og vanlige folks problemer overses. Vi må bygge et samfunn som fungerer for alle. Fordi fellesskap fungerer.

Dette medlem viser til omtale av Rødts alternative budsjett i kapittel 3.1.3.7.

3. Statsbudsjettet 2021

3.1 Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2021

3.1.1 *Sammendrag fra Prop. 1 S (2020–2021) Gul bok og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)*

SAMMENDRAG FRA PROP. 1 S (2020–2021) GUL BOK

Koronapandemien har preget Norge og verden sterkt det siste halvåret. Koronaviruset rammer liv og helse. Pandemien og smitteverntiltakene har fått store konsekvenser både for enkeltpersoner og bedrifter, og for norsk og internasjonal økonomi. De langsiktige konsekvensene av viruspandemien kjenner vi ennå ikke omfanget av, og det er fortsatt fare for tilbakeslag i bekljempelsen av viruset både i Norge og andre land.

Norsk økonomi er fortsatt satt tilbake av koronapandemien og de strenge smitteverntiltakene som ble

innført her hjemme og i resten av verden. Samtidig har gjeninnhentinga startet raskere enn mange fryktet. Smittesituasjonen i Norge kom raskt under kontroll etter den kraftige smitteøkningen i mars, og mange av de strenge smitteverntiltakene er blitt lempet på. Sammen med de kraftfulle økonomiske krisepakkene har det lagt grunnlag for at aktiviteten i norsk økonomi har kunnet ta seg markert opp igjen etter den dramatiske nedgangen i vår.

Selv om gjenopphevingen har gått raskere enn vi så for oss på forsommeren, vil aktivitetsnivået trolig være lavere enn normalt i lang tid fremover. Mange er fortsatt permitterte og arbeidsledige. Usikkerhet og lav etterspørsel demper investeringslysten, og norsk industri melder om et betydelig fall i investeringene i år og neste år. I en del næringer, særlig innenfor tjenesteyting, vil trolig aktiviteten bli liggende lavere enn normalt så lenge det er nødvendig å opprettholde smitteverntiltak. Smittesituasjonen har nylig blitt forverret i mange europeiske land. Også i Norge har smitten økt den siste tiden. Nye smitteverntiltak er innført, først og fremst lokalt i de områdene hvor smitteøkningen har vært størst. Den positive utviklingen er skjør. Samtidig vet vi nå langt mer om hvordan ulike tiltak virker, og vi er bedre rustet til å håndtere en eventuell ny oppblussing av viruset, både helsemessig og økonomisk. Det er særlig viktig at vi unngår at arbeidsledigheten festner seg på et høyt nivå.

Pandemien og innføringen av strenge smitteverntiltak har gitt behov for ekstraordinære tiltak i finans- og pengepolitikken i inneværende år. Norges Bank satte styringsrenten ned til null, og det er satt inn tiltak over statsbudsjettet med et omfang uten sidestykke i norsk moderne historie. De økonomiske krisetiltakene som er vedtatt eller foreslått, utgjør 126 mrd. kroner i 2020. Tiltakene er midlertidige og skal fases ut etter hvert som den økonomiske situasjonen blir mer normal. Staten har samlet sett kompensert for store deler av inntektsbortfallet i privat sektor og dermed bidratt til økonomisk trygghet for den enkelte og til å forhindre konkurser og tap av arbeidsplasser. Tiltakene har begrenset skadeomfanget for norsk økonomi og øker samtidig muligheten for at Norge kan komme styrket ut av krisen på lang sikt.

Regjeringens strategi for veien videre; Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere, ble lagt frem i mai. Statsbudsjettet for 2021 tar denne strategien videre. Budsjettet skal bidra til å ta Norge ut av koronakrisen. Samtidig skal vi sikre godt smittevern og god behandling i helsetjenesten. Budsjettet skal også svare på de langsiktige utfordringene landet står overfor. Da må vi skape mer og inkludere flere. Den økonomiske politikken skal bidra til å:

- Få folk tilbake i jobb: Bidra til at bedriftene kommer i gang igjen over hele landet og at flest mulig kommer tilbake i jobb.

- Sikre flere bein å stå på: Vi må skape flere jobber, i flere bransjer, over hele landet. Veksten må komme i privat næringsliv. Vi bygger vei og bane og bedrer rammebetingelsene for bedriftene.
- Skape en grønn fremtid: Legge til rette for at næringslivet kan skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid.
- Bygge kompetanse: Vi skal sørge for at flere fullfører videregående skole, og at flere får den kompetansen som morgendagens arbeids- og næringsliv trenger. Vi skal videreutvikle Utdanningsløftet 2020.
- Inkludere flere: Alle skal få muligheten til å delta, både i arbeidslivet og samfunnslivet.
- Bevare tryggheten og tilliten i det norske samfunnet og bevare et sterkt internasjonalt engasjement.

Denne politikken vil både bidra til å få oss ut av krisen og være et steg på veien mot å løse de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor, samtidig som bruken av oljeinntekter bringes ned mot et mer bærekraftig nivå. Bruken av oljeinntekter i budsjettet for 2021 tilsvarer 3 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland, i tråd med handlingsregelen.

Hovedprioriteringer i 2021

Hovedprioriteringene i 2021 er:

Godt smittevern og nødvendige støttetiltak for å møte koronakrisen

Pandemien vil fortsette å prege Norge og resten av verden i 2021. Det vil også i 2021 være nødvendig å bruke store midler på håndteringen av virusutbruddet og videreføre støtteordninger for dem som er direkte rammet av smitteverntiltakene.

En godt fungerende helsesektor er avgjørende for dem som behøver hjelp, og for at samfunnet skal fungere. Derfor prioriterer regjeringen om lag 11 mrd. kroner til helsesektoren knyttet til pandemien. Av dette foreslås nærmere 5 mrd. kroner ekstra til de regionale helseforetakene ut over ordinær aktivitetsvekst som følge av demografi. Helseforetakene skal med dette kunne opprettholde en beredskap for å håndtere et stort antall innleggelses, håndtere økte kostnader til smittevern, fortsatt kunne tilby god helsehjelp til andre pasientgrupper og ta igjen helsekøer. Regjeringens forslag omfatter også 1,1 mrd. kroner til beredskapslagring av legemidler og 650 mill. kroner til teststasjoner ved grenseovergangene. Regjeringen foreslår dessuten 3,8 mrd. kroner til inngåelse av forhåndsavtaler om levering av vaksiner mot covid-19 samt til gjennomføring av vaksinasjon.

Kommunene har økte kostnader og reduserte inntekter som følge av pandemien. Regjeringen prioriterer derfor midler til kommunene i 2021 slik at de settes i stand til å håndtere pandemien.

Innenfor kultur, frivillighet og idrett foreslås det egne ordninger som skal stimulere til aktivitet og legge til rette for at det kan gjennomføres arrangementer med de begrensninger som smittevernreglene setter. Det er usikkerhet om smitteverntiltakenes omfang og varighet neste år. Ordningene foreslås innrettet med varighet på et halvt år inn i 2021, med forslag om bevilgninger på til sammen 2,6 mrd. kroner.

Det skal være mulig å opprettholde et velfungerende tog- og kollektivtilbud gjennom pandemien. Kollektivselskapene opplever reduserte inntekter grunnet pandemien og smitteverntiltakene. Regjeringen foreslår til sammen 1,9 mrd. kroner for å ta høyde for inntektssvikt. I likhet med ordningene under kultur-, frivillighets- og idrettssektoren er ordningene innrettet med varighet på et halvt år inn i 2021.

For å håndtere det fortsatt høye saksomfanget og for å følge opp personer uten arbeid foreslår regjeringen en ettårig økning av Navs driftsbevilgning på 500 mill. kroner i 2021 sammenlignet med saldert budsjett for 2020.

Tiltak for å få folk tilbake i jobb

Både for den enkelte og for landet er det viktig at flest mulig er i arbeid. Budsjettet skal bidra til at bedriftene kommer i gang igjen over hele landet, og at flere permitterte kommer tilbake i jobb. Finanspolitikken vil også neste år på bred basis bidra til aktivitet i økonomien. Vi fremmer arbeid og aktivitet blant annet gjennom oppfølging av Nasjonal transportplan og langtidsplanen for forsvarssektoren, gjennom overføringer til kommunene og til helsevesenet, gjennom skattelettelser, nye byggeprosjekter og støtteordninger som stimulerer til aktivitet i næringslivet, og gjennom ordninger som ivaretar dem som står uten jobb.

Konsekvensene av koronapandemien vil prege arbeidsmarkedet også i 2021. For å bidra til økt sysselsetting, lav ledighet og god mobilitet foreslår regjeringen å øke bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak rettet mot arbeidssøkere. Den økte innsatsen skal bidra til å få ledige raskere i jobb og motvirke at ledigheten blir varig høyere som følge av pandemien. Samtidig har regjeringen i Prop. 142 S (2019–2020) foreslått at permitteringsperioden midlertidig økes til 52 uker.

Det er innført flere målrettede ordninger for reiselivsnæringen. Deler av reiselivet er fortsatt hardt rammet av virusutbruddet og smitteverntiltakene, og for 2021 foreslås det 680 mill. kroner til særskilte tiltak rettet mot næringen.

Regjeringen følger opp flere tiltak som ble igangsatt for å skape aktivitet i 2020. Blant annet videreføres over 300 mill. kroner til mindre investeringstiltak på riksveier, over 200 mill. kroner til oppfølging av verftspakken med anskaffelse av nye forskningsfartøy og marinefartøy og økte midler til istandsetting av gamle kirkebygg.

Tiltak for å sikre flere bein å stå på

Et sterkt, mangfoldig og omstillingsdyktig næringsliv er avgjørende for Norges vekstevne og for et godt velferdsnivå i fremtiden. Vi må skape flere jobber, i flere bransjer, over hele landet. Veksten må komme i privat næringsliv. Vi bygger vei og bane og bedrer rammebetingelsene for bedriftene. Vi må investere fremtidsrettet, omstille oss og føre en ansvarlig økonomisk politikk. Det gjør vi blant annet ved å tilpasse oljepengebruken til konjunktorene innenfor handlingsregelens rammer. Budsjettet for 2021 er basert på en oljepengebruk på 3 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland. Lønnsoppjøret er så langt gjennomført innenfor moderate rammer, samtidig som svekkelse av kronen over flere år har bidratt til å bedre konkurranseevnen.

Gode generelle rammevilkår for næringslivet og et skattesystem som gir insentiver til verdiskaping og arbeid, er sentralt for å lykkes med omstillingen. Regjeringen prioriterer i 2021 brede lettelser i inntektsskatten for personer og en videre nedtrapping av formuesskatten for arbeidende kapital, dvs. aksjer og driftsmidler, inkludert næringseiendom. Personskattelettelsene bidrar til noe økt kjøpekraft til brede lag av befolkningen. Samtidig kan reduserte trinnskattesatser over tid virke positivt på arbeidsmarkedet. Verdsettelsesrabatten for arbeidende kapital i formuesskatten foreslås økt fra 35 til 45 pst. Det vil gjøre det mer lønnsomt å kanalisere privat sparing til investeringer i næringsvirksomhet og arbeidsplasser.

Næringslivets evne til omstilling og vekst avhenger av høy kompetanse, forskning og utvikling. I de senere års statsbudsjetter har derfor regjeringen prioritert støtte til forskning og teknologiutvikling. Regjeringen foreslår samlet å bevilge om lag 45 mrd. kroner til forskning og utvikling i 2021, blant annet gjennom Skattefunn. Dette er en økning på over 2 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2020. Opptrappingsplanene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning følges opp med en økning på 360 mill. kroner. Regjeringen prioriterer også deltakelse i flere av EUs rammeprogram, herunder Horisont Europa, Digitalt Europa og EUs romprogram.

Regjeringen foreslår også andre tiltak for å støtte opp om vekst og innovasjon i næringslivet. Støtteordninger i Innovasjon Norge og eksportfinansieringsordningene videreføres på et høyt nivå. Det foreslås 100 mill. kroner til en satsing på infrastruktur og markedsutvikling for hydrogen og 75 mill. kroner til å fremme norsk eksport. I lys av markedssituasjonen foreslås det også å videreføre finansieringstilbudet i den midlertidige Skipsgarantiordningen i 2021. Ordningen har en ramme på 10 mrd. kroner.

Den sterke satsingen på samferdsel fortsetter. Bedre mulighet for rask og effektiv transport støtter opp under vekst og omstilling samtidig som det skaper en enklere

hverdag for folk flest og næringslivet. Med dette budsjettforslaget legges det blant annet til rette for bedre togtilbud samt utbygging og vedlikehold av vei i hele landet. På jernbanen videreføres blant annet utbygging av InterCity på Østlandet, nytt signalsystem og Bergensbanen.

Regjeringen arbeider samtidig målrettet med å få mer igjen for pengene på samferdselsområdet. Nye Veier AS skal prioritere prosjekter med størst lønnsomhet for samfunnet. Konkurransetsetting av jernbanen skal gi innsparinger og et mer attraktivt tilbud. Statens vegvesen er under omorganisering for å legge til rette for mer effektiv ressursbruk.

Tiltak for å skape en grønn fremtid

Klimaendringer er en av vår tids hovedutfordringer som må møtes gjennom nasjonale tiltak og globalt samarbeid. En offensiv klimapolitikk er nødvendig for å skape bærekraftig utvikling, der kommende generasjoner skal ha like gode muligheter som vi har fått. Vi må oppfylle Norges klimaforpliktelser og ta vår del av ansvaret for å løse klimautfordringene. Hovedvirkemidlene i regjeringens klimapolitikk er en gjennomgående prising av utslipp i form av klimagassavgifter og deltakelse i EUs kvotesystem for bedrifter.

Omstillingen til et grønnere Norge må fortsette. Politikken må legge til rette for at næringslivet kan skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid. Det skal være enkelt og lønnsomt å velge grønt. Derfor satser regjeringen på tiltak som motiverer til å ta grønne valg.

Regjeringen baserer klimapolitikken på at forurenser skal betale, og satser på grønn teknologi og på å bidra til markeder for nullutslippsløsninger. I budsjettet foreslår derfor regjeringen at CO₂-avgiften økes med 5 pst. ut over prisstigning. I tillegg utvides bruken av avgift på klimagasser ved å oppheve fritak i CO₂-avgiften og ved å innføre avgift på forbrenning av avfall. Endringene forsterker insentivene til utslippsreduksjoner i alle sektorer og bidrar til jevnere prising av utslipp av klimagasser på tvers av sektorer. Dette legger til rette for at markedet får virke, og bidrar til at utslippsreduksjoner med lavest kostnad tas først.

Regjeringen foreslår å realisere et demonstrasjonsprosjekt for fangst, transport og lagring av CO₂. Prosjektet, kalt Langskip, vil fange CO₂-utslipp ved Norcems sementfabrikk og lagre disse i et undersjøisk reservoar på norsk sokkel. Lagerinfrastrukturen vil samtidig bygges ut med ledig kapasitet som kan utnyttes av fangstprosjekter i andre land. Etterfølgende anlegg i Europa og verden er en forutsetning for at CO₂-håndtering skal kunne bli et effektivt og konkurransedyktig klimatiltak. Regjeringen foreslår at også Fortum Oslo Varmes fangstprosjekt kan få statsstøtte, forutsatt tilstrekkelig finansiering fra EU eller andre kilder. Bygging og ti års drift av lager og de to fangstanleggene har en forventet kostnad

på 25,1 mrd. kroner, hvorav regjeringen foreslår at staten dekker 16,8 mrd. kroner.

Regjeringen foreslår en betydelig satsing på klimavennlige transportløsninger, herunder midler til Fornebubanen, Bybanen til Fyllingsdalen i Bergen, Bussveien på Nord-Jæren, Metrobussen i Trondheim og nye tog på Trønderbanen.

For å redusere klimagassutslipp fra innenriks skipsfart foreslår regjeringen å videreføre tiltak for økt bruk av lav- og nullutslippsløsninger i fylkeskommunale hurtigbåtsamband og arbeidet med grønn flåtefornyelse av lasteskip. Regjeringen stiller også krav til null- eller lavutslippsløsninger ved utlysning av nye riksveiferjeambud der det ligger til rette for det. Låneordningen for grønn flåtefornyelse innen nærskipfart og fiskefartøy foreslås videreført i 2021.

Regjeringen vil satse mer på ny grønn teknologi og nullutslippsløsninger for å nå Norges klimaforpliktelse. Enova skal spisses som klimavirkemiddel i neste avtaleperiode (2021–2024). Ny styringsavtale vil vektlegge reduksjon av ikke-kvotepliktige klimagassutslipp mot 2030 og teknologiutvikling og innovasjon som medvirker til utslippsreduksjoner frem mot lavutslippssamfunnet i 2050. Enova ble gitt en tilleggsbevilgning på 2 mrd. kroner i forbindelse med Prop. 127 S (2019–2020) som vil kunne finansiere klimaprojekter også i kommende år.

Det foreslås til sammen 333 mill. kroner til næringsrettede tiltak innenfor «Grønn plattform» under Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og Siva, i tråd med signalene fra i vår. Tiltaket skal fremme omstilling ved å gi støtte gjennom flere stadier, fra grunnleggende forskning til innovasjon og kommersialisering. Regjeringen foreslår også ytterligere 700 mill. kroner i investeringskapital til klimainvesteringer gjennom Nysnø. Dette kommer på toppen av om lag 1,7 mrd. kroner som tidligere er tilført selskapet.

Klimapolitikken virker. Utslippstrenden har vært nedadgående de siste 10 årene, og fremskrivingene viser at nedgangen forsterkes. Ifølge oppdaterte fremskrivinger anslås utslippene av klimagasser å avta med nesten 10 mill. tonn CO₂-ekvivalenter fra 2019 til 2030. Lavere utslipp fra olje- og gassproduksjon og fortsatt avtakende utslipp fra transportsektoren bidrar mest til nedgangen.

Klimapolitikken er nærmere omtalt i Meld. St. 1 (2020–2021) Nasjonalbudsjettet 2021.

Bygge kompetanse

Regjeringen ønsker at flere fullfører videregående skole, og at flere får den kompetansen som morgendagens arbeids- og næringsliv trenger. I 2021 skal vi videreføre og videreutvikle Utdanningsløftet 2020. Til sammen foreslår regjeringen 2,5 mrd. kroner til ulike tiltak i 2021.

Regjeringens budsjettforslag for 2021 gir flere mulighet til å fullføre videregående opplæring våren 2021, både avgangselever uten vitnemål og ledige og permitterte arbeidstakere. Bevilgningene til fagopplæringen foreslås økt for å legge til rette for at fylkeskommunene skal gi et utvidet tilbud i skolen til elever som ikke får læreplass, og for å videreføre den ekstraordinære økningen i lærlingtilskuddet våren 2021 og tilskuddet til ordningen Fagbrev på jobb. Det foreslås også å etablere opplæringskoordinatorer i Arbeids- og velferdsetaten. Disse skal styrke samarbeidet mellom Nav og fylkeskommunene og bidra til at flere får et bedre opplæringstilbud.

Regjeringen foreslår en videreføring og opptrapping av 1 600 studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning som ble opprettet i 2020. Regjeringen foreslår også midler til om lag 500 nye studieplasser til Industrifagskolen i 2021, slik at det samlet bevilges midler til 2 100 flere plasser i høyere yrkesfaglig utdanning i 2021.

Regjeringen foreslår å øke utdanningskapasiteten ved universiteter og høyskoler tilsvarende rundt 5 000 nye studieplasser. Av disse er 4 000 plasser en del av Utdanningsløftet 2020, mens de øvrige er innfasing av tidligere tildelinger fra 2016 til 2020. I tillegg foreslår regjeringen å øke tilskuddet gjennom Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling til fleksible studietilbud. Regjeringen foreslår også å videreføre de 250 rekrutteringsstillingene som ble opprettet våren 2020.

Den teknologiske utviklingen skaper store muligheter for nye arbeidsplasser, myndiggjøring av folk og effektivisering, men stiller også krav til omstilling og ny kompetanse. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningene til kompetansereformen Lære hele livet. Det foreslås å videreføre den ekstraordinære utvidelsen av ordningen med treparts bransjeprogram, og et kompetanseløft for utsatte industriklynger i 2021. Det foreslås også at personer som allerede har studie- eller yrkeskompetanse, skal få tilbud om å ta et fagbrev. For å gjøre det enklere å kombinere deltidsutdanning med arbeid foreslås det å endre ordningen med utdanningsstøtte slik at lån og stipend kan tas ut fleksibelt over lengre tid.

Regjeringen foreslår å forlenge den midlertidige ordningen som gir utvidet tilgang til opplæring samtidig som en mottar dagpenger, frem til 1. juli 2021.

Tiltak for å inkludere flere

Alle skal få muligheten til å delta, både i arbeidsliv og i samfunnslivet. Inkluderingsdugnaden og integreringsløftet har lenge vært blant regjeringens prioriterte prosjekter. Alle som kan jobbe, bør jobbe. I den krevende tiden vi nå er inne i, kan det være særlig utfordrende å få innpass i arbeidsmarkedet for personer med lite eller ingen formell kompetanse, liten yrkeserfaring, nedsett arbeidsevne eller hull i CV-en.

Arbeidsmarkedstiltakene er viktige virkemidler i inkluderingsdugnaden og i innsatsen for ungdom. Gjennom økt bevilgning til individuell jobbstøtte økes innsatsen for at flere med psykiske lidelser eller rusproblemer skal få innpass i arbeidslivet. Det iverksettes et forsøk med individuell jobbstøtte for unge. Tiltak som opplæring, mentor og lønnskudd skal bidra til at arbeidsgivere ansetter flere personer med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV-en. Regjeringen foreslår en økt innsats rettet mot unge som står utenfor arbeid og utdanning. Viktige virkemidler er opplæringstiltak, digitale oppfølgingstiltak, tilbud om sommerjobb og arbeidstrening i kombinasjon med mentor og inkluderingsstøtte til arbeidsgivere hvis det er behov for tilrettelegging på arbeidsplassen.

Hovedmålet for integreringspolitikken er at flere innvandrere er i arbeid og deltar i samfunnet. Regjeringen prioriterer tiltak som bidrar til utdanning, kvalifisering og kompetanse, som står sentralt i ny integreringslov. Dette inkluderer en norskdugnad i samarbeid med frivillig sektor og en videreføring av den ekstraordinære økningen i bevilgningen til Jobbsjansen i 2021. Det foreslås også å vri deler av innsatsen fra integreringsstøtte over mot tiltak som gir flere utdanning og kvalifisering. Regjeringen prioriterer også tolketjenesten, mangfold i arbeidslivet, karriereveiledning samt tiltak mot negativ sosial kontroll. Innvandrere fra land utenfor EØS-området er blant gruppene som er særlig prioritert for arbeidsmarkedstiltak.

Barn og unge fra lavinntektsfamilier må ivaretas og inkluderes. For fattige familier kan økt inntekt bidra til å bedre barnas utvikling, særlig hvis inntektsovergangen kommer i barnas tidligste leveår. Regjeringen vil øke barnetrygden for de yngste barna og øke engangsstøtten for foreldre uten rett på foreldrepenger. Regjeringen foreslår i tillegg økte bevilgninger for økt deltakelse i ferie- og fritidsaktiviteter og for førstegangsfødende i særlig utfordrende livssituasjoner, samt til kartlegging av psykiske helseplager og helsehjelp for barnevernsbarn.

Regjeringen foreslår flere plasser i tiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA) samt å øke bevilgningen til tolketjenesten for hørselshemmede, døve og døvblinde i Arbeids- og velferdsetaten.

Bevare tryggheten og tilliten i det norske samfunnet

Det norske samfunnet er preget av at vi har høy tillit til hverandre og til offentlige myndigheter. Det siste halvåret har vist hvor viktig tilliten er, og vi er stadig vitne til hendelser i verden som minner oss om at tillit ikke er en selvfølge. Tillit er et viktig grunnlag for at samfunnet vårt fungerer så godt, og dette må vi bevare.

Sosial bærekraft er avhengig av små forskjeller og tillit mellom folk. Utenforskap bidrar til at folk mister muligheter til å skape sitt eget, gode liv. Gode oppvekst-

vilkår, en god skole og kunnskap er det viktigste for å skape muligheter for alle. For å bygge sterke fellesskap må vi redusere fattigdom, gjennomføre et integreringsløft og skape et samfunn der folk kan leve frie og selvstendige liv.

Gode velferdsordninger bidrar til å utjevne forskjeller og er viktige for den enkeltes mulighet for å lykkes og få et godt liv, uansett bakgrunn og helse. Gode velferdsordninger er også viktige for arbeidslivets omstillings- evne. Velferdsordningene må stimulere til arbeid, samtidig som de skal sikre inntekt for dem som ikke kan delta i arbeidslivet.

Viktige velferdstjenester styrkes gjennom regjeringens budsjettforslag. Regjeringen prioriterer god sykehusøkonomi og legger til rette for å opprettholde en vekst som reflekterer demografisk utvikling og samtidig tar igjen noe av etterslepet som oppsto som følge av koronapandemien. Det legges til rette for en aktivitetsvekst i sykehusene på 2,3 pst. i 2021, som overstiger behovet som følger av den demografiske utviklingen, som er anslått til 1,3 pst. Regjeringen foreslår også investeringer i sykehusbygg og e-helse og økt kvalitet og kapasitet i omsorgstjenestene.

En god og forutsigbar kommuneøkonomi er viktig for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta sine oppgaver, som er å levere viktige velferdstjenester. Kommunesektorens økonomiske handlingsrom er blitt kraftig forbedret de senere årene. Skatteinngangen har vært høyere enn lagt til grunn i budsjettene. I tillegg har sektoren fått et betydelig større handlingsrom enn ventet, som følge av at merkostnadene til demografi og pensjon har blitt lavere enn lagt til grunn. Pandemien vil ha stor påvirkning på kommunesektorens inntekter og utgifter i inneværende år. Samtidig ser det foreløpig ut til at kommunesektoren i sum blir styrket, da kompensasjonen fra staten kan komme til å overstige de anslåtte økonomiske virkningene av pandemien for inneværende år. For å få bedre oversikt over konsekvensene for kommunesektoren pågår det et arbeid i en partssammensatt arbeidsgruppe som skal kartlegge de økonomiske konsekvensene av pandemien i kommunesektoren. Etter at gruppen har kommet med sine første vurderinger i siste halvdel av oktober, vil regjeringen legge frem et tilleggsnummer til 2021-budsjettet med ytterligere forslag til bevilgninger til kommunesektoren.

Regjeringens forslag innebærer en vekst i kommunesektorens frie inntekter på om lag 2,0 mrd. kroner i 2021. Det legges til rette for en styrking av det kommunale tjenestetilbudet, slik at kommunene og fylkeskommunene kan fortsette å tilby flere og bedre tjenester til sine innbyggere. Kommunesektoren får også et særskilt tillegg på 1,9 mrd. kroner i 2021, slik at ikke den midlertidige skattesvikten i år skal gi en varig virkning på inntektsnivået fremover. Kommuneforvaltningens økono-

mi er nærmere omtalt i Meld. St. 1 (2020–2021) Nasjonalbudsjettet 2021.

Kriminalitet skaper utrygghet. Derfor må innbyggerne trygges gjennom rettsstaten, et sterkt og effektivt politi og et troverdig forsvar av landet vårt.

Regjeringen legger til rette for fortsatt økt politidekning. Med budsjettforslaget vil de 400 midlertidige politistillingene som ble etablert i forbindelse med pandemien, videreføres i 2021. Tiltaket vil bidra til gjennomføringen av nærpolitireformen og til å øke tilstedeværelsen av politi i distriktene. Videre foreslår regjeringen at politidistriktenes innsatspersonell får mer trening og utdanning ved politiets nasjonale beredskapssenter gjennom økte bevilgninger til politidistriktene. Dessuten vil saksavviklingen i straffesakskjeden effektiviseres gjennom regjeringens forslag om økt bemanning i domstolene og påtalemyndigheten.

I budsjettet for 2021 foreslås det å øke bevilgningene til forsvarssektoren med 3,5 mrd. kroner til blant annet økt bemanning, forsyningsberedskap, understøttelse av alliert trening og øving samt investeringer i materiell og infrastruktur.

Beredskap er en viktig prioritering for regjeringen, og budsjettforslaget legger til rette for at Norge kan delta i en ny programperiode i EUs ordning for sivil beredskap.

Vi skal også videreføre et sterkt internasjonalt engasjement, ikke minst under en pandemi som rammer mange av de fattigste landene særlig hardt. Regjeringen foreslår et bistandsbudsjett på 38,1 mrd. kroner, tilsvarende 1 pst. av BNI.

3.1.2 Sammenheng fra Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

DE ØKONOMISKE UTSIKTENE OG HOVEDTREKK I REGJERINGENS ØKONOMISKE POLITIKK

Koronapandemien fortsetter å prege den økonomiske situasjonen i Norge og i resten av verden. Europa og Norge opplever nå en ny smittebølge. Pandemien og de strenge smitteverntiltakene som først ble iverksatt i vår, og som de siste ukene er strammet kraftig inn igjen i flere land, har store konsekvenser for både norsk og internasjonal økonomi. Konsekvensene er særlig store for de som er blitt rammet av covid-19, eller som har opplevd at arbeidsplassen har måttet stenge ned.

Her hjemme ble det i mars og april raskt innført omfattende tiltak for å begrense smitten og de negative økonomiske konsekvensene. Hensikten med de økonomiske tiltakene var å sikre inntektene for dem som ble rammet av krisen, og bidra til at levedyktige bedrifter skulle klare seg gjennom krisen, slik at grunnlaget var til stede for at aktiviteten kunne ta seg raskt opp igjen. I de påfølgende månedene har regjeringen i flere omganger tilpasset den økonomiske politikken til den rådende smittesituasjonen gjennom å iverksette nye økonomis-

ke tiltak og justere eksisterende ordninger. Tiltakene har vært viktige for å dempe ulikheter krisen skaper, siden permitteringer særlig har rammet grupper med lav inntekt og lite eller ingen formell utdanning.

Parallelt med å avhjelpe de umiddelbare konsekvensene de strenge smitteverntiltakene har medført for norsk økonomi, har regjeringen lagt vekt på at tiltakene skal bidra til at vi møter de langsiktige utfordringene Norge står overfor. Da de strengeste smitteverntiltakene kunne oppheves på forsommeren, ble regjeringens arbeid rettet mot å stimulere til økt aktivitet og sysselsetting. Målet er å unngå at ledigheten biter seg fast på et høyt nivå, og at ungdom og personer med svak tilknytning til arbeidslivet støtes varig ut. Derfor la regjeringen frem sin strategi for å få Norge ut av krisen før sommeren. Regjeringen vil skape mer og inkludere flere gjennom en kraftig satsing på kunnskap, grønn omstilling og inkludering. De omfattende tiltakene vil ha effekt både i inneværende år og på lengre sikt. Regjeringens fremlagte forslag til statsbudsjett for 2021 viderefører denne langsiktige strategien.

Etter det kraftige aktivitetsfallet i vår hentet økonomien hos mange av våre handelspartnere seg bedre enn ventet. Den siste tiden har imidlertid smittetallene økt kraftig i Europa, og mange land har igjen strammet til smitteverntiltakene. Selv om de nye tiltakene så langt ikke er fullt så omfattende og inngripende som i vår, er det sannsynlig at veksten i Europa mot slutten av året vil bli svakere enn lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2021. Europakommisjonen anslår at gjeninnhenting vil bli satt tilbake av den nye smittebølgen, og nedjusterer vekstanslaget for EU i 2021. Kommisjonens anslag indikerer at BNP for eurolandene vil vokse med 4,2 pst. i 2021, mens det i nasjonalbudsjettet ble lagt til grunn en vekst på 5,3 pst. Det vil ifølge Europakommisjonen ta minst to år før EUs økonomi returnerer til nivået før pandemien. Usikkerheten oppgis å være svært stor, og det er en risiko for at de økonomiske arrene blir dypere og mer varige i form av langtidsledighet, konkurser og lavere produksjonskapasitet.

Økt smitte og strengere smitteverntiltak går særlig ut over allerede hardt rammede næringer som restaurant og uteliv, hotell, kultur, reiseliv, transport og personlig tjenesteyting. Tjenestenæringene utgjør en betydelig andel av samlet aktivitet og sysselsetting i mange europeiske økonomier. Aktiviteten i disse næringene er i stor grad påvirket av smittesituasjonen og smitteverntiltakene i det enkelte land. De land som så langt har lykkes godt med en strategi basert på omfattende testing, isolering, sporing og karantene (TISK), deriblant Norge, har klart å holde den økonomiske aktiviteten bedre oppe enn andre land. Nedstengingstiltak har svært skadelige virkninger for aktiviteten i økonomien, men er likevel nødvendig dersom andre tiltak ikke er tilstrekkelig til å begrense smittespredningen. Dette understreker

hvor viktig det er med bred oppslutning om de smitteverntiltakene som nå gjelder, slik at det ikke blir nødvendig med mer inngripende tiltak.

Mens det tidlig i pandemien var stor usikkerhet om tilgangen på importerte varer som produseres i globale verdikjeder, er vurderingen nå at de internasjonale forsyningskjedene stort sett har fungert godt gjennom krisen. Både internasjonalt og i Norge ser vareproduksjonen gjennomgående ut til å holde seg bedre oppe enn aktiviteten i tjenestenæringer som særlig rammes av smitteverntiltak.

En eventuell økning i antallet konkurser og tap av arbeidsplasser i tjenesteytende næringer kan likevel dempe etterspørselen også i andre deler av økonomien. Økende smittespredning kan dessuten bidra til økt bekymring for sykdom og økonomisk usikkerhet. Det vil påvirke de økonomiske valgene som husholdninger og bedrifter tar, og trolig føre til lavere økonomisk aktivitet.

Norge har så langt klart seg bedre gjennom krisen enn de fleste andre land. Smitteverntiltakene har inntil den siste tiden hatt god effekt, og vi har hatt relativt sett få dødsfall. Vi har hatt omfattende økonomiske tiltak for å motvirke inntektsbortfall hos husholdninger og bedrifter, og råvarepriser på olje og metaller har holdt seg godt oppe. Dette har bidratt til at det økonomiske tilbakeslaget ikke har vært så dypt.

I nasjonalbudsjettet ble det lagt vekt på at utviklingen er skjør, og at den blant annet avhenger av den videre smitteutviklingen. Samtidig understreket vi usikkerheten i anslagene og at vi måtte ta høyde for at situasjonen raskt kunne forverres.

Den registrerte arbeidsledigheten har som ventet gått videre ned etter fremleggelsen av nasjonalbudsjettet, men i et lavere tempo enn i månedene før. Det er fremdeles registrert nesten 190 000 helt ledige, delvis ledige eller arbeidssøkere på tiltak hos Nav.

Inntektssikringsordningene og utvidelsene av disse har støttet opp under husholdningenes inntekter. Den kraftige nedgangen i konsumet i vår gikk sammen med en sterk oppgang i sparingen. Etter det har forbruket økt igjen, men sparingen er fortsatt høy. Samtidig er forbruket vridd bort fra tjenester og utenlandsreiser til varer, og oppgangen i varekonsumet har derfor vært markert. Boligprisene har også økt igjen de siste månedene, etter et fall i mars og april, og ligger nå høyere enn før smitten brøt ut her hjemme. Aktiviteten i norsk økonomi tok seg opp igjen i sommer, men er likevel klart lavere enn før krisen. Sesongjustert lå verdiskapingen i fastlandsøkonomien i august 3,9 pst. lavere enn i februar.

Norge opplever nå en kraftig smitteøkning. Virusets sprer seg raskt, og alle fylker har smitteutbrudd. Fortsetter denne utviklingen, vil det kunne skape store utfordringer for helsetjenesten, slik vi har sett i flere land i Europa. Regjeringen har derfor innført nye nasjonale

smitteverntiltak. I tillegg er det innført strengere lokale tiltak i områder med mye smitte, blant annet i Oslo og Bergen.

Sammen med svakere utvikling ute gir den økte smitten høyere sannsynlighet for at veksten blir lavere enn tidligere lagt til grunn. Økt smittespredning og strengere smitteverntiltak kan slå ut i høyere sparing og lavere konsum i husholdningene. Langsommere vekst internasjonalt kan påvirke norske eksportbedrifter negativt, og styrken i dette utslaget er avhengig av om situasjonen forlenges og forverres. Økt usikkerhet og lavere aktivitet ute kan dessuten slå ut i bedriftenes investeringer. Også her hjemme kan vi risikere at de økonomiske konsekvensene blir mer varige dersom ledigheten holder seg høy lenge, utsatte grupper mister fotfestet i arbeidsmarkedet og selskapenes gjeld vokser.

Samtidig er det enkelte forhold som bidrar til å dempe den negative virkningen av lavere vekst i landene rundt oss. I Europa er det særlig tjenestesektorene som nå rammes, hvor norsk eksport er mindre eksponert. En betydelig del av norsk varehandel skjer med Asia, hvor smitten ser ut til å være bedre under kontroll, og hvor veksten har tatt seg opp igjen. Oljeprisen har de siste månedene holdt seg klart høyere enn de lave nivåene i den første fasen av pandemien, noe som bidrar til å holde inntektsstrømmen og aktiviteten i deler av norsk økonomi oppe.

Utviklingen de siste ukene gir grunn til bekymring og ny usikkerhet. De norske smitteverntiltakene er strammet inn, men er ikke like inngripende som i mange andre land. Regjeringens oppfordring til å holde seg mest mulig hjemme vil likevel føre til at tjenestenæringer som reiseliv, servering, hotell, kultur, publikumsåpne arrangementer og kollektivtransport fortsatt vil oppleve krevende tider med lav aktivitet. I områder med høyere smitte er det lokalt innført tiltak som har større effekt på den økonomiske aktiviteten. I Oslo er det innført midlertidig skjenkestopp, og både i Oslo og Bergen er treningsentre, treningshaller, svømmehaller og museer midlertidig stengt.

Usikkerheten om den økonomiske utviklingen er stor, og utviklingen fremover vil særlig avhenge av hvordan og hvor raskt vi klarer å få ned smittetallene igjen. Vekstanslagene i nasjonalbudsjettet var forenlige med at smitteutbrudd ble håndtert lokalt, og en godt fungerende TISK-strategi. Usikkerheten om smitteutviklingen har økt, og det kan nå også tenkes scenarioer som innebærer at den økonomiske gjeninnhenting i perioder stopper opp og utsettes. Skulle det bli nødvendig å sette inn tiltak som ytterligere stenger ned virksomheter i Norge, vil utslagene bli enda større.

Vi kan få perioder med høyere og lavere smittetrykk frem til en effektiv vaksine er rullet ut i befolkningen. Det legges fortsatt til grunn at en vaksine er sannsynlig i 2021, og at sannsynligheten er økende utover i året. De

prognosene vi nå jobber ut fra, tilsier at hovedvekten av vaksinene vil kunne komme fra og med andre kvartal 2021, men det er fortsatt usikkerhet om hvor effektivt vaksinene vil forhindre smittespredning. Hvis en vaksine med god effekt på smittespredning kan implementeres i stor skala, vil smitteverntiltakene kunne reduseres og frykten for smitte avta. I en slik situasjon vil den økonomiske veksten kunne stige markert, særlig sett i lys av den høye sparingen i husholdningene, og det kan ikke utelukkes at det kan skje allerede mot slutten av 2021.

Regjeringen vil gjøre det som skal til for å bidra til å få Norge best mulig gjennom pandemien og den økonomiske krisen. Regjeringen er beredt til å innføre de tiltak som er nødvendige. Det legges frem nye økonomiske tiltak i proposisjonen, og videre bruk av økonomiske virkemidler må ses i sammenheng med de svært omfattende tiltakene som allerede er innført eller foreslått.

Regjeringen har i budsjettet for 2021 prioritert tiltak som følger opp strategien for veien videre; Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere, som ble lagt frem i Prop. 127 S (2019–2020) i mai. Budsjettet har dessuten tiltak som bidrar til godt smittevern og gode helsetjenester, og nødvendige støttetiltak for å møte koronakrisen også i 2021. Budsjettet skal bidra til å ta Norge ut av koronakrisen. Samtidig skal vi møte de langsiktige utfordringene landet står overfor. Da må vi skape mer og inkludere flere.

NYE FORSLAG I TILLEGGSNUMMERET

Regjeringen legger i proposisjonen frem tiltak på til sammen 17,7 mrd. kroner. Sammen med de tiltakene som tidligere er lagt frem, bidrar budsjettopleggene for 2020 og 2021 kraftig til å stimulere den økonomiske aktiviteten. Tiltakene i proposisjonen er særlig rettet inn mot helsesektoren, kommunesektoren, bedrifter med stort omsetningsfall som følge av pandemien og forlenning av utvidelser i inntektssikringsordninger.

En godt fungerende helsesektor er avgjørende for dem som behøver hjelp, og for at samfunnet skal fungere. Regjeringen foreslår i proposisjonen å øke bevilgningen til flere helsetiltak sammenlignet med forslaget i Gul bok 2021. Blant annet foreslås det å opprette et nasjonalt beredskapslager for smittevernutstyr samt å legge til rette for innkjøp av hurtigtester og relevante legemidler. Regjeringen legger også vekt på å dempe psykiske og sosiale belastninger som følge av smitteverntiltakene, bl.a. ensomhet blant unge, studenter og eldre. Det fremmes derfor flere forslag som skal forsterke den innsatsen regjeringen allerede har lagt opp til i 2021.

Koronapandemien har store økonomiske konsekvenser for kommunesektoren. For å få bedre oversikt over konsekvensene pågår det et arbeid i en arbeidsgruppe bestående av representanter fra staten og kommunesektoren som skal kartlegge de økonomiske kon-

sekvensene av pandemien for kommunene og fylkeskommunene. Som varslet i Gul bok 2021 kommer regjeringen nå tilbake med ytterligere forslag til bevilgninger til kommunesektoren, etter at arbeidsgruppen har kommet med sine første vurderinger av konsekvensene for inneværende år i en delrapport som ble lagt frem i midten av oktober. Regjeringens bevilgningsforslag i proposisjonen på totalt 7,3 mrd. kroner tar utgangspunkt arbeidsgruppens beregninger og skal kompensere for kommunesektorens merutgifter og mindreinntekter i forbindelse med pandemien for 1. halvår i 2021. Dette skal sette kommunene i stand til å håndtere pandemien, slik at det ikke skal være nødvendig å redusere tjenestetilbudet for øvrig, herunder tilbud til sårbare grupper, barnehage, skole eller eldreomsorg.

Regjeringen varslet i Prop. 142 S (2020–2021) en ny kompensasjonsordning for reiselivsnæringen med en mulig ramme på 1 mrd. kroner. I lys av situasjonen for norsk næringsliv foreslår regjeringen nå en ny, bred kompensasjonsordning for foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien for perioden september 2020–februar 2021. Ordningen vil, med noen justeringer og forenklinger, erstatte kompensasjonsordningen som gjaldt fra mars til august 2020. Dette innebærer at bedrifter som opplever betydelig omsetningsfall, fremdeles kan få dekket deler av sine faste, uunngåelige kostnader. Ordningen vil være rettighetsstyrt. Den vil fremdeles være innrettet slik at en forverring av smittesituasjonen og strengere tiltak som påvirker omsetningen i bedriftene, vil tilsi at flere bedrifter kommer inn i ordningen og støtten til den enkelte bedrift blir større. Anslaget for utbetalinger fra ordningen er 5 mrd. kroner. Ordningen vil bli forvaltet av Brønnøysundregistrene, mens mye av kontrollen vil legges ut til revisorer/regnskapsførere. Regjeringen gir arbeidet med å få på plass det praktiske rundt søknadsportal og øvrige systemer høy prioritet.

Regjeringen foreslår en bevilgning på 1 mrd. kroner til kjøp av minstetilbud av flyruter og merkompensasjon til FOT-rutene. Dette er ett av flere tiltak rettet mot luftfarten som skal bidra til regjeringens hovedmål om at det på kort sikt, til markedet normaliserer seg, er et tilstrekkelig flytilbud innenlands. På lengre sikt er målet at flytilbudet i Norge er godt, og at etterspørselen innenlands og på hovedrutene inn og ut av Norge dekkes, med sunn og god konkurranse på stamrutene. Øvrige tiltak som foreslås i proposisjonen, er utvidelser i garantiordningen for flyselskaper. Regjeringen vurderer også behov for ytterligere støtte til Avinor for å ivareta infrastrukturen for luftfarten.

Regjeringen foreslår å bevilge 0,5 mrd. kroner til en ny kompensasjonsordning for utgifter til innreisekarantene ved bruk av utenlandsk arbeidskraft. Videre foreslås det en ordning med støtte til store publikumsåpne arrangementer som var planlagt i perioden 5. mars–

31. desember 2020, men som på grunn av smitteverntiltakene er avlyst eller kraftig nedskalert. Det foreslås også bevilgning til utbetalinger innenfor ordningen for bedriftsutvikling i reiselivet som skal bidra til nødvendig omstilling i næringen.

I mars ble det vedtatt en rekke utvidelser i inntekts-sikringsordningene for å motvirke effektene av økt ledighet, stengte barnehager og skoler og et forventet høyt omfang av koronarelatert sykefravær. Det er tidligere besluttet å forlenge permitteringsperioden til 52 uker for permitteringer som inntreffer til og med 30. juni 2021. I proposisjonen foreslår regjeringen å videreføre den økte kompensasjonsgraden i dagpengeordningen til 31. mars 2021 for nye og løpende tilfeller. Regjeringen foreslår også å videreføre de midlertidige endringene i sykepengeordningen frem til 31. mars 2021. Dette vil redusere arbeidsgivers utgifter og kompensere selvstendig næringsdrivende og frilansere for tapt inntekt ved koronarelatert fravær. Det foreslås også å videreføre særreglene i sykepengeordningen frem til 31. mars 2021 og særreglene i ordningen med omsorgspenger frem til 30. juni 2021. Regjeringen foreslår også å doble kvoten med omsorgspenger i 2021.

De største bevilgningsforslagene i proposisjonen gjelder følgende:

- Regjeringen foreslår 6,2 mrd. kroner til kommunene i innbygger- og skjønnstilskudd som kompensasjon for merutgifter og mindreinntekter som følge av pandemien. I tillegg foreslås det 1,05 mrd. kroner i kompensasjon til fylkeskommunene.
- Regjeringen foreslår 5 mrd. kroner til en ny, noe justert og forenklet, generell kompensasjonsordning for foretak med stort omsetningsfall i perioden september 2020–februar 2021.
- Regjeringen foreslår om lag 1 mrd. kroner til helsesektoren. Av dette foreslås 771 mill. kroner til et nasjonalt beredskapslager for smittevernutstyr, 110 mill. kroner til legemidler mot migrene og 80 mill. kroner til praksiskompensasjon for fastleger.
- Midlertidige regler for sykepenger til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende ved koronarelatert fravær foreslås videreført til 31. mars 2021. Dette har en anslått kostnad på 1 mrd. kroner i 2021.
- Regjeringen foreslår 1 mrd. kroner for å ta høyde for midlertidig flyrutetekjøp også i 2021.
- Regjeringen foreslår å videreføre den forhøyede kompensasjonsgraden i dagpengeordningen frem til 31. mars 2021, med en anslått kostnad på 700 mill. kroner i 2021.
- Regjeringen foreslår å etablere en kompensasjonsordning for smittevernutgifter for bedrifter med innleid utenlandsk arbeidskraft som ikke benytter offentlige karantenehotell. Utgiftene anslås til 480 mill. kroner.

- Videre foreslås 300 mill. kroner til en støtteordning for publikumsåpne arrangementer.
- Regjeringen foreslår 250 mill. kroner til ordningen for bedriftsutvikling for reiselivsbedrifter.
- Det midlertidige regelverket for omsorgspenger knyttet til koronapandemien foreslås videreført frem til 30. juni 2021. I tillegg får foreldre doble kvoter med omsorgspenger i 2021. Dette har en anslått kostnad på 195 mill. kroner i 2021.
- Det foreslås 158 mill. kroner til ulike tiltak rettet mot sårbare grupper for å avhjelpe psykisk og sosial belastning som følge av pandemien og smitteverntiltakene.
- For å redusere risikoen for importsmitte foreslår regjeringen å etablere en ordning med karantenehotell ved større flyplasser og grensepasseringssteder. Utgiftene anslås til 120 mill. kroner.
- I forbindelse med behandlingen av Prop. 142 S (2019–2020) ble kompensasjonssystemet for selvstendig næringsdrivende og frilansere besluttet videreført ut 2020. Kompensasjonen for desember 2020 utbetales i januar 2021, noe som gir en anslått kostnad på 100 mill. kroner i 2021.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 ble det innført en midlertidig ordning med betalingsutsettelse for de fleste skatte- og avgiftskrav mv. Utsettelse kan gis i perioden 10. juni og frem til 31. desember 2020. Regjeringen foreslår at skyldnere som har fått utsatt betaling etter den midlertidige utsettelsesordningen, skal kunne betale inn kravene over tid. Ordningen vil påvirke hvilket budsjettår inntektene bokføres. På usikkert grunnlag anslås ordningen med midlertidige betalingsutsettelser å omfatte om lag 6 mrd. kroner mot slutten av året. Hvis alt dette først innbetales i 2021, øker skatteinntektene med 6 mrd. kroner i 2021 og reduseres tilsvarende i 2020. En slik forskyvning av skatteinntekter mellom år påvirker ikke det strukturelle skatteinivået og endrer ikke skatteinntektene når en ser 2020 og 2021 samlet. I tillegg er det behov for å fremme forslag som følge av forliket på Stortinget om Prop. 142 S (2019–2020). Endringene på skatte- og avgiftsområdet utgjør totalt om lag 5,2 mrd. kroner i økte inntekter i 2021.

Årets lønnsoppgjør for det statlige tariffområdet og takstforhandlingene for leger, psykologer og fysioterapeuter ble utsatt fra våren til høsten 2020. Som følge av dette ble virkningene for 2021-budsjettet av inneværende års lønnsoppgjør for ansatte i det statlige tariffområdet mv. ikke innarbeidet i departementenes budsjetttrammer i budsjettforslaget i Prop. 1 S (2020–2021), men inngår i denne proposisjonen. I sum utgjør disse utgiftene 556,8 mill. kroner i 2020.

Regjeringen foreslår å dekke inn de økte utgiftene gjennom å øke bruken av oljepenger, jf. omtale i kap. 1.2 nedenfor. De foreslåtte bevilgningsøkningene som føl-

ge av lønnsoppjøret og takstoppjørene foreslås dekket gjennom en tilsvarende reduksjon på kap. 2309 post 1.

Hovedtall for budsjettets stilling

Regjeringen har møtt koronapandemien med en kraftig finanspolitisk respons. For å motvirke de negative konsekvensene av krisen er bruken av oljepenger og offentlige utgifter blitt økt til nivåer vi ikke har vært på tidligere. Samtidig har lavere aktivitet i økonomien gitt nedgang i statens skatte- og avgiftsinntekter og andre inntekter. For å understøtte langsiktig bærekraft i offentlige finanser må midlertidige krisetiltak fases ut etter hvert som økonomien gradvis bedres og behovene avtar. En nedtrapping av utgiftsnivået i offentlig sektor understøtter også vekst og sysselsetting i privat sektor og nødvendige omstillinger i økonomien.

I budsjettforslaget for 2021 er omfanget av ekstraordinære tiltak mindre enn i 2020, men bruken av oljepenger ligger likevel betydelig høyere enn før krisen. Medregnet forslagene i dette tilleggsnummeret innebærer regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 en bruk av oljepenger, målt ved det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet, på 331,1 mrd. kroner. Det er en økning på 17,7 mrd. kroner fra anslaget i Gul bok 2021, hvorav 17,2 mrd. kroner skyldes økte utgifter og det resterende skyldes endringer på inntektssiden.

Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebærer forslagene i dette tilleggsnummeret isolert sett en økning av det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet på 0,5 pst. Dette bidrar til at budsjettimpulsen i 2021 blir tilsvarende mindre negativ enn anslått i nasjonalbudsjettet, og den anslås nå til 2,4 pst. Den negative impulsen for neste år må ses i sammen-

heng med det svært ekspansive opplegget for 2020, med en budsjettimpuls på rekordhøye 4,5 pst. Ser vi de to årene samlet, er finanspolitikken klart ekspansiv med en samlet budsjettimpuls på 2,1 pst. Modellberegninger referert i nasjonalbudsjettet viser at finanspolitikken samlet sett virker sterkt ekspansivt på den økonomiske aktiviteten i 2021.

Medregnet forslagene i tilleggsnummeret tilsvarer bruken av oljepenger 3,2 pst. av den anslåtte verdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året, opp fra en anslått uttaksprosent på 3,0 pst. i det opprinnelige budsjettforslaget. At oljepengebruken kunne øke hvis smittesituasjonen forverret seg, er i tråd med det regjeringen kommuniserte i forbindelse med budsjettfremleggelsen. Ved budsjettfremleggelsen ble det kommunisert at regjeringen ville komme tilbake med forslag til bevilgninger til kommunesektoren etter at arbeidsgruppen som har kartlagt de økonomiske konsekvensene av pandemien for kommunene og fylkeskommunene, hadde kommet med sine vurderinger. Regjeringen følger situasjonen nøye og vil fremme de forslag som er nødvendige for å håndtere pandemien.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2021 anslås nå til 383,1 mrd. kroner. Dette underskuddet dekkes ved en overføring fra Statens pensjonsfond utland, slik at statsbudsjettet er i balanse. Forskjellen mellom det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet og det oljekorrigerte budsjettunderskuddet er nærmere forklart i Nasjonalbudsjettet 2021.

Statsbudsjettets underliggende utgiftsvekst i 2021 anslås til -3,5 pst., opp fra anslått -4,6 pst. i Nasjonalbudsjettet 2021.

Det er ikke forslått endringer i statens lånetransaksjoner sammenlignet med Gul bok 2021.

Tabell 3.1 Nøkkeltall for 2021-budsjettet (mrd. kroner og pst.)

	NB21	NB21 medregnet tilleggsnr.
Oljekorrigert underskudd	371,2	383,1
Strukturelt oljekorrigert underskudd	313,4	331,1
Prosent av fondskapitalen	3,0	3,2
Prosent av trend-BNP Fastlands-Norge	9,4	9,9
Budsjettimpuls, prosentenheter ¹	-2,9	-2,4
Reell, underliggende utgiftsvekst (pst.)	-4,6	-3,5
Overskudd på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond	-37,6	-49,5

Kilde: Finansdepartementet.

3.1.3 Komiteens merknader

3.1.3.1 MERKNADER FRA HØYRE, VENSTRE OG KRISTELIG FOLKEPARTI

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til delavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig

Folkeparti om tilleggsnummeret til statsbudsjettet inngått mellom partene 16. november 2020. Disse medlemmer viser videre til enigheten mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti om ny langtidsplan for Forsvaret (Innst. 87 S (2020–2021), jf. Prop. 14 S (2020–2021)). Disse medlemmer viser til

at disse enighetene medfører følgende endringer sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021:

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	R-fraksjonen - Finansinnstilling
Utgifter (i tusen kroner)				
335		Medieformål		
	79	Norsk rikskringkasting AS - NRK		6 351 186
			6 527 586	(-176 400)
761		Omsorgstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter		330 937
			290 937	(+40 000)
	68	Kompetanse og innovasjon		489 591
			414 591	(+75 000)
	79	Andre tilskudd		276 724
			126 724	(+150 000)
900		Nærings- og fiskeridepartementet		
	82	Midlertidig støtteordning for publikumsåpne arrangementer		350 000
			300 000	(+50 000)
	85	Midlertidig kompensasjonsordning for foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien		5 960 000
			5 000 000	(+960 000)
1310		Flytransport		
	70	Kjøp av innenlandske flyruter		2 000 000
			1 690 000	(+310 000)
1311		Tilskudd til regionale flyplasser		
	72	Tilskudd til dekking av tap		35 000
			0	(+35 000)
1632		Kompensasjon for merverdiavgift		
	61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner		28 950 000
			28 990 000	(-40 000)
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter		30 933 287
			30 680 287	(+253 000)
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter		1 821 354
			1 820 354	(+1 000)
2421		Innovasjon Norge		
	50	Innovasjon - prosjekter, fond		857 600
			757 600	(+100 000)
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger		19 087 000
			19 086 000	(+1 000)
2543		Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger		
	70	Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere		266 000
			100 000	(+166 000)
	71	Stønad til lærlinger		24 000
			20 000	(+4 000)
		Sum utgifter	1 853 225 350	1 855 153 950 (+1 928 600)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	R-fraksjonen - Finansinnstilling
Inntekter (i tusen kroner)				
5521		Merverdiavgift		
	70	Merverdiavgift	325 830 000	324 663 600 (-1 166 400)
5561		Flypassasjeravgift		
	70	Flypassasjeravgift	1 515 000	0 (-1 515 000)
Sum inntekter			1 853 225 350	1 850 543 950 (-2 681 400)
Sum netto			0	4 610 000 (+4 610 000)

Disse medlemmer viser til de ulike delavtalene der det er enighet om følgende anmodningsforslag, fullmakt, merknader og annen tekst som en del av enigheten om statsbudsjettet for 2021, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av januar 2021 komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for luftfarten, herunder en vurdering av behovet for en kompensasjonsordning for luftfarten og rammen for rutekjøp.»

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen utgangen av januar 2021 komme tilbake med et forslag til hvordan ikke-statlige lufthavner, blant annet Torp og Haugesund, kan sikres videre drift i 2021.»

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av februar 2021 vurdere behovet for en ytterligere forlengning av ordningen med utsettelse av skatteinnbetalinger.»

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig komme tilbake med vurderinger av forslag til tiltak, for eksempel gjennom en ordning i regi av GIEK, for å bidra til at garantimarkedet for pakkereisearrangørene fungerer i 2021.»

«Stortinget ber regjeringen inntil videre videreføre veilederen om avhending av bolig eller andre eiendeler for å få innvilget sosialhjelp.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en ny modell for kompensasjon for næringslivet for perioden etter februar 2021 og, dersom smittesituasjonen tilsier det, fremme forslag innen utgangen av januar 2021.»

Disse medlemmer viser til videre merknader som det er blitt enighet om mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti:

«Disse medlemmer viser til budsjettenigheten der partene er enige om å forlenge ordningen med statlig garanterte lån for små og mellomstore bedrifter ut første halvår 2021, og å forlenge løpetiden på disse til 6 år.

Disse medlemmer vil understreke at eventbransjen er inkludert i omstillingsordningen. Retningslinjene og kriteriene for ordningen må tilpasses eventbransjen slik at den blir mest mulig relevant for de aktuelle bedriftene i næringen. Disse medlemmer ber også om at definisjonen av eventbransjen i ordningen utvides, for å sikre at flere bedrifter har anledning til å søke.

Disse medlemmer vil understreke at fagmesser er inkludert i og har mulighet til å søke på den midlertidige støtteordningen for store publikumsåpne arrangement. Det understrekes samtidig at søknadsordningen forvaltes av Innovasjon Norge, i henhold til kriteriene for ordningen.

Disse medlemmer understreker at regjeringen har fullmakt til å justere ned kompensasjonsgraden i januar og februar ved lettelse i smittevernstiltakene.

Disse medlemmer er enige om å utvide den midlertidige ordningen for betalingsutsettelse av skatter og avgifter mv. med to måneder, slik at første innbetaling blir 1. april 2021 heller enn 1. februar 2021.

Disse medlemmer viser til den svært krevende situasjonen i luftfarten, som vil vedvare inn i 2021. Det vises også til behovet for at forutsigbare rammebetingelser er særlig viktig i en så krevende situasjon for bransjen. Disse medlemmer foreslår på den bakgrunn at det midlertidige opphevelsen av flypassasjeravgiften knyttet til pandemien forlenges ut 2021.»

Disse medlemmer er videre enige om følgende merknader som medfører bevilgningsendringer i forhold til regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2021 under de ulike rammeområdene:

Rammeområde 3 – Kultur

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å redusere bevilgningen til Norsk rikskringkasting (NRK) med 176,4 mill. kroner grunnet mindrebehov som følge av lav merverdiavgiftssats (6 pst.) første halvår 2021.

Rammeområde 7 – Arbeid og sosial

Disse medlemmer viser til at partene er enige om å foreslå å bevilge 166 mill. kroner for å videreføre

den midlertidige kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere ut februar 2021.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 1 mill. kroner for å utsette innføringen av arbeidsgiverperiode II til 1. mars 2021.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 4 mill. kroner for å forlenge den midlertidige inntektssikringsordningen for lærlinger som blir permittert eller mister lærlingplassen i forbindelse med virusutbruddet, til 31. mars 2021.

Rammeområde 8 – Forsvar

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 253 mill. kroner for å forsere 310 årsverk i Forsvaret i 2021. Disse medlemmer viser til at beløpet inkluderer ti nye spesialiststillinger i Cyberforsvaret. Øvrige årsverk innrettes i tråd med anbefalingene i Forsvarssjefens fagmilitære råd.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 1 mill. kroner slik at Norge kan slutte seg til Det europeiske forsvarsfondet i 2021.

Rammeområde 9 – Næring

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått en bevilgningsøkning på 960 mill. kroner for å utvide kompensasjonsgraden i den generelle kompensasjonsordningen for foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien, slik at kompensasjonsgraden blir henholdsvis 70 pst. i september og oktober 2020, 85 pst. i november og desember 2020 og 80 pst. i januar og februar 2021. Samtidig legger disse medlemmer til grunn at regjeringen øker grensen for maksimalt tilskudd per foretak/konsern per kalendermåned til 80 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 50 mill. kroner for å redusere antallsbegrensning for å komme inn under kompensasjonsordningen for publikumsåpne arrangementer til 350 personer.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å styrke omstillingsordningen for reiselivet med 100 mill. kroner.

Rammeområde 15 – Helse

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 40 mill. kroner for å videreføre aktivitetsprogrammet Frivillighetens program for besøk og aktivitet for sårbare eldre.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 75 mill. kroner til aktivitetstilbud til langtidsbeboere ved sykehjem og beboere i omsorgsboliger med heldøgns bemanning.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 20 mill. kroner til teknologi mot ensomhet.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 75 mill. kroner til aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 55 mill. kroner til besøksvertordningen.

Rammeområde 17 – Transport og kommunikasjon

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått en økt bevilgning på 310 mill. kroner til økt kjøp av flyruter i 2021.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått en ekstraordinær engangsbevilgning på 35 mill. kroner til Torp flyplass for de første fire månedene i 2021 til dekking av tap.

Rammeområde 20 – Stortinget, finansadministrasjon mv.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å redusere bevilgningen for kompensasjon av merverdiavgift for kommuner og fylkeskommuner med 40 mill. kroner grunnet redusert merverdiavgiftsbelastning i kommunesektoren som følge av lav merverdiavgiftssats (6 pst.) første halvår 2021.

Rammeområde 21 – Skatter, avgifter og toll

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å redusere lav merverdiavgiftssats til 6 pst. fra 1. januar til 1. juli 2021 med proveny på 1 166,4 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å utvide den midlertidige opphevelsen av flypassasjeravgift knyttet til pandemien ut 2021 med proveny på 1 515 mill. kroner.

3.1.3.2 MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at ved å investere i menneskers mulighet til utdanning, mestring og arbeid trekker vi mange med og mobiliserer større deler av befolkningen. Det har i flere år gitt høyere vekst og flere sysselsatte enn i mange andre europeiske land. Det har styrket tilliten mellom folk.

Nå øker gapet mellom fattig og rik i Norge. Årsakene er mange. Globalisering, markedsmakt og aggressiv skatteplanlegging er noen av årsakene, men den aller viktigste er at de rikeste blir rikere i et raskere tempo enn før. Gapet blir enda større av at regjeringen gir store skatteuttak til de aller rikeste og finansierer dette med avgiftsøkninger for vanlige folk.

En fersk analyse fra SSB (2020/13) har avdekket at de økonomiske forskjellene mellom folk i Norge er langt større enn vi tidligere har vært klar over. I tillegg finner den at skattesystemet favoriserer de rikeste:

«De 1 prosent rikeste betaler mindre skatt av hver tjent krone enn folk flest.»

Økte forskjeller svekker folks muligheter til å oppnå drømmene sine. Det svekker vår evne til å løfte i flokk og reduserer sysselsetting og verdiskaping.

Med disse medlemmers forslag til budsjett vil flere få økte økonomiske muligheter: En arbeidstaker som pendler til og fra jobb, vil få egenandelen for pendlerfradraget redusert til 15 000 kroner. Det betyr at en pendler kan reise 25 km lenger med skattefradrag, fordi daglig reiseavstand blir redusert fra 67 km til 42 km før fradraget gjelder. Fagorganiserte vil etter åtte år uten økninger i fagforeningsfradraget endelig få det doblet, og dermed få 847 kroner i fullt fradrag i 2021.

De som står utenfor arbeidslivet på grunn av koronapandemien, vil være garantert høyere dagpengeutbetalinger helt til 1. juli 2021. Arbeidsledige vil få feriepenger sommeren 2021. Bedrifter som rammes hardt av smitteverntiltakene, skal få bedre og mer forutsigbar kompensasjon, og fellesskapet skal skape mer aktivitet for næringslivet, slik at arbeidsplasser kan trygges.

Flere kvinner som i dag jobber deltid, vil få muligheten til å jobbe heltid, fordi vi setter av 100 mill. kroner og foreslår en nasjonal opptrappingsplan for bemanning og heltid i kommunene. Å ha barn i barnehagen vil bli over 2 800 kroner billigere. Førsteklassinger vil få gratis SFO fem timer i uka, som en start. Det betyr nesten 7 200 kroner lavere utgifter til SFO i året. Uansett hvor i landet du bor, skal familien kunne føle seg trygg på at velferdsstaten er der for deg.

Disse medlemmer foreslår mer penger til pasientbehandling i sykehusene, gratis tannhelse til personer i alderen 19 til 21 år og halv pris på tannhelsebehandling for personer i alderen 22 til 25 år. Gravide kvinner som bor over 90 minutter fra sykehuset, vil bli sikret følgetjeneste med jordmor i ambulansen.

Disse medlemmer aksepterer ikke regjeringen Solbergs forslag som gjør det dyrere å være syk, og foreslår heller å innføre et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1. De som før brukte begge frikortene, vil med dette forslaget få en lettelse på 2 176 kroner. De som kun nådde egenandelstak 1, vil betale 723 kroner mindre med vårt forslag enn med regjeringens.

Gjennom dette budsjettforslaget blir det lettere å ta hele landet i bruk. Budsjettforslaget betyr utbygging av mer bredbånd, at alle kommuner i Norge skal ha minst én hurtigladestasjon for elbiler, bedre flom- og skredsikring langs utsatte strekninger og penger til forbedring av fylkesveinettet.

I tillegg kommer satsinger som tilsvarer 2,6 mrd. kroner mer på viktige næringer for distriktene. Styrking av eksporten og igangsetting av regionavtaler vil være viktig for å styrke arbeidsplasser og verdiskaping i distriktene.

Med disse medlemmers forslag til budsjett vil åtte av ti skattebetalere betale mindre i skatt. De 20 pro-

sentene med høyest inntekter vil betale mer i skatt. Formuesskatten for de rikeste vil bli økt, samtidig som et økt bunnfradrag vil gjøre at det først er formuer over 1,7 mill. kroner som vil bli beskattet. Det er rettferdig at de som har mest, betaler mest.

Derfor vil ikke disse medlemmer bruke fellesskapets penger på å finansiere kjøp av luksusebiler og foreslår å innføre moms på elbiler som koster over 600 000 kroner. Dette forslaget til statsbudsjett viser at det er mulig å redusere de økonomiske forskjellene mellom folk. Men da må pengene prioriteres riktig: på folk i arbeid, bedre velferd og mer rettferdige skatter, ikke på store skatteuttak til de som har mest fra før.

Trygge jobber

Norge er bedre stilt enn de fleste andre land, men disse medlemmer viser til at allerede før pandemien så vi en urovekkende utvikling i arbeidslivet: Andelen av befolkningen som er i jobb, har falt over tid. Under dagens regjering er det blitt 50 000 flere uføretrygdede, og antallet uføre under 30 år er fordoblet. Det blir stadig vanskeligere å finne jobb for personer med lite utdanning. Blant personer over 20 år som ikke har fullført videregående opplæring, var det i 2019 under seks av ti som var i arbeid. Fortsatt ser vi at kvinner deltar i arbeid i betydelig mindre grad enn menn, og at de i større grad må ta til takke med deltidsstillinger, selv om de helst vil ha en hel stilling.

Høsten 2020 preger kampen mot koronapandemien hele det norske samfunnet. Etter å sikre liv og helse er det viktigste vi gjør å hindre at mennesker faller varig ut av jobb, og at forskjellene øker som følge av krisen.

Aktiv finanspolitikk for å sikre arbeid

Disse medlemmer viser til at regjeringen la fram et budsjettforslag som selv med optimistiske premisser for smitteutviklingen og optimistiske anslag for økonomien la opp til en fortsatt høy ledighet og 30 000 færre sysselsatte ved utgangen av 2021 enn ved inngangen til 2020. Etter at budsjettet ble framlagt, har smitteutviklingen i Norge og hos våre handelspartnere blitt langt mer alvorlig. Nedgangen i ledigheten har bremsset opp, og vi står foran nye permitteringer og økt ledighet.

Regjeringens tilleggsnummer til budsjettet tar bare delvis innover seg den nye realiteten, er altfor nølende og kortsiktig og sørger ikke for den nødvendige tryggheten for bedrifter og arbeidsfolk. Faren er stor for at den urovekkende utviklingen vi så i arbeidslivet før pandemien, med en for lav andel i jobb og en ledighet som bet seg fast som uførhet, forsterkes.

Disse medlemmer mener vi ikke kan tillate at koronakrisen fører til at folk faller varig ut av arbeidsmarkedet. Det vil svekke grunnlaget for vår felles velferd i framtiden. Disse medlemmers budsjettforslag er derfor mer ekspansivt enn regjeringens forslag.

Som i alle sine alternative budsjetter legger disse medlemmer fram en kraftigere satsing på felles velferd, på å få folk i jobb og på å kutte utslipp framfor regjeringens skatteuttak til de med mest fra før. Og som i alle år vil dette i større grad bidra til å få folk i jobb. Men for 2021 er vi nødt til ikke bare å slå ned smitten, men også å få ned ledigheten.

Disse medlemmer foreslår derfor en tiltakspakke på over 14,7 mrd. kroner for å sikre arbeidsplasser og rettferdighet. Oljepengebruken økes tilsvarende. Tiltakspakken består først og fremst av midlertidige tiltak som er proporsjonale med koronavirusets negative effekter på bedrifters omsetning og folks inntekt. De aktivitetsskapende tiltakene består av oppgaver fellesskapet skal løse, og stimulering av investeringer som kutter klimautslipp. Finanspolitikken må brukes aktivt til å bekjempe krisen og tiltakene justeres og suppleres ettersom situasjonen utvikler seg.

Trygghet og forutsigbarhet for arbeidsfolk og bedrifter – koronastøtte forlenges til sommeren

Disse medlemmer viser til at smitteverntiltak og økonomiske mottiltak må gå hånd i hånd. Bedrifter og arbeidsfolk skal være trygge på at fellesskapet stiller opp for å sikre arbeidsplasser så lenge smitteverntiltakene gjør det nødvendig. EU legger til grunn at leveransen av en vaksine for alvor vil kunne være i gang i april 2021, og norske myndigheter har antydning at en vaksineringsprosess vil være fram til sommeren. Da må folk og arbeidsplasser få økonomiske tiltak som gir trygghet og forutsigbarhet, og koronastøtten må nå forlenges til sommeren.

Rettferdig inntektssikring og kraftige arbeidsmarkedstiltak for å få flere i jobb

Disse medlemmer viser til at koronakrisen har rammet skjevt. De med lavest inntekt har blitt særlig rammet av permitteringer og oppsigelser. De som allerede var utsatt på arbeidsmarkedet, får en enda vanskeligere situasjon. I alle kriser må fellesskapet stille kraftig opp, men i en krise hvor den store ledigheten er en konsekvens av vår felles kamp mot smitte, er fellesskapets ansvar for å sikre rettferdighet enda større.

Tiden er ikke inne for å ta bort det ekstra sikkerhetsnettet som kom på plass i mars 2020. Den forhøyede dagpengesatsen, det reduserte inntektskravet, den maksimale dagpengeperioden og inntektssikringsordningene for selvstendig næringsdrivende og frilansere og permitterte lærlinger må derfor videreføres til 1. juli 2021. Maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker forlenges tilsvarende.

Disse medlemmer viser til at til sommeren 2021 vil mange tusen arbeidstakere som har blitt permittert og arbeidsledige, nok en gang bli rammet når de går glipp av tusenvis av kroner i feriepenger. Dette er

ikke bare grunnleggende urettferdig, men det er også uklokt at en hardt presset reiselivsnæring skal miste tusenvis av kunder når den trenger det mest.

Disse medlemmer foreslår derfor å gjeninnføre ferietillegget på dagpenger og setter av 3,4 mrd. kroner til dette. I mars risikerer mange permitterte å bli oppsagt fordi permitteringsperioden utløper, samtidig som smitteverntiltakene fortsatt kan prege landet sterkt. Arbeidslivets parter må være i førersetet for permitteringsordningen, men disse medlemmer har allerede i dette budsjettet satt av midler til å finansiere en utvidelse også av permitteringsperioden til 1. juli, dersom det ønsket kommer fra partene i arbeidslivet.

Fellesskapet må stille kraftigere opp for å hjelpe ledige og permitterte tilbake i jobb. Disse medlemmer foreslår derfor midler til 4 000 flere tiltaksplasser, 300 flere VTA-plasser og økte ressurser til Nav for å følge opp permitterte og arbeidsledige. Disse medlemmer vil også gi bedrifter økte muligheter til å velge opplæring framfor permittering, og setter av midler til bedriftsintern opplæring og en pilot for opplæring innen industri 4.0.

Et tøffere arbeidsmarked øker behovet for studie-plasser, og disse medlemmer øker i sitt alternative budsjett antallet studie-plasser med 3 000, hvorav 1 000 plasser er midlertidige. Det er også behov for ekstraordinær innsats for å sikre lærlingplasser. Det opprettes derfor et fond for å sikre læreplasser og opplæring i arbeidslivet i kriserammede lærefag.

Regjeringens manglende prioritering av unge og innvandrere og feilslåtte AAP-endringer er også til stede i budsjettforslaget for 2021. Disse medlemmer foreslår derfor en økning på 50 mill. kroner for å sikre tettere oppfølging av unge arbeidssøkere.

Disse medlemmer er særlig bekymret for at mange ikke får nødvendig oppfølging etter at lengden på arbeidsavklaringspengerperioden ble redusert fra fire til tre år, og fremmer derfor forslag om å fjerne den innførte karenstiden i AAP-ordningen og å sikre at personer som ikke er ferdig avklart fra Nav eller helsevesenet innen utgangen av perioden de kan motta arbeidsavklaringspenger, får rett til forlengelse.

Altfor mange personer med innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet. Nøkkelen til integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. Derfor styrkes arbeidsrettede kommunale integreringstiltak med 55 mill. kroner.

Kompensasjonsordninger og aktivitetstiltak for bedriftene

Disse medlemmer vil understreke at kompensasjonsordninger må treffe de som rammes, gi nok støtte og være på plass så lenge det er nødvendig. Ordningen burde også sørget for at virksomhetene som er hardt presset, ikke måtte vente til over nyttår på å få tilgang på midler.

Disse medlemmer foreslår at det må være en kompensasjonsordning for næringslivet på plass fram til sommeren, at støttegraden må være høyere når smitteverntiltakene er strenge, og at flere omfattes av ordningen, og legger derfor inn lengre varighet og øker justeringsfaktoren i første omgang i november, desember og januar til 0,8.

Ordnningen må også justeres slik at folk holdes i jobb, og at det stimuleres til aktivitet når det er mulighet til det. Regjeringen må derfor jobbe for å dekke lønnsutgifter i kompensasjonsordningen i tråd med Holdenutvalgets forslag.

For å styrke varigheten og omfanget av kompensasjonsordningen foreslår disse medlemmer å øke bevilgningen med 3,8 mrd. kroner.

For å unngå at mange bedrifter nok engang faller utenfor, vil disse medlemmer også foreslå en søknadsbasert tilskuddsordning for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av den generelle kompensasjonsordningen, slik som sesongbedrifter, og foreslår 500 mill. kroner til en slik ordning.

Luftfarten er av avgjørende betydning i et langstrakt land som Norge. Bransjen står nå i en dyp krise, og fellesskapet må stille opp for norske og skandinaviske flyselskaper for å sikre rutetilbud og trygge arbeidsplasser.

Disse medlemmer forventer at regjeringen raskt kommer til Stortinget med oppdaterte tiltak for å oppnå dette.

Kulturlivet er hardt rammet av pandemien. Disse medlemmer foreslår derfor blant annet å sikre en fortsatt ordning for kompensasjon for arrangører og underleverandører fram til sommeren 2021 og setter av 300 mill. kroner til dette.

Mediene mistet store deler av omsetningen da Norge stengte ned i mars, og regjeringen har mislyktes i å utforme en støtteordning som treffer mediernes behov. Disse medlemmer vil sikre mediemangfoldet og setter derfor av 50 mill. kroner i ekstraordinær medie støtte.

Disse medlemmer fortsetter å stille krav om at fellesskapets krisepenger skal sikre arbeidsplasser og ikke aksjonærer, blant annet gjennom utbyttebegrensninger og åpenhet. Slike krav åpner for at fellesskapet stiller rausere opp, da risikoen for at støtte tildeles unødig, minimeres.

Måltrettede tiltak for å øke aktiviteten

Samtidig som reiselivet må støttes gjennom en bred og sterk kompensasjonsordning, må det også settes av økte utviklingsmidler for å bygge nye muligheter og jobber innenfor seriøse reiselivsbedrifter. Disse midlene suppleres med en økning i midlene til markedsføring av reiselivet for å bidra til at kundene kommer raskest mulig tilbake igjen.

Maritim næring risikerer å bli hardt rammet, og det er nødvendig å stille opp med kraftfulle tiltak for å unngå at verdifull kompetanse går varig tapt. Disse medlemmer foreslår derfor en maritim pakke på om lag 500 mill. kroner i tillegg til å reversere regjeringens kutt i nettolønnsordningen for sjøfolk.

Disse medlemmer foreslår nye aktivitetsskappende ordninger for miljøvennlig resirkulering og ombygging av offshoreflåten og en styrket satsing på nullutslipps hurtigbåter.

Den store usikkerheten kan gå hardt ut over andre ordrebaserte næringer som byggenæringen og deler av industrien. Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 1,5 mrd. kroner til fylker og kommuner for å sikre aktivitet i byggenæringen gjennom økt vedlikehold, oppgradering og rehabilitering. Midlene gis med en klar oppfordring om å prioritere prosjekter som kan kutte utslipp og bidra, til en grønnere bygningsmasse, f.eks. gjennom energieffektivisering. Deler av midlene tildeles kommunene med høyest ledighet.

Industrien må få mulighet til å benytte krevende tider til investeringer i framtidsrettet og mer klimavennlig produksjon og styrke Norge som vertsland for framtidsrettet industri. Derfor foreslår disse medlemmer å styrke Enovas arbeid med utslippskutt i industrien med 350 mill. kroner.

Noen kommuner er ekstraordinært hardt rammet av ledigheten. Disse medlemmer vil styrke disse kommunenes muligheter gjennom å øke bevilgningen til regionale omstillingsmidler med 100 mill. kroner.

Det kompetente arbeidslivet

At alle får muligheten til å fullføre og bestå videregående skole, er en sentral forutsetning for framtidig arbeidsdeltakelse og muligheter for den enkelte. Men det trengs også en storsatsing på livslang læring. Den må være i regi av partene i arbeidslivet. Livslang læring må bli en del av den norske modellen, slik at arbeidsgivere og staten tar ansvar sammen med den enkelte arbeidstaker.

Disse medlemmer foreslår en omfattende kompetansesatsing neste år, både for de som er i jobb, og de som vil i jobb. En del av dette er blant annet et nytt bransjeprogram for transport og opprettelse av et kompetansefond på 130 mill. kroner. Fondet skal bidra til å finansiere deltakelse i etter- og videreutdanning og være styrt av partene i arbeidslivet.

En milliard mer til yrkesfag

Norge trenger flere fagarbeidere i årene som kommer. Disse medlemmer foreslår en bred og langsiktig satsing på yrkesfagene på 1 mrd. kroner over fire år til moderne utstyr i undervisningen, praksistilskudd, utdanne flere yrkesfaglærere, mer penger til kostnadskre-

vende fag og et fond som skal sikre lære plasser og god opplæring i kriserammede bransjer.

Disse medlemmer vil innføre en nasjonal lære-plassgaranti for alle kvalifiserte søkere med ungdomsrett. Det er uakseptabelt at 6 000–7 000 søkere ikke får lære plass til å fullføre utdanningen sin – hvert år. For å innføre en nasjonal garanti trengs det flere store prosjekter å lære av, slik Nordland fylkeskommune gikk i gang med fra høsten 2019.

Flere fagskoleplasser og flere studie plasser

Samfunnet har et stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr. For at yrkesfagene skal være attraktive, må det også finnes gode muligheter til å videreutvikle sin kompetanse som fagarbeider. Disse medlemmer vil ha en langt større opptrapping av nye studie-plasser og en videreutvikling av kvaliteten på tilbudet og foreslår 1 000 nye fagskoleplasser i 2021, en satsing på fagskolelæreres kompetanse og å gi fagskolene en større rolle i kompetansereformen.

Disse medlemmer vil ha en langt større satsing på utdanning til flere og foreslår 3 000 nye studie-plasser i 2021, med særlig vekt på områder som er strategisk viktige for vår felles velferd og for grønn omstilling – lærer-utdanningene, sykepleier- og helse- og sosialfagene, IKT, teknologi og realfag.

Et seriøst arbeidsliv for alle

Et organisert arbeidsliv er førstelinjeforsvaret mot useriøse aktører, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Disse medlemmer har foreslått en rekke tiltak for å styrke det seriøse arbeidslivet, blant annet kollektiv søksmålsrett, innstramminger i innleieregulverket og bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslås også en dobling av fagforeningsfradraget for å styrke fagforeningenes posisjon.

Riksrevisjonen har kritisert regjeringen for svak og lite avskrekkende innsats mot arbeidslivskriminalitet. Disse medlemmer vil ha et seriøst arbeidsliv for alle og foreslår derfor å styrke Arbeidstilsynets, politiets og Skatteetatens innsats mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping med 101,15 mill. kroner.

I tillegg foreslår disse medlemmer å opprette en godkjenningsordning for bilvask og øke overtredelsesgebyrene i Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet.

For å nå målet om at hele landet skal dekkes av a-krimsentre, foreslås det å opprette et nytt a-krimsentre på Gjøvik i Innlandet.

Disse medlemmer vil stanse farlige vogntog på norske veier. Bedre lønns- og arbeidsvilkår for sjåførene øker trafikksikkerheten og foreslår å bevilge 50 mill. kroner til utekontroll av kjøretøyer for å stanse farlige lastebiler med underbetalte sjåførere.

Pensjon

Velferdsstaten er et spleiselag der vi yter etter evne og får etter behov, og folketrygden er fellesskapets viktigste verktøy for å sikre dette. Målet er en god og rettferdig pensjon for alle. Å sørge for at det skjer, er fellesskapets ansvar.

Det største hullet i dagens pensjonssystem som må tettes, er tjenestepensjon fra første time og første krone. Det vil gi en bedre pensjon til unge, arbeidstakere med små stillinger og de som har lavest inntekt. Disse medlemmer har foreslått at 1 million flere nordmenn skal tjene opp til pensjonen sin for alt arbeidet de gjør, ved å innføre pensjon fra første krone i privat sektor.

En verdig alderdom er umulig uten en pensjon det går an å leve av. Disse medlemmer vil videreutvikle pensjonssystemet og gjøre det enda mer rettferdig i tråd med prinsippene fra pensjonsreformen og foreslår å endre reguleringen av pensjoner slik at pensjonistene i framtiden ikke går i minus i år med reallønnsvekst for lønntakerne. Disse medlemmers forslag innebærer at dagens praksis, hvor løpende pensjoner reguleres med lønnsveksten fratrukket 0,75 prosentpoeng, erstattes av en årlig regulering med faktisk snitt av forventet lønns- og prisvekst.

Disse medlemmer foreslår også å øke minste pensjonsnivå for enslige med 4 000 kroner og å videreføre et skjermingstillegg for uføre pensjonister født før 1954 for å sikre mer sosial rettferdighet også blant våre eldste.

Likestilling

Disse medlemmer vil ha en offensiv likestillingspolitikk bygd på kunnskap og utvikling. Innsatsen for heltidskultur, mot sosial kontroll av minoritetsjenter og for likelønn og økonomisk likestilling trenger et løft. Pådriverarbeidet for økt likestilling må prioriteres. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke likestillingssettene i tillegg til å styrke Likestillings- og diskrimineringsombudet og likestillingsorganisasjonene.

Faste, hele stillinger er mye av grunnlaget for den norske arbeidslivsmodellen. Mange arbeidstakere, særlig i kvinnedominerte yrker innen helse og omsorg, har en daglig og ukentlig kamp for å sikre seg vakter og stillingsbrøker som til sammen nærmer seg en hel stilling. Dette er ikke akseptabelt. Disse medlemmer foreslår tiltak på 200 mill. kroner som vil fremme likestillingen.

Skape jobber i hele landet

Disse medlemmer vil ta hele landet i bruk. Det handler om å motvirke sentralisering gjennom en aktiv stat, legge til rette for arbeidsplasser og bruke naturgitte fortrinn. Slik kan vi også legge grunnlaget for nye, grønne industrieventyr. Storsatsing på karbonfangst og -lag-

ring, hydrogen, havvind og grønn utvikling i vår maritime næring har et enormt potensial til å kutte utslipp og trygge tusenvis av arbeidsplasser.

Disse medlemmer vil understreke at denne ny-industrialiseringen krever et aktivt eierskap, og foreslår derfor å styrke Statkrafts muligheter for en industriell hydrogensatsing ved å øke midlene til deres rådighet med 1 mrd. kroner. Det betyr større finansielle muskler til å etablere et sterkt kompetansemiljø og en nasjonal grunninfrastruktur for produksjon og distribusjon av hydrogen.

Fra norsk side kan et initiativ til en nordisk hydrogensatsing med felles forskningsprogrammer kombinert med et innovasjonssamarbeid og tettere energidialog med våre viktigste energikunder i Europa bidra til å plassere Norge i en lederposisjon for den internasjonale utviklingen innen hydrogen.

Disse medlemmer har som mål å etablere to fangstanlegg for karbon, som kommer i tillegg til et anlegg for transport og lagring. Staten må stille mer opp for å sikre gjennomføringen av dette og foreslår å øke den betingede statlige medfinansieringen for Fortum Oslo Varmes fangstanlegg fra regjeringens forslag på 3 mrd. til 4,5 mrd. kroner.

I påvente av svar på Fortum Oslo Varmes søknad om støtte fra EUs innovasjonsfond foreslår disse medlemmer 30 mill. kroner i budsjettet for 2021 til videre framdrift og for å ivareta kompetanse.

Nytt eksportprogram

Olje og gass er en viktig næring for Norge, men inntektene fra eksport av petroleumsprodukter faller. Siden 2013 har handelsbalansen med utlandet falt med nesten 300 mrd. kroner. Norge er det landet i OECD som har tapt størst andeler i verdenshandelen de siste tiårene.

Norges eksportfremme er i dag underfinansiert og lite tilgjengelig. Det brukes betydelig mindre ressurser på eksportfremme enn i våre naboland. Mange bedrifter opplever i dag at det er vanskelig å utnytte og finne fram i virkemiddelapparatet. Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 20 mill. kroner til forenkling og tilgjengeliggjøring av virkemiddelapparatet for eksportfremme, som skal sikre at flere og særlig mindre bedrifter får støtte.

De norske næringsklyngene bidrar til kompetansedeling og bedre utnyttelse av ressurser og infrastruktur og gir grobunn for nye ideer som kan tas ut i verden. For å videreutvikle dette arbeidet foreslår disse medlemmer å øke bevilgningen til delprogram for modne klynger med 25 mill. kroner for å kunne iverksette programmet.

For en del bedrifter er tunge prosesser og begrensede ressurser i byråkratiet det største hinderet for økt eksport, og disse medlemmer foreslår derfor 5 mill.

kroner til et pilotprosjekt for eksportfremme i forvaltningen under Mattilsynet.

Disse medlemmer foreslår et investeringsprogram for å stille til rådighet statlig kapital og kompetanse for kommersialisering og skalering av større næringsutviklingsprosjekter i Norge. I tillegg foreslås det å utvide mandatet til GIEK og Eksportkreditt, slik at de kan finansiere innenlandske klimaomstillingsprosjekter og nye økte eksportmuligheter.

Sirkulærøkonomi

Sirkulærøkonomi er å ta vare på verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig og minimere mengden avfall. Disse medlemmer foreslår derfor et nytt program for sirkulærøkonomi for å få fortgang i bruken av resirkulerte materialer og et nasjonalt testsenter for sirkulærøkonomi. Et slikt innovasjons- og testsenter vil gi tilgang til lokaler, utstyr og teknologi for å utvikle og teste ut nye løsninger som reduserer avfallsmengder til deponi og øker gjenvinningen, og vil være et viktig supplement til industriens egne forskningssentre.

Disse medlemmer foreslår 30 mill. kroner til et nytt program, Pilot-S, for sirkulærøkonomi og 10 mill. kroner til et testsenter under Siva.

Fylkeskommunal næringsutvikling

Disse medlemmer vil ha vekst og utvikling i hele Norge. Regjeringen har i årevis kuttet de regionale utviklingsmidlene. Dette går ut over arbeidet med næringsutvikling som tar hele landet i bruk. Disse medlemmer foreslår 200 mill. kroner til regionalt næringsutviklingsarbeid.

Som en del av dette foreslås tre piloter med regionavtaler i Nordland, Trøndelag og Viken på 15 mill. kroner. Dette skal være forpliktende avtaler mellom stat, kommuner og regioner. Formålet er å sikre utvikling og vekst i hele landet og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting, utdanning og velferd.

For å styrke næringsutvikling i hele landet foreslår disse medlemmer å øke bevilgningene til regionale utviklingsmidler, bedriftsintern opplæring og nordområdesatsingen Arktis 2030 med til sammen 360 mill. kroner.

Gjennom tiltakspakken for å motvirke de økonomiske konsekvensene av koronapandemien bevilges også 1,5 mrd. til økte midler til å skape aktivitet gjennom oppgraderinger og vedlikehold i regi av fylker og kommuner.

Sjømatnæringen

Sjømatnæringen er avgjørende for trygge lokalsamfunn og spennende næringsmuligheter langs kysten. Disse medlemmer går imot regjeringens forslag om å innføre en kontrollavgift for fiskeflåten og kuttet i føringstilskuddet fordi det svekker næringens evne til å

oppretholde aktivitet i distriktene. Disse medlemmer vil heller øke aktiviteten langs kysten med et verdiskapingsprogram for økt bearbeidingsgrad i fiskeindustrien på 33 mill. kroner.

Maritim næring

Maritim industri er i en spesielt krevende situasjon på grunn av koronapandemien. Sysselsettingen ved norske verft står i fare for å falle med opp mot 60 pst. fram mot 2022. En slik utvikling vil også ha dramatiske konsekvenser for Norges muligheter til å ta lederskap innen nye næringer, og spesielt innen lav- og nullutslippsteknologi.

For å stimulere til aktivitet blant de norske rederiene foreslår disse medlemmer å fjerne taket i nettolønnsordningen for offshoreskip for 1. og 2. termin 2021.

Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningene til miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger samt innføre en toppfinansieringsordning for offshoreflåten.

I tillegg foreslås det å gjøre nødvendige endringer i støtteordningene for å sikre at ombygging av skip og fartøyer får maksimal støtte til lav- og nullutslippsteknologi.

Utslippsfrie hurtigbåter er en stor næringsmulighet for Norge. Disse medlemmer vil derfor styrke dette arbeidet med 125 mill. kroner og vurdere om det bør organiseres gjennom et felles fylkeskommunalt utviklingsselskap.

Reiselivsnæringen

Disse medlemmer vil sikre arbeidsplasser innen reiselivsnæringen, som representerer store og små bedrifter over hele landet. Da Norge ble stengt ned i mars, forsvant utenlandske turister over natta. Samtidig stoppet markedet for konferanser og andre større arrangementer helt opp. Reiselivsaktørene går en mørk vinter i møte med mange tomme hotellsenger, ledige nordlysturer og permitterte ansatte.

Disse medlemmer foreslår tiltak som skal trygge arbeidsplasser innen reiselivet i hele Norge, og som skal bidra til at vi har en sterk reiselivsnæring når samfunnet åpner igjen. Kompensasjonsordninger må treffe de som rammes, de må gi nok støtte, og de må være på plass så lenge som nødvendig.

Disse medlemmer foreslår at det må være en kompensasjonsordning for næringslivet på plass fram til sommeren, at støttegraden må være høyere når smitteverntiltakene er strenge, og at flere omfattes av ordningen. Derfor legger disse medlemmer inn varighet ut juni og øker justeringsfaktoren i første omgang i november, desember og januar til 0,8. Ordningen må også justeres slik at folk holdes i jobb, og at det stimuleres til aktivitet når det er mulighet til det. Regjeringen

må derfor jobbe for å dekke lønnsutgifter i kompensasjonsordningen i tråd med Holden-utvalgets forslag.

For å styrke varigheten og omfanget av kompensasjonsordningen økes bevilgningen med 3,8 mrd. kroner. For å unngå at mange bedrifter nok en gang faller utenfor, vil disse medlemmer også foreslå en søknadsbasert tilskuddsordning for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av den generelle kompensasjonsordningen, slik som sesongbedrifter. Det foreslås 500 mill. kroner til en slik ordning. Disse tiltakene gjør det mulig for bedriftene i reiselivet å planlegge fram i tid, og det foreslår, at denne støtten betales ut så raskt som mulig.

Krisen må brukes til å legge til rette for en bærekraftig reiselivsnæring med gode arbeidsvilkår for sine ansatte. For å bidra til å bygge nye muligheter og jobber innenfor seriøse reiselivsbedrifter, økes omstillingsmidlene. Disse midlene suppleres med en økning i midlene til markedsføring av reiselivet for å sikre jobbene og bidra til at kundene kommer raskest mulig tilbake igjen når krisen er over.

Skog

Sirkulær- og bioøkonomien skaper store næringsmuligheter for landbruket og skognæringen. Disse medlemmer foreslår derfor å øke midlene til skogplanting og ungsogpleie, gi midler som gjør det mulig å etablere et nasjonalt anlegg for industriell gjenvinning av tre, samt utbedre fylkesveier for tømmertransport.

Velferd for alle

Et land med arbeid og bosetting over hele landet er fundamentet for et sterkt fellesskap og for vår felles identitet. Framtidstro lokalt gjør Norge bedre nasjonalt. Derfor representerer disse medlemmer både byenes og distriktenes parti. I generasjoner er det bevist at Norge lykkes best når vi står sammen – by og land, hand i hand. Barnehage, skole, eldreomsorg og helsetjenester er viktig i folks hverdag og noe av det viktigste vi kan bruke fellesskapets penger på. For å bygge ut og styrke disse tjenestene trengs en sterk og forutsigbar kommunøkonomi.

Kommunene gikk inn i 2020 med det dårligste økonomiske opplegget for de frie inntektene på minst 15 år. Koronapandemien kom på toppen av dette, og krisen er ikke over ennå. Regjeringen må peke framover og inn i 2021 for å gi kommunene sikkerhet og trygghet for kommunenes økonomi. Da må kommunene få den nødvendige garanti for kompensasjon av tapte skatteinntekter, merutgifter og reduserte inntekter fra kollektivtrafikk også i 2021.

Disse medlemmer viser til at kommunene står overfor store endringer og investeringsbehov. Eldrebølgen, behov i skoler og klimaendringer krever alle store investeringer. Regjeringens svar er en oppgavekorrigert

realvekst på kun 0,4 pst. ifølge deres egne tall. Men samtidig får kommunene økte demografikostnader, økte pensjonskostnader og kostnader til barnehagenorm og lærernorm. Med dette svekker regjeringen velferden og øker forskjellene mellom by og land.

Disse medlemmer har større ambisjoner for bedre kvalitet i velferd, omsorg og skole. Lærerne, sykepleierne, helsefagarbeiderne og alle de andre som jobber i kommunen, er førstelinjen i velferdstjenestene våre. Fylkeskommunene må settes bedre i stand til økt innsats for videregående opplæring, omlegging til nullutslippsferger og et bedre kollektivtilbud.

Disse medlemmer foreslår å styrke fylkes- og kommuneøkonomien med 3,45 mrd. kroner i 2021 ut over regjeringens forslag. Ekstraordinære midler ut over dette bevilges til fylkene og kommunene gjennom tiltakspakken for å bekjempe ledigheten.

Vårt felles helsevesen

Disse medlemmer mener det er viktig å prioritere helsekronene til felles beste, og foreslår derfor å avvikle regjeringens statsstøttede privatiseringsreform i sykehusene og avvikle den dyre og byråkratiske eksperimenteringen med statlig eldreomsorg.

Disse medlemmer vil redusere veksten i lederlønninger, økningen i antall ledere og bruken av konsulenter og gjennomføre tydelige effektiviseringskutt i Direktoratet for e-helse.

Antallet helseforsikringer har økt med 200 000 under denne regjeringen. Disse medlemmer er sterkt imot amerikaniseringen av norsk helsevesen den økte forekomsten av behandlingsforsikring gir. Derfor foreslås en særavgift for denne typen forsikringer.

Disse omprioriteringene gir mellom 1,2 og 1,3 mrd. kroner til bruk på mer helse for alle.

Likeverdige tjenester, uavhengig av adresse og lommebok

Disse medlemmer viser til at en felles offentlig helsetjeneste, styrt av felleskapet og finansiert over skattedelen, er det beste bolverket mot økte forskjeller. Koronapandemien gir et stort etterslep av behandlinger i sykehusene. I 2021 vil det bli store utgifter til smittevernutstyr og til å ta igjen behandlinger innen rus, psykisk helse, rehabilitering og oppfølging av for eksempel kreft. Dette betyr overtid, kvelds- og helgearbeid og lang åpningstid på poliklinikkene. Regjeringens budsjett leverer ikke engang på sykehusenes laveste anslag for hva som må til for å ta igjen etterslepet.

Disse medlemmer foreslår 1 000 mill. kroner mer til sykehusene for 2021. Midt i en pandemi leverer regjeringen Solberg et budsjett der det blir dyrere å være syk. Regjeringen foreslår å øke helseutgifter på opp mot 723 kroner i året for over 1 million nordmenn.

Disse medlemmer mener dette er en feil prioritering, og foreslår 1 000 mill. kroner slik at egenandele-

ne blir lavere enn det regjeringen foreslår neste år. Det betyr innføring av et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1. De som før brukte begge frikortene, vil med dette forslaget få en lettelse på 2 176 kroner. De som kun nådde egenandelstak 1, vil betale 723 kroner mindre med disse medlemmers forslag enn med regjeringens.

I Norge er det for lang ventetid på nye legemidler, delvis fordi det tar lang tid å vurdere dem. Disse medlemmer foreslår 10 mill. kroner mer til å gjøre raskere metodevurderinger.

Fastlegekrisen

Disse medlemmer tok initiativ til fastlegeordningen. En egen lege er ikke forbeholdt dem med god råd, men noe alle i landet har rett på. Ordningen er nå i en alvorlig krise. Gjennomsnittlig arbeidstid for fastleger er 55,6 timer per uke. Hver tiende lege jobber mer enn 75 timer i uken. Regjeringen har stemt ned alle forslag om å styrke ordningen.

Disse medlemmer vil bruke 350 mill. kroner mer enn regjeringen på å korte ned listelengden til fastlegene og tilrettelegge for flere faste rekrutteringsstillinger i kommunene. Dette vil korte ned listene til fastlegene slik at de i snitt får 50 færre pasienter i 2021.

Eldreomsorg

Disse medlemmer viser til at eldreomsorgen står overfor en enorm oppgave i 2021. Vi må forebygge isolasjon og ensomhet. Vi skal beskytte våre eldre mot et farlig virus og samtidig gi gode opplevelser og frihet i hverdagen. Skal det være mulig, må det være nok folk på jobb og faste og hele stillinger.

Disse medlemmer foreslår derfor 100 mill. kroner til en opptrappingsplan for bemanning og heltid i kommunene, i tillegg til en satsing på en helhetlig eldreomsorg som gir kulturtilbud, helseteknologiordninger slik at flere kan bo lenger hjemme, og næringsrik mat.

Det må også tilbys flere lavterskeltjenester for mennesker med demens og egne skjermingstilbud for særlig utagerende demenssyke.

Totalt foreslår disse medlemmer 290 mill. kroner til disse tiltakene.

Fra 2025 kommer antallet eldre til å øke raskt. Da må vi ha sykehjemsplasser og trygghetsboliger klare. Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen har halvert takten på bygging av nye plasser, og foreslår å øke tilskuddet til nye sykehjemsplasser med 1 000 nye plasser.

Folkehelse

God folkehelse er bra for den enkelte og bra for samfunnet. Dessverre er helse ulikt fordelt i befolkningen. Det er grunnleggende urettferdig at barns familie og

bakgrunn i så stor grad som nå avgjør om de får lange og gode liv. Disse medlemmer vil satse på brede folkehelse tiltak som treffer hele befolkningen, som én times fysisk aktivitet i skolen og et enkelt skolemåltid.

Psykisk helse

Regjeringens løfter om en satsing på psykisk helse er ikke innfridd. Særlig psykiatrien i distriktene og lavterskelhjelp har ikke fått den styrkingen som trengs. Disse medlemmer foreslår derfor 100 mill. kroner mer til lavterskel psykisk helsehjelp og støtte rundt barn og unge til neste år, samt en styrking av barne- og voksenpsykiatrien i spesialisthelsetjenesten.

Tannhelse

Tannhelsetjenestene er svært dyre, og det er et problem at ikke alle kan ivareta sin egen tannhelse. Disse medlemmer vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester og vil foreslå å begynne med å bruke 250 mill. kroner på utvidelse av det offentlige tannhelsetilbudet for unge voksne og utvide refusjonsordningene for grupper med spesielle diagnoser og svak økonomi. Dette betyr gratis tannhelse til personer i alderen 19 til 21 år og halv pris på tannhelsebehandling for personer i alderen 22 til 25 år.

Bemannings

I en sterk, offentlig helsetjeneste er fagfolkene den ressursen vi må ta vare på. Dessverre er det i flere deler av landet store utfordringer med å bygge gode fagmiljøer og rekruttere nok personell. Derfor foreslår disse medlemmer nesten 100 mill. kroner til kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktene og til å gi alle jordmødre i distriktene full stilling.

Helsefrivillighet

Over hele landet finnes det mange frivillige som gjør en enorm innsats for å hjelpe folk i deres hverdag. Disse medlemmer foreslår en pott på 25 mill. kroner til å styrke helsefrivilligheten i 2021.

Lavere barnehagepris

Regjeringen har økt maksprisen i barnehagen for vanlige familier hvert år. Disse medlemmer kutter heller i den inkluderingshemmende kontantstøtten for å kunne gi en forutsigbar barnehagepris for alle småbarnsfamilier. Derfor foreslås det at barnehageprisen reduseres med 2 805 kroner i året for ett barn, slik at vi tar prisen tilbake til nivået som ble avtalt i barnehageforliket. Disse medlemmer vil også opprette 2 900 nye barnehageplasser for at verken pris eller plassmangel skal hindre at barn får gå i barnehage.

Kvalitet i barnehagene

Regjeringen prioriterer ikke nok trygge voksne med riktig kompetanse i barnehagene. Disse medlemmer vil ansette flere barnehagelærere og fagarbeidere i barnehagene, med krav om at minst halvparten av de ansatte skal være pedagoger, og fortsette å gi barnehagene mer penger til høyere bemanning i et krevende år.

Gratis SFO for de yngste

Det er nesten 100 000 barn som ikke deltar i leken, læringen og fellesskapet i skolefritidsordningen (SFO). Mange familier velger bort SFO fordi det er for dyrt. Disse medlemmer vil ha gratis SFO etter skoletid for alle 1. klassinger og begynner med fem gratis timer i uka for alle.

Barnevern

Disse medlemmer viser til at barnevernet er i krise. Vi svikter dem som trenger det mest. Rapporter, tilsyn, omtaler, ansattes organisasjoner og dommer i EMD bekrefter dette. Regjeringen tar ikke situasjonen på alvor og avviser det viktigste: flere ansatte med mer tid til barn og foreldre. Fortsatt øker de kommersiell drift og bruker anbud som er uegnet til å ta vare på sårbare barn og familier.

Disse medlemmer vil ha et barnevern som driftes i offentlig og ideell regi, og foreslår å øke antall øremerkede stillinger i det kommunale barnevernet med en bevilgning på 200 mill. kroner.

Oppvekstvilkår

Forskjellene i Norge øker. Barn og unge kan falle utenfor dersom familien ikke har råd til å delta på fritidsaktiviteter. Koronapandemien gjør det viktigere enn noen gang å sørge for tilbud til alle og at det finnes aktiviteter som gir mening i hverdagen. Regjeringens fritidskort imøtekommer ikke dette behovet.

Disse medlemmer vil ha flere inkluderings tiltak for barn og unge og foreslår derfor full momskompensasjon og gratis utlån av sports- og friluftsutstyr over hele landet, som kan gi en umiddelbar virkning for barns inkludering.

Skole og utdanning – kvalifiserte lærere

Disse medlemmer viser til at flere elever undervises av ukvalifiserte uten lærerutdanning, og lærermangelen øker – særlig i distriktene. For mange lærerstudenter slutter underveis i utdanningen, og for mange lærere har forlatt skolen. Kvalifiserte lærere med nok tid og mer tillit er det viktigste for en god skole.

Disse medlemmer vil rekruttere og ansette 1 000 flere lærere, innføre en tillitsreform, få mer praksis og pedagogikk i lærerutdanningen og opprette et program for å rekruttere lærere tilbake til skolen.

Tidlig innsats mot frafall

Det er flere som fullfører videregående opplæring, men vi kan ikke være fornøyd med at rundt 10 000 ungdommer hvert år går ut av videregående uten formelle kvalifikasjoner. Over 88 000 unge i alderen 16–25 år har ikke bestått videregående opplæring og er heller ikke i opplæring. Elever som ikke lærer å lese, skrive og regne godt de første skoleårene, får problemer med videre læring.

Disse medlemmer foreslår å innføre en lese-, skrive og regnearanti for sikre alle elever rask intensivopplæring de første skoleårene. Disse medlemmer vil gi skolene penger til å opprette innsatsteam med flere lærere, spesialpedagoger og andre fagfolk for å gjennomføre tidlig innsats og bygge et sterkere lag rundt elevene, og gi kommunene mulighet til å ansette 1 000 flere lærere og innføre en tillitsreform for å gi mer tid til å følge opp alle elever.

Mer praktisk læring i ungdomsskolen

Det er for lite praktisk læring i skolen til tross for at halvparten av elevene kommer til å velge yrkesfag, og at alle elever lærer bedre av å få prøve teori i praksis. Disse medlemmer vil ha mer praktisk læring i ungdomsskolen og foreslår å begynne med en satsing på utstyr og utvikling av en mer praktisk ungdomsskole.

Flere studieplasser

For få studieplasser hindrer lik rett til utdanning og gjør at arbeidslivet mangler kompetanse. Disse medlemmer vil ha en langt større satsing på utdanning til flere og foreslår 3 000 nye studieplasser i 2021, med særlig vekt på områder som er strategisk viktige for vår felles velferd og for grønn omstilling – lærerutdanningene, sykepleier- og helse- og sosialfagene, IKT, teknologi og realfag.

Forskning og innovasjon

Disse medlemmer etterlyser en sterkere satsing på forskning innen klima og bærekraft, bioøkonomi og de marine og maritime næringene, IKT og datasikkerhet og på fagmiljøene som skal utdanne og utvikle samfunnet og institusjonene våre.

Disse medlemmer vil styrke forskningsinnsatsen og den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen og foreslår 150 mill. kroner til forskning på klima, bærekraft og nye næringer, inkludert nye programmer i Forskningsrådet og etablering av nye toppforskningsentre.

Desentralisert utdanning

I framtidens arbeidsliv må langt flere lære mer, og flere må kunne ta kompetanseheving der de bor. Et godt studietilbud over hele landet er grunnleggende for å sik-

re at offentlig finansiert kunnskap og muligheter for videreutvikling er tilgjengelig for alle.

Disse medlemmer foreslår en storsatsing for å gjøre det enklere å få kompetansebygging og å ta mer utdanning som voksen eller ved siden av jobb, og vi vil bygge ut utdanningssystemet til flere og styrke utdanningsinstitusjonenes regionale rolle.

Sosial boligpolitikk

Alle har rett til en trygg og god bosituasjon, men boligmarkedet har blitt en forskjellsmaskin med galopperende priser til gunst for de som eier en bolig, men desto vanskeligere for de som ikke gjør det.

Disse medlemmer foreslår følgende satsinger for at flere kommer inn i boligmarkedet, og for å motvirke ulikhetene i boligmarkedet:

- Styrke Husbankens utlånsramme med 5 mrd. kroner
- Øke bostøtten med 75 mill. kroner
- Prøveordninger for å hjelpe folk inn i boligmarkedet, 5 mill. kroner
- Utarbeide en metodikk for «leie til eie», 5 mill. kroner

Disse medlemmer vil styrke kommuneøkonomien slik at kommunene bedre kan legge til rette for at det bygges flere boliger, og foreslår å innføre en statlig rentekompensasjonsordning for kommunale tomtekjøp på 20 mill. kroner og styrke og utvide områdesatsingsarbeidet med 35 mill. kroner, øke heistilskuddet med 20 mill. kroner slik at eldre kan bo lenger i egen bolig, og bevilge 10 mill. kroner til å reetablere boligetablering i distriktene.

Trygghet og nærhet til tjenester

Det skal være trygt å bo i alle deler av landet. Politiet skal kjenne sine lokalsamfunn, ha kapasitet til å forebygge og være raskt på plass når kriminalitet blir begått.

Disse medlemmer mener regjeringen ikke følger opp enigheten i forliket om politireformen. Særlig er det grunnleggende premisset og enigheten om et styrket nærpoliti, klare krav til lokale prosesser og tiltak for kultur og ledelse brutt. For små bevilgninger over tid svekker også gjennomføringen.

Opptrappingen må starte nå. Derfor foreslår disse medlemmer å øke de frie driftsmidlene til politiet med 150 mill. kroner og 61 mill. kroner til politiets påtalemyndighet samt øke domstolenes midler med 25 mill. kroner.

Kriminalomsorgen har fått for trange rammer. Det går ut over innholdet i soningen, undergraver rehabiliteringen og øker gjentakelsesfaren etter løslatelse. Disse medlemmer foreslår å øke driftsmidlene til kriminalomsorgen med 100 mill. kroner, 5 mill. kroner til å utvide ungdomsenhetene for å få barn ut av voksen-

fengsel og 17 mill. kroner til frivillige organisasjoner i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer vil styrke rettssikkerheten. Ofre for kriminalitet skal ikke måtte vente i flere år for å få sin straffesak oppklart eller oppleve at en voldtekts-sak henlegges på grunn av ressursmangel, og disse medlemmer foreslår 4 mill. kroner til drift av krisesentersekretariatet og 1 mill. kroner til Oslo forliksråd og går imot regjeringens kutt på 10 mill. kroner i spesiell rettshjelpstiltak.

For å bedre vanlige folks tilgang til rettshjelp og juridisk rådgivning vil disse medlemmer etablere nær-tjenestesenre over hele landet og setter av 16 mill. kroner til pilotprosjekt.

Samfunnsberedskapen må styrkes. Disse medlemmer foreslår å styrke beredskap og lederutdanning i DSB med 30 mill. kroner og dekke kostnadene ved nødnett med 21 mill. kroner.

Rettferdig klimapolitikk

Disse medlemmer viser til at klima- og naturkrisen blir verre for hver dag som går. Norge er ikke i rute med å nå våre klimapliktelser til å halvere utslippskutt innen 2030. Samtidig som Norge har meldt inn et forsterket klimamål om å redusere utslipp med opp mot 55 pst. innen 2030 til FN, viser forslaget til statsbudsjett at regjeringen ikke iverksetter mange og store nok tiltak for nå målene. Klimakutt om ni år krever investeringer og forutsigbare rammebetingelser for grønt næringsliv i dag.

Disse medlemmers utslippsbudsjett viser hva slags type målsettinger og tiltak som må til for å kutte utslippene med 55 pst. i ikke-kvotepiktig sektor fram mot 2030.

CO₂-avgift

Å sørge for at den som forurenser, betaler for sine utslipp, er det mest effektive klimatiltaket.

Disse medlemmer foreslår å øke CO₂-avgiften med 10 pst. årlig fram til 2030, med unntak for bensin og diesel, der avgiften skal økes med 5 pst. årlig fram til 2025. Dette gir en utslippsreduksjon på 100 000 til 200 000 tonn CO₂ i 2021. Men baksiden av medaljen når det gjelder økt CO₂-avgift, er en skjev byrdefordeling i klimapolitikken. En krone i avgift utgjør en større del av budsjettet til en husholdning med lav enn med høy inntekt.

Rettferdig omstilling

Disse medlemmer ønsker en rettferdig omstilling. Derfor er disse medlemmers løfte for den kommende stortingsperioden at ingen avgifter skal øke uten at andre skatter eller avgifter reduseres tilsvarende. Derfor reduserer disse medlemmer skatten for personer med lav og alminnelig inntekt.

Stopp skattefinansiert luksusforbruk

Disse medlemmer viser til at elbilpolitikken i Norge begynner å gi resultater. Andelen elbiler i nybil-salget øker stadig. I 2021 forventes flertallet av solgte biler å være elbiler. Etter omleggingen til nytt målesystem for bilers klimagassutslipp blir utslippseffektene mer treffsikre.

Elbilpolitikken skyggeside er at ikke alle får ta del i godene. Selv om elbilen er kraftig subsidiert, må man fremdeles ha råd til å kjøpe bilen i utgangspunktet. Dagens elbilfordeler favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler.

Disse medlemmer ser derfor ikke noen grunn til å subsidiere de mest luksuriøse elbilene. De som har råd til dyre biler, har også råd til å betale moms på dem. I praksis betyr det å ilegge merverdiavgift på elbiler, men med et fradrag på 600 000 kroner. Dersom prisen på bilen overstiger dette beløpet, påløper det alminnelig moms på det overskytende beløpet. En bil som i dag koster 700 000 kroner, vil få ilagt moms for 100 000 kroner, slik at den nye kostnaden på bilen blir 725 000 kroner. Det er en prisøkning på 3,6 pst.

Disse medlemmer foreslår samtidig følgende endringer i engangsavgiften for å ivareta konkurransefordelen til elbilene:

- CO₂-komponenten: lik økning på alle trinn, dvs. med 27,3 pst. også på de to siste høyeste trinnene. Redusert innslagspunkt på 10 g for å begynne å betale CO₂-komponent.
- NO_x-komponent: 150 kroner per milligram per km.
- Økt krav om rekkevidde for hybridbiler før de får fullt vektfradrag, til 100 km.
- Vekt-komponent: nytt trinn over 2 000 kg på 500 kroner.

Lading fra Lindesnes til Nordkapp

Den norske bilparken er blant de grønneste i verden. For å få ned utslippene skal den bli enda grønnere. Men med et økende antall elbiler på veiene må vi få ned ladekøene og forhindre at strømtomme elbiler stanser i kulda fordi det er langt til neste ladestasjon. Mange ladestasjoner bygges ut av private aktører, men noen steder trengs det fremdeles drahjelp fra det offentlige.

Disse medlemmers ladesatsing for 2021 innebærer blant annet en pott på 150 mill. kroner for norske kommuner som ikke har en hurtigladdestasjon i dag. Kystriksvegen langs kysten av Nordland trekker til seg mange turister. Ladeutbyggingen har gått sakte langs den 650 km lange veien. Disse medlemmer foreslår et tilskudd til Nordland fylkeskommune på 50 mill. kroner for elektrifisering av den flotte kystruta. Kortere avstand mellom ladestasjonene demper rekkeviddeangsten, men for at norgesferien 2021 skal kunne bli elektrisk, må også noen ladere lade lynraskt. Potten er nok til å dekke både en hurtigladdestasjon og en lynlade-

stasjon per femte mil. Ladenettet må håndteres som en like viktig infrastruktur som selve veinettet.

Disse medlemmer foreslår å bevilge 10 mill. kroner til Statens vegvesen for å utarbeide en nasjonal ladestrategi. Strategien må identifisere hvilke andre strekninger som trenger statlig støtte for å kunne ta del i elbilutviklingen, modeller for kostnadseffektiv drift med mer stabile priser samt vurdere hvor store ladeparker med minst 50 hurtigladdere bør lokaliseres. Ikke alle har råd til å investere i ny bil eller en brukt elbil og ladeutstyret som kreves. Med stadig økende kostnader knyttet til forurensning risikerer de med dårlig råd å bli låst inne i gårsdagens teknologi.

Disse medlemmer vil ha alle med i det grønne skiftet og foreslår derfor 10 mill. kroner til Husbanken til en ordning hvor familier med lav inntekt kan søke om støtte til å investere i en ladestasjon ved hjemmet.

Grønne veivalg som binder hele landet sammen

Klimaendringene merkes allerede. Vi ser det særlig i distriktene, hvor flom, ras, tørke og andre ekstreme værphenomen blir en stadig vanligere del av hverdagen. Målsettingene i klimapolitikken er like, men tiltakene er forskjellige. Klimapolitikken må behandle distriktene og byene ulikt.

Disse medlemmer vil gjøre det mulig for flere å velge miljøvennlig transport for sine daglige reiser og for frakt av gods. Derfor trenger vi trafikksikre veier, effektive havner og et godt kollektivtilbud.

Disse medlemmer mener at trafikkveksten i tettstedene skal møtes med bedre tilbud på buss og bane, bedre sykkelveier og bedre gangveier. Dette er viktig for å redusere klimagassutslipp og lokal luftforurensning, men også for å gi bedre framkommelighet i områder med mye kø. Staten skal finansiere inntil 70 pst. av de store kollektivutbyggingene i de store byene, og disse medlemmer foreslår derfor 127 mill. kroner ut over regjeringens forslag for 2021.

Frakt av gods langs kysten må øke for å redusere utslippene. Regjeringen begår en tabbe ved å kutte i Kystverkets budsjett og dermed nedprioritere fiskerihavner og kystinfrastruktur. Disse medlemmer vil ruste kysten for framtiden og foreslår derfor økte investeringer i fiskerihavner og havne- og farledstiltak på hhv. 20 og 50 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Klimaendringene er en utfordring for trygg og sikker ferdsel på veiene våre. Nye skredsikringsprosjekt trykker hverdagen for folk. Disse medlemmer foreslår økte bevilgninger til ras- og skredsikring på 300 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Den digitale framtiden må være digital for alle, uansett hvor man bor. Tilgang til bredbånd varierer mellom bygd og by, men også mellom kommuner i én og samme region. Vi må styrke beredskapen, sikre lik tilgang til

digital infrastruktur for alle og gi grunnlag for desentraliserte tilbud og næringsutvikling i hele landet.

Disse medlemmer foreslår derfor at det bevilges totalt 500 mill. kroner til utbygging av høyhastighets internett i hele landet i 2021 og setter derfor av 235,90 mill. kroner mer enn regjeringen.

Klimavennlige kommuner

Disse medlemmer vil styrke det lokale og regionale klimaarbeidet og foreslår derfor å øke Klimasats med 100 mill. kroner. Ordningen fremmer klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner ved å støtte prosjekter som bidrar til redusert klimagassutslipp og omstilling til lavutslippssamfunnet.

Disse medlemmer foreslår en ny ordning for flere grønne investeringer i norske kommuner. Kommunalbanken gir allerede grønne lån til kommuner i dag. Fordelen ved å velge grønt framfor grått utgjør i dag 0,1 prosentpoeng lavere rente. Disse medlemmer foreslår at fordelene gjøres fem ganger så stort, til et halvt prosentpoeng. Renterabatten skal gjelde for lån inntil 250 mill. kroner per investering. Dette beløpet tilsvarer f.eks. en mellomstor skole. I kroner og øre betyr forslaget at et prosjekt til 250 mill. kroner med 30 års nedbetalingstid og 2,5 pst. rente får en total besparelse på 15,1 mill. kroner, tilsvarende 6 pst. av investeringskostnaden. I tillegg medfører klimariktige prosjekter gjerne besparelser over prosjektets levetid, som følge av lavere energibruk, mindre vedlikeholdsbehov, egenproduksjon av fornybar energi eller at prosjektet er bedre tilpasset et endret klima.

Naturkrisen

Tap av natur er en like stor trussel mot vårt livsgrunnlag som klimaendringene. Tap av arealer og naturmangfold bidrar til å forsterke konsekvensene av klimaendringene.

Disse medlemmer foreslår å bevilge 50 mill. kroner til restaurering av natur ut over regjeringens forslag for 2021.

Varmere klima fører med seg et uforutsigbart værmønster med hyppigere ekstremvær, økte nedbørsmengder og raskere snøsmelting. Vi må forebygge og reparere skade fra flom og skred, men også tilpasse oss de klimaendringene som er her allerede. Disse medlemmer foreslår å bevilge 150 mill. kroner ut over regjeringens forslag for 2021 til bedre sikring mot flom og skred.

Kultur og frivillighet

Disse medlemmer foreslår å øke kulturbudsjettet med 870 mill. kroner, fordi vi skal tilbake til målet om at kulturens andel av statsbudsjettet er 1 pst. For å bidra til aktivitet og økt deltakelse styrker vi kulturfondet, filmfondet og den kulturelle grunnmuren i kommunene. I tillegg suppleres den nasjonale satsingen

med etablering av regionale fond, gjenoppretting av Den kulturelle spaserstokken og prioritering av et løft for kunstnerøkonomien.

Frivillighet

Frivilligheten gir møteplasser, engasjement, utvikling og tilhørighet i et fellesskap. Frivilligheten skaper gode lokalsamfunn landet over. Disse medlemmer vil innføre full momskompensasjon, slik at organisasjonene kan bruke sin tid til aktivitet, og sørge for at barn og unge inkluderes, uavhengig av familienes økonomi. Disse medlemmer foreslår også å styrke frivilligsentralene med 20 mill. kroner.

Samiske kulturformål

Disse medlemmer vil sikre gode rammevilkår for samiske språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv. Samene skal ha reell mulighet til å lære samisk, bruke det i hverdagen og kunne overlevere det til neste generasjon. Disse medlemmer mener det er viktig å vektlegge språk og kulturkompetanse i skole, barnevern og helse-tjeneste.

Disse medlemmer foreslår å styrke Sametinget med 50 mill. kroner for 2021 ut over regjeringens forslag.

Utenriks og forsvar

Vårt felles forsvar trenger flere folk. Forsvaret skal ivareta Norges sikkerhet, trygghet og handlefrihet, våre interesser og verdier. Basert på NATO-alliansen skal Forsvaret avskrekke og forebygge krig og konflikt. For å kunne håndtere nye og mer sammensatte trusler trenger Norge et sterkt forsvar, moderne utrustet og med høykompetent personell. Forsvaret trenger flere folk. Det viktigste enkelttiltaket for å styrke Forsvaret er flere ansatte og vernepliktige ute i de operative avdelingene, først og fremst i Nord-Norge.

Dessverre vil regjeringen tilføre Forsvaret bare 57 nye stillinger i 2021. Det er altfor lite. Disse medlemmer foreslår å øke forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner for at Forsvaret skal kunne ansette 500 flere i 2021. Flertallet av disse skal til Forsvarets hovedinnsatsområde i Nord-Norge, til Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret, ute i de operative avdelingene og tilknyttede støt-tefunksjoner.

En tryggere, mer rettferdig og grønnere verden

Disse medlemmers utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og er forankret i våre sosialdemokratiske verdier: frihet, likhet og solidaritet. På starten av 2020-tallet kjennetegnes verden av mer uro, endring og uforutsigbarhet. Covid-19-pandemien vil prege store deler av verden også i 2021, med konsekvenser for norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Det er avgjørende for Norge å bidra til en fredelig og regelstyrt utvikling i våre nærområder. Nordområdepo-

litikken er derfor Norges viktigste fredsprosjekt. Vårt naboskap med Russland må være basert på fasthet og forutsigbarhet, samarbeid og dialog. Vi må hegne om samvirket i nord, ikke minst folk-til-folk-samarbeidet.

Disse medlemmer avviser regjeringens kutt og øker bevilgningene til samarbeid med Russland med 15 mill. kroner.

Målet med vår solidaritets- og utviklingspolitikk er samfunnsendring, ikke veldedighet. Klimaendringene utgjør en global trussel. De fattigste blir rammet først og hardest. Samtidig trenger utviklingsland tilgang på energi for å komme seg ut av fattigdom. Satsing på fornybar energi har både positiv klima- og utviklingseffekt. De siste årene har regjeringen dessverre kuttet milliardbeløp i bevilgningene til fornybar energi.

Disse medlemmer foreslår å styrke klimasatsingen i utviklingspolitikken og støtten til ren energi med 450 mill. kroner. Veien ut av fattigdom går gjennom bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping og rettferdig fordeling innenfor rammen av stabile stater. Gjennom statsbygging må offentlig sektor i utviklingslandene settes i stand til selv å levere blant annet helse- og utdanningstjenester. Skal et land ha mål om å klare seg selv, er et fungerende og rettferdig skattesystem med en bred skattebase uunnværlig.

Disse medlemmer vil styrke utviklingslands kapasitet til å innhente skatteinntekter til fellesskapet og foreslår derfor å øke satsingen på skatt for utvikling med 100 mill. kroner.

Likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, men det skyller nå en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Senest i oktober 2020 ble abort i realiteten forbudt i Polen. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet. Bare i Mosambik har 380 000 mennesker mistet tilgang til prevensjonsmidler. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 363 mill. kroner.

Innvandring og integrering

FNs kvoteflyktningssystem er den tryggeste og mest rettferdige ordningen for å ta imot mennesker som skal ha varig beskyttelse. Antallet kvoteflyktninger må til enhver tid vurderes opp mot anbefalingene fra FN, hvor mange asylsøkere som kommer til landet, samt mulighetene for rask og god integrering i Norge. Med bakgrunn i reduserte asylankomster over flere år og fortsatt lave prognoser for kommende år foreslår disse medlemmer å øke antall kvoteflyktninger for 2021 med 500 personer.

For at kvoteflyktninger som kommer til Norge, skal få en best mulig start og ha forutsetninger for rask integrering, foreslår disse medlemmer å bevilge 7,5 mill.

kroner til kurs i demokrati, likestilling og norsk arbeidsliv for kvoteflyktninger allerede før de kommer til Norge.

Disse medlemmer vil også gjennomføre prøveprosjekt med fjernundervisning i norsk i det landet det hentes flest kvoteflyktninger fra. Altfor mange personer med innvandrerbakgrunn står utenfor arbeidslivet. Nøkkelen til integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. De kommunale integreringstiltakene styrkes derfor med 55 mill. kroner.

Frivilligheten bør få en større rolle i integreringsarbeidet. Det å bli inkludert i lokalt frivillighetsarbeid gir en god mulighet til å bli kjent med lokalsamfunnet, til å bygge nettverk og få erfaringer som fremmer integreringen. Disse medlemmer foreslår derfor å øke støtten til frivillige organisasjoner som har aktiviteter rettet mot innvandrerbefolkningen, med 15 mill. kroner.

For mange arbeidsinnvandrere til Norge behersker ikke norsk. Dette er et problem for integreringen, og det er en utfordring for det seriøse arbeidslivet. Organisasjonsgraden blant arbeidsinnvandrere er også betydelig lavere enn blant befolkningen for øvrig. Sammen med dårlige norskkunnskaper forsterker dette sårbarheten for å bli utsatt for utnyttelse og useriøse forhold i arbeidslivet.

Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 7,5 mill. kroner til et pilotprosjekt for regionale norskkopplæringscentre for arbeidsinnvandrere i samarbeid med frivillige aktører og partene i arbeidslivet. Senteret skal tilby norskkopplæring og andre relevante tjenester til arbeidsinnvandrere, og tilbudet skal ha en innretning som stimulerer til fagforeningsmedlemskap.

Solidaritetspott for flyktninger i nærområdene

Ifølge FNs flyktningkommissær UNHCR er 80 millioner mennesker på flukt i verden. 85 pst. oppholder seg i utviklingsland og konfliktenes nærområder. Den aller viktigste innsatsen for flyktningene gjør vi derfor i disse områdene. Samtidig er det en ekstrem skjevfordeling i ressursbruken for verdens flyktninger. Utregninger har vist at for hver krone europeiske land i dag bruker på hjelp til flyktninger i nærområdene, bruker de samme landene 135 kroner på asyløkere som kommer til Europa.

Disse medlemmer foreslår å opprette en egen solidaritetspott for flyktninger på utviklingsbudsjettet, i første omgang på 2,5 mrd. kroner. Solidaritetspotten skal bidra til beskyttelse og verdige humanitære forhold for mennesker på flukt, og samtidig gi fattige vertsland i nærområdene bedre muligheter til å ivareta flyktningenes langsiktige behov. Det handler om tak over hodet, mat, vann, helse og utdanning, men også prosjekter som gir flyktninger muligheten til arbeid for å kunne forsørge seg selv og sine familier.

Tiltakspakke for å motvirke økonomiske konsekvenser av koronapandemien

Høsten 2020 preger kampen mot koronapandemien hele det norske samfunnet. Etter å sikre liv og helse er det viktigste vi gjør å hindre at mennesker faller varig ut av jobb. Bedrifter og arbeidsfolk skal være trygge på at fellesskapet stiller opp så lenge som det trengs.

Disse medlemmer vil gi denne tryggheten og foreslår derfor å forlenge inntektssikringsordningene og kompensasjonsordningen frem til sommeren, samt kraftige arbeidsmarkedstiltak og målrettede tiltak for å øke aktiviteten.

Faren er stor for at den urovekkende utviklingen vi så i arbeidslivet før pandemien, med en fallende andel i jobb og en ledighet som bet seg fast som uforhet, forsterkes. Vi kan ikke tillate at koronakrisen gjør at folk faller varig ut av arbeidsmarkedet. Det vil svekke grunnlaget for vår felles velferd i fremtiden.

Disse medlemmers alternative budsjett er derfor mer ekspansivt enn regjeringens forslag. I 2021 er vi nødt til å ikke bare slå ned smitten, men også få ned ledigheten. Disse medlemmer foreslår derfor en tiltakspakke på 14,7 mrd. kroner, for å sikre arbeidsplasser og rettferdighet. Den totale oljepengebruken for 2021 blir da 345,8 mrd. kroner. Bruken av oljepenger tilsvarer 3,4 pst. av den anslåtte verdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året, opp fra 3,2 pst. i regjeringens forslag.

Tiltakspakken består først og fremst av midlertidige tiltak som er proporsjonale med koronavirusets negative effekter på bedrifters omsetning og folks inntekt. Dersom koronapandemien rammer mindre hardt og varer kortere, vil kostnadene bli langt mindre. Særlig i en pandemi som denne er det å sikre arbeidslediges inntekt både positivt for økonomien og det er ikke minst rettferdig å begrense tapene til de av oss som mister jobben grunnet vår felles kamp mot smitten.

De aktivitetsskapende tiltakene består av oppgaver fellesskapet skal løse, og stimulering av investeringer som kutter klimautslipp. Finanspolitikken må brukes aktivt til å bekjempe krisen, og tiltakene justeres og suppleres ettersom situasjonen utvikler seg.

Skatt og avgift

Disse medlemmer mener at skatte- og avgiftspolitikken skal bidra til å redusere forskjeller, finansiere velferden og sikre forutsigbarhet for folk og bedrifter.

Koronapandemien har skapt usikkerhet for mange familier, bedrifter og norsk økonomi. Det gjør at det er viktigere enn på lenge med forutsigbarhet for både folk og bedrifter. Samtidig har forskjellene mellom folk økt over lengre tid. Derfor er det viktig å ha en skatte- og avgiftspolitik som er rettferdig og omfordelende.

Disse medlemmer fremmer et skatte- og avgiftsopplegg i sitt alternative budsjett for 2021 hvor samlet skatte- og avgiftsnivå for folks inntekter vil være uendret fra 2020-nivå. Det betyr at hvis en avgift går opp, skal en annen avgift eller inntektsskatten ned.

Disse medlemmer ønsker samtidig å omfordele innenfor dette nivået: De med alminnelige og lave inntekter vil betale mindre i skatt, de med de høyeste inntektene må betale mer i skatt.

For å skape forutsigbarhet for bedrifter foreslår disse medlemmer at selskapsskatten holdes på 22 pst., i tråd med 2020-nivået.

Senke skatten for de med alminnelige og lave inntekter

Arbeid er den viktigste kilden til et godt liv og god inntekt. Høyreregjeringens økte avgifter på nødvendighetsgoder har rammet de med minst fra før hardest. Koronapandemien har snudd opp ned på hverdagen til mange. Flere går en usikker framtid i møte hvor det som før var en sikker jobb, ikke lenger gir forutsigbarhet for familien. Det krever mer forutsigbarhet fra politisk hold.

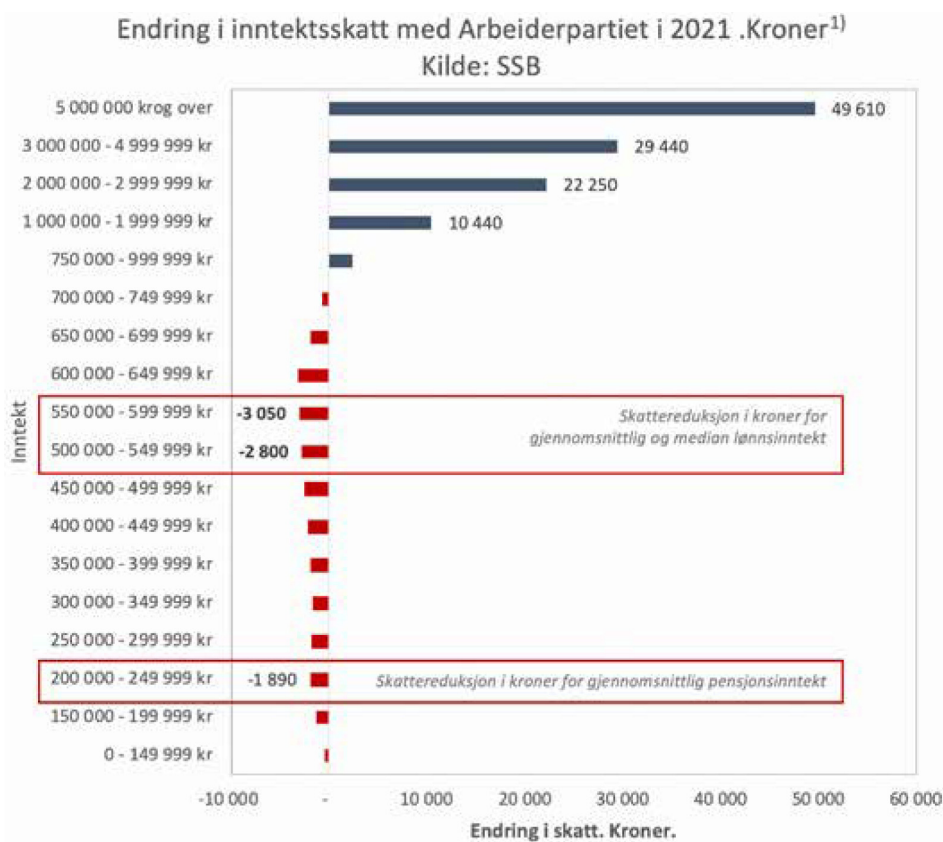
Disse medlemmer vil senke skattene for folk med vanlige og lave inntekter. Samtidig kan de med de høyeste inntektene bidra mer.

Koronakrisen har rammet sosialt skjevt. Personer med høy utdanning, høye lønninger og trygge jobber har spart mer enn de egentlig ville fordi forbruksmulighetene ble stoppet under pandemien.

Styringsrenten er null, og de som eier egen bolig, kan nyte godt av lavere boutgifter. For de som har mistet jobben og attpåtil ikke eier egen bolig, er situasjonen den rake motsetningen. En mer rettferdig skatt kan, sammen med arbeidslivs- og velferdspolitikken, gjøre forskjellene mellom folk mindre.

Disse medlemmer vil derfor gjøre skattesystemet mer omfordelende og foreslår endringer i inntektsskatten for å oppnå dette. Effekten for den enkelte skattyter av disse endringene avhenger av hvor mye inntekt personen mottar. En person med gjennomsnittlig eller median inntekt får redusert skatt med hhv. 3 050 og 2 800 kroner. En person med gjennomsnittlig utbetaling fra folketrygden får 1 890 kroner mindre skatt. Denne endringen betyr at 80 pst. av skattebetalere får redusert skatt. Personer med høyere inntekt enn 750 000 kroner må betale mer i skatt.

Figuren nedenfor illustrerer gjennomsnittseffekter av endringene i inntektsskatt per inntektsintervall:

Figur 1. Lavere skatt på folks inntekt har en dokumentert effekt på arbeidstilbudet. Finansdepartementet anslår at per 100 mill. kroner i lavere skatt på arbeid gir dette 5,7 mill. kroner i inntekter. Det vil si at effekten på statsbudsjettet av denne skatteendringen kan være så mye som 115 mill. kroner i inntekter for staten.

1) Sammenlignet med regjeringens forslag for 2021.

Disse medlemmer viser til at fagforeningsfradraget har stått stille etter at regjeringen Solberg tok over. Det er en politikk som gjør det dyrere å være fagorganisert. I stedet for å svekke det organiserte arbeidslivet vil disse medlemmer støtte opp under den norske modellen og fagbevegelsen og vil derfor doble fagforeningsfradraget.

Disse medlemmer foreslår å sette ned egenandelen for arbeidsreiser fra 23 900 kroner til 15 000 kroner. Det betyr at en pendler kan reise 25 km lenger med skattefradrag, fordi fradraget blir gjeldende for reiseavstander lengre enn 42 km. Med regjeringens forslag gjelder fradraget først fra 67 km.

Avgifter

Regjeringen Solberg har finansiert skattekuttene med økte avgifter. Disse er nå økt med 6,7 mrd. kroner, noe som særlig har gått ut over de med lavest inntekter.

SSB bekreftet i desember 2019 at skattesystemet er mindre omfordelende nå enn før regjeringen Solberg tok over. Der ble også fordelingen av avgiftsendringer i perioden 2013–2019 presentert. I rapporten står det:

«Avgiftslettelsene i perioden gjelder i hovedsak avgifter knyttet til kjøp av bil, og særlig at engangsvgiften har blitt redusert. En nedsettelse av engangsvgiften kommer særlig personer med høye inntekter til gode, siden disse i større grad kjøper kostbare biler med høy engangsvgift. (...) I sum gir dette en svak avgiftslettelse i perioden, se tabell 5.1, men hvor lettelsene i større grad kommer de med høyest inntekt til gode, blant annet som følge av lettelsene knyttet til kjøp av bil. Husholdninger med lav inntekt opplever en svak avgiftsskjerpelse, som forklares ved at avgiftsøkningene i stor grad har vært rettet mot typiske nødvendighetsgoder».

Disse medlemmer mener at klimakrisen må løses, og at økt CO₂-avgift er et viktig og effektivt virkemiddel for å kutte utslipp. Når det er de med minst fra før som merker de økte avgiftene best på lommeboka, må disse gruppene kompenseres for avgiftsøkninger. Derfor sier Arbeiderpartiet at hvis en avgift går opp, skal en annen avgift eller inntektsskatt reduseres tilsvarende.

De med de høyeste inntektene og formuene må skatte mer

Disse medlemmer mener folk med vanlige og lave inntekter bør betale mindre, og at de rikeste kan betale mer i skatt. Disse medlemmers skatteopplegg er mer omfordelende. Høyre vil fjerne formuesskatten, noe som ville ført til 33 100 nye nullskatteyttere.

Regjeringens ønske om å gi 100 pst. rabatt på aksjer i formuesskatten innebærer et skattekutt på 2,5 mill. kroner til de aller rikeste. Disse medlemmer foreslår at færre vanlige småsparere med formue i bank og bolig skal betale formuesskatt, og at man heller skal øke skatten for de aller rikeste. Dette er i tråd med skattefor-

liket i 2016, hvor disse medlemmer mente at satse- ne i formuesskatten burde være høyere.

Fordelingstabell. Inntektsskatt og formuesskatt samlet - etter bruttoinntekt

Bruttoinntekt inkl. skatte- frie ytelser i referansen	Antall	Brutto- inntekt	Gjennomsnittlig skatt betalt i dag	Endring i skatt (kombi- nasjon av både formues- skatteposisjon og endring i inntektsskatt)	Herav endring i formuesskatt
0 - 149 999 kr.	512 102	58 417	2 985	102*	600**
150 000 - 199 999 kr.	183 426	174 732	10 984	-931	355
200 000 - 249 999 kr.	293 907	224 571	17 371	-1 628	265
250 000 - 299 999 kr.	322 454	274 951	34 356	-1 562	291
300 000 - 349 999 kr.	361 801	324 523	52 970	-1 426	311
350 000 - 399 999 kr.	329 149	374 665	70 612	-1 471	506
400 000 - 449 999 kr.	324 740	424 980	88 734	-1 663	579
450 000 - 499 999 kr.	310 872	474 453	105 919	-1 987	548
500 000 - 549 999 kr.	288 580	524 795	122 505	-2 231	572
550 000 - 599 999 kr.	258 413	574 426	138 929	-2 410	638
600 000 - 649 999 kr.	219 950	623 950	155 391	-2 356	866
650 000 - 699 999 kr.	179 624	673 921	173 678	-801	1 123
700 000 - 749 999 kr.	139 727	723 771	194 061	870	1 546
750 000 - 999 999 kr.	366 057	853 011	248 230	4 698	2 383
1 000 000 - 1 999 999 kr.	257 282	1 286 884	435 750	17 464	7 021
2 000 000 - 2 999 999 kr.	25 531	2 372 507	893 467	55 672	33 424
3 000 000 - 4 999 999 kr.	10 170	3 705 866	1 429 667	121 466	92 030
5 000 000 kr. og over	5 259	10 227 035	3 946 103	512 209	46 2597
I ALT	4 389 043	500 690	125 016	1 480	2 855

* Skatteøkningen gjelder for personer med høy formue. Personer med lavere skattepliktig formue enn 1,7 millioner kroner får ikke formuesskatt. SSB har påpekt at i gruppen som har lavest inntekt, men høyere skattepliktig formue enn bunnfradraget på 1,7 millioner kroner og derfor betaler for- muesskatt er realisasjonstap fra tap i aksjemarkedet en viktig årsak til inntekt i et enkeltår. Med andre ord: Noen av familiene med de laveste inntektene har stor aksjeformue. Men de kan ha lave eller negative inntekter på grunn av tap på salg av aksjer eller underskudd i næringsvirksomhet. De har lav inntekt på grunn av et dårlig år

**Skatteøkningen gjelder for personer med høyere skattepliktig formue enn 1,7 millioner kroner. Med økt bunnfradrag til 1,7 millioner kroner må en nedbetalt bolig være verdt mer enn 13,6 mill. kr for et ektepår må betale formuesskatt av verdien over dette beløpet. For en enslig person med ned- betalt bolig må boligen overstige 6,8 millioner kroner for vedkommende må betale formuesskatt av verdien som overstiger 6,8 millioner kroner. Personer med netto skattepliktig formue lavere enn 1,7 millioner kroner betaler ikke formuesskatt. Den skattepliktige formuen er formue fratrukket gjeld og etter ulike verdsettelsesrabatter. Primærbolig har rabatt på 75 prosent og fritidsbolig på 70 pst. Se ellers forklaring under fordelingstabell 3 om sammenhengen mellom personer med store aksje- formuer og lav inntekt i enkeltår.

Omprioriteringer

For å finansiere sine satsinger prioriterer disse medlemmer på noen retningsgivende områder pen- gebruken annerledes enn regjeringen.

Dette er noen av disse medlemmers forslag til omprioriteringer: Staten skal effektivisere sin res- sursbruk og samtidig bygge opp kompetanse i egen organisasjon. Oslo kommune kan vise til innsparinger på om lag om lag 1 mill. kroner per konsulent som by- tes ut med en fast ansatt. Nav har beregnet at de sparer mellom 850 000 kroner og 1 mill. kroner i året per årsverk ved å ansette i stedet for å leie inn.

Disse medlemmer foreslår derfor å kutte i kon- sulentbruken med 2,4 mrd. kroner i 2021 og bruke pen- gene på å ansette flere i hele stillinger i de samme insti- tusjonene, og foreslår derfor en økning på 1,2 mrd. kro- ner til faste ansettelse i staten.

For å styrke bemanningen i barnehagene reduseres tilskuddet til de private barnehagene, et moderat ned- trekk på 1,5 pst. som gjenspeiler de private barnehage- nes lavere reelle pensjonsutgifter. Lærerspesialistord- ningen omprioriteres for å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen, og i etterutdanningsordningen prioriteres praktisk-estetiske fag, digitale læremidler og klassele- delse.

På helsefeltet foreslår disse medlemmer å avvi- kle regjeringens høyreideologiske prosjekter fritt behandlingsvalg og statlig finansiert eldreomsorg, og prioriterer ressursene til de offentlige sykehusene og eldreomsorg i kommunene.

Disse medlemmer foreslår at den statlige støtten til organisasjonen Human Rights Service trekkes, og at pengene isteden bevilges til rosa kompetanse i politiet, for økt kunnskap om LHBTI-personer og hatkriminalitet.

Disse medlemmer foreslår å kutte den inkluderingshemmende kontantstøtten, og prioriterer ressursene til bedre og billigere barnehager og gratis SFO til 1. klassinger og innfører samtidig en midlertidig ventestøtte slik at ingen skal være uten inntektssikring i påvente av barnehageplass.

Elbilpolitikken skyggeside er at ikke alle får ta del i godene. Selv om elbilen er kraftig subsidiert, må du fremdeles ha råd til å kjøpe bilen i utgangspunktet. Dagens elbilfordeler favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler. Disse medlemmer ser derfor ikke noen grunn til å subsidiere de mest luksuriøse elbilene, de som har råd til dyre biler har også råd til å betale moms på dem. Pengene skal isteden brukes på en ladesatsing over hele landet, slik at alle får en reell mulighet til å kjøpe utslippsvennlige biler.

En rettferdig og rødgrønn klimapolitikk

Disse medlemmers tiltak for en rettferdig klimapolitikk er følgende:

- Kutte 55 pst. av de norske klimagassutslippene målt mot 1990 innen 2030, som en del av våre forsterkede mål under Parisavtalen. Denne forpliktelsen gjelder hele økonomien og alle sektorer og klimagasser.
- Norge skal oppfylle denne forpliktelsen i samarbeid med EU i tråd med klimaavtalen mellom Norge, EU og Island. I 2050 skal Norge være karbonnøytralt.
- Gjøre det dyrere å forurense ved å øke CO₂-avgiften med 10 pst. årlig frem til 2030, med unntak for bensin og diesel, der avgiften skal økes med 5 pst. årlig frem til 2025.
- Innføre konkrete mål for utslippskutt for hver enkelt sektor og næring i Norge. Målene skal utvikles i samarbeid med berørte næringer og følge det felles klassifiseringssystemet som nå utvikles i Europa. Det skal etableres et system for jevnlig og forpliktende oppfølging av tiltak og måloppnåelse.
- Øke støtten til satsinger som karbonfangst, havvind, hydrogen og grønn skipsfart, blant annet gjennom å gjennomføre en skattereform slik at det blir mer attraktivt å investere i klimavennlige næringer.
- Satse på nye, grønne verdikjeder gjennom sektoroverskridende satsinger på områder som karbonfangst, -lagring og -bruk, og produksjon, distribusjon og bruk av hydrogen.
- Starte fullskala CCS-prosjekter både i sementproduksjonen i Brevik og i avfallsforbrenningen på Klemetsrud og samtidig utvikle et transportanlegg

med tre skip og lagringsanlegg med to brønner i Nordsjøen.

- Vektlegge klima- og naturhensyn sterkere i offentlige anskaffelser, og bruke anskaffelser systematisk for å få frem nye klimateknologier i større omfang.
- Gjøre større bruk av det statlige eierskapet til å fremme målsettinger knyttet til klima og natur.
- Øke andelen offentlige forskningsmidler som brukes på klima og natur, vesentlig.
- Opprette et nasjonalt råd for rettferdig omstilling for arbeidslivet der arbeidslivets parter har en sentral rolle.
- Ta større hensyn til fordelingsprofil i utforming av klima- og miljøpolitikken, og utrede hvordan næringer som forurenser mest, og personer som har størst betalingsevne, kan bidra mer enn i dag.

Tiltak i ikke-kvotepliktig sektor

Disse medlemmer viser til at Norges avtale med EU om felles oppnåelse av klimamål gir Norge årlige utslippsbudsjetter for hvert år frem til 2030. Budsjettene skal være i tråd med EUs metodikk. Klimakur 2030 danner utgangspunktet for stortingsmeldingen om klima og Norges vei til å nå våre klimamål innen 2030.

I denne delen av klimabudsjettet tar disse medlemmer utgangspunkt i Klimakur 2030 og ser på tiltak innen veigående transport, sjøfart, fiske og havbruk, jordbruk, anleggsmaskiner, ikke-kvotepliktige utslipp i industri, karbonfangst og -lagring og andre tiltak.

Flere av tiltakene som er skissert i denne delen av klimabudsjettet, er en sammenstilling av flere ulike tiltak. Flere av tiltakene i denne delen av klimabudsjettet er kostbare, særlig i det første investeringsåret. Eksempel på et tiltak er overføring av gods fra vei til sjø og bane, som vil kreve investeringer i infrastruktur i form av havneterminaler, jernbanespor og bedre logistikk. Disse investeringene vil samtidig ha effekt langt frem i tid, og vil lønne seg på flere måter for fremtidens transport og logistikksektor.

Disse medlemmer viser til at et annet eksempel er nullutslippsløsninger innen maritim sektor, der hydrogen og batteri vil være viktige faktorer. Selv om disse løsningene og tiltakene vil være kostbare, vil målrettede satsinger bidra til å skape etterspørsel etter produkter fra industrier vi ønsker å satse på. Investering i ett eller flere av tiltakene for reduserte utslipp vil med dette ha positive ringvirkninger langt ut over selve utslippsreduksjonen. Begge eksemplene kan være viktige deler av målbildet i 2050, når Norge skal være et klimanøytralt samfunn.

Diverse

Disse medlemmer mener det er et politisk ansvar å sørge for at alle får mulighet til å lære og oppdatere sin kompetanse. Livslang læring må bli en del av den

norske modellen, slik at arbeidsgivere og staten tar ansvar sammen med den enkelte arbeidstaker.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt bruk av partsstyrte tiltak for kompetanseutvikling for arbeidstakere.»

Disse medlemmer viser til at den søknadsbaserte tilskuddsordningen for bedrifter ikke i tilstrekkelig grad omfattes av den generelle kompensasjonsordningen, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at virksomheter som har omfattende økonomisk drift, men ikke har 'ervert til formål' og dermed ikke betaler skatt blir ivaretatt med en økonomisk kompensasjon, som f.eks. bedrifter for varig tilrettelagt arbeid, stiftelser, ideelle organisasjoner og en rekke virksomheter innen blant annet kultur og museumsdrift.»

Disse medlemmer viser til regjeringens foreslåtte kutt i pensjonstilskudd til private barnehager fra 13 pst. til 11 pst. av lønnsutgiftene i kommunale barnehager og frykter kuttet kan ramme pensjonsvilkårene til ansatte i private barnehager. Regjeringen kan ikke redegjøre for om kuttet vil ramme pensjonsavtalen partene nylig har inngått, og har heller ikke foreslått midler til dette.

Disse medlemmer vil påpeke at kommunene ikke er forpliktet til å innvilge søknader om å dekke pensjonsutgifter som overstiger pensjonstilskuddet til private barnehager, og at det med en svært stram budsjett-situasjon kan bli vanskelig for mange kommuner å innvilge slike søknader.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre at offentlig tilskudd og foreldrebetaling som private barnehager mottar skal komme barna til gode. Da holder det ikke med enkle kutt – hele finansieringssystemet og regelverket for private barnehager må gjennomgås, noe Stortinget flere ganger har bedt om.

Disse medlemmer viser til at Stortinget har bedt regjeringen sikre ansatte i private barnehager pensjonsvilkår minst på linje med vilkårene i offentlige barnehager, men at heller ikke dette vedtaket fulgt opp. Pensjonstilskuddet må legge til rette for likeverdige pensjonsvilkår, samtidig er det ingen grunn til at pensjonstilskuddet skal utgjøre mer enn de reelle utgiftene til pensjon.

Disse medlemmer ber derfor regjeringen utrede en ordning hvor pensjonsutgifter dekkes etter regning, og ber om at kuttet i pensjonstilskudd utsettes til regjeringen kan dokumentere at dette ikke vil gi ansatte i private barnehager dårligere pensjonsvilkår.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet for private barnehager, herunder kartlegge konsekvensene for ansattes pensjonsvilkår i private barnehager, samt utrede et system der private barnehagers pensjonskostnader dekkes etter regning. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med utredning og forslag i revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

Disse medlemmer viser til at PILOT-S er et nytt program for sirkulærøkonomi som vil bidra til å igangsette flere prosjekter som tar i bruk resirkulerte materialer, og som har høyt fokus på produsentansvar. Strengere krav i bl.a. offentlige anbudsprosesser om bruk av gjenvunnet materiale, og avgift på jomfruelige ressurser vil bidra til å ta den norske økonomien i en mer sirkulær retning. Det er viktig at virkemiddelapparatet gir støtte til prosjekter som gir utslippsreduksjoner sammenlignet med uttak og bruk av jomfruelige råvarer ved produksjon, i Norge og globalt.

Disse medlemmer mener det må etableres en egen PILOT-S-ordning for å koordinere støttetilbudene fra Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova for sirkulær økonomi, etter modell av PILOT-E. Løsninger for sirkulær økonomi utvikles i samarbeid mellom flere aktører på tvers av sektorer og er svært godt egnet for et eget PILOT-program, og disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at sirkulærøkonomi blir en del av Enovas mandat.»

«Stortinget ber regjeringen planlegge for studenter for vårsemesteret 2021, slik at ordningene er klare når det blir aktuelt, og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

«Stortinget ber regjeringen gi Statkraft i oppdrag å utvikle en nasjonal utviklingsplan for hydrogeninfrastruktur frem mot 2030. Planen skal beskrive behov for produksjon, transport samt etterspørsel gitt ulike scenarier.»

«Stortinget ber regjeringen, som et ledd i å styrke det norske eksportfremmearbeidet og formalisere utenriksstjenestens rolle, utarbeide en strategi for økonomisk diplomatisk arbeid etter modell av den danske regjeringens strategi. Strategien skal legge særlig vekt på hvordan det kan skapes gode insentiver til økt arbeid med eksportfremme ved utenriksstasjonene, og hvilke aktiviteter disse bør være ansvarlige for.»

«Stortinget ber regjeringen utnytte handlingsrommet i statsstøtteregelverket og legge til rette for at virke-

middelapparatet kan bidra med en høyere støtteandel til større industriprosjekter.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for ladeinfrastruktur, både på land og til havs.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for omsetning av avansert biodrivstoff til 40 pst. i 2030 uten dobbeltelling.»

Arbeiderpartiets forslag til endringer i forhold til regjeringens forslag:

Utgifter

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
115	70	Norges-fremme/kultureksport	15
118	72	Søknadsbasert ordning, nedrustning/kjernevåpen	5
118	70	Nordområdetiltak og Russland-samarbeid	15
150	73 (ny)	Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne	2 500
160	72	FNs aidsprogram	15
161	72	Skatt for utvikling (Kunnskapsbanken og faglig samarbeid)	100
162	72	Fornybar energi	450
164	72	FNs befolkningsfond (UNFPA), seksuell/reproduktiv helse	100
164	70	Likestilling, seksuell/reproduktiv helse	263
179	21	Flyktningtiltak i Norge	7
226	71	ViteMeir – tilskudd til vitensenter i Sogndal	5
226	21	Program for å rekruttere flere lærere tilbake til skolen	88
226	22	Gi lærere mer etterutdanning i klasseledelse, bærekraftig utvikling, digital kompetanse og praktiske og estetiske fag	200
226	21	Flere kvalifiserte lærere – rekruttere og ansette 1 000 flere lærere	329
240	60	1 000 nye fagskoleplasser – 330 til private fagskoler	16,5
254	70	Kompetansereform: Styrke studieforbundene	10
258	21	Kompetansereform: nytt bransjeprogram – transport	15
258	21	Kompetansereform: Partsstyrt kompetansefond	130
260	50	Kompetansereform: etter- og videreutdanning tilpasset sesongbaserte yrker	5
260	50	Kompetansereform: Desentraliserte utdanningstilbud over hele landet	40
260	50	Halvere ABE-kuttet for universitets- og høyskolesektoren	96,5
260	50	3 000 nye studieplasser universiteter og høyskoler	168,9
270	74	Styrke psykisk helsehjelp for studenter	20
270	75	3 000 nye grønne studentboliger – 1 350 flere enn regjeringen	92
285	52	Forskning på klima, velferd og nye næringer – nye programmer i Forskningsrådet og toppforskningsentre	150
290	1	Språkopplæring til flyktninger før de kommer til Norge	7,5
291	71	Oppbygging av regionale senter for gratis norskopplæring for arbeidsinnvandre- re i samarbeid med frivillige organisasjoner og næringslivet	7,5
291	71	Tilskudd til innv. org og annen frivillig virksomhet	15
291	62	Kommunale innvandreriltak	55
291	60	500 flere kvoteflyktninger	100
315	86	Finnmarksløpet	2
315	86	Hell RX VM i Rallycross	3
315	86	Lillehammer Olympiske Anlegg	5
315	73	Tilskudd til studieforbund	5,5
315	60	Tilskudd til frivilligsentraler	20
315	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	350
320	74	NOKU	1
320	74	Fargespill Østfold	1
320	74	Norske Festivaler	1
320	75	Dáiddadállu	1

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
320	75	Haugaland Kunstverk	2
320	74	Norwegian Crafts, støtteordning for internasjonal produksjonsstøtte	2,5
320	74	Scenekunst Østfold	3
320	75	Peer Gynt	4
320	55	Andre kulturformål	4,05
320	74	Norsk forfattersentrum	5
320	74	Kunstsentrene i Norge, øremerket regionale prosjektmidler	5
320	74	Kunsthallene i Norge – samlet satsing	10
320	74	Kulturrrom (tidl. MUO)	13
320	77	Belønningsordning ny norsk dramatikk	15
320	74	Skuespiller- og danseralliansen (inkl. etablering musikerallianse)	20
320	55	Norsk Kulturfond	90
322	70	Raufoss Industrimuseum	1,5
322	70	Ibsen 200 år, formidlingssenter i Skien	3
322	70	Anno Museum	4
322	70	The Whale	5
322	70	Olavshallen	5
322	70	Museum Nord – Skrei Opplevelsessenter	15
323	70	Oscarsborgoperaen	1
323	70	Opera Rogaland	1
323	70	Brageteatret	4
323	70	Opera og Kulturhus i Kristiansund	4
323	70	Haugesund Teater	4
323	70	Turneteatret Trøndelag	5
323	70	Arktisk filharmoni	10
320	74	Norsk Publikumsutvikling	2
325	78	Fyllingsdalen Teater	2
320	74	Balansekunst	5
325	82	Nobels Fredssenter	5
325	78	Norsk Scenekunstbruk (inkl. etablering av musikkbruket)	10
325	87	Den kulturelle spaserstokken	10
325	88	Regionale kulturfond	20
325	77	Videreføring kompensasjonsordning for arrangører og underleverandører*	300
326	80	Foreningen !Les	2
326	80	Leser Søker Bok	2
328	70	Stiklestad nasjonale kultursenter	0,7
328	70	Musea på Sunnmøre	1
328	78	Norsk Skogfinsk museum	1,5
328	70	Bååstede	2
328	70	Sør-Troms Museum – Anna Rogde	2
328	78	Skibladner	2
328	78	Fullriggeren Sørlandet	2
328	78	Høytorp fort og Trøgstad fort – Senter for flyktningehistorien	2
328	70	Sør-Troms Museum – Outsider Art	3
328	70	Museene i Akershus (MiA)	5
328	70	Aust-Agder museum og arkiv, KUBEN	5
328	70	Buskerudmuseet	5
328	70	Hardanger og Voss museum, Hardanger fartøyvernssenter	5
328	70	Vestfoldmuseene	5
328	70	KODE Kunstmuseer og Komponisthjem, Lysøen	10
334	78	Dubbing av barnefilmer	0,25
334	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner	10

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
334	73	Regional filmsatsning, inkl. filmfond i Oslo	25
334	50	Filmfondet	50
335	71	Ekstraordinær mediestøtte*	50
337	70	Privatkopieringsvederlag	10
337	71	Utstillingsvederlag	10
337	71	Utstillingshonorar	20
351	70	Trepartssamarbeid for likestilling	1
351	70	Likestilling mellom kjønn	10
351	72	LHBTI-organisasjoner	10
351	73	Likestillingssentre	20
353	50	Likestillings- og diskrimineringsombudet	9
400	1	Pilotprosjekt nærtjenestesenter	16
410	1	Moderne domstoler med lyd og bilde	25
414	1	Etablere et 5. råd ved Oslo forlikråd for å få ned saksbehandlingstid	1
430	1	Barn ut av voksenfengsel, utvide u-enhetene og etablere overgangsavdeling	5
430	70	Satse på de frivillige organisasjonene i kriminalomsorgen	17
430	1	En straff som virker – stanse nedbyggingen av kriminalomsorgen	100
440	70	Styrke hatkriminalitetsarbeidet i justissektoren, øremerkes Rosa kompetanse Justis	1,8
440	70	Tilskudd til drift av krisesentersekretariatet	4
440	1	Skjerpet innsats mot arbeidslivskriminalitet (5 mill. a-krimsentre, 5 mill. Øko-krim)	10
440	1	Påtaleløft i politiet - fjerne køen i straffesakskjeden	61
440	1	Styrke politidistriktene og sikre flere folk i det lokale politiet	150
451	22	Sikre kostnadsfri tilgang til nødnett for den frivillige redningstjenesten	21
451	1	Styrke DSB og den sivile beredskapen	30
470	72	Reversere regjeringens kutt i spesielle rettshjelpiltak	10
541	60	Tilskudd til bredbåndsutbygging	235,9
553	63	Arktis 2030	10
553	68	Tilskudd til Nordland fylkeskommune: Ladning langs Kystriksveien	50
553	65	Regional omstilling - midler til særlig rammede kommuner*	100
553	68	Tilskudd til fylkeskommunene: En hurtigladestasjon i kommune som mangler	150
553	61	Øke midler til regionalt arbeid med næringsutvikling	200
560	50	Sametinget	50
571	60	Rammetilskudd til kommuner	2 450
	Herav	Stopp mobbing i skolen: Beredskapsteam mot mobbing og kompetanseheving for ansatte i skolen	15
	Herav	100 nye miljøarbeidere i skolen - forebygge mobbing, vold i skolen og psykiske plager	28,5
	Herav	Praktisk læring i ungdomsskolen	50
	Herav	Lavterskel psykisk helsehjelp uten henvisning	50
	Herav	Bemanning skolehelsetjenesten	50
	Herav	Opptappingsplan for bemanning og heltid i kommunene	100
	Herav	Tidlig innsats - ressurser og innsatsteam til innføring av lese-, skrive- og regnegaranti	104
	Herav	Flere trygge voksne i barnehagen - bedre finansiering av bemanningsnormen små, ideelle og enkeltstående private barnehager	147
	Herav	Gratis SFO for 1. klasse etter skolen - opptapping med 5 timer per uke i 2021	250
	Herav	Kvalitet i barnehagen: flere barnehagelærere - øke pedagognormen til 50 pst.	267
	Herav	Redusere maksprisen i barnehagen med 255 kr i måneden - til nivået i barnehageforliket	283
	Herav	2900 flere barnehageplasser	310

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
	Herav	Senke listene til fastlegene, styrke legevaksordningen og flere faste fastlegestillinger	350
571	60	Lavterskel tjenester for mennesker med demens	50
572	60	Rammetilskudd til fylkeskommuner	600
	Herav	Yrkesfagmilliard: Pilotprosjekt - hospitering for rådgivere i ungdomskolen for mer kunnskap om yrkesfag	10
	Herav	Yrkesfagmilliard: Stipend for at flere fagarbeidere skal bli yrkesfaglærere	10
	Herav	Yrkesfagmilliard: Pilotprosjekt - nasjonal læreplassgaranti	30
	Herav	1 000 nye fagskoleplasser - 670 til offentlige fagskoler	33,5
	Herav	Nye læremidler i videregående skole - innføring av nye læreplaner, Fagfornyelsen	50
	Herav	Yrkesfag: Tilskudd til særlig kostnadskrevenne linjer (landslinjer)	50
	Herav	Yrkesfagmilliard: Oppdatert og moderne utstyr i undervisningen	100
	Herav	Miljøvennlig båt- og fergetransport	100
572	60	Bedriftsintern opplæring*	150
572	60	Yrkesfagmilliard: Fond for å sikre læreplasser og opplæring i arbeidslivet i kriserammede lærefag*	50
575	60	Styrke toppfinansieringsordningen for ressurskrevenne tjenester	300
576	60	Vedlikehold og rehabilitering i kommuner*	500
576	61	Vedlikehold og rehabilitering i fylkeskommuner*	1 000
581	78	Prøveordninger for å hjelpe folk inn i boligmarkedet	5
581	78	Utarbeide metodikk for leie til eie	5
581	71	Reetablere boligetablring i distriktene	10
581	73	Husbanken: Ny tilskuddsordning ladning	10
581	79	Heistilskudd	20
581	70	Øke bostøtten	75
590	65	Styrke og utvide områdesatsingsarbeidet	35
605	1	Tettere oppfølging av unge	50
605	1	Ekstra oppfølging av permitterte og arbeidsledige*	130
634	77	300 flere VTA-plasser*	40
634	76	4000 flere tiltaksplasser*	508
640	1	Arbeidstilsynet, driftsutgifter	63,65
642	1	Petroleumstilsynet, økt aktivitet	10
714	79	Munnbindordning for grupper med dårlig råd	10
714	79	Helsefrivillighet	31,7
714	79	1 times fysisk aktivitet i skolen	30
714	74	Et enkelt skolemåltid	300
732	70	Mer pasientbehandling og styrke ambulansetjenesten, psykisk helse og fødetilbudet	1 000
746	1	Få ned ventetid på nye legemidler	10
761	71	Kulturtilbud til eldre - gjeninnføre Den kulturelle spaserstokken	15
761	68	Kompetansemidler og rekruttering for helsepersonell i distriktet	50
761	68	Helseteknologiordning for eldre	100
761	69	1 000 ekstra sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser	100
762	60	Gi alle jordmødre i distriktet full stilling, virkning fra 1. juli 2021	46,5
770	70	Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne	180
844	70	Ventestøtte fra 1. august 2021	75
846	72	BUA - Utstyrsbibliotek	45
854	60	Kommunalt barnevern, øremerkede stillinger	200
900	74	Visit Svalbard*	5
900	1	Tilskudd til norske geoparker	5
909	73	Fjerning av taket i nettolønnsordningen for 1. og 2. termin 2021 for offshoreskip*	110

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
909	73	Reversere regjeringens forslag til kutt i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk	253
919	75	Gå mot kutt i føringstilskuddet	5
920	50	Styrke Maroff-programmet*	20
920	50	Industripilot 4.0 - kompetanseprosjekter i industrien*	20
950	54	Skaleringsprogram Investinor	140
1100	21	Klimatilpasning og beredskapslagre	10
1112	50	Veterinærinstituttet	5
1115	1	Pilot Mattilsynet	5
1137	71	Anlegg for industriell gjenvinning av tre, søknadsbasert	80
1149	1	Skogplanting og ungskogpleie	5
1161	75	Tilskudd til oppsyn i statsalmenninger (fjellstyrer)	5
1301	50	Samferdselsforskning - forskning på Klimakur 2030	10
1310	70	Økt kjøp av FOT-ruter - Florø, Ørsta/Volda og Stokmarknes	40
1320	1	Statens vegvesen. Plan for elektrisk infrastruktur: koble mot strømmettet, lokalisere ladeparker, identifisere strekninger som trenger statlig bidrag	10
1320	64	Utbedring på fylkesveier for tømmertransport	15
1320	28	Økt utekontroll av vogntog	50
1320	65	Tilskudd til fylkesveger (næringsveger)	100
1320	31	Skredsikring riksveger	150
1332	63	Tilskudd til store kollektivprosjekter	127
1352	72	Jernbane: Planlegging dobbeltspor Jærbanen	10
1352	73	Jernbane: Narvikterminalen	50
1352	73	Jernbane: Godspakke Innlandet	50
1352	72	Jernbane: Planlegging Intercity - Dovrebanen, Østfoldbanen og Vestfoldbanen	100
1352	73	Jernbane: Oppstart Ringeriksbanen	130
1360	60	Tilskudd fiskerihavner	20
1360	73	Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner	20
1360	30	Farleder, nyanlegg og større vedlikehold. Blant annet Borg havn.	50
1360	30	Oppstart Stad skipstunnel	60
1360	72	Godsoverføring fra veg til sjø	68,4
1420	38	Restaurering av natur	50
1420	61	Klimasats	100
1420	62	Utslippsfrie hurtigbåter*	125
1428	50	Enova PILOT-S program for sirkulærøkonomi	30
1428	50	Enova - ekstraordinære utslippskutt i industrien*	350
1429	72	Sjøllingstad Uldvarefabrik	1,5
1429	72	Bredalsholmen	1,5
1429	60	Furøya	2
1429	60	Gulatinget Nasjonale kultursenter	5
1429	75	Fartøyvernssentrene	5
1618	1	Skatteetaten	7,5
1618	1	Skatteetaten	20
1720	1	Forsvarets musikk	10
1720	1	Øke Forsvarets bemanning med 500 ansatte i 2021	500
1800	21	Havvindstrategi	5
1820	26	Regulatorisk sandkasse for ny energiteknologi	5
1820	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	150
1840	50	CCS: sikre videre framdrift og ivareta kompetanse	30
2410	50	Ikke kutte reisestipend for studenter og elever	16,5
2412	68	Innføring av statlig rentekompensasjonsordning for kommunale tomtekjøp	20
2421	74	Innovasjon Norge. Tilgjengeliggjøring og forenkling	20

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
2421	71	Delprogram modne klynger	25
2421	50	Verdiskapingsprogram for fiskeindustrien	33
2421	74	Markedsføring av reiselivet*	50
2421	77	Miljøvennlig resirkulering av offshoreskip og rigger*	100
2421	50	Utviklingsmidler reiseliv*	150
2426	71	Tilskudd til testfasiliteter - sirkulær økonomi	10
2460	Ny	Toppfinansieringsordning offshoreflåten*	150
2530	70	Konsekvens av engangsstønad på 2018-nivå	44
2541	70	Gjeninnføre inntektssikringsordning for lærlinger for nye tilfeller*	7
2541	70	Rom til forlengelse av maksimal permitteringsperiode*	85
2541	70	Gjeninnføre lavere inntektskrav for dagpenger (0,75 G) for nye tilfeller*	115
2541	70	Utsette gjeninnføring av 3 ventedager for dagpenger*	175
2541	70	Videreføre forhøyet sats på dagpenger*	705
2541	70	Utvide maksimal periode for mottak av dagpenger*	800
2541	70	Gjeninnføre ferietillegget på dagpenger*	3 400
2543	70	Videreføre den midlertidige ordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere*	473
2651	70	Utvide maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker*	150
2661	75	Styrket støtte til barnebriller	80
2670	73	Videreføre skjermingstillegg for uføre	54
2670	70	Heve minste pensjonsnivå for enslige	128
2711	72	Styrke og forenkle ordningene for refusjon gjennom folketrygden til diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft	20
2711	72	Styrke refusjon for folk med dårlig råd	50
2752	72	Rimeligere egenandeler: Et felles frikort på samme nivå som dagens egenandelstak 1	1 000
2790	70	Utvide gratis prevensjon for jenter under 16 år	5,5
5574	76	Gå mot kontrollavgift fiskeflåten	42
5615	80	Styrke Husbankens utlånsramme	
900	25	Styrking av kompensasjonsordningen: Lengre varighet og økt støttegrad*	3 841
900	86	Tilskuddsordning for bedrifter*	500
2309	1	Lønnsutgifter, erstatte konsulenter med faste ansatte	1 232,55
Sum utgifter			34 778,9

Omprioriteringer

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
117	77	EØS-finansieringsordningen (lavere utbetalingstakt)	-660
117	78	Den norske finansieringsordningen (lavere utbetalingstakt)	-540
150	70	Nødhjelp og humanitær bistand (omdisponert til ny post 150.73)	-1 620
150	72	FNs flyktningkommissær (UNHCR) (omdisponert til ny post 150.73)	-380
151	72	Stabilisering av land i krise og konflikt (omdisponert til ny post 150.73)	-150
159	75	Regionbevilgning Afrika	-965
159	71	Regionbevilgning Europa og Sentral-Asia	-220
159	76	Regionbevilgning Asia	-50
164	73	Sårbare grupper (omdisponert til ny post 150.73)	-50
200	1	Omprioritering: Kunnskapsdepartementet, fra administrasjon til flere kvalifiserte lærere i skolen	-40
220	1	Omprioritering: Utdanningsdirektoratet, fra administrasjon til flere kvalifiserte lærere i skolen	-60

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
226	22	Omprioritere fra lærerspesialistordningen til flere kvalifiserte lærere i skolen	-229
226	22	Omprioritere innenfor midler til etter- og videreutdanning for lærere til praktisk-estetiske fag, digitale læremidler og klasseledelse	-200
228	70/71	Omprioritering fra tilskudd private profilskoler til program for å rekruttere lærere tilbake til skolen	-88
271	1	Omprioritering fra NOKUT - administrasjon, redusere ABE-kuttet i forskning og utdanning	-32
272	50	Omprioritering fra Diku - administrasjon, redusere ABE-kuttet i forskning og utdanning	-39
273	50	Omprioritering fra UNIT - administrasjon, redusere ABE-kuttet i forskning og utdanning	-29
285	52	Omprioritering i Forskningsrådet, til forskning på klima, velferd og nye næringer	-150
291	71	Uprøving ved klippekortordning	-15
325	71	Kultur som næring	-5
400	70	Kutt i støtten til HRS og overføre midlene til hatkriminalarbeid	-1,8
571	65	Fjerne regionsentertilskudd	-202,9
571	60	Omprioritering: Redusere tilskuddet til private barnehager med 1,5 pst. for å styrke bemanningen i barnehager	-147
621	63	Velferdsobligasjoner	-10
643	50	Statens arbeidsmiljøinstitutt	-10
701	21	Reduksjon i midler til Akson	-100
714	74	Omprioritere skolefrukt til skolematordning	-20,7
732	70	Avvikle fritt behandlingsvalg, Høyres privatiseringsreform	-351
732	70	Redusere antall ledere og vekst i lederlønninger i helseforvaltningen	-100
744	1	Effektiviseringskutt i Direktoratet for e-helse	-50
761	65	Avvikle statlig finansiert eldreomsorg	-302,2
761	21	Fjerne unødvendig byråkrati i FrPs eldrereform «Leve hele livet»	-30
761	68	Omprioritere til felles helseteknologiordning	-20
761	21	Omprioritere til felles helseteknologiordning	-18,3
761	21	Fjerne administrasjon av statlig finansiert eldreomsorg	-7,5
770	70	Effektiviseringskutt hos odontologiske kompetansesentre	-10
844	70	Kontantstøtte erstattes med ventestøtte (fra 1. august 2021)	-745
846	21/61	Fritidskort	-60
900	1	Dekning for geoparker, omprioriteres internt på NFDs driftsbudsjett	-5
915	1	Regelrådet	-11,1
930	70	DOGA	-15
950	54	Omprioritering til skaleringsprogram Investinor	-50
1720	1	Felleskapasiteter/stabsfunksjoner	-10
2421	50	Reduksjon i landsdekkende innovasjonslån og etablerertilskudd fase 1	-100
2421	50	Bioøkonomiordningen	-30
2530	71	Engangsstønad (sats fra 2018)	-329
3640	9	Arbeidstilsynet, økte gebyrinntekter ved flere tilsyn	-10
3642	3	Petroleumstilsynet, økte gebyrinntekter ved flere tilsyn	-10
714/732	21/78	Effektiviseringskutt i statlige kompetansetjenester	-30
5615	80	Styrke Husbankens utlånsramme renter	-1
2309	1	Kutt i innkjøp av konsulenttenester	-2465,1
Sum omprioriteringer			-10774,6

Kapitaltilførsel

Kapittel	Post	Tittel	Mill. kr.
225	90	Bedre og grønnere skoler, barnehagebygg og svømmeanlegg - 5 mrd. til nybygg, rehabilitering og klimatiltak i ny rentekompensasjonsordning	5 000
950	95	Etablering av nasjonal grunninfrastruktur for hydrogen	1 000
2412	90	Styrke Husbankens utlånsramme, nye lån i 2021 *	350
5312	90	Styrke Husbankens utlånsramme, avdrag*	-3
950	91	Skaleringsprogram Investinor (under streken)	260
950	91	Omprioritering til skaleringsprogram Investinor	-92
Sum kapitaltilførsel			6 515

*Utlånsrammen til Husbanken økes med 5 mrd.

Inntekter

Kapittel	Post	Tittel	Undertittel	Mill. kroner Bokført
5501	70/72	Omfordelende inntektsskatt*	Se tabell NR	-2 024
5501	70		Individuell pensjonssparing (IPS). Halvere årlig sparebeløp (20 000 kr)	135
Sum inntektsskatt				-1 889
5521	70	Merverdiavgift	Innføre mva. elbiler med fradrag på 600 000 kr.	500
5536	70	Engangsavgift	Øke kravet til elektrisk rekkevidde for ladbare hybrider til 100 km	
5536	70		Egenvekt. Nytt trinn vekt over 2 000 kg. Kr 500	
5536	70		Lik økning alle trinn i CO ₂ -komponenten. Økt sats siste trinn på 27,3 pst.	
5536	70		Redusere første innslagspunkt CO ₂ -komponent med 10 g, til 77g CO ₂ per km	
5536	70		NO _x -komponent. 150 mg/km.	725
5543	70	CO ₂ -avgift	Øke CO ₂ -avgiften på mineralske produkter med 10 pst., men samtidig redusere veibruksavgiften på mineralolje og bensin, slik at den effektive CO ₂ -avgiften på mineralolje og bensin kun økes med 5 pst.	170
5538	70	Veibruksavgift	Ikke redusere veibruksavgiften på mineralolje og bensin, slik at den effektive CO ₂ -avgiften på mineralolje og bensin kun økes med 5 pst.	170
5538	70		Ikke ilegge veibruksavgift ut over omsetningskrav på biodrivstoff	-255
5521	71	Omsetningsavgift	Omsetningsavgift på private helseforsikringer på behandling. Sats 25 pst.	420
5511	70	Toll	Fjerne tollfri grense for import av tekstiler på 3 000 kr.	179
3440/ 3410/ 3904/ 4320/3595		Gebyrer	Fjerne overprisede gebyrer. Anslag overprisede gebyrer Tabell 12.1 Prop. 1 LS (2020–2021)	-588
5521/5526	70	Taxfree	Halvert tobakskvotepå taxfree og fjerning av adgang til veksle om tobakskvoten til 1,5 liter vin eller øl.	400
Sum avgifter				1 721
Sum skatt og avgift (inntekt)				-168

Kapittel	Post	Tittel	Undertittel	Mill. kroner Bokført
5501	75	Formuesskatt	Verdsettelse næringseiendom og aksjer 80 pst. Sats 1,1 + nytt trinn på 1,3 for formuer over 20 mill. Økt bunnfradrag på 200 000	7 216
Sum inntekter i 2021				7 048

Oversikt

Sum satsinger brutto	34 778,9
Herunder tiltakspakke (finansiert med uttak fra SPU)	-14 715,3
Omprioriteringer	-10 774,6
Utgifter som dekkes på kommune- og fylkesrammen	-2 241,00
Sum satsinger netto i ordinært budsjett	7 048,00
Inntekter fra skatt og avgift	-7 048,00
Kapitaltilførsel (under streken)	6 515,00

Vedrørende fremforhandlet enighet om Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

Mange av enighetspunktene ivaretar intensjoner som også er fremmet fra Arbeiderpartiets side, og disse medlemmer vil derfor gjøre følgende tilpasninger i eget forslag:

- De foreslåtte endringene i kompensasjonsordningen møter Arbeiderpartiets intensjoner om å styrke ordningen. Disse medlemmer støtter derfor endringene i justeringsfaktor og tak som fremkommer i enigheten. Arbeiderpartiet har også lagt inn en ytterligere forlengelse av ordningen ut juni. Disse medlemmer viser til at dette betyr at i Arbeiderpartiets alternative budsjett nedjusteres kap. 900 post 85 fra en økning på 3 841 mill. kroner mot regjeringens forslag (inkl. tilleggsnummer) til 2 940 mill. kroner som følge av svar på budsjettsspørsmål (reduert bevilgningsbehov på 901 mill. kroner).
- De foreslåtte endringene knyttet til flyrutekjøp og Torp flyplass. Disse medlemmer viser til at dette betyr at i Arbeiderpartiets alternative budsjett oppjusteres for kap. 1310 post 70 (rutekjøp) fra en økning på 40 mill. kroner mot regjeringens forslag (inkl. tilleggsnummer) til 310 mill. kroner og 1311 post 72 (Torp) fra 0 mill. kroner til 35 mill. kroner.
- De foreslåtte endringene på flyplassasjeravgift og reiselivsmoms. Disse medlemmer viser til at dette innebærer en økning på henholdsvis 1,55 mrd. kroner og en økning på 950 mill. kroner.
- De foreslåtte tiltakene for å ivareta ensomme eldre. Disse medlemmer viser til at dette betyr at i Arbeiderpartiets alternative budsjett oppjusteres

kap. 761 post 21 fra en økning på 0 til en økning 265 mill. kroner mot regjeringens forslag (inkl. tilleggsnummer).

- Den foreslåtte utsettelsen av arbeidsgiverperiode II.

Disse medlemmer viser til at dette innebærer at i Arbeiderpartiets alternative budsjett oppjusteres kap. 2541 post 70 med 1 mill. kroner

Disse medlemmer vil påpeke at den fremforhandlede enigheten mellom høyrepartiene på noen punkter ikke innebærer noen endringer i Arbeiderpartiets alternative budsjett. Dette gjelder:

- Redusere antallsbegrensning for å komme inn under kompensasjonsordningen til publikums-åpne arrangement: til 350 personer og styrking av omstillingsordningen for reiselivet. Disse medlemmer vil vise til sine foreslåtte 500 mill. kroner på kap. 900 post (Ny) ventilordning og 150 mill. på kap. 2421 post 50, som ivaretar det samme.
- Forslag om å videreføre kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere ut 2021, og særordning for permitterte lærlinger ut mars 2021 er allerede ivare tatt av Arbeiderpartiets forslag om å videreføre til 1. juli 2021.

Den foreslåtte økningen i tilskuddssatsen i låne- og tilskuddsordningen for pakkereisearrangører håndteres i nysalderingen, men disse medlemmer understreker at disse medlemmer over tid har tatt til orde for langt høyere andel tilskudd.

3.1.3.3 MERKNADER FRA FREMSKRITTPARTIET

En enklere hverdag

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative stats-

budsjett for 2021, og at dette alternative statsbudsjettet bygger på Fremskrittspartiets ideologi og verdisyn. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet er et liberalistisk folkeparti som mener at folk flest bør få bestemme mest mulig over sine egne liv og sin egen økonomi.

Disse medlemmer viser til at Norge og verden er i en svært spesiell situasjon på grunn av koronapandemien, og at dette ser ut til å få store konsekvenser også for 2021. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2021 legger til rette for at norske interesser settes først. Disse medlemmer foreslår å kutte bistandsbudsjettet til 0,7 pst. av BNI, men samtidig øke beløpet som går til hjelp i nærområdene. Disse medlemmer foreslår å ikke ta imot kvoteflyktninger i 2021, for å isteden rette innsatsen inn på å integrere de som allerede har fått opphold i Norge. Disse medlemmer mener at det nå er viktig å sikre og skape arbeidsplasser blant annet gjennom å redusere avgiftsforskjeller mellom Norge og våre naboland.

Disse medlemmer mener at det er viktig å redusere helsekøene gjennom å ta i bruk privat kapasitet og bekjempe ensomhet blant eldre som er hardt rammet av pandemien. Disse medlemmer foreslår å styrke politidistriktene og bekjempe gjengkriminaliteten som brer om seg, også utenfor Oslo.

Disse medlemmer mener at en trygg og velfungerende veiinfrastruktur til beste for innbyggere og næringsliv er et statlig ansvar, og påpeker at det fortsatt er store mangler i det norske veinettet både når det gjelder nødvendige investeringer og vedlikehold. Disse medlemmer foreslår at bevilgningene både til investering og vedlikehold skal styrkes betydelig i 2021, og foreslår samtidig å redusere bompengebelastningen for norske bilister gjennom å fjerne bommene i flere bompengeprojekter på både riks- og fylkesveier.

Disse medlemmer mener at alderspensjon skal bidra til å gi alle eldre en verdig alderdom, basert på opptjente rettigheter. I dag blir alderspensjonen underregulert og har gitt år med redusert kjøpekraft, noe Fremskrittspartiet stemte imot i 2011. Disse medlemmer foreslår derfor at pensjonistene sikres vekst i pensjonen lik den lønsmottakere er forventet å få i 2021.

Disse medlemmer vil i denne innstillingen ikke gå igjennom alle detaljene i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett 2021, og viser til at Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2021 er tilgjengelig både i papirformat og på Fremskrittspartiets hjemmeside.

Skatter, avgifter og toll

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet ble grunnlagt som et parti til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep. Disse medlem-

mer påpeker at et lavere skatte- og avgiftsnivå betyr at folk flest og den enkelte familie bestemmer mer over sine egne penger og politikerne mindre. Disse medlemmer prioriterer å redusere avgifter som rammer mest dem som har minst, og næringslivet.

Disse medlemmer viser til at skatte- og avgiftslettelser kan være helt eller delvis selvfinansierende, og at denne selvfinansierungsgraden varierer betydelig mellom ulike skatte- og avgiftslettelser. Reduserte skatter og avgifter kan for eksempel gjøre det mer lønnsomt å jobbe, endre etterspørselen etter avgiftsbelagte varer, føre til økte investeringer, bidra til økt sysselsetting og dermed økte skatteinntekter, og øke forbruket i privat sektor. Disse medlemmer viser til at selv om folk sparer noe av pengene avgiftsreduksjonene lar dem beholde, vil en betydelig andel av den økte kjøpekraften brukes på andre formål og dermed generere økte skatte- og avgiftsinntekter.

Disse medlemmer er ikke redde for å ta debatten om dynamiske effekter. Disse medlemmer har imidlertid valgt å ikke legge inn dynamiske effekter i Stortingets budsjettssystem fordi det er en fordel at regjeringspartiene og disse medlemmer bruker de samme regnemetodene for skatte- og avgiftslettelser når man skal forhandle budsjett.

Redusert avgiftsnivå på grensehandel

Disse medlemmer viser til at stengte grenser på grunn av pandemien har redusert grensehandelen til et minimum. Dette har ført til massiv økning av etterspørselen i norske dagligvarebutikker og vinmonopol langs grensen. Det har gitt flere tusen nye arbeidsplasser i dagligvarehandelen og en sjanse til å prøve seg i arbeidsmarkedet for personer som har slitt med å komme i jobb og som har hull i CV-en. Disse medlemmer ble skuffet over at det eneste som foreslås i Prop. 1 LS (2020–2021) var å kutte litt i avgiften på lettbus, og understreker at stadig flere innser at det Fremskrittspartiet har sagt i flere tiår, nemlig at det norske avgiftsnivået fører til tap av arbeidsplasser og avgiftsinntekter, stemmer.

Disse medlemmer foreslår derfor en grensehandelspakke som vil bringe avgifter på viktige varer som nordmenn reiser til grenseområdene for å kjøpe, ned til svensk nivå. Disse medlemmer foreslår derfor følgende avgiftsreduksjoner:

- Fjerne avgiften på sjokolade- og sukkervarer.
- Fjerne avgiften på alkoholfrie drikkevarer.
- Fjerne grunnavgiften på engangsemballasje.
- Kutte alkoholavgiftene på øl og vin/sterkøl til svensk nivå.
- Kutte avgiften på snus til svensk nivå.

Bil og drivstoff

Disse medlemmer viser til at Norge er et land med store avstander der mange er helt avhengig av bil i

hverdagen for å komme seg til og fra jobb, handle i butikken, hente barn i barnehagen og besøke familier og kjente. Bilen står for rundt 80 pst. av persontrafikken i Norge. Nye biler er tryggere enn gamle biler, og dersom flere kjøper nye biler kan antall drepte på veiene reduseres. Disse medlemmer mener at bilavgifter er svært usosiale, og at det er liten sammenheng mellom inntektsnivå og transportbehov. Disse medlemmer foreslår en betydelig reduksjon i engangsavgiften på nye biler ved at vektkomponenten i engangsavgiften halveres, og viser til at dette vil føre til at trygge familiebler blir rimeligere. Disse medlemmer foreslår også at politibiler og brannbiler fritas for engangsavgift fra 1. januar 2021.

Disse medlemmer foreslår redusert avgift på bensin slik at veibruksavgiften på bensin fra 1. januar 2021 skal være på samme nivå som veibruksavgiften på diesel. Dette betyr at veibruksavgiften på bensin reduseres med 1,43 kroner per liter. Disse medlemmer viser til at dersom man kjører 12 000 km i året, kan dette innebære en årlig besparelse på 1 200 kroner gitt en bensinforbruk på 0,7 liter per mil. Dersom man har en eldre bensinbil som bruker 1,5 liter per mil som kjører 20 000 km i året, kan besparelsen bli 4 290 kroner årlig. Disse medlemmer foreslår i tillegg å fjerne veibruksavgiften på båtbensin fra 1. juli 2021 fylt på marine fyllestasjoner.

Flypassasjeravgift

Disse medlemmer viser til at luftfarten er i krise som følge av pandemien. Disse medlemmer foreslår derfor å fjerne flypassasjeravgiften for å lette byrden for selskapene noe i 2021. Disse medlemmer vil sikre konkurranse i luften til beste for folk og næringsliv.

Reduserte skatter

Disse medlemmer viser til at Norge konkurrerer med andre land om å tiltrekke seg arbeidsplasser, investorer og verdiskaping. Disse medlemmer foreslår skattelettelse til norske arbeidsplasser og gründere slik at Norge kan opprettholde og forsterke vårt høye velferdsnivå. Disse medlemmer viser til at formuesskatten diskriminerer norskeide arbeidsplasser i Norge sammenlignet med bedrifter med utenlandske eiere, og må betales uavhengig av om bedriften går med overskudd eller underskudd. Dette svekker det norske eierskapet. Disse medlemmer foreslår å redusere den særnorske formuesskatten gjennom å øke verdsettelsesrabatten på arbeidende kapital, samtidig som bunnfradraget økes med 250 000 kroner, noe som kommer spesielt pensjonistene til gode.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Prop. 1 LS (2020–2021) foreslår å øke formuesskatt på boliger over 15 mill. kroner og oppjustere formuesverdiene for fritidsboliger, og frykter at dette bare er første

skritt på veien mot en skatteendring i retning av statlig eiendomsskatt som etter få år rammer store deler av befolkningen hardt. Disse medlemmer går derfor imot disse to forslagene.

Disse medlemmer mener at det skal lønne seg å jobbe, og at det er viktig å motivere ungdom og studenter til å delta i arbeidslivet. Disse medlemmer foreslår derfor å øke frikortgrensen fra 60 000 kroner til 80 000 kroner. Det betyr for eksempel at flere studenter kan opparbeide seg arbeidserfaring uten at de skattlegges. Dersom en ungdom eller student tjener 165 kroner i timen, betyr dette at han eller hun kan jobbe i overkant av 10 timer ekstra per måned og fortsatt være innenfor den økte frikortgrensen disse medlemmer foreslår.

CO₂-avgift

Disse medlemmer viser til at Prop. 1 LS (2020–2021) inneholder forslag om en betydelig økning i CO₂-avgiften som rammer norske arbeidsplasser og reduserer investeringene i Norge. Disse medlemmer mener dette vil undergrave lønnsomheten til norske arbeidsplasser, og at dette er spesielt alvorlig under koronapandemien som gir mange bransjer store utfordringer med ekstra kostnader og redusert omsetning. Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn følgende:

- Reversere regjeringens forslag om økt generell CO₂-avgift.
- Reversere regjeringens forslag om økt CO₂-avgift på innenriks kvotepiktig luftfart.
- Reversere regjeringens forslag om CO₂-avgift på naturgass og LPG til kjemisk reduksjon mv.
- Fjerne CO₂-avgiften på LNG på skip i innenriks fart.
- Gjeninnføre den reduserte satsen i CO₂-avgiften for mineralolje levert til fiske og fangst i nære farvann.

Frihandel

Disse medlemmer viser til at Norge historisk sett har blitt et velstående land gjennom handel og eksport til andre land, og at historien har vist at handel er den eneste veien fattige land har til å bli velstående. Disse medlemmer ønsker gjennom frihandel å gi flere land de samme mulighetene som Norge fikk, og foreslår derfor å utvide ordningen med tollfritak for de nest fattigste utviklingslandene.

Merverdiavgift på alternativ helsebehandling

Disse medlemmer viser til at mange nordmenn bruker alternativ helsebehandling og opplever at det gir dem bedre livskvalitet, samtidig som det er et stort sprik i kvalitet og kompetanse innenfor denne bransjen. Disse medlemmer foreslår derfor at det gjennomføres en grundig gjennomgang av registeret for alternativ behandling dersom det skal videreføres. Disse medlemmer mener at naprapater og osteopater ikke tilhører gruppen for alternativ behandling og at disse

bør få offentlig autorisasjon som helsepersonell, på lik linje med de vurderingene våre skandinaviske naboland har gjort. Disse medlemmer foreslår derfor å

oppretholde fritaket for merverdiavgift på alternativ behandling inntil regjeringen har gjennomført en grundigere utredning og konsekvensanalyse.

Oppsummering av Fremskrittspartiets forslag til skatte- og avgiftslettelser (tall i kr)

Kap.	Post		Påløpt	Bokført
Reduserte skatter				
5501	70	Øke frikortgrensen, også kjent som nedre grense for trygdeavgift, fra 60 000 til 80 000 kroner.	360 000 000	290 000 000
5501	75	Formuesskatt. Øke bunnfradraget til 1,75 mill. kroner og øke verdsettelsesrabatten for aksjer og driftsmidler med 10 prosentpoeng.	2 420 000 000	1 940 000 000
5501	75	Ikke øke formuesskatten på boliger, dvs. gå imot regjeringens forslag knyttet til boliger >15 mill. kroner.	28 000 000	20 000 000
5501	75	Ikke øke formuesskatten på fritidsboliger, ved å gå imot regjeringens forslag om oppjustert formuesverdi.	75 000 000	60 000 000
5501	79	Kildeskatt, justere regjeringens forslag slik at fysiske eiendeler unntas og det kun blir kildeskatt på immaterielle rettigheter.	200 000 000	200 000 000
5700	72	Økt grense for lønnet arbeid i hjemmet slik at grensen for å betale arbeidsgiveravgift økes fra 60 000 kroner til 75 000 kroner.	350 000	290 000
			3 083 350 000	2 510 290 000
Redusert merverdiavgift				
5521	70	Opprettholde mva.-fritak for alternativ behandling	250 000 000	210 000 000
			250 000 000	210 000 000
Reduserte særavgifter unntatt bil				
5508	70	Ikke øke CO ₂ -avgiften for petroleumssektoren med 7 pst. ut over pristigning. (Reduksjonen i CO ₂ -avgiften anslås å redusere provenyet med om lag 100 mill. kroner påløpt og om lag 50 mill. kroner bokført. Skatter og avgifter fra petroleumsvirksomheten overføres til Statens pensjonsfond utland og påvirker derfor ikke handlingsrommet for 2021.)	0	0
5511	70	Bistand – gi GSP+-land 20 prosentenheter bedre tollpreferansene enn øvrige mellominntektsland for alle kjøttvarer som omfattes av den norske GSP-ordningen.	0	0
5526	70	Grensehandel – redusert avgift på øl og vin til svensk nivå.	5 750 000 000	5 250 000 000
5531	70	Grensehandel – redusere avgiften på snus til svensk nivå (59 pst. reduksjon).	1 000 000 000	950 000 000
5543	70	Reversere regjeringens økning av generell CO ₂ -avgift unntatt minstesatser som oppjusteres som følge av valutaendringer. (netto)	175 000 000	165 000 000
5543	70	Ikke øke CO ₂ -avgiften for naturgass og LPG til kjemisk reduksjon mv.	10 000 000	9 000 000
5543	70	Fjerne CO ₂ -avgift på LNG på skip i innenriks fart.	125 000 000	115 000 000
5543	70	Gjeninnføre den reduserte satsen i CO ₂ -avgiften for mineralolje levert til fiske og fangst i nære farvann, og fjerne kompensasjonsordningen. (netto)	40 000 000	15 000 000
5546	70	Ikke innføre avgift på forbrenning av avfall.	120 000 000	110 000 000
5555	70	Grensehandel – fjerne avgift på sjokolade- og sukkervarer	1 550 000 000	1 425 000 000
5556	70	Grensehandel – fjerne avgift på alkoholfrie drikkevarer	2 140 000 000	1 950 000 000
5559	70	Grensehandel – fjerne grunnavgift på engangsemballasje	2 200 000 000	2 000 000 000

Kap.	Post		Påløpt	Bokført
5561	70	Fjerne flypassasjeravgift	1 650 000 000	1 515 000 000
			14 760 000 000	13 504 000 000
		Bil, motorsykel, fritidsbåt og snøscooter		
5536	71	Frita politibiler og brannbiler fra engangsavgift.	35 000 000	32 000 000
5536	71	Redusere vektkomponenten i engangsavgiften med 50 pst. for personbiler, varebiler, campingbiler, minibusser og snøscootere.	2 100 000 000	1 950 000 000
5536	71	Øke innslagspunktet på slagvolumkomponent til 500 cc for motorsykler og snøscootere.	90 000 000	85 000 000
5536	72	Fjerne lavsats i trafikkforsikringsavgiften (traktor, veterankjøretøy, snøscooter, motorredskap).	100 000 000	50 000 000
5538	70	Fjerne veibruksavgiften på båtbenzin fra 1. juli 2021 fylt på marine fyllestasjoner.	20 000 000	15 000 000
5538	70	Redusere veibruksavgiften for benzin ned til nivå for diesel i kroner per liter.	1 000 000 000	900 000 000
			3 345 000 000	3 032 000 000
		Gebyrer		
		Redusere overprisede gebyrer	440 000 000	400 000 000
			440 000 000	400 000 000
		Sum:	21 878 350 000	19 656 290 000

Disse medlemmer viser til at det som del av tiltakspakken ble en delenighet mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om å videreføre lav mva.-sats første halvår 2021, og at dette kommer på toppen av forslagene i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett. Disse medlemmer viser til at dette innebærer følgende postering:

Kap.	Post	Redusert merverdiavgift	Påløpt	Bokført
5521	70	Videreføre lav mva.-sats første halvår 2021	1 166 400 000	1 166 400 000
			1 166 400 000	1 166 400 000

Primærforslag

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2021 og fremmer på denne bakgrunn primært følgende forslag til rammefordeling basert på Prop. 1 S (2020–2021), endringene som følger av Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Prop. 1 LS Tillegg 1 (2020–2021), Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2021 samt delenigheten mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om ny tiltakspakke:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	6 458 368 000
2	Familie og forbruker	50 555 210 000
3	Kultur mv.	22 741 993 000
4	Utenriks	35 944 242 000
5	Justis	37 106 368 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	14 681 822 000
7	Arbeid og sosial	505 646 218 000
8	Forsvar	59 478 547 000
9	Næring	16 013 407 000
10	Fiskeri	1 584 604 000
11	Landbruk	18 607 187 000
12	Olje og energi	-71 449 456 000
13	Miljø	11 841 340 000
14	Kontroll og konstitusjon	692 202 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
15	Helse	242 493 464 000
16	Utdanning og forskning	85 326 186 000
17	Transport og kommunikasjon	84 263 139 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	197 547 466 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	3 943 232 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 953 846 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 041 595 521 000
22	Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		294 204 762 000

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett og fremmer videre følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve adgangen til å fastsette særaldersgrenser.»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre aktivitetsplikt for alle aldersgrupper som mottar sosialhjelp.»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre fem års botidskrav for å ha rett på deltakelse i kvalifiseringsprogrammet (KVP).»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag som sikrer at personer som tidligere har fått innvilget hjelpemidler fra Folketrygden ved behov for og har rett til fornyelse, skal få tilsvarende hjelpemiddel som de alt har om de selv ønsker og det ikke er mer kostbart enn andre alternative hjelpemidler.»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer for å sikre likt ytelsesnivå mellom ordinære dagpenger og arbeidsavklaringspenger, for de over 25 år.»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer i folketrygdloven for å sikre at det ved vurdering av om vilkår for uføretrygd er innfridd, ikke kan legges vekt på annet enn hvorledes den medisinske uførheten påvirker fremtidige inntektsmuligheter.»

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer, slik at en ikke kan motta tilleggsstønader til overgangsstønad, slik som barnetilsynsstønad, skolepenger o.l.»

«Stortinget ber regjeringen om å fremme nødvendige lovforslag for å avvike adgangen til å sette bedriftsinterne aldersgrenser lavere enn øvre aldersgrense i arbeidsmiljøloven, jf. § 15-13 a), 3-4.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at de som påtar seg arbeid, ikke mister rett til dagpenger før de har arbeidet mer enn 60 pst. over en periode på 3 mnd.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for en gjennomgang av, og fremme nødvendige forslag om, at alle tilleggsytelser til inntektssikringsordningene fra Nav og kommunene, med sikte på å slå flere ytelser sammen for å effektivisere og forenkle saksbehandling.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2022 legge frem en detaljert oversikt over alle tiltak i budsjettet som har klimagassutslipp som hovedbegrunnelse, samt en kostnadsoversikt over hvert enkelt tiltak målt i tonn reduksjon eller økt binding.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at bevilgningen til kartlegging av olje- og gassressurser prioriteres høyt, og at områder nord for den definerte iskantsonen i Barentshavet prioriteres.»

«Stortinget ber regjeringen gi offentlig autorisasjon til naprapater og osteopater.»

«Stortinget ber regjeringen innføre fritt behandlingsvalg innenfor røntgen, CT og MR.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en ordning for stamcellebehandling i Norge og/eller bistand til å kjøpe dette i utlandet som behandling mot MS.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med hvordan man kan sikre at barn under 16 år kan få synstest gratis, på samme måte som det er kostnadsfritt for barn under 16 år for undersøkelse og behandling hos fastlege og offentlige klinikker.»

«Stortinget ber regjeringen om å etablere en fødeavdeling med et fullverdig akutttilbud i Alta.»

«Stortinget ber regjeringen snarest innføre lovlig salg av e-sigaretter med nikotin.»

«Stortinget ber regjeringen snarest opprette en ordning der den enkelte kvinne selv kan velge om tidlig ultralyd og NIPT skal gjennomføres hos private aktører eller innenfor det offentlige helsevesenet og få dekket kostnaden gjennom statlig stykkprisordning.»

«Stortinget ber regjeringen snarest sikre at de eldre som bor på institusjon eller mottar hjemmehjelp, får den tannhelsebehandlingen de har krav på.»

«Stortinget ber regjeringen stoppe pasientomlastning på Skaidi for pasientreiser mellom Alta og Hammerfest innen 1. juni 2021.»

«Stortinget ber regjeringen styrke de barnepalliative teamene på alle landes sykehus, for å sikre at det gis et godt og likeverdig tilbud til barn og deres familier.»

«Stortinget ber regjeringen tillate snus uten tobakk, men med nikotin.»

«Stortinget ber regjeringen øremerke 30 mill. kroner til Lukas Hospice og 30 mill. kroner til barnehospice i Kristiansand.»

«Stortinget ber regjeringen første halvår 2021 inngå avtale med svenske myndigheter og igangsette realisering av politistasjon på grensen/Magnormoen.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for innkjøp av flere enkle politibåter i politidistriktene for å øke politiets beredskap til sjøs, herunder Lister i Agder og Sandvika i Viken.»

«Stortinget ber regjeringen påse at kriminelle som er dømt for overgrep mot barn, prioriteres i soningskøen, slik at de kan gå direkte fra dom til soning.»

«Stortinget ber regjeringen reversere innskrenkningene i adgangen til å gjennomføre kroppsvisitasjon, i påvente av at kroppsskannere kan installeres i alle norske fengsler.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en effektiviseringsstrategi for offentlig sektor.»

«Stortinget ber regjeringen om å måle effekten av tilskuddsordninger som gis over statsbudsjettet, samt sørge for at ordningene evalueres hvert tredje år.»

«Stortinget ber regjeringen sikre et godt fibernett eller 5G-nett slik at det er mulig for næringsliv og husstander å etablere seg i distriktene og slik at det blir bedre muligheter for verdiskaping i bedriftene.»

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge prosjektene om Statens hus, slik at midlene heller kan brukes til mer treffsikre distriktssatsinger.»

«Stortinget ber regjeringen iverksette en kritisk gjennomgang av alle statlig initierte integreringstiltak for å avdekke i hvilken grad de har ønsket effekt.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med forslag om å fjerne rett til gratis tolketjenester for innvandrere som har oppholdt seg i landet i mer enn 5 år.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med forslag om å innføre aktivitetsplikt til offentlige tjenester og ytelser som i høy grad gis til innvandrerbefolkningen.»

«Stortinget ber regjeringen med full tyngde starte et arbeid med å etablere asylsentre i tredjeland. Bistandsmidler kan benyttes for å få på plass avtaler som vertslandet vil dra fordeler av.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at flyktninger med spesielle behov og som har ventet lenge i mottak, bosettes i en kommunen som har bedt om å bosette flere flyktninger.»

«Stortinget ber regjeringen fordele fergemidlene til de fylkeskommunene som har fergepriser på eller under det statlige regulativet. Deretter fordeles midlene etter samme mal som i 2020 med 1/3 etter fergenøkkelen og 2/3 basert på andelen samband med ny teknologi med lavutslipp.»

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om en egen tilskuddsordning som kan avhjelpe rentekostnadene under byggetiden i fergeavløsningsprosjekter.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at kommunene ikke lenger kan gjennomføre egne takster til eiendomsskatt, men må bruke den statlige verdifastsettelsesmodellen hos Skatteetaten.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbedringer i modell for verdifastsettelse av boliger til ulike skatteformål gjeldende fra 1. januar 2022.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere promillen for beregning av eiendomsskatt fra 4 til 2 promille i statsbudsjett for 2022 med hensikt å fjerne eiendomsskatten på hus og hytter innen 2024.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag senest i revidert nasjonalbudsjett 2021 som forbedrer fergeavløsningsordningen ytterligere slik at enda flere fergeavløsningsprosjekter kan realiseres.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at ordningen med toppfinansiering av ressurskrevende tjenester opprettholdes på dagens nivå.»

«Stortinget ber regjeringen sette et tak på selvkost på byggesaksgebyrer, med utgangspunkt i de mest effektive kommunene, for å sikre at innbyggerne mottar kostnads- og tidseffektive tjenester innen byggesaker.»

«Stortinget ber regjeringen tilse at tilskuddet til frivilligsentraler og at dagens fordeling videreføres i 2021 med særskilt fordeling, slik at midlene fordeles per frivilligsentral og ikke per innbygger.»

«Stortinget ber regjeringen følge nøye med på om kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende bør forlenges utover inneværende år, ut ifra om den økonomiske krisen ser ut til å vedvare.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett med prognoser for hvor mye mva.-kompensasjon det søkes om under kap. 315 post 70, og eventuelt foreslå endringer i bevilgningen.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å inkludere kommersielle underleverandører innenfor idrett og breddeidrett i kompensasjonsordningen på kulturfeltet.»

«Stortinget ber regjeringen bevilge 5 mill. kroner hvert år i tre år til Finnmarksløpet, der formålet er å etablere et treårig prosjekt som skal bidra til at det næringsmessige potensialet rundt Finnmarksløpet utnyttes bedre.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å fjerne boplikten.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å fjerne konsesjonslovsbestemmelsene for skog.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å åpne for salg av øl på bensinstasjon.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å møte utfordringene i reiselivsnæringen etter behov for å møte utfordringer knyttet til koronapandemien, herunder vurdere nivå på lav momssats.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at Enova og annet relevant virkemiddelapparat investerer i mineralutvinningsprosjekter som en norsk fremtidsnæring.»

«Stortinget ber regjeringen om å legge frem en stortingsmelding om forbedrede rammebetingelser for små og mellomstore bedrifter.»

«Stortinget ber regjeringen om å overføre restbeløpet av bevilgningen som skogbruket fikk tildelt i en ekstraordinær tiltakspakke i revidert nasjonalbudsjett 2020, til 2021.»

«Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en strategi for mineralnæringen, som inkluderer forslag til en strømlinjeformet, forenklet søknadsprosess, og en plan for hvordan mineralnæringen skal gjøres mer attraktiv for investorer.»

«Stortinget ber regjeringen om å utarbeide forslag til en ordning med differensiert tvangsmulkt basert på bedriftens størrelse og omsetning, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

«Stortinget ber regjeringen styrke nettolønnsordningen gjennom å fjerne alle tak i de ulike fartøyssegmentene, og beholde tilskuddsmodellen for lasteskip i NIS i utenriksfart.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det samlede virkemiddelapparatet, herunder Innovasjon Norge, utrustes slik at de kan innvilge søknad om støtte til Forestia sitt prosjekt for rensing av returtre på inntil 80 mill. kroner, og på den måten bidra til ny industriutvikling.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere en midlertidig ordning der GIEK får utvidet sitt virkeområde slik at de kan avlaste likviditetskravet for norske verft oppad begrenset til 15 pst. av likviditeten, slik at verftene fortsatt må stille 5 pst. av likviditeten selv, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte snarest mulig.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere en vrakpan-tordning for norske offshorefartøy, slik at overflødige og gamle fartøy kan resirkuleres på en miljøvennlig måte ved norske verft. Ordningen bør tidsavgrenses for å få fartøyene raskt ut av markedet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte snarest mulig.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å etablere en ny og midlertidig ordning gjennom GIEK der staten stiller garantier for norske selskaper slik at forfall kan utsettes i inntil ett år på lån fra norske og utenlandske långivere, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte snarest mulig.»

«Stortinget ber regjeringen beregne proveny-virkning av å endre forskrift om engangsavgift med en ny hovedregel for definisjon av bil slik at alle kjøretøy som leveres som bil fra fabrikk, og har typegodkjenning som bil, skal ha slik avgiftsberegning, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

«Stortinget ber regjeringen beregne provenyvirksomhet av å la pickup-kjøretøy som oppfyller vareromskrav på plan for varebilregistrering, beholde baksete uten å miste varebilstatus senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

«Stortinget ber regjeringen foreslå forbedringer i dagens opsjonsbeskatning for å gjøre det mer attraktivt å investere i egen bedrift.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at campingbiler/bobiler med europeisk typegodkjenning automatisk skal godkjennes for registrering i Norge uten fremstilling for enkeltgodkjenning hos trafikkstasjon, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

«Stortinget ber regjeringen innføre 98-oktans bensin uten innblanding av biodrivstoff (98E0) som sikringskvalitet innen 1. juli 2021.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag om å endre kravet til veteranstatus for kjøretøy fra 30 til 20 år i omregistreringsavgift og trafikkforsikringsavgift.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag til endringer i merverdiavgiftsregelverket for entrepriser slik at entreprenøren ikke trenger å innberette og innbetale merverdiavgift av omtvistede krav før tvisten er endelig avklart, herunder at regjeringen foretar de nødvendige avklaringer overfor ESA.»

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at sprit brukt til smittevern, innkjøpt av nødetatene, ikke belegges med alkoholavgift.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at vektkomponenten i engangsavgiften for kjøretøy reduseres videre i kommende statsbudsjett med sikte på avvikling.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at volumkomponenten i engangsavgift for motorsykkel og snøscooter reduseres videre i kommende statsbudsjett med sikte på avvikling.»

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av den høye CO₂-avgiften for industribedriftene i ikke-kvotepliktig sektor, herunder konkurransevridningen dette medfører, samt komme tilbake til Stortinget med en modell der CO₂-avgiften for industribedrifter i ikke-kvotepliktig sektor settes lik kvotepris for industribedrifter som bruker gass i produksjonen, slik at kostnaden for utslipp av CO₂ blir lik for store og små bedrifter.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om utbygging av nytt regionalt kryss som en del av utbyggingen E16 Helgelandsmoen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

«Stortinget ber regjeringen innføre som prinsipp at det alltid skal gjennomføres folkeavstemning i forkant av inngåelse av bompengefinansierte bypakker.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i 2021 med opplegg for påkoblingsvei fra Nesodden til ny 4-felts motorvei fra Oslofjordtunnelen til E6.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en vurdering av situasjonen for Torp lufthavn i lys av covid-19-utbruddet og behovet for kompensasjon av bortfall av inntekter.»

«Stortinget ber regjeringen legge etablering og drift av rasteplasser og andre tiltak i forbindelse med Nasjonale turistveier ut på anbud til private driftere.»

«Stortinget ber regjeringen legge fellesprosjektene E16/Arna–Voss og E16/Ringeriksbanen inn i porteføljen til Nye Veier.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem sak med statlig fullfinansiering av rv. 19–E6 Moss Havn når kvalitets sikring er fullført.»

«Stortinget ber regjeringen om å overføre utbygging av strekningen E18 Retvedt–Vinterbro til Nye Veier sin portefølje med premiss om rask oppstart som en del av tilleggsbevilgningen til Nye Veier.»

«Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt fremgang i planleggingen av prosjektet Manglerudtunnelen/E6 Oslo Øst og gå i dialog med Oslo kommune for å få på plass nødvendige reguleringsplaner. Om nødvendig skal det brukes statlig reguleringsplan.»

«Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i arbeidet med Glommakryssing på rv. 22 i Lillestrøm.»

«Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i InterCity-utbyggingen på Vestfold- og Dovrebanen i 2021.»

«Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i prosjektet E16 Bjørum–Skaret.»

«Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift og oppstart med lokale midler for å realisere den planlagte flyplassen i Mo i Rana i tråd med vedtatt NTP.»

«Stortinget ber regjeringen sikre igangsetting av bygging av Stad skipstunnel i 2021.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Bane NOR bygger tilstrekkelig dimensjonering av sporkapasitet for omlasting av gods fra veg til bane på flerbruksterminal på Sørli, tilpasset dagens og fremtidens behov for godstransport i forbindelse med den pågående utbyggingen av dobbeltspor Kleverud–Sørli–Åkersvika.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det monteres underkjøringshinder på fylkesveistrekninger som er spesielt utsatt for motorsykkelulykker.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ved planlegging og bygging av nye riksveier med ÅDT over 6 000 benyttes standarden med 19 m smal 4-felts motorvei i stedet for løsningen med 2/3 felt.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at krysningsspor på jernbanen bygges med tilstrekkelig lengde på inntil 2 km, slik at togene kan møtes i fart.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for god fremdrift i prosjektet med flytting av flyplassen i Bodø og at Stortinget blir forelagt investeringsbeslutning i 2021.»

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommuner, helseforetak og private sykehus om å etablere forpliktende samarbeid om tilstrekkelig praksisplasser for sykepleiere og medisinstudenter under utdanning.»

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med de eksisterende mobbeombudene i fylkene, om å inkludere de kommunale mobbeombudene bedre i det nasjonale arbeidet mot mobbing, samt gjøre det enklere for flere kommuner å etablere dette.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag til rentekompensasjonsordning for private høyskoler.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for utstyrsstipend for yrkesfag i videregående skole.»

«Stortinget ber regjeringen legge særskilt til rette for økt samarbeid mellom Andøya Space og UH-sektoren for utvikling og etablering av nye og relevante utdanningsprogrammer knyttet til de muligheter den nye satellittbanen på Andøya gir.»

«Stortinget ber regjeringen nedsette et hurtigarbeidende utvalg i samarbeid med UH-rådet for å beregne hva som er korrekt nivå på finansieringen av det 5. året for lærermaster, og komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett.»

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som kan foreta en helhetlig vurdering av satsene og finansi-

eringssystemet innen høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolene).»

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som kan se på Østfoldmodellen for lærekandidater med tilretteleggingsbehov, som er utarbeidet av ASVL (Arbeidssamvirkenes landsforening), og vurdere om dette kan gjøres til en nasjonal ordning, slik det anbefales i NIFU-rapport 18:2018.»

«Stortinget ber regjeringen om å fryse kapitaltilskuddet til private barnehager på 2020-nivået, samt nedsette et hurtigarbeidende utvalg bestående av KS, PBL m.fl. for å ta en helhetlig gjennomgang av finansieringen av private barnehager, med sikte på å sikre bærekraftige rammevilkår for hele den private barnehagesektoren.»

«Stortinget ber regjeringen om å inkorporere Veikart. Universelt utformet nærscole 2030 i den kommende handlingsplan for universell utforming og sette av tilstrekkelige stimuleringsmidler i framtidige statsbudsjett slik at veikartet kan bli realisert.»

«Stortinget ber regjeringen om å ta initiativ til å knytte studiestøtten til G, som i dag tilsvarer omtrent 1,25 G, og på sikt øke den til 1,5 G.»

«Stortinget ber regjeringen om å vurdere å knytte bostøtten for elever i VGS til G samt på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hva bostøtten på sikt bør være.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidet med prosjektering av nytt fartøy kommer i gang i 2021/2022. Prosjekteringskostnadene er anslått til 2,5 mill. kroner og bør fremmes som en særskilt bevilgning til UiT.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en rangering med objektive kriterier for hvilke nye skoler og hvilke nye bygg i utdanningssektoren som bør prioriteres.»

«Stortinget ber regjeringen om å kutte støtten til de palestinske selvstyremyndighetene inntil ordningen med 'terrorlønn' er avvirket og inntil undervisningsmateriellet i skolene er utbedret.»

«Stortinget ber regjeringen om å stille krav om at land som mottar norsk bistand, er konstruktive partnere i å håndtere utfordringer knyttet til flukt og migrasjon, og herunder være villige til å etablere asylsentre på sine territorier og bosette flyktninger.»

«Stortinget ber regjeringen om å utarbeide landbaserte strategier for hvordan norsk bistand kan fases ut i mottakerlandene på sikt.»

3.1.3.4 MERKNADER FRA SENTERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett for en fullstendig oversikt over partiets budsjettprioriteringer, herunder tabeller og oppstillinger.

Senterpartiet vil ha et Norge med små forskjeller og levende lokalsamfunn

Disse medlemmer ønsker å ta vare på et Norge med små forskjeller og med levende lokalsamfunn over hele landet. Disse medlemmer mener det er viktigere enn noen gang å utvikle hele Norge. Presset for sentralisering har aldri vært større. Disse medlemmer påpeker at Høyre- og Fremskrittspartiregjeringen over flere år har sentralisert stadig mer av Norge. Lensmannskontorer er lagt ned. Ambulansetilbud er flyttet lenger unna folk. Kommuner og fylker er slått sammen med tvang. Både domstoler, skattekontor, Nav-kontor, trafikkstasjoner og flere andre tjenester er enten blitt nedlagt eller trues med samme skjebne. Pendlere har fått mer skatt, og fly- og fergeprisene er økt.

Disse medlemmer er bekymret for at denne utviklingen over tid vil skape store sosiale forskjeller. Disse sosiale forskjellene vil kunne få et klart geografisk preg der ressurser flyttes til de store byområdene, mens distriktene blir tappet for arbeidsplasser, velferdstjenester og innbyggere. Samtidig øker også de sosiale og geografiske forskjellene internt i de store byområdene. Disse medlemmer mener det er viktig å ta vare på et Norge med små forskjeller – små forskjeller mellom rik og fattig, og mellom bygd og by. Om forskjellene øker, taper vi alle sammen.

Disse medlemmer mener det er behov for en statlig satsing i distriktskommunene for å skape arbeidsplasser og bidra til tilflytting. I alternativt budsjett for 2021 foreslår Senterpartiet blant annet mer midler til desentralisert høyere utdanning og bygdevekstavtaler. I tillegg viser disse medlemmer til at Senterpartiet foreslår en kraftig økning i rammene til kommunene og fylkeskommunene på henholdsvis 3 og 1,6 mrd. kroner og aktivitetsfremmende tiltak i kommunesektoren på 3,3 mrd. kroner. Senterpartiet mener også det lokale helsevesenet må styrkes. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å sette av midler til å ansette 400 flere fastleger i kommunene.

Et løft for vanlige arbeidfolk

Disse medlemmer påpeker at Høyre og Fremskrittspartiet i regjering, og Fremskrittspartiet nå som støtteparti for Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, har tatt stadig flere grep som øker forskjellene, og som rammer arbeidfolk i Norge. Ett område er skatte- og av-

giftspolitikken. Høyre og Fremskrittspartiet har ført en bevisst politikk for å øke avgiftene for vanlige folk. Disse medlemmer viser til at avgiftene ble økt med hele 6,3 mrd. kroner gjennom Høyre og Fremskrittspartiets år sammen i regjering. Bensin- og dieselavgiftene ble økt mer på ett år enn den forrige regjeringen gjorde i løpet av sine åtte år. Også elavgiften har blitt økt til et rekordhøyt nivå. Tilsvarende har pendlerfradraget blitt kuttet og brakketillegget fjernet.

Disse medlemmer påpeker at disse skatte- og avgiftsøkningene fra regjeringen har én ting til felles: De rammer konsekvent arbeidfolk med praktiske jobber og lav eller middels inntekt. Disse medlemmer viser til at regjeringen derimot har gitt store skattelettelser til de aller rikeste. Ved å kombinere skattelettelse til de aller rikeste med økte avgifter for vanlige folk har regjeringen bidratt til større forskjeller og en stadig større sentralisering av penger til de rikeste områdene i Norge.

Senterpartiet vil at folk som tjener lite, skal få beholde en større del av lønna si. Samtidig kan de med høy inntekt bidra noe mer til å finansiere fellesskapet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiets forslag til alternativt statsbudsjett vil gi redusert inntektsskatt for de som tjener under 750 000 kroner i året. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å øke en rekke fradrag som kommer vanlige folk til gode, blant annet pendlerfradraget, fiskerfradraget, sjømannsfradraget og jordbruksfradraget.

Et viktig mål med skattepolitikken er å finansiere velferdsstaten og videreutvikle sterke samfunnsinstitusjoner som gir enkeltmennesket trygghet og muligheter til selvutfoldelse og til å skape et godt liv. Samtidig er det viktig å finne riktig balanse mellom behovet for fellesskapsløsninger og hensynet til å unngå unødvendig byråkrati og skattebyrder for enkeltmennesker og bedrifter.

Disse medlemmer viser til at en person med gjennomsnittlig inntekt får ca. 2 400 kroner i skattelette med Senterpartiets skatteopplegg.

Et sentralt trekk ved Senterpartiets skatte- og avgiftspolitikken er at den er særlig utformet for å legge til rette for aktivitet i hele landet. Senterpartiet mener at verdiene best skapes der folk bor, og da må skatte- og avgiftspolitikken legge til rette for dette. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett bruker nærmere en halv mrd. kroner på å styrke fradragene for pendlerne. Alle skal tjene på å bidra – og de som strekker seg ekstra langt og har lang reisevei til jobb, skal få en rimelig kompensasjon for dette.

Disse medlemmer fremhever at tabellen under viser at folk flest tjener på Senterpartiets skattepolitikk.

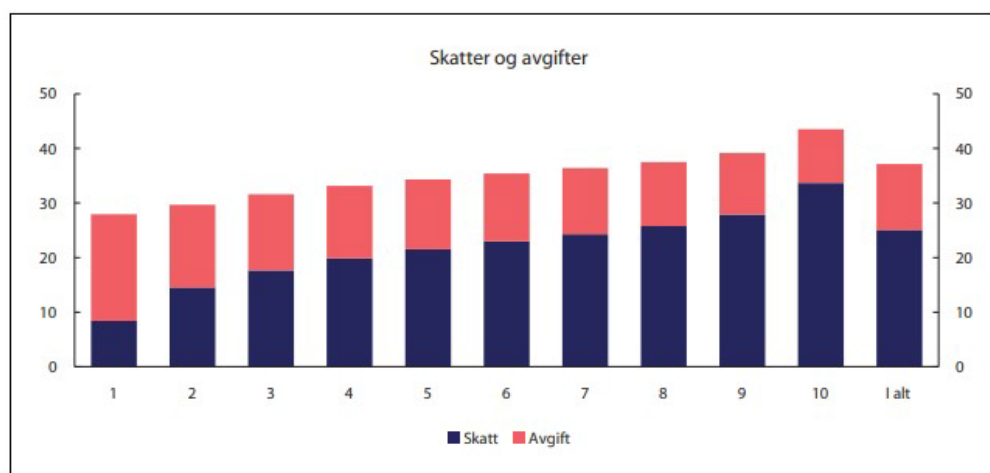
Tabell 1. Senterpartiets opplegg for 2021 sammenlignet med regjeringens opplegg for 2021

Bruttoinntekts- intervall inkl. skatte- frie ytelser	Antall	Gj.snittlig bruttoinnt.	Skatt	Endring i inntektsskatt	Endring i skatt	Herav endr. formuesk.
	Personer	Kroner per person	Kroner per person	Kroner per person	Kroner per person	Kroner per person
0–149 999 kr	512 102	58 417	2 985	-32	313	345
150 000–199 999 kr	183 426	174 732	10 984	-174	-33	141
200 000–249 999 kr	293 907	224 571	17 371	-270	-224	46
250 000–299 999 kr	322 454	274 951	34 356	-490	-461	29
300 000–349 999 kr	361 801	324 523	52 970	-736	-708	28
350 000–399 999 kr	329 149	374 665	70 612	-1 015	-904	111
400 000–449 999 kr	324 740	424 980	88 734	-1 366	-1 203	163
450 000–499 999 kr	310 872	474 453	105 919	-1 741	-1 579	162
500 000–599 999 kr	546 993	548 242	130 264	-2 203	-1 999	204
600 000–749 999 kr	539 300	666 448	171 501	-2 396	-1 897	499
750 000–999 999 kr	366 057	853 011	248 230	1 240	2 433	1 193
1 000 000–1 999 999 kr	257 282	1 286 884	435 750	12 863	16 774	3 911
2 000 000–2 999 999 kr	25 531	2 372 507	893 467	34 323	54 327	20 004
3 000 000 kr og over	15 429	5 928 497	2 287 352	123 464	258 122	134 658

Lavere avgifter for folk og næringsliv

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet i tillegg til et mer omfordelende skattesystem foreslår en rekke avgiftslettelser som samlet utgjør en avgiftsreduksjon på 9,1 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag. Avgifter rammer de som tjener minst, hardest, uten å ta hensyn til lønnsnivå eller formue, noe regjeringens egne beregninger (jf. figuren under) tydelig demonstrerer. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet blant annet foreslår store avgiftskutt på lav moms og et kutt i matmomsen på 2,8 mrd. kroner.

Videre foreslår Senterpartiet å redusere elavgiften med 500 mill. kroner samt å redusere avgiften på biodiesel, noe som både er god miljøpolitikk og gir lavere bensin- og dieselpris for norske bilister. Disse medlemmer mener det er uforståelig at regjeringen foreslår å gjeninnføre flypassasjeravgiften mens flybransjen står midt inne i en dyp krise, og viser til at Senterpartiet foreslår en rekke andre avgiftslettelser som kan bidra til økt verdiskaping og nye arbeidsplasser i hele Norge. Senterpartiet mener du ikke skal straffes med høyere avgifter bare fordi du bor utenfor de største byene.

Figur 2.22 Skatt og avgift per person i prosent av ekvivalent inntekt. 2020-regler. Prosent

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Trygghet i fellesskapet i Norge under koronapandemien

Disse medlemmer påpeker at koronapandemien har satt hele vårt samfunn på prøve. Disse medlemmer mener at regjeringens svar på koronakrisen

bærer preg av at den mangler en helhetlig plan for hvordan Norge skal berges gjennom krisen. Krisepakken som regjeringen har lagt fram, har kommet seint, vært for små og blitt avvirket for tidlig. Regjeringen har satt

bedrifter, kommuner og enkeltpersoner i en situasjon der de ikke har kunnet planlegge framover, fordi de ikke har kunnet stole på at fellesskapet ville stille opp dersom de skulle trenge det også neste uke, måned eller år.

Disse medlemmer mener at Norge trenger en mer langsiktig plan for å ta oss trygt gjennom krisen. Tiltakene som innføres, må være kraftfulle nok til å hindre pandemien i å spre seg og finmasket nok til at ikke arbeidsplasser, utdanning, omsorg, sosialt samvær og verdiskaping tar unødige skade. Disse medlemmer viser til at Senterpartiets forslag til budsjett inneholder omfattende tiltak som disse medlemmer mener er nødvendige for at vi sammen skal komme oss igjennom den krevende tiden vi er inne i.

Det er mange som nå er i en svært vanskelig situasjon og føler en stor uro – en uro som skyldes en situasjon de selv ikke bærer noe ansvar for. Senterpartiet er tydelige på at bedrifter som sliter på grunn av pandemien, skal få hjelp. Alle som frykter for arbeidsplassen sin, skal vite at fellesskapet stiller opp for dem. Tryggheten i fellesskapet er en av de viktigste verdiene det norske samfunnet er bygd på. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil ta Norge ut av krisen – det gjør vi best i fellesskap.

Disse medlemmer påpeker at koronapandemien har rammet mange deler av norsk næringsliv hardt,

og mange arbeidsplasser står i fare. I Norge er det tradisjon for at fellesskapet stiller opp når enkeltmennesker eller enkelte næringer trenger det. Det er vår styrke som samfunn og noe av det som gjør at fellesskapet står så sterkt i Norge. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener det trengs et kraftig løft for næringer, arbeidsplasser og folk som står i en vanskelig situasjon som følge av koronapandemien. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å bruke 32,4 mrd. kroner på en koronapakke som blant annet skal gå til tiltak for aktivitet og omstilling, til å kompensere reiselivet, kulturlivet og maritim sektor, til å sikre bedre ordninger for de som er permitterte og mottar dagpenger, og til å gi målrettede avgiftslettelser til næringer i krise. På øvrige budsjettområder legger Senterpartiet opp til netto ca. 3,4 mrd. kroner lavere utgifter enn regjeringen, noe som i sum innebærer en økt oljepengebruk på ca. 29 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag inklusive regjeringens forslag til krisepakke.

Disse medlemmer viser videre til Senterpartiets merknad i denne innstillingen om Nasjonalbudsjettet 2021 for en nærmere vurdering av situasjonen for norsk økonomi, utviklingstrekk innen sentrale bransjer og en nærmere begrunnelse for oljepengebruken som foreslås av Senterpartiet.

Senterpartiets koronapakke

Forsterkede og forlengede kompensasjonsordninger

Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Gjeninnføre ferietillegget til dagpenger	3 400	ASD
Videreføre forhøyede satser og særskilte regler dagpenger til 1. juli for permitterte	1 292	ASD
Herav:		
– Forhøyet sats til 80 pst. opp til 3 G frem til 1. juli	705	
– Oppheve 3 ventedager ved permittering	175	
– Videreføre særskilte dagpengeordninger for lærlinger	7	
– Videreføre redusert krav til tapt arbeidstid	205	
– Videreføre nedsatt krav til minsteinntekt	115	
– Rom for forlengelse av maksimal permitteringsperiode	85	
Forhøyet sats for dagpenger til 80 pst. opp til 3 G for arbeidsledige	120	ASD
Redusert arbeidsgiverperiode I ved permittering til fem dager (med statlig lønnsstøtte for dag seks til dag ti)	100	ASD
Utvide maksimal periode for mottak av dagpenger	800	ASD
Utsette arbeidsgiverperiode II til 1. mars	1	ASD
Videreføre kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere på 80 pst. til 1. juli	665	ASD
Forlengelse redusert arbeidsgiverperiode på tre dager ved koronasykefravær for arbeidstakere til 1. juli	925	ASD
Forlengelse sykepenger for selvstendig næringsdrivende og frilansere fra fjerde dag til 1. juli	75	ASD
Utvide maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker	150	ASD

Forsterkede og forlengede kompensasjonsordninger		
Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Styrke momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner	350	KUD
Videreføre kompensasjonsordning for arrangører og underleverandører	300	KUD
Krisepakke til mediene	60	KUD
Herav:		
– Forsterket støtte til lokalavisene	30	
Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier – tilskuddet til lokalradio	10	KUD
Gjeninnføre og forbedre kompensasjonsordning for lovpålagt vedlikehold	100	NFD
Utvide kompensasjonsordning for publikumsåpne arrangementer – (inkl. lukkede arrangementer)	300	NFD
Forlenge og endre kompensasjonsordning for bedrifter – varighet til 1. juli	5 000	NFD
Inkludering av flyselskap i den brede kompensasjonsordningen (1. sept.– 1. juli)	3 000	NFD
Gjeninnføre statlig tilskudd til ikke-statlige flyplasser	35	SD
Totalt til forsterkede og forlengede kompensasjonsordninger	16 683	

Avgiftslettelser relatert til covid-19		
Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Redusere matmoms til svensk nivå – fra 15 pst. til 12 pst. fra 1. april	-2 800	Skatt
Redusere merverdiavgiftens lave sats fra 12 til 6 pst. (transport, overnatting mv.)	-1 530	Skatt
Fritak for flypassasjeravgift ut 2021	-1 515	Skatt
Fritak flyselskaper og passasjerer for sikkerhetskontrollgebyr (security-avgift) til 1. juli	-270	SD
Totalt til avgiftslettelser relatert til covid-19	6 115	
Fondsavsetninger og garantier (under streken)		
Husbanken – øke lånerammen med 5 mrd. kroner	350	KMD
Etablere et grønt investeringsselskap (startkapital)	10 000	NFD
Øke kapitalinnskuddet Nysnø	300	NFD

Tiltak for aktivitet og omstilling		
Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Investeringer for å styrke forsvarsevnen som samtidig bidrar til aktivitet i Norge	980	FD
Herav:		
–Hærens behov for mer kampluftvern –NASAMS oppgraderes	100	
–Bygging av minerydderfartøy	500	
–Joint strike missile	60	
–Naval strike missile	100	
–Ny artilleriammunisjon og fyller opp beredskapsbeholdninger	50	
–Objektsikring i Forsvaret – tiltakspakke	40	
–Vedlikehold på Sjøforsvarets og Kystvaktens fartøyer	80	
–Tekniske oppgraderinger av bergepanser og ingeniørpanservogn	50	
Tilskuddsordning sykehjem grunnet covid-19 (smittefrie innganger, besøksrom mm.)	200	HOD
Bygge 3 000 nye studentboliger – dvs. 1 350 flere enn regjeringens forslag	92	KD
Regionale forskningsfond	20	KD
Styrke Energifondet	50	KLD

Tiltak for aktivitet og omstilling		
Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Aktivitetsstimulerende midler kommunene	2 000	KMD
Aktivitetsstimulerende pakke fylkene – fylkesvei	500	KMD
Satse på fylkesveiene (under fylkesrammen)	1 000	KMD
Øke tilskuddet til bredbåndsutbygging	236	KMD
Økte midler til bedriftsintern opplæring (BIO-midler)	250	KMD
Omstillingsmidler til kommuner særlig hardt rammet av covid-19	100	KMD
Verdiskapingstiltak for skogbruket (skogsbilveier og tømmerkaier)	100	LMD
Videreføre krisepakken for skogbruket inn i 2021	30	LMD
Tilføre penger til IBU-ordningen – investeringsvirkemidler	300	LMD
Oppheve taket for nettolønnsordningen og utvide til alle segment	693	NFD
Forskningsprosjekter i industrien	30	NFD
Styrke kondemnerings- og innovasjonslåneordningen	50	NFD
Styrke bioøkonomiordningen	50	NFD
Styrke miljøteknologiordningen	50	NFD
Innovasjon Norge – kapitalordning for fiskeindustri i Nord-Troms/ Finnmark	100	NFD
Forsterket støtte til omstillingsordningen for reiselivet (inkl. eventbransjen)	200	NFD
Satsing på nasjonal produksjon av legemidler/vaksiner. Forprosjekt.	30	NFD
Styrke markedsføringen av Norge som feriemål	10	NFD
Kondemneringsordning for offshorefartøy i Norge som aktivitetsfrem- mende tiltak	75	NFD
Innføre en ordning for å forsere ombyggingen av offshorefartøyer til lavutslippsfartøy	400	NFD
Øke midler til flom- og skredforebygging	300	OED
CCS Oslo Fortum Varme – sikre fremdrift og beholde kompetanse i prosjektet	30	OED
Økt kjøp av flyruter	310	SD
Riksveisatsinger på viktige transportkorridorer, inkludert fjerning av flaskehals	600	SD
Økt satsing på skredsikring riksveier	100	SD
Dekke inn etterslepet i bruprogrammet – tømmertransport	50	SD
Gi tilskudd til bygging av pendlerparkering	30	SD
Nye investeringer på jernbanen	330	SD
Satse på havner (bl.a. fiskerihavner) og farledstiltak	300	SD
Totalt til tiltak for aktivitet og omstilling	9 596	
Sum kompensasjonsordninger, avgiftslettelser og tiltak for aktivitet og omstilling		32 394

Mindre til byråkrati – mer til tjenester

Disse medlemmer mener det høye tillitsnivået mellom befolkning og forvaltning bør utgjøre grunnlaget for en tillitsreform i offentlig sektor. Ved forenklinger, redusert kontrollregime og avbyråkratisering i statsforvaltningen kan mindre av skattebetalernes penger gå til byråkrati og mer til velferdstjenester til folk i hele landet. Statlige etater og direktorater utøver i dag stadig større innflytelse i saker som krever politisk skjønn. For å unngå å undergrave tilliten til demokratiet og konsentrere makt bør denne myndigheten ivaretas av folke-

valgte. Derfor vil Senterpartiet føre en politikk som avbyråkratiserer og desentraliserer Norge.

Disse medlemmer mener regjeringens politikk bidrar til sentralisering av aktivitet og beslutningsmyndighet. Gjennom iverksatte reformer på mange samfunnsområder mister lokalsamfunn viktige offentlige tjenester. Myndighetsutøvelse flyttes over til statlige virksomheter og direktorater på bekostning av folkevalgt styring. Senterpartiet vil endre dette og er tydelige på at verdien av å desentralisere skal komme hele landet til gode.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for 2021 har lagt inn vesentlige økninger i bevilgninger til kommuner og fylkeskommuner samt til regionale utviklingsmidler og bygdevekstavtaler. Dette vil sikre tjenester nær folk og beslutninger nær folk på bekostning av unødvendig byråkrati og overstyring fra Oslo.

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens undersøkelse av konsulentbruk i staten (Dokument 3:6 (2016–2017)). Der fremkommer det at nesten 60 pst. av ansatte i statlige virksomheter mener politiske reformer er en av årsakene til innkjøp av konsulenttenester i offentlig sektor. Kjøp av konsulenttenester utgjorde i 2019 om lag 10,1 mrd. kroner i bruttobudsjetterte virksomheter ifølge finansministeren i svar til representanten Trygve Slagsvold Vedum, og i tillegg kommer konsulentbruk i nettobudsjetterte virksomheter. Den omfattende bruken av konsulenttenester er etter disse medlemmers syn for høy og bør reduseres, noe Senterpartiet også følger opp i sitt alternative statsbudsjett.

Beredskap

Disse medlemmer mener man skal være trygg uansett hvor man bor i Norge. Da er det avgjørende med politi, ambulanser, brann- og redningstjeneste og sivilforsvar i hele landet. Forsvaret må være stort nok og godt nok rustet til å forsvare Norge. Disse medlemmer understreker at folk skal være trygge på at hjelpen kommer når de trenger den, og at Norge kan forsvares både i krig og krise. Senterpartiet mener at beredskapen i Norge i dag ikke er god nok. Derfor presenterer disse medlemmer en beredskapspakke på hele 4,2 mrd. kroner.

Senterpartiet mener at NATO fortsatt skal være en bærebjelke i norsk forsvarspolitik, men at Norge må ta et større ansvar for å ha et robust nasjonalt forsvar. Disse medlemmer påpeker at regjeringen i flere år har utsatt og nedprioritert helt nødvendige grep og investeringer i Hæren, Sjøforsvaret og Heimevernet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett prioriterer 1,1 mrd. kroner til å styrke disse forsvarsgrenene.

Disse medlemmer viser til at regjeringens politireform har medført at politiet har blitt sentralisert og forsvunnet ut av folks nærmiljø både i by og bygd. Disse medlemmer understreker at vi er avhengige av å ha et tilstedeværende og kompetent politi for å sikre tryggheten til folk i hele landet. Det er avgjørende at saker blir etterforsket og oppklart. Ellers vil tilliten til politi og rettsvesen svekkes. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å styrke politi og påtalemyndighet med 540 mill. kroner i sitt alternative statsbudsjett.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår 700 mill. kroner ekstra til lokalsykehus, ambulansetjeneste og fødetilbud i distriktene. I tillegg foreslår Senterpartiet en betydelig økning i kommunebudsjettene som kan gi grunnlag for styrket brannberedskap i hele landet.

Disse medlemmer viser til at matsikkerhet er en av bærebjelkene i samfunnsberedskapen, og at Senterpartiet foreslår å sette av 50 mill. kroner til å etablere beredskapslager for matkorn, 15 mill. kroner til å styrke matforsyningsberedskapen samt 24 mill. kroner til bekjempelse av antibiotikaresistens innen matproduksjon og humanhelse.

Beredskapspakke

Tiltak	Mill.	Dep.
Grensekontroll. Styrke Tolletatens arbeid med grensekontroll	30	FIN
Tilpassing av infrastruktur på Andøya	55	FD
Styrke Hæren	800	FD
Styrke Heimevernet	200	FD
Styrke personellsituasjonen i Sjøforsvaret	100	FD
Driftsmidler til å opprettholde kapasiteten på overvåkingen av det norske territoriet og nordområdene, til P-3 Orion	20	FD
Investeringer for å styrke forsvarsevnen som samtidig bidrar til aktivitet i Norge	880	FD
Styrke lokalsykehus, fødetilbud og ambulansetjenesten	700	HOD
Styrking av politi- og påtalemyndighet (fordelt på ulike prioriteringer)	540	JD
Styrke Sivilforsvaret – dekke øvelser og kritisk etterslep av materiell	30	JD
Redusere kommunenes og de frivilliges egenandel for nødnett	20	JD
Øke reservestrømkapasiteten på 30 basestasjoner i nødnettet	3	JD
Øke støtten til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	2,5	JD
Øke støtten til Redningssselskapet – sikkerhet til sjøs	2,5	JD
Antibiotikaresistens. Gjennomføre tiltak mot antibiotikaresistens	10	LMD
Veterinærinstituttet– beredskap	12	LMD

Beredskapspakke		
Tiltak	Mill.	Dep.
Sikre veterinærberedskapen i distriktene	17,4	LMD
Starte opp arbeidet med å etablere beredskapslager for matkorn	50	LMD
Styrke matforsyningsberedskapen	15	NFD
Satsing på nasjonal produksjon av legemidler/vaksiner. Forprosjekt.	30	NFD
Øke midler til flom- og skredforebygging	300	OED
Økt satsing på skredsikring riksveier	100	SD
Satse på havner og farledstiltak	300	SD
Total beredskapspakke	4217	

Trygt familieliv

Disse medlemmer mener at familien er den viktigste enheten i samfunnet, og at gode og trygge familieforhold er sentrale for velferden til både barn og voksne. Senterpartiet satses på en rekke tiltak som skal gjøre hverdagslivet enklere for vanlige familier, samtidig som partiet har et ekstra fokus på de familiene som opplever særlige utfordringer. Barnas oppvekstvilkår i familien, barnehage, skole og i fritidsaktiviteter er avgjørende for en god barndom.

Senterpartiets alternative budsjett er ambisiøst og inneholder tiltak som vil tilrettelegge for gode tjenester nær folk – i hele landet. Gjennom en rekke satsinger i sitt alternative budsjett ønsker Senterpartiet å utjevne sosiale forskjeller samt sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge. Dette gjelder blant annet gjeninnføring av Finnmarks- og Svalbardtillegget i barnetrygden, styrke førstelinjen i Nav, øke støtten til barnebriller, forsterke det offentlige ansvar for barnevernstiltak, styrke psykisk helsehjelp, innføre gratis skolefrukt ved skoler med ungdomstrinn, styrke jordmortjenesten, øke midlene til ulike prosjekter for barn og unge fra lavinntektsfamilier og styrke kulturfeltet og frivillig sektor generelt.

Disse medlemmer vil understreke at det ikke er ønskelig med en utvikling der en stadig større andel av offentlige velferdstjenester eies og drives av kommersielle konsern. Senterpartiet vil styrke fellesskapsløsningene og mener at ansvar for og drift av viktige velferdstjenester fortsatt skal ligge hos kommuner og fylkeskommuner. Senterpartiet finner det uheldig at regjeringen fortsetter å legge aktivt til rette for bruk av anbud innen barnevernet.

Det er et økende behov for å styrke bemanningen i det kommunale barnevernet. Noen steder er det høy grad av gjennomtrekk, høyt sykefravær, stort arbeidspress og lang saksbehandlingstid. Dette er faktorer som påvirker både kvaliteten, ansattes arbeidsmiljø og muligheten til å yte gode og forsvarlige tjenester. Fellesorganisasjonen og Barneombudet har ved flere anledninger pekt på at barnevernet må få flere ansatte. Det er derfor uforståelig at regjeringen ikke tar disse signalene på alvor. Disse medlemmer viser til at det i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 ikke er noen tiltak

for å bedre situasjonen. Det mangler friske midler til flere stillinger i det kommunale barnevernet. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås det 230 mill. kroner til å øke bemanningen i det kommunale barnevernet.

Styrke arbeidet med psykisk helse i barnevernet

Disse medlemmer viser til at det er godt dokumentert at en høy andel av barn med tiltak fra barnevernet også har en høy forekomst av psykiske lidelser og et sammensatt behov for helsetjenester. Forskning viser at tre av fire barn og unge i barnevernsinstitusjon og halvparten av barn i fosterhjem har psykiske lidelser. Samtidig er det klare indikasjoner på at helsetilbudet til denne gruppen er utilstrekkelig. Barn og unges somatiske og psykiske helse må kartlegges før plassering for å unngå at uriktige tiltak velges. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil styrke psykisk helsehjelp i barnevernet, og foreslår å prioritere dette arbeidet med 10 mill. kroner. I tillegg foreslår Senterpartiet å styrke bemanningen til ettervern med 5 mill. kroner.

Kultur mangfold – bærebjelke i lokalsamfunnet

Disse medlemmer mener kultur mangfold er en bærebjelke i et lokalsamfunn. For å skape gode lokalsamfunn er det viktig med et rikt og variert kulturtilbud. Det må legges til rette for et mangfold av kulturaktiviteter og kulturuttrykk og for at hele befolkningen skal kunne delta i og oppleve kunst- og kulturlivet. Koronapandemien har gjort 2020 til et svært krevende år for kultursektoren. I en uforutsigbar tid trenger kulturlivet og frivilligheten forutsigbarhet fra det offentlige. Regjeringen har lagt frem flere krisepakker, men disse har bidratt til å skape mer usikkerhet enn ro. Kritikken har haglet når det gjelder både innretning og summene i kompensasjonsordningene for kultur, frivillighet og idrett. Varigheten på krisepakkene har vært for kort. Store deler av kulturlivet og frivilligheten har falt utenfor. Regjeringen har avgrenset kompensasjonsordningen til kun å gjelde organisasjoner med over 25 000 kroner i tapte inntekter og som mottar minst 60 pst. i statlig tilskudd. Dette betyr i realiteten at store deler av grasrotaktiviteten lokalt blir holdt utenfor. Grendehus, bygdehus og bydelshus er viktige møteplasser i lokalsamfun-

nene, men får ikke dekket sine inntektstap fordi de er organisert som selskaper med begrenset ansvar (BA) eller samvirkeforetak (SA).

Regjeringens tafatthet vitner om at den ikke fullt ut har forstått behovene til kulturlivet og frivillige organisasjoner. Senterpartiet mener det er helt avgjørende med tiltak som treffer bredden i Kultur- og frivillighets-Norge. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har en omfattende koronapakke med forsterkede tiltak for bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner. Disse medlemmer foreslår å bevilge 300 mill. kroner til videreføring av kompensasjonsordningen for arrangører og underleverandører. Disse medlemmer foreslår blant annet også å videreføre kompensasjon til selvstendig næringsdrivende og frilansere på 80 pst. frem til 1. juli 2021, videreføre lav momssats på 6 pst. i hele 2021 og å inkludere også ideelle aktører i kompensasjonsordningen for bedrifter.

Disse medlemmer mener vi så langt det lar seg gjøre, må sikre at kultur, idrett og frivillighet kan opprettholde et visst aktivitetsnivå, slik at befolkningen skal kunne delta i og oppleve idrett, kultur og andre frivillige aktiviteter.

Momskompensasjonsordningen for frivillige lag og organisasjoner må styrkes

Disse medlemmer fremhever viktigheten av å sikre frivillige lag og organisasjoner forutsigbarhet og gode økonomiske rammer. Staten skal ikke tjene penger på det arbeidet som utføres av frivillige organisasjoner. Koronapandemien har hatt en betydelig påvirkning på frivillige organisasjoner. Smitteverntiltak gir økt press på administrative ressurser og økte kostnader ved arrangement og aktiviteter. Disse medlemmer har forståelse for at mange vegrer seg for å planlegge arrangementer hvor de kan risikere å bære kostnader på grunn av avlysninger når restriksjonene kommer og går, alt etter svingninger i smittetallene. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett, hvor vi foreslår å øke rammen for momskompensasjonsordningen med 350 mill. kroner.

En stadig mediepolitikk

Disse medlemmer vil understreke at pressestøtten har vært en velfungerende og nødvendig ordning for å sikre mediemangfold i avismarkedet. Senterpartiet mener det er en grunnleggende demokratisk verdi at leserne har tilgang til ulike synspunkter og meninger i avislandskapet. Koronapandemien har vist hvor viktige mediehusene er både nasjonalt og lokalt. En del mediehus har klart seg godt, men mange har tapt store annonseinntekter, og noen har fått en kraftig knekk. Disse medlemmer viser til at regjeringen ønsker å omfordele pressestøtten fra de større riksdekkende, meningsbærende avisene til lokale medier og

innovasjonsprosjekter. Disse medlemmer mener dette er uklokt, spesielt i en situasjon der mediene sliter med de økonomiske konsekvensene av koronapandemien. I tillegg opplever norske aviser store omveltninger på andre områder. Overgangen fra papir til digitale aviser, nye forretningsmodeller og automatisering er eksempler på endringer som fordrer nye løsninger. Medie-Norge trenger tid til å omstille seg. Lokalavisene må få et løft, men uten at dette rammer de meningsbærende avisene. Vi må fortsatt tilrettelegge for et rikt mediemangfold, og derfor foreslår disse medlemmer 30 mill. kroner i hjelpepakke til lokalavisene. Den totale mediepakken i Senterpartiets alternative budsjett er 74 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Sats på norsk film

Disse medlemmer mener at kulturpolitikk også er næringspolitikk. Senterpartiet ser et stort potensial i norsk film. Incentivordningen for film har hatt store positive effekter. Utenlandske produksjonsselskaper som spiller inn filmer og serier i Norge, legger igjen betydelige beløp gjennom sysselsetting og bruk av opp-taksstedets infrastruktur (lokal filmbransje, overnattingssteder, varehandel, transportnæring, m.m.). Senterpartiet vil forbedre ordningen ved å stille krav om at norske produksjoner som får støtte fra Filmfondet, må spille inn filmene i Norge, slik at incentivordningen rent faktisk bidrar til å skape og sikre norske arbeidsplasser. Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningen til incentivordningen for film- og tv-produksjoner med 15 mill. kroner samt styrke regionale filmtiltak med 10 mill. kroner.

Kirke og trossamfunn

Disse medlemmer viser til at religion og livssyn er en grunnleggende dimensjon i mange menneskers liv. I tillegg til å være et trossamfunn er Den norske kirke også en viktig tradisjons- og kulturbærer. For å opprettholde kirkas tilstedeværelse lokalt gjennom et aktivt menighetsarbeid, prestetjeneste i alle sogn og trosopp-læring er det avgjørende å opprettholde en sterk og forutsigbar økonomi for Den norske kirke. Men det er like nødvendig med en sterk kommuneøkonomi, slik at kommunene kan ivareta sine oppgaver knyttet til lokalt menighetsarbeid, kirkegårder og vedlikehold. Dette er en forutsetning for en tilstedeværende folkekirke i hele landet.

Mindre ulikhet – nasjonalt og globalt

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet gjennom utenrikspolitikken ønsker å styrke folkestyret, sikre rettferdig fordeling, medvirke til trygg tilgang på mat og økt selvforsyning samt støtte opp om menneskerettighetene. Disse medlemmer vil understreke at sikker tilgang på mat er en grunnleggende menneske-

rett og en forutsetning for at samfunn skal lykkes. Senterpartiet vil legge til rette for et samfunn med mindre ulikhet både nasjonalt og globalt.

Disse medlemmer viser til at antallet mennesker i verden som sulter, igjen øker. Senterpartiet vil at Norge skal bruke mer ressurser på å gi flere mennesker sikker tilgang på trygg mat. En styrket satsing på landbruksbistand går som en grønn tråd gjennom Senterpartiets bistandsbudsjett. Disse medlemmer viser til at Verdensbanken har presisert at investeringer som tjener småbønder i landbruket, gir minst dobbelt så stor effekt som annen bistand med tanke på å få land ut av fattigdom. Senterpartiet foreslår på denne bakgrunn at 10 pst. av all bilateral bistand blir øremerket til landbruksbistand.

Disse medlemmer peker på at bærekraftsmålene om avskaffelse av sult og fattigdom, og å fremme god helse, er helt avgjørende dersom vi skal klare å nå de andre målene. Vinneren av Nobels fredspris i 2020, Verdens matvareprogram (WFP), er verdens største humanitære organisasjon og avgjørende viktig for å nå FNs bærekraftsmål én og to. Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 400 mill. kroner mer enn regjeringen til Verdens matvareprogram i 2021.

Covid-19-pandemien rammer verdens fattigste og mest sårbare hardt. For Senterpartiet er det viktig å styrke tiltak som reduserer tap av liv samt styrker samfunns håndtering av pandemien. Å sikre grunnleggende helsehjelp til sårbare mennesker er en viktig prioritering for Senterpartiet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener det er viktig at støtten til vaksinealliansen GAVI øker i 2021. Dersom verden skal lykkes med å nedkjempe pandemien, er det ifølge disse medlemmer nødvendig med økte ressurser til vaksinasjon, slik at vaksinedekningen blir universell. En styrket helse-system og bærekraftig finansiering av nasjonale vaksineprogram er en forutsetning for å lykkes med dette. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet støtter opp under WHO's globale lederskap og hjelpearbeid i møte med pandemien.

Trygge nærmiljø

Disse medlemmer vil arbeide for å sikre trygghet, rettssikkerhet og nærhet til tjenester for folk over hele landet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil prioritere politi og påtalemyndighet, domstoler, kriminalomsorg, samfunnssikkerhet og frivillige organisasjoner som arbeider kriminalitetsforebyggende eller i redningstjenesten.

Disse medlemmer vil vise til at det er en hovedoppgave for staten å sørge for innbyggernes trygghet og samfunnets sikkerhet. For å styrke beredskapen fremmer disse medlemmer en rekke forslag, inkludert opprettelse av politihelikopterbase i Nord-Norge, opprettelse av lensmannskontor og politiposter, ytterligere

oppbemanning av politiet, styrking av Nødnett og opprustning av Sivilforsvaret. De offentlige beredskapsaktørene er avhengige av et godt samarbeid med ideelle organisasjoner, stiftelser og frivillige.

Disse medlemmer mener de frivillige aktørene er en stor ressurs og en viktig del av landets totalberedskap, og viser til at Senterpartiet foreslår en økt satsing på de frivillige organisasjonene i redningstjenesten i alternativt statsbudsjett for 2021.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en styrking av straffesakskjeden gjennom en satsing på politiet og påtalemyndigheten, domstolene og kriminalomsorgen. Straffesakskjeden opplever stadig økt belastning, straffesaksrestansene har ikke gått ned gjennom nærpelitireformen, det er trangt økonomisk handlingsrom, og ikke minst har store endringer i justissektoren fått negative effekter som lang liggetid på straffesaker hos politiet, hyppige utsettelse av rettsmøter mv.

Disse medlemmer understreker at den sentraliserende nærpelitireformen har ført til en kraftig svekking av politiets arbeid mot organisert kriminalitet. Gjenger og kriminelle grupper basert i Østlandsområdet driver med utstrakt kriminell virksomhet innenfor en rekke bransjer og står for stor omsetning av narkotika og menneskehandel. Disse medlemmer viser til representantforslag fremsatt av representanter fra Senterpartiet om opprettelse av en dedikert gjengenhet ved Kripos for å koordinere arbeidet mot organisert kriminalitet mellom politidistriktene og internasjonale samarbeidspartnere. Disse medlemmer viser til at det er behov for konstant oppmerksomhet knyttet til disse miljøene, slik at politiet får nok kapasitet til å sikre bevis og stille bakmenn for retten innen rimelig tid.

Disse medlemmer viser til at det de siste årene har vært en stor økning av arbeidslivskriminalitet og økonomisk kriminalitet. Vold, drap, ran, voldtekt og vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet som må prioriteres høyt i hele straffesakskjeden. Når publikum opplever at saker ikke blir prioritert og oppklart, blir tiliten til politi og rettsvesen svekket. I tillegg til en styrking av straffesakskjeden mener disse medlemmer at det er viktig å styrke de frivillige organisasjonene som driver kriminalitetsforebyggende arbeid, og som bidrar til at personer som har sonet i fengsel, kan bli gode naboer når de kommer ut igjen i samfunnet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en styrking av disse frivillige organisasjonene i alternativt statsbudsjett for 2021.

Et nært og tilstedeværende politi

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil at politiet skal være synlig og til stede der folk bor, enten det er på bygda, i et tettsted eller i en bydel. Senterpartiet er derfor imot den sentraliseringsreformen i politiet

som regjeringen nå gjennomfører. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å kutte i sentralt politibyråkrati og heller fordele midlene til politidistriktene. Disse midlene er foreslått brukt til kjøretøyinvesteringer, ansettelse av ferdigutdannede politifolk, øke opptaket av studenter til Politihøgskolen fra 400 til 550, styrking av grensekontrollen, etterforskning, påtalemyndigheten og organisert kriminalitet i politidistriktene.

Disse medlemmer understreker at påtalemyndigheten er navet i straffesakskjeden, og vil understreke behovet for at påtalemyndigheten settes i stand til å sikre hurtig saksgang for straffesakene. Det er behov for en kraftig satsing til påtalejuristene i politidistriktene, og Senterpartiet legger inn betydelige midler til dette i sitt alternative budsjett. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil skille ut budsjettet til påtalejuristene i egen budsjettpost i politiet for å synliggjøre omfanget, samt sørge for at påtalemyndighetene ikke tappes for ressurser for å finansiere andre satsinger i politiet.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i tillegg foreslår en styrking av Statens barnehus, inkludert oppretting av en «satellitt» av denne tjenesten i Møre og Romsdal. Barnehusene har en viktig rolle i etterforskningen av alvorlig kriminalitet, og disse medlemmer viser til at Senterpartiet er opptatt av at barn skal få like god hjelp uavhengig av hvor i landet de bor. I tillegg foreslår Senterpartiet en pakke for å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Styrke domstolene

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil opprettholde en desentralisert domstolstruktur for å

ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning. Disse medlemmer viser videre til at Senterpartiet mener det verken er nødvendig eller formålstjenlig å gjøre vesentlige endringer i strukturen for tingretter og jordskifteretter. Domstolene må være tilgjengelige for dem som trenger å oppsøke dem. Disse medlemmer mener krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i en desentralisert struktur som i en sentralisert struktur. Disse medlemmer viser til at rask avgjørelse av straffesaker styrker rettssikkerheten og er positivt for alle involverte parter. Disse medlemmer mener det derfor må være en prioritet å sette domstolene i stand til å holde måltallene for saksavvikling.

Disse medlemmer viser også til at Senterpartiet vil stanse utviklingen hvor mindre domstoler i distriktene blir tappet for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse». Disse medlemmer foreslår at de domstoler som i dag er enedommerembeter, får tilført faste dommerressurser fremfor dommerfullmektiger, som er praksis i dag, og dermed får opparbeidet og beholdt kompetanse samt minsker sårbarhet for sykdom og annet fravær i de minste domstolene.

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet mener at de ordinære domstolene og jordskiftedomstolene må styrkes med mer personell. I tillegg må samtlige tingretter inkluderes i prosjektet «Digitale domstoler», som i dag kun omfatter de største tingrettene og domstolene som har gått med på å ha felles ledelse. Disse medlemmer vil også fremheve at Senterpartiet vil styrke prøveprosjektet med lyd- og bildeopptak i domstolene.

Styrking av politi- og påtalemyndighet

Tiltak	Mill. kroner	Dep.
Styrke politidistriktene med frie midler (foreslått fordeling, ikke øremerking)	335	JD
Herav:		
–Flere politistillinger	115	
–Styrke påtalemyndigheten	100	
–Styrke politidistriktenes arbeid mot organisert kriminalitet	30	
–Grensekontroll. Styrke politiets arbeid med grensekontroll isb. Tølletaten	40	
–Nye patruljekjøretøy	50	
Styrke nasjonale politikapasiteter	130	JD
–Politihelikopter i Nord-Norge	30	
–Gjengenhet mot organisert kriminalitet ved Kripas	100	
Styrke barnehusene (inkl. oppretting av satellitt i Kristiansund)	10	JD
Opprette lensmannskontor og politiposter	30	JD
Styrke politiet på steder med områdeløft	15	JD
Arbeidslivskriminalitet. Styrke politiet (Kripas, Økokrim og a-krimsentre)	20	JD
Total styrking av politi og påtalemyndighet	540	

Kriminalomsorgen

Disse medlemmer ser behovet for å forbedre kriminalomsorgen. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at store strukturendringer ikke er løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Disse medlemmer registrerer at regjeringens nedleggelse av 262 soningsplasser har ført til at soningskøen har vokst de siste årene. Samtidig er det viktig å sørge for nok bemanning i fengslene for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal både virke allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlige liv etter endt soning. Disse medlemmer viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen, og ikke minst for å redusere bruken av isolasjon i fengsel. Disse medlemmer foreslår å gjenopprette Kleivgrend fengsel. Senterpartiet mener det er viktig å ta vare på fengsler som har praktisk rettede tilbud, slik som nettopp Kleivgrend. Disse medlemmer viser til at det vil være svært vanskelig å åpne denne typen tilbud på nytt dersom slike fengsel legges ned. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår midler i sitt alternative statsbudsjett for å opprettholde Kleivgrend.

Disse medlemmer viser til at det er et stort behov for egnede forhold for unge lovbrøyttere som i dag kun har til sammen åtte plasser på ungdomsenhetene i Eidsvoll og Bergen. Senterpartiet foreslår derfor å opprette en ny ungdomsenhet i Trøndelag etter samme modell som de to eksisterende ungdomsenhetene.

Retts hjelp

Disse medlemmer viser til at regjeringen nylig halverte reisefraværsgodtgjørelsen til advokater og sakkyndige. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener dette er et distriktsfiendtlig kutt som slår uforholdsmessig dårlig ut for dem som bor i distriktene, og som er avhengige av å kjøre bil over lange strekninger for å få gjort jobben sin. Disse medlemmer peker på at Senterpartiet mener at folk skal ha god tilgang til retts hjelp uavhengig av hvor de bor i landet, og har derfor foreslått en økning av reisefraværsgodtgjørelsen.

Beredskap i hele landet

Disse medlemmer viser til at nødetatene, kommunene og andre beredskapsaktører bruker Nødnett til trygg kommunikasjon. Det har imidlertid vist seg at Nødnett kan være sårbart. Flere steder i landet har folk opplevd at strøm, mobilnett og Nødnett har falt ut under storm. Det kan være flere årsaker til at Nødnett blir slått ut under slike hendelser, men ofte skyldes det strømbrydd og at mange av basestasjonene kun har få timers reservestromkapasitet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å styrke Direktoratet for

samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sitt arbeid med å øke reservestromkapasiteten for flere av basestasjonene til Nødnett, og foreslår derfor midler til å sikre dette. Disse medlemmer foreslår å redusere kommunenes og de frivillige organisasjonenes egenandel for bruk av Nødnett.

Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret er i beredskap for å beskytte befolkningen i krigssituasjoner og ved store krisehendelser. Sivilforsvaret har en viktig rolle som støttedfunksjon til nødetatene i fredstid, for eksempel ved ulykker og naturkatastrofer. Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret har et sterkt behov for økte ressurser, slik at det kan holdes flere øvelser for mannskapet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener det er behov for et sterkt sivilforsvar, og foreslår derfor en satsing på Sivilforsvaret i alternativt statsbudsjett for 2021.

Disse medlemmer viser til at politiets nasjonale beredskapssenter utenfor Oslo ble ferdigstilt i 2020 og blant annet har fått tre politihelikoptre som kan dekke Sør-Norge. Disse medlemmer understreker at denne kompetansen må komme hele landet til gode, og foreslår derfor å opprette politihelikopterbasen i Nord-Norge, Midt-Norge og på Vestlandet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår iverksetting for å etablere den første politihelikopterbasen i Nord-Norge i 2021.

Boligpolitikk

Disse medlemmer mener bolig er et velferdsgode på linje med arbeid, helse og utdanning. En trygg og stabil boligsituasjon er en nødvendig ramme rundt alle menneskers liv. Det er et mål for Senterpartiet at alle skal kunne eie sin egen bolig. Velfungerende markeder for dem som i kortere eller lengre perioder er best tjent med å leie bolig, må også sikres. Senterpartiet foreslår å øke lånerammen til husbanken med 5 mrd. kroner i sitt alternative budsjett for 2021.

Distriktpolitiske virkemidler

Disse medlemmer mener man må se sammenhengene mellom fordeling av tjenestetilbud, transport og infrastruktur, beredskap, bolig, arbeidsplasser og skatte- og avgiftspolitikken dersom man reelt sett ønsker å sikre utvikling av hele landet. Den smale distriktpolitikken i form av de distriktsrettede virkemidlene er et viktig supplement til en helhetlig politikk for hele landet.

Disse medlemmer viser til at det har foregått en storstilt sentralisering av arbeidsplasser, tjenestetilbud, økonomiske ressurser, makt og innflytelse i Norge under dagens regjering. Den samlede konsekvensen av sentralisering på en rekke samfunnsområder og kutt i de direkte distriktpolitiske virkemidlene rammer distriktene dobbelt opp.

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunene i forbindelse med regionreformen ble forespeilet en betydelig styrket rolle som regional utvikler. Likevel har regjeringen kraftig redusert virkemidlene til dette arbeidet i de senere årene. Skal fylkeskommunene være i stand til å fylle denne rollen, må finansiering følge med.

Disse medlemmer mener fylkeskommunene må få tilført midler slik at de er i stand til å fylle denne rollen. I motsetning til regjeringen, som de senere årene har mer enn halvert postene til regional- og distriktsutvikling, foreslår disse medlemmer å øke fylkeskommunenes midler til regional utvikling.

Ansvarlig og inkluderende

Disse medlemmer fremholder at Senterpartiet vil føre en ansvarlig og anstendig flyktning- og asylpolitikk som bygger på våre internasjonale forpliktelser, humane tradisjoner og vår nasjonale kapasitet. Disse medlemmer påpeker at vi alle har et ansvar for å motvirke utenforskap, arbeidsledighet, store sosiale forskjeller og segregering. For de som innvandrer til Norge, krever det at de ønsker å bli en del av det norske samfunnet, og at vi bruker tid, ressurser og oppmerksomhet på å ta dem vel imot og sikre at så skjer. For at både det internasjonale samfunnet og Norge skal være best mulig rustet til å håndtere migrasjonsbølger, må Norge ta et internasjonalt initiativ til en gjennomgang av internasjonale konvensjoner, slik at de kan stå seg over tid. En tilpasning av internasjonale konvensjoner til dagens forhold må ikke svekke retten til å søke beskyttelse fra krig og forfølgelse.

Disse medlemmer påpeker at integrering handler om å inkludere nyankomne innvandrere, flyktninger og asylsøkere i et fellesskap som er uavhengig av etnisitet, religion, språk, hudfarge og kultur. Integrering handler om å skape dette samholdet. Senterpartiet har som mål at alle skal ha mulighet til arbeid og deltakelse i det norske samfunnet. Språk og arbeid er nøkkelen til vellykket integrering. Et godt samfunn er et samfunn der mangfold blir sett på som en ressurs og et gode. Skolen, arbeidslivet og organiserte fritidsaktiviteter er viktige integreringsarenaer. Frivillige organisasjoner spiller en nøkkelrolle i integreringsarbeidet. Frivilligheten skaper de gode møteplassene hvor mennesker kan møtes til felles aktiviteter på tvers av ulikheter. Frivillige organisasjoner som engasjerer medlemmer i aktiviteter som fremmer inkludering og integrering, må gis gode vilkår.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener Norge skal bidra aktivt til å hjelpe og forbedre en håpløs situasjon for mennesker i nød og på flukt. Dagens system er ikke rettferdig for dem som trenger vår hjelp mest. Derfor ønsker disse medlemmer å prioritere kvoteflyktninger gjennom FN.

Et trygt og forutsigbart arbeidsliv for alle

Disse medlemmer mener at et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv. Full systemsetting, små lønnsforskjeller og et helhetlig velferdssystem er Senterpartiets overordnede mål i arbeidslivspolitikken. Koronapandemien har skjøvet hundretusener av nordmenn ut av arbeid og over på ytelser fra Nav. Under pandemien har det derfor vært viktig å sikre trygghet for inntekt for menneskene som ikke lenger har en jobb å gå til. Disse medlemmer mener at dagens situasjon viser at dette vil være nødvendig også langt inn i 2021.

Koronapandemien har hatt en stor påvirkning på arbeidslivet i Norge

Disse medlemmer viser til at det norske arbeidsmarkedet har blitt dramatisk endret i løpet av noen få måneder. Nav oppgir at over 586 000 personer har søkt om dagpenger siden starten av koronapandemien, der over 449 000 av søknadene er fra permitterte. Nedstengingen av samfunnet førte til omfattende permitteringer, oppsigelser og konkurser. I denne situasjonen var det viktig å etablere et sikkerhetsnett som tok imot de som falt ut av arbeidslivet, samt de som fikk det enda vanskeligere med å få seg en jobb.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i denne situasjonen har vært en pådriver for å styrke ytelsene til arbeidsledige og arbeidssøkere. Da regjeringen ikke ville lage en lønnskompensasjonsordning og ekstra inntektssikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende, stilte Senterpartiet opp. Det vil Senterpartiet fortsette å gjøre også i 2021. Derfor har Senterpartiet gjennom pandemien foreslått å øke satsene for dagpenger, forlenge perioden en kan motta arbeidsavklaringspenger, og utvide retten til omsorgspenger.

Disse medlemmer påpeker at ledigheten fortsatt er svært høy, og utsiktene til jobb og en normal hverdag er fjerne for mange. I Senterpartiets alternative budsjettforslag foreslås det å forsterke en rekke ytelser i forhold til regjeringens forslag til budsjett for 2021, slik at de økonomiske belastningene ved pandemien fordeles mest mulig rettferdig. Derfor vil Senterpartiet i første omgang videreføre de særskilte reglene for dagpenger til 30. juni 2021. Dette innebærer en lavere inntektsgrense for å ha rett til dagpenger, lavere krav til tapt arbeidstid, forhøyede satser på dagpenger og rett på dagpenger for lærlinger. Senterpartiet foreslår også å videreføre kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere, men med en økning til 80 pst. dekning fram til 1. juli 2021, samt å forlenge redusert arbeidsgiverperiode på tre dager ved koronasykkefravær for arbeidstakere og å forlenge sykepenger for selvstendig næringsdrivende og frilansere fra fjerde dag til 1. juli 2021. Mens regjeringen vil fase ut disse

endringene, mener disse medlemmer folk fortsatt har behov for et forsterket sikkerhetsnett.

Forsterkede kompensasjonsordninger under ASDs område		
Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Videreføre forhøyede satser og særskilte regler for dagpenger til 1. juli for permitterte	1 292	ASD
– Forhøyet sats til 80 pst. opp til 3 G frem til 1. juli	705*	
– Oppheve 3 ventedager ved permittering	175*	
– Videreføre særskilte dagpengeordninger for lærlinger	7*	
– Videreføre redusert krav til tapt arbeidstid	205*	
– Videreføre nedsatt krav til minsteinntekt	115*	
– Rom for forlengelse av maksimal permitteringsperiode	85*	
Forhøyet sats for dagpenger til 80 pst. opp til 3 G for arbeidsledige	120	ASD
Redusert arbeidsgiverperiode I ved permittering til 5 dager – med statlig lønnsstøtte for dag 6 til dag 10	100	ASD
Utvide maksimal periode for mottak av dagpenger	800	ASD
Utsette arbeidsgiverperiode II til 1. mars	1	ASD
Videreføre kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere på 80 pst. til 1. juli	665	ASD
Forlenge redusert arbeidsgiverperiode på 3 dager ved koronasykefravær for arbeidstakere til 1. juli	925	ASD
Forlenge sykepenger for selvstendig næringsdrivende og frilansere fra fjerde dag til 1. juli	75	ASD
Utvide maksimal periode for mottak av arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker	150	ASD
Totalt for ordninger under ASDs område	4 128	
Se samlet oversikt over kompensasjonsordninger på andre områder i Senterpartiets koronapakke		

Den ukontrollerte arbeidsinnvandringen truer det norske arbeidslivet

Disse medlemmer påpeker at dagens ukontrollerte arbeidsinnvandring fra EØS-området utenfor Norden fører til at stadig flere norske arbeidere opplever større usikkerhet for sine lønns- og arbeidsvilkår. Norsk ungdom og mennesker med delvis arbeidsevne stiller svakere og svakere i kampen om arbeidsplassene.

Derfor går Senterpartiet inn for å utvide ordningen med lønnstilskudd til folk med delvis arbeidsevne, slik at langt flere av de som i dag står utenfor arbeidslivet, kan bli mer attraktive i det tøffe arbeidsmarkedet.

Disse medlemmer konstaterer at ukontrollert innvandring fra EØS-området utenfor Norden gir økt press på norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette presset er ulikt fordelt mellom yrkesgrupper, aldersgrupper og grupper med ulik arbeidsevne. Taperne er arbeidstakerne som har dårlige norskkunnskaper, manglende formelle kvalifikasjoner og lav fagorganisering, og som dermed blir hengende etter. Det er ikke mulig å oppnå full sysselsetting og et velorganisert arbeidsliv samtidig som vi har en ukontrollert arbeidsinnvandring. Derfor er Senterpartiet den største pådriveren for at Norge må få kontroll på arbeidsinnvandringen fra EØS-området utenfor Norden.

Senterpartiet er åpen for forslag om å regulere arbeidsinnvandringen både slik at næringslivet får tilgang på kompetanse som ikke finnes i Norge, og at den norske arbeidslivsmodellen beskyttes mot ukontrollert arbeidsinnvandring. Senterpartiet ønsker å ta i bruk sikkerhetsklausulen i EØS-avtalen (artikkel 112) når ukontrollert arbeidsinnvandring fra EØS-området truer det norske arbeidsmarkedet.

Disse medlemmer viser til at EU nå etablerer det som på regjeringens språk kalles et «arbeidsmarkedsbyrå», mens EUs engelske navn er European Labour Authority (ELA). Rett oversatt betyr dette at de vil opprette en europeisk arbeidsmarkedsmyndighet. Formålet er å lage felles regelverk for arbeidsmarkedet i hele EU/EØS-området. Dette vil gradvis innebære en svekkelse av lønns- og arbeidsvilkår i Norge. I Norge har vi en sterkere fagorganisering, et mer forpliktende treparts-samarbeid, et mye høyere reallønnsnivå og en relativt sterkere arbeidsmiljølovgivning enn i EU-området. Derfor er Senterpartiet imot norsk medlemskap i ELA.

Arbeidslivskriminalitet hindrer rettferdig konkurranse

Disse medlemmer viser til at arbeidslivskriminaliteten har blitt grovere, og at omfanget har blitt større. Dette reduserer statens skatteinntekter betydelig, samtidig som trygdeytelser utbetales uriktig. I tillegg undergraver arbeidslivskriminalitet arbeidsforholdene

for arbeidsfolk og endrer konkurranseforholdene slik at seriøse bedrifter taper.

Disse medlemmer sier nei til sosial dumping på norske arbeidsplasser og mener derfor det må stilles krav om fast ansettelse med norske lønns- og arbeidsvilkår, og at det må dokumenteres sikkerhet for bosted for at personer utenfor Norden skal få arbeidstillatelse.

Disse medlemmer mener de ulike a-krimsentrene bør kunne dele all informasjon som gjelder organisert kriminalitet. Et velfungerende samarbeid krever informasjonsdeling og IKT-løsninger som legger til rette for deling av informasjon. Bekjempelse av arbeidslivskriminalitet krever klarere og mer entydige lovregler samt strengere reaksjoner. Senterpartiet vil fortsette å foreslå lovendringer som skal bidra til å avdekke ulovlig virksomhet, og gi Arbeidstilsynet nødvendige sanksjonshjemler.

Arbeidstilsynet må styrkes

Disse medlemmer viser til at Arbeidstilsynet har tilsynsmyndighet overfor mer enn 250 000 virksomheter i det landbaserte arbeidslivet og skal påse at virksomhetene ivaretar sitt ansvar etter arbeidsmiljølovgivningen, allmenngjøringslovgivningen og annet regel-

verk. Norsk arbeids- og næringsliv er preget av stadig hardere konkurranse som fører til press på arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Disse medlemmer mener regjeringens pågående omorganisering av Arbeidstilsynet i funksjonsområder i stedet for geografiske områder både medfører en sentralisering av ansatte, virksomhet og kontorer samt svekker Arbeidstilsynets mulighet til å gjennomføre stedlig tilsyn for å sjekke at virksomhetene tar ansvar for helse, arbeidsmiljø, sikkerhet og lønns- og arbeidsvilkår.

Disse medlemmer trekker derfor fram at Senterpartiet også i dette alternative budsjettforslaget styrker myndighetenes arbeid for å avdekke og forhindre arbeidslivskriminalitet, ved å blant annet styrke Arbeidstilsynet og Petroleurstilsynet slik at mindre av pengene deres skal brukes på byråkrati og mer på tilsynsaktivitet. Arbeidstilsynet vil med vårt forslag få 50 mill. kroner ekstra til tilsynsaktivitet, mens Petroleurstilsynet vil få 6,5 mill. kroner ekstra. Det er inspektørene som avdekker sosial dumping og svart arbeid gjennom gode kontrollrutiner som settes ut i livet ved inspeksjon på arbeidsplassene.

Arbeidslivskriminalitetspakke

Tiltak	Mill. kr.	Dep.
Styrke Arbeidstilsynet med 50 årsverk til inspektører	50	ASD
Petroleurstilsynet. Øke tilsynsaktiviteten med 5 inspektørårsverk	6,5	ASD
Styrke Skatteetaten inkl. a-krimsentre	50	FIN
Styrke politiet (Kripos, Økokrim og a-krimsentre)	20	JD
Øke fagforeningsfradraget til 4 700 kroner	161	Skatt
Totalt for arbeidslivskriminalitetspakke	287,5	

Et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv

Disse medlemmer poengterer at fram til 1994, da stortingsflertallet innlemmet Norge i EUs regelverk gjennom EØS-avtalen, hadde politiske vedtak i Stortinget gitt et mer velorganisert arbeidsliv i Norge sammenlignet med forholdene i sydeuropeiske land. Senterpartiet har fra vi fikk arbeidsmiljøloven i 1977, arbeidet for faste ansettelser og for å ha klare lovmessige avgrensninger for bruk av midlertidige ansettelser. Gjennom endringer i arbeidsmiljøloven med virkning fra år 2000 ble det imidlertid tillatt å bruke vikarbyråer i norsk arbeidsliv, både ved midlertidige oppdrag og ordinært arbeid. Vikarbyråer har etter hvert utviklet seg til å bli noe fundamentalt annet, nemlig bemanningsbyråer. Færre faste ansettelser og økt bruk av bemanningsbyråer har ført til at ansatte har mindre trygghet for arbeid og dermed arbeidsinntekt.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet derfor har framsatt en rekke forslag om å styrke arbeidsmi-

ljøloven som en vernelov samt fulgt opp LO-kongressens vedtak om at norske lover, forskrifter og tariffavtaler skal være overordnet EØS-regler og EU-lovgivning på arbeidslivsområdet. Stortinget vedtok i juni 2018 endringer i arbeidsmiljøloven som definerer at fast ansettelse er løpende og tidsbegrenset, og at arbeidstaker sikres forutsigbarhet for arbeid i form av et reelt stillingsomfang. Videre slo Stortinget fast at bemanningsbyråer måtte ansette folk i faste stillinger. Senterpartiet var en drivkraft bak disse lovvedtakene. Senterpartiet har videre fulgt opp disse og sikret at Arbeidstilsynet er gitt nødvendige lovhjemler for å kontrollere at bedriftene etterlever dette lovverket.

Disse medlemmer arbeider for at vikarbyråer skal erstatte dagens bemanningsbyråer. Det betyr konkret at § 14-12 annet ledd i arbeidsmiljøloven må strykes, og at § 14-12 første ledd bare kan benyttes for å dekke opp midlertidige stillinger i produksjonsbedrifter i henhold til arbeidsmiljøloven § 14-9 andre ledd bokstav b (vikariater).

Pensjonistene har rett på en trygg økonomi

Disse medlemmer viser til pensjonistene har vært tapere i fire av de seks siste trygdeoppgjørene. Senterpartiet vil endre gjennomføringen av trygdeoppgjørene ved at den årlige pensjonsreguleringen gjøres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Dagens underregulering på -0,75 pst. i forhold til lønnsveksten blir med det fjernet. Senterpartiet vil gi organisasjonene tilbake forhandlingsretten i trygdeoppgjøret. Trygdeoppgjøret skal så behandles av Stortinget i vårsesjonen, slik praksisen var til og med 2015.

Videre ønsker disse medlemmer å øke de minste pensjonsnivåene for enslige med 10 000 kroner fra 1. oktober 2021 med mål om at denne gruppen over en fireårsperiode skal få en vesentlig inntektsøkning.

Disse medlemmer vil oppheve samordningsfellen. Samordningsfellen (samordning av offentlig tjenstepensjon og alderspensjon fra folketrygden) fører til reduksjon og i verste fall et bortfall i tjenstepensjon for offentlig ansatte som står i jobb ut over 67 år pluss levealdersjustering. Også i offentlig sektor skal det lønne seg å stå i jobb så lenge som mulig.

Disse medlemmer mener at dagens minstepensjon er altfor lav, og prioriterer derfor økt minstepensjon for enslige alderspensjonister også i dette alternative budsjettet. Senterpartiet går imot regjeringens forslag om å fase ut en rekke etterlatteytelser, blant annet enkepensjonen. Etterlattepensjonene gir en viktig inntektssikring for sårbare grupper når deres nærreste går bort. Når regjeringen vil fase ut disse ytelsene, og begrunner det med et endret samfunn, har de en annen virkelighetsforståelse enn Senterpartiet. Disse medlemmer mener at disse gruppene fortsatt er utsatt, spesielt i dagens krevende arbeidsmarked, og erkjenner at gjenlevende ektefelle eller samboer som har lav egen inntekt eller pensjon, får en meget anstrengt økonomi uten etterlattepensjonene.

Arbeidsrettede tiltak for de svakest stilte

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det prioriteres at 500 flere personer kan få plass i varig tilrettelagt arbeid (VTA) sammenlignet med regjeringens budsjettforslag, som ledd i opptrapping av antall VTA-plasser. VTA-ordningen gir mennesker med varig nedsatt arbeidsevne mulighet til å delta i arbeidslivet og dermed mulighet til en meningsfull, aktiv og selvstendig hverdag.

Disse medlemmer mener det må sikres en sømløs overgang fra videregående skole til VTA-plass for alle ungdommer som har behov for dette.

Disse medlemmer mener omleggingen av ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP) ikke har fungert etter regjeringens hensikt. Oppfølgingen fra Nav er fortsatt i mange tilfeller så mangelfull at flere har behov for å få forlenget ytelsen ut over tre år. Det må

derfor gis større rom for skjønnsmessige vurderinger av den enkeltes behov for forlengelse av stønadsperioden. Det er spesielt avgjørende når mottakeren ikke er ferdig avklart fordi Nav og offentlig helsevesen ikke har oppfylt sine forpliktelser. Senterpartiet mener myndighet for vedtak og eventuell forlengelse av AAP-perioden må ligge hos det lokale Nav-kontoret, som har direkte kontakt med personen som trenger arbeidsavklaring.

Disse medlemmer går inn for å gjeninnføre ung ufør-tillegget og å heve minsteytelsen i AAP for mottagere under 25 år. I tillegg går disse medlemmer inn for å utvide maksimal periode for mottak av AAP som arbeidssøker i lys av den ekstraordinære situasjonen vi står oppe i. Denne vanskeligstilte gruppen har rett på en økonomi å leve av. Samtidig er Senterpartiets ambisjon at AAP skal være et effektivt system for avklaring til enten arbeid eller uføretrygd. Flertallet som gjennomfører en slik arbeidsavklaring, har delvis arbeidsevne ut over 50 pst. av full arbeidsevne. Disse har under dagens situasjon store vanskeligheter med å få seg jobb. Arbeidsgivere må derfor stimuleres til å ta inn disse menneskene i arbeid. Det kan skje ved at arbeidsgiver får et lønnstilskudd fra staten som dekker differansen mellom arbeidstakers arbeidsevne og full tarifflønn. Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett en kraftig økning av bevilgningen til ordningen med lønnstilskudd, slik at 10 000 nye personer kommer under ordningen i 2021.

Et Nav-nært folk

Disse medlemmer påpeker at trygdeskandalen har vist at menneskene blir små i møte med et stort system. Mennesker i en vanskelig livsfase møter saksbehandlere som ikke har myndighet til å ta beslutninger. I verste fall har man ikke noe Nav-kontor i kommunen sin. Med denne sentraliseringen og byråkratiseringen beveger Nav-systemet seg bort fra folk flest. Det norske samfunnet er bygd på at man skal bidra etter evne og få etter behov, men med utviklingen vi har sett i Nav, får færre og færre den hjelpen de trenger der de bor. Derfor vil Senterpartiet flytte stillinger fra spesialavdelingene i Nav fram til førstelinja, hvor det er fagfolk som møter menneskene som trenger hjelp. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås det å flytte 300 mill. kroner fra spesialavdelingene til førstelinja. Dette vil bidra til flere ansatte som daglig har kontakt med menneskene som oppsøker Nav for å få hjelp.

Disse medlemmer mener Nav-ansatte må få større myndighet og ansvar. De må vises større tillit til å ta avgjørelser i stedet for at sårbare mennesker kastes rundt i et tungrodd og uoversiktlig system. Det er fagfolkene ved det enkelte Nav-kontoret som best kjenner kommunens og bydelens innbyggere og situasjon. Senterpartiet mener at flere saker må løses lokalt ved at alle midlertidige ytelser innvilges ved det enkelte Nav-kon-

toret. Denne økte myndigheten til de lokale Nav-kontorene skal skje i samsvar med en overordnet ledelse som ivaretar Stortingets vilje.

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet mener alle kommuner skal ha minst ett Nav-kontor. Antall Nav-kontorer i landet har blitt redusert fra 423 i 2017 til 326 kontorer ved utgangen av 2019. Denne utviklingen er en gedigen sentralisering som stadig flytter tjenestene lenger bort fra folk. Kommunestyrene må aktivt engasjere seg i hvilke oppgaver den statlige delen av Nav-kontoret skal løse i kommunen eller bydelen.

Flere fast ansatte tolker

Disse medlemmer mener tolketjenesten er blitt for avhengig av frilanstolker. Senterpartiet mener det er behov for flere fast ansatte tolker i tolketjenesten for døve, døvblinde og hørselshemmede. Brukerne av tolketjenester får i dag ikke dekket tolkeoppdrag som tolketjenesten ikke har kapasitet til å dekke, og som frilanstolkene ikke vil ta. Det har vært tilnærmet ansettelsesstopp av faste tolker siden tidlig på 2000-tallet. Det er etter Senterpartiets syn derfor behov for å endre balansen mellom ansatte tolker og frilanstolker. Senterpartiet foreslår derfor å omprioritere 30 mill. kroner fra finansieringen av frilanstolker til flere fast ansatte tolker.

Reversering av regjeringens kutt i diverse tilskuddssatser

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å reversere regjeringens forslag til kutt i diverse tilskudd til mennesker som ikke har mulighet til å øke sine inntekter i særlig grad utenom ytelsessystemet, og som i utgangspunktet er i en sårbar økonomisk situasjon. Senterpartiet foreslår også i dette alternative statsbudsjettet prisjustering av en rekke tilskuddssatser som regjeringen nok en gang foreslår å kutte, som grunnstønad, tilskudd til høreapparater og aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år.

Senterpartiet styrker Forsvaret

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil sikre Norge som en selvstendig nasjonalstat med et sterkt folkestyre. Norge skal styres ut fra ønskene og interessene til norske borgere. Da må vi ha kontroll og styre selv over vårt eget land. Senterpartiets mål med forsvarspolitikken er å sikre et forsvar som kan forsvare norsk territorium, sikre nasjonale interesser og bidra til Nato-landenes sikkerhet sammen med våre allierte. Som de fleste andre Nato-land hviler Norges trygghet på støtte fra NATO gjennom artikkel 5. Samtidig er vi gjennom artikkel 3 forpliktet til å ha et godt utrustet forsvar og utvikle den individuelle og kollektive evnen vår til å motstå et væpnet angrep.

Disse medlemmer vil understreke at Norge står overfor en ny sikkerhetspolitisk situasjon. Ikke siden

slutten av den kalde krigen har Norge og våre allierte stått overfor et slikt omfang av sikkerhetsutfordringer; for staten, samfunnet og individet. Disse medlemmer viser samtidig til at alle grener i Forsvaret har store mangler på personell. Senterpartiet vil snu utviklingen og tilføre Forsvaret flere soldater. Disse medlemmer vil understreke at det må være et godt samarbeid mellom Forsvaret og andre beredskapssetater. Covid-19-pandemien har synliggjort at den nasjonale beredskapen ikke er god nok.

Disse medlemmer understreker at Norge risikerer å stå overfor et bredt spekter av trusler mot den nasjonale sikkerheten de neste årene. Eksempler på dette er press mot norsk territorium, hybridkrigføring, press mot nasjonal suverenitet over norske naturressurser eller omfattende og koordinert terror. Felles for alle disse truslene er at det behøves et bredt spekter av nasjonale kapasiteter for å håndtere dem. Det er makt-påliggende at det opprettholdes et sterkt norsk forsvar bygget opp av norske menn og kvinner med militær kompetanse.

Disse medlemmer vil styrke materiell og forsyningsberedskapen i Forsvaret i 2021. Dette vil bidra til å styrke beredskapen særlig for Hæren og Sjøforsvaret. Disse medlemmer viser til at i en tid med sammenfallende omstendigheter, behov og interesser knyttet til den globale pandemien og den sikkerhetspolitiske situasjonen vil Senterpartiet engasjere norsk industri til å støtte Forsvaret med beredskapsbygging. Disse medlemmer foreslår i budsjettet for 2021 å bevilge 880 mill. kroner mer til å forbedre forsynings- og materiellberedskapen i Forsvaret, noe som samtidig vil styrke norsk forsvarsindustri.

Hær og heimevern

Disse medlemmer påpeker at viktige investeringer i Hæren som inngår i NATOs krav til Norge, har blitt skjøvet ut i tid. Disse medlemmer viser til at det trengs store investeringer og flere soldater i Hæren. Dette tar Senterpartiet konsekvensen av og foreslår å øke bevilgningen med 800 mill. kroner til Hæren ut over regjeringens forslag. Hæren kan sette i gang arbeidet med å få på plass flere soldater og vernepliktige samt starte investeringer i stridsvogner og helikopter. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil videreutvikle Brigade Nord til en mekanisert brigade. Behovet for skyts for å kunne gi ildstøtte til Hæren vil øke i takt med oppbyggingen av Brigade Nord, og Senterpartiet vil derfor anskaffe mer ammunisjon samt framskynde etablering av kampluftvern for Hæren.

Disse medlemmer vil sikre et sterkt heimevern med tilstedeværelse i hele landet gjennom et løft for Heimevernet. Regjeringen har i sin periode lagt ned Sjøheimevernet og redusert Heimevernet med 5 000 soldater til 40 000. Regjeringen har heller ikke klart å fylle opp

den reduserte områdestrukturen i Heimevernet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å styrke Heimevernet med 200 mill. kroner for å sikre flere soldater, mer trening samt moderne våpen og utstyr.

Disse medlemmer fremhever at Senterpartiet ønsker et folkeforsvar – et forsvar av og for folket. Gjennom verneplikten sikres bredest mulig rekruttering til Forsvaret. Et folkeforsvar må ha plass til hele folket. De best skikkede og motiverte kan da velge å fortsette sin militære karriere etter avtjent verneplikt. Forsvarsviljen i det norske folk er høy, og norske folkevalgte må sikre et forsvar som gjør seg nytte av denne helt avgjørende ressursen.

Næringspolitikk for hele landet

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet fører en næringspolitikk som bygger opp under næringer der vi er sterke, og næringer som bygger på bruk av naturressurser. Politikken skal bidra til verdiskaping og arbeidsplasser i hele Norge. Senterpartiet vil føre en politikk som stimulerer flere til å starte egen bedrift, og satser på tilrettelegging for små og mellomstore bedrifter. Disse medlemmer mener regjeringens politikk rammer norske arbeidsplasser gjennom næringsforbud og en uforutsigbar, næringsfiendtlig avgiftspolitik.

Næringspolitikk i en krisetid

Koronapandemien skaper store utfordringer for næringslivet i Norge. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet siden pandemien inntraff, har vært en pådriver i Stortinget for å få på plass kraftfulle tiltakspakker. Senterpartiets mål er at ordinært levedyktige bedrifter og arbeidsplasser fortsatt skal finnes når vi er gjennom krisen. Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet i mange år har etterlyst en mer aktiv næringspolitikk. Nå er dette viktigere enn noen gang. Samspillet mellom det offentlige og næringslivet er nøkkelen til å redde norske arbeidsplasser og sørge for fortsatt verdiskaping i hele landet.

Pandemien har ført til akutt svikt i omsetningen, og virksomheter i flere bransjer går inn i 2021 med nær tomme ordrebøker. Dette gjelder også næringer der Norge er verdensledende. Faren er overhengende for at bedrifter i verfts- og leverandørindustrien vil gå tapt dersom de først tvinges til å stenge. I en uforutsigbar situasjon er næringslivet mer enn noen gang avhengig av målrettede tiltak som sikrer langsiktighet og forutsigbarhet. Disse medlemmer påpeker at regjeringen gjennom praksis, fortolkninger og snevre vilkår reduserer effekten av de helt nødvendige krisetiltakene som Stortinget vedtok i en tidlig fase.

Disse medlemmer mener regjeringens håndtering av krisen er preget av kortsiktighet og skaper usikkerhet. Pandemien vil ha store konsekvenser for

næringslivet også i 2021. Skal norsk næringsliv overleve krisen, holder det derfor ikke med kortsiktige tiltak, slik regjeringen legger opp til i sitt forslag til statsbudsjett. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet, i motsetning til regjeringen, vil sikre norske bedrifter den nødvendige økonomiske tryggheten som gjør det mulig å unngå et ras av konkurser og tapte arbeidsplasser. Deretter viser disse medlemmer til at Senterpartiet foreslår kraftfulle tiltak for økt aktivitet og omstilling bl.a. i maritim næring, ulike deler av industrien og innen bygg og anlegg. I sum innebærer Senterpartiets forslag til alternativt statsbudsjett nærmere 10 mrd. kroner i nye og forsterkede tiltak for aktivitet og omstilling i hele Norge.

Kompensasjonsordningen må styrkes og forlenges

Hardt rammende bedrifter og bransjer trenger forutsigbarhet for økonomiske tiltak så lenge pandemien varer. Disse medlemmer mener at de ekstraordinære inntektssikrings-, omstillings- og kompensasjonsordningene må styrkes og gis varighet minst frem til sommeren 2021. Det er særdeles viktig at det gjeninnføres en bred kompensasjonsordning for næringslivet. Regjeringen bærer et stort ansvar for at man ikke hadde en løsning klar for rask implementering, slik at kriserammede bedrifter kunne fått utbetalt krisehjelp raskt. Nå blir ikke krisestøtte for september utbetalt før tidligst mot slutten av januar 2021.

Disse medlemmer mener regjeringen og Framskrittspartiet dessverre også bidrar til å skape falske forhåpninger hos mange næringsdrivende når man gir inntrykk av at 70–85 pst. av faste uunngåelige kostnader nå vil bli dekket. Disse medlemmer påpeker at innretningen på ordningen medfører at mange hardt rammede virksomheter får liten eller ingen støtte på grunn av hvordan virksomheten er organisert, eierstruktur, selskapsform, hvilke faste kostnader som defineres inn under ordningen, etc. Eksempelvis kan en virksomhet få dekket leasingkostnader som en uunngåelig fast kostnad, mens de som eier virksomheten selv ikke kan få dekket avskrivninger og avdrag. På den måten belønner man virksomheter som har lite egenkapital, for eksempel som følge av høy utbytteandel. De som derimot gradvis har bygd virksomheten mer solid før krisen, og finansiert investeringer med en kombinasjon av egenkapital og lån, kommer dårligere ut.

Disse medlemmer understreker at mange av disse problemene med kompensasjonsordningen ble påpekt allerede da ordningen ble vedtatt i vår. Likevel har ikke regjeringen rettet opp i disse underveis, men derimot gjeninnføres og forlenges en ordning med store svakheter. Dette medfører klart urimelig forskjellsbehandling og vil også kunne påvirke konkurranseforholdene mellom aktører i samme bransje. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å tette hull og

rette opp svakheter gjennom at ordningen utvides med en rekke faste kostnader, bl.a. avdrag, avskrivninger, kostnader til minimumsbemannning og nøkkelpersonell innen økonomi, HR, renhold etc. Disse medlemmer viser videre til at Senterpartiet foreslår at også virksomheter som ikke har erverv til formål, må gis kompensasjon. I sum foreslår disse medlemmer 8 mrd. kroner ut over regjeringens forslag til forlengelse og forbedringer i kompensasjonsordningen, inkludert 3 mrd. kroner til luftfarten.

Reiseliv og luftfart

Reiselivsnæringen er en viktig næring i hele Norge og er spesielt utsatt for følgene av koronakrisen. Før koronakrisen var det ca. 170 000 som jobbet i reiselivsnæringen i Norge og en samlet omsetning på over 200 mrd. kroner. Disse medlemmer understreker at Senterpartiet ser behovet for målrettede tiltak mot alle deler av næringen. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å forlenge, endre og forsterke inntektssikrings-, kompensasjons- og omstillingsordningene, noe som er svært viktig for reiselivet. Regjeringen avslører manglende forståelse for alvoret i situasjonen når den foreslår å doble merverdiavgiften for reiselivet samtidig som flypassasjeravgiften foreslås gjeninnført. Disse medlemmer mener at denne momssatsen, som også omfatter transport og kultur, må holdes uendret på 6 pst. i hele 2021, og at flypassasjeravgiften ikke skal gjeninnføres i 2021. Videre vil disse medlemmer vise til at Senterpartiet foreslår 200 mill. kroner til omstilling i reiselivsnæringen og eventbransjen ut over regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer mener det er svært viktig å finne en rask løsning for pakkereisearrangørene, for eksempel gjennom GIEK, for å bidra til at garantimarkedet fungerer i 2021. Disse medlemmer vil følge opp dette gjennom budsjettbehandlingen i Stortinget og i nysalderingen for 2020.

Disse medlemmer påpeker at mange nordmenn har sin arbeidsplass i luftfarten, og at et velfungerende flytilbud er særdeles viktig for folk og næringsliv i et langstrakt land som Norge. Luftfarten ble umiddelbart og hardt rammet av krisen, men har fortsatt ikke fått noen kompensasjonsordning. Disse medlemmer mener at luftfarten må inkluderes i kompensasjonsordningen, og Senterpartiet foreslår 3 mrd. kroner til kompensasjon for luftfarten i sin krisepakke. I tillegg går Senterpartiet imot forslaget om økt CO₂-avgift på norsk innenriks luftfart og imot gjeninnføring av flypassasjeravgift i 2021, og disse medlemmer foreslår å holde momssatsen for reiseliv, transport og kultur på 6 pst. i hele 2021. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet samlet har tiltak for luftfarten på over 5 mrd. kroner i dette budsjettet.

Lovpålagt vedlikehold

Disse medlemmer viser til at regjeringen og Fremskrittspartiet ikke viderefører ordningen for dekning av lovpålagt vedlikehold for alpinanlegg og tivoli. Disse medlemmer mener at lave utbetalinger imidlertid ikke skyldes manglende behov, men en håpløs innretning av ordningen. Gjennomføring av myndighetspålagt vedlikehold er helt nødvendig for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, slik at disse aktørene skal kunne fortsette driften når smitterestriksjonene lettes. Senterpartiet foreslår derfor å endre ordningen, slik at den omfatter alt myndighetsbestemt vedlikehold for disse virksomhetene, inkludert vedlikeholdstjenester som kjøpes/leies inn og dokumenterte nødvendige lønnskostnader for virksomheter som utfører vedlikeholdet i egen regi. Videre viser disse medlemmer til at Senterpartiet foreslår å utvide perioden som legges til grunn for beregning av lovpålagte vedlikeholdskostnader, samt for gjennomføring av dette vedlikeholdet, til 30. juni 2021 og setter av 100 mill. kroner til dette i sitt alternative statsbudsjett.

Selvstendig næringsdrivende

Disse medlemmer påpeker at mange aktører i hardt rammende bransjer, slik som reiseliv, kultur, transport, eventbransjen m.fl., har fått god hjelp av inntektssikringsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere. Derfor mener disse medlemmer det er svært uforståelig at regjeringen ved flere korsveier har foreslått den avviklet. Disse medlemmer foreslår at ordningen videreføres minst frem til sommeren, og at kompensasjonsgraden igjen økes til 80 pst.

Publikumsåpne arrangementer og eventbransjen

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å opprette en ny støtteordning for store publikumsåpne arrangementer, herunder messer og matfestivaler. Kravet om at arrangementene skal være publikumsåpne, gjør at blant annet eventbransjen vil komme svært dårlig ut av ordningen. Åpningen for fagmesser over 350 deltakere endrer marginalt på dette. Inntektstapet vil være stort for disse aktørene uavhengig av om arrangementet var planlagt som et lukket eller åpent arrangement. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår at ordningen utvides til også å omfatte lukkede arrangementer planlagt for mer enn 100 deltakere, og at grensen for publikumsåpne arrangementer reduseres til 200. Videre må det presiseres at ordningen ikke begrenses til arrangementer avlyst som følge av direkte statlige pålegg, men generelt pga. smittesituasjonen og ringvirkningene av den. Ved beregning av faktisk dokumentert underskudd må alle dokumenterte kostnader, inklusive lønnskostnader, som eksempelvis et eventbyrå har hatt relatert til arrangementet, kunne inngå.

Disse medlemmer er kjent med at omreisende tivoli har blitt hardt rammet gjennom avlysningen av mange store publikumsåpne arrangementer. Som blant annet eventbransjen har disse hatt et massivt omsetningsfall i 2020, samtidig som de er blitt truffet svært dårlig av de krisetiltakene som regjeringen og Fremskrittspartiet så langt har gjennomført. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår at omreisende tivoli gis mulighet til å søke støtte fra ordningen for publikumsåpne arrangementer. I sitt alternative budsjett foreslår Senterpartiet å øke bevilgningen til ordningen med 300 mill. kroner for å finansiere de ulike justeringene som disse medlemmer foreslår.

Nei til salg av Norge

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet ikke synes det er likegyldig hvem som eier naturressursene og bedriftene i Norge. Tvert imot er norsk eierskap til jord-, vann-, skog- og fiskeressursene en suksesshistorie som er grunnlaget for den velferden og den rikdommen vi har i dag. Likevel har regjeringen tatt til orde for å la utenlandske investorer kjøpe norske evigvarende ressurser og selge ned statens eierandeler i viktige og samfunnskritiske bedrifter. Disse medlemmer mener dette er gambling med norske arbeidsplasser og vil svekke ressursgrunnlaget for norske bedrifter. Dessverre gjør koronakrisen en del bedrifter ekstra sårbare for utenlandske oppkjøp. Disse medlemmer mener at staten må være aktiv for å sikre norsk eierskap til bedrifter av stor samfunnsmessig betydning.

Industri

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet vil satse på norsk industri. Dessverre har industriens andel av verdiskapingen i Norge sunket fra 10 til 7 pst. fra årtusenskiftet til i dag. Senterpartiet mener denne utviklingen må snus, og etterlyser en mer offensiv industripolitikk. Nøkkelen i norsk industrihistorie er at vi har klart å ha kontroll over egen energipolitikk. Rike naturressurser vil fortsatt være vårt fremste konkurransefortrinn. Istedenfor å legge ned næringer mener disse medlemmer vi må videreutvikle eksisterende industri og teknologi på veien over i et grønt skifte. Men for å få til ny industrivekst og norske arbeidsplasser må staten stille opp med risikokapital og kompetanseutvikling og gjøre det mer interessant å investere norsk privat kapital i norsk industri og teknologi.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil bruke anbudssystemet til å øke etterspørselen etter norske industriprodukter. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås en rekke tiltak for å stimulere til industrivekst og teknologiutvikling, blant annet gjennom økte midler til miljøteknologiordningen. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet går imot regjeringens avgiftsøkning på naturgass til kjemisk reduksjon, elek-

trolyse mv. og foreslår å gjenopprette ordningen med startavskrivning i industrien for saldogruppe D (maskiner mv.). I Senterpartiets alternative budsjettforslag er det også andre viktige satsinger innen fiskeindustri, treforedling, verftsindustri, vaksineproduksjon m.m. For å imøtekomme industriens behov for kompetanseutvikling for egne ansatte foreslås det både å øke kapasiteten til etter- og videreutdanning i fagskoler, høyskoler og universitet samt 250 mill. kroner i økt støtte til bedriftsintern opplæring.

Det ligger store industrielle muligheter i karbonfangst og -lagring (CCS). For å realisere to CCS-prosjekter foreslår Senterpartiet å stille 1,5 mrd. kroner i økt garanti for CCS-prosjektet på Klemetsrud under forutsetning av ekstern finansiering samt 30 mill. kroner til videreutvikling av dette prosjektet.

Ja til norske sjøfolk og norsk maritim industri

Disse medlemmer mener det er viktig å legge til rette for at vi også i fremtiden skal ha norske sjøfolk. Norske sjøfolk er en forutsetning for hele den maritime næringen i Norge. Da må norske sjøfolk ha norske lønns- og arbeidsvilkår. Disse medlemmer påpeker at regjeringen svekker nettolønnsordningen og skaper usikkerhet om ordningen, stikk i strid med det som var formålet da ordningen ble lovfestet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å fjerne makstaket i ordningen samt å gjøre den gjeldende for alle sjøfolk om bord i alle fartøyssegmenter.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å øke sjømannsfradraget og bedre betingelsene for de som pendler eller bor borte fra hjemmet for å jobbe. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å styrke kondemnerings- og innovasjonslåneordningen, innføre en vrakpantordning som også inkluderer offshorefartøy, og innføre en ordning som kan forsere ombyggingen av offshorefartøy til lavutslippsfartøy. Dette vil bidra til sårt tiltrengt aktivitet ved norske verft og til en mer miljø- og klimavennlig norsk flåte. I tillegg foreslår Senterpartiet økt avskrivningssats for saldogruppe E (skip mv.). Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår 500 mill. kroner til minerydderfartøy samt økt vedlikehold av Sjøforsvarets og Kystvaktens fartøyer. I sum foreslår Senterpartiet en maritim pakke på ca. 2,9 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet innen skatt og avgift foreslår å fjerne CO₂-avgiften på LNG for gods- og passasjertrafikk i innenriks sjøfart, reversere økningen fra 2020 av CO₂-avgiften for fiske i nære farvann, samt ikke innføre kildeskatt på leiebetalinger til skip og rigger.

Maritim pakke		
Tiltak	Mill. kroner	Dep.
Øke tilskuddet til sysselsetting av sjøfolk (oppheve taket og utvide til alle segmenter)	693	NFD
Styrke kondemnerings- og innovasjonslånordningen	50	NFD
Kondemneringsordning for offshorefartøy i Norge som aktivitetfremmende tiltak	75	NFD
Ordning for forsert ombygging av offshorefartøyer til lavutslippsfartøyer	400	NFD
Arbeidslivskriminalitet. Petroleumstilsynet. Øke tilsynsaktiviteten med 5 inspektørårsverk	6,5	ASD
Bygging av minerydderfartøy	500	FD
Vedlikehold på Sjøforsvarets og Kystvaktens fartøyer	80	FD
Øke tilskuddet til Redningsselskapet – bedre sikkerheten til sjøs	2,5	JD
Ferge og båt – reduserte billettpriser ved overgang til klimavennlige fartøyer	200	KMD
Styrke arbeidet mot marin forsøpling	10	KLD
Styrke tiltak for å overføre gods fra vei til sjø	50	SD
Tilskudd til verdiskapingstiltak (kaier mv.)	50	LMD
Satse på havner (inkl. fiskerihavner) og farledstiltak	300	SD
Herav:		
–Andenes Havn	40	
–Borg havn	25	
–Forsere arbeidet med Stad skipstunnel	60	
Skatte- og avgiftslettelser		
Øke sjømannsfradraget til 85 000 kroner	-12	Skatt
Øke maksimal avskrivningssats for saldogruppe E (skip mv.) fra 14 til 20 pst.	-120	Skatt
Fjerne CO ₂ -avgiften på LNG for gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart	-115	Skatt
Ikke innføre kildeskatt for fysiske eiendeler (rigger mv.) nå	-200	Skatt
Totalt for maritim pakke	2864	

Fornybare ressurser

Disse medlemmer påpeker at bioøkonomi handler om å bruke grønt karbon fra jord, skog og hav. Det er behov for en betydelig satsing på forskning og utvikling av nye grønne løsninger gjennom bruk av nye fornybare ressurser.

Senterpartiet mener Nysnø (tidligere Fornybar AS) skal bidra til både verdiskaping, nye arbeidsplasser og miljøvennlige løsninger. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil øke kapitalinnskuddet i Nysnø med 300 mill. kroner. Samtidig styrker vi selskapet gjennom å redusere kravet til tapsavsetning.

Situasjonen i treforedlingsindustrien viser etter disse medlemmers syn med all tydelighet behovet for at kapitalstrømmene i langt større grad rettes mot industri som foredler grønt karbon. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å etablere et grønt investeringsselskap for å få fart på slik industrireisning og setter av 10 mrd. kroner i sitt alternative statsbudsjett som startkapital til et slikt selskap.

Disse medlemmer påpeker at bioøkonomiordningen er svært viktig for å utvikle nye løsninger med utgangspunkt i fornybare ressurser fra jord, skog og hav.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil styrke denne ordningen bl.a. for å øke bruken av tre i bygg og styrke klimatiltakene i skogbruket. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås det i tillegg flere ordninger som vil lette tilgangen på råstoff for treindustrien, slik som bruiprogrammet som skal fjerne flaskehalsen for tømmertransporten og støtte til skogsbilveier og tømmerkaier.

Bærekraftig skogbruk

Disse medlemmer påpeker at bærekraftig skogforvaltning både er god klimapolitikk, god næringspolitikk og god miljøpolitikk. Dette innbefatter bevaring av gammel skog, hogst, planting og stell. Senterpartiet vil føre en politikk som bidrar til at skogens klimapotensial skal kunne utnyttes bedre, og foreslår derfor i sitt alternative budsjett å styrke satsingen på gjødsling, planteforedling, mer og tettere skogplanting m.m. Skognæringa er også rammet av effektene av koronapandemien. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å videreføre krisepakken for skogbruket i 2021, slik at man sikrer aktivitet i skognæringa.

Romfart

Disse medlemmer mener romfart er en vekstnæring for fremtiden. Senterpartiet er derfor opptatt av å holde fremdriften i utviklingen av Andøya Space Center og vil i tillegg styrke de nasjonale følgemidlene til romfart. Dette vil sikre kompetanse i Norge, og det vil gi norske industriarbeidsplasser.

Små og mellomstore bedrifter

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet vil ha flere nye bedrifter i Norge. Vi må ha gode ordninger for å støtte opp under de som har gode ideer og vil utvikle sin egen arbeidsplass. Det er viktig å forenkle og avbyråkratisere hverdagen til bedriftene. Samtidig er det viktig å ivareta de selvstendig næringsdrivende som er hardt rammet av koronapandemien. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet stemte imot regjeringens partiene og Fremskrittspartiets svekkelse av inntektssikringsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere som ble gjennomført fra 1. november 2020. Tvert imot mener disse medlemmer at denne ordningen må styrkes og forlenges minst frem til sommeren 2021.

Fisk er fremtiden for kystsamfunnene

Disse medlemmer mener fiskeri- og oppdrettsnæringen skaper store verdier, og Senterpartiet mener fisken tilhører det norske folk og at ressursene må forvaltes på en måte som sikrer verdiskaping og arbeidsplasser i lokalsamfunnene langs hele kysten. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke tilskudd til næringstiltak i fiskeriene for å bidra til utvikling og økt lønnsomhet for fiskeri- og fangstnæringen. Disse medlemmer viser også til forslaget i Senterpartiets alternative statsbudsjett om å styrke føringstilskuddet og å øke tilskuddet til selfangst. Det foreslås en målrettet tilskuddsordning for reduserte klimagassutslipp fra sjarkflåten.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen har skrudd kraftig opp avgiftene for fiskeriene. Fritaket for CO₂-avgiften ble fjernet fra 1. januar 2020 uten at noen fiskere har fått utbetaling fra den midlertidige kompensasjonsordningen. Økningen i CO₂-avgiften er på om lag en kvart mrd. kroner årlig. I tillegg innføres det en ny kontrollavgift som utgjør 42 mill. kroner årlig. I tillegg varsles det at det i revidert budsjett skal innføres en fiskal avgift på fisk på 100 mill. kroner årlig. Senterpartiet er sterkt kritisk til at stortingsflertallet gjør fiskerinæringen til en melkeku for avgifter.

Disse medlemmer registrerer også at omleggingen av Havbruksfondet gjør at penger fra havbruksnæringen i stadig større grad sentraliseres fra vertskommunene og inn i statskassen. Senterpartiet støtter ikke en slik omlegging.

Styrket verdikjede fra jord til bord

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil øke norsk matproduksjon og satse mer på landbruk. Partiet foreslår derfor kraftfulle tiltak i hele verdikjeden fra jord til bord. Disse medlemmer ser med bekymring på konsekvensene av regjeringens landbrukspolitikk.

Disse medlemmer viser til at regjeringen ikke har fulgt opp forslaget om å innføre en fondsordning for landbruket, og Senterpartiet foreslår at en fondsordning etter modell av skogfondene må utredes, slik at det kan vedtas i revidert nasjonalbudsjett 2020.

Disse medlemmer viser til at en viktig del av industriarbeidsplassene i Norge er knyttet til mat og drikke. Senterpartiet mener en mer aktiv politikk for næringsmiddelindustrien vil føre til økt verdiskaping og flere arbeidsplasser. Senterpartiet vil ha en politikk for å redusere grensehandelen.

Disse medlemmer mener jordbruk og skogbruk er en viktig del av klimaløsningen, og Senterpartiet vil jobbe for redusert utslipp pr. produsert enhet mat. Det er uaktuelt for Senterpartiet å redusere norsk matproduksjon for å redusere de nasjonale utslippene.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen fortsatt ikke har fått på plass en reell kompensasjonsordning for bønder som er rammet av næringsforbudet som er innført for pelsdyrbønder. Det er en uverdigg måte å behandle mennesker på, og en skikkelig erstatningsordning må legges frem straks.

Disse medlemmer mener at et godt tiltak både for å fornye driftsapparatet i landbruket og sikre aktivitet i byggenæringen er å øke overføringene til investeringsmidler i landbruket. Disse medlemmer foreslår derfor en økt bevilgning på 300 mill. kroner til investeringsmidler i landbruket, uten krav om kapasitetsøkning.

Energi til hele Norge

Disse medlemmer viser til Senterpartiets forslag til satsinger på Olje- og energidepartementets område. Disse medlemmer prioriterer tiltak på dette området, både fordi det er viktig i arbeidet med å nå klimamålene Norge er forpliktet til, men også for å forebygge skader som følger av klimaendringene. I tillegg vil disse medlemmer vise til at Senterpartiet prioriterer betydelige løft på kjerneområder som lokal miljøberedskap og fordeling av naturressursene.

Utbygging av CO₂-håndtering

Disse medlemmer viser til at norsk fullskala utbygging av anlegg for karbonfangst og -lagring kan bidra til å redusere kostnadene og dermed til raskere utbredelse av teknologien internasjonalt. Disse medlemmer viser videre til at fullskala fangst og lagring av CO₂ vil være en viktig del av løsningen på klimautfordringen

globalt, og er en viktig forutsetning fremover for å nå målene forankret i Parisavtalen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen over lengre tid har bidratt til å skape usikkerhet rundt finansieringen av dette viktige arbeidet, men nå har presentert en løsning for å komme i mål med teknologien, med Norcems sementindustri anlegg i Brevik. Disse medlemmer ser positivt på at man nå har kommet videre fra stadige utsettelse og over i en realisering av prosjektet. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet hele veien har støttet opp om etablering og realisering av to fullskala anlegg for CCS. Disse medlemmer mener det er viktig å være tydelig på dette fordi det har vært klart signalisert fra næringen at man trenger to fullskala prosjekter for å etablere en helhetlig verdikjede. Disse medlemmer mener at realiseringen av CCS i Norge, i tillegg til å være en av vår tids største klimaprojekter, også bygger ny industri for fremtiden. Disse medlemmer vil påpeke at potensialet for arbeidsplasser både direkte og i tilknytningen til verdikjeden er betydelig. I tillegg til Fortum Oslo Varme og Norcem er flere anlegg aktuelle flere steder i landet, og understreker etter disse medlemmers mening bare betydningen av å satse bredt på dette området. I den forbindelse vil disse medlemmer understreke at Norcem og Fortum representerer to helt ulike, men særdeles viktige områder når det gjelder store utslipp. Der Norcems anlegg i Brevik står frem som representant for verdens sementindustri, en betydelig utslippsskilde i global sammenheng, representerer Fortum Oslo Varme på sin side en annen del av en industri som ikke har funnet sin åpenbare løsning på store utslipp og håndtering av ikke-fornybart avfall. Disse medlemmer vil vise til at det bare i Europa finnes om lag 400 anlegg av denne typen, noe som vil være avgjørende for lønnsomheten i Northern Lights.

Disse medlemmer vil understreke at selv om det er gjort en betydelig investeringsbeslutning, så er den avgrensningen som er gjort med tanke på Fortum Oslo Varme en betydelig usikkerhetsfaktor. Disse medlemmer mener at det å søke støtte gjennom EUs innovasjonsfond ikke er en fullgod løsning dersom målet er gjennomføring av to fullskala anlegg for karbonfangst og -lagring. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke den statlige garantien slik at også Fortum omfattes og får forutsigbare rammer å gå ut fra fremover.

Disse medlemmer vil understreke hvor viktig det er med forutsigbarhet og langsiktighet knyttet til utvikling og investeringer i karbonfangstanlegg i industrien.

Redusert nettleie i distriktene

Disse medlemmer viser til at en stor del av verdiskapningen knyttet til vannkraftressursene våre skjer

i distriktene, og at nettleien paradoksalt nok ofte er dyrere her enn i byene.

Disse medlemmer viser til at en statlig tilskuddsordning tradisjonelt har bidratt til å jevne ut disse forskjellene, men at regjeringen i sine forslag til statsbudsjett for 2018 og 2019 foreslo å legge ned hele ordningen. Det ble pekt på at løsningen på problemstillingen var sammenslåinger og omorganisering av nettselskapene. Disse medlemmer merker seg at regjeringen nå har snudd og gjeninnfører ordningen med utjevning av overføringstariffer. Nå har regjeringen kommet tilbake med forslag om å gjeninnføre ordningen med utjevningsordning som skal være mer treffsikker, og har satt av 20 mill. kroner til dette. Disse medlemmer mener at dette er langt fra tilstrekkelig hvis målet er å sikre reell likebehandling og rettferdig nettleie, det er foreslått et beløp som vil omfatte i underkant av 30 000 strømkunder. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å bevilge 50 mill. kroner til dette formålet, slik at en betydelig større andel av nettselskaper, og drøyt 75 000 strømkunder over store deler av landet blir omfattet av ordningen. Slik vil regjeringens ordning etter disse medlemmers syn være i nærheten av å kunne omtales som en utjevningsordning.

Flom- og skredforebygging

Disse medlemmer viser til at vi vi opplever mer ekstremvær, mer nedbør, mer flom og ødeleggelser enn før. Disse medlemmer vil påpeke at i ei tid hvor stadig flere får merke klimaendringer direkte, så er ikke regjeringen i nærheten av å møte behovet som meldes. Disse medlemmer viser til at både enkeltpersoner, lokalsamfunn og næringsliv har store og tilbakevendende utfordringer og økonomiske tap knyttet særlig til ras og flomskader, og at verdifull matjord langs elvedrag trues blant annet på grunn av økte nedbørsmengder og mer overflatevann. Disse medlemmer mener dette tilsier økte bevilgninger på området, men merker seg at regjeringen i realiteten kutter på området. Dette til tross for at det meldes om store etterslep og mangel på midler til eksempelvis forebyggende prosjekter som er langt på overtid. Disse medlemmer viser til at både NVE og KS over flere år har meldt at regjeringens linje ikke gjør det mulig å iverksette tilstrekkelig med forebyggende – eller reparerende – tiltak på dette området, og dette etterslepet vokser naturlig nok for hvert år det ikke gis et skikkelig løft på bevilgningsiden.

Disse medlemmer kan ikke se det på annen måte enn at regjeringen undervurderer det store behovet for flomsikringstiltak og det langsiktige arbeidet med flom- og skredforebygging som det så klart uttrykkes behov for. Disse medlemmer vil understreke at alvoret i dette, da det ikke er noe som tyder på at vi vil oppleve mindre ekstremt vær i årene fremover. Disse

medlemmer viser i den forbindelse til at Senterpartiets alternative budsjett møter disse problemene med å foreslå å styrke bevilgningen til flom- og skredforebygging med 400 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for 2021.

Vannkraftbeskatning

Disse medlemmer viser til at vannkraften er en av Norges viktigste naturressurser. Ren og klimavennlig energi fra norske vassdrag har gitt Norge et forsprang på miljøvennlig kraft, og har en viktig historisk rolle knyttet til industrireisningen og norsk økonomi.

Det har vært et viktig prinsipp at de inntektene som skapes ved bruk av norsk vannkraft, skal deles, og at ved avståelse av naturressurser skal en del av verdiskapingen fra disse naturressursene komme lokalsamfunnene til gode. I praksis har derimot mange vannkraftkommuner stått overfor et stort inntektsbortfall, blant annet som følge av at kapitaliseringsrenten for vannkraft ikke er justert i tråd med markedsrentene de siste årene. Dette er en alvorlig situasjon for en rekke kommuner.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å nedjustere kapitaliseringsrenten for eiendomsskatt på vannkraftanlegg til 3 pst. Samtidig mener disse medlemmer at det fremover må fastsettes et forutsigbart beregningssystem for denne renten som tar hensyn til markedsrentene. Senterpartiet vil også øke naturressursskatten til 1,4 øre per kWh, herav 1,2 øre per kWh til kommunene, samt fjerne maksimumsreglene for eiendomsskatt på kraftanlegg. Dette vil sikre at kommunene også i fremtiden får en rimelig andel av kraftinntektene, både som en kompensasjon for avståelse av naturressurser og at kommunene tilrettelegger for verdiskaping som kommer hele landet til gode.

Senterpartiet har over lengre tid, i tråd med innspill fra kraftbransjen og vannkraftkommunene, tatt til orde for å gjøre det mer gunstig å investere i opprusting og oppgradering av vannkraftverk gjennom endring i friinntekten i grunnrenteskatten. Dette standpunktet fikk etter hvert også støtte hos et flertall på Stortinget. Disse medlemmer registrerer imidlertid at regjeringen i forslaget til statsbudsjett har lagt en alternativ modell for kontantstrømbeskatning på bordet, som ikke har vært gjenstand for noen offentlig utredning eller konsekvensvurdering blant annet når det gjelder kommunenes inntekter. Derfor er det svært viktig å følge nøye med på hvordan endringene slår ut i praksis, og disse medlemmer vil særlig understreke at vannkraftkommunenes andel av skatteinntektene ikke må svekkes verken på kort eller lengre sikt.

Elavgift

Disse medlemmer viser til at vannkraften vår er en felles ressurs som alle innbyggere skal nyte godt av. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen har

valgt å øke elavgiften med 3,5 øre ut over prisjustering i regjeringsperioden. Disse medlemmer vil understreke at de som blir rammet av dette, er familier, eldre og lavtlønte, og er sterkt kritisk til en slik usosial avgiftspolitik. Disse medlemmer vil også peke på paradokset i å avgiftsbelegge strøm på denne måten, når det er et stort fokus på å elektrifisere samfunnet. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett i den forbindelse, hvor det foreslås å redusere elavgiften med ett øre. Disse medlemmer merker seg det helt klare misforholdet mellom høyere strømregning for folk flest og lavere skatt for de aller rikeste, og vil understreke at dette er et utslag av en fordelingspolitikk som Senterpartiet er sterkt uenige i.

Fra symbolpolitikk til tiltak som virker

Disse medlemmer viser til at klimaendringene åpenbart er en av vår tids største utfordringer, og at spørsmålet derfor må bli hvilken klimapolitikk som virker best på dette problemet, og som kan bidra til at vi fremover går over til å bruke mindre fossilt karbon og mer grønt karbon.

Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet støtter opp om de internasjonale klimaforpliktelsene Norge har inngått i Parisavtalen, og at norsk klimapolitikk må være praktisk gjennomførbar, rettferdig og forståelig, for at vi skal greie å komme i mål. Disse medlemmer mener det er helt avgjørende at vi har en klimapolitikk som er rettferdig, både geografisk og sosialt.

Disse medlemmer vil i den sammenheng peke på at avgifter som legges på dem som ikke har alternativer, slik som drivstoffavgifter for de som ikke har råd til el-bil, ikke har mulighet til å bruke kollektivtransport eller ikke har tilgang på ladeinfrastruktur i sitt boområde, er eksempler på hva som ikke er god og samlende klimapolitikk. Disse medlemmer vil understreke at man ikke må straffe folk for å ikke benytte klimavennlige alternativ der de ikke finnes eller dette er så vanskelig å gjennomføre i praksis at det ikke fremstår som et faktisk alternativ. Disse medlemmer vil arbeide for en klimapolitikk der det er enkelt å velge klimasmart uten virkemidler som gjør hverdagen dyrere og vanskeligere for folk. Det har etter disse medlemmer aldri vært viktigere å dyrke frem de grønne alternativene enn det er akkurat nå.

Disse medlemmer mener det mest grunnleggende for klimapolitikken må være resultatet, nemlig at klimautslippene går ned. Disse medlemmer vil i den sammenheng peke på at det er et særlig behov for å fokusere på å få ned utslippene i transportsektoren, utvikle lavutslippsteknologi i industrien, satse offensivt på CO₂-håndtering og styrke Norges rolle som leverandør av fornybar energi. Disse medlemmer mener også at det er avgjørende for fremtiden at man legger

vekt på virkemidler som kan vri økonomien fra klassisk, forbruksbasert og lineær økonomi til en kretsløpsbasert økonomi. Senterpartiets alternative statsbudsjett inklu-

derer en klimapakke på drøyt 2 mrd. kroner, i tråd med disse ambisjonene.

Tiltak	Mill. kroner	Dep.
Klimapakke	2 033	
Tiltak	11 800	
Fondsavsetninger/garantier		
Øke tilskuddet til Klimasatsordningen i kommunene	80	KLD
Styrke Energifondet	50	KLD
Styrke kondemnerings- og innovasjonslånordningen	50	NFD
Kondepneringsordning for offshorefartøy i Norge som aktivitetsfremmende tiltak	75	NFD
Innføre en ordning for forsert ombygging av offshorefartøyer til lavutslippsfartøy	400	NFD
Innføre tilskudd til utskifting av båter i sjarkflåten (inntil 15 m)	40	NFD
Styrke miljøteknologiordningen	50	NFD
CCS Oslo Fortum Varme – sikre fremdrift og beholde kompetanse i prosjektet	30	OED
Ferge og båt – reduserte billettpriser ved overgang til klimavennlige fartøy	200	KMD
Øke støtten til klimaforskning innen husdyrproduksjon	10	LMD
Klimasmart landbruk – tilskudd til bruk av klimakalkulator og rådgivning	8	LMD
Gjenopprette ordningen «Kollektivtransport i distriktene» (KID)	10	SD
Gi tilskudd til bygging av pendlerparkering	30	SD
Nye investeringer på jernbanen	330	SD
Styrke tiltak for å overføre gods fra vei til sjø	50	SD
Gjeninnføre avgiftsfritak på biodrivstoff ut over omsetningskravet	-255	Skatt
Øke maksimal avskrivningssats for saldogruppe E (skip mv.) fra 14 til 20 pst.	-120	Skatt
Etablere CO ₂ -fond for næringstransporten	-500	Skatt
SKOGPAKKE (inngår i klimapakke)		
Tilskudd til verdiskapingstiltak i skogbruket (skogsbilveier og tømmerkaier)	100	LMD
Nytt tilskudd til skogplanting	30	LMD
Videreføre krisepakken for skogbruket inn i 2021	30	LMD
Gjennomføre klimatiltak i skogbruket (gjødsling, planteforedling, tettere planting m.m.)	30	LMD
Skogplanting på nye arealer som klimatiltak	50	KLD
Dekke inn etterslepet i bruprogrammet – tømmertransport	50	SD
Styrke bioøkonomiordningen	50	NFD
FONDSAVSETNINGER OG GARANTIER (inngår i klimapakke)		
Øke totalkapitalen i Nysnø	300	NFD
Etablere grønt investeringsselskap	10 000	NFD
CCS Oslo Fortum Varme – økt statlig garanti	1 500 ¹	

¹ Endringen gir ikke kronevirkning i 2021

CO₂-fond for næringstransport

Disse medlemmer viser til Senterpartiets klare utgangspunkt om hvor viktig det er å få på plass politikk og tiltak for de store utslippene. I den forbindelse vil disse medlemmer holde frem næringslivets NO_x-fond, og den suksessen dette har vært. Disse medlemmer viser til at fondet bygger på en modell hvor tilsluttede bedrifter i næringslivet betaler inn til fondet i stedet for å betale NO_x-avgift. En kan samtidig søke fondet om støtte til utslippsreducerende tiltak. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet lenge har sett behovet for at nettopp en slik lignende modell også bør

innføres for transportsektoren. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet over flere år har foreslått bevilgninger til dette formålet og denne modellen. Disse medlemmer viser til at næringslivet har hatt et ønske om å administrere et lignende fond for næringstransport, men at regjeringen på sin side har svart med å etablere Nullutslippsfondet under Enova. Disse medlemmer viser videre til at Nullutslippsfondet primært har rettet seg mot varebilsegmentet, og at det fortsatt mangler konkrete løsninger for tungtransporten. Et CO₂-fond for tungtransporten innenfor næringstransport, i tråd med næringslivets modell, vil kunne løse dette. Disse medlemmer vil i den sammenheng påpe-

ke at tall fra Miljødirektoratet viser at utslippene fra tunge kjøretøy og varebiler har økt mer enn utslippene fra personbiler siden 1990, og at disse kjøretøyene nå har nesten like høye samlede utslipp som personbiler. Det er derfor helt avgjørende at arbeidet med utslippsreduksjoner i denne sektoren kommer i gang. Disse medlemmer viser til at næringen selv vil kunne ta ansvar i dette arbeidet, og at det eksisterer en kjent modell som kan legges til grunn for arbeidet. Disse medlemmer foreslår å opprette et CO₂-fond for næringstransport etter modell av NO_x-fondet, med særlig vekt på tungtransporten. Disse medlemmer mener det er uforståelig at regjeringen ikke har møtt næringslivet på dette området, og at vi nå i praksis står uten en løsning for en sektor som står for store årlige utslipp. Disse medlemmer vil understreke betydningen av konkrete virkemidler for å nå målet om å utløse raskest mulig omstilling av norsk tungtransport, og mener dette er et slikt virkemiddel. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å sette av 500 mill. kroner til å etablere et CO₂-fond for næringstransport, med særlig fokus på tungtransporten.

Grønn omlegging

Disse medlemmer vil trekke frem kommunenes rolle i klimaarbeidet – både som myndighet, eier, innkjøper, tjenesteleverandør og pådriver. I kommunene er det også mulig å differensiere politikken etter hvilke utfordringer og muligheter som finnes lokalt, og kommunene eger seg derfor godt til gode, og lokalt tilpassede klimaløsninger.

Disse medlemmer viser til ordningen Klimasats, med formål å fremme klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner ved å støtte prosjekt som bidrar til reduserte utslipp. Disse medlemmer vil peke på at både små og store kommuner over hele landet har fått støtte til et mangfold av ulike klimatiltak, og at Miljødirektoratet melder om stadig flere og bedre søknader for å kutte utslipp, og at kommunene er stadig mer ambisiøse. Disse medlemmer mener dette understreket behovet for ordningen som gjør lokalt klimaarbeid over hele landet mulig. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ikke prioriterer lokale klimaløsninger som Klimasatsmidlene representerer i henhold til den økende aktiviteten og behovet og viser til Senterpartiets forslag om å styrke ordningen med 80 mill. kroner i alternativt budsjett i den forbindelse.

Skog som klimanøkkel

Disse medlemmer mener at skogen er en så viktig del av klimaløsningen at vi ikke kan fortsette vår skogpolitikk slik regjeringen legger opp til nå. Disse medlemmer vil understreke at det går altfor sent, og at vi derfor ikke greier å bruke skogressursene våre så aktivt at vi kan ta ut den klimanytten det er potensial for.

Disse medlemmer mener videre at regjeringen har gjort alt for lite for å legge opp til aktiv bruk og forvaltning av norsk skog, og i stedet har konsentrert seg utelukkende om å verne den. Derfor mener disse medlemmer det er helt nødvendig med et krafttak for skogplanting, og at det må skje nå. Disse medlemmer viser i den sammenheng til at Senterpartiet foreslår en opptrappingsplan på dette området over de neste 10 årene, og videre foreslår å bevilge 340 mill. kroner til en samlet skogpakke, hvor skogplanting på nye arealer er en del av satsingen.

Disse medlemmer vil peke på at skogen ikke bare gir klimaeffekt når den står på rot. Dersom hogst foregår på riktig tidspunkt, altså når skogen er hogstmoden, kan biomassen brukes til å produsere en rekke klimavennlige produkter. Disse medlemmer vil videre peke på at alt som kan lages av olje, i fremtiden kan lages av tre, og at dette gir oss fantastiske muligheter. Disse medlemmer mener at dette bare understreker at skog og tilgang på bioressurser er et klimafortrinn som det er helt nødvendig at Norge utnytter til vår fordel i en helt nødvendig omstilling av næringslivet. Disse medlemmer er derfor sterkt kritisk til at regjeringen ikke legger opp til en mer offensiv bruk av skogen, bedre virkemidler og økt fokus på det grønne karbonet skogen produserer.

Disse medlemmer vil vise til EUs klimaregelvek og regneregler for skog, og usikkerheten som ligger i dette knyttet til Norges konkrete muligheter til å nytte skogressursene i klimaarbeidet. Senterpartiet har ved flere anledninger vært klare på at regjeringen må sørge for at Norge kan utnytte det handlingsrommet som ligger i EU-regelverket, slik at vi kan bruke skogens fulle potensial i det grønne skiftet, og disse medlemmer vil understreke hvor viktig dette er. Særlig fordi en slik usikkerhet kan ha innvirkning på hvordan skogbruket innretter seg fremover. Disse medlemmer synes dette, sammen med mangelen på en klar plan for hvordan skogen skal brukes i klimaarbeidet, er bekymringsfullt, men merker seg at regjeringen ikke synes å dele denne bekymringen. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår 50 mill. kroner til skogplanting på nye arealer som klimatiltak for å komme i gang med en aktiv politikk hvor skog er en viktig del av klimaløsningen.

Bedre naturforvaltning

Disse medlemmer viser til sitt utgangspunkt om at rovdyrforvaltningen skal være en del av den helhetlige natur- og miljøforvaltningen i Norge, fordi en forsvarlig og aktiv forvaltning gjør at vi kan benytte naturressursene over hele landet. Disse medlemmer viser videre til at dette byr på store og økende utfordringer flere steder i landet, og at midlene til forebyggende og konfliktdependende tiltak i rovdyrforvaltningen derfor er svært viktige. Disse medlemmer vil under-

streke behovet for en rovdyrforvaltning som forholder seg til demokratisk fattede vedtak i Stortinget og ikke en praksis som gjennom stadig nye tiltak begrenser uttak i og regulering av rovdyrbestanden. Disse medlemmer vil understreke hvordan midlene til forebyggende og konfliktdeponerende tiltak i rovdyrforvaltningen dekker en rekke viktige tiltak, som kostnader til kompensasjon for kommunale jaktlag ved skadefelling og kompetansetiltak for jegere.

Disse medlemmer er spesielt opptatt av at det skal være mer midler tilgjengelig til konkrete tiltak som fungerer i områder der rovdyr, beitedyr og befolkning lever i konflikt, og at dette må innebære muligheten til å drive effektiv lisensjakt, like fullt som å drive ekstra tilsyn i beiteområder. Disse medlemmer vil understreke at det er behovet som må avgjøre tiltaket.

Disse medlemmer mener dette er en linje som bygger opp under det vi kjenner som en forsvarlig og langsiktig forvaltning av rovvilt i Norge.

Disse medlemmer vil understreke at den økte konfliktlinjen i dagens rovdyrpolitikk gjør det ønskelig å sette i verk mer omfattende tiltak enn det som blir gjort i dag, og at dette øker behovet for at tiltakene er så treffsikre og lokalt forankret som mulig. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett og forslag om å styrke tilskuddspotten til rovvilttiltak med 20 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets arbeid for at det tas skikkelig grep og handles når det gjelder den uønskede arten villsvin, som er på fremmarsj i Norge. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår at det settes av 5 mill. kroner til dette arbeidet, som må innebære en konkret plan for umiddelbar bekjempelse før stammen etablerer seg og vokser seg ut av kontroll.

Disse medlemmer vil understreke at det er avgjørende å få på plass en plan også for å holde villsvin ute av norsk fauna på lang sikt, og at slike planer må innebære muligheter for statlig jakt, tiltak som skuddpremie og tillatelse til bruk av egnet hund. Disse medlemmer viser til Senterpartiets forslag på området, jf. Innst. 9 S (2020–2021).

Marin forsøpling og vannmiljø

Disse medlemmer viser til at forsøpling i havet og langs strendene er et økende problem – både globalt og lokalt. Videre at det er spådd at det i 2050 vil være mer plast enn fisk i havet. Disse medlemmer viser til at plast i økende grad fører til død og lidelse hos sjøfugl, fisk og andre havlevende dyr, men at regjeringen til tross for dette ikke styrker bevilgningene til det nasjonale arbeidet på dette området. Disse medlemmer vil påpeke det store, folkelige engasjementet knyttet til marin forsøpling, og at den frivillige innsatsen i

form av ryddeaksjoner på strendene våre er av stor betydning. Disse medlemmer mener likevel at frivillige alene ikke skal måtte løse problemet, og at det derfor er viktig at det bevilges midler over statsbudsjettet til opprydding og forebyggende arbeid, både i strandsonen og på sjøbunnen. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag for å videreføre arbeidet mot marin forsøpling.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett og forslag om en forsterket satsing på statlige vannmiljøtiltak. Disse medlemmer vil påpeke at vassdrag, elver, innsjøer og fjorder kjennetegner Norge, gir oss naturopplevelser, drikkevann og forsyner oss med ren energi. Disse medlemmer viser til at god forvaltning av felles naturressurser derfor er svært viktig, og viser til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås styrking på området med 10 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Friluftsliv gir bedre folkehelse

Disse medlemmer vil påpeke hvordan samfunnet kan spare store summer årlig på at flere er i aktivitet. 2020 har vært et spesielt år, og disse medlemmer merker seg at mange nordmenn særlig i år har fått oppleve gleden og betydningen av god tilgang til opplevelser i naturen. De frivillige organisasjonene har etter disse medlemmers mening tatt på seg en stor oppgave som bidragsyter for nordmenns økte friluftaktivitet, akkurat i år. Disse medlemmer mener derfor det er oppsiktsvekkende at regjeringen velger akkurat dette året til å fortsette å kutte i bevilgningene til friluftsmål over statsbudsjettet. Dette er, slik disse medlemmer ser det, en del av en nedadgående trend de siste årene, til tross for at det er en sterk økning i bruk av friluftsområdene våre. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at det til tross for tverrpolitisk enighet om at friluftsliv kan gi store folkehelsegevinster, ikke bevilges midler i forhold til det ambisjonsnivået Stortinget har gitt uttrykk for tidligere, blant annet under behandlingen av stortingsmeldingen om friluftsliv i 2016. Disse medlemmer er opptatt av at friluftsliv er en arena for alle, uavhengig av helse, sosial bakgrunn og økonomi. Disse medlemmer mener derfor at tiltak som fremmer læring, glede og tilgjengelighet til gode naturopplevelser, er viktig. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Senterpartiets alternative budsjett hvor det foreslås 20 mill. kroner til dette formålet – i motsetning til regjeringens forslag, som innebærer et rent kutt i bevilgningen. Disse medlemmer vil påpeke at midler til friluftsmål er viktige fordi de omfatter en stor gruppe og mange ulike tiltak – blant annet friluftaktivitet for personer med innvandrerbakgrunn,

driftsstøtte til friluftsansjoner og ulike gode prosjekter knyttet til friluftsliv.

Klima og landbruk

Disse medlemmer vil understreke alvoret i at Norge har nådd en historisk lav selvforsyningsgrad, også i global sammenheng, og mener derfor det er viktig at klimapolitikken utformes på en måte som sikrer nasjonal matproduksjon og som ikke ytterligere svekker landbrukets mulighet til å produsere mat til egen befolkning. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til Parisavtalen, hvor det er slått fast at kutt i klimagassutslipp må skje på en måte som ikke truer matproduksjonen.

Disse medlemmer mener at debatten om klima og mat må forholde seg til klimatrusselen, men samtidig også ta høyde for at det må produseres nok mat til alle på jorda. Disse medlemmer vil understreke at man ikke lykkes med dette uten at alle land tar vare på sin egen matproduksjon og forvalter sine naturressursene i henhold til dette. Disse medlemmer vil påpeke at klimaløsningene for matproduksjon ikke er de samme i våte, kalde Norge som i tørre, varme land lenger sør. Når naturen er forskjellig, må løsningene, etter disse medlemmers mening, tilpasses tilsvarende. I Norge har vi lite dyrkamark og mye gras, og da er husdyrene en viktig del av løsningen – både for matsikkerheten og klimaet. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet vil arbeide for bærekraftig matproduksjon.

Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er mulig å produsere mat uten utslipp, men at norsk kjøttproduksjon er blant verdens mest klimasmarte. Utslippene fra norsk husdyrhold er lavere enn det globale gjennomsnittet, og disse medlemmer vil videre påpeke at det jobbes aktivt med klimarådgivning på det enkelte gårdsbruk for konkrete klimatilpasninger og kutt av utslipp, samt at næringen har inngått en forpliktende avtale med regjeringen hvor de har lagt frem en rekke tiltak for klimaarbeid i norsk landbruk. Disse medlemmer viser til at landbruket jobber med gjennomføringen av denne, med egne og målrettede tiltak. Det vi trenger nå er, slik disse medlemmer ser det, ikke nye og urimelige kuttforslag, av den type som vi finner i Klimakur 2030.

Disse medlemmer mener at begrepet bærekraft må få større plass i debatten om matproduksjon og klima. En klimapolitikk som belønner import av langreiste matvarer fremfor kortreist mat produsert innenlands, er etter disse medlemmer syn feil inngang i debatten om klimavennlig matproduksjon. Disse medlemmer mener derfor Norges klimapolitikk må legge til rette for aktivt norsk jordbruk og skogsdrift, i tråd med FNs klimapanel, Parisavtalen og Stortingets vedtatte mål for sektorene.

Løft for kulturminnene

Disse medlemmer mener kulturminner og kulturmiljøer er viktige historiske ankerfester både lokalt, regionalt og nasjonalt, men den jobben samfunnet gjør for å ta vare på kulturarven, er også med på å gi verdiskapning og arbeidsplasser i hele landet. Dette gjelder ikke minst i distriktene, hvor mange av våre viktige kulturminner og kulturmiljøer ligger. Vern av gamle hus er også viktig for miljøpolitikken. Ofte er det samfunnsøkonomisk lønnsomt å restaurere og ta vare på gamle bygninger framfor å rive og bygge nytt. Det skapes mindre avfall, materialbehovet er mindre og det skapes flere arbeidsplasser per investert krone.

Disse medlemmer opplever at regjeringen og Fremskrittspartiet i hele perioden 2013–2020 har underfinansiert kulturmiljøsektoren. Senterpartiet har gjennom hele perioden foreslått kraftige økninger i bevilgningene, og gjør også det i år. Disse medlemmer viser til at Senterpartiets alternative budsjett for 2021 innebærer totalt en økning på kulturminnepostene på 136,8 mill. kroner.

Akuttberedskap og trygge helsetilbud i hele landet

Disse medlemmer understreker at helsetjenester og beredskap må være tilgjengelig for alle innbyggere, uavhengig av økonomi eller hvor i landet man bor. Senterpartiet vil utvikle et solidarisk helsevesen som er demokratisk styrt og gir kvalitativt gode helse- og omsorgstjenester i hele landet. Vi vil kjempe for desentraliserte føde- og sykehustilbud og en god kommunehelsetjeneste nært der folk bor. Senterpartiet sine tre største helseprioriteringer i 2021 er et løft for sykehusøkonomien og akuttberedskapen, en kraftig satsing på psykisk helsehjelp og rusomsorg, og en tydelig prioritering av legevakt og fastlegetjenesten.

Styrket akuttberedskap og sykehusøkonomi

Disse medlemmer mener at koronapandemien har vist oss verdien av et sterkt offentlig og desentralisert helsevesen med nok kapasitet og god kompetanse. Senterpartiet vil i 2021 styrke helseberedskapen og økonomien i offentlige sykehus med 1,1 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. Vi foreslår å øremerke 700 mill. kroner til utvikling av lokalsykehusene og sikre ambulansetjenester med kort responstid og sørge for desentraliserte fødetilbud med forsvarlig bemanning og følgetjeneste. Senterpartiet foreslår i tillegg å øremerke midler til å forsterke jordmortjenesten og sikre hele stillinger. Vi foreslår også 10 mill. kroner i planleggingsmidler for ny base for luftambulans i Bykle/Vinje. Senterpartiet vil utvikle regjeringens privatiseringsreform fritt behandlingsvalg, og skjerme de offentlige sykehusene mot regjeringens effektiviseringskrav i ABE-reformen. Innenfor vår satsing på forbedret sykehusøkonomi prioriterer vi også økte midler til MS-behandling

og forskning på ME. Senterpartiet er imot etablering av et nytt gigantsykehus i Oslo og støtter ikke nedleggelse av Ullevål sykehus.

Disse medlemmer vil redusere den innsatsstyrte finansieringen (ISF) av sykehusene til 40 pst. i 2021, med mål om full rammefinansiering. Vi vil i 2021 utvikle innsatsstyrt finansiering av fødetilbud og psykisk helsevern, og erstatte den med rammefinansiering etter behov. Vi vil skille investering og drift, slik at norske sykehus ikke må kutte i driften for å kunne investere. Senterpartiet vil utvikle ordningen med nøytral moms i helseforetakene, som er et incitament til konkurranseutsetting av tjenester.

Sikre fastlegeordning og legevakt

Disse medlemmer viser til at fastlegeordningen er grunnmuren i kommunehelsetjenesten og at

fastlegetjenesten og legevaktordningen nå er i en krise. Vaktbelastningen og arbeidspresset er stort. Unge leger vegrer seg for å velge fastlegeyrket på grunn av det store arbeidspresset. Dette rammer også legevaktstjenesten, som er en viktig del av helseberedskapen. Senterpartiet vil i 2021 opprette 400 flere stillinger i fastlegeordningen, Allmennlege i spesialisering (ALIS). Senterpartiet foreslår et tilskudd på 50 mill. kroner for å sikre legevaktordningen i distriktskommuner med særlige rekrutteringsproblemer. Senterpartiet foreslår en ny tilskuddsordning på 30 mill. kroner til kommuner som vil prøve nye rekrutteringstiltak for fastleger, blant annet ved å tilby fastlønn. Senterpartiet prioriterer i 2021 en samlet satsing på nesten 400 mill. kroner til å styrke fastlegeordningen og legevakten for å gi alle innbyggere tilgang til fastlegetjenester og legevakt nær der de bor.

Allmennlegetpakke		
Tiltak	Mill. kroner	Dep.
Rekruttere 400 flere fastleger (ALIS-tilskudd) fra 1. juli	30	HOD
Basistilskudd, utjamningstilskudd, refusjoner og egenandeler (v. flere ALIS-leger)	163,6	HOD
Kommunale tilskudd for å sikre rekruttering av fastleger	30	HOD
Gjenetablere støtteordning for distriktskommuner med særlige legevaktsutfordringer	50	HOD
Tilskudd ved flere fastleger/allmennleger i spesialisering	123,2	KMD
Totalt for pakken	396,8	

Krafttak for bedre psykisk helse og rusomsorg

Disse medlemmer foreslår 300 mill. kroner til en øremerket opptrapping av psykisk helsevern og rusomsorg i spesialisthelsetjenesten i 2021. Behovet for økt kapasitet av både ambulante tjenester og døgnposter innen psykisk helsevern og rusfeltet er stort. Senterpartiet vil særlig prioritere en utbygging av tilbudet innen barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og distriktspsykiatriske sentre (DPS). Senterpartiet foreslår 10 mill. kroner til særskilt finansiering av helseundersøkelser av barn i barnevernet og 40 mill. kroner til å styrke tilbudet innen psykisk helsevern og rusbehandling for innsatte i norske fengsel. Senterpartiet foreslår en øremerket tilskuddsordning på 100 mill. kroner til styrking av arbeidet innen rus og psykisk helse i kommunene. Disse medlemmer ønsker økt satsing på tiltak som blant annet FACT Ung-team og Rask psykisk helsehjelp. Ungdom har stort behov for lavterskel psykisk helsehjelp. Mange nybakte mødre sliter med barseldepresjon. Senterpartiet foreslår derfor 35 mill. kroner til flere jordmødre i barselomsorgen og til helsesykepleiere i skolehelsetjenesten. Disse medlemmer prioriterer 4 mill. kroner i statlig støtte til ROS – Rådgivning om spiseforstyrrelser. Disse medlemmer styrker tilskuddsordningen til bruker- og pårørendearbeid innen psykisk helse, rus og på voldsfeltet med 5 mill. kroner. Senterpartiet foreslår også å styrke tilskuddsordningen for

forebygging av rusavhengighet og spillavhengighet med 5 mill. kroner.

God folkehelse gjennom breie tiltak

Disse medlemmer peker på at Senterpartiet gjennom en tydelig folkehelsepolitikk vil øke innsatsen for å redusere sosiale forskjeller innenfor helse. Senterpartiet ønsker å ta i bruk skolen som folkehelsearena. Alle barn og unge må få tilbud om 1 times fysisk aktivitet på skolen, hver dag. Senterpartiet prioriterer innføring av gratis frukt og grønt til elever på ungdomsskolen og på kombinerte barne- og ungdomsskoler og foreslår en tilskuddsordning til skoler som vil etablere skolematordning. Til sammen er disse foreslåtte bevilgningene på 140 mill. kroner for 2021. Senterpartiet foreslår også en særlig satsing på flere helsesykepleiere i skolehelsetjenesten. Å legge til rette for friluftsliv er et viktig folkehelseiltak. Senterpartiet foreslår å øke støtten til friluftsmål med 20 mill. kroner i 2021.

Disse medlemmer viser til at antibiotikaresistens blir kalt helsevesenets klimakrise. Senterpartiet foreslår å styrke det nasjonale arbeidet mot utvikling av antibiotikaresistente bakterier med 19 mill. kroner i 2021. Senterpartiet prioriterer også 30 mill. kroner til forprosjektet for nasjonal produksjon av legemidler og vaksiner. Vi støtter opp om god folkehelse ved en tydelig politikk for å redusere skadelig bruk av tobakk og

alkohol, blant annet ved å reversere liberaliseringen av taxfree-kvotene regjeringen innførte i 2014.

Bedre eldreomsorg

Disse medlemmer understreker at en god kommuneøkonomi er avgjørende for å få en god eldreomsorg. Senterpartiet foreslår å styrke kommuneøkonomien med 3 mrd. kroner i 2021 ut over regjeringens forslag. Regjeringen har foreslått en halvering av investeringstilskuddet til sykehjems- og heldøgns omsorgsplasser til neste år. Senterpartiet mener det er feil. Derfor foreslår vi å øke tilskuddet slik at ytterligere 500 nye eller rehabiliterte plasser kan bygges i 2021. Koronapandemien har ført til et ekstra behov for fysiske tilpassinger på sykehjem, som tilrettelegging av besøksrom, mindre ombygginger for å forebygge smittespredning og lignende. Senterpartiet prioriterer derfor 200 mill. kroner i tilskudd til slike utbedringer og smitteverntiltak i en egen «koronapakke» for sykehjem.

Disse medlemmer ønsker et løft for aktivitet og innhold i eldreomsorgen. Sunn mat og god matlukt har en stor verdi for eldre som bor på institusjon. Senterpartiet foreslår å øke tilskuddet til å etablere kjøkken på kommunale sykehjem og omsorgsinstitusjoner med 30 mill. kroner. Disse medlemmer foreslår 10 mill. kroner som tilskuddsordning for kommuner som oppretter flere dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens, og 10 mill. kroner til opprettelse av flere kommunale tilbud om hjemmehabilitering. Disse medlemmer vil støtte tilbudet «Aktivitetsvenn» i regi av Nasjonalforeningen for folkehelsen med 5 mill. kroner. Senterpartiet mener eldreomsorg må være et kommunalt ansvar, og vil utvikle forsøksordningen med statlig finansiering av eldreomsorgen.

Et løft for lindrende behandling og omsorg

Disse medlemmer foreslår en betydelig økt satsing på lindrende behandling (palliasjon) og god omsorg ved alvorlig sykdom og i livets siste fase. Disse medlemmer foreslår 40 mill. kroner i øremerkede midler til palliative team for lindrende behandling og omsorg på alle sykehus, blant annet for å gi bedre mulighet for hjemmebesøk og samarbeid med den kommunale helsetjenesten. Disse medlemmer foreslår også øremerkede midler til barnepalliative team i alle helseregioner, men støtter ikke opprettelsen av barnehospice i Kristiansand. Senterpartiet prioriterer 30 mill. kroner for å sikre videre drift av Lukas Hospice i Malvik. Disse medlemmer foreslår å opprette flere kommunale palliative team, og gjør dette mulig gjennom økte overføringer til kommunene. Senterpartiet vil også bevilge 2 mill. kroner til pasient- og pårørendeorganisasjoner innen palliasjonsfeltet.

Styrket rekruttering og desentraliserte utdanninger

Disse medlemmer viser til at et sterkt offentlig helsevesen er avhengig av god rekruttering av helsepersonell. Derfor foreslår Senterpartiet en økning i den nasjonale utdanningen av helsepersonell som vil gi følgende nye studieplasser: 100 innenfor medisin, 250 innenfor sykepleie, 150 innenfor videreutdanning intensivsykepleie, 100 innenfor helsesykepleie og 100 innenfor jordmorutdanning. Disse medlemmer foreslår videre å opprette 75 flere LIS 1-stillinger (turnuskandidater) på sykehus, i tillegg til økningen som ligger i regjeringens forslag til budsjett. Senterpartiet vil sikre desentraliserte sykepleierutdanningssteder og pålegge helseforetakene å ta inn flere lærlinger i helsefagarbeid. Norske sykehus kjøpte i 2019 inn vikartjenester fra eksterne bemanningsbyrå for om lag 1 mrd. kroner. Senterpartiet mener at faste, hele stillinger må være et mål, og at bruken av bemanningsbyrå bør avvikes til fordel for en ordning med egne, fast ansatte vikarer. Senterpartiet mener det er viktig med mer tverrfaglig kompetanse i helsevesenet, og disse medlemmer foreslår en satsing på 30 mill. kroner som tilskuddsordning for kommuner som vil satse på tverrfaglig rekruttering av aktivitetører, musikkterapeuter, logoped m.m.

Pårørende og frivillige, ideelle organisasjoner

Disse medlemmer viser til den store innsatsen pårørende og frivillige i ideelle organisasjoner utfører, og at pasienter og brukere neppe ville fått den hjelpen de har behov for, uten denne innsatsen. 800 000 pårørende i Norge står i dag for 100 000 årsverk, som tilsvarer en verdi på 40 mrd. kroner. Pårørendeundersøkelser viser at pårørende er bekymret for at de ikke får nok avlastning, de er bekymret for egen helse og for økonomi. Senterpartiet vil i statsbudsjettet for 2021 styrke det nasjonale pårørendearbeidet i regi av Pårørendealliansen. Disse medlemmer vil gi tilskudd til frivillige organisasjoner sitt arbeid for brukere og pårørende innenfor feltene psykisk helse, rus og vold. Omsorgsstønad er et kommunalt ansvar, og styrket kommuneøkonomi, slik Senterpartiet foreslår, vil kunne bidra til et styrket tilbud for pårørende og frivillige i alle kommuner.

IKT – det digitale helsevesenet

Disse medlemmer mener at norsk helsesektor trenger et digitalt løft. Digitalisering av helsesektoren må baseres på et samspill mellom offentlig og privat sektor. De siste årene har det vært mange eksempler på mislykkede digitaliseringsprosjekter i helsesektoren, der også pasientenes personvern har blitt satt i fare. Senterpartiet vil vente med å gi midler til Akson, en ny felles journalløsning for kommunehelsetjenesten, inntil Riksrevisjonen har behandlet saken. Akson har ikke blitt sendt på høring, og løsningen har fått stor kritikk av både fagprofesjoner og et samlet IT-miljø. Senterpar-

tiet vil prioritere midler til å utvikle nye samhandlingsløsninger for helsesektoren, som blant annet felles legemiddelliste. Senterpartiet vil videreføre Nasjonalt velferdsteknologiprogram, og disse medlemmer foreslår 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag, til dette arbeidet i 2021.

Felles egenandelstak og mva. på alternativ medisin

Disse medlemmer støtter forslaget om å slå sammen dagens to egenandelstak til ett. Senterpartiet mener at staten ikke skal spare penger på denne omleggingen, og at omleggingen skal være budsjettneutral. Senterpartiet prioriterer 212,5 mill. kroner for å redusere egenandelene i helsevesenet, i forhold til regjeringens forslag. Dette vil gi et nytt, felles egenandelstak på 3 030 kroner i 2021. Disse medlemmer foreslår en utsettelse av forslaget om momsplikt på alternativ medisin. Disse medlemmer mener det må gjøres en grundigere utredning av konsekvensene av forslaget, særlig gjelder dette for området psykisk helsehjelp.

Tillitsreform i helsevesenet

Disse medlemmer vil stoppe markedsretting av helsesektoren og hindre at sykehus blir styrt etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Disse medlemmer vil avvikle helseforetaksmodellen og sikre folkevalgt styring av sykehussektoren. Helsepersonell må få bruke mer av arbeidstiden på direkte pasientkontakt, og unødvendig rapportering og byråkrati i helsevesenet må reduseres. E-helsedirektoratet er et eksempel på ukultur i helseforvaltningen med økt byråkrati og enorm konsulentbruk. Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å kutte i bruken av dyre, eksterne konsulenter, og i de mange direktørnivåene, i den sentrale helseforvaltningen.

Utdanning for alle i hele landet

Disse medlemmer vil understreke at alle barn har rett til trygge barnehager og en god skole. En god kommuneøkonomi er en forutsetning for dette. Lik rett til utdanning er grunnleggende for den enkeltes muligheter i livet og for samfunnets utvikling som helhet. Økt kompetanse og forskning er nøkkelen til den langsiktige omstillingen av Norge. Derfor må muligheten til å lære hele livet inkludere folk i hele landet. Disse medlemmer mener regjeringens politikk gjør en krevende situasjon enda mer krevende. Det har gjennom mange år vært et stort sprik mellom de krav og forventninger som stilles fra nasjonale myndigheter, og de ressursene som regjeringen stiller til rådighet. Disse medlemmer mener regjeringens budsjettforslag for 2021 setter barnehager og skoler i en ytterligere vanskelig situasjon.

Fra byråkrati til klasserom

Under denne regjeringen har byråkratiet i alle deler av utdanningssektoren økt, fra grunnskolen til utdanning og forskning. Regjeringens målstyring fører til økt rapportering og kontroll. Senterpartiet har tillit til lærerne og vil redusere unødvendig rapportering. Disse medlemmer foreslår å redusere antall direktorater og byråkrater og vri ressursene fra byråkratiet til klasserommet. I Senterpartiets alternative budsjettforslag foreslår disse medlemmer derfor å frigjøre midler som i dag brukes på byråkrati i departementet og direktoratet, over til læringsaktiviteten i det enkelte klasserom og barnehage.

Innenfor høyere utdanning og forskning vil disse medlemmer redusere statlig overstyring og vri ressursene fra rapportering og byråkrati, til å styrke institusjonenes grunnbevilgning, studieplasser og desentraliserte utdanningstilbud.

Bemanning og kvalitet i barnehagene

Disse medlemmer reagerer på at regjeringen nok en gang unnlater å dekke kommunenes merutgifter til økt bemanning. En fortsatt sterkt underfinansiert barnehagesektor i 2021 innebærer risiko for redusert kvalitet i barnehagene og kutt i andre velferdstjenester i kommunene. Senterpartiet er i tillegg bekymret for at underfinansieringen vil føre til flere oppkjøp fra kommersielle kjeder, eller at barnehager legges ned dersom reformene ikke fullfinansieres. I Senterpartiets alternative budsjettforslag foreslår disse medlemmer derfor en økning i rammeoverføringene til kommunene for blant annet å fullfinansiere barnehagereformene og sikre god kvalitet, både i kommunale og private barnehager. Disse medlemmer går også imot det foreslåtte kuttet i pensjonstilskuddet til private barnehager, som både truer økonomien i små private barnehager, de ansattes pensjonsopptjening og økonomien i kommuner uten private barnehager.

Nye læreplaner krever nye læremidler

Disse medlemmer viser til at dette skoleåret er det første året i fagfornyelsen. Regjeringens budsjettforslag tar ikke fullt ut høyde for de ekstraordinære utgiftene som følger av dette. Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningene til læremidler, både i grunnskolen og i videregående skole.

Fagopplæring for framtida

Disse medlemmer vil påpeke regjeringens manglende satsing på praktiske utdanninger generelt og i yrkesfagene spesielt. Disse medlemmer er kjent med at videregående skoler over hele landet har et stort behov for oppdatering og moderne utstyr. Uten mer penger til utsyr risikerer vi å bygge yrkesfagene ned og ikke opp. Derfor foreslår disse medlemmer økte

midler til utstyr generelt, samt en egen tilskuddsordning til særskilt kostnadskrevenne utstyr. For å utjevne kostnadsforskjellene mellom de ulike utdanningsprogrammene i videregående opplæring, og oppfylle gratis-skoleprinsippet, foreslår disse medlemmer en opptrapping av satsene for å dekke elevenes utgifter.

Fagopplæringen er bygget på en ansvarsdeling mellom skole og arbeidslivet. Det har i mange år vært mangel på læreplasser. Vg3 i skole er ingen fullgod erstatning for opplæring i bedrift. For små og mellomstore bedrifter kan det være en økonomisk utfordring å ta inn lærlinger. For å imøtekomme dette foreslår disse medlemmer å øke lærlingtilskuddet med 3 000 kroner.

Yrkesfagpakke		
Tiltak	Mill. kroner	Dep.
Øke tilskuddet til hospitering i bedrift for yrkesfaglærere	10	KD
Innføre særskilt tilskudd til utstyr for ressurskrevenne yrkesfag	15	KD
Øke satsene for utstyrsstipend for elever i vgo.	50	KD
Oppdatere utstyr slik at undervisningen blir relevant	60	KMD
Tilskudd til produksjonsskoler	10	KD
Tilskudd til kulturarvskoler (verneverdige håndverksfag)	5	KD
Øke basisbevilgningen til fagskoler	25	KD
Etablere 1 000 nye fagskoleplasser	38	KD
Stipend ved opprettelse av 1 000 nye fagskoleplasser	11,8	KD
Satse på kvalitetstiltak (utviklingsmidler) i fagskolesektoren og studentombud	10	KD
Tilskudd til internatdrift for Feiring vgs.	1,8	KD
Øke lærlingtilskuddet med 3 000 kr	65	KMD
Etablere vekslingsmodeller og fleksible opplæringsløp i alle fylker	30	KMD
Øke tilskuddet til opplæring av praksisbrevkandidater m.m.	35	KMD
Styrke formidlingen av læreplasser og samarbeid mellom skole og bedrift	10	KMD
Totalt for pakken	376,6	

Mindre testing og kontroll, mer tillit og flere lærere

Regjeringen har gjort skolen om til en konkurransearena. Senterpartiet mener at styring gjennom mål og resultater i for sterk grad har fått innvirkning på utformingen av skolen. Dette skaper problemer. Det som måles, er det som får oppmerksomhet. Det som ikke måles – eller ikke kan måles – står i fare for å bli nedprioritert. Senterpartiet frykter at skolene presses til å prioritere gode testresultater framfor god undervisning. Disse medlemmer foreslår derfor å redusere midlene som går til nasjonale prøver og andre målinger i det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, og isteden bruke midlene på andre formål med reell betydning for kvaliteten i skolen.

Høyere utdanning i hele landet og flere studieplasser

Norges største og viktigste ressurs er utvilsomt befolkningens kompetanse og arbeidskraft. Disse medlemmer vil understreke at kompetanseutvikling har stor verdi for den enkelte og er en nødvendighet i et arbeidsliv med stadig høyere endringstakt. Derfor er det nødvendig å legge til rette for at ingen skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse. Det er også nødvendig å tette gapet mellom arbeidstakernes faktiske kompetanse og hva arbeidslivet trenger av kompetanse. Disse medlemmer mener det er behov for å øke

studieplasskapasiteten ut over regjeringens forslag, spesielt innenfor IKT-fag, helseutdanninger og lærerutdanningene. Konkret foreslår disse medlemmer 2 000 flere studieplasser ved universiteter og høyskoler enn i regjeringens budsjettforslag. Senterpartiet foreslår et eget tilskudd for å stimulere UH-institusjonene til å utvikle skreddersydde tilbud som kan imøtekomme arbeidslivets behov for kompetanse, den enkeltes ønske om kompetanseheving og regionale behov. Disse medlemmer foreslår samlet sett en økning på 322 mill. kroner i friske midler til universiteter og høyskoler.

Sentralisering av høyere utdanning

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet gjennom flere år har påpekt skjevheter og uheldige virkninger av dagens finansieringssystem for universiteter og høyskoler, som gjør det vanskelig for utdanningsinstitusjonene å løse avgjørende deler av samfunnsoppgavet sitt. Senterpartiet er kritisk til regjeringens politikk med målsetting om å øke resultatfinansieringen på bekostning av grunnfinansieringen av universiteter og høyskoler. Senterpartiet mener dagens finansieringssystem begrenser institusjonenes handlefrihet og innretningen av studietilbud, herunder etter- og videreutdanningstilbud. Senterpartiet er særlig kritiske til at systemet sementerer de historiske skjevheter mellom institusjonene. Senterpartiet mener dagens finansier-

ing legger et press på viktige profesjonsutdanninger og på mindre studiesteder.

Dessverre har situasjonen ved Nord universitet og rasingen av høyere utdanning på Helgeland vist at Senterpartiet fikk rett og at sentraliseringen allerede er et faktum.

Fagskoler er framtida

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i mange år har arbeidet for en opptrappingsplan for studieplasser i fagskolene i tråd med arbeidslivets behov for høyere yrkesfaglig kompetanse. Som følge av covid-19-pandemien er behovet for omstilling i arbeidslivet og kompetanseheving i både næringslivet og offentlig sektor økt ytterligere. Dette gjelder både etterspørselen etter kortere kurs, egne moduler og ordinære fagskoleutdanninger. Våren 2020 fikk Senterpartiet endelig gjennomslag for en opptrapping i forbindelse med behandlingen av Kompetansereformen –Lære hele livet (Meld. St. 14 (2019–2020)). Regjeringen har imidlertid ikke fulgt opp stortingsvedtaket i sitt forslag til statsbudsjett for 2021. I sitt alternative budsjettforslag foreslår disse medlemmer derfor 1 000 fagskoleplasser mer enn regjeringen i 2021.

Regional forskning for å dekke regionale behov

Disse medlemmer viser til at de regionale forskningsfondene skal bidra til forskning som styrker regional innovasjon og utvikling. Erfaringene etter opprettelsen i 2010 viser at de regionale forskningsfondene har en viktig rekrutteringsoppgave og mobiliserer både til nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer. Senterpartiet ser et stort potensial i regional innovasjon og utvikling, og at de regionale forskningsfondene spiller en viktig rolle i dette arbeidet. Derfor foreslår disse medlemmer å øke bevilgningen til regional forskning gjennom regionale forskningsfond og samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter i 2021.

Studiefinansiering

Disse medlemmer viser til at regjeringen gradvis har svekket stipendordningene for elever i videregående opplæring. Spesielt har det gått ut over elever og lærlinger innen yrkesfaglige utdanningsprogram som må bo på hybel for å fullføre sitt utdanningsløp. Dagens bostipend er ikke tilstrekkelig for å dekke elevenes bostiftelser. Disse medlemmer mener dette er nok et distriktsfiendtlig resultat av regjeringens politikk, og reagerer på at regjeringen påfører denne elevgruppen en kostnadsulempe sammenlignet med hjemmeboende

elever. Derfor foreslår disse medlemmer å øke bostipendet med 2 000 kroner fra skoleåret 2021/2022. I tillegg foreslår disse medlemmer å reversere regjeringens usolidariske kutt i reisestipendet for studenter som studerer i land utenfor Norden. Disse medlemmer følger opp målsettingen om 20 pst. dekningsgrad av studentboliger ved å foreslå en økning i antall boenheter i 2021 med 1 350 studentboliger sammenlignet med regjeringens forslag.

Trygg og effektiv transport i hele Norge

Disse medlemmer ønsker en samferdselspolitikk som sikrer effektiv transport av varer, folk og informasjon i hele landet, samtidig som klimagassutslippene reduseres. I storbyene skal transportveksten tas gjennom satsing på kollektivtrafikk og ved å legge til rette for bruk av sykkel og gange. I distriktene må vi satse på riksveier, bredbånd, fylkesveier og fjerning av flaskehalser. For en kystnasjon som Norge er det også viktig å satse på sjøveien. Disse medlemmer mener samferdselspolitikken må ivareta hele Norge. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås satsinger som legger til rette for utbygging av framtidsrettet infrastruktur i hele landet. Disse medlemmer viser til at det har over tid oppstått et betydelig forfall på fylkesveinettet. For trafikantene er det viktigst med et sammenhengende godt veinett, uavhengig av om det er kommune, fylke eller stat som eier den veien de kjører på. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det er foreslått mer penger til kommuner og fylker, slik at de kan gjennomføre en kraftig økning av vedlikehold på kommunale og fylkeskommunale veier. Utbygging av infrastruktur er også viktig som et aktivitetsfremmende tiltak for å sikre aktivitet og arbeidsplasser i hele landet.

Effektive og trygge veier

Disse medlemmer viser til at det meste av transporten i Norge går på vei og kommer til å gjøre det i framtida også, selv om vi jobber for å få mer godstransport over på sjø og bane. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett, der disse medlemmer vil bruke 600 mill. kroner på å forsere noen strategisk viktige riksveistrekninger som regjeringen dessverre ikke har fulgt opp tilstrekkelig. Dette er blant annet flaskehalser som skaper store utfordringer for folk som skal kjøre på jobb, skole og fritidsaktiviteter i hverdagen. Samtidig som det gjør at næringslivet ikke får varene sine raskt nok ut i markedet på grunn av køproblemer og stengte veier.

Senterpartiets riksveisatsinger – strekning og tiltak

Mill. kroner

Oppstart på rv. 13 Kinsarvik–Bu

85

Oppstart på E16 Voss–Bergen K5

85

Senterpartiets riksveisatsinger – strekning og tiltak	Mill. kroner
Oppstart på E39 Bogstunellen–Gaular grense	20
KVU på Rv. 5 Håbakken–Skei	5
Planlegging av rv. 502 Eigerøy bru	5
Oppstart på E16 Turtnes–Øye	120
Oppstart på rv. 15 Krysset Randen/Valdresflye	31
Utbedringer på rv. 4 Alvdal–Ulsberg	50
Oppstart på E6 Trøndelag grense–Majahaug og Flyum–Kappfjella75	75
Oppstart på E6 Sørrelva–Borkamo	75
E6/E10 Bedre vinterregularitet på Saltfjellet, Bjørnefjell og Sennalandet	29
Økt satsing for trafikksikkerhetstiltak for myke trafikanter	20
Økt satsing på skredsikring riksveier	100
Total satsing på riksveier	700

Satsing på fylkesveiene

Disse medlemmer ønsker en storstilt opprusting av fylkesveiene. Disse veiene har i dag et enormt vedlikeholdsetterslep og regjeringen har ikke vist vilje til å bruke penger på å rette på dette, til tross for at fylkeskommunene over flere år har ropt et varsko. I 2018 ble etterslepet på fylkesveinettet estimert til mellom 59 og 80 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet gjentatte ganger har fremmet forslag om et eget vedlikeholdsprogram for fylkesveinettet. Dessverre har høyrepartiene og Fremskrittspartiet stemt dette ned i Stortinget. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås en bevilgning til vedlikehold av fylkesveier på 1,5 mrd. kroner.

Mer gods fra vei til bane og sjø

Disse medlemmer viser til at de mange trailerne som frakter gods på norske veier, er en fare for trafikksikkerheten, fører til stor veislitasje og økte klimaut-

slipp. De store godstransportørene har varslet redusert godstrafikk på jernbane på grunn av manglende lønnsomhet. Senterpartiet mener det er et stort potensial for å øke godstransporten på jernbane og på sjøen, og ønsker en strategisk satsing for å få det til. Dette vil kunne redusere antall ulykker på veiene og gjøre Norge bedre i stand til å nå målene for utslippsreduksjoner fra transportsektoren. For å oppnå dette er det behov for å øke regulariteten for godstransport på jernbane – særlig på de lange transportstrekningene mellom landsdelene, der det i dag er store utfordringer.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås investeringer på jernbanen for 330 mill. kroner. Dette er viktig for å sikre bedre regularitet og framkommelighet for både personer og gods. Hyppigere togavganger er nødvendig for at flere skal velge tog fremfor bil. Godstransport på jernbanen må bli mer konkurransedyktig sammenlignet med godstrafikk på vei.

Senterpartiets jernbanesatsinger – strekning og tiltak	Mill. kroner
Narvikterminalen	50
Kryssingsspor for bedre regularitet på Dovrebanen	50
Oppstart Ringeriksbanen	130
Kongsvingerbanen. Kryssingsspor på Galterud og Bodung	50
Trønderbanen. Framskynde elektrifisering og realisering av to tog i timen mellom Melhus og Steinkjer.	40
Planlegging av dobbeltspor på Jærbanen	10
Totalt for pakken	330

Kystløftet

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke bevilgningene til tiltak for å overføre gods fra vei til sjø. Dette skal bidra til mer effektive og miljøvennlige havner som vil gi reduserte kostnader og økt effektivitet i sjøtransporten.

Disse medlemmer mener Norges nett av farleder og havner må utnyttes til fulle, spesielt i nærings-sammenheng. Disse medlemmer vil at staten skal

bidra til havneutvikling og vedlikehold av havner og farleder, Senterpartiet foreslår derfor i sitt alternative statsbudsjett 300 mill. kroner mer enn regjeringen til havne- og farledstiltak, inkludert fiskerihavner.

Mobil og bredbånd til alle

Disse medlemmer mener at bredbånd er en helt grunnleggende infrastruktur på lik linje med innlagt vann og strøm. Å sørge for at alle husstander i hele

Norge har tilgang til raskt og stabilt internett er en investering i fremtiden. Dette gir mulighet for å bo, leve og drive bedrifter i hele landet. Flere kommuner og fylkeskommuner bruker mye penger på bredbåndsutbygging, fordi de ser det er viktig for både bosetting og næringsutvikling. I tillegg er det helt nødvendig for å kunne øke bruken av ny teknologi. Dessverre ser vi at dagens regjering ikke prioriterer bredbåndsutbygging, og at de offentlige tilskuddene totalt sett blir for små. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås at det bevilges 236 mill. kroner mer enn regjeringen til bredbåndsutbygging i de deler av landet der det ikke er kommersielt lønnsomt.

Elbilladere i distriktene

Disse medlemmer mener det er behov for flere elbilladere i Distrikts-Norge. I et land med store avstander, og med de rekkeviddebegrensningene som er på elbilene, betyr det at det i store deler av landet ikke er mulig å benytte seg av elbil i det daglige. Mange steder er det heller ikke lønnsomt for kommersielle aktører å bygge ut elbilladere. Senterpartiet mener derfor staten må ta et aktivt ansvar i arbeidet med å bygge ut infrastruktur for elbiler. Senterpartiet ønsker at folk i hele landet skal kunne bruke elbil, og foreslår derfor at det bevilges 20 mill. kroner til elbilladere i distriktene.

Kortbanenettet, distriktenes hurtigtog

Disse medlemmer viser til at folk og næringsliv er avhengige av flytilbudet for å komme seg fram. Kortbanenettet er avgjørende for bosetting og verdiskaping i hele landet. Dessverre har regjeringens flyseteavgift rammet de korte rutene i distriktene uforholdsmessig hardt. Norsk luftfart har over lengre tid vært i en vanskelig situasjon, også før koronakrisen. Regjeringen har gjennomført flere omfattende avgiftsøkninger som har svekket luftfarten og gjort selskapene dårligere rustet til å håndtere den krisen som nå har oppstått. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i flere år har advart mot at de kraftige avgiftsøkningene vil føre til dårligere vilkår for luftfarten og medføre et dyrere og dårligere flytilbud for folk og næringsliv i Norge. Senterpartiet mener det er behov for grep som ivaretar et tilstrekkelig flytilbud i Norge gjennom krisen, og som gjør den norske flybransjen i stand til å etter hvert gjenopprette et velfungerende rutetilbud i hele Norge. Senterpartiet foreslår derfor i statsbudsjettet for 2021 at flyseteavgiften fjernes, og at securityavgiften fjernes fram til 1. juli 2021. I tillegg foreslår disse medlemmer å bevilge 50 mill. kroner mer enn regjeringen til FOT-rutene, for å sikre avganger på blant annet Florø, Ørsta/Volda og Skaugen. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener luftfarten må inkluderes i den brede kompensasjonsordningen for næringslivet, og derfor setter av 3 mrd. kroner til dette i sitt alternative budsjett for 2021.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet samlet har tiltak for luftfarten på over 5 mrd. kroner i dette budsjettet.

Flere innfartsparkeringer

Disse medlemmer viser til at regjeringen i flere år har forverret pendlernes kår. Mange som fra før sliter med lang reisevei, får økt belastning som følge av utilstrekkelig kollektivtilbud og køer på innfartsveiene. Mange pendlere sliter i dag med overbelastet infrastruktur og mangel på gode overganger mellom bil og kollektivtransport. Et spesielt viktig tiltak for å gjøre vekslingen mellom bil- og kollektivtransport bedre er å øke kapasiteten for parkering ved strategisk viktige kollektivknutepunkt. Senterpartiet mener målsettingen bør være å etablere nye parkeringsplasser i tilknytning til de sentrale stoppestedene. Senterpartiet foreslår å bevilge 30 mill. kroner i 2021 til planlegging for pendlerparkering.

Sterke kommuner og fylker er en forutsetning for god velferd

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett samlet sett styrker rammeoverføringene til kommunene med 3 mrd. kroner, og til fylkeskommunene med 1,6 mrd. kroner. Økte midler til kommunene og fylkeskommunene er nødvendig for å sikre finansiering av velferdstilbudet til innbyggerne. Penger til kommunene er penger til de grunnleggende tjenestene folk trenger i hverdagen. Disse medlemmer mener en aktiv distriktpolitikk er en god investering for å sikre levende lokalsamfunn, vekst og verdiskaping i hele landet. Derfor foreslås det bygdevekstavtaler, 1,5 mrd. kroner til vedlikehold av fylkesveier og økte overføringer til kommunene og fylkeskommunene i Senterpartiets alternative statsbudsjett.

Kommunene

Disse medlemmer vil styrke rammeoverføringene til kommunene med 3 mrd. kroner, slik at det blir mulig å opprettholde og utvikle tjenestetilbudet til innbyggerne. Disse medlemmer merker seg at i regjeringens budsjettforslag for 2021 underfinansieres kommunene og fylkeskommunene. Overføringene til kommunene øker noe, men utgiftene øker mer. Regjeringen binder pengene opp i statlige satsinger, kommunenes inntektsmuligheter strammes inn og økte utgifter kompenseres ikke. Kommunene må ta en stadig større del av regningen for tjenester til innbyggere med et stort pleiebehov. Dette har alene påført kommunene økte utgifter på ca. 1,4 mrd. kroner de siste seks årene. Staten har også pålagt kommunene rigide normer for bemanning i barnehagene, uten at kommunene har fått dekket alle kostnader til å betale for oppgaven. Konsekvensen av dette er at kommunene må kutte i tjenestene til barn og eldre,

og utsette vedlikehold og investeringer i tjenestetilbudet i kommunen. Det blir kutt i tjenestene til folk flest. Disse medlemmer viser til at endringene i inntektssystemet for kommunene fra 2017 har gitt store omfordelingsvirkninger som særlig rammer distriktene og små og mellomstore kommuner. Inntektssystemet ble endret bl.a. med den begrunnelse at omleggingen skulle bidra til kommunesammenslåinger. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet er motstander av kommune- og regionreformene fordi de fører til sentralisering og svekket folkestyre. Disse medlemmer mener at eventuelle kommune- og fylkessammenslåinger skal være frivillige, og at det skal gjennomføres lokale folkeavstemninger før det treffes vedtak. Signalene fra regjeringen om ytterligere runder med kommunesammenslåing vitner om manglende respekt for lokaldemokratiet. Nå må kommunene få ro til å konsentrere seg om å tilby gode tjenester til sine innbyggere.

Disse medlemmer mener regjeringens erklærte motstand mot eiendomsskatt vises dårlig i overføringene til kommunene. Nivået på eiendomsskatt er historisk høyt, og rekordmange kommuner har innført eiendomsskatt under dagens regjering. Kommunene har ikke fått tilstrekkelige overføringer til å håndtere de utgiftene de har, og regningen veltes over på innbyggerne. Den beste måten å få bort eiendomsskatt på er å øke overføringene til kommunene, slik at de kan gjøre nødvendige investeringer og tilby gode tjenester til innbyggerne uten eiendomsskatt.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener kommunene og fylkeskommunene skal ha størst mulig råderett over egne midler slik at lokalpolitikere kan prioritere ut fra lokale behov.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en ekstrabevilgning til aktivitetsfremmende tiltak i kommunene på 2 mrd. kroner. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å opprettholde aktiviteten i kommunesektoren for å unngå økt arbeidsledighet og ytterligere økonomisk nedgang i forbindelse med koronapandemien. Disse medlemmer viser til at kommunene har meldt inn en rekke prosjekter som kan igangsettes for å sikre arbeid for bygg- og anleggsbransjen både på kort og lang sikt. Kommunesektorens organisasjon (KS) har dokumentert at kommunesektoren er klar til å iverksette tiltak for over 10 mrd. kroner. Disse medlemmer mener prosjekter igangsatt av kommunene er viktig for sysselsetting i særlig bygg- og anleggsbransjen, men også for å styrke tjenestetilbudet nært folk i hele landet. Disse medlemmer vil påpeke at en vesentlig forutsetning for at aktivitetsfremmende midler til kommunesektoren skal få effekt, er at kommunesektoren i utgangspunktet får overføringer som setter dem i stand til å løse sine ordinære oppgaver, samt sikres kompensasjon for påløpte merutgifter og mindreinntekter i forbindelse med koronapandemien.

Videre må kompensasjon for de økonomiske belastningene kommunene har blitt påført som følge av pandemien, på plass for å sikre at kommunene tør igangsette nye prosjekter, og dermed bidra til å opprettholde aktivitet og arbeidsplasser over hele landet.

Fylkeskommunene

Disse medlemmer er bekymret for fylkeskommunenes muligheter til å ivareta sine oppgaver innenfor de økonomiske rammene som foreslås i budsjettet. Særlig gjelder dette behovet for å øke innsatsen på vedlikehold og fornying av fylkesveinettet, drift og omlegging til null- og lavutslipps ferjer og hurtigbåter, samt håndtering av de nye oppgavene fylkeskommunene fikk overført fra 1. januar 2020. Det mangler en tydelig overføring av midler fra staten til fylkeskommunene som står i stil med de utgiftene fylkene har. Disse medlemmer mener fylkeskommunene må bli kompensert økonomisk for de oppgavene de skal løse, og at de statlige virksomhetene som skal få færre oppgaver i forbindelse med oppgaveoverføring til fylkeskommunene, må få en tilsvarende budsjettreduksjon.

Disse medlemmer viser til at Stortingets vedtak om at all kollektivtransport på sjø skal være null- og lavutslippstransport innen 2025, har ført til store ekstrakostnader i en overgangsfase. Utskifting av båter og ferjer til null- og lavutslippsfartøy i tråd med Stortingets vedtak er en betydelig kostnad for fylkeskommunene. I Senterpartiets alternative statsbudsjett foreslås det å styrke overføringene til fylkeskommunene for å redusere billettprisene ved overgang til klimavennlige fartøy.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å bevilge 1 mrd. kroner for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene. Regjeringens såkalte satsing på 100 mill. kroner til næringsviktige fylkesveier er ikke i nærheten av å stå i stil med behovet. Beregninger fra Avinor, Kystverket, Jernbanedirektoratet og Statens vegvesen viser at det er et årlig behov for 1,5 til 2 mrd. kroner for å opprettholde standarden på fylkesveiene. I tillegg har mer ekstremvær medført store ødeleggelser som følge av flom og ras. Forebyggende arbeid med flom- og skredsikring blir en omfattende oppgave i årene fremover. Senterpartiet øker de frie midlene til fylkeskommunene for å sette dem i stand til å løse disse oppgavene.

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg er en av de mest sentraliserende regjeringene landet har hatt. Mer stat og mindre lokaldemokrati, mer konsentrasjon av makt og penger og mindre utjevning er regjeringens virkemidler i sin styring av samfunnsutviklingen gjennom kommunereformen og regionreformen. Senterpartiet ser det som en hovedoppgave å være en motkraft til denne utviklingen.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å etablere et prosjekt med mål om vekst i distrik-

tene. Spredt bosetting er viktig for verdiskaping, av beredskapshensyn, for naturforvaltning og for enkeltpersoners valgfrihet. Store områder av Norge har stort potensial for næringsvekst og flere arbeidsplasser dersom vi lykkes med en målrettet næringspolitikk. Senterpartiet vil at grupper av distriktskommuner i de delene av landet som scorer lavt på næringsutvikling, skal kunne inngå langsiktige avtaler med staten etter mønster av byvekstavtalene. Overordnet mål om næringsvekst og flere arbeidsplasser skal ligge til grunn, men det skal kunne gjøres lokale tilpasninger i den enkelte region. Gjennom denne typen avtaler kan man videreutvikle lokale fortrinn og sørge for langsiktige tiltak i de aktuelle områdene. Ved å skreddersy tiltak tilpasset de lokale utfordringene øker mulighetene for å lykkes med lokal næringsutvikling. Som første år i en opptrappingsperiode foreslås det i Senterpartiets alternative budsjett å bevilge 100 mill. kroner til igangsetting av arbeidet med bygdevekstavtaler.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en ekstrabevilgning på 500 mill. kroner til fylkeskommunene som følge av koronapandemien. Midlene foreslås brukt til aktivitetsfremmende tiltak. Disse medlemmer viser til at kommunesektorens organisasjon (KS) og næringslivets hovedorganisasjon (NHO) i august kom med innspill om 70 konkrete fylkesveiprojekter som kunne igangsettes for å bidra til aktivitet, under forutsetning av at fylkene tilføres 500 mill. kroner mer til dette formålet. Slike konkrete tiltak vil være viktig for å sikre sysselsetting og aktivitet i næringslivet i tiden fremover. Disse medlemmer mener prosjekter igangsatt av fylkeskommunene er viktig både for sysselsetting i særlig bygg- og anleggsbransjen, men også for å styrke tjenestetilbudet nært folk i hele landet. Senterpartiet prioriterer derfor i sitt alternative budsjettforslag 500 mill. kroner til en aktivitetsstimulerende pakke målrettet til fylkesveiprojekter. Dette vil sette fylkeskommunene i stand til å følge opp de konkrete prosjektene de er klare for å igangsette. Disse midlene foreslås i tillegg til den milliarder Senterpartiet også i år foreslår i sitt alternative budsjett for å oppruste fylkesveiene, og kan benyttes til både vedlikehold og nybygg av vei samt til tiltak for ras- og skredsikring på fylkesvei.

Et skattesystem for folk flest

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet ønsker et skattesystem som belønner arbeid, innsats og initiativ, og der skattebyrden fordeles etter evne. Senterpartiet er uenig i regjeringens politikk med bruk av usosiale avgifter som rammer folk flest for å finansiere store skattelettelser til de som har aller mest. Senterpartiet mener det er helt feil å gi store avgiftsøkninger til næringer som står i en økonomisk krisesituasjon som følge av koronapandemien, og disse medlemmer viser til at

det i Senterpartiets alternative statsbudsjett derfor foreslås å videreføre flere ekstraordinære avgiftslettelser ut 2021.

Formålet med skatter og avgifter er å finansiere velferdsstaten og videreutvikle sterke samfunnsinstitusjoner som gir enkeltmennesket trygghet og muligheter til selvtillit og til å skape gode liv. Et for stort skattepress vil derimot hemme nyskaping, verdiskaping og det frie initiativ. Disse medlemmer fremholder at Senterpartiets skatte- og avgiftspolitikker tar sikte på å finne riktig balanse mellom behovet for å finansiere fellesskapsløsninger, hensynet til å unngå unødvendig byråkrati og skattebyrder for enkeltmennesker og bedrifter. Senterpartiet er skeptisk til dem som hevder at svaret på alle samfunnets utfordringer alltid er enten høyere skatt eller lavere skatt. Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet i stedet er opptatt av å finne en innretning på skattesystemet som belønner arbeid, innsats og initiativ, og som sikrer en god sosial og geografisk fordeling mellom folk i hele landet.

Økonomisk krise krever kraftfulle tiltak

Disse medlemmer tar på stort alvor at mange virksomheter står på kanten av stupet på grunn av koronapandemien og de strenge smitteverntiltakene som er innført både i Norge og andre land for å slå ned pandemien. Senterpartiet mener regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 ikke tar inn over seg den krisesituasjonen mange bedrifter befinner seg i. Det finnes knapt nok ett eneste forslag om avgiftslettelser i 2021 for å hjelpe næringer som sliter, tvert imot legger regjeringen sten til byrden ved å foreslå kraftige avgiftsøkninger for blant annet luftfarten og reiselivet. Disse medlemmer mener det er avgjørende å gi hardt rammede næringer forutsigbarhet gjennom avgiftslettelser, slik at de kan få opp aktiviteten når smitteverntiltakene lettes.

Senterpartiet legger vekt på gode og trygge rammebetingelser for næringsliv og privatpersoner i skattepolitikken. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å bruke finanspolitikken til å sikre stabil økonomisk utvikling, høy sysselsetting, bærekraftig ressursutnyttelse og gode og stabile vilkår for næringslivet på tvers av konjunktorene. Senterpartiet mener at man skal bruke ekstra statlige midler i nedgangskonjunkturer og holde igjen i oppgangskonjunkturer. I en økonomisk krise som den vi nå er midt inne i, mener disse medlemmer det er nødvendig å øke den offentlige pengebruken for å motvirke at nedturen blir unødvendig kraftig og langvarig. Senterpartiets politikk vil sikre høy sysselsetting over tid og redusere sjansen for langvarig ledighet for enkeltindividene, samtidig som den minsker risikoen for næringslivet.

Disse medlemmer påpeker at det oljekorrigerede budsjettunderskuddet i løpet av første halvår i 2020 ble økt fra 241 mrd. kroner i det vedtatte statsbudsjettet

til nærmere 490 mrd. kroner ved behandlingen av reviert nasjonalbudsjett. Selv om flere av krisetiltakene har vist seg å koste mindre enn først anslått, ble de økonomiske krisetiltakene for 2020 i Nasjonalbudsjettet 2021 beregnet av regjeringen til å utgjøre 126 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en omfattende krisepakke i sitt alternative budsjett for 2021 fordelt på tiltak for aktivitet og omstilling, kompensasjonsordninger for folk, bedrifter og kommuner, og avgiftslettelse. Totalt beløper denne krisepakken seg til om lag 32,4 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. På øvrige budsjettområder legger Senterpartiet opp til netto ca. 3,4 mrd. kroner lavere utgifter enn regjeringen, noe som i sum innebærer en økt oljepengebruk på ca. 29 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag inklusive regjeringens forslag til krisepakke.

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet mener det trengs langt mer kraftfulle tiltak enn det regjeringen legger opp til. Senterpartiet ser dette som nødvendig motkonjunkturpolitikk for å unngå at ledigheten biter seg fast på et høyt nivå, og at fellesskapet må stille opp mer for de som opplever å miste jobben, og for at ordinært sunne og levedyktige bedrifter som holder på å gå over ende, blant annet som følge av statlige smitteverntiltak, skal komme seg igjennom pandemien.

Folk flest skal ikke tynges av avgifter

Disse medlemmer viser til at den sittende regjeringen har økt avgiftene med 6,7 mrd. kroner siden den tiltrådte i 2013. Konsekvensen er at mange vanlige nordmenn er blitt påført flere tusen kroner i ekstrakostnader hvert år, samtidig som de rikeste har fått betydelige skattelettelse. Senterpartiet mener dette er feil vei å gå. Disse medlemmer mener det er behov for en helhetlig gjennomgang av avgiftenes fordelingseffekt.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om avgiftspolitikken som blant annet tar for seg ulike avgifters sosiale og geografiske fordelingseffekter.»

I Senterpartiets alternative budsjettforslag prioriteres det derfor å fjerne og redusere mange avgifter som rammer vanlige folk. Blant annet foreslår Senterpartiet å redusere elavgiften med en halv milliard kroner i året, redusere moms på transport, kultur og overnatting, redusere avgiften på biodrivstoff, fjerne flypassasjeravgiften samt fjerne saftavgiften. Disse medlemmer påpeker at regjeringen bruker skatte- og avgiftssystemet til å straffe folk fordi de har lang vei til jobben eller har barn som skal leveres i barnehage. Dette er en politikk Senterpartiet er sterkt uenig i. Disse medlemmer mener regjeringens oppgave er å gjøre hverdagen enklere for folk – ikke å gjøre den dyrere. I sum

foreslår Senterpartiet netto avgiftslettelse på ca. 9,1 mrd. kroner bokført og ca. 10,7 mrd. kroner påløpt.

Disse medlemmer viser til at grensehandelen har økt kraftig de siste årene. Situasjonen med økt handel i Norge som følge av stengt grense til Sverige har allerede medført tusenvis av nye arbeidsplasser og økt verdiskaping. Senterpartiet mener det nå må tas grep som gjør at denne verdiskapingen forblir i Norge også etter at grensene igjen kan åpnes. Etter gjentatte forslag fra Senterpartiet har de sjokkardede avgiftsøkningene på ikke-alkoholholdige drikkevarer og sukker og sjokoladevarer som Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti gjennomførte høsten 2017, nå omsider blitt reversert. Disse medlemmer mener at det neste store grepet som nå må tas for å styrke grunnlaget for arbeidsplasser og verdiskaping i næringsmiddelindustrien og handelsnæringa i Norge, er å redusere matmomsen. Gjennom dette grepet reduseres avgiften på alle matvarer like mye, noe som blant annet gjør at frukt og grønt og melk, brød og kjøtt får like stor avgiftslettelse som brus og godteri. Samtidig blir ikke-alkoholholdige drikkevarer billigere sammenlignet med alkohol – uten at avgiftene på alkohol økes ytterligere. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å redusere matmomsen til svensk nivå (fra 15 til 12 pst.), en avgiftslettelse på 2,8 mrd. kroner i 2021 som i 2022 vil utgjøre 4,8 mrd. kroner. Dette vil gi nye arbeidsplasser innen dagligvarehandelen og næringsmiddelindustrien i Norge og lavere priser på matvarer til alle som handler.

Verdier må skapes

Disse medlemmer minner om at navet i den norske økonomien er de tusener av små og mellomstore bedrifter (SMB) som finnes over hele landet. 90 pst. av norske virksomheter har færre enn ti ansatte. De utgjør grunnfjellet i næringslivet og sørger for arbeidsplasser til tusenvis av nordmenn over hele landet. Store ideer begynner gjerne i det små, og det er også i de små bedriftene potensialet for innovasjon og nyskaping er størst.

Senterpartiet ønsker å tilrettelegge for en rik, mangfoldig og vekstkraftig SMB-sektor i fremtiden. Dette er ikke bare mulig, men helt nødvendig for at Norge skal klare å gjennomføre den omstillingen som må komme når olje- og gassproduksjonen reduseres i tiårene som kommer.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil tilrettelegge for fremtidens næringsliv ved å gjøre det enklere å starte og drive sin egen bedrift. Dessverre vegrer mange seg for å starte for seg selv, blant annet fordi man opplever det som komplisert og risikabelt å etablere en bedrift. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2021 foreslår å redusere trygdeavgiften for selvstendig næringsdrivende med 0,4 prosentpoeng, videreføre fritak for CO₂-avgift for naturgass og LPG til industrielle prosesser, fjer-

ne CO₂-avgiften på LNG til innenriks sjøfart, gå imot innføring av kildeskatt for fysiske eiendeler nå og innføre redusert elavgift for landbruket.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å droppe den ekstra arbeidsgiveravgiften for finansnæringen som regjeringen har innført. Dette grepet vil sikre tusener av SMB-bedrifter bedre tilgang til finansiering og rådgivning fra sin lokalbank. Forskning viser at tilgangen på lån og rådgivning fra lokale banker er avgjørende for fremveksten av oppstartsbedrifter og de arbeidsplassene disse skaper.

Senterpartiet prioriterer også å videreføre de viktige startavskrivningene for maskiner mv. Disse ble gjeninnført i forbindelse med koronakrisen i vår, men er nok en gang foreslått fjernet av regjeringen. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å forbedre andre avskrivningsordninger. Dette er viktige grep for å sikre høyere investeringsnivå i norsk næringsliv og for å øke produktiviteten, særlig i mindre bedrifter. Det investeres fortsatt for lite i arbeidsplasser i Norge, og dette kan bidra til økte investeringer, omstilling og produktivitet som vi trenger for å komme ut av den økonomiske krisen. Senterpartiet foreslår også å øke avskrivningssatsen på skip mv. for å stimulere til investeringer som kan gi arbeidsplasser i verfts-næringen og leverandørindustrien.

Disse medlemmer påpeker at drosjenæringen har blitt særlig hardt rammet gjennom økte avgifter og dårligere konkurransevilkår under denne regjeringen, ikke minst med liberaliseringen av drosjemarkedet. Senterpartiet mener at drosjene er en viktig del av kollektivtilbudet, og at de som kjører drosje, skal ha en arbeidshverdag som er til å leve med, og en lønn å leve av. Senterpartiet foreslår 40 mill. kroner i sitt alternative budsjett for 2021 til å gjeninnføre fradrag for drosjer i engangsavgiften. Drosjenæringen vil også nyte godt av forslaget om reduksjon av lav sats i merverdiavgiften fra 12 til 6 pst.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å øke fisker-, sjømanns- og jordbruksfradragene samt redusere verdsettingen av driftsmidler til 40 pst. i formuesskatten.

Fiskerinæringen har de siste årene blitt påført et avgiftssjokk av regjeringen. I tillegg varsles det at det skal innføres en ny fiskal avgift til våren. Senterpartiet går imot alle disse avgiftsøkningene for fiskerinæringen. Senterpartiet foreslår å reversere økningen av CO₂-avgiften for fiske i nære farvann fra 2020 og går i sitt alternative budsjett også imot innføringen av en ny kontrollavgift for fiskeriene.

Skattelettelse til folk flest

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet ønsker at folk flest skal få ta del i gevinstene av den effektiviseringen som digitalisering og ny teknologi inne-

bærer for offentlig sektor og samfunnet generelt. Det er kjent at forskjellene mellom fattig og rik øker, også i Norge, blant annet som følge av økt automatisering og høy innvandring. Senterpartiet ønsker å løse dette primært gjennom en aktiv og fremtidsrettet arbeidslivs- og næringspolitikk og en kontrollert arbeidsinnvandring. Men disse medlemmer mener at også skattesystemet skal ha en omfordelende effekt.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å redusere skatten for gjennomsnittsarbeideren med ca. 2 400 kroner. Med Senterpartiets opplegg vil alle som tjener mindre enn rundt 750 000 kroner, få skattelette. Det eneste unntaket fra dette er personer med null eller svært lav skattbar inntekt som har stor formue. De som har høy formue og svært god inntekt, må derimot bidra noe mer. Det mener Senterpartiet er rimelig og nødvendig for at fellesskapet og velferdsstaten skal være i stand til å løse viktige fellesoppgaver også i fremtiden.

Disse medlemmer påpeker samtidig at Senterpartiets forslag om store avgiftslettelse, blant annet redusert avgift på strøm, drivstoff etc., i kombinasjon med forbedrede pendlerfradrag mm., vil bidra til gjøre hverdagen litt bedre for mange arbeidsfolk og familier som sliter med å få endene til å møtes. Med Senterpartiets budsjettforslag vil eksempelvis en småbarnsfamilie med to voksne med gjennomsnittslønn og hvor den ene får fullt pendlerfradrag, kunne få samlede skatte- og avgiftslettelse på over 10 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener det er ekstra viktig å redusere avgiftene i et år der regjeringen legger til grunn at det vil bli en stor reallønnsnedgang (2,2 pst. lønnsvekst og 3,5 pst. prisvekst). I stedet velger regjeringen å justere de fleste avgifter med forventet prisvekst, noe som forsterker effekten av reallønnsnedgangen. På toppen av de store avgiftsøkningene som regjeringen presenterer åpent i statsbudsjettet, ligger det en «skjult» avgiftsøkning for folk flest på 732 mill. kroner (avgiftsøkning ut over forventet lønnsvekst). For mange vil effekten av avgiftsøkningene slå enda hardere ut, blant annet som følge av at en rekke stønadsordninger, fradrag mm. enten underreguleres eller holdes nominelt uendret.

Arbeid til folk i hele Norge

Disse medlemmer påpeker at velferdsstaten står overfor en rekke utfordringer. Et av de viktigste tiltakene er å sørge for trygge jobber for folk i hele landet. Dessverre ser man at ukontrollert arbeidsinnvandring fra EØS-området har ført til dårligere arbeidsforhold i mange bransjer. Regjeringens usolidariske arbeidslivspolitik og manglende vilje til å motvirke sosial dumping som blant annet presses frem gjennom EØS-regelverket, gjør at fagforeninger er viktigere enn noen-

sinne for å sikre norske arbeidstakere gode arbeidsvilkår. Regjeringen har ikke økt fagforeningsfradraget med én krone siden den overtok i 2013, og det har derfor blitt mindre verdtt år for år. Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å heve fagforeningsfradraget til 4 700 kroner. I tillegg foreslår Senterpartiet å fjerne den særskilte skatteordningen for utenlandske arbeidstakere som regjeringen fikk innført i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018, og som gir mange utenlandske arbeidstakere lavere skatt enn nordmenn med samme inntekt. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også satser 126,5 mill. kroner på en koordinert innsats fra flere ulike instanser mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.

Økte boligpriser i sentrale områder presser unge familier til å bli pendlere. I tillegg fører regjeringens omorganiserings- og sentraliseringsreformer til at mange arbeidstakere får mye lengre reisevei til jobb enn tidligere. Koronapandemien har mange steder i landet ført til høy ledighet og mange permitterte, noe som igjen fører til at enda flere må forberede seg på å pendle lenger til jobb. I stedet for å legge bedre til rette for de som må pendle til jobb, har pendlerne fått massive skatte-skjerpelser i denne regjeringensperiode. Verdien av reisefradraget for en som bor syv mil fra jobben (f.eks. Eidsvoll–Oslo) er ifølge Finansdepartementet redusert med mer enn 50 pst. siden regjeringen Solberg overtok. Dette gir 5 827 kroner mindre å rutte med for en slik typisk pendler. Bor man lenger unna, taper man enda mer.

Disse medlemmer mener det skal lønne seg å jobbe selv om jobben ligger litt unna. De færreste pendler fordi de vil – pendling er ofte noe man må. For samfunnet er pendling gunstig, siden det gir økt fleksibilitet i arbeidsmarkedet og sikrer økt sysselsetting og bedre tilgang på arbeidskraft. Da skulle det bare mangle at man fikk kompensert noen av de utgiftene ved å være pendler. I en økonomisk krisetid der mange står i fare for å miste den jobben de har, og må finne nytt arbeid, er det trolig flere som må pendle for å kunne fortsette i arbeidslivet. Senterpartiet foreslår derfor å reversere regjeringens skattesjokk for pendlere gjennom å styrke pendlerfradraget med nesten en halv mrd. kroner i sitt alternative budsjett for 2021. I tillegg foreslår Senterpartiet å reversere ordningen med at ferje- og bomtakster skal innlemmes i reisefradragets maksimalsats, som regjeringen innførte i statsbudsjettet for 2019. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å sette av 880 mill. kroner til å gjeninnføre fradrag for merutgifter til kost og losji for pendlere, som regjeringen fjernet i 2018.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener det er feil å straffe bussjåfører, renholdere og andre ansatte på jernbanen som frem til nå har hatt frikort og -reiser for seg og sine nærmeste. Mange av dem har hardt arbeid, ugunstige arbeidstider og er på ingen

måte lønnsledende. De fortjener et klapp på skuldra for innsatsen – ikke et skattesjokk på frikort og -reiser, som for svært mange ikke vil stå i forhold til den reelle verdien for den enkelte, og som gjør at man vil måtte frasi seg denne avtalefestede rettigheten i sitt arbeidsforhold.

Til tross for gjentatte utsettelse av saken har ikke regjeringen benyttet tiden til en ordentlig utredning av saken, og heller ikke kommet med tiltak som kan gjøre en skattlegging rettfærdig. Prisen på årskort i fylkene varierer enormt fra fylke til fylke, og det er i fylkene der avstandene er størst og kollektivtilbudet dårligst utbygd, at års-/månedskort ofte er dyrest. Dermed rammer denne skattlegging svært skjev.

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet går imot forslaget om å innføre skatt på frikort og -reiser for ansatte i persontransportsselskaper samt i andre selskaper på jernbanen. Senterpartiet mener tvert om det bør gjøres forbedringer i regelverket for skatt på naturalytelser.

Flypassasjeravgiften

Disse medlemmer viser til at flybransjen har vært en av de aller hardest rammede næringene siden utbruddet av koronapandemien, og alt tyder på at det vil ta lang tid før bransjen kan komme tilbake til normalen. Som et av de første krisetiltakene våren 2020 ble flypassasjeravgiften midlertidig fjernet, noe som sammen med redusert moms har vært et viktig bidrag for å sikre flytransport som kritisk infrastruktur i Norge. I denne situasjonen mener disse medlemmer det er uforståelig at regjeringen nå foreslår å pålegge flyselskapene 1,5 mrd. kroner i økt flypassasjeravgift i 2021. Senterpartiet mener i motsetning til regjeringen at avgiftslettelser er et målrettet krisetiltak for denne næringen, og foreslår derfor å forlenge fritaket for flypassasjeravgift ut 2021, samtidig som Senterpartiet går imot forslaget om økt CO₂-avgift på norsk innenriks luftfart. Disse medlemmer foreslår å beholde moms på reiseliv, transport og kultur på 6 pst. i hele 2021, og at ordningen med utsettelse av skatteinnbetalinger forlenges, i første omgang med to måneder.

Grønne grep som virker

Disse medlemmer påpeker at regjeringen pålegger vanlige folk avgifter for å finansiere skattelettelser til de aller rikeste. Mange av avgiftene presenteres som såkalte «grønne avgifter», men uten at de har dokumentert effekt på hverken miljø eller klima. Et eksempel på dette er avgiften på forbrenning av avfall som regjeringen nå foreslår å innføre. Sannsynligvis vil denne avgiften kun medføre at mer avfall blir transportert til Sverige for forbrenning der og dermed gi økte utslipp som følge av økt transport. I tillegg vil det medføre tap av arbeidsplasser i Norge. Disse medlemmer understreker at Senterpartiet går imot denne avgiftsøkningen.

Disse medlemmer mener at regjeringen, i dialog med drikkevarebransjen, må utforme en materialavgift som premierer bruk av fornybare og resirkulerte materialer, til erstatning for dagens emballasjeavgift. Konkurransedyktigheten til de produkter som i dag har fritak for avgift, må ikke reduseres.

Regjeringen innførte i 2020 veibruksavgift på alt biodrivstoff. Avgiftsøkningen gjør det dyrere å velge klimavennlig og fjerner et av de mest kostnadseffektive klimatiltakene for veitrafikken. Beregninger fra transportnæringen og drivstoffselskapene høsten 2019 viste at effekten av denne avgiftsøkningen sannsynligvis vil være 700 000 tonn CO₂ i økte klimagassutslipp fra transportsektoren. Senterpartiet mener dette er en avgiftsøkning som virker stikk i strid med det som burde være målet i klimapolitikken, og foreslår derfor i sitt alternative budsjett å fjerne veibruksavgiften på biodrivstoff ut over omsetningskravet, samtidig som det foreslås å redusere veibruksavgiften på øvrig biodrivstoff.

Senterpartiet går imot avgifter som straffer folk for å ha dårlig råd eller for å bo der de bor. Økningene i bensin- og dieselavgiftene som regjeringen har gjennomført, mener Senterpartiet er skadelige for næringslivet og urettferdige for folk som ikke har mulighet til å ta tog eller buss. Man får ikke et grønt skifte av rød bunnlinje, og avstanden til nærbutikken blir ikke mindre av at man må betale mer for å komme dit. Gjennom redusert avgift på biodrivstoff i Senterpartiets alternative budsjettforslag, vil pumpeprisen på bensin og diesel kunne reduseres med ca. 20 øre per liter i snitt. I stedet for pisk, som regjeringen hittil har brukt langt oftere enn gulrot, ønsker Senterpartiet å gi positive insentiver til å velge grønnere. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å tilrettelegge for bruk av kollektive transportmidler for folk flest bl.a. gjennom utbygging av pendlerparkering ved kollektivknutepunkter, økte jernbaneinvesteringer og å redusere avgiftene på å reise kollektivt.

For å legge til rette for grønn omstilling i transportsektoren foreslår Senterpartiet å opprette et CO₂-fond for næringstransporten i tråd med næringslivets ønsker.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet over lengre tid har tatt til orde for endringer i vannkraftbeskatningen som legger til rette for å utløse potensialet for miljøvennlig opprusting og oppgradering av vannkraftverk, samtidig som lokalsamfunnene får en økt del av verdiskapingen. Se egen omtale av vannkraftbeskatning lenger frem.

Senterpartiet vil gi full gass mot et grønnere Norge med små forskjeller, mangfoldige tjenester nær folk og et sterkt og vekstkraftig næringsliv.

3.1.3.5 MERKNADER FRA SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås konkrete grep for en

storstilt omstilling av samfunnet i klimavennlig retning, mindre forskjeller og en sterkere velferdsstat. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for en konkret plan (Grønn ny deal) for hvordan klimagassutslipp kan kuttes på en rettferdig måte samtidig som vi bidrar til ny næringsutvikling, og et klimabudsjett med klimatiltak for å kutte Norges utslipp med over 60 pst. innen 2030.

Dette medlem vil vise til at budsjettforhandlingene mellom regjeringspartiene og støttepartiet på Stortinget også i år har vært svært forsinket, og at mange frister er brutt underveis. I ei tid med økonomisk krise og store uløste oppgaver er det svært alvorlig at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke klarer å bli enige om et budsjett innenfor tidsrammene. Både folk og bedrifter trenger forutsigbarhet og avklaringer, og det klarer ikke dette flertallet å gi dem. Dette medlem vil vise til at det ikke er første gang dette skjer. I 2016 ble budsjettforslaget med et flertall bak, levert som løst forslag til finansdebatten. I år har opposisjonspartiene levert inn merknader før regjeringspartiene har lagt inn sine, og det har dermed ikke vært mulig å svare på deres merknader. Disse merknadene er dermed merknader til regjeringens budsjettforslag og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021), og ikke merknader til den endelige enigheten. Dette medlem mener dette er et demokratisk problem.

Koronakrisen

Dette medlem viser til at da pandemien kom til Norge i mars, med de påfølgende smitteverntiltakene som ble innført, og nedstengingen av Norge, måtte regjeringen ta mange beslutninger på kort tid og på begrenset grunnlag. Dette medlem var likevel overrasket over hvor svak og lite treffsikker den første krisepakken var. Siden har mange av de etterfølgende krisepakkene vært for lite tilpasset den økonomiske situasjonen folk og næringsliv er og har vært igjennom året. Dette medlem viser til at selv om regjeringen nå har hatt mange måneder på seg, er det fortsatt lagt fram en kompensasjonsordning som har mange hull, som ikke trefter små bedrifter godt nok, som er uten sosiale krav, og som til og med vil innebære at pengene først kommer i månedsskiftet januar/februar 2021. Dette medlem frykter at vi vil se flere konkurser, økt arbeidsledighet og økte økonomiske forskjeller som en følge av regjeringens trege og usosiale respons på den økonomiske krisen.

Dette medlem viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021). Dette medlem støtter de bevilgningene som foreslås her, men mener den totale satsingen i regjeringens forslag til budsjett langt fra er god nok til å trygge arbeidstakerne, arbeidsplasser, næringsliv, kulturliv og sårbare grupper.

Dette medlem viser til at arbeidslivet og økonomien har blitt hardt rammet av covid-19-pandemien. Flere hundre tusen mennesker har opplevd å bli permittert og arbeidsledige i 2020. De sosiale tiltakene i krise-pakkene Sosialistisk Venstreparti gikk i bresjen for, sørget for at flere fikk rett på dagpenger og kunne beholde en større del av inntekten sin. Dette medlem viser til at da regjeringen avvirket flere av ordningene fra 31. oktober 2020, samtidig som landet fikk en ny smitte-topp, gikk ansatte, ledige og syke nok en usikker tid i møte. Dette medlem understreker viktigheten av økonomisk sikkerhet gjennom covid-19-pandemien og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der den forhøyede satsen for dagpenger, lavere inngangskriterier og redusert ventetid forlenges, i første omgang til 30. juni 2021. Det foreslås videre å utvide maksimal dagpengeperiode, i første omgang ut første kvartal, å redusere arbeidsgiverperiode I til 2 dager frem til 30. juni 2021 samt å utsette innføring av arbeidsgiverperiode II og gjeninnføre ordningen for permitterte lærlinger. Dette medlem mener videre disse ordningene må forlenges dersom smittesituasjonen tilsier det, og at regjeringen må garantere at ordningene varer så lenge vi har restriktive smitteverntiltak.

Dette medlem viser til at regjeringen Solberg i 2015 fjernet ferietillegget på dagpenger, noe som medfører at mange som er og har vært arbeidsledige og permitterte, får mindre inntekt og mindre mulighet til å skape gode ferieopplevelser for seg og sine. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor ferietillegget på dagpenger gjeninnføres.

Dette medlem mener det er på høy tid at vi får på plass en ny kompensasjonsordning som treffer bredden av næringslivet. Dette medlem er imidlertid bekymret for regjeringens forslag om at Brønnøysundregistrene skal forvalte ordningen gjør at bedriftene sannsynligvis først får utbetalt penger i februar 2021. Dette medlem frykter det vil være kroken på døren for mange bedrifter som hadde fortjent å overleve. Dette medlem er forundret over at ikke Skatteetaten fikk oppdraget etter å ha forvaltet den gamle ordningen, og kunne fått på plass utbetalinger innen kort tid. Regjeringens begrunnelse for å skifte forvalter bunner i ressursmessige problemstillinger som kunne vært løst hadde det vært vilje til det.

Dette medlem er skuffet over at regjeringen ikke hører på de bekymringsmeldinger som kommer fra deler av fagbevegelsen, og særlig hotellarbeidere, som frykter at det nå blir mer løsarbeid og færre faste stillinger. Mangelen på sosiale krav til sjefene er påfallende. Når det skal gis støtte gjennom sosiale ytelser, stiller høyresiden seg opp på rekke og rad og deler ut krav, mens når det er sjefene som er mottakerne, er det tyst. Dette medlem mener at det skal stilles krav til mot-

takere av sosiale ytelser, men det samme må gjelde for bedriftslederne. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis merknader og forslag i innstilling fra næringskomiteen til Prop. 31 L (2020–2021).

Dette medlem foreslår å styrke kompensasjonsordningen med 960 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. I tillegg foreslås det 100 mill. kroner mer til omstilling av reiselivet og ytterligere 310 mill. kroner til kjøp av FOT-ruter for å bevare nødvendig infrastruktur i luftfarten.

Dette medlem viser til at kulturlivet har lidd kraftig under pandemien, og at ettervirkningene vil vare lenge. I 2021 risikerer kulturlivet å stå uten velfungerende ordninger for både kunstnere og ansatte i kulturlivet. Dette medlem foreslår derfor å videreføre kompensasjonsordningen for frilansere og selvstendig næringsdrivende med sats på 80 pst. også i 2021. Ekstra kunstnerstipend må gjøres permanente, og alternative arbeidsfellesskap for kunstnere må styrkes. Dette medlem støtter omdisponering av midler til kompensasjon for avlyste arrangementer og understreker at kompensasjonen igjen må være forutsigbar og treffe hele verdikjeden, og forventer at regjeringen raskt kommer tilbake med å avklare innretningen på kompensasjonen.

Dette medlem viser til at det har kommet svært lite ekstra midler til psykisk helse, til tross for at det har vært en ekstrem situasjon for mange. Stengte tilbud i kombinasjon med økte behov har store konsekvenser for dem det gjelder, og deres pårørende. Det er positivt at de frivillige organisasjonene har fått økte tilskudd, men løsningen på krisen i psykiatrien må løses i det offentlige helsevesenet. Regjeringen kan ikke legge det ansvaret på de frivillige alene. Dette medlem foreslår å øke tilskuddet til psykisk helsehjelp i spesialisthelsetjenesten med 312 mill. kroner. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke kommunenes tilskudd til satsing på lavterskel psykisk helsevern med 300 mill. kroner, og øremerke dette, i tillegg til en rekke andre satsinger som å styrke brukerstyrte senger og frivillige organisasjoners tilbud.

Økonomisk politikk, skatt og avgifter

Dette medlem vil peke på at utslipp må kuttes og næringslivet omstilles for å sikre arbeidsplasser og velferd i fremtiden. Det krever at klimamålene gjennomsyrrer statsbudsjettet og den økonomiske politikken for øvrig. Regjeringen må derfor opprette klimabudsjettering som et verktøy i statsbudsjettet, slik at Stortinget har et solid kunnskapsgrunnlag for å bevilge tilstrekkelige ressurser til klimatiltak på en effektiv måte.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet 2022 rapportere på hvordan budsjettforslaget er i overensstemmelse med Norges klimaforpliktelser i henhold til Parisavtalen. Kostnader ved klimatiltakene skal i den grad det er mulig, tallfestes i budsjettforslaget.»

Dette medlem vil peke på at den grønne omstillingen av norsk næringsliv og industri går altfor sakte. De borgerlige partienes passive næringspolitikk og overdrevne tro på markedsmechanismene har forsinket nødvendige grep og virket handlingslammende på regjeringen. Dette medlem vil understreke at dersom vi skal lykkes med omstillingen, må hele Norges økonomi innrettes mot å løse oppgaven. Det krever at staten går foran med storstilte investeringer og bidrar med tålmodig kapital som kan skape nye markeder for et grønt næringsliv. Det krever store politiske grep og handlekraft å flytte den private kapitalen i retning av grønne prosjekter. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås drøyt 39 mrd. kroner til grønn omstilling ut over regjeringens forslag, herunder til storsatsinger på et grønt statlig investeringselskap og en grønn statlig investeringsbank. Dette medlem viser til egne merknader i Innst. 5 S (2020–2021) om finansiering gjennom statslån. Dette medlem viser til vedlegget i denne innstillingen for en oversikt over Sosialistisk Venstrepartis forslag til statsbudsjettet 2021 sammenlignet med Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021).

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en helhetlig omlegging av skatte- og avgiftspolitikken som sørger for et mer progressivt og rettferdig skattesystem. Forslaget innebærer mindre skatt på arbeid og mer skatt på formue, eiendom, høye inntekter og arv. Det foreslås å legge om inntektsskatten slik at vanlige folk med vanlige lønninger får mer å rutte med, mens de med høye lønninger og formuer må betale noe mer skatt. De samlede effektene av skatteforslagene er illustrert i fordelingstabellen under.

Dette medlem viser til at avgifter er en regressiv form for beskatning. Det foreslås derfor å redusere merverdiavgiften på næringsmidler fra 15 til 13 pst. for å redusere folks utgifter til nødvendige varer, noe som vil være særlig viktig i et år der det ligger an til reallønnsnedgang for arbeidstakerne.

Dette medlem viser til at mange avgifter likevel er nødvendige for å redusere klimagassutslippene, og det foreslås derfor en økning i miljøavgifter, blant annet på drivstoff. Samtidig vil de som tjener under 600 000 kroner, få betydelige skatteuttak med dette forslaget. I tillegg foreslås det at provenyet fra økningen i CO₂-avgif-

ten i sin helhet skal utbetales som en grønn folkebonus over skatteoppgjøret til alle som tjener opptil 500 000 kroner i året. I sum vil disse grepene for de fleste mer enn kompensere for avgiftsøkningen. Når den grønne folkebonusen regnes med, fører dette forslaget til en reduksjon i avgiftene på 1,9 mrd. kroner.

Dette medlem viser til at en av regjeringens største prioriteringer i statsbudsjettet er å kutte i formuesskatten til de aller rikeste i landet. Dette medlem viser til at det ikke finnes noe empirisk belegg for at kutt i formuesskatten fører til økt økonomisk aktivitet, og foreslår derfor å reversere regjeringens kutt og innføre en mer progressiv modell for formuesskatten. Det er en mer treffsikker etterspørselspolitikk å øke offentlige investeringer enn å kutte i skatter, særlig i økonomisk usikre tider. Ikke minst er det rettferdig og sosialt utjevne å flytte skattebyrden i retning av store formuer.

Dette medlem viser til at boligmarkedet har blitt en driver for økte forskjeller. Selv om flertallet eier boligen de bor i selv, er det svært mange som ikke eier sin egen bolig. Disse har ikke fått være med på prisoppgangen i boligmarkedet eller tatt del i skattefordelene som boligeiere nyter godt av. Unge som skal inn i boligmarkedet, er ofte avhengige av hjelp fra foreldre for å kunne ha nok egenkapital. Mange unge sparer i BSU og får skattefordeler, mens mange andre ikke har råd til det. I tillegg til egenkapitalkravene kommer dokumentavgiften for de som skal kjøpe selveierbolig. Denne skatten betales i særlig grad av yngre, fordi de flytter oftere.

Dette medlem mener boligpolitikken og skattesystemet for bolig er overmodent for endring, og vil sørge for at folk står likere ved terskelen til arbeidsmarkedet. Dette medlem viser derfor til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å gjeninnføre inntektsbeskatning av bolig for boliger med verdi over 3 mill. kroner, der en sats lik risikofri rente i 2021 benyttes for å beregne inntektsfordelen, som er i tråd med hvordan skatteutgiftene for manglende beskatning av bolig beregnes. Videre foreslås det å avvikle ordningen med BSU og å trappe ned dokumentavgiften fra 2,5 til 2,0 pst. Disse grepene sikrer bedre fordeling, fordi de med høyest inntekt og formue også har flest og dyrest boliger. Ikke minst vil det bidra til å redusere overinvestering og spekulasjon i boligmarkedet og slik redusere prispresset.

Dette medlem viser til at arv er en betydelig bidragsyter til at økonomiske forskjeller opprettholdes og forsterkes mellom generasjoner. Dette medlem viser videre til at skatt på arv ikke har uheldige vridningseffekter. Det er urimelig at alle som jobber og tjener egne penger, må betale skatt på inntekt, mens det er skattefritt å få overført verdier gjennom arv man ikke har lagt ned noen arbeidsinnsats for. Når arbeidslinjen er gjennomgående i resten av samfunnet, er det påfal-

lende at dette ikke gjelder for noen av de aller rikeste i samfunnet. Dette medlem viser til egne merknader og forslag i Innst. 3 S (2020–2021).

Dette medlem mener skattepolitikken ikke skal favorisere fossile investeringer fremfor grønne og mindre forurensende investeringer. Endringene i oljeskatteavgiften som ble vedtatt i vår, har økt skattefordelingen av petroleumssektoren og slikt lagt opp til å forsterke økonomiens oljeavhengighet og risikoen for investeringer i tapsprosjekter, i tillegg til å snu opp-ned på statens skatteinntekter fra petroleum, slik at staten må betale skatt til petroleumsselskapene heller enn motsatt. Dette medlem foreslår å innføre kontantstrømbeskatning i oljeskatten og slik fjerne skattefordelene for sektoren. I tillegg foreslås det å innføre en avgift på produksjon av olje på 25 kroner per fat og øke CO₂-avgiften på sokkelen til 2 000 kroner per tonn for å forsere omstilling og utslippskutt. På den annen side foreslås det å øke startavskrivningen i saldogrupper for å fremme investering i landindustri.

Dette medlem viser til at forurensing og klimagassutslipp har store kostnader for mennesker og for samfunnet, lokalt og globalt. Lokale utslipp fra biltrafik-

ken tar liv og gjør at mange som er syke, ikke kan bevege seg ute på de verste dagene. Det er derfor nødvendig å forsterke prinsippet om at forurenser skal betale for kostnadene ved utslipp. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås økninger av miljøavgifter. De bilene som kjøpes i dag, vil rulle på veiene i lang tid framover. Det er derfor viktig at så mange av bilene som mulig er utslippsfrie ved bruk. Det foreslås derfor en vridning av engangsavgiften som gjør at det blir enda mer lønnsomt å velge biler med lave eller ingen utslipp av klimagasser. Videre foreslås det blant annet å øke CO₂-avgiften med 50 pst. i tillegg til forslag om økninger i veibruksavgiften på drivstoff og flypassasjeravgiften. Dette medlem vil innføre fritak for veibruksavgift for avansert biodrivstoff ut over omsetningskravet for å redusere klimaavtrykket fra drivstoff.

Dette medlem mener videre at kontantstrømbeskatningen for vannkraft bare bør gjelde for opprustning av eksisterende vannkraftverk, og at eiendomsbeskatningen av verk og bruk må gjeninnføres i den kommunale eiendomsskatten. Det vises til egne merknader og forslag i Innst. 4 L (2020–2021).

Fordelingseffekt av forslagene, endring i skatt i kroner per person

Bruttoinntekt	Skatt på inntekt og utbytte	Skatt på bolig	Formues-skatt	Grønn folkebonus	Sammenlagt endring
0–149 999 kroner	-293	28	946	-1 270	-589
150 000–199 999 kroner	-1 776	72	667	-1 270	-2 306
200 000–249 999 kroner	-2 777	142	575	-1 270	-3 330
250 000–299 999 kroner	-3 691	304	657	-1 270	-3 999
300 000–349 999 kroner	-4 048	394	705	-1 270	-4 219
350 000–399 999 kroner	-4 105	533	1 020	-1 270	-3 821
400 000–449 999 kroner	-4 125	601	1 133	-1 270	-3 661
450 000–499 999 kroner	-4 187	621	1 084	-1 270	-3 751
500 000–599 999 kroner	-4 175	705	1 163	0	-2 307
600 000–699 999 kroner	-1 947	937	1 767	0	757
700 000–799 999 kroner	2 172	1 318	2 891	0	6 382
800 000–999 999 kroner	6 395	1 839	4 477	0	12 711
1 000 000–4 999 999 kroner	35 505	3 765	19 566	0	58 837
5 000 000 kroner og over	577 536	16 056	672 677	0	1 266 269
I alt	1 055	825	3 365	-763	4 482

Forslag til endringer i skatter og avgifter, sammenlignet med Prop. 1 LS (2020–2021), mill. kroner

Sak	Påløpt	Bokført
Skatt		
Formuesskatt:	14 770	11 816
– Øke satsen til 1,1 pst.		
– Innføre tilleggsats på 0,2 pst. på formue over 20 mill. kroner (grense for ektepar 40 mill. kroner)		
– Fjerne aksjerabatten		
– Senke terskel for primær bolig høy verdi til 10 mill. kroner medverdsettelsesrabatt 10 pst.		
Inntektsskatt:	4 630	3 704
– Skattesatsen for personer økes til 23 pst.		
– Oppjusteringsfaktor for utbytte settes til 1,61		
– Personfradraget økes til 66 500 kroner		
– Minstefradrag i lønnsinntekt økes til 49 pst.		
– Trinnskatt, trinn 1: Innslagspunktet økes til 215 000 kroner. Satsen senkes til 0,9 pst.		
– Trinnskatt, trinn 2: Innslagspunktet økes til 300 000 kroner. Satsen senkes til 3,2 pst.		
– Trinnskatt, trinn 3: Innslagspunktet settes til 618 000 kroner. Satsen settes til 15,2 pst.		
– Trinnskatt, trinn 4: Innslagspunktet settes til 965 000 kroner. Satsen settes til 18,2 pst.		
– Trinnskatt, nytt trinn 5: Innslagspunkt settes til 1,5 mill. kroner. Satsen settes til 27 pst.		
– Doble fagforeningsfradraget til 7 700 kroner		
– Jordbruksfradrag. Inntektsuavhengig fradrag økes til 110 000 kroner.		
Sats ut over inntektsuavhengig fradrag for jordbruk mv. økes til 42 pst.		
Maksimalt fradrag økes til 200 000 kroner		
– Sjømannsfradrag: Sats økes til 35 pst. Øvre grense økes til 100 000 kroner		
– Fiskerfradrag. Sats økes til 35 pst. Øvre grense økes til 200 000 kroner		
– Minstefradrag i pensjonsinntekt økes med tre prosentpoeng til 35 pst.		
Øvre grense øker til 91 000 kroner		
Grønn folkebonus	-3 667	-3 350
Fjerne påslag i skjermingsrenten i utbytteskatten	251	199
Inntektsbeskatning av bolig: Markedsverdi fratrukket bunnfradrag på 3 mill. kroner, ganget med sats på risikofri rente 2021	3 620	2 896
Avvikle BSU-ordningen	940	750
Avvikle skattefavisert individuell sparing til pensjon	450	360
Økt skattesats for selskaper til 23 pst.	2 800	0
Øke satsen i kildeskatten til 23 pst.	375	375
Saldogruppe d, forhøyet startavskrivning på 10 pst.	-1 940	-210
Innføre naturressursskatt på vindkraft	-78	0
Begrense ny vannkraftbeskatning til bare å gjelde opprustning	500	0
Sum skatter	22 651	16 540
Avgifter		
<i>Miljørelaterte avgifter</i>		
Økt CO ₂ -avgift (50 pst. – 887 kr/tonn)	3 667	3 350
Økt avgift på HFK/PFK til 700 kr/tonn	60	55
Økt veibruksavgift på diesel med 75 øre	1 350	1 250
Økt veibruksavgift på bensin med 50 øre	250	230

Sak	Påløpt	Bokført
Helhetlig endring i engangsavgift for fossilbiler:	1 300	1 200
Det etableres et nytt nedre utslippsintervall på 0–25 g CO ₂ , og alle øvrige knekkpunkter nedjusteres med 10 gram. CO ₂ -avgiftssatsene endres på følgende måte:		
– over 185 gram: satsen inflasjonsjusteres		
– 115–185 gram: satsen inflasjonsjusteres		
– 85–115 gram: satsen inflasjonsjusteres		
– 60–85 gram: satsen inflasjonsjusteres		
– 25–60 gram: CO ₂ -fradrag settes til 1 000 kr/g		
– Under 25 gram: fradrag settes til minimum 2 000 kroner per gram		
Innføre veibruksavgift på diesel for fritidsbåter fra 1. juli	70	65
Innføre avgift på nitrogen i mineralgjødning på 1,84 kr/kg	285	120
Økning av flypassasjeravgiften (lav sats 100 kr, høy sats 300 kr)	440	405
Endre trafikksikringsavgiften for elbiler til 1 000 kroner	-150	-70
Øke kravet til elektrisk rekkevidde i engangsavgiften på ladbare hybrider til 100 km	270	250
Halvere verdien av unntaket veksthusnæringen har for CO ₂ -avgift på naturgass og LPG	13	12
Fritak for veibruksavgift for avansert biodrivstoff ut over omsetningskravet	-280	-255
CO ₂ -komponent engangsavgift varebiler (ikke provenynøytral omlegging)	550	500
Ikke innføre forbrenningsavgift	-120	-110
<i>Andre avgifter</i>		
Redusere merverdiavgift for næringsmidler til 13 pst.	-3 200	-2 650
Redusere lav sats merverdiavgift til 6 pst. til 30. juni 2021	-950	-780
Reversering av tobakksbyttekvoten i tax free-ordningen	120	110
Økt produksjonsavgift oppdrett, 60 øre per kg	250	0
Redusere dokumentavgiften til 2,0 pst.	-2 300	-2 200
Sum avgifter	1 625	1 482
Skatt og avgift under strek		
Øke CO ₂ -avgift på sokkelen til 2 000 kr/tonn CO ₂	2 660	1 330
Innføre kontantstrømbeskatning for petroleum	14 400	7 200
Innføre produksjonsavgift på olje, 25 kroner per fat	14 000	7 000
Sum forslag under strek	31 060	15 530
Summering		
Sum skatter	22 651	16 540
Sum avgifter	1 625	1 482
Totalt	24 276	18 022

Grønn ny deal – en plan for omstilling av Norge

De tte medlem vil peke på at den grønne omstillingen av norsk næringsliv og industri går altfor sakte. De tte medlem vil understreke at dersom vi skal lykkes med omstillingen, må hele Norges økonomi innrettes mot å løse oppgaven. Vi må gjøre store investeringer, legge til rette for kraft og infrastruktur og sørge for tilstrekkelig arbeidskraft med riktig kompetanse.

De tte medlem peker på at Norge i dag løper en høy risiko ved at petroleumsnæringen utgjør en så vesentlig andel av vår økonomi. I tillegg til den åpenbare klimarisikoen det utgjør, binder næringen opp kapital og arbeidskraft og opptar kapasitet i økonomien som vi må frigjøre for å få plass til ny grønn industri. Regjeringen fører i dag en næringspolitikk og økono-

misk politikk som favoriserer forurensing, eiendomspekulasjon og uproduktive finansielle aktiva, med svært uheldige miljø- og fordelingskonsekvenser og svekket finansiell stabilitet.

Omstilling fra petroleumsavhengighet skjer ikke uten at insentivene for å lete og bygge ut stadig flere oljefelt fjernes, slik at investeringsmidler og kompetanse frigjøres. De tte medlem viser derfor til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett om å kutte offentlig finansiert forskning på petroleum og statlig finansiert leting etter olje.

De tte medlem mener at hele det næringsrettede virkemiddelapparatet må innrettes i tråd med det grønne skiftet, og ingen penger må brukes på å undergrave det. Derfor foreslås det i Sosialistisk Venstrepartis alter-

native statsbudsjett å fjerne innovasjonstilskudd til olje- og gassprosjekter og øke støtten til miljøteknologiordningen med 200 mill. kroner mer enn regjeringen.

Dette medlem mener staten må bidra med langsiktig og tålmodig kapital som markedet ikke kan formidle på egen hånd. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å opprette en statlig grønn investeringsbank og et statlig grønt investeringsselskap.

Dette medlem viser til at mange klimaprojekter sliter med å tiltrekke seg tilstrekkelig kapital fordi lønnsomheten ligger en stund frem i tid. En statlig investeringsbank vil fylle et institusjonelt tomrom i Norge. Den kan bidra til at man lettere kan finansiere tiltak som bidrar til grønn omstilling, gjennom å utstede grønne obligasjoner og låne ut med langsiktig risiko under langsiktige lønnsomhetskrav. Den vil kunne bidra med lån og potensielt egenkapital til fornybare prosjekter, bedrifter i fastlandsindustrien, oppstartsselskaper og gründere, som hver og en er essensiell for å lykkes i det grønne skiftet. I tillegg vil banken som utsteder av grønne obligasjoner stimulere dette underutviklede markedet i Norge og bidra til at pengemarkedet får flere verdipapirer som vil være nyttige i håndteringen av klimarisiko i pengepolitikken i årene som kommer. Dette medlem foreslår i første omgang å skyte inn 10 mrd. kroner under streken til kapital i banken i 2021.

Dette medlem vil gi det statlige investeringsselskapet for grønn omstilling et innskudd av aksjekapital på 20 mrd. kroner i 2021. Investeringsselskapet skal investere direkte i den grønne industrien i Norge, skaffe nye eksportinntekter og bidra til omstilling i verden gjennom et aktivt eierskap. De strategiske satsingene kan romme flytende havvind, grønn skipsfart, hydrogen, bioindustri og batteriproduksjon. Selskapet skal ligge til Næringsdepartementet, være uavhengig, men med et tydelig mandat om å investere i grønn industri og et mål om å gå med overskudd på sikt. Dette medlem foreslår også å øke satsingen på eksportfremme med 50 mill. kroner mer enn regjeringen.

Dette medlem vil forsterke de virkemidlene som bidrar til kutt av utslipp. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett foreslås det en økning på 1,7 mrd. kroner til Enova ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til flytende havvind, klimakutt i industrien, energitiltak i husholdninger for å fremme energieffektivisering og solcellepaneler, støtteordning for ladeinfrastruktur i borettslag og grønn ombygging av skip.

Dette medlem peker på at det er et sterkt behov for ny teknologi og forskning på blant annet fornybar energi og karbonfangst og -lagring. Det vises til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å bruke 1,25 mrd. kroner ut over regjeringens forslag for å sikre karbonfangst i Oslo og starte arbeidet

med karbonfangst en rekke andre steder i landet. I tillegg foreslås den grønne forskningen styrket med 100 mill. kroner.

Dette medlem mener at det trengs direkteinvesteringer for å få på plass en bioindustri i Norge. Våre enorme biologiske ressurser er derfor både økologisk viktig, men også en nøkkel til grønn omstilling. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å sikre en høyteknologisk tre-gjenvinningsfabrikk i Våler og bevilge 100 mill. kroner til å utvikle labfasilitetene for bioprosessteknologi.

Dette medlem viser til at en stor del av Norges fremtid som grønn industrinasjon ligger til havs. Etter oljeprisfallet i 2014 og koronapandemien står imidlertid den maritime næringen i en dyp krise. Det er behov for omfattende aktivitetstiltak for næringen som samtidig bygger ny grønn industri. Dette medlem foreslår en krisepakke for maritim næring på over 1,3 mrd. kroner som både sikrer norske sjøfolk, fyller opp ordrene til norske verft og sørger for grønn flåtefornyelse.

Grønn transport

Dette medlem viser til at transportsektoren står for om lag en tredel av alle klimagassutslipp i Norge, og at disse skal halveres innen 2030. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslår å bevilge langt mer til jernbanebygging og miljøvennlig transport enn regjeringen og å kutte i dyre og miljøfiendtlige motorveiprojekter. Arbeidet med å fase ut det fossile drivstoffet både på vei, sjø og skinner må intensiveres.

Dette medlem vil at jernbanen skal binde byer og landsdeler sammen, som erstatning for firefelts motorveier og fly. Flytrafikk mellom de store byene må på sikt erstattes med lyntog. Norge kan bli et foregangsland også for innfasing av elektriske fly, slik vi har blitt det for elbiler og elferger.

Dette medlem peker på at godstransport på jernbanen sakter akterut, og fraktselskapene sliter med å få overskudd. Dette skjer mens godstrafikken på vei er beregnet til å doble seg innen 2050. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås solide økninger til støtteordninger for gods på bane og sjø.

Dette medlem understreker at norske byer og tettsteder må bli mindre bilbaserte og mer framkommelige og trivelige. Færre skal trenge bilen til jobb, barnehage og skole. Da må satsingen på kollektivtrafikk, sykkel og gange trappes kraftig opp. Dette medlem foreslår å øke støtten til store kollektivinvesteringer og vil utvide statens tilbud om byvekstavgifter og belønningsmidler til flere byer.

Dette medlem viser til at selv med en storstilt kollektivsatsing vil mange fremdeles trenge bil i dette landet. Elektriske biler er reelle alternativer både som privat- og varebil. Gjennom regler, avgiftspolitik og

støttetiltak vil dette medlem fremskynde omstillingen av hele transportsektoren mot nullutslipp. Dette medlem vil kompensere fylkeskommunene for slike tiltak.

Dette medlem peker på at nye motorveier skaper mer privatbilisme og økte klimagassutslipp og er arealkrevende og dyre. Dette medlem vil heller satse på utbedring av eksisterende veier og trafikksikring av riks- og fylkesveier i distriktene. Dette medlem er imot det miljøfiendtlige og pengesløsende prosjektet Fergefri E39 på Vestlandet og vil heller prioritere de smale og farlige veiene mellom fergene og bytte ut fergene med nullutslippsalternativ.

Grønne kommuner og distrikter

Dette medlem vil bidra til å bygge sterke lokalsamfunn både i bygd og i by. Folk må ha mulighet til å bo, arbeide og drive næringsvirksomhet i hele landet. Dette medlem vil ha moderne lokalsamfunn der det skapes trygge og gode arbeidsplasser, og der folk har nærhet til skole, offentlige servicetilbud, jobber og aktiviteter. Da er vi avhengige av digital infrastruktur og godt utbygd bredbånd over hele landet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, der vi foreslår å øke satsingen på utbygging av bredbånd med 200 mill. kroner.

Dette medlem mener det må være mulig å starte bedrifter og videreutdanne seg over hele landet. Alle skal ha tilgang til høyere utdanning, derfor vil Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett for 2021 øke støtten til desentralisert høyere utdanning og ruste opp utstyrsparken på yrkesfag.

Dette medlem peker på at tilskudd til bedrifter og lokalsamfunn i distriktene gir flere arbeidsplasser, høyere fortjeneste, god samfunnsutvikling og flere skatteinntekter. Dette styrker også lokaldemokratiet ved at de folkevalgte i fylkeskommunene kan prioritere midlene. På tross av dette har regjeringen mer enn halvert disse regionale tilskuddene siden 2014. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å øke satsingen på ulike regionale tilskudd for næringsutvikling og kommunale næringsfond med 500 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag, og innrette disse på utvikling og etablering av fornybare bedrifter.

Dette medlem vil peke på at kommunene og fylkene spiller en nøkkelrolle i å få ned klimagassutslippene. De skal ta i bruk teknologi, stille krav og bruke innkjøpsmakt slik som vi har sett blant annet i elfergerevolusjonen. Men de må settes i stand til det. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett øker tilskuddene til ordningen hvor kommunene kan prøve ut prosjekter – klimasats – med 300 mill. kroner. I tillegg foreslås det å sette av tilskudd til

miljørådgivere i kommunene og fylkene på til sammen 150 mill. kroner.

Dette medlem vil også påpeke at det er nødvendig å finne en løsning for å gi fylkene og kommunene insentiver til å ta i bruk miljøvennlige løsninger. I dag må de selv bære risikoen ved å ta i bruk nye løsninger. Det foreslås derfor i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett å sette av 300 mill. kroner i tilskudd til nullutslippskollektivtrafikk.

Klimatilpasning

Dette medlem vil peke på at selv om vi klarer å nå målene for å redusere klimagassutslippene, kan allerede akkumulerte utslipp i seg selv bidra til å varme opp jorden med 1,5–2 grader. Dette innebærer store endringer i klimaet i Norge slik som mer ras, mer ekstremvær, tørke, flere flommer og høyere havnivå. Disse konsekvensene har vi så langt ikke tatt grep for å beskytte oss mot.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningene til klimatilpasning, flom- og skredsikring og rassikring av veier økes betydelig. I tillegg foreslås det å øke bistand med 130 mill. kroner ut over regjeringens forslag til klimatilpasning i land som blir, og vil bli, rammet hardere enn oss.

Redningspakke for naturen

Dette medlem vil vise til at naturen er grunnleggende for vår eksistens. Den gir oss klær, medisiner og materialer. Naturvernpanelets rapport fra 2019 slår fast at tapet av naturmangfold går historisk raskt og vil true hele menneskeheten. Dette medlem viser til at det er en økt bevissthet rundt behovene for vern og restaurering av urørt natur, og at dette må følges opp politisk.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er satt av 665 mill. kroner ut over regjeringens forslag til en redningspakke for å ta vare på naturen i Norge, herunder 200 mill. kroner til skogvern og 90 mill. kroner til naturtiltak i kommunene, samt tiltak for å ta vare på de truede artene og naturtypene våre, mer kartlegging, vern og restaurering av natur og mer friluftsliv.

Bærekraftig landbruk

Dette medlem mener at all matjord i hele landet må holdes i hevd og dyrkes. I en usikker klima- og verdenssituasjon er det viktig at Norge tar mål av seg til å bli mer selvberget, både i mat- og forproduksjon. Dette medlem vil derfor ha et landbruk spredt over hele landet, der maten produseres basert på norske arealressurser.

Dette medlem viser til de svært variable somrene vi har hatt de senere årene. Dette vitner om at klimaendringene skjer nå, og at jordbruket er en næring som rammes hardt. Derfor må virkemiddelapparatet juste-

res for å legge til rette for matproduksjon over hele landet i et mer ustabilt klima, med flere tiltak for reduserte klimagassutslipp, for eksempel gjennom et klimafond for landbruket og mer forskning.

Dette medlem mener inntekt er det viktigste virkemiddelet for å sikre flere av målene for jordbruket, som rekruttering, investeringer og økt norsk matproduksjon på norske arealressurser. Dette medlem mener at utøvere i jordbruket, som selvstendig næringsdrivende, skal ha muligheter til samme inntektsutvikling som andre i samfunnet.

Dette medlem går imot regjeringens politikk for et mer sentralisert landbruk som legger til rette for de største brukene. Denne politikken svekker muligheten til å ta jorda i hele landet i bruk. Dette medlem vil snu denne utviklingen og ta til orde for en tydeligere strukturprofil på politikken, med et øvre tak for hvor mange dyr per bruk en kan få tilskudd for. Dette medlem mener at et driftsvansketilskudd kan bidra til at mer av det tungdrevne arealet fortsatt kan tas i bruk.

Dette medlem jobber for et jordbruk med best mulig dyrevelferd. Dette medlem viser til Riksrevisjonens årlige revisjon for 2018, som slo fast at dyrelidelser får pågå for lenge på grunn av for dårlig oppfølging fra Mattilsynet. Dette er alvorlig og må følges tydeligere opp av regjeringen. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke Mattilsynets arbeid med dyrevelferd, herunder bedring av systemet MATS, gjennom en bevilgning på 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem mener Norge skal produsere bærekraftig og miljøvennlig mat, og at andelen økologisk mat produsert og konsumert i Norge må øke. Dette medlem vil styrke Norsk senter for økologisk landbruk. Dette medlem mener også det bør føres en politikk for redusert kjøttforbruk, med særlig vekt på å redusere forbruket av kjøtt basert på importerte forråvarer.

Dette medlem viser til at skognæringen er en viktig del av framtidens industri i Norge. Gjennom kunnskap og teknologi kan man bruke hele treet til å skape høyverdige industriprodukter. Dette medlem mener at økt verdiskaping basert på skogbruk må balanseres mot hensynet til vern av sårbar natur.

Bærekraftig fiskeri

Dette medlem viser til utgangspunktet for nasjonal forvaltning av havets ressurser, nemlig at havet skal bidra til mest mulig verdi for flest mulig i et evighetsperspektiv.

Dette medlem viser til at kontrollen med fiskeressursene samles på stadig færre hender og stadig færre kystsamfunn. Havbruk er fortsatt langt unna å være bærekraftig, og langs kysten er det mange som

opplever at gode fiskeområder er svekket etter havbrukets inntog. Dette medlem mener havets fornybare ressurser er blant de aller viktigste nasjonen har. Sikring av disse ressursene må gis forrang i all forvaltning.

Dette medlem vil styrke føringstilskuddet, som er av stor betydning for både kystflåte, landindustri og arbeidsplasser langs kysten. Dette medlem mener regjeringen lytter mer til de store selskapene innenfor fiskeri og oppdrett enn til kystsamfunnene og de små aktørene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til føringstilskudd med 30 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått å erstatte pliktsystemet med en alternativ modell, hjemfallsmodellen, hvor kvotene trålerne har fått gjennom pliktsystemet, gradvis fases tilbake til kystflåten.

Dette medlem er svært kritisk til regjeringens politikk for oppdrettsnæringen. Dette er en næring med enorme muligheter dersom den forvaltes riktig. Det krever at driften skjer på bærekraftig vis, uten å skade natur, og at verdiene som skapes, kommer lokalsamfunn og fellesskapet til gode, ikke bare noen få. Da må man gå bort fra dagens system for oppdrettstillatelser, hvor den som kan betale mest, får nye tillatelser. Dette medlem vil vri dette systemet slik at tillatelser gis til anlegg som kan dokumentere at de er forurensningsfrie, hvor dyrevelferden er god og avfall blir behandlet som en ressurs.

Dette medlem mener at bærekraftig fôr er viktig for å gjøre næringen mer bærekraftig, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det er satt av 25 mill. kroner til en ny ordning for selvforsyning av fôr i havbruksnæringen.

Arbeid og sosial

Dette medlem understreker at nøkkelen til et samfunn med små forskjeller er et samfunn som gir alle muligheten til å delta, et trygt arbeidsliv og et godt og tilgjengelig sikkerhetsnett. Det er et politisk mål og selve bærebjelken i den norske velferdsstaten å sikre at folk har arbeid, men også økonomisk trygghet når man står utenfor arbeidslivet, og når man blir syk.

Dette medlem vil bryte ned barrierene som stenger unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom ute fra arbeids- og samfunnslivet. Unge trenger tettere oppfølging fra Nav, bedre overganger mellom utdanning og arbeid og utdanning som tiltak. Dette medlem mener det er nødvendig å styrke satsingen på VTA-plasser og tiltaksplasser for unge, personer med funksjonsnedsettelse og ordinære arbeidssøkere. Dette medlem påpeker at det særlig gjennom covid-19-pandemien er viktig å sørge for at flere får god oppfølging fra Nav, og at det er tilstrekkelig med tiltaksplasser for å kunne veilede arbeidsledige ut i jobb. Dette

medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 1 500 flere tiltaksplasser for unge og 500 flere VTA-plasser enn i regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at det er et politisk ansvar å sørge for at personer med nedsatt funksjonsevne eller kroniske sykdommer som er helt eller delvis ute av arbeidslivet, mottar livsoppholdsytelser det er mulig å leve av. Som følge av omfattende kutt i ordningen med arbeidsavklaringspenger har flere tusen personer mistet tryggheten i ordningen, og flere mister stønaden før de er ferdig avklart. Kuttene har ikke medført at flere har kommet i jobb, men flere har blitt avhengige av sosialhjelp, og stadig flere unge blir syke og uføre. Dette medlem understreker viktigheten av økonomisk trygghet og retten til et verdig liv for alle. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor kutt i AAP-ytelse for unge reverseres og maksimal stønadstid på AAP forlenges.

Dette medlem viser til regjeringens usosiale kutt som særlig rammer sårbare grupper. De siste årene har flere ytelser og ordninger for familier, barn, uføre og flyktninger blitt kuttet. Kutt i barnetillegget for uføre gir familier med en vanskelig økonomisk situasjon enda mindre å leve av. Kutt i briller til barn er svært alvorlig og begrenser deltakelse i lek og skole. Flyktninger får dårligere muligheter når særrettighetene for denne gruppa i folketrygden oppheves og botidskravet økes fra tre til fem år. Fremfor trygd og pensjon skal flyktninger over på behovsprøvde ytelser eller være henvist til økonomisk sosialhjelp. Skjermingstillegget for uføre blir også kuttet av regjeringen og gir uføre mindre å leve av. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor disse usosiale kuttene reverseres. For å gi familier med syke barn økonomisk trygghet og mindre belastning foreslås det hjelpestønad for barn som er innlagt på sykehus.

Dette medlem understreker viktigheten av et trygt og organisert arbeidsliv. Flere bransjer preges av sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og ansatte med løs tilknytning til arbeidsplassen. Det er viktig å sørge for at koronakrisen ikke misbrukes som en anledning for bedrifter og arbeidsgivere til å gjøre arbeidslivet mer utrygt for sine ansatte. Dette medlem mener det er behov for styrking av innsatsen til Arbeidstilsynet for økt tilsyn og flere inspektørstillinger. Et mer seriøst arbeidsliv krever økt fagorganisering og et sterkt arbeidstilsyn. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor Arbeidstilsynet styrkes med 35 mill. kroner mer enn regjeringens forslag og fradraget for fagforeningskontingenten doubles.

Dette medlem viser til at trygdeoppgjøret har gitt pensjonister en negativ utvikling i kjøpekraft i fem av de siste seks årene. Trygdeoppgjøret omhandler inn-

tekten til alle landets alderspensjonister, landets utføre og en rekke andre grupper. Dette medlem vil gi organisasjonene forhandlingsrett og mener trygdeoppgjøret må behandles fullt ut i Stortinget. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor minstepensjonen økes med 4 000 kroner i året fra 1. mai 2021, som første ledd i en opptrapping for å sikre en verdig alderdom for de som i dag har minst.

Kultur

Dette medlem mener at kultur og frivillighet gjør livet rikere. Det ser vi særlig i krisetider. Et rikt og mangfoldig kulturliv der alle har mulighet til å delta, krever at vi støtter dem som lager og formidler kunst og kultur. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti at eksisterende institusjoner må styrkes, og mener at omorganiseringen av Kulturrådet burde settes på vent. Kunstnerøkonomien må få et løft, og flere må kunne ansettes i trygge former, som i en musikerallianse. Dette medlem vil prioritere å bygge det lokale kulturlivet i et nytt kulturløft, særlig bibliotek, kulturskole, fritidsklubber og kulturfrivilligheten.

Dette medlem viser til at en sterk og uavhengig presse er viktigere enn på lenge. Etter at mediene har tapt store summer på grunn av pandemi og tap av annonseinntekter, foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett å øke pressestøtten.

Dette medlem viser til at frivilligheten er en av fellesskapets grunnsteiner, og foreslår derfor en opptrapping opp til full momskompensasjon og å rydde i tippemidlene slik at den lokale kulturfrivilligheten styrkes. Det gir mer frivillighet og økt selvstendighet for organisasjonene. Det foreslås også å overføre midler fra momskompensasjonsordningen til eksisterende strukturer.

Velferd starter i kommunene

Dette medlem understreker at både i hverdag og krise er god offentlig velferd og gode offentlige tjenester en bærebjelke for et trygt og godt liv for innbyggerne og helt nødvendig for et livskraftig samfunn. Her skal barna vokse opp, innbyggerne bli gamle og arbeidsplassen og hverdagslivet fungere. Under koronapandemien er kommunene avgjørende både for innbyggernes trygghet i hverdagen og for næringslivet. Sterk kommuneøkonomi bidrar til å stabilisere økonomien, redusere arbeidsløshet og gjøre kommunesektoren til en bedre samarbeidspartner for næringslivet og frivilligheten. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der kommuneøkonomien styrkes med 7,1 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. I tillegg foreslås det å overføre drøyt 2,6 mrd. kroner til eldreomsorg fra helse- til kommunebudsjettet.

Dette medlem mener at i tillegg til det som foreslås her, må staten dekke alle koronarelaterte ekstrautgifter og tapte inntekter for kommuner og fylkeskommuner. Dette medlem viser til at kommunene har ubetalte regninger for i år som de vil trenge hjelp til å betale. For kommunenes del holder det ikke at pengene kommer til neste år. Dette medlem mener at tilleggsbevilgningen fra regjeringen ikke er tilstrekkelig, og at regjeringen må sørge for ytterligere kompensasjon, og viser til merknader og forslag om dette i Innst. 16 S (2020–2021).

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det fastslås at hele samfunnet vil ha glede av at kommunene kan opprettholde aktiviteter i bygg og anlegg. Det vil bidra til å holde folk i arbeid, og det vil samtidig dekke viktige behov. Vi trenger å styrke kommunenes evne til å forebygge skader av ekstremvær på infrastruktur.

Dette medlem peker på at koronautbruddet har vist at det er for liten kapasitet i kommunehelsetjenesten til å håndtere krisen. Mange med behov for behandling, omsorg og pleie måtte gå uten tilbud. Skolene fikk enorme utfordringer, både praktisk og økonomisk. Kommunesektoren fikk store økte utgifter og tapte inntekter på skatt, stengte barnehager og SFO og en kollektivtrafikk på sparebluss.

Dette medlem vil bruke kommunene som en motor i økonomien og gi folk trygghet i en tid der mange er redde og ensomme, og der ansatte er slitne og trenger flere å dele oppgaver og ansvar med, ikke færre. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, der det foreslås flere lærere, mer kultur i skolen, flere ansatte i omsorg og pleie, opptrapping av lavterskel psykisk helsevern og rusfeltet, bedre barnevern og skolehelsetjeneste.

Dette medlem viser til at regjeringen igjen reduserer tilskuddet til særlig ressurskrevende tjenester, og at tilskuddet er redusert med over en mrd. kroner siden 2015. Dette er kanskje den aller viktigste ordningen for utjevning av uforutsette og uunngåelige utgifter for kommunene, fordi dette tilskuddet fanger opp ulikhetene i utgifter veldig godt, men da må alle utgifter som er nødvendige, regnes med. Dette medlem mener ordningen må styrkes kraftig, og at kommuner med mange brukere og få innbyggere må få en permanent ordning med forhøyet tilskudd, og foreslår en økt bevilgning på 600 mill. kroner.

Helse

Dette medlem viser til at helsepolitikken må sikre at alle får hjelp når de trenger det, og at størrelsen på lommeboka ikke skal være styrende for hvilket tilbud man får. Covid-19 har vist at vi har et godt helsevesen med dedikerte og dyktige ansatte. Det har også vist et helsevesen under press, med stramme rammer og et

urimelig høyt press på helsepersonell. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett fremmer en rekke forslag for å sikre mer og bedre behandling, større fleksibilitet og mer rettferdig tilgang til helsehjelp.

Dette medlem mener at pasientene bør få mer og bedre helsehjelp, og da trenger sykehusene mer ressurser. Dette medlem vil øke helseforetakenes budsjett med 1 mrd. kroner. Fødeavdelinger, rusfeltet og psykiatri og nok ansatte i hele, faste stillinger må prioriteres. Dette medlem mener helseforetaksmodellen ødelegger for et fleksibelt og nyskapende helsevesen. Stykkprisfinansiering og detaljstyring må avvikles. Helsefaglige vurderinger, pasientenes behov og brukerkunnskap må danne grunnlaget for et nytt helsevesen, og sykehusene må tilbake under demokratisk kontroll.

God helsehjelp til de mange, og ikke bare til noen utvalgte få, forutsetter at vi bygger et godt offentlig helsevesen i hele landet, med lik tilgang. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslår et kraftig løft til kommunene slik at de kan ansette nok folk og være til stede der folk er. Bedre skolehelsetjeneste, lavterskeltilbud og nok folk på jobb øremerkes, i likhet med tilbud innen rusfeltet og psykiatrien. Eldreomsorgen får et kraftig løft gjennom tilskudd til kommunene. Rehabiliteringstilbud må øremerkes, og det foreslås en egen plan for koronapasienter.

Dette medlem er bekymret for økende forskjell i helsetilbud, og mener at ingen skal måtte betale mer enn 2 900 kroner i egenandel. Tannhelse må fases inn i den offentlige helsetjenesten, og i likhet med resten av kroppen bli omfattet av folketrygden.

Dette medlem viser til at god folkehelse og forebygging er noe av det viktigste vi kan gjøre for at flere får god helse, hele livet. Tilrettelegging for fysisk aktivitet og sunn mat i skolene gir en sunnere befolkning. Dette medlem mener vi trenger et eget vaksinasjonsprogram for voksne, og foreslår å starte produksjon av medisiner og vaksiner i Norge (StatMed).

Utdanning

Dette medlem vil ivareta og styrke den inkluderende fellesskolen, slik at alle barn og unge får et godt opplæringstilbud uavhengig av hvor de bor og hvilken økonomisk bakgrunn de kommer fra. I dag er det mange barn som ikke får være med på leken og læringen i SFO/AKS på grunn av foreldrenes økonomiske situasjon. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, som starter innfasingen av gratis SFO, som vil være den største velferdsreformen Norge har sett siden barnehageløftet.

Nok voksne med barnefaglig kompetanse er nøkkelen til gode barnehager. Dette medlem reagerer på at regjeringen har fjernet tilskuddet til kommunene for å innfri bemanningsnormen i barnehager. Sosialistisk

Venstreparti vil ikke at barna skal være taperne i trange kommunebudsjetter, og dette medlem mener tilskuddet må opprettholdes og styrkes, og viser til sitt alternative budsjett hvor det er satt av 300 mill. kroner til bemanning gjennom kommunene. Alle barn skal få muligheten til å gå i barnehagen, uavhengig av foreldrenes inntekt, og maksimalprisen for foreldrebetaling må derfor reduseres.

Dette medlem vil videre vise til at frafallet i videregående opplæring fremdeles er for stort, og det er størst på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Tiltak som vil øke gjennomføringen på yrkesfag og gjøre videregående opplæring tilgjengelig for alle, må prioriteres. Dette medlem vil derfor øke tilskuddet med 150 mill. kroner til fylkeskommunenes arbeid for å styrke yrkesfag, samt til opprustning av utstyrsarkene på yrkesfag. I tillegg må utstyrs- og borteboerstipendet økes. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor utstyrsstipendet er økt med 50 mill. kroner og borteboerstipendet med 120 mill. kroner.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke basisbevilgningen til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter med 200 mill. kroner. For å sikre at alle har like muligheter til å ta utdanning, må studentene ha gode rammevilkår. Derfor vil dette medlem starte en opptrapping av studiestøtten, i første omgang til 1,3 G av folketrygden, og bygge 4 000 nye studentboliger i løpet av 2021.

Familie og forbruker

Dette medlem viser til at en av de verste konsekvensene av de økende forskjellene i Norge er at stadig flere barn vokser opp i fattige familier. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å reversere regjeringens forslag om økning av barnetrygden bare for barn opp til seks år, og heller øker barnetrygden for alle barn.

Dette medlem viser til at det første året er viktig for barns oppvekst. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å innføre en minsteytelse for foreldrepenge på 2 G, som alle foreldre skal ha rett på. Mange familier kjenner på at verken familiebudsjettet eller timeplanen strekker til. Dette medlem viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett også foreslås 30 mill. kroner til et forsøksprosjekt med tidsklemmekonto til småbarnsfamilier.

Dette medlem vil påpeke at den beste investeringen et samfunn kan gjøre, er å sikre at barn får en trygg og god oppvekst. Dette medlem understreker behovet for et barnevernsløft med flere stillinger i det kommunale barnevernet, økt kapasitet i det statlige barnevernet og tiltak for å sikre reell medvirkning for

barn i barnevernet. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås totalt 438 mill. kroner mer for å styrke barnevernet.

Dette medlem vil understreke behovet for et krafttak for likelønn, rett til heltidsstilling og et mer likestilt familieliv. Dette medlem viser til at likestillingskampen må henge sammen med kampen mot diskriminering av skeive, personer med funksjonsnedsettelser, og kampen mot rasisme. Dette medlem viser til at det er et alvorlig samfunnsproblem at mange mennesker lever med vold, overgrep og trusler. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor tiltak for likestilling, retten til frie liv, og kamp mot vold, overgrep og seksuell trakassering styrkes.

Flyktninger, asyl og innvandring

Dette medlem viser til at rekordmange mennesker er på flukt, men at få asylsøkere kommer til Norge. Dette medlem viser til at det på de greske øyene bor sårbare asylsøkere i uverdige teltleirer. Dette medlem vil derfor vise til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021 om å imøtekomme FNs høykommissær for flyktnings anmodning til Norge om å ta imot til sammen 5 000 overføringsflyktninger gjennom FN-systemet, og i tillegg evakuere 1 000 asylsøkere fra de greske øyene til Norge.

Dette medlem understreker behovet for at barn som søker asyl i Norge, skal bli bedre ivaretatt. Derfor er det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021 foreslått å styrke aktivitetstilbudet for barn på asylmottak og sørge for at barnevernet overtar omsorgen for de enslige asylsøkende barna mellom 15 og 18 år.

Dette medlem mener asylsøkere på mottak i Norge skal ha nok penger til sunn mat. Særlig for de med endelig avslag på asylsøknaden meldes det om at frivillige må sikre nok mat. For lite penger fører også til passivitet og dårlig helse. Dette har blitt betraktelig verre etter regjeringens kutt i matpengene i 2015. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, hvor det foreslås å øke ytelsene til beboere i asylmottak til nivået før 2015.

Dette medlem vil understreke at retten til familieliv er en menneskerett som også gjelder flyktninger, og at familier på flukt som har kommet bort fra hverandre, må få være sammen. Gebyret for å søke om familiegjenforening for flyktninger er altfor høyt, og dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, hvor det foreslås å fjerne gebyret for flyktninger, samt senke gebyret for andre familiegjenforeninger.

Integrering

Dette medlem viser til at god integrering forutsetter muligheter til å lære norsk, delta i samfunnet og komme i arbeid. Det er derfor avgjørende å styrke norskopplæringen og bedre introduksjonsprogrammet. Frivillige organisasjoner har en viktig rolle i integreringsarbeidet. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, hvor antall norsktimer til asylsøkere i mottak økes, de frivillige organisasjonene styrkes, og de kommunale integreringstiltakene blir økt.

Dette medlem viser til at regjeringen har fjernet muligheten for innvandrerkvinner på sosialhjelp til å delta i Jobbsjansen, et av de mest vellykkede tiltakene for å få hjemmевærende innvandrerkvinner i jobb. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, hvor støtten til Jobbsjansen økes med 20 mill. kroner, for å igjen inkludere denne gruppen kvinner i tiltaket.

Dette medlem viser til at det har gitt positive resultater å ansette rådgivere med høy kompetanse på negativ sosial kontroll inn i videregående skoler og utvalgte ungdomsskoler. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021, hvor det settes av 10 mill. kroner til en satsing på rådgivere i ungdomsskoler, hvor mandatet utvides og blir mer forebyggende enn i dag. Dette medlem viser også til økt støtte til tiltak mot negativ sosial kontroll.

Bolig og bomiljø

Dette medlem mener at alle har rett til et trygt hjem. Boutgiftene har økt mye de siste årene, samtidig som de økonomiske forskjellene øker og mange flere har fått dårlig råd. På samme tid er det flere tusen færre som får bostøtte nå enn for få år siden, og de som får, får dekket en mindre del av boutgiftene sine, og uføre får ikke samme dekning som før uførereformen. Reglene for bostøtte må endres slik at flere får, og slik at de får dekket mer av boutgiftene sine. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås å endre reglene og å øke bostøtten med 250 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem mener flere skal kunne kjøpe egen bolig, og at de som leier bolig, skal ha rett til et trygt sted å bo. Husbankens startlansordning må åpnes for å dekke egenkapitalkravet for de med betalingssevne, men uten rike foreldre. Det trengs flere og rimeligere boalternativer for unge og lavinntektsusholdninger. Dette medlem vil gjenreise Husbanken som samfunnsutvikler og vil at Husbanken også skal kunne bidra til klimakutt og energieffektivitet gjennom lån og tilskuddsordninger til kommuner og private. Dette medlem vil derfor vise til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett er foreslått økte bevilgninger til

social boligbygging og å øke låneramma i Husbanken med 5 mrd. kroner.

Dette medlem viser til at i dag er bare 20 pst. av skolene universelt utformet. Det er diskriminering og må rettes opp. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å opprette en tilskuddsordning for universell utforming av skoler, en oppfølging av Veikart. Universelt utformet nærskole 2030, og foreslår å sette av 200 mill. kroner til dette og å øke tilskuddet til heis i eldre boligblokker med 50 mill. kroner.

Samfunnet skal være trygt

Dette medlem vil skape et trygt samfunn ved å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i justissektoren og jobbe for at det skal være like muligheter i rettsystemet for personer som opplever urettferdighet eller blir offer for kriminalitet. Rettsstaten skal beskytte og hjelpe alle, uavhengig av folks økonomiske ressurser.

Dette medlem peker på at norsk kriminalitet er i endring. Det blir mindre vinningskriminalitet og narkotikakriminalitet. Men det er en stor økning i anmeldelser av vold og mishandling i nære relasjoner. Dette er forbrytelser som i hovedsak rammer kvinner og barn. Altfor få voldtekts- og overgrepssaker blir oppklart av politiet. Dette medlem ønsker et taktskifte i etterforskningen av slike saker, gjennom øremerkede ressurser og økt kapasitet i alle politidistrikt.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der arbeidet mot vold og overgrep prioriteres, samtidig som det foreslås et krafttak for krisesentre og støtteapparatet for kvinner som trenger hjelp. Gjennom økt støtte til organisasjoner og fagmiljøer kan kampen mot alle former for vold og overgrep og negativ sosial kontroll intensiveres.

Dette medlem vil vise til at domstolene er essensielle institusjoner i rettsstaten. Regjeringens ABE-kutt har svekket domstolenes kapasitet, noe som går ut over rettssikkerheten. Dette medlem vil opprettholde lokale tingretter, og vil forhindre redusert kapasitet i domstolene som følge av regjeringens ABE-reform.

Dette medlem vil fremheve at over de siste årene har fengslene fått kraftige budsjettkutt av regjeringen. Dette skader kriminalomsorgen, svekker rehabiliteringen av innsatte, bryter innsattes menneskerettigheter og forverrer arbeidsforholdene til ansatte. Det er blitt flere voldsepisoder, mer innlåsing og isolasjon av innsatte, og dårligere oppfølging og rehabilitering. Dette medlem foreslår derfor totalt 55 mill. kroner til en styrking av norske fengsler, herunder til opprustning av Bredtvet kvinnefengsel og til midlertidig vedlikehold av Oslo fengsel. Mest kritisk er situasjonen for de psykisk syke i norske fengsler, og dette medlem vil derfor øremerke 10 mill. kroner av økningen til den gruppa.

Dette medlem mener alle skal ha tilgang til retts-systemet og få hjelp når de trenger det for å ivareta sine rettigheter. I dag er det kun personer i redusert jobb og studenter som kvalifiserer til fri rettshjelp. Dette medlem foreslår å øke bevilgningene til fri rettshjelp med totalt 160 mill. kroner for å utvide ordningen til flere.

Utenriks

Dette medlem vil fremheve at pandemien og den økonomiske krisen risikerer å sette kampen mot fattigdom og ulikhet tiår tilbake, og at kampen mot klimaendringene risikerer å bli nedprioritert i krisetid. Dette medlem mener at utviklingspolitikken er et av Norges viktigste virkemidler i kampen for global rettferdighet og mot globale klimaendringer. Dette medlem registrerer at énprosentmålet er opprettholdt i regjeringens budsjettforslag, men mener regjeringen ikke evner å gjøre prioriteringer for å løfte de viktigste globale kampene i vår tid.

Dette medlem mener at det er et tvingende behov for et krafttak for klima, miljø og fornybar energi i utviklingspolitikken. Klimakrisen rammer verdens fattigste hardest, og kampen for å stoppe de farlige klimaendringene haster mer enn noen gang. Dette medlem noterer med skuffelse at regjeringen velger å nedprioritere dette i årets budsjett. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det legges opp til en satsing på 339 mill. kroner til klimatilpasning, miljøtiltak og fornybar energi i utviklingsland ut over regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem minner videre om at den økonomiske krisen vi nå er inne i, kan å forverre den globale ulikheten, både mellom land og internt i ulike land. Dette medlem tar derfor til orde for en aktiv og progressiv politikk for å bekjempe global ulikhet. Dette medlem foreslår bevilgninger til en styrking av arbeidet med å øke skatteinntektene i utviklingsland og et målrettet arbeid mot skatteparadis, samt en styrking av globale gjeldsslettemekanismer, på til sammen 140 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem vil videre løfte frem viktigheten av å styrke det globale sivilsamfunn når menneskerettigheter og demokrati er under press. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås en styrking på 80 mill. kroner til sivilsamfunnsarbeid og menneskerettighetsforkjemperes arbeid i autoritære regimer. Videre foreslås det et sivilsamfunnsløft for kvinners rettigheter og arbeidet med seksuell og reproduktiv helse. Dette medlem vil også fremheve at sivilsamfunnet er en nøkkelspiller i kampen for fred, nedrusting og dialog i nord, og foreslår å styrke bevilgningene til dette arbeidet.

Forsvar

Dette medlem påpeker at vi lever i en tid med økende global spenning, som også påvirker våre egne nærområder. Dette medlem mener at det da blir viktigere enn noen gang å prioritere riktig i forsvarspolitikken. Dette medlem ønsker et sterkt nasjonalt forsvar med balanse mellom forsvarsgrenene, en sikkerhetspolitisk kurs hvor norske myndigheter evner å finne balansen mellom avskrekking og beroligelse, og en kurs for forsvarssektoren hvor nasjonale kjerneoppgaver og nasjonal suverenitetshevdelse står i sentrum. Dessverre må dette medlem bemerke at regjeringens rådyre kampflykjøp, urealistiske effektiviseringskutt og deltakelse i USA-ledede operasjoner utenlands risikerer å undergrave handlingsrommet i forsvarspolitikken. Dette medlem ser det som svært alvorlig at viktige investeringer for Hæren og Sjøforsvaret er skjøvet ut i tid, og at regjeringen ikke leverer tilstrekkelig når det gjelder Forsvarets viktigste ressurs, nemlig folk.

Dette medlems forslag til omprioriteringer i forsvarssektoren konsentrerer seg om de viktigste oppgavene her hjemme, heller enn USA-ledede operasjoner i utlandet. Dette medlem foreslår en bedre balanse mellom materielle investeringer og investeringer i ansatte, gjennom en øremerking av midler til minst 200 flere ansatte i 2021. Dette medlem ser det også som nødvendig å gi Hæren bedre vilkår for å kunne utføre sine beredskapsoppgaver, blant annet gjennom helikopterstøtte. Videre viser dette medlem til at Sjøforsvaret er sentralt for suverenitetshevdelse og beredskap i Nord-Norge og i Norges store havområder. Dette medlem foreslår derfor å styrke Sjøforsvaret, blant annet med flere seilingsdøgn i nord. Dette medlem vil også understreke viktigheten av en verdig og kunnskapsbasert politisk oppfølging av norske veteraner, blant annet gjennom å styrke forskningen på veteranrelaterte spørsmål.

3.1.3.6 MERKNADER FRA MILJØPARTIET DE GRØNNE

Gjøre det lettere å velge rett

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett, hvor det foreslås konkrete tiltak for å gjøre det lettere å gjøre miljøvennlige valg, hvor vi viser hvordan vi kutter nok utslipp til å hindre alvorlige klimaendringer og hvordan vi kan skape en fremtid med trygge jobber.

Dette medlem viser til at det skal være enkelt og lønne seg å reise miljøvennlig i hele Norge. Derfor foreslår dette medlem å redusere prisen på kollektivtransport i hele landet og å gjøre det gratis å ta buss og tog for barn under skolealder, og foreslår et nasjonalt reisekort som kan brukes på kollektivtransport i hele landet.

Tog, ikke fly, må bli førstevalget for reiser mellom de store byene. Dette medlem foreslår å øke tempoet i jernbaneutbyggingen, antall avganger mellom storbyene og å finansiere bedre og flere vogner tilpasset nattog. Samtidig foreslås det å gjøre det dyrere å fly mellom Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand,

der det er mulig å ta tog og der mye av trafikkveksten i flyreiser har vært de siste årene.

Dette medlem foreslår også en massiv satsing på et bedre kollektivtilbud og flere gang- og sykkelveier i byene og tettstedene våre, og gir staten et større ansvar for å finansiere store kollektivsatsinger i de største byene.

Utvalgte tiltak for å gjøre det lettere å reise miljøvennlig	Mill. kroner
Inntekter	
Fjerne momsen på elsykler	-300
Dele ut flypassasjeravgiften til alle innbyggere i Norge gjennom såkalt «klimabelønning»	-1 600
Utgifter	
Satse stort på kollektiv, sykkel og gange i byer og tettsteder	3 300
Raskere utbygging av jernbanen	1 050
Flere og bedre vogner tilpasset nattog, pendling og arbeid på lange reiser og forbedret internettdeking på togstrekninger mellom byene	350
Flere avganger på toget mellom Oslo og Trondheim/Bergen/Stavanger, Oslo–Stockholm og å innføre dag- og nattog mellom Oslo og København videre til kontinentet	100
Øke den statlige andelen til 80 pst. av finansiering av store kollektivprosjekter i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger	1 115
Redusere prisen på kollektivtransport med 20 pst. og innføre gratis kollektivtransport for barn under skolealder	2 420
Støtte til bildeling og smarte transportløsninger i byer og bygder som reduserer bilbruken og gjør det enklere å velge miljøvennlig transport	75

Lett å velge elbil

Dette medlem viser til at der det ikke er mulig å reise kollektivt, er det viktig at det er enkelt å velge elbil.

Dette medlem foreslår derfor å videreføre elbilfordelene og reversere regjeringens innføring av trafikkforsikringsavgift på elbil. I tillegg foreslår dette medlem å rulle ut hurtigladestasjoner for elbil i hele landet og etablere en støtteordning til elbilladere i borettslag og sameier, slik regjeringen har lovet, men ikke innfridd.

For at det skal bli mer attraktivt å velge elbil, fremmer dette medlem forslag som vil gjøre det mindre gunstig å eie bensin- og diesebil. Dette medlem foreslår å øke prisen på bensin og diesel, men foreslår samtidig å dele pengene fra denne avgiften ut igjen til alle borgere i Norge. De som bor i distriktene, får tilbake mer penger enn andre, fordi de har mindre tilgang på kollektivløsninger. Dette medlem oppretter også et klimafond for næringstransport. Økte dieselpriker bru-

kes til å utvikle miljøvennlig teknologi for varebiler og tungtransport, slik næringslivet selv har etterspurt.

Dette medlem mener at elbilvirkemidlene også bør gi flere personer med dårlig råd og behov for bil i stand til å kjøpe eller lease en elbil eller el-lastesykkel, slik at de kan spare penger, nyte godt av elbilfordelene og være med på å kutte utslipp.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning med elmobilitetsstøtte for å kunne lease elbil eller el-lastesykkel, etter modell av bostøtteordningen som kommunene og Husbanken samarbeider om for å gi flere personer med dårlig råd og behov for bil muligheten til å kjøpe eller lease en elbil eller el-lastesykkel, slik at de kan spare penger, nyte godt av elbilfordelene og være med på å kutte utslipp.»

Utvalgte tiltak for å gjøre det lettere å velge elbil	Mill. kroner
Inntekter	
Øke prisen på bensin og diesel gjennom økt CO ₂ -avgift og økt veibruksavgift. For privatpersoner økes den med 5 kroner, mens dieselpriisen for næringstransport økes med 1,5 kroner.	6 645
Øke CO ₂ -avgiften med 145,5 kroner.	361
Reversere regjeringens forslag om å innføre trafikkforsikringsavgift for elbiler.	-150

Utvalgte tiltak for å gjøre det lettere å velge elbil	Mill. kroner
Reversere regjeringens forslag om å redusere avgift på bensin og diesel for å kompensere for deres økning i CO ₂ -avgift.	-170
Utgifter	
Stor satsing på hurtigladestasjoner og støtte til elbil-lading i borettslag og sameier.	550
Øke satsingen på å utvikle nye løsninger for varebiler og tungtransport.	1 531
Innføre en klimabelønningsordning. Inntektene fra økt bensin- og autodieselavgift for personbiler deles ut igjen til folk.	5 114

Lett å spise miljøvennlig

Dette medlem viser til at det skal være enkelt og billig å spise miljøvennlig og sunt. Derfor foreslår dette medlem å fjerne moms på frukt, grønt og økologisk mat.

Et så høyt kjøttforbruk som nordmenn har i dag, påvirker klima, ressursbruk, dyrevelferd, helse og ikke minst: fremtidige generasjoners trygghet og matsikkerhet. Et høyt kjøttforbruk gjør det også vanskelig å få til en bærekraftig melk- og kjøttproduksjon, fordi presset på pris og effektivitet er stort. Derfor foreslår dette medlem å sette opp momsen på kjøtt.

Utvalgte tiltak for å gjøre det lettere å spise miljøvennlig	Mill. kroner
Inntekter	
Fjerne momsen på fersk frukt og grønt	-3 300
Fjerne moms på økologisk mat, med unntak av økologisk kjøtt som avgiftslegges som annen mat.	-380
Øke moms på kjøttvarer fra 15 til 25 pst.	1 800
Innføre vanlig moms på brus og godteri	1 900

Lett å dele og reparere

Dette medlem viser til at dersom alle i verden skulle hatt det samme materielle forbruk som oss i den vestlige verden, hadde vi trengt ressursene til nesten tre jordkloder. I stedet for å kaste og kjøpe nytt må det blir

enklere å dele og reparere tingene vi har. Dette medlem foreslår derfor å fjerne momsen og gjøre det billigere å reparere og gjenbruke. Vi gjør det også billigere med bruktkjøp av elektronikk.

Utvalgte tiltak for å gjøre det lettere å dele og reparere	Mill. kroner
Inntekter	
Fjerne mva. på gjenbruk og reparasjon av klær og sko, husholdnings- og fritidsvarer.	-500
Fjerne mva. på gjenbruk og reparasjoner av elektronikk.	-100
Fjerne mva. på annenhåndsomsetning av elektronikk. Eget anslag på effekt.	-200
Gi insentiver til resirkulering, reparasjon og gjenbruk og innfører en særavgift for produkter med stor miljøbelastning. Gjennomføres fra 1. juli.	3 290
Innføre en avgift på 10 kr på fossil plastemballasje og 5 kroner per tonn resirkulert plast. Avgiften må ilegges på alle typer plast uavhengig av produsentland.	1 100

Jobber som løser klimakrisen

Dette medlem viser til at både klimakrisen og endringer i markedet krever at hoder, hender og penger flyttes fra olja og over i de mange, bærekraftige fremtidsnæringene. Her har Norge fantastiske forutsetninger! Med en grønn, aktiv næringspolitikk ønsker dette medlem å skape nye arbeidsplasser innen havvind, grønn skipsbygging og karbonfangst og -lagring. Dette gir oppdrag til hjørnesteinsbedrifter langs hele kysten. Ambisiøse klimamål og en forutsigbar klima- og miljøpolitikk gjør at gründere og bedriftsledere utvikler ny

teknologi og bærekraftige næringskjeder med mer gjenvinning, gjenbruk og deling.

Dette medlem hjelper de gode ideene fram med innovasjonstilskudd og gründerstøtte. Dette medlem løfter også jordbruket, skogbruket og den nye bioøkonomien over hele landet.

En aktiv industripolitikk

Transport av folk, gods og varer står bak 30 pst. av våre samlede utslipp. Å redusere utslippene fra transport kan også være en av Norges nye store industrielle muligheter.

Norges kystlinje er over 100 000 km lang. Våre lange tradisjoner for å ta i bruk havet og bygge industriell virksomhet rundt dette er et viktig fortrinn. Slik Norge allerede har blitt et utstillingsvindu for elektrifisert transport på veien, bør vi også bli det på havet ved å utvikle en utslippsfri kystflåte.

Våren 2019 valgte Stortinget å styrke oljenæringen med nye, store skattefordeler under koronakrisen. Dette medlem vil i stedet direkte styrke leverandørnæringen og lokalsamfunnene langs kysten med flere nye oppdrag til produksjon av utslippsfrie skip, ferger og hurtigbåter, i tillegg til byggingen av vindturbinene vi skal sette opp til havs.

Dette medlem er av den oppfatning at Norges muligheter for produksjon og eksport av fornybar energi er størst innenfor havvind. Ved å utnytte offshorekompetansen i oljeindustrien og vindressursene i våre enorme havområder har Norge dessuten et enormt potensial til å bidra til teknologiutvikling og skape arbeidsplasser og inntekter. En storsatsing på havvind er ikke minst viktig for leverandørindustrien, som trenger oppdrag fra andre enn olje- og gassnæringen.

Også havvindutbygging har konsekvenser for natur og fugleliv. For å sikre en mest mulig skånsom utbygging vil vi styrke naturkartleggingen til havs og sørge for at denne kunnskapen vektlegges.

Utvikling av teknologi og industri for karbonfangst og -lagring (CCS) er avgjørende for å nå klimamålene, og det gir enorme muligheter til trygge, bærekraftige jobber. En av verdens mest forurensende industrier, sementindustrien, vil nå få sitt første fullskala CO₂-fangstanlegg i Norge på Brevik. Avfallshåndtering er en stor utfordring for lokalt miljø i og rundt byene, og forbrenningen har stor klimapåvirkning. Prosjektet på Klemetsrud vil ha overføringsverdi til andre avfallsforbrenningsanlegg, og bidra til kostnadsreduksjon og teknologiutvikling som verden sårt trenger. Dette medlem foreslår derfor å inkludere Fortum Oslo Varmes prosjekt i prosjekt «Langskip» etter tilsvarende prinsipper som gjelder for Norcem Cement.

Dette medlem viser til at det er i nord de beste forutsetningene for norsk romindustri befinner seg. Dette medlem vil flytte Norsk romsenter og relaterte statlige arbeidsplasser til Tromsø, samt utvikle inkubatorer og klynger for innovativ romindustri til triangelet Andøya–Narvik–Tromsø.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen flytte Norsk romsenter og relaterte statlige arbeidsplasser til Tromsø.»

Dette medlem viser til viktigheten av at det offentlige går foran i omstillingen til et lavutslippssamfunn.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at alle selskaper med en betydelig statlig eierandel skal fase ut all natur- og klimaskadelig virksomhet og rapportere om sine bidrag til å nå Parisavtalen.»

Dette medlem viser til forslag om å øke tilsagnsfullmakten under GIEK.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2021 kan

- gi Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på ytterligere 2 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien, og at det forbeholdes investeringer som bidrar til å redusere utslippene fra skipsflåten.
- gi Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme på 2 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.»

Utvalgte tiltak for en aktiv industripolitikk	Mill. kroner
Inntekter	
Øke maksimal avskrivningsssats for skip fra 14 til 20 pst. Det vil gi større insentiver til investeringer.	-120
Utgifter	
Innføre en vrakpantordning for skip. Det vil gi insentiver for bygging av miljøvennlige skip, samtidig som det bidrar til å skape arbeidsplasser ved norske verft.	500
Støtte ombygging av skip til miljøvennlige løsninger og modernisering av fremdriftssystemer.	500
Øke byggelånsgarantiordningen for skip fra verft i Norge med 2 mrd. kroner og sette av 150 mill. kroner i tapsfond. Det stilles krav om null- og lavutslippsteknologi for å kunne motta garanti.	2 150
Økt støtte til dekning av ekstra kostnader knyttet til fylkeskommuners tidlige satsing på elferger.	154
Hurtigere utrulling av landstrøm for å muliggjøre utslippsfrie havner og økt støtte til utbygging av hydrogenstasjoner fra fornybar energi, omlegging til en utslippsfri fiskeflåte og oppdrettsnæring, samt elektrifisering av fiskebåter.	300

Utvalgte tiltak for en aktiv industripolitikk	Mill. kroner
Hurtiggående passasjerbåter i fylkeskommunal trafikk har svært høye utslipp per passasjerkilometer – ofte høyere enn fly. Utslippsfrie alternativer finnes, men er foreløpig dyre. Vi øker derfor bevilgningskraftig for å få en raskest mulig overgang til utslippsfrie hurtigbåter.	500
Innføre differansekontrakter med en garantert minstepris på salg av kraft, for å stimulere til utbygging av havvind, etter modell av Storbritannia.	1 000
Inkludere Fortum Oslo Varmes prosjekt i prosjekt «langskip» etter tilsvarende prinsipper som gjelder for Norcem Cement.	1 025
Styrke Nysnø, et statlig eid investeringsselskap som kun investerer i selskaper som jobber for å løse klimautfordringen. De investerer i alt fra teknologiselskap til tjenester og i all hovedsak i selskaper som er i vekstfasen. Vi foreslår å øke kapitaltilgangen med 500 mill. kroner og risikokapitalen med 200 mill. kroner.	700

En sirkulær økonomi

Dette medlem viser til at det er behov for en sektorovergripende, sirkulær økonomi uten utslipp av klimagasser. I en slik økonomi er gjenvinning, reparasjoner og gjenbruk regelen; bruk-og-kast er unntaket. Resurser på avveie tas hånd om og bidrar til verdiskaping, i stedet for å ende opp som avfall. En kretsløpsøkonomi stiller nye krav til bedrifter om å ta ansvar for hele levetiden til sine produkter og tjenester, samtidig som det

åpner mange spennende, lokale og lønnsomme muligheter.

Sirkulær økonomi er mer enn avfallshåndtering. Det handler om design og materialvalg og gir store muligheter for norsk næringsliv og samfunnsliv. Krav til produkters levetid, miljøavgifter på ressursforbruk og forurensning, reguleringer, forbud og offentlige innkjøpskrav er sentrale deler i myndighetenes verktøykasse. Forskning og utvikling er viktig for å utvikle nye prosesser og teknologi, og kunnskap er avgjørende for å lykkes.

Utvalgte tiltak for en sirkulær økonomi	Mill. kroner
Inntekter	
Innføre en særavgift for produkter med stor miljøbelastning for å gi insentiver til resirkulering, reparasjon og gjenbruk.	3 290
Innføre en gradert emballasjeavgift, til erstatning for dagens emballasjeavgift, som graderes etter andel resirkulert materiale i produktet. Forutsetter en provenynøytral omlegging.	0
Innføre en avgift på 10 kroner på fossil plastemballasje og 5 kroner per tonn resirkulert plast. Avgiften må ilegges på alle typer plast uavhengig av produsentland.	1 100
Innføre en avgift på deponi av gruveavfall på 25 kroner tonnet, for å stimulere til mer gjenbruk av gruvemasser.	425
Fjerne mva. på gjenbruk og reparasjoner av klær og sko, husholdnings- og fritidsvarer.	-500
Fjerne mva. på gjenbruk, reparasjoner og annenhåndsomsetning av elektronikk.	-200
Fjerne regjeringens forslag om forbrenningsavgift på avfall og isteden innføre en avgift på fossil plast og en gradert avgift på emballasje.	-110
Utgifter	
Opprette et senter for sirkulærøkonomi som skal sette bransjestandarder for resirkulerte råstoffer, drive forskning, gi støtte til kommersialisering av nye løsninger, og bidra til å etablere produsentansvarsordninger for diverse produkt.	200

Støtte til nye tanker – lettere å starte for seg selv

Dette medlem viser til at potensialet for jobb-skaping i nyetablerte bedrifter er stort. I Norge kom to av tre nye arbeidsplasser i perioden 2003–2014 i nye og unge bedrifter. Koronakrisen har rammet mange bedrifter hardt, deriblant også gründerbedrifter. Midt under koronakrisen i vår ble det startet flere nye aksjeselskaper enn i tilsvarende periode i 2019. Norge må komme seg gjennom pandemien med et levende næringsliv,

samtidig som vi sikrer en omstilling over til nye og mer bærekraftige næringer. For å oppnå dette er det avgjørende at myndighetene legger godt til rette for oppstart av nye bedrifter.

Utvalgte tiltak for gründere	Mill. kroner
Inntekter	
Opsjoner er et viktig virkemiddel for oppstartsbedrifter for å tiltrekke seg arbeidskraft. Det er imidlertid viktig at muligheten til å konkurrere ved å kunne gi opsjoner også gis til bedrifter i vekstfasen. Vi foreslår derfor at regjeringens ordning utvides fra 25 til 50 ansatte, at omsetningen og\eller balansesum økes fra 50 til 75 mill. kroner og et maks tak på opsjoner økes fra 1 mill. kroner til 3 mill. kroner for den enkelte ansatte.	-350
Innføre et standardisert fradrag for selvstendige næringsdrivende som erstatter dagens fradrag for faktiske kostnader.	-240
Utgifter	
Støtte game-changere med 50 mill. kroner for at utvalgte gründerselskaper gis status som satsingselskaper av Innovasjon Norge. Ordningen skal rettes mot potensielle game-changer- selskaper med høy innovasjonsgrad. Med en slik status får selskapene automatisk tilgang til for eksempel offentlig matching av investorkapital.	50
Styrke Nysnø, et statlig eid investeringsselskap som kun investerer i selskap som jobber for å løse klimautfordringen. De investerer i alt fra teknologiselskap til tjenester og i all hovedsak i selskap som er i vekstfasen. Nysnø er et viktig nytt tilskudd i investeringssfæren og vi foreslår å øke kapitaltilgangen med 500 mill. kroner og risikokapitalen med 200 mill. kroner.	700
Det er behov for økt tilgang på kapital i den tidlige kommersialiseringsfasen (såkalt venturekapital). Vi foreslår å gi Investinor ressurser til å investere i oppstartsselskaper med globalt potensial, særlig innenfor helse, miljøteknologi, utdanning, transport og offentlige tjenester. Det settes av 500 mill. kroner i egenkapital og 200 mill. kroner til tapsdekning i 2021.	700
Storsatsing på bioøkonomi gjennom etablering av et BIONOVA for å systematisere innovasjon og øke kommersialisering av biobasert verdiskaping. BIONOVA skal først og fremst bidra til risikoavlastning i den mest krevende utviklingsfasen i samarbeid med private aktører. Vi setter av 2 mrd. kroner til egenkapital og 100 mill. kroner til et tapsfond.	2 100

Bioøkonomi – det levende og det fornybare

Dette medlem viser til at skogen og havet er Norges viktigste ressurser. Men skal vi lykkes, må Norge gå fra å være en råvareeksportør til å foredle mer, og vi må gjøre det uten å forringe økosystemene. På den måten kan vi skaffe flere arbeidsplasser og skape større verdier uten å hogge mer skog, fiske mer fisk, dyrke opp mer jord eller utarme havet mer. For å få til det må vi stimulere til nye næringer og gi midler til kommersialisering av små og lovende prosjekter.

Dette medlem mener hovedmålet med norsk jordbrukspolitikkk bør være å produsere mest mulig og best mulig mat av de ressursene vi har i Norge. Dette må skje på en måte som bygger opp jordressursene, slipper ut minst mulig klimagasser, binder mest mulig karbon og øker naturmangfoldet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en merkeordning for mer grasbasert melk- og kjøttproduksjon.»

«Stortinget ber regjeringen opprette et eget program for agroøkologisk forskning under Nibio.»

Dette medlem viser til at klimaendringene gjør matproduksjon vanskeligere. Klimaendringer betyr

større sjanse for sviktende kornavlinger, slik Norge opplevde i tørkesommeren 2018 da norske kornbønder fikk den dårligste avlingen på 50 år. Hvis avlingen svikter i flere land, vil kornprisen på verdensmarkedet gå opp. Det vil føre til at fattige land kan få problemer med å fø egen befolkning.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et beredskapslager for matkorn.»

Dette medlem viser til at Norge har forpliktet seg til FN's bærekraftsmål, som innebærer at matsvinnet i Norge skal halveres innen 2030. Foreløpig er vi langt unna å nå målet. Dette medlem viser til at regjeringen skal legge fram et forslag til matkastelov, som kan innebære økt redistribusjon av mat fra matindustri og dagligvarebutikker.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke støtten til Matsentralen Norge for å sette dem i stand til å redistribuere mer mat og redusere matsvinn.»

Dette medlem viser til at landbruket har ambisiøse klimamål. I tillegg til å kutte utslipp fra matproduksjon har landbruket et stort og uutnyttet potensial for eksempel i fornybar energiproduksjon. Solceller på låvetak, lokal biogassproduksjon og andre tiltak kan bidra til den omleggingen til lavutslippsamfunnet som Norge skal gjennom de nærmeste årene.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning der landbruksbedrifter kan søke om støtte til klimatiltak som for eksempel erstatning av oljefyr, installasjon av solcellepaneler, biogassproduksjon og lignende, og om kompensasjon for tapt inntekt grunnet ekstremvær.»

Utvalgte tiltak for å fremme bioøkonomi	Mill. kroner
Inntekter	
Øke den generelle CO ₂ -avgiften og trappe den gradvis opp til 2000 kroner per tonn. Det gir incentiver til å satse på fornybare løsninger som f.eks biogass.	1 171
Utgifter	
Etter modell av Enova vil vi starte opp BIONOVA for å systematisere innovasjon og øke kommersialisering av biobasert verdiskaping. Den skal først og fremst bidra til risikoavlastning i den mest krevende utviklingsfasen i samarbeid med private aktører. Et eksempel på hva BIONOVA kan støtte, er kommersialisering av alternative proteinkilder til soya i dyrefôr. Vi setter av 2 mrd. kroner til egenkapital og 100 mill. kroner til et tapsfond.	2 100
Etablere en ordning med investeringsstøtte til oppdrettere som går over til lukkede anlegg, eller andre former for bærekraftig oppdrettsteknologi som ikke gir utslipp til miljøet, og som dermed gir mulighet til oppsamling og gjenvinning av slam, for eksempel i biogassanlegg.	500

Kultur, opplevelser og frivillighet

Dette medlem viser til at overgangen til et grønnere samfunn også er en overgang til et samfunn der kultur og opplevelser får større plass både i økonomien og i folks bevissthet. Kultur uttrykker og skaper tilhørighet og livskvalitet og bidrar til forståelse av både individ og samfunn. Det er avgjørende å gi immaterielle verdier som kultur større rom på bekostning av ressurskrevende, materielt forbruk. Kultur bidrar til identitet, forso-

ning, fremskritt og utvikling, mens kulturarven vår har egenverdi som kilde til kunnskap og opplevelser. Vi vil styrke det frie kulturfeltet og mangfoldet i norsk kulturliv, samt de frivillige organisasjonene. Kulturfeltet er også en næringssektor som bidrar til mange tusen arbeidsplasser og til eksport. Bransjen er i dag svært hardt rammet av smitteverntiltakene som følge av koronapandemien.

Utvalgte tiltak for kulturområdet	Mill. kroner
Innføre en belønningsordning region/landsdelsinstitusjoner innen musikk og scenekunst for å lage oppsetninger i samarbeid med det frie feltet.	20
Senke terskelen for kulturaktiviteter og realisering av kunst og kulturuttrykk i alle formater fra musikk, litteratur og dans, til film og dataspill. Vi setter derfor av 50 mill. kroner til å etablere en tilskuddsordning som kommuner kan søke på hvis de ønsker å etablere en støtteordning til rimelige lokaler.	50
Trappe ytterligere opp mot fullfinansiering av momskompensasjonsordningen for frivillig sektor	50
Øke støtten til frivilligsentraler	20

Dette medlem viser til at mange turistdestinasjoner har behov for å gjennomføre investeringer i bl.a. renovasjonstjenester for å kunne opprettholde et tilfredsstillende miljø. Dette har de i dag ikke mulighet for å dekke inn gjennom en turistskatt, hvilket gjøres mange andre steder.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre turistskatt for destinasjoner der lokale og regionale destinasjonsselskaper vurderer dette tiltaket som nødvendig.»

Dette medlem viser til at Lindesnes fyr er det siste fyret i Norge med bemanning, og at også dette ligger an å til å bli avvirket. Dette medlem er ikke imot ubemannede fyr, men mener at det kan være hensiktsmessig at enkelte fyr er bemannet, utfra hensyn til trygghet for besøkende, kvalitet og vedlikehold samt kulturhistorie og omdømme. En mulighet kan være at fyrvokterne også tilknyttes Statens naturoppsyn og gjør oppgaver som hører under deres ansvarsområde.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en vurdering av potensialet for levende kulturhistorie, turisme og naturoppsyn ved at for eksempel Kystverket, SNO og Kulturdepartementet samarbeider om bemanning på enkelte fyr langs norskekysten.»

Dette medlem viser til at mange kunstnere har lav inntekt, og at stipendene er av stor betydning for denne gruppen. Det er derfor positivt at regjeringen har økt stipendsatsene i årets budsjett. Å forskriftsfeste regulering i tråd med lønnsvekst ville kunne sikre denne gruppen større forutsigbarhet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, slik at stipender og garantiinntekter reguleres i tråd med lønnsvekst.»

Dette medlem viser til at situasjonen for Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum er kritisk. Pga. falleferdig bygningsmasse med vanninntrengning, utdatert el-anlegg etc., har museet sett seg nødt til å stenge og flytte innholdet i sikkerhet. Å renovere bygget er anslått å koste 300 mill. kroner, der stat, fylke og kommune deler på kostnadene. Museet har meldt inn ønske om å på sikt bygge nybygg der de slår sammen to museer, men dette ligger langt fram i tid og vil koste godt over 1 mrd. kroner. Dagens bygninger bør renoveres, både for å sikre kunstverdiene, og av hensyn til byggenes egenverdi.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen starte samtaler med Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune for å sikre finansiering av opprusting av bygningene som i dag huser Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum i Trondheim, slik at de nasjonale verdiene museet huser, kan ivaretas.»

Utfasing av oljeindustrien

Dette medlem viser til at verden allerede har funnet mye mer olje og gass enn det klimaet tåler. Olje- og gassindustrien er Norges suverent største bidrag til global oppvarming, og petroleumssektoren bremser både Norge og Europas grønne omstilling. Investeringer og de beste hodene har lenge gått til oljeindustrien fordi det er der man har hatt best avkastning. Men dette er i ferd med å snu. Dette medlem vil redusere Norges oljeavhengighet. Vi vil elektrifisere samfunnet samtidig som vi støtter opp om nye næringsveier for Norge.

Dette medlem vil avvikle leterefusjonsordningen, fjerne skattesubsidiene næringen har nytt godt av i mange år, og innføre en egen produksjonsavgift på olje og gass. Dette vil bidra til å redusere vår aktivitet innenfor olje og gass samtidig som det vil frigi ressurser til investeringer og sysselsetting i andre mer bærekraftige næringer, som innenfor offshore vind og bygging av utslippsfrie fartøy.

Ta vare på naturen

Dette medlem viser til at for noen generasjoner siden kunne nordmenn oppleve nær uendelige villmarker, fugletrekk som fylte hele himmelhvelvet, og fjorder som kokte av fisk. Slik er det ikke lenger. Hver femte art i Norge er enten sårbar eller truet av utryddelse. Det skjer fordi vi mennesker ødelegger leveområdene til dyr og planter. Da ødelegger vi også livsgrunnlaget vårt, og for oss selv.

Dette medlem ønsker en radikal endring. I dette budsjettet fremmer dette medlem forslag til tiltak for at naturen rundt norske byer, bygder og tettsteder vernes og restaureres, som vil bidra til å redde de siste villmarkene våre, verne mer skog og beskytte truede arter. Dette medlem fremmer også forslag om å trappe opp innsatsen mot plastforsøpling.

Mer til nærnaturen

Dette medlem viser til at skogene, fjellene, heiene, fjordene og skjærgårdene rundt norske byer, bygder og tettsteder er kilde til glede for hundretusener hver eneste dag. Den nære naturen er en unik kvalitet ved å leve i Norge. Enkel tilgang på fri natur gir god helse, mer livskvalitet og tilhørighet, store naturopplevelser og økt kunnskap om naturen. Den aller viktigste arenaen for friluftsliv er de områdene som kan nås til fots fra hjemmet, barnehagen eller skolen, på sykkel eller en kort reise fra folks hjem.

Dette medlem vil derfor gi et historisk løft til kommunene for å ta vare på nærnaturen i og rundt byene, styrke arbeidet for å få flere ut i naturen og etablere en ny tilskuddsordning for å kutte utslipp av mikroplast fra kunstgressbaner.

Utvalgte tiltak for nærnaturen	Mill. kroner
Ansette miljørådgivere i alle norske kommuner for å styrke det lokale natur- og klimaarbeidet	356
Sette i gang en storsatsing på økt biomangfold med flere grøntområder i byene	80
Etablere en tilskuddsordning for å støtte tiltak som reduserer utslipp av mikroplast fra kunstgressbaner og andre kilder	35
Øke Miljødirektoratets tilskuddsordning som sikrer at kommuner kan kjøpe råderett over friluftsområder, for å sikre folk tilgang til nærnaturen	60
Styrke friluftsansjonenes arbeid med aktivitetsskapende tiltak, tilrettelegging av friluftsområder og aktiviteter for personer med innvandrerbakgrunn	59

Et krafttak for livet i havet

Dette medlem viser til at Norge har en av verdens lengste kystlinjer, og vi har seks ganger mer hav enn land. Det er en viktig del av vår kultur, og vår økonomi. Vi har forvaltet det godt, men også livet i havet er truet av forurensning, forsøpling, forsuring og overfiske. Dette medlem foreslår å trappe opp innsatsen for å ta vare på det sårbare livet utenfor kysten vår.

Dette medlem viser til at norsk kystnatur og norske fiskere og lokalsamfunn i dag påføres store miljøproblemer som følge av lakselus, forurensning og rømt fisk fra oppdrettsindustrien. Konsekvensene er i ferd med å bli uakseptable både for livet i havet og elvene og for lokalsamfunn og arbeidsplasser i fiskerinæringen. Problemene har fått utvikle seg gjennom mange år og under flere ulike regjeringer uten at det har blitt iverksatt effektive tiltak.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utforme en modell for avgift på lakselus i oppdrettsnæringen som gir anslått provenyeffekt på 900 mill. kroner.»

«Stortinget ber regjeringen innrette produksjonsavgiften på laks, ørret og regnbueørret på en måte som tilfører vertskommuner som satser på bærekraftig oppdrett (minimalt med rømming, lus og utslipp til miljøet), en større del av skatteinntektene enn kommuner som tilrettelegger for konvensjonelle, åpne anlegg.»

«Stortinget ber regjeringen etablere en ordning med investeringsstøtte til oppdrettere som går over til lukkede anlegg eller andre former for bærekraftig oppdrettsteknologi som ikke gir utslipp til miljøet.»

MDGs viktigste tiltak for livet i havet	Mill. kroner
Opprette en internasjonal finansieringsordning for havmiljøtiltak	200
Etablere en tilskuddsordning for tiltak som reduserer utslipp av mikroplast	35
Opprette et program for etablering av marine nasjonalparker	20
Styrke arbeidet mot marin forsøpling, blant annet ved å gjøre «Fishing for litter»-ordningen permanent og landsdekkende	78
Styrke overvåkingen av sjøfugl gjennom forskningsprogrammene SEAPOPOP og SEATRACK og øremerker 10 mill. kroner til tiltak for sjøfugler under posten «Tilskudd til truede arter og naturtyper»	50
Inntekter	
Innføring av en avgift på lakselus i oppdrettsnæringen, fordi lakselus påfører villaks og sjøørret store skader	900

Et krafttak for naturvern og naturrestaurering

Dette medlem viser til at urørt natur og leveområder for planter og dyr spises opp bit for bit. Norsk natur bygges ned i rekordfart av veier, vindparker, boliger og hytter. Økt frislipp av snø- og vannscootere ødeleg-

ger stillheten og forstyrrer mennesker og dyr. Landbruket industrialiseres, gammelskogen hugges ned, og oppdrettsanlegg slipper unna med enorm forurensning. Det vil dette medlem endre.

Utvalgte tiltak for naturvern og naturrestaurering	Mill. kroner
Styrke skogvernet kraftig for å nå målet om 10 pst. vern	315
Verne mer natur og opprette flere nasjonalparker	205
Etablere et eget program for restaurering og reetablering av våtmarker, naturskog og andre viktige naturtyper	120

Utvalgte tiltak for naturvern og naturrestaurering	Mill. kroner
Verne resten av Norges villmarkspregede områder og styrke myrvernet	80
Natursats – ny støtteordning hvor kommunene kan få støtte til arealregnskap, planer og krav knyttet til naturmangfold i byggeprosjekter, naturrestaurering og flomtiltak m.m.	50

En krisepakke for insektene

De tte medlem viser til at opp mot 40 pst. av verdens insekter er truet av utryddelse. I Norge er rundt 1 200 insekter klassifisert som truede eller sårbare. Den viktigste årsaken er at leveområdene deres ødelegges av oss mennesker. En annen årsak er klimændringer, som forrykker økosystemenes balanse. De tte medlem vil derfor styrke skogvernet kraftig og ta

vare på gammelskogen som mange insekter lever i, og legge om jordbruksstøtten og sørge for jordbruk i hele landet med variert og bærekraftig drift som fremmer kulturlandskap og biologisk mangfold, og dermed redde kulturlandskapet som insektene er helt avhengige av, samtidig som innsatsen styrkes for truede arter, både insekter og de artene som insektene er avhengige av.

Utvalgte tiltak for innsektene	Mill. kroner
Gjøre jordbruket mer insektvennlig ved å legge til rette for de minste brukene, øke tilskuddet til beiting, kulturlandskap og økologisk drift og opprette et driftsvansketilskudd.	590
Styrke skogvernet kraftig for å nå målet om 10 prosent vern	315
Opprette en støtteordning til foregangskommuner i det grønne skiftet, som blant annet skal rettes mot flere grønne og insektvennlige tak og fasader i byer og tettsteder	300
Sette av midler til tilrettelegging, oppkjøp og etablering av friluftsområder, innføring av grøntregnskap i byene, naturrestaurering og verneplaner i Oslo, Bergen og Trondheim og andre byer som hindrer bit-for-bit-nedbygging av nærmatur	119
Etablere et nasjonalt nettverk av byøkologiske sentre, som støtter og viser frem forbildeprosjekter for grønn byutvikling, insektvennlige bo- og leveområder og urban matproduksjon og legger til rette for grønn innovasjon og møteplasser for befolkning, utbyggere og andre aktører	100
Styrke arbeidet med å redde truede arter og ta vare på naturtyper som er viktige for insektene, som slåttemark og hule eiker	80
Øke tilskuddet til vannmiljøtiltak for å forbedre naturmangfoldet i elver og innsjøer	70
Opprette Natursats, en støtteordning hvor kommunene kan søke om midler til arealregnskap, planer og krav knyttet til naturmangfold i byggeprosjekter, naturrestaurering og andre tiltak	50
Støtte urbant landbruk med flere kolonihager, parselhager, skolehager og andre former for matproduksjon i byer og tettsteder	45
Styrke arbeidet med utvalgte kulturlandskap som humler, villbier og andre pollinatorer er helt avhengige av	35

Et kunnskapsløft for naturen

De tte medlem viser til at vi vet nok til å gjøre mye, men vi vet fremdeles for lite om norsk natur. Mange kommuner mangler oversikt over viktige naturtyper, og de mangler ressursene til å spre kunnskapen de har.

Vi vet ikke nok om hvordan havvindutbygging påvirker sjøfugl og havbunn, eller om hvordan utbygging av boliger i kommunene påvirker lokalt naturmangfold. Derfor foreslår de tte medlem å styrke naturforskningen og kunnskapsformidlingen kraftig.

Utvalgte tiltak for et kunnskapsløft for naturen	Mill. kroner
Ansette miljørådgivere i alle norske kommuner	356
Styrke Klima- og miljødepartementets arbeid med naturmangfoldsarbeid og opprette et introduksjonsprogram og en permanent kompetansebase for miljørådgivere	60
Styrke Artsdatabankens arbeid med å kartlegge naturmangfoldet i Norge	48
Styrke Miljødirektoratets driftstilskudd kraftig for å sette dem i stand til å håndtere flere og større oppgaver, blant annet med skogvern, naturkartlegging og arbeid for å redde truede arter	150
Styrke fylkesmennenes kapasitet på miljøområdet	115

Koronasituasjonen

Dette medlem viser til at spredningen av koronaviruset er på et rekordhøyt nivå, og store deler av samfunnet er stengt ned. I mange av våre naboland er situasjonen enda mer dramatisk. Tiltakene som skal hindre spredning, har en stor kostnad for økonomi og psykisk helse. Selv om konkurstillene foreløpig er lave, er arbeidsledigheten høy og økende, og de unge er aller hardest rammet.

Mange bedrifter har brukt opp sin buffer, og når mange betalingsutsettelse og kreditter forfaller samtidig som smitteverntiltakene trappes opp og inntektene strupes, er det grunn til å frykte at mange arbeidsplasser vil bukke under den neste tiden dersom ikke staten kommer med en tilstrekkelig krisepakke.

Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes koronapakke, som har tre hovedsatsinger:

- Ta vare på arbeidsplassene: En solid kompensasjonsordning for næringslivet og redusert merverdiavgift for de mest utsatte bransjene.
- Økonomisk sikkerhet for alle: Styrking av sikkerhetsnettet for dem som har mistet inntekten sin under pandemien. Vi legger særlig vekt på grupper som ofte har blitt oversett – f.eks. studenter og dem som allerede var uten arbeid før virusutbruddet.
- Storsatsing på psykisk helse: Pandemien fører med seg usikkerhet, bekymringer og ensomhet. Vi setter av 1 mrd. kroner til psykisk helse.

I denne pakken er tiltakene med enkelte unntak foreslått å gjelde frem til 1. april 2021. Dette medlem forutsetter at dersom det ikke er mulig å lette på de inngripende tiltakene innen den tid, må tiltakene forlenges.

Ta vare på arbeidsplassene

Dette medlem slutter seg til regjeringens forslag for å bøte på de økonomiske konsekvensene av pandemien, men mener samtidig at de er for svake. Særlig gjelder dette i deler av landet hvor lokale restriksjoner nå gjør at en del næringer i praksis har yrkesforbud. Det er også skuffende med den lange ventetiden. Det burde være unødvendig at tilskudd for september først blir utbetalt i januar. Forsinkelsen fører til at bedrifter kan pådra seg store ekstrakostnader eller i verste fall gå konkurs i mellomtiden.

Kompensasjonsordningen

Dette medlem foreslår å øke kompensasjonsgraden for bedrifter med stort omsetningsfall til 70 pst. for september og oktober, 85 pst. i november og desember og 80 pst. i januar og februar. Videre foreslår dette medlem å forskyve den varslede arbeidsgiverperioden II for arbeidsgivere som har permittert sine ansatte, frem til 1. mars 2021. Det er ønskelig å incentivere arbeidsgiverne til å ta tilbake permittere ansatte på et tids-

punkt hvor smitteverntiltakene er mindre inngripende enn nå.

Dette medlem ønsker også å inkludere flere uunngåelige kostnader i ordningen enn slik disse er definert nå. Derfor fremmer dette medlem forslag om å inkludere følgende kostnader i ordningen: arbeidsgivers lønnsperiode ved permittering, forsinkelsesrenter og mat og drikke som går til spille på grunn av nedstenging. Videre fremmer dette medlem forslag om at regjeringen skal legge frem en ordning hvor også deler av lønnskostnader kan inkluderes i begrepet, og at det skal bli lettere for nystartede bedrifter å ta del i kompensasjonsordningene.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at serveringssteder kan regne med tap på varelager, f.eks. mat og drikke, i definisjonen av faste kostnader. Dette skal forutsette at varene så langt det er mulig selges eller stilles til rådighet for frivillige organisasjoner, institusjoner osv. for å hindre matsvinn.»

«Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at forsinkelsesrenter til det offentlige inngår i definisjonen av faste, uunngåelige kostnader, herunder renter fra det offentlige ved utsatt avgift og skatt.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til hvordan alle bedrifter med stort omsetningsfall, uavhengig av tidligere permittering, delvis kan få kompensert lønnskostnader for å holde ansatte som ellers ikke ville være lønnsomme for bedriften, på jobb.»

«Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at huseier kan dekke hele eller deler av bedriftens egenandel (den delen av faste kostnader som ikke blir dekket) uten at det fører til redusert kompensasjon.»

Lavere mva. for serveringsbransjen

Dette medlem viser til at serveringsbransjen er spesielt hardt rammet, ikke minst en del kommuner hvor mesteparten av denne bransjen er helt stengt ned på grunn av lokale tiltak. Denne bransjen har hatt et svært vanskelig år, og mange har brukt opp alle buffere. Serveringsbransjen representerer et tilbud av stor verdi for befolkningen med lavt fotavtrykk. Den er også nært knyttet til kultursektoren, som også er hardt rammet. Særlig viktig er det å ta vare på uavhengige steder med lokale drivere og eiere, som ofte ikke har en stor kapitalbuffer. For å gi serveringsbransjen mulighet til å bygge opp igjen en økonomisk buffer og betale ned eventuell gjeld foreslår dette medlem at merverdiavgiften for

servering reduseres til 15 pst. i første kvartal i 2021. Dette vil gi serveringsstedene mulighet til å beholde 10 prosentpoeng mer av sin omsetning disse månedene.

Lavere mva. for hoteller, kinoer, opplevelsessentre mv.

Dette medlem foreslår å redusere også den lave merverdiavgiftssatsen til 6 pst. frem til 1. juli 2021. Dette er ment som en drahjelp til hardt rammede virksomheter som hoteller, opplevelsesbedrifter, kinoer og fornøylesparker.

Midlertidig beskyttelse mot utkastelse

Dette medlem viser til at huseierne i liten grad har blitt rammet av pandemien. Kompensasjonsordningene har sikret at de stort sett har fått betalt, og lav rente har kuttet deres kostnader. Mange huseiere har deltatt i dugnaden og vært hjelpsomme overfor sine leietagere, men det finnes dessverre også eksempler på huseiere som har benyttet situasjonen til å presse ut leietagere. Dette medlem fremmer derfor forslag etter modell fra Tyskland som midlertidig skal beskytte bedrifter som er i vanskeligheter på grunn av pandemien, mot utkastelse så lenge mislighold er mindre enn det beløpet det er stilt garanti for.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag som innfører et moratorium i 2021 for huseieres anledning til å terminere leiekontrakter

Viktigste budsjettforslag i tabellen

Ta vare på arbeidsplassene	Mill. kroner
Økte kostnader til dagpenger ved å skyve arbeidsgiverperiode II til 1. mars 2021	1
Styrke kompensasjonsordningen for bedrifter med omsetningsfall slik at justeringsfaktor blir 70 pst. for september–oktober, 85 pst. for november–desember og 80 pst. for januar–februar	905
Redusere lav mva.-sats til 6 pst. frem til 1. juni 2021	-475
Middels mva.-sats på 15 pst. for servering frem til 1. april 2021	-900

Økonomisk trygghet for alle

Dette medlem viser til at ikke alle fanges opp av sikkerhetsnettet. Under pandemien har det tidligere vært særlige ordninger for dem som faller utenfor, f.eks. frilansere og selvstendig næringsdrivende, studenter, lærlinger og dem som har tidsbegrensede stønader som dagpenger eller arbeidsavklaringspenger.

Inkluderende ordninger

Dette medlem legger til grunn at det er hvor hardt rammet man er, som skal legges til grunn for hvem som får hjelp, ikke hvor mange andre som er i samme situasjon. Dem som var ledige før virusutbruddet, har ikke bedre forutsetninger for å komme inn på

på grunn av manglende betaling når leietager er bedrifter som er rammet av omsetningssvikt på grunn av covid-19, så lenge uteblitt betaling ikke overstiger det beløpet som er garantert gjennom husleiegaranti eller depositum.»

Seriøse aktører

Dette medlem viser til at tiltakspakken som er foreslått, innebærer en betydelig overføring til private bedrifter. Det er naturlig at det følger krav med dette, slik at midlene kommer seriøse aktører til gode. For alle tilskuddsordningene for næringslivet krever vi åpenhet om eierforhold og at ingen støtte skal gå til selskap med reelle eiere i skatteparadiser.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningene for næringslivet slik at virksomheter som mottar tilskudd, må oppgi informasjon om reelle eiere, og at denne informasjonen gjøres offentlig tilgjengelig.»

«Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningene for næringslivet slik at virksomheter med eiere hjemmehørende i skatteparadiser (herunder tredjelandsjurisdiksjoner som er på EUs svarteliste over ikke-samarbeidende jurisdiksjoner), ikke kan motta tilskudd.»

arbeidsmarkedet nå enn dem som ble ledige som en direkte følge av virusutbruddet. Dette medlem foreslår derfor å likestille støtten for alle arbeidsledige.

Samtidig foreslår dette medlem å forlenge ordningene som sikrer dagpenger til lærlinger og til dem som har brukt opp sin maksimale stønadperiode. Også for arbeidsavklaringspenger forlenger vi stønadperioden for dem som har nådd maksimum.

Også de som har hatt en lav lønnsinntekt, kan være avhengige av pengene for å få endene til å møtes. Dette medlem foreslår derfor at minsteinntekten for å kunne få dagpenger settes til 0,75 G, slik det har vært tidligere under pandemien.

Frilansere og selvstendig næringsdrivende

Dette medlem viser til at frilansere og selvstendig næringsdrivende er en viktig del av det norske arbeidsmarkedet. I denne gruppen finner vi mange gründerne, ildsjeler og mennesker som jobber innenfor kulturlivet. Det er naturlig at storsamfunnet slår ring om denne gruppen, selv om de normalt har begrenset rett til trygdeytelser. På samme måte som det er opprettet ekstraordinære ordninger for mange andre grupper, skal frilansere og selvstendig næringsdrivende hjelpes gjennom krisen, og dette medlem foreslår derfor å videreføre kompensasjonsordningen med 80 pst. kompensasjon frem til 1. april 2021.

Inntektssikring for studenter

Dette medlem viser til at 7 av 10 studenter har lønnet arbeid ved siden av studiene, og mange av dem er helt avhengige av denne inntekten. Mange studenter er

nå i en svært vanskelig situasjon all den tid de som får støtte av Lånekassen, ikke kvalifiserer til dagpenger. Dette medlem har foreslått en utredning for å få på plass en permanent ordning for inntektssikring for studenter som mister jobben. Dette medlem kan imidlertid ikke vente på en utredning i dagens situasjon og foreslår derfor også at studenter med inntektsbortfall kan få et ekstraordinært stipend på opptil 3 000 kroner i måneden for å kompensere for inntektsbortfallet.

Flere kunstnerstipender

Dette medlem viser til at mange kunstnere er i en svært krevende situasjon under pandemien. Dette er fra før av en gruppe som ofte har magre økonomiske kår. For å stimulere til kunstnerisk utvikling og research, og samtidig gjøre det enklere for kunstnere å kunne få stipend, foreslår vi satt av 50 mill. kroner ekstra til kunstnerstipender.

Økonomisk sikkerhet for alle	Mill. kroner
Gjeninnføre rett til dagpenger for lærlinger frem til 1. april 2021	4
Senke kravet til minsteinntekt for å få dagpenger til 0,75 G frem til 1. april 2021	59
Inntil 3 000 kr per måned i ekstra stipend for studenter med inntektsbortfall frem til 1. april 2021	400
Kompensasjonsordningen for frilansere og selvstendig næringsdrivende videreføres med 80 pst. kompensasjon frem til 1. april 2021	329
Oppjustere dagpengesatsen for dem som ble arbeidsledige før virusutbruddet, slik at arbeidsledige får samme sats.	760
Forlenge AAP frem til 1. april 2021	260
Utvide dagpengeperioden frem til 1. april 2021	350
Kunstnerstipend	50

Psykisk helse under pandemien

Dette medlem viser til at koronapandemien og smitteverntiltakene som følger med den, tærer på befolkningens psykiske helse. Flere er ensomme, og psykiske plager øker. Dette medlem ser det derfor som nødvendig med en storsatsing på tiltak innenfor psykisk helse. Dette medlem er også av den oppfatning at

det må sterkere lut til i forbindelse med pandemien. Det er et stort behov for å styrke både førstelinjetjenesten og andrelinjetjenesten innen psykisk helsevern i 2021 på grunn av økt behov og redusert tilbud som følge av koronapandemien. Dette medlem foreslår derfor også å styrke helsevesenets førstelinjetjenester innen psykisk helsevern ytterligere.

Psykisk helse	Mill. kroner
Omsorgstjenesten, tiltak for eldre	150
Spesialisthelsetjenesten	350
Tiltak for psykisk helse	350

Tiltak for kommunene og transport

Dette medlem viser til at flere kommuner er i en svært vanskelig situasjon som følge av virusutbruddet. Dette kan gå ut over det generelle tjenestetilbudet, tiltakene mot korona og svake grupper.

dest rammet versus kommunene som er lite rammet, eller anslag for hvor stor del av skjønnstilskuddet for eksempel Oslo og Bergen vil måtte få for å bli fullt ut kompensert for deres ekstrakostnader i forbindelse med pandemien. Dette medlem foreslår derfor å sette av 500 mill. kroner til å kompensere for dette.

Tiltak for hardt rammede kommuner

Dette medlem viser til at regjeringen ikke har anslag på merkostnadene til kommunene som er har-

Kommunale tiltak for svake grupper

Dette medlem viser til at det foreligger en tiltakspakke for sårbare grupper på 158 mill. kroner, men kun 17 mill. kroner av dette er over 60-poster som kommunene vil få en del av. Dette medlem foreslår derfor å sette av 500 mill. kroner til lokale tiltak for sårbare grupper. Intensjonen i dette er at kommunene bør kunne anvende skjønnsmidler til å sørge for at de mest sårbare og utsatte gruppene (som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sex-arbeidere og barn i voldelige hjem) har tilgang til vitale behov som mat, et sted å sove, helsehjelp og en trygg hverdag.

Rutekjøp med båt og buss

Dette medlem viser til at mens det foreligger omfattende tiltakspakker for å opprettholde flytilbudet, satses det lite på mer miljøvennlige transportformer. Kommersielle buss- og båttilbud opplever stor passasjersvikt i forbindelse med pandemien. For å opprettholde rutetilbud foreslår dette medlem å sette av 100 mill. kroner til rutekjøp på kommersielle buss- og båtruter.

Dette medlem viser til at mange bedrifter har en svært høy lønnskostnad i forbindelse med arbeidsgivers lønnspliktperiode ved permittering. Denne kommer som en uunngåelig kostnad i tider hvor bedriftene kanskje ikke har inntjening. Siden kostnaden er uunngåelig og heller ikke genererer noen inntekt for bedriften, fremstår det som rimelig at disse kostnadene kan inkluderes i begrepet faste, uunngåelige kostnader.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at arbeidsgiverperioden ved permittering innlemmes i definisjonen av uunngåelige kostnader.»

Dette medlem viser til at den eksisterende kompensasjonsordningen inkluderer bedrifter som ble startet før virusutbruddet. Vi har vært gjennom en periode med mer optimisme, før koronarestriksjonene igjen ble strammet inn i høst. Dette reflekteres også i regjeringens egne omtaler av situasjonen. Vi bør ikke straffe de som tør å starte opp ny virksomhet i en turbulent tid.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at nystartede virksomheter kan inkluderes i kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall. Dette bør også gjelde bedrifter som ble startet etter virusutbruddet, men under et mindre inngripende smittevernregime enn det som er tilfelle nå.»

Dette medlem viser til omfattende permittering i bl.a. serveringsbransjen og reiselivet. Mange bedrifter her har sin høysesong om sommeren. Dersom permittering ble iverksatt i forbindelse med virusutbruddet i mars 2020, utløper maksimal permitteringsperiode noen måneder før høysesongen for slike bedrifter. For å gjøre det lettere at disse tar ansatte tilbake i jobb til sommeren, kan en liten utvidelse av maksimal permitteringsperiode være hensiktsmessig.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide permitteringsperioden til 60 uker for ansatte som ble permittert før 1. juli 2020, slik at permitterte ved virksomheter som for alvor kommer i gang om sommeren, f.eks. innen reiseliv og servering, ikke behøver å si opp sine ansatte.»

Dette medlem viser til at lokale restriksjoner har ført til tap av nesten all omsetning for visse bransjer i hardt rammede kommuner. For å hindre tap av arbeidsplasser og for å opprettholde mangfoldet i kultur- og uteliv foreslås ytterligere kompensasjon til bedrifter som er særlig hardt rammet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om en egen ordning for ytterligere kompensasjon til bedrifter som er særlig hardt rammet av lokale smitteverntiltak. Ordningen kan forvaltes gjennom tilskudd til kommunene som deretter fordeler til aktuelle mottagere.»

Gode byer og tettsteder for barn og unge

Grønne og trygge nabolag

Dette medlem viser til at et godt nabolag er inkluderende, sosialt, trygt og grønt. Det har plass til lek og fritidsaktiviteter og nærnatur for dyr og mennesker. Dette medlem vil derfor bl.a. gi inntil 300 000 kroner i støtte til grønne, lokale initiativ, doble bevilgningene til bymiljø- og byvekstavtaler og utvide til flere byer samt femdobbel støtten til bærekraftig områdeutvikling i byene.

Dette medlem mener Norge systematisk skal bidra til FNs bærekraftsmål.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til å gjøre FNs bærekraftsmål skal innføres som planramme i alle kommuner, kommunale etater og fylker.»

Dette medlem mener utviklingen av Norges byer i en bærekraftig retning er en nøkkel til å skape bedre bo- og leveområder hvor folk opplever at det er lettere å leve og velge miljøvennlig.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt nettverk av byøkologiske sentre, som støtter og viser frem forbildeprosjekter for grønn byutvikling, insektsvennlige bo- og leveområder og urban matproduksjon, og legger til rette for grønn innovasjon og møteplasser for befolkning, utbyggere og andre aktører.»

Dette medlem mener at det trengs utredet et nedskalert alternativ til det nåværende prosjektet for

nytt regjeringskvartal for å spare penger og byggetid, skape et bedre bymiljø og samtidig ivareta sikkerhetskravene.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarlig utrede og komme tilbake med alternativ for å nedskalere prosjektet med nytt regjeringskvartal ved å bruke eksisterende regjeringsbygninger. Det skal spesielt utredes hvordan man kan spare penger og byggetid, for eksempel ved å fortsette å bruke R5 og UD's lokaler på Victoria terrasse og skrinlegge flere av de byggene man nå planlegger, som for eksempel det såkalte D-bygget som i bybildet vil bli en mur ned mot Youngstorget og den østlige delen av sentrum.»

Utvalgte tiltak for grønne, trygge nabolag	Mill. kroner
Øke støtten til fritidstilbud til barn og ungdom, styrke kulturskolen, bibliotekene og frivilligssentrene	134
Støtteordning for nabolag i byer og tettsteder som kan søke om inntil 300 000 kroner i støtte til initiativer som fremmer lokal bærekraft	100
Styrke fagmiljøene og fremme hensynet til naturmangfold og gode oppvekstmiljø i kommunal planlegging	384
Støtteordning for foregangskommuner for det grønne skiftet. Midlene skal gå til prosjektstøtte, lokale initiativ og forbilde- og pilotprosjekter innen nye boligmodeller og bærekraftig by- og tettstedsutvikling, herunder grønne og insektvennlige tak og fasader	300
Femdoblet støtte til områdesatsinger i byene for barnevennlige nabolag med økt biomangfold, grønne byrom og hjertesoner	330
Tilrettelegging, oppkjøp og etablering av friluftsområder, innføring av grøntregnskap i byene, naturrestaurering/verneplaner i Oslo, Bergen og Trondheim mfl. som hindrer bit-for-bit-nedbygging av nærmatur	119
Betydelig satsing på opprydding av forurenset sjøbunn og andre giftutslipp i sjøen for trygge og rene badeplasser og friluftsområder i byer og tettsteder	230
Tilskudd til å hindre utslipp av mikroplast og gummigranulat fra kunstgressbaner	35
Økt satsing på vedlikehold, sikring og restaurering av kulturminner, historiske bygninger og bymiljø	100
Støtte til urbant landbruk med flere kolonihager, parsellhager, skolehager og andre former for matproduksjon i byer og tettsteder	45

Miljøvennlige hverdagsreiser

Dette medlem viser til at måten vi transporterer oss på i byer og tettsteder, har stor betydning for hvor miljøvennlig vi klarer å leve i hverdagen. Dette medlem vil at det skal bli enklere å gjøre hverdagsreisene mer bærekraftig samtidig som byene og tettstedene blir tryggere, renere og mer attraktive.

Utvalgte tiltak for miljøvennlige hverdagsreiser	Mill. kroner
20 pst. billigere kollektivtransport og gratis kollektivtransport for barn under skolealder	2 420
Doble midlene til bymiljø- og byvekstavtaler: 500 mill. kroner til de ni største byområdene og 500 mill. kroner til å utvide avtalene til mellomstore byregioner	1 000
80 pst. statlig andel av finansieringen av store kollektivprosjekter i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger	1 115
Bygge ut sykkelekspressveier for inntil 40 km/t og gjennomføre kollektivtiltak langs de store hovedveiene inn til og gjennom byene	1 000

Utvalgte tiltak for miljøvennlige hverdagsreiser	Mill. kroner
Øremerke 1 mrd. kroner til bygging av sykkelveier langs kommunale og fylkeskommunale veier i byer og tettsteder	1 000
Bygdemiljøpakke med støtte til hjertesoner rundt skoler, sykkelstier og elladestasjoner over hele landet	400
Raskere utbygging av jernbanen med blant annet InterCity til Halden, Skien og Lillehammer, flere avganger og bedre vedlikehold	3 300

Boliger for alle

De tte medlem viser til at høye boligpriser presser vanlige folk ut av byene, og at forholdene på leiemarkedet ofte er dårlige. Terskelen for unge mennesker som skal inn på boligmarkedet blir uoverstigelig. De tte medlem fremmer derfor forslag som gjør det enklere for unge å komme inn på boligmarkedet, og satser på nye boformer og boligmodeller som gir rimeligere, mer miljøvennlige og varierte boliger.

Utvalgte tiltak for å sikre boliger for alle	Mill. kroner
Utvidet adgang til startlån fra Husbanken. Kriteriene skal endres slik at miljø- og energikriterier innføres	2 000
Bygge 1350 flere studentboliger i 2021 enn regjeringen, totalt 3 000. I tillegg åpner vi for å bruke midler på posten til å rehabilitere studentboliger som ellers ville blitt revet, og setter av 50 mill. kroner til dette spesifikt	142
Støtteordning for kommuner som utvikler forbilde- og pilotprosjekter innen bærekraftig by- og tettstedsutvikling og nye boligmodeller, herunder boligprosjekter innen tredje boligsektor, rimelige ikke-kommersielle utleieboliger og nye boformer og boligsosiale modeller	300
Begrense subsidieringen av boliglån som innebærer at det ikke gis fradrag for den andelen av et lån som overstiger 4,1 mill. kroner for enslige og 8,1 mill. for ektefeller. Lån under dette gis normalt fradrag	-1 100
Innføre en tilskuddsordning til kommunene for boligsosiale tiltak særlig rettet mot bedre bomiljø for barn og unge som vokser opp i kommunale boliger	25

En rettferdig velferdsstat

De tte medlem viser til at et inkluderende samfunn må være rettferdig og fremme respekt og rettssikkerhet.

Allerede før koronapandemien hadde de sosiale forskjellene i Norge økt. Ingen barn skal måtte vokse opp i fattigdom. Mens regjeringen bruker mange milliarder på mindre skatt til dem som har mest, målretter de tte medlem skattelette til dem som har minst.

Koronapandemien har avslørt hull i velferdsstaten. I dag er flere enn noen gang avhengige av at velferdsstaten er til å stole på. De tte medlem vil forsterke det sosiale sikkerhetsnettet for dem som står uten jobb, og sørge for at fattigdom ikke forsterkes når en får barn. De tte medlem gir studenter lik rett på dagpenger som andre arbeidstakere, også når de ikke får jobb som nyutdannede.

De tte medlem foreslår dessuten en historisk rettshjelpreform som utvider ordningen med fri retts hjelp til å gjelde 25 pst. av befolkningen, slik at størrelsen på lommeboken ikke avgjør rettssikkerheten din i en vanskelig livssituasjon.

De tte medlem er ikke enig i regjeringens metode for ostehøvelkutt. Kutt i offentlig sektors tjenestetilbud bør gjennomføres etter vurdering av en etats eller

enhets arbeidsoppgaver og behov for å løse disse. Hvis ikke er det fare for at tjenestetilbudet svekkes i stedet for å effektiviseres. Det er totalt kuttet nesten 14 mrd. kroner gjennom ABE-reformen, og det er usikkert på hvilken måte dette har svekket det offentlige tjenestetilbudet.

De tte medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av ABE-reformen hvor det vektlegges å vurdere hvorvidt reformen har svekket tjenestetilbudet.»

De tte medlem viser til at tvangsmulkt som følge av mindre forseelser kan ramme hardt.

De tte medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en reform som sikrer at tvangsmulkt og gebyrer som følge av administrative feil eller forsinkelser, følger et proporsjonalitetsprinsipp og ikke rammer små virksomheter urimelig hardt.»

De tte medlem viser til at Forsvaret i 2018 gjennomførte en undersøkelse som viste utbredt mobbing

og seksuell trakassering blant vernepliktige og ansatte. I etterkant ble det nedsatt en gruppe som utarbeidet tiltak, herunder en ny MOST-undersøkelse høsten 2020. Undersøkelsen fra 2018 viser at det er behov for langsiktige tiltak mot mobbing og seksuell trakassering og tiltak for å sikre at Forsvaret er en mangfoldig, åpen og likestilt organisasjon. Videre oppfølging av tiltakene fra 2018/2019 og tiltak basert på 2020-undersøkelsen bør derfor prioriteres i forsvarsbudsjettet for 2021.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette av 5 mill. kroner innenfor forsvarsrammen til tiltak mot trakassering og mobbing og tiltak for økt mangfold, åpenhet og likestilling.»

Et skattesystem som reduserer forskjellene

Dette medlem viser til at i store deler av den vestlige verden har de økonomiske og sosiale forskjellene mellom folk økt dramatisk de siste tiårene. Mange vanlige folk har opplevd stagnert eller redusert levestandard, mens de rikeste har økt sine inntekter og formuer. Denne utviklingen svekker tilliten mellom folk og ikke minst fremtidstroen til store grupper som opplever at de har færre muligheter enn sine foreldre.

De siste årene har vi sett tendenser til at det samme skjer i Norge. Dette medlem vil bekjempe denne utviklingen og redusere de urettferdighetene som allerede er skapt. Den virkelig store omfordelingen gjøres gjennom skattesystemet. Derfor foreslår dette medlem store omfordelingsgrep gjennom både inntektskatten og formuesskatten i dette statsbudsjettet.

Formuesskatt

Formuesskatten er et viktig tiltak for å forebygge og begrense ulikhet i samfunnet. Samtidig anerkjenner dette medlem at den kan slå uheldig og urettferdig ut for enkelte som har lav inntekt og begrenset mulighet til å betjene en høy formuesskatt. Dette gjelder ikke minst gründere og eiere av småbedrifter i etableringsfasen. Dette medlem foreslår derfor å endre innretningen på formuesskatten.

Bunnfradraget økes slik at færre må betale, samtidig som fordelingseffekten forsterkes ved at vi innfører en «trinnskatt» i formuesskatten med høyere satser på de største formuene. Samtidig reverserer dette medlem regjeringens skatterabatt på aksjer og driftsmidler. Denne kategorien utgjør i realiteten mesteparten av de verdiene som omfattes av formuesskatt. En stor skatterabatt på formuer blir derfor en upresis og generell skattelette til grupper med stor formue. Dette medlem mener økning i bunnfradraget er et mer målrettet grep for å begrense de negative effektene av formuesskatten.

Dette medlem viser til at norske kommuner over lang tid har hatt mulighet til å gjøre endringer i skattenivået. Likevel har alle kommuner frem til nylig lagt seg på det nivået som Stortinget har vedtatt som maksimal skattesats. Som første kommune benyttet Bø i Vesterålen seg nylig av muligheten til å redusere formuesskatten og etablerte med det et «norsk skatteparadis». Dette åpner for en skattekonkurranse mellom norske kommuner, hvor personer med stor formue kan oppnå betydelige besparelser ved å folkeregistrere seg i en kommune med lavere skattesats, uten nødvendigvis å flytte næringsvirksomheten hit. Dette er ikke en konkurransesituasjon som stimulerer til verdiskaping eller etablering av arbeidsplasser, og vil fort skape et press på kommuner om å senke skattenivået.

En slik konkurranse er negativ for kommunen, hvor den kommunen som mister en skatteyter, lider et større inntektstap enn hva gevinsten er for den kommunene, som får tilflytting. En slik konkurranse mellom kommuner kan utvikle seg til et «kappløp mot bunnen» og kan på sikt skade skatteinngangen og dermed velferdstilbudet i kommunene.

Dette medlem støtter regjeringens initiativ til at inntektssystemet til kommunene skal innrettes slik at det ikke bidrar til å kompensere kommuner for en eventuell nedside ved slike skattereduksjoner. Dette initiativet endrer imidlertid ikke det grunnleggende problemet med at kommuner settes opp mot hverandre og kan utsettes for en skattekonkurranse som fellesskapet vil tape på.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som gjør at Stortinget fastsetter en eksakt sats for formuesskatten i stedet for å fastsette maksimalsatser.»

Et omfordelende inntektsskattesystem

Dette medlem viser til at en mer rettferdig skatt på lønnsinntekt, trygd og pensjon er et hovedgrep i Miljøpartiet De Grønnes skattepolitikk. Formålet er både å redusere forskjellene i seg selv og samtidig kompensere de av oss med lav inntekt for økte kostnader som vil komme med høyere miljøavgifter for å få til en rask og solidarisk omstilling. Dette medlem viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative budsjett. Dette medlem foreslår å øke den alminnelige skattesatsen for privatpersoner og selskap fra 22 til 23 pst. samtidig som det foreslås en kraftig omdisponering gjennom å heve de laveste innslagspunktene og øke satsene for de høyeste trinnene. Dette medlems forslag til skatteopplegg vil føre til at alle med inntekt under 700 000 kroner får lavere skatt, og at de høyeste skattelettene gis til de med lønnsinntekter mellom 250 000 og 450 000 kroner.

Bekjempe skatteflukt og økonomisk kriminalitet

Dette medlem viser til at når selskaper benytter seg av internasjonal skattetilpasning, går Norge og andre stater glipp av store inntekter som skulle gått til å betale for skoler, sykehus og barnehager. Det er urettferdig at det i stadig større grad skal være vanlige folks lønninger som må opprettholde velferdstjenestene våre. De Grønne vil derfor jobbe aktivt internasjonalt og i Norge imot skattetilpasning og for økonomisk åpenhet. Dette medlem vil også ha en storsatsing mot økonomisk kriminalitet og svart arbeid her i Norge. Kontroll- og tilsynsetater og påtalemyndigheter mangler ressurser i dette viktige arbeidet, og dette medlem foreslår derfor å sette av 500 mill. kroner for å styrke etatens arbeid med økonomisk kriminalitet og svart arbeid.

Et mer robust sikkerhetsnett

Dette medlem viser til at velferdsstaten har gjort Norge til et samfunn med høy levestandard, høy tillit og gode forutsetninger for omstilling. Likevel er det fremdeles slik at noen barn vokser opp i fattigdom, noen mennesker har store problemer med å finne jobb, og noen grupper mangler et sikkerhetsnett når jobben forsvinner.

Koronapandemien rammer de svakest stilte hardest. Den har vist oss hvordan store endringer kan komme hurtig, og hvor viktig det er å ha en stat som kan skape trygghet i usikre tider. De neste årene vil det være nødvendig med store endringer i økonomien, både fordi vi må ut av oljeavhengigheten, og fordi pågående klimaendringer vil gi oss nye utfordringer. Da trenger vi en velferdsstat som skaper trygghet i den raske omstillingen.

Dette medlem viser til at studenter i dag står utenfor en rekke vanlige velferdsordninger. Det er urimelig og urettferdig for dem det gjelder, og det kan føre til utdanningsvegving som hindrer nødvendig omstilling.

Mange mennesker ønsker å arbeide, men får ikke jobb. Andre arbeider mer enn de ønsker, eller har særlig belastende yrker. Dette medlem vil sette ned en kommisjon for å se på hvordan vi kan dele mer på arbeidet. Dette medlem styrker også arbeidsmarkedstiltak for å gjøre arbeidslivet mer inkluderende for de av oss med funksjonsnedsettelse og alle som har stått utenfor arbeidslivet en stund.

Utvalgte tiltak for et bedre sikkerhetsnett for folk	Mill. kroner
Åpne for at personer rammet av nedbemanning kan beholde dagpenger når de tar videreutdanning eller omskolering	100
Innføre rett til dagpenger for nyutdannede etter modell av nylig dimitterte vernepliktige	590
Styrke ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA)	500
Reversere forslaget om å øke innslagspunktet for ressurskrevende tjenester mer enn tilsvarende antatt lønnsvekst	300
Opprette 1 500 nye tiltaksplasser for å bekjempe arbeidsledighet	168
Øke avkortingen for gifte og samboende pensjonister til 82,5 pst.	4 243

Dette medlem viser til at studenter med støtte fra Statens lånekasse for utdanning ikke kan få dagpenger ved arbeidsledighet. Denne bestemmelsen ville fremstått som rimelig dersom pengene fra Lånekassen var tilstrekkelig for å dekke livsopphold, men dessverre er det ikke tilfelle. 7 av 10 studenter har lønnet arbeid ved siden av studiene, og for mange av disse er det umulig å finansiere livsopphold uten lønnsinntekten. Koronakrisen har bidratt til å avdekke at studenter er en sårbar gruppe omtrent uten rettigheter ved arbeidsledighet. Både av sosiale hensyn og av hensyn til å gjøre utdanning mer attraktivt og mindre risikofyllt er det viktig med inntektssikring også for denne gruppen.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om hvordan studenter som arbeider ved siden

av studiene, kan gis inntektssikring ved arbeidsledighet.»

Kommuner med gode tjenester

Dette medlem viser til at kommuner og fylkeskommuner er avgjørende for at Norge skal kunne håndtere koronakrisen godt og på en måte som ikke forsterker klima- og naturkrisen. Dette medlem foreslår å øke de frie inntektene til kommunene med 3 mrd. kroner og til fylkene med 529 mill. kroner i 2021 for å styrke grunnlaget for gode velferdstjenester til befolkningen og styrke arbeidet med bærekraftig by- og tettstedsutvikling. Økningen gjør at lokale prioriteringer faktisk kan bestemmes lokalt.

Dette medlem ønsker at staten i mye større grad skal inspirere og støtte kommunene i deres arbeid med å gjennomføre det grønne skiftet, styrke lokaldemokratiet og gjøre alle byer og bygder mer barnevennlige.

Dette medlem vil videre at FNs bærekraftsmål skal innføres som planramme i alle kommuner, kommunale etater og fylker. For å gjøre det foreslår dette medlem å styrke kommunesektorens økonomi med hele 18 mrd. kroner.

Dette medlem mener at det i løpet av 2021 er viktig å vurdere behovet for tilleggsbevilgninger og andre innretninger på skjønnstilskuddet til kommuner som er hardest rammet av koronakrisen.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarlig etter 26. mars 2021 og i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett gi status for bruken av tilleggsbevilgningen over kap. 571 post 64 (skjønnstilskudd) for å fullt ut kompensere merkostnadene til kommunene som er hardest rammet av pandemien versus kommunene som er lite rammet, samt om nødvendig fremme forslag til ytterligere bevilgninger for å ivareta dette for hele 2021.»

«Stortinget ber regjeringen øremerke en andel av tilleggsbevilgningen over kap. 571 post 64 (skjønnstilskudd) til kommunene som er hardest rammet av pandemien til lokale tiltak for at de mest sårbare og utsatte gruppene (som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sex-arbeidere og barn i voldelige hjem) få dekket vitale behov som mat, et sted å sove, helsehjelp og en trygg hverdag.»

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig kartlegge hardt rammede kommuners tiltaksbehov og finansieringsbehov for lokale tiltak til sårbare og utsatte grupper og komme tilbake med forslag til ytterligere tilskudd til dette.»

Dette medlem mener at det i løpet av 2021 også bør være mulig for norske kommuner å igangsette prosjekter finansiert over kap. 576 post 60, og at formålet bør innrettes slik at prosjektene bidrar til det grønne skiftet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre engangsbevilgningen til vedlikehold og rehabilitering i norske kommuner over kap. 576 post 60 slik at den også kan benyttes til prosjekter igangsatt i 2021.»

«Stortinget ber regjeringen snarlig etter 26. mars 2021 rapportere på måloppnåelse på kap. 576 post 60 som er en engangsbevilgning på 2,5 mrd. kroner til et øremerket tilskudd til kommunene til vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av bygg og anlegg. Behovet for ytterligere bevilgninger til dette formålet i 2021 skal også vurderes.»

«Stortinget ber regjeringen endre formålet til kap. 576 post 60 slik at vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av bygg og anlegg skal bidra til miljøoppgradering, energieffektivisering og markedsvekst for miljøbygg og miljørehabilitering som er bedre enn de gjeldende forskriftskravene.»

«Stortinget ber regjeringen, ved fordeling til fergefylkene gjennom kap. 572 post 60, om å sørge for å fordele den foreslåtte ekstrabevilgningen slik at en tredjedel fordeles etter fergekriteriene i kostnadsnøkkel og to tredjedeler ut fra fergesamband som har tatt i bruk elferger per 2021.»

Ingen barn skal vokse opp i fattigdom

Dette medlem viser til at ingen barn skal vokse opp i fattigdom. Dette medlem foreslår derfor å sette inn en rekke tiltak for å styrke økonomien til barnefamilier med lav inntekt, særlig for aleneforeldre, samtidig som Miljøpartiet De Grønne foreslår å øke pengene til barnetrygd. Videre styrker Miljøpartiet De Grønne ordningene for fattigdomsbekjempende tiltak.

Dette medlem viser til at det er et ønske også å legge bedre til rette for at små barn får tid med begge sine foreldre. Derfor foreslår dette medlem en selvstendig opptjeningsrett for far. Dette tiltaket, sammen med at dette medlem foreslår å erstatte engangsstønadene med en allmenn rett til foreldrepenger på minimum 2 G, sikrer både en bedre inntekt til alle familier med små barn og gjør det også attraktivt for familier med lav inntekt å dele mer på tiden hjemme med barnet.

Dette medlem viser til at enslige asylsøkere mellom 15 og 18 år som kommer til Norge, får tilbud om å bo på asylmottak for enslige mindreårige i regi av Utlendingsdirektoratet (UDI). Dette er en praksis norske myndigheter har fått kritikk for.

Dette medlem viser til at enslige mindreårige asylsøkere under 15 år får tilbud om opphold på omsorgssenter. Omsorgssentrene er lovregulert i barnevernloven, og barnevernlovens krav til forsvarlighet og kvalitet på omsorgen gjelder for disse sentrene. Enslige mindreårige asylsøkere over 15 år får tilbud om opphold på mottak for enslige mindreårige asylsøkere. Barnevernlovens krav til forsvarlighet og kvalitet gjelder derfor ikke for denne gruppen enslige mindreårige asylsøkere.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen overføre ansvaret for alle enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet.»

Dette medlem vil at velferdsordningene skal bidra til økonomisk trygghet og en anstendig levestandard for barn og småbarnsforeldre. De ulike ordningene

må samordnes godt og gjøres tilgjengelig for de som har rett på dem. De Grønne vil føre offensiv offentlig velferdspolitikk som skaper trygghet i alle livets faser.

De t t e m e d l e m fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

Utvalgte tiltak for at barn ikke skal vokse opp i fattigdom	Mill. kroner
La enslige forsørgere beholde småbarnstillegget på 660 kroner i måneden helt til barnet er 18 år	916
Økning av barnetrygden	379
Tredeling av foreldrepengene, selvstendig opptjeningsrett for far og innføring av garantibeløp på 2 G i foreldrepenger	538
Fase ut engangsstønad når det innføres garanterte foreldrepenger	-429
Styrke innsatsen mot barnefattigdom	75
Reversere regjeringens kutt i tilskudd til organisasjonenes innsats rettet mot EØS-borgere	10
Økning av overgangsstønnen	55
Innføre rett til hjelpestønad til familier med alvorlig syke barn selv om barnet er innlagt på sykehus e.l.	13,5
Styrke tiltak mot vold og overgrep	50

En historisk rettshjelpsreform

De t t e m e d l e m viser til at dagens tilbud av fri rettshjelp er svært begrenset og gjør at det ofte er størrelsen på pengeboka di eller nettverket ditt som avgjør rettsikkerheten din. I dag er det bare 9 pst. av befolkningen som har rett på rettshjelp, og bare for visse typer saker. Inntektsgrensene for behovsprøvet rettshjelp har stått stille siden 2009, og det er dermed svært mange med lav inntekt og vanskelig livssituasjon som likevel tjener for mye til å få rettsikkerheten sin ivaretatt. I tillegg er time- og lønnen som er satt av til advokathjelp, så lav at mange flinke advokater ikke vil ta saker med fri rettshjelp eller får for dårlig tid til å gjøre en anstendig jobb. De t t e m e d l e m foreslår derfor en historisk rettshjelpsreform i tråd med anbefalingene til det offentlig nedsatte rettshjelpsutvalget. Det er helt avgjørende for alles rettsikkerhet og for tilliten til hverandre i samfunnet at flere får muligheter for å få prøvd sakene sine.

De t t e m e d l e m fremmer derfor forslag om å øke andelen som kan få rettshjelp i Norge fra 9 pst. til 25 pst. over 2 år, innføre et tilbud med førstelinjerettshjelp for hele landet og utvide rettshjelpsordningen til å omfatte mange flere områder, f.eks. arbeidsrett, utlendingsrett og saker om sosiale ytelser.

De t t e m e d l e m viser til at saksbehandlingstiden i Forlikrådene har gått opp siden 2015 og første halvår 2020 var på 93 dager.

De t t e m e d l e m fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de økende saksbehandlingstidene i forlikrådene og forslag til å redusere disse.»

«Stortinget ber regjeringen erstatte engangsstønad med foreldrepenger på 2 G for alle som i dag mottar engangsstønad og ikke er studenter.»

De t t e m e d l e m ser med uro på nedgangen i behandling av straffesaker i konfliktråd som har pågått siden 2009.

De t t e m e d l e m fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av nedgangen i behandling av straffesaker i konfliktrådene som har pågått siden 2009, og tiltak for å øke antallet behandlede straffesaker.»

De t t e m e d l e m mener Norge har et særskilt ansvar for klimaflyktninger som klimaekspertør.

De t t e m e d l e m fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for klimaflyktninger til Norge etter modell av 'Pacific Access Category'-ordningen i New Zealand for personer som fordrives fra sine hjemsteder pga. klimaendringer/naturkatastrofer, men faller utenfor definisjonen for å være flyktning iht. flyktningkonvensjonen fra 1951 og protokollen fra 1967.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en egen kvote for klimaflyktninger med samme mottaks- og inkluderingstilbud som kvoteflyktninger, og promotere slike ordninger internasjonalt.»

Klimaberedskap

De t t e m e d l e m viser til at klimaendringene er her. I Norge vet vi at de vil føre til mer ekstrem nedbør, økt stormflonivå, mer overvann, større og hyppigere regnflommer og snøsmelteflommer, flere jord-, flom- og sørpeskred, flere snøskred og sannsynligvis også hyppigere tørke og skogbrann.

Alt dette koster enkeltmennesker, lokalsamfunnet, næringslivet og staten dyrt. Dette medlem viser til at flertallet i Norge er bekymret for mer ekstremvær, og at mange norske kommuner mangler kapasitet til å drive samfunnsplanlegging og god, miljøvennlig og klimasikker arealplanlegging. Øvelser i kriseberedskap og koordinering mellom kritiske funksjoner i akutte naturhendelser er viktig, men krever også ressurser. NVE har for lite penger til sitt arbeid med ras- og skredsikring. Dette medlem er av den oppfatning at klimatilpasning må være en del av grunnmuren i all samfunnsplanlegging fremover, og foreslår derfor å styrke klimatilpassningsarbeidet i kommunene, øke bevilgningene til flom- og skredsikring og satse stort på myrvern og naturrestaurering. Samtidig foreslår dette medlem å gjøre byene bedre rustet mot klimaendringer ved å ta igjen etterslepet på vedlikehold av vann- og avløpssystemet, sørge for mer beplantning for overvannshåndtering, og ta mer hensyn til klimatilpasning ved utbygging. Dette medlem foreslår også å styrke den norske kriseberedskapen, blant annet ved å styrke Sivilforsvaret samt å etablere beredskapslagre for matkorn.

Helse, omsorg og smittevernberedskap

Dette medlem viser til at Norge maktet å møte pandemien i stor grad på grunn av heltemodig innsats fra ansatte og frivillige i helsesektoren, men tilstanden til det norske helse-systemet er på mange områder kritisk. Dette medlem vil sikre befolkningen et tilgjengelig, robust helsevesen av god kvalitet, der nærhet til helsetjenestene og helsefagarbeidere som har fått tiden og tilliten tilbake, gjør oss i stand til å forebygge og behandle både somatisk og psykisk uhelse. Dette medlem vil derfor ikke bruke opp helsekronene på sentraliserende, gigantsykehus på Gaustad og Innlandet, eller gigantinvesteringer i usikre journalløsninger.

Dette medlem viser til at smittevernberedskapen må styrkes. Derfor foreslår dette medlem å øke antallet intensiv- og overvåkningsplasser, samtidig som tilgangen til smittevernsutstyr, medisiner og utdannet personell sikres. Fastlegeordningen er en av de mest vellykkede helsereformene i landet, men nå står den i fare. Fastlegene har for stor arbeidsbelastning og sviktende rekruttering. Dette medlem vil at fastlegene skal gis tid til den enkelte pasient, og at det skal være mulig å kombinere også denne jobben med familieliv. Derfor vil dette medlem styrke ordningen med blant annet flere sosiale rettigheter for fastlegene, stillinger for nye fastleger i spesialisering, og fond for grunntilskudd for nye fastleger som skal etablere praksis.

Dette medlem prioriterer forebygging ved å investere i barn og unges fysiske og psykiske helse, og vil møte mennesker som sliter med rusproblemer med faglig god hjelp og forutsigbar behandling, fremfor stigmatisering og straff.

Dette medlem viser til at prosjektet med felles kommunal journalløsning, AKSON, som er anslått til 22 mrd. kroner i perioden 2021–2040 i forventede investeringskostnader, endrings- og omstillingskostnader og forventede kostnader til drift, forvaltning og videreutvikling, ikke har vært gjenstand for offentlig høring, og mener at det er nødvendig for å få opplyst saken på en god og åpen måte før det fattes noen investeringsbeslutninger. Dette medlem mener videre at Stortinget bør fatte beslutning om prosjektet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at prosjektet med felles kommunal journalløsning AKSON blir lagt ut til offentlig høring.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en vurdering av prosjektet med felles kommunal journalløsning AKSON, slik at Stortinget kan fatte beslutninger om prosjektet, som er anslått til 22 mrd. kroner i perioden 2021–2040 i forventede investeringskostnader, endrings- og omstillingskostnader og forventede kostnader til drift, forvaltning og videreutvikling.»

Dette medlem mener det er et potensial for et tettere samarbeid mellom spesialist- og primærhelsetjenesten blant annet ved å vurdere felles elektronisk journal mellom spesialist- og primærhelsetjenesten.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvikle bedre samarbeid og utrede felles elektronisk journal mellom spesialist- og primærhelsetjenesten.»

Dette medlem mener det er viktig at Stortinget har vurderingsgrunnlag for å legge den langsiktige sykehuspolitikken i Norge. Viktige spørsmål er blant annet hva det vil si å øke belegget ved norske sykehus til 85 pst. i tråd med OECDs anbefalinger, hva det vil bety å utvide antallet intensivplasser, overvåkningsplasser og styrke rehabiliteringstilbudet i Norge.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en økning av belegget ved norske sykehus til 85 pst. i tråd med OECDs anbefalinger.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan Norge kan øke antallet faste intensivplasser ved norske sykehus med 100 og antallet overvåkningsplasser med 300, og samtidig utdanne nok kvalifisert helsepersonell til dette.»

«Stortinget ber regjeringen utrede behovet for økt antall rehabiliteringsplasser og -aktiviteter i spesialisthelsetjenesten og i kommunene, og komme tilbake til Stortinget med et forslag om dette. Det skal også utredes og foreslås en opprustningsplan for rehabilitering, inkludert utdanning av fagpersonell, slik at mennesker med rehabiliteringsbehov og -potensial får nødvendig hjelp i tide.»

Dette medlem mener det er essensielt at det ikke oppstår situasjoner hvor de nye redningshelikoptrene ikke kan brukes fra dag én på grunn av manglende tilpasninger.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Sykehuset Namsos så raskt som mulig blir et av stedene der det gjøres tilpasninger til det nye redningshelikopteret.»

Dette medlem mener at det er et utviklingspotensial i overgangen mellom barne- og ungdomspsykiatrien og voksenpsykiatrien.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et forsøksprosjekt der deltakerne får beholde en delvis oppfølging fra barne- og ungdomspsykiatrien samtidig som de fases over i voksenpsykiatrien. Målet med prosjektet skal være å innhente erfaringer for på sikt å innføre en permanent overgangsordning som sikrer en smidigere overgang mellom de to systemene.»

Dette medlem mener at det bør gjennomføres et tiårig nasjonalt astma- og allergiprogram, basert på en modell fra Finland. Dette medlem viser til at det finske programmet har hatt stor effekt, der har de hatt to programmer som går over ti år. Først jobbet de med astma, og deretter med allergiprogrammet (2008–2018).

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt astma- og allergiprogram etter modell av Finland.»

Dette medlem viser til at «Livsglede for Eldre» er en folkehelseorganisasjon som arbeider for at alle eldre skal ha en god og meningsfull hverdag. Gjennom gode opplevelser stimuleres sosiale, åndelige og kulturelle behov for den enkelte. Dette medlem viser videre til at arbeidet utløser frivillighet og engasjement, og mener at det ikke er noen grunn til å ikke så raskt som mulig implementere ordningen i hele landet. Tilsvarende viser dette medlem til gode erfaringer fra Nederland

med samlokalisering av eldre og studenter i nye bolig- og omsorgsinstitusjoner.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stimulere til en raskere livsglede for eldre-sertifisering av alle kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner.»

«Stortinget ber regjeringen stimulere til prøveprosjekter for samlokalisering av eldre og studenter i nye bolig- og omsorgsinstitusjoner, etter modell av Nederland.»

Dette medlem mener at fastlegeordningen bør styrkes for å redusere problemet med at per september 2020 var det totalt 149 fastlegeavtaler uten fast lege. Det var knyttet vikar til 84 av disse fastlegeavtalene, og dette medlem mener det bør opprettes et tilskudd til kommuner som sliter med høye kostnader til vikarbruk pga. stor rotasjon eller ubesatte fastlegestillinger.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning til kommuner som sliter med høye kostnader til vikarbruk pga. stor rotasjon av leger eller ubesatte fastlegestillinger.»

Dette medlem mener at det er et stort problem at en stor del av opptrappingen for å nå Stortingets mål om 2,4 mrd. kroner i økte bevilgninger til rusfeltet i perioden 2016–2020 er gitt som frie midler, og at myndighetene derfor ikke har noen oversikt over den faktiske og reelle økte pengebruken til rusomsorg i kommunene.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med saken om gjennomføringen av rusreformen, som er planlagt i 2021, legge fram en oversikt over faktisk pengebruk i norske kommuner til rusarbeid, sammenlignet med det som er gitt i frie midler for å oppfylle opptrappingen til Stortingets mål om 2,4 mrd. kroner i økte bevilgninger til rusfeltet i perioden 2016–2020.»

Dette medlem viser til at vi har frivillighetsregnskap men ikke et pårørenderegnskap. Dette medlem mener det må lages nå for å ivareta pårørende som de mest frivillige av alle. Først når verdiskapningen blir synlig, kan pårørende bli en likeverdig og fullt ut anerkjent part som kan fortsette å bidra i omsorgen og få dette synliggjort i den nasjonale sosial- og helsepolitikken.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til en pårørenderegnskap i forbindelse med den samlede på-

rørende strategien og handlingsplanen som er varslet i desember 2020. Pårørenderegnskapet skal samordnes med arbeidet som pågår med en nasjonal pårørendeundersøkelse.»

Dette medlem mener at psykologitjenester til studenter skal være en del av det offentlig finansierte helsetilbudet i Norge, og at det ikke skal finansieres gjennom semesteravgiften.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om statlig støtte til psykologtjeneste for studenter, som i dag finansieres gjennom semesteravgift.»

Dette medlem viser til at i koronakrisen rammes sårbare og utsatte grupper ekstra hardt.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke sikkerhetsnettet for personer med psykiske utfordringer i krisetid og øke tilskuddene til lavterskel hjelpetelefoner og chatforum for personer med mentale helseutfordringer og psykiske lidelser i alle aldre.»

«Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning målrettet for å hjelpe de svakeste gruppene i samfunnet når samfunnet stenges; som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sex-

arbeidere og barn i voldelige hjem er alle ekstremt utsatte grupper.»

«Stortinget ber regjeringen evaluere hvordan Norge under koronakrisen har sørget for at de mest utsatte gruppene (som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sex-arbeidere og barn i voldelige hjem) har tilgang til vitale behov som mat, et sted å sove, helsehjelp og en trygg hverdag, og komme tilbake med forslag til beredskapsforbedringer i form av for eksempel økonomiske støtteordninger og nødløsninger som helsetrygge oppholdssteder og offentlig matutlevering.»

Dette medlem viser til at WHO Traditional Medicine Strategy 2014–2023, og ønsker i tråd med dette økt tilgjengelighet av alternativ behandling også for folk med dårlig råd. Dette medlem mener at det ikke skal være merverdiavgift på alternativ behandling som har autorisasjon etter helsepersonelloven. Det er derfor naturlig å ikke innføre merverdiavgift på alternativ behandling før alle som har søkt, har fått behandlet søknad om autorisasjon etter helsepersonelloven.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvente å innføre merverdiavgift på alternativ behandling for personellgrupper som venter på å få behandlet søknad om autorisasjon etter helsepersonelloven, til eventuelt avslag er gitt.»

Utvalgte tiltak knyttet til helse, omsorg og smittevernberedskap	Mill. kroner
Øremerke 2 mrd. kroner mer til rusarbeid i kommunene på Helsedepartementets budsjett. Det frigjør frie midler til kommunene og innebærer en økning på 650 mill. kroner til rusarbeid i kommunene.	650
Øke basisbevilgningen til regionale helseforetak investeringer og kompetanseutvikling og bedre tjenester. Starte på en opptrapping med mål om å øke antallet faste intensivplasser ved norske sykehus med 100 og antallet overvåkingsplasser med 300.	500
100 mill. kroner for å sikre bedre tilgang på smittevernutstyr og medisiner, ikke bare gjennom bedre beredskapslagre, men også etablering av noe egen, oppskalerbar bærekraftig produksjon.	100
Tilby alle papirløse mennesker i Norge grunnleggende helsetjenester og gi barn uten lovlig opphold i Norge rett til å stå på fastlegeliste. Dekke driftskostnadene ved å drifte hhv. Helsesenter for papirløse i Oslo og Helsesenteret for papirløse migranter Bergen. Tilskudd målrettet for å hjelpe svakeste gruppene i samfunnet når samfunnet stenges.	18
Prøveprosjekter for samlokalisering av eldre og studenter i nye bolig- og omsorgsinstitusjoner, etter modell av Nederland.	25
Styrke skolehelsetjenesten og innføre en norm på én helsesykepleier per 500 elev i grunnskole og videregående skole.	250
Styrke fastlegeordningen.	210

Kunnskap for fremtiden

Dette medlem viser til at kunnskap og ferdigheter har egenverdi. Læring gir mestring, utvikling, selv-tillit og tilhørighet. Barn, ungdommer og mange unge voksne bruker store deler av hverdagen sin på å lese, øve

og bli undervist, og denne delen av livet har enorm betydning for livskvalitet og helse.

God, tilpasset undervisning uten for mye press på lærere og elever er også en investering for samfunnet. Kunnskap og forskning gjør at vi takler nye utfordringer bedre, individuelt og som samfunn. Kunnskap har en

nøkkelrolle i klimaomstillingen Norge skal gjennom, og alle de store globale utfordringene vi står overfor.

En trygg og inspirerende skole- og barnehagehverdag

De tte medlem vil påpeke at barnehagen som regel er barnets første møte med en institusjon utenfor hjemmet. Tid til omsorg og trygg tilrettelegging for læring og mestring er grunnsteiner i en god barnehagehverdag for voksne og barn. Dette medlem mener staten må dekke kostnadene for flere pedagoger og voksne i barnehagen, og vi vil tilby lavinntektsfamilier gratis barnehage.

Elevenes trivsel legger grunnlaget for all læring i skolen. Viktigere enn resultater som kan måles i tall, er at elevene blir kjent med sine sterke sider og blir rustet til livet etter skolen. Derfor er det viktig å prioritere elevenes trivsel, mestring og psykiske helse.

Alle i Norge skal ha lik tilgang til å ta videregående opplæring med et utviklende faglig tilbud. Kunnskap gir flere muligheter i arbeidsmarkedet over tid og er et gode for hver enkelt. Derfor bør det bli enklere å ta høyere utdanning der man bor.

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Styrke PP-tjenesten	220
Tilskudd til lokale mobbeombud	20
Innføre gratis barnehage for lavinntektsfamilier	180
Fullfinansiere den skjerpede pedagognormen og innføringen av bemanningsnormer i barnehagesektoren	690
Øke stipendet til læremidler for elever i videregående opplæring med 20 pst.	58
Fullfinansiere lærernormen	400
Gratis frukt og grønt i grunnskolen	613
Tilskudd til kommuner for gratis skolemat	250
Øker tilskuddet til psykisk helse i skolen	15
Sette av midler til å bekjempe mobbing i barnehager	15

Høyere utdanning

Dette medlem er opptatt av at gode studieforhold er viktig for at studenter skal ha det godt, fullføre studiene og kunne bidra til forskning, utvikling og et samfunn som takler nye utfordringer. Å studere skal være en fulltidsjobb, men mange må likevel jobbe ved siden av studiene for å ha råd til mat, tak over hodet og transport.

Hver femte student sliter med psykiske plager, og det bekymrer oss. Det skyldes blant annet press og høye forventninger, en trang økonomi og dårlig sosialt sikkerhetsnett. Hvis en student mister deltidsjobben eller ikke får seg jobb som nyutdannet, har hen ikke rett på dagpenger som andre arbeidstakere. Denne forskjellsbehandlingen i arbeidslivet har blitt spesielt urettferdig nå under koronapandemien.

Dette medlem vil gi studenter rett på inntektssikring på lik linje med andre arbeidstakere, også som nyutdannet. Dette medlem foreslår også å bygge flere rimelige studentboliger og styrke psykologtjeneste for studenter i tillegg til å styrke tilbudet i kommunene.

Dette medlem viser til behovet for omstilling blant arbeidstagere når verden endrer seg. I de kommende årene vil det være stort behov for videreutdanning og omskolering ettersom mange av jobbene vi har i dag, blir faset ut, spesielt med tanke på omstillingen som er nødvendig i energisektoren. For at det skal være attraktivt å ta etter- og videreutdanning, er det nødvendig at de som satser på dette, får tilgang til en inntekt de kan leve av.

Dette medlem fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om at arbeidstagere som mister jobben, kan få beholde dagpengene under omskolering/videreutdanning. Ordningen bør innrettes slik at den treffer personer rammet av nedbemanning med behov for ny utdanning, f.eks. ved krav til fartstid i arbeidslivet eller at man har en annen utdanning fra før.»

Dette medlem viser til at nyutdannede i Norge står uten noen form for økonomisk sikkerhetsnett dersom de ikke finner seg arbeid etter endt utdanning. Dette står i kontrast til f.eks. Danmark og Finland, hvor det finnes ordninger som sikrer nyutdannede ved arbeidsledighet. Koronakrisen har vist tydelig at dette er et hull i velferdsstaten som bør tettes. Ikke minst er dette viktig for at utdanning skal fremstå som et attraktivt valg i en tid hvor vi er avhengig av ny kunnskap og omstilling.

Dette medlem fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til hvordan nyutdannede kan sikres rett til dagpenger hvis de blir arbeidsledige ved endt utdanning.»

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Øker studiestøtten og binder den til 1,3 G	258
Vi bygger 1 350 flere studentboliger enn regjeringen, totalt 3 000 i 2019. I tillegg åpner vi for å bruke midler på posten til å rehabilitere studentboliger som ellers ville blitt revet, og setter av 50 mill. kroner til dette spesifikt.	142
Øker grunnstøtten til universitetene	100
Gir nyutdannede rett til dagpenger ved arbeidsledighet	590
Åpner for at de som er rammet av nedbemanning kan ta videreutdanning eller omskolering og beholde dagpengene	100

Solidaritet over grenser

Dette medlem viser til at det er de fattigste landene som har bidratt minst til klimaendringene, samtidig som det er de som rammes hardest av klimakrisen. Å øke bistanden til både klimatilpasning og utslippskutt i fattige land er å investere i en tryggere og mer rettferdig verden. Som mangeårig og rik oljeeksportør har Norge et ekstra ansvar for å stille opp til verdens klimafinansiering.

Det har ikke vært så mange på flukt i verden siden annen verdenskrig, og dette medlem mener Norge må stille opp langt mer enn i dag. Med god integrering er flyktninger, som andre mennesker, en viktig ressurs for Norge.

Slik sikrer vi global rettferdighet

Dette medlem viser til at Norge har tjent store penger på å eksportere olje og gass, som gir store utslipp når den brennes. Derfor har vi også et spesielt ansvar for å betale for innsatsen globalt i en avgjørende tid for verdens klima. Utviklingsland rammes mye hardere av klimaendringene enn oss, men følgene av en mer utrygg og ustabil verden vil vi alle merke.

Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne bygger politikken på solidaritet med verdens fattige, naturen og med framtidige generasjoner. FNs bærekraftsmål er avhengig av at klima- og miljøbistanden styrkes betydelig, men pengene fra rike land ser ut til å vente på seg. Dette medlem vil mangedoble klimabistanden og sørge for at Norge bidrar til fattigdomsbe-

kjempelse, mer tilgang på ren energi og bærekraftig naturforvaltning på måter som kommer befolkningen til gode.

Dette medlem viser til Norges langvarige engasjement for samarbeid mellom sivil samfunn her i landet og i Hviterussland, spesielt i perioden 2007–2014. Dessverre har dette arbeidet vært nedprioritert de siste årene, både med tanke på tilskuddsmidler og oppmerksomhet. I etterkant av presidentvalget i Hviterussland har sivilsamfunnet fått vanskeligere arbeidsforhold, samtidig som et sterkt sivilsamfunn er viktigere enn noen gang. Gode forbindelser til samarbeidsorganisasjoner i utlandet er av avgjørende betydning for å oppnå dette.

Dette medlem fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i lys av høstens utvikling gjenoppta en strategi for å fremme samarbeid mellom sivil samfunn i Norge og i Hviterussland, på linje med satsingen frem til 2014.»

Dette medlem viser til at kvinner risikerer å ikke bli hørt om de ikke aktivt inkluderes, noe som vil gjøre bistanden mindre effektiv og inkluderende.

Dette medlem fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre kvinners deltagelse i beslutningsprosesser som en del av bistanden.»

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Klimaprosentene – klimabistand fra oljefondet til klimatiltak og klimaberedskap i fattige land.	65 000
Økt bistand til flyktningetiltak i nærområdene.	1 000
Økt innsats for helsetjenester og pandemiberedskap i utviklingsland.	500
Opprette et norsk grønt risikoavlastningsfond gjennom NORFUND for å fremme grønne investeringer i det globale sør.	400
Opprette et internasjonalt fond for livet i havet.	200
Opprette et fond, administrert av Norfund, for innovasjon innen landbrukssektoren, hvor formålet er å gi områder tilbake til naturen, og gi småbønder og urfolk en større andel av verdiskapningen i landbrukssektoren.	1 000

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Satse på miljø og klimatiltak i utviklingsland, inkludert 30 mill. kroner mer til kunnskapsløft for natur og 50 mill. kroner mer til å stanse tapet av verdens våtmarker.	260
Øke satser på ernæringsiltak for barns overlevelse og helse.	100

Klimaprosentene

De tte medlem mener Norge må ta sin del av ansvaret for den globale innsatsen mot klimaendringer, og har lenge foreslått å innføre en klimaprosent. Våren 2019 samlet over 60 000 barn og unge seg i norske gater og krevde blant annet 65 mrd. kroner årlig de neste årene til klimafinansiering i u-land. Tallet er basert på beregninger av hva som vil være Norges rettmessige andel av den globale klimafinansieringen som trengs, gitt vår velstand og våre bidrag til klimakrisen med vår olje. Mesteparten av de 65 mrd. kronene vil gå til tiltak som kutter klimagassutslipp, og resten til klimaberedskap og -tilpassing.

De tte medlem støtter en slik måte å skape felles og rimelige prinsipper for hvem som skal bidra mest på tvers av verdens land. Dette er nødvendig for å gjøre utviklingsland bedre rustet til å møte klimautfordringer. Det er ikke bare en «avlatsbetaling», men vil også bidra til en mer stabil verden fordi færre må flykte fra hjemmene sine og flere får oppleve utvikling og trygghet. De tte medlem foreslår derfor å overføre 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne fond for klimatiltak i utviklingsland, samt å endre § 5 i lov om Statens pensjonsfond for å tillate en direkte overføring til FNs grønne fond for klimatiltak.

De tte medlem viser til at det i dag ikke er tillatt å overføre penger fra Statens pensjonsfond og direkte ut av fondet uten å gå via statsbudsjettet.

De tte medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av § 5 i lov om Statens pensjonsfond for å tillate direkte overføring fra fondet til FNs grønne fond for klimatiltak i utlandet etter vedtak i Stortinget.»

En rausere og mer solidarisk asylopolitikk

De tte medlem viser til at Norge har et grunnleggende ansvar for å bidra i en verden der mange er på

flukt fra krig, forfølgelse og klimaendringer. Dette medlem står opp for flyktningretten, og ønsker en mer ansvarlig og anstendig flyktningpolitikk, forankret i anbefalingene fra FNs høykommissær for flyktninger og i våre lange tradisjoner for å bidra internasjonalt og her hjemme. De tte medlem vil derfor ta imot 5 000 kvoteflyktninger i 2021 slik FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har bedt Norge ta imot. Regjeringens forslag legger opp til å ta imot 3 000.

Et tett samarbeid i Europa og med land i Europas nærområder er nødvendig for å ivareta asylsøkeres og flyktnings grunnleggende rettigheter, og for å ivareta både flyktningene og den økonomiske, økologiske og sosiale bærekraften i landene som tar imot dem. De tte medlem vil derfor at Norge skal være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas. Relokalisering av asylsøkere i Europa skal ikke føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, men komme i tillegg. De tte medlem setter derfor av penger til relokalisering av 1 500 asylsøkere fra Hellas i 2021, i tillegg til kvoten på 5 000 kvoteflyktninger.

FNs klimapanel har advart om at klimaendringer kan innebære store flyktningstrømmer i tiårene som kommer. Personer som fordrives fra sine hjemsteder pga. klimaendringer eller naturkatastrofer, faller utenfor definisjonen for å være flyktning iht. flyktningkonvensjonen fra 1951 og protokollen fra 1967. De tte medlem vil at Norge går foran og tar imot 500 klimaflyktninger fra stillehavsøyer etter modell av «Pacific Access Category»-ordningen i New Zealand. De tte medlem mener Norge bør etablere en egen kvote for klimaflyktninger med samme mottaks- og inkluderingsstilbud som kvoteflyktninger, og promotere slike ordninger internasjonalt.

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Øke antallet kvoteflyktninger i 2021 fra 3 000 til 5 000, hente 1 500 asylsøkere fra Hellas og tar imot 500 klimaflyktninge noe som medfører økt vertskommunetilskudd og integreringstilskudd på 954 mill. kroner, og 754 mill. kroner til UDIs driftsutgifter av asylmottak.	1 808
Øke tilskudd til kommuner som huser enslige mindreårige asylsøkere, med 25 mill. kroner og lokale integreringstiltak med 75 mill. kroner.	100
Øke timetallet til norskopplæring for voksne innvandrere i mottak fra 175 til 200.	151
Overføre ansvaret for alle enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet.	308

Transport for framtiden

Dette medlem viser til at transport er den største kilden til klimagassutslipp i Norge og står for 30 pst. av utslippene. Dette medlem vil at framtidens transportsystem skal bli utslippsfritt, effektivt og smart, og ta hensyn til mennesker, natur og dyreliv. Derfor foreslår dette medlem å stoppe motorveiprosjekter som ødelegger naturen, og å gjøre det dyrere med flyreiser mellom de største byene. Samtidig fremmes det forslag som gjør det enklere og billigere å velge miljøvennlig, som tog, buss, båt og sykkel.

Klimavennlig transport i hele landet

Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne vil gjøre det enklere og billigere for alle å reise miljøvennlig til og fra skole, jobb og fritidsaktiviteter. Med gode støtteordninger og lademuligheter får vi raskere overgang til utslippsfrie busser, ferjer og elbiler i hele landet. Dette medlem prioriterer grønn næringstransport og trygge veier i distriktene framfor nye motorveier. I byer og tettsteder har Miljøpartiet De Grønne en storstilt satsing på kollektiv, sykkel og gange som gjør hverdagsreisen enkel, trygg og klimavennlig.

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
20 pst. billigere kollektivtransport og gratis kollektivtransport for barn under skolealder	2 420
Doble potten til byvekstavtaler og en kraftig økning i bevilgningene til hjertesoner, kollektivtransport, sykkel og gange i byer og tettsteder	3 415
Øremerket sykkelsatsing langs kommunale og fylkeskommunale veier	1 000
Mer penger til raskere utbygging av jernbanen, bedre vedlikehold og flere avganger	3 300
Fryse all planlegging og bygging av ferjefri E39 og nye motorveier under Nye Veier og Statens vegvesen for å nedskalere prosjektene og ivareta hensynet til bymiljø, natur og dyrka mark	-7 260
Fjerne regjeringens tilskudd til reduserte bompenger og heller bruke pengene på kollektiv, sykkel og gange	-1 950
Storstilt satsing på innføring av utslippsfrie hurtigbåter og ferjer, og flere ferjeavganger som binder landsdelene i nord og sør sammen	714
Økt satsing på trygge skoleveier, trafikksikkerhet og skred- og flomsikring	822

Jernbanen er ryggraden i transportsystemet

Dette medlem viser til at mange elsker toget, men mange synes også det er for tungvint og dyrt. Da må det bli enklere, billigere og raskere å reise med tog både på hverdagsreiser og feriereiser. Miljøpartiet De Grønne foreslår å skru opp tempoet i utbyggingen av jernbanen,

reduere billettprisene (20 pst., som kollektivtransporten for øvrig) og innføre flere avganger. Miljøpartiet De Grønne foreslår også å bygge ut jernbanen til alle landsdeler og til våre naboland for at det skal bli enklere og raskere å ta toget når vi er på reise i inn- og utland.

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Mer penger til raskere planlegging og utbygging av jernbanen i alle deler av landet, herunder:	1 050
- fullføre InterCity til Lillehammer, Skien og Halden, inkludert ny jernbanetunnel under Oslo sentrum	
- utredning av Nord-Norgebanen	
- sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen	
- fortgang i arbeidet med ny Vossebane (K5) og dobbeltspor på Trønderbanen og Jærbanen	
- tiltak for å redusere reisetiden med tog til fire timer Oslo–Bergen og Oslo–Trondheim, og seks timer Oslo–Stavanger	
- innføre nullutslippsteknologi på ikke-elektrifiserte togstrekninger, inkludert pilotprosjekt med hydrogen- eller batteritog	
- ny trasé for Ringeriksbanen som går utenom sårbar natur	
- utrede lyntog Oslo–Bergen/Trondheim/Stavanger, Oslo–Stockholm og Hyperloop mellom Oslo og København	
Flere avganger på toget Oslo–Trondheim/Bergen/Stavanger, Oslo–Stockholm og å innføre dag- og nat-tog Oslo–København videre til kontinentet	100
Betydelig økning i bevilgningene til drift og vedlikehold av jernbane som gir flere avganger og bedre punktlighet for lokaltogene	1 300
Mer gods over fra vei til bane	500
Flere og bedre togvogner tilpasset lange reiser og forbedret internettdækning	350

Dette medlem viser til behovet for smittevern i rushtrafikken på lokaltog i Oslo-området. Flytoget kjører nå med stor overkapasitet til og fra Gardermoen som følge av lite flytrafikk. Samtidig har ikke Oslostunnelen plass til flere tog gjennom Oslo. I en tid med behov for god kapasitet og avstand mellom passasjerene bør Flytoget frigi sin kapasitet til flere lokaltog. Dersom Flytoget kun kjører Oslo S–Gardermoen, og halverer antall avganger, får man plass til langt flere avganger mellom Drammen, Oslo, Lillestrøm og Ski under pandemien.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre trafikkavtalen med Flytoget for første halvår 2021, slik at Flytoget kun får trafikkere strekningen Oslo S–Gardermoen–Oslo S og antall avganger på strekningen halveres.»

Grønn næringstransport på vei, bane og sjø

Dette medlem viser til at næringslivet er avhengig av et effektivt og forutsigbart transportsystem for å få fisk, tømmer og andre varer og tjenester ut til norske og utenlandske markeder. Det har lenge vært et vedtatt mål i Norge å få mer av varetransporten over fra vei til bane og sjø, både av hensyn til miljøet, mobiliteten på veiene og trafikksikkerheten. Det krever at logistikken gjøres enklere, togene mer punktlig og prisene konkurransedyktige.

Norge har gode forutsetninger for en utslippsfri næringstransport. Norge er en sjønasjon, og vi er ledende på batterier og nullutslippsteknologi for skip, ferjer og kjøretøy.

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Øke satsing på overføring av gods fra vei til jernbane, inkludert:	500
- en ny nasjonal godsstrategi for jernbane, sjøtransport og utslippsfrie kjøretøy	
- sette i gang byggeklare godstiltak, inkludert utvidelse av godsterminaler, tilrettelegging for lengre godstog, nye kryssingsspor og planoverganger til 273 mill. kroner på Kongsvingerbanen, Ofotbanen, Holmen godsterminal, Narvik terminal og Kongsberg-Numedalsbanen	
- oppgradering og elektrifisering av viktige togstrekninger for godstransport som Nordlandsbanen (inkludert Trønderbanen), Rørosbanen, Raumabanen, Solørbanen, Meråkerbanen og Leangenbanen	
- oppgradere Alnabruterminalen for å håndtere dobbel mengde gods	
- planlegging av nye kryssingsspor, tilkoblingsspor og flerbruksterminaler i Innlandet for mer effektiv godstransport	
- gods på bane i nord, herunder planlegging av nytt dobbeltspor på Ofotbanen og utredning av Nord-Norgebanen og Ishavsbanen	
Støtte til utslippsfrie ferjer, flere avganger og nattåpent ferjesamband fra nord til sør	214
Tilskudd til utslippsfrie hurtigbåter	500
Tilskuddsordning for grønne offentlige innkjøp i fylker og kommuner som skal gi raskere overgang til miljøvennlig teknologi m.m.	700
Økt tilskudd til utbedring av flaskehals på fylkesveiene som er viktige for næringslivet	70
Raskere utrulling av landstrøm og hydrogenstasjoner fra fornybar energi, m.m	300

Mindre klimagassutslipp fra flytrafikken

Dette medlem viser til at nordmenn flyr omtrent ti ganger mer innenriks enn gjennomsnittet i Europa. Dette medlem vil ha store kutt i utslippene fra klimafiendtlige flyreiser og gjøre det enklere å reise med tog. Derfor foreslår dette medlem å øke prisen på

flyreiser til utlandet og mellom de store byene i Sør-Norge hvor toget er et alternativ. I Nord-Norge og på Vestlandet er det få alternativer til fly, og prisene er langt høyere. Dette medlem foreslår derfor å opprettholde tilbudet i distriktene uten nye avgifter, og styrker satsingen på el- og hydrogenfly på kortbanenettet.

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Inntekter	
Innføre flyseteavgift på 500 kroner mellom de store byene i Norge og til Europa, og 800 kroner for flyreiser utenfor Europa	13 100
Klimabelønning – vi deler ut flypassasjeravgiften til alle innbyggere i Norge	-1 600
Avvikle tax-free på tobakk og alkohol	1 300
Utgifter	
Støtte til å sette i gang forsøk med el- og hydrogenfly på det norske kortbanenettet	185

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Mer penger til raskere utbygging av jernbanen, bedre vedlikehold og flere avganger, inkludert:	3 300
- innføre vogner tilpasset nattog, pendling og arbeid på lengre reiser	
- billigere billetter og flere avganger mellom de store byene og til utlandet	
- forbedre mobil- og internettdekning langs jernbanen	
Sikre god bredbåndsdekning for å stimulere til bruk av digitale møter fremfor flyreiser	140

Dyrevelferd

Dette medlem viser til at grønn politikk bygger på en grunnleggende respekt for alt liv. Menneskene deler jorda med et mangfold av ulike livsformer som har iboende verdi. Vi er omgitt av dyr overalt, både i naturen og der vi bor og jobber, i byer og bygder. Menneskelig aktivitet påvirker dyrs liv og deres naturlige habitat mer enn noen gang. Derfor jobber Miljøpartiet De Grønne for et samfunn der solidariteten utvides til å omfatte dyr og natur. Miljøpartiet De Grønne vil bevare og reparere leveområdene for ville dyr, sikre at produksjonsdyr og

familiedyr behandles godt, og ta større hensyn til dyrs behov i samfunnsutviklingen for øvrig.

Dette medlem mener at det er viktig for dyrevelferden i Norge at vi har et dyrepoliti som er landsdekkende.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre dyrepolitiet til en landsdekkende enhet under Politidirektoratet, ved å utvide fra dagens situasjon med etablert dyrepoliti i seks av landets tolv politidistrikter, til alle tolv.»

Utvalgte tiltak	Mill. kroner
Legge om jordbruksstøtten for å stanse industrialiseringen av jordbruk, støtte mindre bruk med mer dyrevennlige driftsformer, herunder økologisk drift, og økt grøntproduksjon	590
Opprette en investeringsstøtteordning for bedre dyrevelferd i oppdrettsnæringen	120
Etablere dyrepoliti over hele landet	40

3.1.3.7 MERKNADER FRA RØDT

Et sterkere sikkerhetsnett for alle

Komiteens medlem fra Rødt viser til regjeringens forslag til statsbudsjett og de inngåtte forlikene med Fremskrittspartiet og reagerer på fraværet av en kraftfull redningspakke for arbeidsfolk. Konsekvensen av dette vil bli at titusenvis av mennesker vil fratas store deler av sitt livsgrunnlag i året vi har foran oss, og dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der bevilgningene som et strakstiltak økes for å forlenge maksimal dagpengeperiode og varighet for mottakere av arbeidsavklaringspenger. Rødt bevilger i sitt alternative budsjett 12 mrd. kroner mer enn regjeringen på området sett under ett og mener at krisepolitikken må forlenges så lenge krisen varer.

I tillegg til å på kort sikt sikre inntektene til alle de som regjeringen nå foreslår å kaste ut i fattigdom, mener dette medlem også at koronakrisen har vist oss at ordningene for inntektssikring var for dårlige allerede før den inntraff. Stortinget har også innført et uforståelig skille mellom de som ble arbeidsledige før og etter koronakrisen rammet. De langtidsledige som var arbeidsløse da krisen inntraff, får ikke beregnet dagpenger etter reglene Stortinget vedtok i mars, og får derfor langt mindre utbetalt i dagpenger. Dette medlem mener det burde være selvsagt at den vanskelige situasjonen på dagens arbeidsmarked er den samme uansett når man mistet jobben. Derfor mener dette medlem at det

kanskje viktigste tiltaket i dagens situasjon er å sørge for å gi rettferdig inntektssikring til alle arbeidsledige, og viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å bruke 3,9 mrd. kroner mer enn regjeringens forslag på dette i 2021. Rødts forslag innebærer at ingen mister dagpengene sine så lenge krisen pågår, og at økningen i dagpengeivået på 80 pst. opp til 3 G og b.la. det lavere inntektskravet for å kvalifisere til dagpenger gjøres permanent for alle arbeidsledige, også for de som var arbeidsledige før koronakrisen inntraff.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 3,6 mrd. kroner til å gjeninnføre ferietillegget på dagpenger, slik at alle som har vært arbeidsledige i 2020, får utbetalt et ferietillegg i 2021. Rødt foreslår også å sette av 1,8 mrd. kroner til å heve satsene for sosialhjelpsstønad med 25 pst. for alle dem som av ulike grunner ikke kvalifiserer til dagpenger eller andre offentlige ytelser. Dette medlem viser til at mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP) har blitt hardt rammet av regjeringen gjennom flere år. Rødt vil forlenge ytelsen til alle AAP-mottakere som har gått over maksperioden fram til 1. juli 2021 og foreslår å reversere kuttet i ytelse for unge AAP-mottakere, og setter av 525 mill. kroner til dette. Uføre har også blitt hardt rammet av regjeringens usosiale kutt. Barnetillegget i uføretrygden fungerer sosialt utjevne og har vært viktig for å hindre at barn vokser opp i fattigdom, og Rødt foreslår derfor å øke det.

Dette medlem viser til at levealdersjusteringen av pensjon er dypt usosial, fordi de som er utslitt og har få leveår igjen når de blir pensjonister, må betale for andre med mindre belastende arbeid, god helse og høyere forventet levealder. Derfor vil Rødt øke minstepensjonene, gi økt skattefradrag for pensjonister og skjerme alle pensjoner fra levealdersjustering. I tillegg foreslår Rødt å fjerne underreguleringen av 1 G for alle pensjonister, slik at en stor del av pensjonene til alle pensjonister blir oppjustert med lønnsveksten uten fratrekk på 0,75 prosentpoeng. Totalt betyr dette 1,2 mrd. kroner mer til landets pensjonister. Rødt vil også reversere flere smålige kutt, som kuttet i støtten til barnebriller som regjeringen gjennomførte i fjor.

Bekjemp arbeidsledigheten, ikke de arbeidsledige

Dette medlem merker seg at regjeringens svar på den kommende tidens massearbeidsløshet er 7 000 arbeidsmarkedstiltaksplasser, saldert med kutt i ytelse til de arbeidsløse. I motsetning til regjeringen mener ikke Rødt at løsningen for å få de som står utenfor arbeidsmarkedet, tilbake i jobb er å sørge for at de bare blir fattige nok, men mener det nå må satses langt hardere på kompetanseutvikling og tiltak som kan sette flere i stand til å delta i arbeidslivet. Derfor foreslår Rødt ytterligere 5 000 tiltaksplasser. I tillegg styrker Rødt i sitt alternative budsjettforslag stønaden for lærlinger, dobler tilskuddet til «Fagbrev på jobb», setter av 300 mill. kroner til både bedriftsintern opplæring og til å styrke bransjeprogrammene, samt gir økte omstillingsmidler til kommuner med høy arbeidsløshet.

Regjeringen har gjennomført høvelkutt i Nav hvert år siden de overtok, og kutter ytterligere i årets budsjett, samtidig som de gir en ekstra midlertidig bevilgning til å håndtere krisen. Dette medlem mener at Nav må styrkes med forutsigbare bevilgninger for å kunne håndtere både den akutte krisen og følge opp de som var ledige allerede før koronakrisen inntraff. Dette vil sikre stabilitet for etaten og faste stillinger for de ansatte.

Hvis arbeid til alle er jobb nummer én, mener dette medlem at det offentlige, i samarbeid med partene i arbeidslivet, bør ta tilbake jobben fra bemanningsbransjen med å koble arbeidsledige med bransjer der det er behov for arbeidskraft, og sørge for skikkelige arbeidsvilkår, faste ansettelser og mer kortreist arbeidskraft i sektorer hvor behovet svinger mellom store prosjekter. Derfor foreslår Rødt å sette av 50 mill. kroner til et prøveprosjekt med en statlig bemanningspool for industrien. Staten må innta en mye mer aktiv rolle for å sikre framtidens fagarbeidere, lærlingplass til alle, gjøre det attraktivt å søke seg til yrkesfag og sikre bedre lønns- og arbeidsvilkår, og dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det bevilges 925 mill. kroner til disse tiltakene.

Kamp mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Et trygt og rettferdig arbeidsliv er avgjørende for små forskjeller. Det forutsetter etter dette medlems mening trygge, faste jobber, en sterk fagbevegelse og plass til alle som kan jobbe. Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er en alvorlig trussel mot den norske modellen og en sterk fagbevegelse. Denne utviklingen setter liv og helse i fare og fører til at seriøse bedrifter med tariffavtale blir utkonkurrert, og at staten taper milliardbeløp. Dette medlem vil advare mot risikoen for at krisen gir enda større rom for useriøse aktører, og at faste stillinger erstattes med mer løsarbeid.

Arbeidstilsynet har fått sine bevilgninger kuttet kraftig og redusert antallet inspektører og tilsyn de siste årene, men har samtidig blitt tilført nye oppgaver, blant annet å håndheve regelverket for innleie av arbeidskraft. Arbeidstilsynet er viktig for et seriøst arbeidsliv og må settes i stand til å utøve sine oppgaver på en slagkraftig måte. Rødt øremerker i sitt alternative budsjettforslag midler til flere tilsyn.

Vår viktigste allierte i kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er fagbevegelsen. Rødts gjennomslag på Stortinget for at regjeringen skulle fremme forslag for økt organisasjonsgrad i arbeidslivet, ble aldri fulgt opp. I Rødts alternative budsjettforslag økes skattefradraget for fagforeningskontingent og bevilgningene til fagbevegelsens egne satsinger mot sosial dumping. Sammen med bevilgninger til to nye a-krimsentre vil det etter dette medlems mening styrke innsatsen for et ryddig arbeidsliv. Alle elever på skolen trenger informasjon om arbeidslivet og fagorganisering. Dette medlem foreslår derfor å bevilger midler til den faglige skolesekken.

Rettferdig miljøpolitikk

En miljøpolitikk som kutter utslipp, krever mer enn elbiler. Dette medlem legger opp til en miljøpolitikk som er rettferdig både ut fra hva du har på konto, og hvor du bor. Klimautslippene må ned for å avverge katastrofale klimaendringer og tap av biologisk mangfold. Dette medlem mener regjeringen tvert imot lar naturen være en salderingspost, gjør økonomien mer oljeavhengig og mangler handlekraft i møte med klimakrisen. Rødt vil ha kraftfulle utslippskutt gjennom rettferdige fellesskapsløsninger, ikke subsidier til de rike og kjøttskam til resten.

Krisepakke for miljø og arbeidsplasser

Dette medlem mener Norge må svare på koronakrisen og klima- og naturkrisen på en gang, som betyr at man må kutte utslipp, skape arbeidsplasser og sikre naturmangfoldet samtidig. Rødts budsjett viser at det er fullt mulig å gjøre det, med en krisepakke som gir jobber, kutter klimagassutslipp og tar vare på natur. Rødts

grønne krisepakke strekker seg over en rekke områder i budsjettet, som transport, landbruk, miljø og næring.

Norsk industri er i verdenstoppen for lave utslipp, men potensialet for omstilling er fortsatt stort. Mye av teknologien som behøves for fornybar industriproduksjon, er under utvikling, og det trengs derfor midler for å realisere prosjekter som ennå ikke er kommersielt lønnsomme. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der bevilgningene økes for å styrke Enova, Innovasjon Norge, Nysnø og miljøteknologiordningen, for å kunne bruke fornybare naturressurser i Norge bedre og for å få industrien til å kutte mer utslipp.

På samme måte som aktiv næringspolitikk sørget for å bygge opp industri da Norge ble en oljenasjon, må de samme virkemidlene nå brukes for å hindre omstilling til arbeidsledighet. Norge er helt avhengig av kompetansen til de som jobber i petroleumssektoren i dag, og til arbeidsfolk ellers i landet.

Dette medlem vil understreke behovet for å sikre arbeid til norske verft og deres omstilling. Rødt foreslår å bevilge midler til å bygge et nytt forskningsfartøy til Havforskningsinstituttet, opprettholde kondemneringsordningen for skip i nærskipfart og innføre en ny kondemneringsordning for utrangerte offshorefartøy. Det nye forskningsfartøyet sørger for å opprettholde og utvide og kunnskapen vår om livet i havet.

For å reversere naturødeleggelse og samtidig gi jobber og bygge opp kompetanse hos entreprenører foreslår Rødt å øke bevilgningen til å restaurere ødelagt myr og andre naturtyper med 70 mill. kroner, et helt nødvendig grep for å sikre norsk naturmangfold.

Rettferdige miljøavgifter

Dette medlem viser til at Rødt er kritisk til avgifter som rammer usosialt. I fjor økte regjeringen den laveste momssatsen fra 8 til 12 pst., som blant annet gjorde kollektivtransport og opplevelser som kino, museer og store idrettsarrangement dyrere. I 2020 har satsen vært på 6 pst. store deler av året som et krisetiltak, men i forliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet forlenges dette bare til 1. juli 2021. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der den lave momsatsen halveres ut året, og der momsen på norskprodusert frukt og grønt og på reparasjoner fjernes. Slik vil det lønne seg å velge miljøvennlig.

Rettferdige miljøavgifter handler om ikke å gi subsidier til dem som har mest fra før, og om å sørge for at de som forurenser mest gjennom luksusforbruk, betaler mest. Rødt fjerner fritaket for engangsavgift for de største og dyreste elbilene og innfører en progressiv avgift på flybilletter mellom de store byene der det er mulig å ta tog eller annen kollektivtransport. På den måten betaler de som flyr mest mellom de store byene, mer i miljøavgifter, mens de som er avhengige av fly som transportmiddel ikke må betale mer.

Oppdrettsselskapene tjener gode penger på å bruke vårt felles hav til å produsere fisk. Det skaper arbeidsplasser og mat, men det fører også med seg problemer som forurensing, lakselus og rømming som truer villaksen. Rødt foreslår å øke oppdrettsavgiften til 60 øre/kg, noe som gir økte inntekter til norske havbrukskommuner. I tillegg foreslår Rødt en vindkraftskatt til kommunene for å motvirke nedbygging av natur og sikre tilbakebetaling til de lokalsamfunnene som allerede har mistet sine friområder til vindkraftparker.

Dette medlem mener at alle skal kunne leve miljøvennlig, uavhengig av hvor man bor, eller hvor stor lommeboka er. Rødt foreslår å øke CO₂-avgiften kraftig, fordi store utslipp må koste. Men for å unngå at miljøpolitikken blir urettferdig, bruker Rødt de økte inntektene til å betale tilbake til alle med gjennomsnittlig eller lavere inntekt. En slik modell kan i snitt gi 1 000 kroner hver til personer med under 600 000 kroner i inntekt og 1 400 kroner til de som tjener under 250 000 kroner, i tillegg til et barnetillegg på 300 kroner per barn. Kompensasjonen må også beregnes etter distriktshensyn. Slik kan vi få ned både utslippene og forskjellene.

Et rikt naturmangfold

Naturen er grunnlaget for vår eksistens. Fra den får vi frisk luft, rent vann og jorda vi dyrker maten vår i. Et rikt naturmangfold er etter dette medlems mening også vår viktigste buffer mot klimaendringene fordi en intakt natur står best rustet mot endringer i temperatur og nedbør. Rødt mener vi ikke har noen arter å miste.

Halvparten av våre truede arter lever i skogen og er helt avhengige av at viktige skogsområder vernes i raskt tempo. Rødt vil øke bevilgningene til skogvern med 200 mill. kroner. Vi må gjøre en større innsats for å sikre vannmiljøet og det livet som lever i og av det, og vi må sikre at flere arter blir utpekt som prioriterte arter, og at flere naturtyper får beskyttelse som utvalgt naturtype. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der bevilgningene til opprydding av marin forsøpling økes for å sikre at vi har et levende hav som vi kan leve av også i framtida. Mer myr må restaureres, både for å være karbonlager og som levested for en rekke arter. Støtten til de frivillige miljøorganisasjonene har stått stille eller er blitt redusert gjennom flere år. Dette medlem mener det er viktig å øke denne støtten for å sikre en demokratisk miljøpolitikk og lokalt miljøengasjement i hele Norge.

Transport og kommunikasjon i hele landet

Rødt vil satse på transportløsninger for fellesskapet som bedre og billigere jernbane, kollektivtransport og sykkel, og ikke de prestisjefylte motorveiprosjektene til regjeringen. Veitrafikk gir store klimagassutslipp, og vi må sørge for mer miljøvennlig transport, samtidig som

vi sikrer de veiene vi har. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningene til miljøvennlig transport i de store byene gjennom belønningsordninger og bymiljøavtaler. Dessuten vil Rødt utvide ordningene til mellomstore og mindre byområder. Det foreslås også en kraftig økning av det statlige bidraget til de største kollektivprosjektene, som Bybanen i Bergen og Fornebubanen i Oslo, og en stor satsing på sykkel- og gangvei. Dette medlem mener det må bli billigere å reise kollektivt, og viser til Rødts alternative budsjett, der det bevilges midler til å redusere billettprisen på all kollektivtrafikk i hele landet med 20 pst., herunder for jernbane, buss, trikk, t-bane og de fylkeskommunale ferjene.

Jernbanen på skinner

Jernbane må bli et konkurransedyktig og miljøvennlig transportalternativ til bil og fly. Regjeringens såkalte satsing på jernbane dekker etter dette medlems mening ikke engang kostnadssprekkene, samtidig som vedlikeholdsetterslepet øker. Rødt vil bruke 700 mill. kroner for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet, øke planleggingskapasiteten for å få fortgang i nye utbygginger og sørge for flere kryssningsspor. Rødt vil også kjøpe flere togvogner og flere sovevogner.

Regjeringens veisatsing gir flere vogntog på norske veier og er i strid med målsettingen om godsoverføring fra vei til sjø og bane. For å kompensere for dårlig jernbaneinfrastruktur og forbedringer i veitrafikken verner Rødt om miljøstøtteordningen for å opprettholde gods-transport på bane i tillegg til å gjøre de investeringene som trengs for at gods på bane skal bli lønnsomt. Rødt mer enn dobler tilskuddet for overføring fra vei til sjø. I tillegg styrker Rødt i sitt alternative budsjettforslag Vegvesenets kontroll med tunge kjøretøy for å hindre livsfarlige vogntog på glatte norske veier.

Den grønne sjøveien

Havveien er vedlikeholdsfri, men mer bruk av havet krever gode havner. Å flytte gods fra vei til sjø er et viktig miljøtiltak, og havnene våre er kritisk infrastruktur i et land med en lang kystlinje. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt øker bevilgningene med 496 mill. kroner til nye anlegg og mer vedlikehold av havn, ruster opp fiskerihavnene og sikrer vedlikehold av fyrene og starter opp arbeidet med Stad skipstunnel.

Olje og energi

Prioriteringene Norge gjør i statsbudsjettet, er avgjørende for hvordan framtidens klima blir. Regjeringen fører en politikk som gjør Norge sårbart for svingninger i oljeprisen. Dette er både et klimaproblem og et hinder for framtidens arbeidsplasser og verdiskaping. Rødts alternative statsbudsjett gjør oss mindre oljeavhengige og

tar kraftfulle grep for å få ned utslippene på en rettferdig måte.

Redusert petroleumsaktivitet og mer karbonfangst og -lagring

Rødt vil trappe ned oljeinvesteringene og reduserer bevilgningene til leting og feltutvinning, særlig i nordområdene. Barentshavet er et av verdens mest produktive havområder, og oljeutvinning truer viktige fiskeområder og leveområder for både isbjørn og hvalross. For å nå klimamålene mener Rødt at må vi la olja i Barentshavet ligge. Rødt foreslår å avvikle leterefusjonsordningen og heller satse på aktiv næringspolitikk basert på fornybare naturressurser. Bevilgningene til petroleumsrettet forskning kuttes, og bevilgningene til forskning på fornybar energi og forskning på energisparing økes.

Dette medlem mener at de som har skapt store verdier for fellesskapet på norsk sokkel, ikke skal få regningen for nødvendig omstilling i form av arbeidsledighet og utrygghet. En rød og rettferdig klimapolitikk handler om å ta kostnadene i fellesskap. Rødt vil derfor bruke aktiv næringspolitikk for å bygge miljøvennlig industri, ved å bevilge midler til å sikre karbonfangst også på Klemetsrud i Oslo.

Mindre og renere energi

Dette medlem vil minne om at den reneste energien er den vi ikke bruker. Derfor foreslår Rødt å øke bevilgningene til Enova med 400 mill. kroner for å sikre støtte til energisparing i bygg, og oppretter en egen ordning for energieffektivisering i borettslag og sameier. Når vi skal slutte å bruke fossil energi, trenger vi også noe mer fornybar energi. Rødt ønsker ikke å bygge fornybar energi som har store negative miljøkonsekvenser, og er imot nye vindkraftanlegg på land. I stedet vil Rødt satse på oppgradering av eksisterende vannkraftverk og forskning på dyp geotermisk energi.

Rødt øker støtteordningen for landstrøm til skip i havn og oppretter en støtteordning for ladeinfrastruktur for elbil i borettslag og sameier. Rødt foreslår å gi ekstra midler for å sikre at flere sjarker kan få batteridrift.

Klimatilpasning og klimatiltak

Klimaendringene er allerede i gang, og det merkes i form av økt nedbør, flom og ras. Flom- og skredskader har store konsekvenser for bebyggelse, landbruk og infrastruktur. Det er bedre å forebygge enn å reparere, og derfor vil Rødt styrke arbeidet med flom- og skredforebygging over hele landet og beskytte områder mot ekstremvær.

Regjeringen forslår å kutte i midlene til flom- og skredforebygging, mens Rødt foreslår å øke bevilgningene med 400 mill. kroner for å ta igjen etterslepet og bevilge 500 mill. kroner ekstra til kommunene til lokale

klimatiltak og 100 mill. kroner ekstra til klimatilpassning.

Fisk, oppdrett og landbruk

Dette medlem mener vi er avhengige av naturen vår og naturressursene vi kan høste, nå og i framtida. Derfor mener Rødt at landbruk og fiske må drives på bærekraftig vis og sørge for at måten vi bruker havet og jorda på, ikke ødelegger for naturmangfoldet. Fisken i havet skal tilhøre det norske folket i fellesskap og skal gi levebrød til folk langs kysten i generasjoner framover. Jorda og beiteressursene våre må brukes godt for at vi skal kunne delta i den globale dugnaden det er å skaffe mat til verdens økende befolkning og øke vår egen selvforsyning.

Trygge arbeidsplasser i fiskeriet

Fiskerne blir sterkt rammet av regjeringens kutt i velferds- og sikkerhetsordninger. Velferdstilskuddet som denne regjeringen tidligere har kuttet, sørger sammen med finansiering fra fiskernes egne organisasjoner for drift av 25 velferdsstasjoner langs kysten og er etter dette medlems mening et viktig tilbud for den minste kystflåten. Støtte til sikkerhetsopplæring er også fjernet tidligere, et kutt Rødt vil reversere. Rødt øker også føringstilskuddet, som er et tilskudd til frakt av fersk fisk og skaldyr fram til foredlingsanlegget fra områder med dårlig mottakskapasitet. Dette tilskuddet sikrer lokale fiskerimiljøer og god ressursutnyttelse. Økte bevilgninger til fiskerioppsynet vil bidra til å sikre bestandene mot overfiske og øke kontrollen med oppdrettsnæringa. Havforskningsinstituttet får økte bevilgninger for å sikre mer kunnskap om livet i havet.

Fiske og fangst i nære farvann har ikke lenger redusert CO₂-avgift. Når Rødt foreslår å øke CO₂-avgiften, øker vi også kompensasjonsordningen slik at næringene får mer tid til å omstille seg, samtidig som vi øker støtten over Enova for å legge om til eldrift i sjarker.

En mer miljøvennlig oppdrettsnæring

Den omfattende oppdretten som pågår i norske fjorder og kyststrøk, kjennetegnes av høy fortjeneste for eierne og store miljøproblemer. Rødt jobber for lukkede anlegg og strengere regulering av utslipp og rømming. Som et hastetiltak foreslår Rødt en økt oppdrettsavgift på 60 øre/kg på oppdrettet fisk, styrker Mattilsynets arbeid for bedre dyrevelferd i oppdrettsnæringa og setter av 100 mill. kroner til utvikling av miljøvennlige oppdrettsanlegg via miljøteknologiordningen.

Oppdrettsnæringen trenger store mengder fôr, og mange av råvarene er ikke bærekraftige. Soya bidrar til avskoging av regnskog, og import av fiskemel og fiskeolje kan bidra til overfiske i andre deler av verden. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt

setter av midler til å utvikle bærekraftig fôr fra kortreiste ressurser, slik som mikroalger eller insekter.

Et styrket norsk landbruk med mer beite og mindre import

Dette medlem mener at norsk landbruk må baseres på norske ressurser og utnytte beiteressurser og jord som finnes i hele landet. For å starte den viktige omleggingen fra utenlandsk kraftfôr til beitebruk foreslår Rødt å innføre en tollavgift og et prisutjevningsbeløp på soyamel på 10 øre/kg. Inntektene fra dette brukes til tilskudd til dyr på utmarksbeite. I tillegg økes støtten til Norsk genressurssenter for å sikre bruk av de gamle norske husdyrrasene, som er tilpasset bruk av norsk utmark gjennom flere tusen år. Som en del av Rødts grønne krisepakke økes bevilgningene med 400 mill. kroner til å sette i stand og forbedre jordbruksarealer og setre og til tiltak som skal fremme beiting i utmark. Rødt setter av penger til å starte det viktige arbeidet med å bygge opp et beredskapslager av korn. Under Innovasjon Norge foreslår Rødt å bevilge 150 mill. kroner i økte investeringsmidler til løsdrieffjøs på små og mellomstore bruk.

I stedet for å hogge gammel naturskog, som er levested for en stor del av vårt truede naturmangfold, mener dette medlem at skogbruket må drives mer bærekraftig, og viser til at Rødt ønsker å kutte i subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng i gammel naturskog og bruke midlene til økt drenering og klima- og miljøtiltak i landbruket. Rødt støtter ikke tettere plantering og økt gjødsling i skog, men vil heller støtte forsøk med plukkhogst. For å redusere konfliktene rundt hogst og sikre den biologisk verdifulle skogen setter vi av midler til å kartlegge gammelskogen, slik at vi i framtida vet hvor den er, og ikke hogger den ned i vanvare.

Helse og omsorg

Økende forskjeller i samfunnet kommer også til uttrykk i folkehelsen. Dette medlem mener at økonomisk motivert nedbygging av helseberedskapen gjør samfunnet mindre robuste i møte med kriser. For regjeringen har såkalt effektivisering vært viktigst, ikke å sikre beredskapen. Rødt jobber for å utjevne forskjellene og å styrke helsetjenestene for alle, slik at de er sterke nok til å møte kriser uten å ramme behovene til de som er utsatt fra før av.

Styrke sykehusene

Regjeringen kutter bevilgningene til sykehusene som del av et gigantisk høvelkutt i hele offentlig sektor, den såkalte ABE-reformen. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt reverserer dette kuttet og til sammen styrker sykehusene med 1 mrd. kroner. Dette er midler som etter dette medlems mening kan gå til blant annet bedre bemanning, ambulansetjenester og lokalsykehus. I tillegg foreslår Rødt 175

mill. kroner øremerket til bedre barsels- og fødselsomsorg.

Rødt mener at sykehussektoren må frigjøres fra foretaksmodellen og bedriftsøkonomiske styringsprinsipper, slik at prioriteringer følger helsefaglige vurderinger. Basisstøtten økes, og Rødt går inn for full rammefinansiering av sykehusene.

Krisa har understreket at velferdstjenestene våre er samfunnskritiske, men også sårbare. I stedet for å planlegge for innleie mener dette medlem at helsepersonell som har små stillinger, må sikres hele og faste stillinger, og Rødt erstatter bruk av innleie fra bemanningsbyråer med faste stillinger og offentlig vikarpool i helsesektoren.

Helsetjenester er etter dette medlems mening til for pasientene, ikke for profitt. Penger som er bevilget til sykehus og andre helsetjenester, må gå til befolkningens helsetilbud, ikke private lommer. Kompensasjon for merverdiavgift gjør det mer lønnsomt for sykehusene å kjøpe eksterne tjenester og må avvikles. Regjeringens privatiseringsreformer må erstattes med sterkere offentlig velferd.

Rødt er imot nedleggelse av Ullevål sykehus og jobber for Aker som lokalsykehus for hele Groruddalen og utredning av Ullevål-alternativet. Rødt vil ha sykehus for folk, ikke prestisjeprosjekter for direktører.

Lavere egenandelstak

Dette medlem mener at behovet for å styrke velferden kommer tydeligere fram når rekordmange er permitterte og arbeidsledige. Regjeringen foreslår å slå sammen egenandelstakene, men legger samtidig opp til å spare penger, slik at det blir dyrere for noen. Dette medlem mener at helsehjelp må bli billigere, ikke dyrere. Derfor går Rødt inn for å prioritere over 1 mrd. kroner av budsjettet til å redusere det nye egenandelstaket med 723 kroner, slik at ingen får økte egenandeler i 2021.

Innfasing av gratis tannpleie

Rødt arbeider for gratis og universelt tilgjengelige helsetjenester. Allerede før pandemien visste vi at én av tre oppgir å ha utsatt eller unnlatt å gå til tannlege av økonomiske årsaker. Dette fører til at mange som har dårlig råd, ender opp med dårligere tenner. Tennene er en del av kroppen og skal behandles deretter. Rødt ønsker offentlig gratis tannhelse og foreslår en tannhelsereform som allerede neste år vil gi over 1 million nordmenn billigere tannhelse.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å innfase reformen ved å starte med å ta deler av regninga for de som har størst utgifter, og vil i 2021 gi refusjon på 40 pst. av utgifter over en årlig egenandel på 2 000 kroner. Dette flytter 2 480 mill. kroner av den totale tannlegeregninga fra hver enkelt til staten. I til-

legg øker Rødt bevilgningen med 505 mill. kroner for å utvide aldersgrensa for gratis tannhelse fra 18 år til 25 år, fordi grunnlaget for god tannhelse legges tidlig i livet. Dette er første skritt på veien mot gratis tannhelse for alle, med mål om å utvide reformen år for år.

Folkehelse

Rødt styrker helsestasjonene og skolehelsetjenesten, som står sentralt i kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid, og øker tilskudd til rusforebyggende innsats, ettervern og rusmestringsenheter i fengselshelsetjenesten. I tillegg økes bevilgningen til fontenehus, et arbeidsfellesskap for mennesker som har eller har hatt psykiske helseproblemer.

Dette medlem mener at alle må sikres en så trygg arbeidshverdag som mulig, både på jobb, og på reisen til og fra jobb. Det offentlige må sikre munnbind til alle som må møte fysisk på jobb og bruke kollektivtransport til og fra, i tillegg til mulighet til å få det på blå resept.

Barnehage og utdanning

Rødts mål er et gratis, godt og likeverdig barnehage- og skoletilbud. Fagutdanning og høyere utdanning skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av hvor du bor, og hvor mye foreldrene dine tjener. Det skal ikke være mulig for kommersielle aktører å hente ut profitt fra offentlig finansierte barnehager og skoler.

Bedre og billigere barnehager

Rødt vil styrke fellesskapet også i barnehagesektoren og ønsker på sikt at barnehage skal være gratis på linje med skole. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der denne velferdsreformen startes gjennom gradvis innfasing, årskull for årskull. I dette budsjettet gjør Rødt barnehage gratis for femåringene, så alle barn kan bli en del av et større fellesskap før de begynner på skolen. Rødt foreslår å øke overføringene til kommunene med flere mrd. kroner, slik at de har økonomisk rom til å oppfylle bemanningsnormen i barnehagene og råd til vikarer fra dag én. I tillegg bevilges midler til flere fagarbeidere og barnehagelærere i barnehagene, og regjeringens siste økning på 95 kroner i maksprisen reverseres for alle barn.

Samtidig som foreldrene må betale mer for barnehageplass, insisterer regjeringen på at kommersielle aktører fortsatt skal få ta ut penger bevilget til barnehager i profitt. Rødt styrker derimot velferdstjenestene, ikke velferdsprofitørene. Dagens pensjonstilskudd til private barnehager belønner etter dette medlems mening eierne av barnehagene som har de dårligste pensjonsordningene, med et tilsvarende stort overskudd de kan putte i egen lomme. Derfor vil Rødt endre fra en modell som tar utgangspunkt i lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene helt uavhengig av hva barne-

hagen har hatt av reelle kostnader til pensjon, til kostnadsdekning av de faktiske pensjonsutgiftene, slik at penger som er bevilget til pensjon, faktisk går til pensjon. Summen på 706 mill. kroner som spares ved denne omleggingen, flytter vi til økt bemanning i barnehagene.

Framtidas fagarbeidere

De tte medlem mener det er viktig å legge til rette for god, gratis og relevant utdanning for blant annet håndverkere, servicearbeidere og helsepersonell. Utdanning skal være gratis, men det er ikke tilfellet når dagens utstyrstipend ligger langt under det reelle kostnadsnivået for nødvendig utstyr. Rødt foreslår derfor å bevilge midler til økt utstyrstipend, øke lærlingtilskuddet og bevilge midler til et verkstedsfond for opprustning av verksteder på yrkesfag. Rødt bevilger også midler til 500 nye fagskoleplasser, nye studieplasser til helsefagarbeidere og mulighet til å gjennomføre fagskoleutdanning for SFO-ansatte.

Bransjeprogrammene er utviklet i samarbeid med partene i arbeidslivet og er et spleiselag som gir arbeidsfolk gratis kurs og videreutdanning. Staten betaler regninga, virksomheter legger til rette for at medarbeideren kan delta, og den enkelte ansatte investerer fritid for å heve sin kompetanse. Bransjeprogrammene er ifølge fagbevegelsen et helt sentralt virkemiddel for å sikre omstilling og et seriøst arbeidsliv i utsatte bransjer. Derfor styrker Rødt bransjeprogrammene med ytterligere 300 mill. kroner. I tillegg bevilges 300 mill. kroner ekstra til bedriftsintern opplæring, slik at opplæring av egne ansatte kan være et alternativ til permittering, og tilskuddet til «Fagbrev på jobb» doubles, slik at ordningen kan utvides.

Lik rett til utdanning

Lik rett til utdanning gir etter dette medlems mening et mer demokratisk samfunn og utjevner forskjeller mellom folk. Regjeringen har endret vilkårene for omgjøring av lån til stipend, slik at deler av studie-støtten som blir gitt som stipend, bare gjelder når graden blir fullført. Dette kan gi alvorlige konsekvenser for studenter som av ulike grunner bytter utdanningsløp eller må avslutte utdanningen. Rødt reverserer dette kuttet.

Rødt bevilger midler til flere studentboliger for å sørge for at flere studenter kan få et rimelig sted å bo, øker borteboerstipendet for elever i videregående skole og bevilger midler til Antirasistisk skolesekk for lærere, elever og skoleledere.

Regjeringen kutter bevilgningene til høyere utdanning og forskning som del av et gigantisk høvelkutt i hele offentlig sektor, den såkalte ABE-reformen. Rødt mener basisfinansiering er viktig for at virksomhetene skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag og levere forskning

av høy kvalitet. Rødt kutter i bruken av resultatbasert finansiering av høyere utdanning og styrker økonomien i utdanningssektoren.

Barn, familie og likestilling

Økonomiske kriser går ofte hardt ut over grupper som er utsatt. Dette medlem mener at universelle velferdsordninger styrker fellesskapet og kan løfte de som trenger det mest, ut av fattigdom.

Fattigdomsbekjempelse i barnefamilier

Barn som vokser opp i familier med dårlig råd, har selv større sjanse for å rammes av arbeidsledighet og økonomiske problemer. Dette medlem mener at økt barnetrygd er et godt tiltak for å motvirke at barn vokser opp i fattigdom. Regjeringens økning av barnetrygden var sårt tiltrengt, men kommer ikke barn fra 6–18 år til gode. Rødt utvider derfor økningen på 300 kr/måned fra 1. september 2021 til å gjelde alle barn under 18 år, i tillegg til å styrke bevilgningene til barnefamilier med dårlig råd.

Mange kommuner kutter barnetrygden for folk som får sosialhjelp. Rødt mener at barnetrygden skal komme alle familier til gode, og bevilger derfor midler til å holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget for sosialstønad.

Feminisme

Vold mot kvinner har vært et stort problem lenge før krisen. Dette medlem viser til at rundt 150 000 mennesker, i all hovedsak kvinner, opplever vold i nære relasjoner i Norge hvert eneste år. Det er dokumentert at vold i hjemmet øker i krisesituasjoner. FN ba tidlig landene om å inkludere beskyttelse av kvinner som en del av sine tiltak mot koronapandemien, men det kom hverken ekstrabevilgninger i krisepakker, tiltak eller tilstrekkelige midler i statsbudsjettet. Rødt prioriterer midler til forebygging av voldtekt og seksuell trakassering, vold i nære relasjoner, inkludert vold mot kvinner og et trygt tilbud til voldsutsatte. Rødt foreslår å bevilge midler til krisesentrene som huser kvinner og barn, slik at de ikke opplever økonomisk ustabilitet, og bevilger også midler over helsebudsjettet fordi vold og voldtekt er et folkehelseproblem.

Kvinner er nødt til å forsvare sine tilkjempede rettigheter både nasjonalt og internasjonalt. Rødt øker støtten til kvinneorganisasjonene og midlene til likestillings- og diskrimineringsnemnda og Likestillings- og diskrimineringsombudet. I Rødts alternative budsjett starter også innføring av gratis prevensjon ved å gjøre det gratis for alle under 25 år og alle uten inntekts-givende arbeid.

Den langsiktige kampen for et samfunn som verdsetter kvinners arbeid like høyt som arbeidet menn gjør, kan ikke løses i ett enkelt statsbudsjett. Rødt jobber for

bedre arbeidsvilkår i kvinnedominerte yrker, likelønn og rett på heltid. Å innføre seks timers normalarbeidsdag er etter dette medlems mening en sentral del av denne kampen. Rødt oppretter en egen pott for prøveprosjekter som kan gi konkret erfaring med hvordan sekstimersdagen fungerer på ulike arbeidsplasser i offentlig sektor, for å gi argumenter og praktisk erfaring vi trenger i arbeidet for sekstimersdagen.

Barnevern for barna, ikke profitt

Dette medlem mener det er fellesskapets ansvar å beskytte utsatte barn og sørge for at alle barn får vokse opp i trygge omgivelser og får hjelp i tråd med sine behov, og at omsorgen for de mest sårbare barna og ungdommene ikke kan overlates til kommersielle, profittmotiverte aktører. Alle penger bevilget til barnevern må gå uavkortet til barnas beste og ikke til privat profitt. Rødt mener at barnevernsdrift skal være forbeholdt offentlige og ideelle aktører.

Dette medlem mener det er behov for å styrke bemanningen og fagkompetansen i barnevernet, og viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt foreslår å bevilge midler til 400 flere fagstillinger i det kommunale og statlige barnevernet. Tilskuddet til langsiktig utviklingsarbeid for å øke kompetansen og kunnskapsnivået i barnevernet økes, og det bevilges midler til bedre helsetjenester til barn i barnevernet. Ansvar for enslige mindreårige asylsøkere overføres til barnevernet.

Kommuneøkonomi

Rødt mener kommunen er hjertet i vår felles velferd og et av våre viktigste verktøy i kampen mot de økende forskjellene. Koronapandemien har synliggjort hvor avhengige vi er av et godt fungerende kommunalt tjenestetilbud, og har etter dette medlems mening vist tydelig at mange kommuner hadde for lite å gå på etter mange år med underfinansiering. Investering i en sterkere kommuneøkonomi er en sikring av lokal beredskap og verdiskaping. Rødt vil derfor bruke store ressurser på å sikre nære og trygge tjenester i hele landet.

Mer penger gjennom det lokale demokratiet

Forskjells-Norge er både de økende økonomiske forskjellene mellom folk og hvordan regjeringens sentralisering øker forskjellene mellom by og land. Norge er en rik stat med mange fattige kommuner. Rødt ser at den stramme kommuneøkonomien både setter lokaldemokratiet under press, gir de ansatte en tyngre hverdag og svekker viktige tjenester for innbyggerne.

Dette medlem mener at kommunene trenger reell vekst i inntektene fremfor høvelkutt og såkalte effektiviseringskrav. En av de største satsingene i Rødts alternative budsjett er derfor å flytte penger fra staten til kommunene i form av økte frie inntekter, inkludert økt distriktstilskudd. Rødt øker også kompensasjonen til

kommuner som har mistet inntekter etter at regjeringen fjernet eiendomsskatt på verk og bruk, noe som er viktig for mange av landets store industrikommuner.

Det er etter dette medlems mening mye fellesskap og lokal selvbestemmelse i 7 mrd. kroner. Disse pengene kan i tråd med lokalt definerte behov omgjøres til flere ansatte i velferden, døgnbemannet brannstasjon, sykehjemsplasser, økt miljøkompetanse i kommunen eller kommunale kjøkken. I tillegg til de frie midlene styrkes skolehelsetjenesten og skolebibliotekene, det bevilges penger til gang- og sykkelstier, kommunene kompenseres for økt sosialhjelp, og det gis økt bostøtte gjennom øremerkede midler. Rødt foreslår å øke overføringen til Sametinget med 26 mill. kroner og foreslår å doble bevilgningen til informasjonstiltak i forkant av stortingsvalget for å bidra til økt valgdeltakelse i befolkningen.

Til sammen foreslår Rødt å øke overføringene til kommune- og fylkessektoren med 13 mrd. kroner.

Fylkeskommunen som utviklingsmotor

Fylkene er ikke hva de en gang var, bokstavelig talt. Med regionreformen har regjeringen endret strukturen i det norske demokratiet og presset landsdeler inn i større enheter. Rødt vil gjenreise fylkeskommunene slik at de settes i stand til å være den regionale utviklingsmotoren de har potensial til.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt foreslår å øke de frie inntektene til fylkeskommunen, kompenserer for den underfinansierte oppgaveoverføringen som følge av reformen ved å gi økt støtte til omlegging til nullutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter, og tilfører utviklings- og omstillingsmidler. Levedyktige lokalsamfunn forutsetter etter dette medlems mening godt samarbeid mellom kommune og fylke i omstillingen til et miljøvennlig næringsliv. Styrking av Merkur-programmet, utviklings- og kompetanseprogrammet for nærbutikker og bokhandlere i distriktene, vil sikre flere nære tjenester til innbyggere i våre viktige lokalsamfunn landet over.

Å sette fylkene bedre i stand til å ta igjen det store vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene og økt bevilgning til ras- og skredsikring er viktige beredskapstiltak i møte med klimaendringene.

Trygghet for bolig for flere

Et hardt boligmarked frarøver mange den tryggheten det er å eie sitt eget hjem. Husbanken er en avgjørende brikke i utviklingen av en ikke-kommersiell boligsektor og for å hjelpe flere inn på dagens boligmarked. Rødt utvider derfor Husbankens låneramme i årets budsjett, og øker bostøtten.

Kultur

Kunst og kultur spiller en viktig og selvstendig rolle i samfunnet. For Rødt handler kulturpolitikk om å gi

gode økonomiske rammer for et fritt og uavhengig kulturliv landet rundt.

Redningspakke for kultursektoren

Koronapandemien har rammet hele bredden av kultursektoren svært hardt. Når myndighetene nok en gang i praksis stenger ned norsk kulturliv, mener dette medlem at staten må sørge for alle de som samtidig mister levebrødet sitt, og viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt foreslår å forlenge både kompensasjonsordningen for arrangører og underleverandører i kultursektoren og stønaden til selvstendig næringsdrivende og frilansere fram til 1. juli 2021. Til sammen koster dette i underkant av 1 mrd. kroner, men det er etter dette medlems mening en nødvendig utgift for å hindre at kostnaden for smittevernstiltakene tas av kunstnere og kulturarbeidere, og at vi mister viktige kulturaktører på veien.

Fri og uavhengig kunst

Dette medlem mener at kulturpolitikk overlatt til markedet kun vil skape den kunsten som de med mest penger etterspør, og det vil bare være folk med solid økonomi som kan ta seg råd til å være utøvende kunstnere. En trygg kunstnerøkonomi og sterke offentlige ordninger for å stimulere kulturlivet i bred forstand er derfor avgjørende for Rødt. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt foreslår å opprette flere arbeidsstipender for kunstnere og øke stipendsatsene og bevilgningene til utstillingshonorarer og tilskuddsordninger som Norsk kulturfond. Rødt støtter opprettelsen av Filmalliansen og viderefører støtten til Skuespiller- og danseralliansen.

Ta barn og unges skaperkraft på alvor

Rødt tror på å gi unge utøvere eierskap og tillit og foreslår derfor en egen tilskuddsordning til ungdomsstyrte kulturprosjekter i tillegg til å styrke Den kulturelle skolesekken slik at ordningen står bedre rustet til å oppfylle rammeavtalen med de utøvende kunstnerne den engasjerer, uten å kutte i tilbudet.

Kulturskolen er utilgjengelig for mange barn i familier med dårlig råd, og årsprisen varierer stort mellom kommunene. Rødt vil innføre makspris på kulturskolen, slik at flere barn kan nyte godt av kulturundervisningen landet over. Dette medlem mener det ikke er en statlig oppgave å balansere budsjettene til de store internasjonale idrettsarrangementene, og flytter penger fra kommersielle arrangementer til fritidsaktiviteter for barn og unge.

Hverdagskultur og frivillighet over hele landet

Band, korps, teatergrupper og kor drevet på frivillig basis er selve ryggraden i den brede norske kulturen. Rødt vil sikre bedre øvingslokaler og tilgang til utstyr

over hele landet for disse gruppene gjennom musikkutstyrsordningen og at denne ordningen utvides til et kulturutstyrsfond. Rødt vil satse på helårsarrangørene og på de lokale ildsjelene gjennom å styrke frivilligsentrene, og vil sikre barn og unge fellesskapet som følger med muligheten til å delta i organiserte fritidsaktiviteter i hverdagen, noe som er ekstra viktig å legge til rette for nå under pandemien.

Den mangfoldige kulturen reflekteres også i språket vårt. Rødt vil øke støtten til samisk dagspresse og Nynorsk avissenter og styrke tiltak for minoritetsspråk og tegnspråk. I motsetning til regjeringen støtter Rødt Kulturrådets satsing på tidsskrifter og kritikk og vil gi den kritiske offentligheten en hjelpende hånd i arbeidet med å sikre vår alles ytringsfrihet.

Et selvstendig forsvar av Norge

Dette medlem mener Norge i forsvarspolitikken må utvikle en mer selvstendig linje basert på styrket norsk forsvarsevne, nordisk forsvarssamarbeid og en strategi som gjør oss mer uavhengige av stormaktsspillet, og viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt kutter i krigsdeltakelse i utlandet, kampfly og bistand til amerikansk krigshissing for øvrig for å frigjøre store midler som brukes på å styrke den selvstendige forsvarsevnen, beredskap og samarbeid i nærområdene.

Avlyse F-35-kampflykjøp

Kjøpet av 52 kampfly av typen F-35 fra Lockheed Martin er en av Norges dyreste skattefinansierte investeringer noensinne. Det har etter dette medlems mening vært en skandale fra dag én, og i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 blir den totale kostnadsrammen sprenget ettertrykkelig. Skyhøye innkjøps- og driftskostnader vil gå på bekostning av resten av Forsvaret i flere tiår framover, og flyenes design og innretting binder etter dette medlems mening Norge enda tettere til angrepskriger under fremmede himmelstrøk på bekostning av forsvar av eget luftrom.

Rødt vil si opp kontraktene for kjøp av F-35 og kutte hele investeringskostnaden for flyene. Siden det er usikkert når og hvordan disse midlene reelt vil bli tilgjengelige på grunn av inngåtte kontrakter, plasseres pengene i et ventefond i påvente av kontraktsoppsigelse. På 2021-budsjettet frigjør Rødt midler ved å kutte i bygg og anlegg for kampflyene.

Et nasjonalt forsvar for suverenitetshevdelse og lavspenning

Rødt vil styrke Norges selvstendige forsvarsevne. Dette medlem mener det er gjennom økt tilstedeværelse og suverenitetshevdelse, og gjennom å løse det norske forsvarets oppgaver selv snarere enn å overlate det til amerikanerne, at vi sikrer lavspenning i Norges nærområder. Dette medlem viser til Rødts alternati-

ve budsjett, der Rødt foreslår en kraftig styrking av Hæren med økte midler til oppbemanning og utdanning, gjenopprettet dedikert helikopterstøtte på Bardufoss og betydelige midler til våpensystemer tilpasset norsk territorialforsvar, som mobilt luftvern og langtrekkende artilleri. Videre foreslås det å styrke Heimevernet med 5 000 flere soldater som får mer midler til trening og reetablering av Sjøheimevernet. I Sjøforsvaret styrkes bemanningen og særlig Kystvakten for å øke antall patruljedøgn på fartøy som i dag ikke utnyttes fullt ut. Slik styrkes også redningsberedskapen, ressurskontrollen i fiskerisektoren, tilstedeværelsen og suverenitetshevdelsen i nord.

De tte medlem mener at Forsvarets viktigste ressurs er de ansatte og vernepliktige, og for å sikre dem og dermed Forsvarets operative evne vil Rødt reversere regjeringens høvelkutt, ta igjen etterslep i kompetanse og utdanning, reversere konkurranseutsetting av renhold og andre støttetjenester og ta vare på de skadde veteranene fra norske utenlandsoperasjoner.

Gjenopprette basepolitikken og stanse krigseventyrene i utlandet

De siste tjue årene har skiftende regjeringer etter dette medlems mening omformet Norge fra en fredsnasjon til en krigsnasjon underlagt USA og NATO. Enorme summer er sløst bort på katastrofale USA-ledelede kriger, inkludert Libya og Afghanistan. Rødt vil kutte i bevilgningene til krigsoperasjoner i utlandet, inkludert trening på ørkenkrig i Jordan og seiling med den amerikanske marinen i iranske nærområder. Dette er aktivitet Rødt mener går på bekostning av beredskapen i Norge, som skaper mer krig og terror, og som svekker vår trygghet snarere enn å styrke den.

Rødt vil også kutte alle bevilgninger til amerikanske militærbaser i Norge og gjenoppbygge en bærebjelke i norsk sikkerhetspolitikk gjennom 70 år: basepolitikken. Når vi begrenser fremmede styrkers tilstedeværelse i Norge, bidrar det til mindre spenning og mer trygghet for befolkningen.

Fred, solidaritet og global omfordeling

Over hele verden kjemper mennesker for frihet, rettferdighet og demokrati. I solidaritet med alle som lider under kapitalistisk konkurranse, klimaendringer, krig og undertrykking, og for å støtte deres kamp, vil Rødt legge om norsk utenrikspolitikk slik at Norge blir en aktiv pådriver for fred, global omfordeling og en rettferdig klimapolitikk.

Fredsarbeid

Norges utenrikspolitikk styres etter dette medlems mening i dag av en politisk elite med globale ambisjoner som gjør dem mer opptatt av USAs geopolitiske interesser enn av fred. Rødt vil gå motsatt vei. De tte

medlem foreslår å kutte i bidrag til krigsalliansen NATO og bevilger i stedet mer til fredsarbeid i Norge og verden.

Norge er en liten stat og har en klar egeninteresse av å jobbe for en lov- og regelbasert verdensorden der konflikter løses med fredelige midler. Rødt vil øke og øremerke støtten til norske freds- og atomnedrustningsorganisasjoner inkludert fredsprisvinner ICAN og Norges Fredsråd. Rødt styrker også fredsforskningen og øker Norges bidrag til den internasjonale straffedomstolen for å følge opp Rødts forslag om at Norge skal ratifisere Kampala-tillegget til Roma-traktaten, som kriminaliserer angrepskrig, i strid med regjeringens politikk.

Norges globale ansvar

I 2016 vedtok Stortinget at det skal settes av én pst. av forventet brutto nasjonalinntekt til bistand, men for å oppfylle dette målet definerer regjeringen 550 mill. kroner brukt på flyktningtiltak i Norge som bistand. Det vil ikke Rødt være med på. Norge skal ta ansvar for et betydelig større antall flyktninger – uten at det går ut over bistandsbudsjettet. Ved å flytte flyktningtiltak til kommunalbudsjettet og ta énprosentmålet på alvor tilføres 550 mill. kroner ekstra til bistandsformål.

Selv om andelen mennesker som lever i ekstrem fattigdom, har sunket de siste tiårene, øker forskjellene mellom fattige og rike, og klimaendringer i kombinasjon med pandemi og en global kapitalisme i krise rammer etter dette medlems mening de som allerede har det vanskelig, aller hardest. Som et av verdens rikeste land og en av verdens største produsenter av fossil energi mener dette medlem at Norge bør gjøre mer for å rette opp i global urettferdighet, økende klimaendringer, krig og kapitalisme som dømmer milliarder av mennesker til liv i nød, fattigdom og uten sosiale rettigheter.

Bistand som virker

Rødts bistandspolitikk bygger på prinsippet om at bistand må være lokalt forankret, basert på solidaritet og bidra til omfordeling og fattigdomsbekjempelse. Slik bistand kan styrke et organisert arbeidsliv og kvinne- og urfolksrettigheter på en bærekraftig, klimavennlig måte som ikke bare omfordeler penger, men også makt. Rødt foreslår å øke bevilgningene som bidrar til rettferdige, desentraliserte klimatiltak, likestilling, helse, nødhjelp og gjeldsslette og reverserer regjeringens flerårige kutt innen fornybar energi og helse og sikrer tiltak som sørger for at økt innsats mot koronapandemien ikke går ut over sårbare grupper som hiv-smittede.

Nyliberal reformpolitikk som fremmes av institusjoner som Verdensbanken, og næringslivsstøtte forkledt som bistand kuttes, mens midler øremerkes til flyktninger fra Palestina og til kurdiske Røde Halvmåne. Regionstøtten til områdene der Norge har deltatt i flere

kriger de siste årene, økes kraftig. Midler prioriteres til desentraliserte grasrotløsninger som sikrer basistilgang til fornybar energi for de som ikke kan forvente tilkøpling til nettet innen 2030. Rødt går også imot regjeringens forbud mot støtte til humanitære organisasjoner som tar til orde for sanksjoner mot Israels folkerettsbrudd. Disse organisasjonene har etter dette medlem s mening en selv sagt rett til å ytre seg kritisk og stå opp for folkeretten – også når det handler om Israels overgrep og lovbrudd.

Trygghet for flere

Det utspiller seg nå en humanitær katastrofe i Europa som regjeringen og flertallet på Stortinget snur ryggen til. I tillegg til å øke bevilgningene til norsk bistand mener dette medlem at Norge må ta et større ansvar for verdens flykninger ved å ta imot flere enn regjeringen foreslår, og viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt foreslår å ta imot 5 000 kvoteflykninger i 2021. I lys av den prekære situasjonen til flykningene i Moria-leiren i Hellas foreslår Rødt også å ta imot 1 500 flykninger derfra. Solidariteten i Norge lever, og over 100 kommuner viste tidligere i høst at de innehar både vilje, kompetanse og kapasitet til å gjøre den jobben i en annen skala enn i dag. Rødt bevilger også penger til flere viktige integreringstiltak og støtter organisasjoner som jobber for antirasisme, slik som Antirasistisk Senter, Fargespill og NOAS.

Rettsikkerhet og trygge lokalsamfunn

Likhet for loven er et hovedprinsipp i samfunnet Rødt jobber for. Med dagens høyrepolitikk går imidlertid utviklingen etter dette medlem s mening i feil retning. Politiet har ikke nok ressurser til å bekjempe hverdagskriminaliteten som rammer folk flest, og den økonomiske kriminaliteten som tapper fellesskapet for ressurser. Slik Nav-skandalen har vist, undergraves rettsstaten hver dag av økende forskjeller. Rødt vil snu utviklingen og gi rettsikkerhet og trygghet til alle.

Styrke politidistriktene og sikre etterforskning

Mens regjeringen skryter av lave soningskøer, opplever både kriminalitetsofre og fagfolkene i justissektoren en annen virkelighet: Behovet for fengselsplasser har minket fordi verken politiet eller domstolene har ressurser nok til å etterforske forbrytelser. Hverdagskriminalitet henlegges, og ofre for familievold, overgrep og voldtekt opplever at saker henlegges eller gjerningspersoner får redusert straff på grunn av lang saksbehandlingstid. Samtidig øremerker regjeringen uforholdsmessig store summer til uttransportering av utlendinger uten oppholdstillatelse.

Regjeringens politikk går på bekostning av de ansatte i politiet og menneskene de skal hjelpe. Rødt vil avskaffe måltall for uttransportering og legge ned Politi-

ets utlendingsenhet og vil heller overføre ansatte og fagmiljø med sin spisskompetanse, med tilhørende bevilgninger, til politidistriktene og opprette nye etterforskerstillinger på seksuallovbrudd og vold i nære relasjoner. Slik sørger Rødt for en kraftig styrking av politidistriktene, samtidig som politidistriktene får tillit til selv å vurdere hvordan uttransportering prioriteres opp mot andre viktige politioppgaver.

En kriminalomsorg for både innsatte og ansatte

Rødt vil styrke kriminalomsorgen betydelig og gjennom oppbemanning av førstelinja motvirke skadelig isolasjon av innsatte og vold og trusler mot ansatte. Samtidig styrkes domstolene og Kontoret for voldsofferstatning, og inntektsgrensa for fri rettshjelp økes så ikke enda flere mister denne grunnleggende retten som skiftende regjeringer har fratatt dem. Sammen med de økte bevilgningene til politidistriktene gir dette etter dette medlem s mening en sårt tiltrengt og helhetlig styrking av straffesakskjeden i Norge.

Lønnsom kamp mot skatteunndragelse og arbeidslivskriminalitet

Samtidig som regjeringen rammer justissektoren med store høvelkutt, viser anslag at staten taper mellom 12 og 60 mrd. kroner årlig som følge av skatteunndragelser knyttet til arbeidslivskriminalitet. Hver dag slipper hvitsnippforbrytere unna fordi Økokrim ikke har tilstrekkelige ressurser til etterforskning. Rødt vil styrke Økokrim og opprette to nye tverrfaglige sentre for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, begge betydelige bevilgninger som vil gi inntekter til fellesskapet på sikt.

For en samlet oversikt over Rødts forslag til prioriteringer vises det til tabell i vedlegget.

Oversikt over partienes forslag til nettorammer. Avvik fra regjeringens forslag i parentes. Alle tall i 1 000 kroner.

Komité	Nr	Prop. 1 S med							R
		Tillegg 1	H, V, KrF	A	FrP	Sp	SV	MDG	
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	8 679 800	8 679 800	8 679 800	6 458 368	7 957 200	7 678 800	8 812 800	7 660 160
			(0)	(0)	(-2 221 432)	(-722 600)	(-1 001 000)	(+133 000)	(-1 019 640)
Familie- og kulturkomiteen	2	50 889 097	50 889 097	50 169 097	50 555 210	50 937 697	51 577 727	52 794 997	52 508 215
			(0)	(-720 000)	(-333 887)	(+48 600)	(+688 630)	(+1 905 900)	(+1 619 118)
	3	27 176 537	27 000 137	28 220 137	22 741 993	27 907 237	27 907 787	27 798 537	27 926 398
			(-176 400)	(+1 043 600)	(-4 434 544)	(+730 700)	(+731 250)	(+622 000)	(+749 861)
Utenriks- og forsvarskomiteen	4	44 300 586	44 300 586	43 135 586	35 944 242	40 633 386	44 567 386	47 344 664	44 349 122
			(0)	(-1 165 000)	(-8 356 344)	(-3 667 200)	(+266 800)	(+3 044 078)	(+48 536)
Justiskomiteen	5	36 417 908	36 417 908	37 055 408	37 106 368	36 888 808	36 749 615	38 054 608	37 036 363
			(0)	(+637 500)	(+688 460)	(+470 900)	(+331 707)	(+1 636 700)	(+618 455)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	16 331 249	16 331 249	17 324 249	14 681 822	16 736 949	18 047 163	20 706 249	17 690 526
			(0)	(+993 000)	(-1 649 427)	(+405 700)	(+1 715 914)	(+4 375 000)	(+1 359 277)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	505 927 218	506 098 218	512 861 868	505 646 218	514 117 818	513 397 418	505 564 918	517 992 918
			(+171 000)	(+6 934 650)	(-281 000)	(+8 190 600)	(+7 470 200)	(-362 300)	(+12 065 700)
Utenriks- og forsvarskomiteen	8	57 988 547	58 242 547	58 488 547	59 478 547	59 500 347	57 988 547	57 776 547	57 988 547
			(+254 000)	(+500 000)	(+1 490 000)	(+1 511 800)	(0)	(-212 000)	(0)
Næringskomiteen	9	13 997 407	15 107 407	18 514 307	16 013 407	24 339 107	15 752 007	17 565 407	15 115 307
			(+1 110 000)	(+4 516 900)	(+2 016 000)	(+10 341 700)	(+1 754 600)	(+3 568 000)	(+1 117 900)
	10	1 839 604	1 839 604	1 844 604	1 584 604	2 152 504	1 807 904	2 518 004	2 181 404
			(0)	(+5 000)	(-255 000)	(+312 900)	(-31 700)	(+678 400)	(+341 800)
	11	20 253 207	20 253 207	20 283 207	18 607 187	20 857 007	20 226 217	21 477 207	20 772 207
			(0)	(+30 000)	(-1 646 020)	(+603 800)	(-26 990)	(+1 224 000)	(+519 000)
Energi- og miljøkomiteen	12	-69 571 456	-69 571 456	-69 381 456	-71 449 456	-69 261 756	-68 722 236	-69 330 456	-69 342 956
			(0)	(+190 000)	(-1 878 000)	(+309 700)	(+849 220)	(+241 000)	(+228 500)
	13	14 760 306	14 760 306	15 415 306	11 841 340	14 705 306	17 415 306	20 999 060	17 419 359
			(0)	(+655 000)	(-2 918 966)	(-55 000)	(+2 655 000)	(+6 238 754)	(+2 659 053)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	705 202	705 202	705 202	692 202	679 302	705 202	705 202	705 202
			(0)	(0)	(-13 000)	(-25 900)	(0)	(0)	(0)
Helse- og omsorgskomiteen	15	239 360 847	239 625 847	241 534 847	242 493 464	238 788 697	239 116 876	242 290 876	245 161 247
			(+265 000)	(+2 174 000)	(+3 132 617)	(-572 150)	(-243 971)	(+2 930 029)	(+5 800 400)

Komité	Nr	Prop. 1 S med										R
		Tillegg 1	H, V, KrF	A	FrP	Sp	SV	MDG				
Utdannings- og forskningskomiteen	16	85 321 550	85 321 550	85 956 950	85 326 186	85 676 950	85 866 050	87 776 320	86 669 289			
			(0)	(+635 400)	(+4 636)	(+355 400)	(+544 500)	(+2 454 770)	(+1 347 739)			
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	78 592 967	78 937 967	80 273 767	84 263 139	80 064 567	77 608 967	78 825 967	79 305 467			
			(+345 000)	(+1 680 800)	(+5 670 172)	(+1 471 600)	(-984 000)	(+233 000)	(+712 500)			
Kommunal- og forvaltningskomiteen	18	197 331 646	197 331 646	202 228 746	197 547 466	205 514 146	207 045 846	202 383 717	212 072 246			
			(0)	(+4 897 100)	(+215 820)	(+8 182 500)	(+9 714 200)	(+5 052 071)	(+14 740 600)			
Finanskomiteen	19	3 943 232	3 943 232	2 710 682	3 943 232	2 888 232	3 943 232	5 643 232	4 067 427			
			(0)	(-1 232 550)	(0)	(-1 055 000)	(0)	(+1 700 000)	(+124 195)			
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 997 117	38 957 117	38 984 617	38 953 846	38 965 917	38 977 117	39 012 117	39 060 817			
			(-40 000)	(-12 500)	(-43 271)	(-31 200)	(-20 000)	(+15 000)	(+63 700)			
21	Skatter, avgifter og toll	-1 062 056 811	-1 059 375 411	-1 066 969 411	-1 041 595 521	-1 059 892 811	-1 095 691 811	-1 154 630 711	-1 092 023 611			
			(+2 681 400)	(-4 912 600)	(+20 461 290)	(+2 164 000)	(-33 635 000)	(-92 573 900)	(-29 966 800)			
22	Utbytte mv.	-26 629 102	-26 629 102	-26 629 102	-26 629 102	-26 629 102	-26 629 102	-27 129 102	-26 629 102			
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(-500 000)	(0)			
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		284 556 658	289 166 658	301 406 958	294 204 762	313 527 508	275 336 018	226 960 160	297 686 552			
			(+4 610 000)	(+16 850 300)	(+9 648 104)	(+28 970 850)	(-9 220 640)	(-57 596 498)	(+13 129 894)			

4. Budsjettets inntekter og utgifter etter art

4.1 Sammendrag

Det vises til Prop. 1 S (2020–2021) Gul bok for omtale av artsgruppering av budsjettets inntekter og utgifter.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

5. Utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside i perioden 2009–2021

5.1 Sammendrag

Det vises til Prop. 1 S (2020–2021) for omtale av utviklingstrekk i perioden 2009–2021.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

6. Budsjettkonsekvenser 2022–2024

6.1 Sammendrag

Det vises til Prop. 1 S (2020–2021) for omtale av budsjettkonsekvenser 2022–2024.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

7. Gjennomføringen av inneværende års budsjett

7.1 Sammendrag

Det vises til Prop. 1 S (2020–2021) Gul bok for omtale av gjennomføringen av inneværende års budsjett.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

8. Statens lånebehov

8.1 Sammendrag

8.1.1 Fullmakt til å ta opp statslån o.a.

Statens lånebehov for 2021 følger av forslaget til statsbudsjett for 2021. Det blir lagt opp til at finansieringsbehovet i hovedsak blir dekket ved opptak av nye, langsiktige lån innenlands. Av hensyn til markedet for statspapirer legges det normalt opp til å søke å jevne ut den langsiktige opplåningen over flere år. For 2021 er det foreslått en fullmakt på 125 mrd. kroner for opptak av nye, langsiktige lån.

Statens kortsiktige opplåning i markedet skjer ved salg av statskasseveksler, som er papirer med løpetid på inntil tolv måneder. For 2021 er det foreslått en ramme på 100 mrd. kroner for utestående volum i kortsiktige markedslån.

Rammene som foreslås for langsiktig og kortsiktig markedsopplåning, er de samme i 2021 som i 2020.

For andre kortsiktige lån ber regjeringen om en fullmakt der det ikke blir satt noen konkret beløpsgrense. Regjeringen ber i tillegg om at den generelle fullmakten til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler blir videreført. Det bes også om fullmakt til å gjennomføre sikkerhetsplasseringer knyttet til slike avtaler.

Dette er omtalt nærmere i avsnitt 7.3 i proposisjonen, og forslagene er sammenfattet i proposisjonens tabell 7.3.

Det vises også til generell omtale av statsgjeldsforvaltningen i Meld. St. 1 (2020–2021) Nasjonalbudsjettet 2021. Dersom Stortinget vedtar de fullmaktene det her bes om, vil Finansdepartementet gi Norges Bank fullmakt til å dekke lånebehovet og eventuelt inngå derivatavtaler, samt gjennomføre sikkerhetsplasseringer knyttet til disse.

8.1.2 Sammensetningen av statsgjelden

Tabell 8.1 viser størrelsen på, og sammensetningen av, statens bruttogjeld ved utgangen av de to siste årene og første halvår i 2020.

Tabell 8.1 Sammensetningen av statsgjelden (i mill. kroner)

	31.12.18	31.12.19	30.06.20
Langsiktige lån ¹	400 101	394 000	457 000
Kortsiktige markedspapirer ²	66 000	58 000	63 000
Andre kortsiktige lån ³	57 768	58 625	113 724
Statsgjelden	523 869	510 625	633 724
Memo:			
Rentebytteavtaler			26 450

1 Lån med lengre løpetid enn ett år.

2 Lån med løpetid inntil ett år.

3 Kontolån fra statsinstitusjoner mv.

Kilde: Finansdepartementet.

Statsgjelden består av langsiktige lån, kortsiktige markedspapirer og andre kortsiktige lån. Staten dekker behovet for langsiktig finansiering ved å selge statsobligasjoner i det innenlandske markedet gjennom auksjoner og syndikeringer. Den kortsiktige opplåningen i markedet skjer gjennom salg av statskasseveksler i auksjoner. Statskasseveksler er omsettelige lån uten kupongrente, hvor avkastningen er knyttet til underkursen de blir lagt ut til. Andre, kortsiktige lån omfatter alminnelige kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, samt eventuelle kontolån fra institusjoner som i særskilte tilfeller kan pålegges å plassere overskuddslikviditet som kontolån til staten.

8.1.3 Statens lånebehov og behovet for lånefullmakter i 2021

I tråd med lov om Statens pensjonsfond blir det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet foreslått dekket ved en overføring fra Statens pensjonsfond utland. Avdrag på statsgjelden, netto utlån og kapitalinnskudd til statsbankene mv. blir dekket ved nye låneopptak og/eller ved å trekke på statens kontantbeholdning. Staten har ut fra forslaget i denne proposisjonen et brutto finansieringsbehov på 97,8 mrd. kroner i 2021, jf. tabell 8.2.

Tabell 8.2 Statens finansieringsbehov i 2020 og 2021 (i mrd. kroner)

	Saldert budsjett 2020	Gul bok 2021
A Oljekorrigert overskudd på statsbudsjettet	-241,1	-371,2
B Overført fra Statens pensjonsfond utland	241,1	371,2
C Overskudd før lånetransaksjoner (A + B)	0,0	0,0
D Utlån til statsbankene, aksjetegning o.l., netto	10,1	9,8
E Statens netto finansieringsbehov (D–C)	10,1	9,8
F Gjeldsavdrag ¹	0,0	88,0
Statens brutto finansieringsbehov (E + F)	10,1	97,8

¹ Avdrag på langsiktige statslån.

Kilde: Finansdepartementet.

Når Finansdepartementet vurderer statens lånebehov i markedet, tas det normalt utgangspunkt i statens finansieringsbehov, jf. tabell 8.2. Videre tas det hensyn til virkningen av statens transaksjoner på likviditeten i pengemarkedet. Pengemarkedet blir tilført likviditet når staten betaler avdrag på gjelden eller øker netto utlån fra statsbankene, mens opptak av statslån inndrar likviditet fra markedet. Det er et mål at statens transaksjoner over tid ikke skal endre den samlede likviditeten i pengemarkedet.

Siden underskuddet på statsbudsjettet blir dekket ved en overføring fra Statens pensjonsfond utland, påvirker ikke statsbudsjettet den samlede likviditeten i pengemarkedet. Samtidig er det slik at noen poster på statsbudsjettet påvirker balansen på budsjettet og størrelsen på statens kontantbeholdning, men ikke likviditeten i pengemarkedet. Det gjelder blant annet renter

og overføringer fra Norges Bank. Når statens kapitaltransaksjoner samlet sett ikke skal påvirke likviditeten i pengemarkedet, må det korrigeres for slike poster. Det må også korrigeres for enkelte lånetransaksjoner som inngår i finansieringsbehovet, men som ikke har likviditetseffekt, som innskudd i fond. For 2021 er det samlet sett beregnet at disse postene vil øke behovet for likviditetsinndragning med i underkant av 19 mrd. kroner netto. Et likviditetsjustert finansieringsbehov blir dermed på om lag 116 mrd. kroner.

Tabell 8.3 gir en samlet oversikt over gjeldende lånefullmakter for 2020 og forslag til nye fullmakter for 2021. I tillegg ber regjeringen om at fullmakten til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler blir videreført, og at det gis fullmakt til å foreta sikkerhetsplasseringer hos motparter i rentebytteavtaler.

Tabell 8.3 Fullmakt til å ta opp statslån i 2021 (i mill. kroner)

	Fullmakt for 2020	Utnyttet per 30.06.20	Forslag til fullmakt for 2021
Nye langsiktige lån	125 000	63 000	125 000
Kortsiktige markedslån	100 000	63 000	100 000
Andre kortsiktige lån	Ubegrenset	113 724	Ubegrenset

Kilde: Finansdepartementet.

8.1.3.1 FULLMAKT TIL Å TA OPP LANGSIKTIGE LÅN I 2021

8.1.3.1.1 *Sammendrag*

Statens lånebehov blir dekket ved å ta opp nye, langsiktige lån innenlands. Finansdepartementet legger normalt opp til å søke å jevne ut opptakene av langsiktige lån. Formålet er at store svingninger i finansieringsbehovet fra ett år til det neste ikke skal slå ut tilsvarende på opplåningstakten. I 2021 er det forfall av et langsiktig obligasjonslån med utestående volum per 1. august på 88 mrd. kroner. Om lag halvparten av dette forfallet er planlagt finansiert i løpet av 2020, mens det tas sikte på å finansiere den gjenværende halvparten i 2021. En slik strategi vil innebære at behovet for nye langsiktige lån i 2021 blir i overkant av 40 mrd. kroner lavere enn det som følger direkte av det likviditetsjusterte finansieringsbehovet. Et samlet anslag på opplåningen i 2021 er om lag 75 mrd. kroner. Et ønske om relativt stabile låneopptak fra år til år kan redusere dette tallet noe.

I statsbudsjettet for 2020 ble det bedt om en ramme for opptak av langsiktige lån på 75 mrd. kroner. Etter opprettelsen av Statens obligasjonsfond (SOF) med en ramme på 50 mrd. kroner utvidet Stortinget denne lånerammen til 125 mrd. kroner. Ved utgangen av første halvår 2020 var det investert 3,6 mrd. kroner i Statens obligasjonsfond. Det vil også for 2021 være behov for at lånerammen gir rom for investeringene i fondet. Samtidig kan Norges Bank ha behov for å utvide egenbeholdningen av obligasjoner for markedspleie, som nå er noe lavere enn tidligere. For å ta hensyn til usikkerhet og at det ikke er ønskelig at fullmakten blir for liten, er det ønskelig med en lånefullmakt som er noe høyere enn planlagt opplåning. Regjeringen ber på denne bakgrunn om at fullmakten for 2021 til å ta opp nye langsiktige lån innenlands blir satt til 125 mrd. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette tilsvarer gjeldende fullmakt for 2020.

8.1.3.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

8.1.3.2 FULLMAKT TIL Å TA OPP KORTSIKTIGE MARKEDSLÅN I 2021

8.1.3.2.1 *Sammendrag*

Fullmakten under kortsiktige markedslån er utformet som en ramme for maksimalt utestående beløp. Regjeringen ber om at fullmakten til å ha utestående kortsiktige markedslån blir satt til 100 mrd. kroner i 2021, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette tilsvarer fullmakten for 2020.

8.1.3.3 FULLMAKT TIL Å TA OPP ANDRE KORTSIKTIGE LÅN I 2021 MV.

Fullmakten for andre kortsiktige lån omfatter alminnelige kontolån fra statsinstitusjoner og statlige

fond samt eventuelle kontolån fra institusjoner som kan pålegges å plassere overskuddslikviditet som kontolån til staten. Fullmakten omfatter også eventuelle plasseringer som er gitt som sikkerhet fra motparter i rentebytteavtaler. Størstedelen av andre kortsiktige lån er innskudd fra operatørbanken for skattebetalingsordningen.

Lånene under denne fullmakten er gjeld av en slik karakter at en ikke bør fastsette en beløpsgrense. Det foreslås at Finansdepartementet for 2021 får fullmakt til å ta imot slike plasseringer som kontolån uten at det blir satt en beløpsgrense, jf. forslag til romertallsvedtak. Da unngår en at staten ev. må avvise innskudd fordi fullmakten ikke er stor nok.

8.1.3.3.1 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

8.1.3.4 FULLMAKT TIL Å INNGÅ DERIVATER MV.

8.1.3.4.1 *Sammendrag*

I gjeldsforvaltningen brukes rentebytteavtaler for å styre rentebindingen på gjelden sammenlignet med det som følger direkte av en strategi der opplåningen spres på løpetider fra null til ti år. Rentebytteavtaler gir staten fleksibilitet til å endre den gjennomsnittlige rentebindingen på gjeldsporteføljen uten at selve opplåningen blir endret.

Det følger av statens avtaler med motpartene i rentebytteavtalene at motparten må innbetale kontantsikkerhet på konto i Norges Bank dersom rentebytteavtalene har en netto markedsverdi i statens favør som er over avtalte terskelnivåer. Dette reduserer statens risiko for tap hvis en motpart får betalingsproblemer. Det er i dag ikke et krav etter avtalene at staten innbetaler slik kontantsikkerhet til motpartene. Norges Bank har satt i gang reforhandling av de underliggende rammeavtalene slik at også staten vil måtte betale sikkerhet. Mandatet for Norges Banks forvaltning av statsgjelden gir banken fullmakt til å inngå og reforhandle slike avtaler. Tosidige sikkerhetsavtaler er markedspraksis mellom banker, og etter hvert også for statsgjeldforvaltere. Innskudd som sikkerhetsstillelse skiller seg fra vanlige bankinnskudd ved at det potensielle tapet er svært begrenset. Volumet av sikkerhetsstillelsen vil være lik markedsverdien av rentebytteavtalene, slik at netto markedsverdi av stilt sikkerhet tillagt rentebytteavtaler er null.

Det bes om fullmakt til å inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler samt å gjennomføre sikkerhetsplasseringer knyttet til slike i 2021, jf. forslag til romertallsvedtak.

8.1.3.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

9. Omtale av særskilte saker

9.1 Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen

9.1.1 *Sammendrag*

Regjeringen bygger sin politikk på en effektiv bruk av fellesskapets ressurser. For å hente ut potensialet må det stilles klare krav om mindre byråkrati og mer igjen for skattebetalernes penger.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen) ble innført som en fast del av budsjettarbeidet fra 2015. Reformen gir insentiver til mer effektiv statlig drift og skaper handlingsrom for å sikre velferden, investere i utdanning og kunnskap og styrke samferdsel, politi og forsvar.

Den årlige overføringen settes til 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet. Samlet sett er økningen av handlingsrommet som følge av reformen beregnet til vel 1,8 mrd. kroner i 2021.

Regjeringen forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. Reformen gir et desentralt ansvar og et viktig insentiv for statlige virksomheter og virksomhetsledere til å gjennomføre systematisk effektiviseringsarbeid i et flerårig perspektiv. Reformen omfatter også sektorer som er politisk prioritert. Det er ikke mindre viktig å bruke ressursene effektivt i prioriterte sektorer.

Kravet gjelder alle statlige virksomheter som mottar driftsbevilgninger over statsbudsjettet. Nettobudsjetterte virksomheter som universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner er inkludert i reformen. I tillegg er spesialisthelsetjenestene med. Statlig forretningsdrift holdes utenfor.

Driftsutgiftene til departementer og etater hvor deler av virksomheten finansieres av gebyrer, er inkludert. For disse virksomhetene stilles det krav om at tiltak for mindre byråkrati og mer igjen for pengene skal komme publikum til gode.

For å oppnå en varig effekt må tiltakene være en del av en planlagt prosess. Reformen inngår som en fast del av budsjettarbeidet.

9.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at vi vil ha et voksende gap mellom statens inntekter og statens utgifter i årene fremover. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjentatte ganger har understreket dette, men likevel har prioritert å redusere statens inntekter gjennom kutt i skattene til de som har mest i samfunnet. Disse skattelettene har blitt dekket inn i stor grad gjennom flate kutt i offentlig sektor og velferden.

Disse medlemmer mener denne utfordringen blant annet kan møtes gjennom å både effektivisere og forbedre offentlig sektor. Disse medlemmer konstaterer at det er vesentlig uenighet om hvordan denne effektiviseringen best kan gjennomføres. Disse medlemmer vil blant annet peke på at ny teknologi kan gi bedre velferd for flere uten at kostnadene vokser. Likevel ser regjeringen ut til å være mer opptatt av å svekke offentlig sektor gjennom å prioritere generelle effektiviseringskutt. Slik står ideologien i veien for lønnsomme investeringer i velferdstjenester for alle.

Disse medlemmer mener regjeringens såkalte effektiviseringsreform er flate kutt og uten styring eller prioritering. Det gir kanskje kostnadsbesparelser på kort sikt, men det er feilslått strategi hvis en ønsker mer bruk av teknologi og digitalisering i det offentlige. De flate kuttene gir heller ikke klare signaler om å tenke helt nytt om organisering av forvaltning og offentlige tjenester.

Disse medlemmer mener også kuttene gir urimelige velferdskutt. Siden 2015 er det kuttet nærmere 13 mrd. kroner i offentlig virksomhet og velferd. Disse medlemmer vil peke på at konsekvensene blant annet er at innsatsen mot arbeidslivskriminalitet svekkes. Arbeidstilsynet har fått kutt på 25,8 mill. kroner og har varslet at de må nedprioritere slikt som ulykkesforebygging, ergonomi, kjemi og psykososiale problemer. Både Domstoladministrasjonen og lokale domstoler har varslet om at kuttene i praksis medfører kutt i tjenestene og ikke i byråkratiet. Bevilgningene til Nav kuttes, selv i et år der oppgavene er flere enn noen gang. Disse medlemmer viser til at dette bare er noen av mange eksempler som er kommet fram i media, hvor både ansatte og ledere advarer om at kuttene noen steder allerede har fått store konsekvenser, og at de andre steder kommer til å få det hvis de videreføres som regjeringen har lagt opp til.

Disse medlemmer viser også til budsjettokumentene fra helseforetakene, som synliggjør konsekvensene av kutt. Eksempelvis skrev Sykehuset Innlandet i budsjettet for 2017 at psykisk helse kuttet. Med færre sengeplasser må gjennomsnittlig liggetid for frivillig innlagte pasienter reduseres, «noe som også kan føre til økt andel reinnleggelser». Disse medlemmer viser videre til Ahus, hvor man har måttet spare millioner på å få nyfødte og familier sendt ut av sykehuset tidligere. Det samme gjelder Kvinneklinikken, hvor det har blitt slått fast at tidligere hjemsendelse av nyfødte og mødre er «et tiltak med stor effekt» på økonomien.

Disse medlemmer mener det er oppsiktsvekkende at regjeringen ikke vil evaluere konsekvensene av den såkalte ABE-reformen, hverken for velferden eller for effektiviteten.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at regjeringen, justert for prisvekst, har kuttet nesten 15 mrd. kroner i form av høvelkutt i statlig sektor siden 2015, til store protester fra de ansattes organisasjoner. Dette medlem slutter seg til målet om effektiv pengebruk i offentlig sektor, men mener at det er uholdbart å anta at økt produktivitet kan vedtas i form av et årlig kutt i bevilgningene. Slike kutt risikerer etter dette medlems mening snarere å gå ut over statlige virksomheters utførelse av lovpålagte oppgaver.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der hele regjeringens ABE-kutt for 2021 foreslås reversert for å unngå nedbygging av offentlige tjenester og forvaltning, slik som sykehus, arbeidsformidling, domstoler, kriminalomsorg og miljøforvaltning. Reverseringen er lagt inn direkte på mange av områdene der beløpene er oppgitt eksplisitt i regjeringens budsjett dokumenter. Den resterende differansen til totalsummen på 1,8 mrd. kroner er ført som en økt bevilgning under kap. 2309.

Dette medlem viser til de siste årenes økning i lederlønninger og den utstrakte konsulentbruken i det statlige byråkratiet. Dette medlem er av den klare oppfatning at det på disse nivåene kan være stort potensial for innsparinger, og viser til forslag om å kutte i lederlønninger og konsulentbruk med 300 mill. kroner omtalt under samme kapittel.

9.2 Statlige regnskapsstandarder (SRS)

9.2.1 Sammendrag

I Gul bok 2017 ble det redegjort for oppfølgingen av NOU 2015:14 Bedre beslutningsgrunnlag, bedre styring – Budsjett og regnskap i staten (Børmerutvalget) og utvalgets forslag om å gjøre de statlige regnskapsstandardene (SRS) obligatoriske for alle statlige virksomheter. Det ble lagt opp til å arbeide videre med ulike tiltak for å øke nytten og redusere kostnadene forbundet med periodisering og bruk av SRS i virksomhetene. Det ble videre lagt opp til en ny vurdering av om SRS skulle gjøres obligatorisk innen tre år.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) fikk i 2017 i oppdrag å bistå Finansdepartementet i arbeidet med slike tiltak frem mot ny vurdering. Det er blant annet gjort forenklinger i standardene, arbeidsprosesser og arbeidsdeling med virksomhetene er effektivisert, og det er tilrettelagt for publisering av periodiserte regnskapsdata.

Regjeringen er positiv til at flere statlige virksomheter siden 2017 har tatt i bruk periodisert virksomhetsregnskap etter SRS innenfor dagens frivillige ordning, og at flere vurderer dette nå. Økt bruk av SRS gir mulighet for bedre sammenligning over tid både innenfor den enkelte virksomhet, og på tvers i staten. Et periodisert virksomhetsregnskap vil inneholde mer komplett og presis informasjon enn dagens statsregnskap, men nyt-

ten må veies mot kostnadene ved å føre virksomhetsregnskap etter SRS.

DFØ anbefalte i juni 2019 at SRS gjøres obligatorisk for alle statlige virksomheter med en innføringsperiode på fem år. Tilrådingen er begrunnet med at et regnskap etter SRS gir best grunnlag for å vurdere om ressursbruken er effektiv i den enkelte virksomhet, og at kostnadene ved å føre og utarbeide et regnskap etter SRS er redusert og nytten økt.

Saken ble omtalt i Gul bok 2020, hvor det ble oppgitt at DFØs anbefaling ville bli sendt på departementshøring, og at regjeringen tok sikte på å komme tilbake til saken i Gul bok 2021.

9.2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Arbeidet med gjennomgang av høringsinnspillene pågår, men vil kreve mer tid. En eventuell innføring av obligatorisk SRS i statlige virksomhetsregnskap vil være et langsiktig tiltak på økonomistyringsområdet i staten, og det bør legges til rette for en grundig prosess for gjennomgang av innspill og vekting av ulike hensyn i saken. Det tas sikte på å komme tilbake til saken i revidert nasjonalbudsjett for 2021 eller senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2022.

9.3 Valutarisiko i investeringsprosjekter

9.3.1 Sammendrag

Regjeringen vektlegger effektiv gjennomføring av statlige investeringsprosjekter. Tilrettelegging for større samlede utbygginger, internasjonalisering av markedene og nye kontraktsformer kan gi bedre kostnadseffektivitet. Det medfører at det kan bli mer aktuelt med kontrakter i annen valuta enn norske kroner.

De senere årene har det vært en økning i antall kontrakter med valutaeksponering. Kombinert med svingninger i valutakursen har dette medført at flere prosjekter har opplevd kostnadsøkninger. Det kan gjøre det utfordrende å overholde kostnadsrammen fastsatt av Stortinget siden dagens system for å anslå styrings- og kostnadsrammer som hovedregel ikke tar hensyn til usikkerheten om fremtidig valutakurs. Selvassurandørprinsippet tilsier at det ikke tegnes forsikring mot valutarisiko. Staten i stort kan håndtere denne risikoen, men for det enkelte investeringsprosjekt kan risikoen være krevende å håndtere.

Finansdepartementet vil derfor utarbeide nærmere regler for årlig å justere styrings- og kostnadsrammen for valutakursendringer, på samme måte som det justeres for prisvekst i dag. Det vil innebære at kostnadsendringer som følge av valutakurssvingninger synliggjøres. Ansvar for å håndtere øvrig kostnadsutvikling blir tydeligere, og det blir en symmetrisk håndtering av gevinster og tap knyttet til valuta. Videre vil det

gi statlige virksomheter riktigere insentiver til å opptre som risikonøytrale i spørsmål om valuta. Løsningen er i tråd med Bevilgningsreglementet og kan gjennomføres uten å endre andre grunnleggende budsjetteringsprinsipper. Regjeringen vil derfor innføre en felles ordning for å pris- og valutakursjustere kostnadsrammene som fastsettes for investeringsprosjektene. Justeringer i kostnadsrammene som følge av dette vil legges frem for Stortinget på ordinært vis.

9.3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke viktigheten av at offentlige anskaffelser og investeringer tar høyde for valutasingninger i større grad enn i dag. Dette medlem vil likevel minne om at en slik regelendring neppe vil ha større

effekt om ikke regjeringen også endrer holdning til og blir mer lydhøre for kritikk av åpenbare usikkerhetsmomenter knyttet til valutasingninger og merkostnader som følge av vedtatte anskaffelser. Dette medlem vil i denne sammenheng rette oppmerksomheten mot anskaffelsen av kampflyene F-35, hvor grunnleggende usikkerhet knyttet til både styringsrammen og kostnadsrammens realisme gang på gang har blitt ignorert, med det resultat at en nå risikerer en massiv kostnadssprekk som truer andre viktige investeringer i sektoren. Dette medlem vil minne om at både regjering og stortingsflertall ble advart mot risikoen i flere omganger, også på tidspunkter da det var mulig å revurdere størrelsen på anskaffelsen, og senest i behandlingen av statsbudsjettet for 2020. Dette medlem konstaterer at etterpåklokskap er bedre enn ingenting, men ville foretrukket betimelig klokskap i møte med endrede forutsetninger.

10. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	8 679 800 000
2 Familie og forbruker	50 169 097 000
3 Kultur mv.	28 220 137 000
4 Utenriks	43 135 586 000
5 Justis	37 055 408 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	17 324 249 000
7 Arbeid og sosial	512 861 868 000
8 Forsvar	58 488 547 000
9 Næring	18 514 307 000
10 Fiskeri	1 844 604 000
11 Landbruk	20 283 207 000
12 Olje og energi	-69 381 456 000
13 Miljø	15 415 306 000
14 Kontroll og konstitusjon	705 202 000
15 Helse	241 534 847 000
16 Utdanning og forskning	85 956 950 000
17 Transport og kommunikasjon	80 273 767 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	202 228 746 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	2 710 682 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 984 617 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 066 969 411 000
22 Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	301 406 958 000

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt bruk av partsstyrte tiltak for kompetanseutvikling for arbeidstakere.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at virksomheter som har omfattende økonomisk drift, men ikke har «ervert til formål» og dermed ikke betaler skatt, blir iva-retatt med en økonomisk kompensasjon, som f.eks. bedrifter for varig tilrettelagt arbeid, stiftelser, ideelle organisasjoner og en rekke virksomheter innen blant annet kultur og museumsdrift.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet for private barnehager, herunder å kartlegge konsekvensene for ansattes pensjonsvilkår i private barnehager, samt utrede et system der private barnehagers pensjonskostnader dekkes etter regning. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med utredning og forslag i revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at sirkulærøkonomi blir en del av Enovas mandat.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen planlegge for studenter for vårsemesteret 2021, slik at ordningene er klare når det blir aktuelt, og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 12**Forslag 7*

Stortinget ber regjeringen gi Statkraft i oppdrag å utvikle en nasjonal utviklingsplan for hydrogeninfrastruktur frem mot 2030. Planen skal beskrive behov for produksjon, transport og etterspørsel gitt ulike scenarier.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen, som et ledd i å styrke det norske eksportfremmearbeidet og formalisere utenriks-tjenestens rolle, utarbeide en strategi for økonomisk diplomatisk arbeid etter modell av den danske regjeringens strategi. Strategien skal legge særlig vekt på hvordan det kan skapes gode insentiver til økt arbeid med eksportfremme ved utenriksstasjonene, og hvilke aktiviteter disse bør være ansvarlige for.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utnytte handlingsrommet i statsstøtteregulverket og legge til rette for at virkemiddelapparatet kan bidra med en høyere støtteandel til større industriprosjekter.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen utarbeide en opptrappingsplan for omsetning av avansert biodrivstoff til 40 pst. i 2030 uten dobbelttelling.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for ladeinfrastruktur, både på land og til havs.

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	6 458 368 000
2 Familie og forbruker	50 555 210 000
3 Kultur mv.	22 741 993 000
4 Utenriks	35 944 242 000
5 Justis	37 106 368 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	14 681 822 000
7 Arbeid og sosial	505 646 218 000
8 Forsvar	59 478 547 000
9 Næring	16 013 407 000
10 Fiskeri	1 584 604 000
11 Landbruk	18 607 187 000
12 Olje og energi	-71 449 456 000
13 Miljø	11 841 340 000
14 Kontroll og konstitusjon	692 202 000

Nr. Betegnelse	Kroner
15 Helse	242 493 464 000
16 Utdanning og forskning	85 326 186 000
17 Transport og kommunikasjon	84 263 139 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	197 547 466 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	3 943 232 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 953 846 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 041 595 521 000
22 Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	294 204 762 000

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve adgangen til å fastsette særaldersgrenser.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre aktivitetsplikt for alle aldersgrupper som mottar sosialhjelp.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å innføre fem års botidskrav for å ha rett på deltakelse i kvalifiseringsprogrammet (KVP).

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag som sikrer at personer som tidligere har fått innvilget hjelpemidler fra Folketrygden ved behov for og har rett til fornyelse, skal få tilsvarende hjelpemiddel som de alt har om de selv ønsker og det ikke er mer kostbart enn andre alternative hjelpemidler.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer for å sikre likt ytelsesnivå mellom ordinære dagpenger og arbeidsavklaringspenger, for de over 25 år.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer i Folketrygdloven for å sikre at det ved vurdering av om vilkår for uføretrygd er innfridd, ikke kan legges vekt på annet enn hvorledes den medisinske uførheten påvirker fremtidig inntektsmuligheter.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer, slik at en ikke kan motta tilleggsstønader til overgangsstønad, slik som barnetilsynsstønad, skolepenger o.l.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen om å fremme nødvendige lovforslag for å avvikle adgangen til å sette bedriftsin-

terne aldersgrenser lavere enn øvre aldersgrense i arbeidsmiljøloven, jf. § 15-13 a), 3-4.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen sikre at de som påtar seg arbeid, ikke mister rett til dagpenger før de har arbeidet mer enn 60 pst. over en periode på 3 mnd.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen sørge for en gjennomgang av, og fremme nødvendige forslag om, at alle tilleggssytelser til inntektssikringsordningene fra Nav og kommunene, med sikte på å slå flere ytelser sammen for å effektivisere og forenkle saksbehandling.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2022 legge frem en detaljert oversikt over alle tiltak i budsjettet som har klimagassutslipp som hovedbegrunnelse, samt en kostnadsoversikt over hvert enkelt tiltak målt i tonn reduksjon eller økt binding.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen sørge for at bevilgningen til kartlegging av olje- og gassressurser prioriteres høyt, og at områder nord for den definerte iskantsonen i Barentshavet prioriteres.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen gi offentlig autorisasjon til naprapater og osteopater.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen innføre fritt behandlingsvalg innenfor røntgen, CT og MR.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en ordning for stamcellebehandling i Norge og/eller bistand til å kjøpe dette i utlandet som behandling mot MS.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med hvordan man kan sikre at barn under 16 år kan få synstest gratis, på samme måte som det er kostnadsfritt for barn under 16 år for undersøkelse og behandling hos fastlege og offentlige klinikker.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen om å etablere en fødeavdeling med et fullverdig akuttilbud i Alta.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen snarest innføre lovlig salg av e-sigaretter med nikotin.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen snarest opprette en ordning der den enkelte kvinne selv kan velge om tidlig ultralyd og NIPT skal gjennomføres hos private aktører eller innenfor det offentlige helsevesenet og få dekket kostnaden gjennom statlig stykkprisordning.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen snarest sikre at de eldre som bor på institusjon eller mottar hjemmehjelp, får den tannhelsebehandlingen de har krav på.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen stoppe pasientomlastning på Skaidi for pasientreiser mellom Alta og Hamnerfest innen 1. juni 2021.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen styrke de barnepalliative teamene på alle landes sykehus, for å sikre at det gis et godt og likeverdig tilbud til barn og deres familier.

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen tillate snus uten tobakk, men med nikotin.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen øremerke 30 mill. kroner til Lukas Hospice og 30 mill. kroner til barnehospice i Kristiansand.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen første halvår 2021 inngå avtale med svenske myndigheter og igangsette realisering av politistasjon på grensen/Magnormoen.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen legge til rette for innkjøp av flere enkle politibåter i politidistriktene for å øke

politiets beredskap til sjøs, herunder Lister i Agder og Sandvika i Viken.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen påse at kriminelle som er dømt for overgrep mot barn, prioriteres i soningskøen, slik at de kan gå direkte fra dom til soning.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen reversere innskrenkningene i adgangen til å gjennomføre kroppsvistasjon, i påvente av at kroppsskannere kan installeres i alle norske fengsler.

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en effektiviseringsstrategi for offentlig sektor.

Forslag 42

Stortinget ber regjeringen om å måle effekten av tilskuddsordninger som gis over statsbudsjettet, samt sørge for at ordningene evalueres hvert tredje år.

Forslag 43

Stortinget ber regjeringen sikre et godt fibernett eller 5G-nett slik at det er mulig for næringsliv og husholdninger å etablere seg i distriktene og slik at det blir bedre muligheter for verdiskaping i bedriftene.

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen skrinlegge prosjektene om Statens hus, slik at midlene heller kan brukes til mer treffsikre distriktssatsinger.

Forslag 45

Stortinget ber regjeringen iverksette en kritisk gjennomgang av alle statlig initierte integreringstiltak for å avdekke i hvilken grad de har ønsket effekt.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med forslag om å fjerne rett til gratis tolketjenester for innvandrere som har oppholdt seg i landet i mer enn 5 år.

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen legge frem sak for Stortinget med forslag om å innføre aktivitetsplikt til offentlige tjenester og ytelser som i høy grad gis til innvandrerbefolkningen.

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen med full tyngde starte et arbeid med å etablere asylsentre i tredjeland. Bistands-

midler kan benyttes for å få på plass avtaler som vertslandet vil dra fordeler av.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen sørge for at flyktninger med spesielle behov og som har ventet lenge i mottak, bosettes i en kommunen som har bedt om å bosette flere flyktninger.

Forslag 50

Stortinget ber regjeringen fordele fergemidlene til de fylkeskommunene som har fergepriser på eller under det statlige regulativet. Deretter fordeles midlene etter samme mal som i 2020 med 1/3 etter fergenøkkelen og 2/3 basert på andelen samband med ny teknologi med lavutslipp.

Forslag 51

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om en egen tilskuddsordning som kan avhjelpe rentekostnadene under byggetiden i fergeavløsningsprosjekter.

Forslag 52

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at kommunene ikke lenger kan gjennomføre egne takster til eiendomsskatt, men må bruke den statlige verdifastsettelsesmodellen hos Skatteetaten.

Forslag 53

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om forbedringer i modell for verdifastsettelse av boliger til ulike skatteformål gjeldende fra 1. januar 2022.

Forslag 54

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å redusere promillen for beregning av eiendomsskatt fra 4 til 2 promille i statsbudsjett for 2022 med hensikt å fjerne eiendomsskatten på hus og hytter innen 2024.

Forslag 55

Stortinget ber regjeringen fremme forslag senest i revidert nasjonalbudsjett 2021 som forbedrer fergeavløsningsordningen ytterligere slik at enda flere fergeavløsningsprosjekter kan realiseres.

Forslag 56

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at ordningen med toppfinansiering av ressurskrevende tjenester opprettholdes på dagens nivå.

Forslag 57

Stortinget ber regjeringen sette et tak på selvkost på byggesaksgebyrer, med utgangspunkt i de mest effektive kommunene, for å sikre at innbyggerne mottar kostnads- og tidseffektive tjenester innen byggesaker.

Forslag 58

Stortinget ber regjeringen tilse at tilskuddet til frivilligsentraler og at dagens fordeling videreføres i 2021 med særskilt fordeling, slik at midlene fordeles per frivilligsentral og ikke per innbygger.

Forslag 59

Stortinget ber regjeringen følge nøye med på om kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende bør forlenges utover inneværende år, ut i fra om den økonomiske krisen ser ut til å vedvare.

Forslag 60

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett med prognoser for hvor mye mva.-kompensasjon det søkes om under kap. 315 post 70, og eventuelt foreslå endringer i bevilgningen.

Forslag 61

Stortinget ber regjeringen vurdere å inkludere kommersielle underleverandører innenfor idrett og breddeidrett i kompensasjonsordningen på kulturfeltet.

Forslag 62

Stortinget ber regjeringen bevilge 5 mill. kroner hvert år i tre år til Finnmarksløpet, der formålet er å etablere et treårig prosjekt som skal bidra til at det næringsmessige potensialet rundt Finnmarksløpet utnyttes bedre.

Forslag 63

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å fjerne boplikten.

Forslag 64

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å fjerne konsesjonslovsbestemmelsene for skog.

Forslag 65

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å åpne for salg av øl på bensinstasjon.

Forslag 66

Stortinget ber regjeringen legge frem tiltak for å møte utfordringene i reiselivsnæringen etter behov for å møte utfordringer knyttet til koronapandemien, herunder vurdere nivå på lav momssats.

Forslag 67

Stortinget ber regjeringen sikre at Enova og annet relevant virkemiddelapparat investerer i mineralutvinningsprosjekter som en norsk fremtidsnæring.

Forslag 68

Stortinget ber regjeringen om å legge frem en stortingsmelding om forbedrede rammebetingelser for små og mellomstore bedrifter.

Forslag 69

Stortinget ber regjeringen om å overføre restbeløpet av bevilgningen som skogbruket fikk tildelt i en ekstraordinær tiltakspakke i revidert nasjonalbudsjett 2020, til 2021.

Forslag 70

Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en strategi for mineralnæringen, som inkluderer forslag til en strømlinjeformet, forenklet søknadsprosess, og en plan for hvordan mineralnæringen skal gjøres mer attraktiv for investorer.

Forslag 71

Stortinget ber regjeringen om å utarbeide forslag til en ordning med differensiert tvangsmulkt basert på bedriftens størrelse og omsetning, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag 72

Stortinget ber regjeringen styrke nettolønnsordningen gjennom å fjerne alle tak i de ulike fartøyssegmentene, og beholde tilskuddsmodellen for lasteskip i NIS i utenriksfart.

Forslag 73

Stortinget ber regjeringen sørge for at det samlede virkemiddelapparatet, herunder Innovasjon Norge utrustes slik at de kan innvilge søknad om støtte til Forestia sitt prosjekt for rensing av returtre på inntil 80 mill. kroner, og på den måten bidra til ny industriutvikling.

Forslag 74

Stortinget ber regjeringen vurdere en midlertidig ordning der GIEK får utvidet sitt virkeområde slik at de kan avlaste likviditetskravet for norske verft oppad begrenset til 15 pst. av likviditeten, slik at verftene fortsatt må stille 5 pst. av likviditeten selv, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte snarest mulig.

Forslag 75

Stortinget ber regjeringen vurdere en vrakpantordning for norske offshorefartøy, slik at overflødige og gamle fartøy kan resirkuleres på en miljøvennlig måte ved norske verft. Ordningen bør tidsavgrenses for å få fartøyene raskt ut av markedet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte snarest mulig.

Forslag 76

Stortinget ber regjeringen vurdere å etablere en ny og midlertidig ordning gjennom GIEK der staten stiller garantier for norske selskaper slik at forfall kan utsettes i inntil ett år på lån fra norske og utenlandske långivere, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte snarest mulig.

Forslag 77

Stortinget ber regjeringen beregne provenyvirkning av å endre forskrift om engangsavgift med en ny hovedregel for definisjon av bobil slik at alle kjøretøy som leveres som bobil fra fabrikk, og har typegodkjenning som bobil, skal ha slik avgiftsberegning, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Forslag 78

Stortinget ber regjeringen beregne provenyvirkning av å la pickup-kjøretøy som oppfyller vareromskrav på plan for varebilregistrering, beholde baksete uten å miste varebilstatus senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Forslag 79

Stortinget ber regjeringen foreslå forbedringer i dagens opsjonsbeskatning for å gjøre det mer attraktivt å investere i egen bedrift.

Forslag 80

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at campingbiler/bobiler med europeisk typegodkjenning automatisk skal godkjennes for registrering i Norge uten fremstilling for enkeltgodkjenning hos trafikkstasjon, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Forslag 81

Stortinget ber regjeringen innføre 98-oktans bensin uten innblanding av biodrivstoff (98E0) som sikringskvalitet innen 1. juli 2021.

Forslag 82

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag om å endre kravet til veteranstatus for kjøretøy fra 30 til 20 år i omregistreringsavgift og trafikkforsikringsavgift.

Forslag 83

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag til endringer i merverdiavgiftsregelverket for entrepriser slik at entreprenøren ikke trenger å innberette og innbetale merverdiavgift av omtvistede krav før tvisten er endelig avklart, herunder at regjeringen foretar de nødvendige avklaringer overfor ESA.

Forslag 84

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om at sprit brukt til smittevern, innkjøpt av nødetatene, ikke belegges med alkoholavgift.

Forslag 85

Stortinget ber regjeringen sørge for at vektkomponenten i engangsavgiften for kjøretøy reduseres videre i kommende statsbudsjett med sikte på avvikling.

Forslag 86

Stortinget ber regjeringen sørge for at volumkomponenten i engangsavgift for motorsykkel og snøscooter reduseres videre i kommende statsbudsjett med sikte på avvikling.

Forslag 87

Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene av den høye CO₂-avgiften for industribedriftene i ikke-kvotepliktig sektor, herunder konkurransevridningen dette medfører, samt komme tilbake til Stortinget med en modell der CO₂-avgiften for industribedrifter i ikke-kvotepliktig sektor settes lik kvotepris for industribedrifter som bruker gass i produksjonen, slik at kostnaden for utslipp av CO₂ blir lik for store og små bedrifter.

Forslag 88

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om utbygging av nytt regionalt kryss som en del av utbyggingen E16 Helgelandsmoen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021.

Forslag 89

Stortinget ber regjeringen innføre som prinsipp at det alltid skal gjennomføres folkeavstemning i forkant av inngåelse av bompengefinansierte bypakker.

Forslag 90

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i 2021 med opplegg for påkoblingsvei fra Nesodden til ny 4-felts motorvei fra Oslofjordtunnelen til E6.

Forslag 91

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en vurdering av situasjonen for Torp lufthavn i lys av covid-19-utbruddet og behovet for kompensasjon av bortfall av inntekter.

Forslag 92

Stortinget ber regjeringen legge etablering og drift av rasteplasser og andre tiltak i forbindelse med Nasjonale turistveier ut på anbud til private driftere.

Forslag 93

Stortinget ber regjeringen legge fellesprosjektene E16/Arna–Voss og E16/Ringeriksbanen inn i porteføljen til Nye Veier.

Forslag 94

Stortinget ber regjeringen legge frem sak med statlig fullfinansiering av rv. 19–E6 Moss Havn når kvalitetssikring er fullført.

Forslag 95

Stortinget ber regjeringen om å overføre utbygging av strekningen E18 Retvedt–Vinterbro til Nye Veier sin portefølje med premiss om rask oppstart som en del av tilleggsbevilgningen til Nye Veier.

Forslag 96

Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt fremgang i planleggingen av prosjektet Manglerudtunnelen/E6 Oslo Øst og gå i dialog med Oslo kommune for å få på plass nødvendige reguleringsplaner. Om nødvendig skal det brukes statlig reguleringsplan.

Forslag 97

Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i arbeidet med Glommakryssing på rv. 22 i Lillestrøm.

Forslag 98

Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i Inter-City-utbyggingen på Vestfold- og Dovrebanen i 2021.

Forslag 99

Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift i prosjektet E16 Bjørum–Skaret.

Forslag 100

Stortinget ber regjeringen sikre fremdrift og oppstart med lokale midler for å realisere den planlagte flyplassen i Mo i Rana i tråd med vedtatt NTP.

Forslag 101

Stortinget ber regjeringen sikre igangsetting av bygging av Stad skipstunnel i 2021.

Forslag 102

Stortinget ber regjeringen sørge for at Bane NOR bygger tilstrekkelig dimensjonering av sporkapasitet for omlasting av gods fra veg til bane på flerbruksterminal på Sørli, tilpasset dagens og fremtidens behov for godstransport i forbindelse med den pågående utbyggingen av dobbeltspor Kleverud–Sørli–Åkersvika.

Forslag 103

Stortinget ber regjeringen sørge for at det monteres underkjøringshinder på fylkesveistrekninger som er spesielt utsatt for motorsykkelulykker.

Forslag 104

Stortinget ber regjeringen sørge for at det ved planlegging og bygging av nye riksveier med ÅDT over 6 000 benyttes standarden med 19 m smal 4-felts motorvei i stedet for løsningen med 2/3 felt.

Forslag 105

Stortinget ber regjeringen sørge for at krysningsspor på jernbanen bygges med tilstrekkelig lengde på inntil 2 km, slik at togene kan møtes i fart.

Forslag 106

Stortinget ber regjeringen sørge for god fremdrift i prosjektet med flytting av flyplassen i Bodø og at Stortinget blir forelagt investeringsbeslutning i 2021.

Forslag 107

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommuner, helseforetak og private sykehus om å etablere forpliktende samarbeid om tilstrekkelig praksisplasser for sykepleiere og medisinstudenter under utdanning.

Forslag 108

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med de eksisterende mobbeombudene i fylkene, om å inkludere de kommunale mobbeombudene bedre i det nasjonale arbeidet mot mobbing, samt gjøre det enklere for flere kommuner å etablere dette.

Forslag 109

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag til rentekompensasjonsordning for private høyskoler.

Forslag 110

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en opptrappingsplan for utstyrstipend for yrkesfag i videregående skole.

Forslag 111

Stortinget ber regjeringen legge særskilt til rette for økt samarbeid mellom Andøya Space og UH-sektoren for utvikling og etablering av nye og relevante utdanningsprogrammer knyttet til de muligheter den nye satellittbanen på Andøya gir.

Forslag 112

Stortinget ber regjeringen nedsette et hurtigarbeidende utvalg i samarbeid med UH-rådet for å beregne hva som er korrekt nivå på finansieringen av det 5. året

for lærermaster, og komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett.

Forslag 113

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som kan foreta en helhetlig vurdering av satsene og finansieringssystemet innen høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolene).

Forslag 114

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som kan se på Østfoldmodellen for lærekandidater med tilretteleggingsbehov, som er utarbeidet av ASVL (Arbeidssamvirkenes landsforening), og vurdere om dette kan gjøres til en nasjonal ordning, slik det anbefales i NIFU-rapport 18:2018.

Forslag 115

Stortinget ber regjeringen om å fryse kapitaltilskuddet til private barnehager på 2020-nivået, samt nedsette et hurtigarbeidende utvalg bestående av KS, PBL m.fl. for å ta en helhetlig gjennomgang av finansieringen av private barnehager, med sikte på å sikre bærekraftige rammevilkår for hele den private barnehagesektoren.

Forslag 116

Stortinget ber regjeringen om å inkorporere Veikart. Universelt utformet nærscole 2030 i den kommende handlingsplan for universell utforming, og sette av tilstrekkelige stimuleringsmidler i framtidige statsbudsjett slik at veikartet kan bli realisert.

Forslag 117

Stortinget ber regjeringen om å ta initiativ til å knytte studiestøtten til G, som i dag tilsvare omtrent 1,25 G, og på sikt øke den til 1,5 G.

Forslag 118

Stortinget ber regjeringen om å vurdere å knytte bostøtten for elever i VGS til G samt på egnet måte komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hva bostøtten på sikt bør være.

Forslag 119

Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidet med prosjektering av nytt fartøy kommer i gang i 2021/2022. Prosjekteringskostnadene er anslått til 2,5 mill. kroner og bør fremmes som en særskilt bevilgning til UiT.

Forslag 120

Stortinget ber regjeringen utarbeide en rangering med objektive kriterier for hvilke nye skoler og hvilke nye bygg i utdanningssektoren som bør prioriteres.

Forslag 121

Stortinget ber regjeringen om å kutte støtten til de palestinske selvstyremyndighetene inntil ordningen med «terrorlønn» er avvirket og inntil undervisningsmateriellet i skolene er utbedret.

Forslag 122

Stortinget ber regjeringen om å stille krav om at land som mottar norsk bistand, er konstruktive partne-

re i å håndtere utfordringer knyttet til flukt og migrasjon, og herunder være villige til å etablere asylsentre på sine territorier og bosette flyktninger.

Forslag 123

Stortinget ber regjeringen om å utarbeide landbaserte strategier for hvordan norsk bistand kan fases ut i mottakerlandene på sikt.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 124**Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	7 957 200 000
2 Familie og forbruker	50 937 697 000
3 Kultur mv.	27 907 237 000
4 Utenriks	40 633 386 000
5 Justis	36 888 808 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	16 736 949 000
7 Arbeid og sosial	514 117 818 000
8 Forsvar	59 500 347 000
9 Næring	24 339 107 000
10 Fiskeri	2 152 504 000
11 Landbruk	20 857 007 000
12 Olje og energi	-69 261 756 000
13 Miljø	14 705 306 000
14 Kontroll og konstitusjon	679 302 000
15 Helse	238 788 697 000
16 Utdanning og forskning	85 676 950 000
17 Transport og kommunikasjon	80 064 567 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	205 514 146 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	2 888 232 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 965 917 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 059 892 811 000
22 Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	313 527 508 000

Forslag 125

Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om avgiftspolitikken som blant annet tar for seg ulike avgifters sosiale og geografiske fordelingseffekter.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 126**Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	7 678 800 000
2 Familie og forbruker	51 577 727 000
3 Kultur mv.	27 907 787 000

Nr. Betegnelse	Kroner
4 Utenriks	44 567 386 000
5 Justis	36 749 615 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	18 047 163 000
7 Arbeid og sosial	513 397 418 000
8 Forsvar	57 988 547 000
9 Næring	15 752 007 000
10 Fiskeri	1 807 904 000
11 Landbruk	20 226 217 000
12 Olje og energi	-68 722 236 000
13 Miljø	17 415 306 000
14 Kontroll og konstitusjon	705 202 000
15 Helse	239 116 876 000
16 Utdanning og forskning	85 866 050 000
17 Transport og kommunikasjon	77 608 967 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	207 045 846 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	3 943 232 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 977 117 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 095 691 811 000
22 Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	275 336 018 000

Forslag 127

Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet 2022 rapportere på hvordan budsjettforslaget er i overensstemmelse med Norges klimaforpliktelser i henhold til Parisavtalen. Kostnader ved klimatiltakene skal i den grad det er mulig, tallfestes i budsjettforslaget.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 128

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	8 812 800 000
2 Familie og forbruker	52 794 997 000
3 Kultur mv.	27 798 537 000
4 Utenriks	47 344 664 000
5 Justis	38 054 608 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	20 706 249 000
7 Arbeid og sosial	505 564 918 000
8 Forsvar	57 776 547 000
9 Næring	17 565 407 000
10 Fiskeri	2 518 004 000
11 Landbruk	21 477 207 000
12 Olje og energi	-69 330 456 000
13 Miljø	20 999 060 000
14 Kontroll og konstitusjon	705 202 000
15 Helse	242 290 876 000
16 Utdanning og forskning	87 776 320 000
17 Transport og kommunikasjon	78 825 967 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	202 383 717 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	5 643 232 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 012 117 000

Nr. Betegnelse	Kroner
21 Skatter, avgifter og toll	-1 154 630 711 000
22 Utbytte mv.	-27 129 102 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	226 960 160 000

Forslag 129

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning med elmobilitetsstøtte for å kunne lease elbil eller el-lastesykkel, etter modell av bostøtteordningen som kommunene og Husbanken samarbeider om for å gi flere personer med dårlig råd og behov for bil muligheten til å kjøpe eller lease en elbil eller el-lastesykkel, slik at de kan spare penger, nyte godt av elbilfordelene og være med på å kutte utslipp.

Forslag 130

Stortinget ber regjeringen flytte Norsk romsenter og relaterte statlige arbeidsplasser til Tromsø.

Forslag 131

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at alle selskaper med en betydelig statlig eierandel skal fase ut all natur- og klimaskadelig virksomhet og rapportere om sine bidrag til å nå Parisavtalen.

Forslag 132

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2021 kan

- gi Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på ytterligere 2 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien, og at det forbeholdes investeringer som bidrar til å redusere utslippene fra skipsflåten.
- gi Garantiinstituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme på 2 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.

Forslag 133

Stortinget ber regjeringen etablere en merkeordning for mer grasbasert melk- og kjøttproduksjon.

Forslag 134

Stortinget ber regjeringen opprette et eget program for agroøkologisk forskning under Nibio.

Forslag 135

Stortinget ber regjeringen opprette et beredskapslager for matkorn.

Forslag 136

Stortinget ber regjeringen øke støtten til Matsentra- len Norge for å sette dem i stand til å redistribuere mer mat og redusere matsvinn.

Forslag 137

Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning der landbruksbedrifter kan søke om støtte til klimatiltak som for eksempel erstatning av oljefyr, installasjon av solcellepaneler, biogassproduksjon og lignende, og om kompensasjon for tapt inntekt grunnet ekstremvær.

Forslag 138

Stortinget ber regjeringen innføre turistskatt for destinasjoner der lokale og regionale destinasjonsselskaper vurderer dette tiltaket som nødvendig.

Forslag 139

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en vurdering av potensialet for levende kulturhistorie, turisme og naturoppsyn ved at for eksempel Kystverket, SNO og Kulturdepartementet samarbeider om beman- ning på enkelte fyr langs norskekysten.

Forslag 140

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om sta- tens stipend og garantiinntekter for kunstnere, slik at stipender og garantiinntekter reguleres i tråd med lønnsvekst.

Forslag 141

Stortinget ber regjeringen starte samtaler med Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune for å sikre finansiering av opprusting av bygningene som i dag huser Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum i Trondheim, slik at de nasjonale verdiene museet huser, kan ivaretas.

Forslag 142

Stortinget ber regjeringen utforme en modell for avgift på lakselus i oppdrettsnæringen som gir anslått provenyeffekt på 900 mill. kroner.

Forslag 143

Stortinget ber regjeringen innrette produksjonsav- giften på laks, ørret og regnbueørret på en måte som til- fører vertskommuner som satser på bærekraftig opp- drett (minimalt med rømming, lus og utslipp til miljø-

et), en større del av skatteinntektene enn kommuner som tilrettelegger for konvensjonelle, åpne anlegg.

Forslag 144

Stortinget ber regjeringen etablere en ordning med investeringsstøtte til oppdrettere som går over til lukkede anlegg eller andre former for bærekraftig oppdretts-teknologi som ikke gir utslipp til miljøet.

Forslag 145

Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at serveringssteder kan regne med tap på varelager, f.eks. mat og drikke, i definisjonen av faste kostnader. Dette skal forutsette at varene så langt det er mulig selges eller stilles til rådighet for frivillige organisasjoner, institusjoner osv. for å hindre matsvinn.

Forslag 146

Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at forsinkelsesrenter til det offentlige inngår i definisjonen av faste, uunngåelige kostnader, herunder renter fra det offentlige ved utsatt avgift og skatt.

Forslag 147

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til hvordan alle bedrifter med stort omsetningsfall, uavhengig av tidligere permittering, delvis kan få kompensert lønnskostnader for å holde ansatte som ellers ikke ville være lønnsomme for bedriften, på jobb.

Forslag 148

Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at huseier kan dekke hele eller deler av bedriftenes egenandel (den delen av faste kostnader som ikke blir dekket) uten at det fører til redusert kompensasjon.

Forslag 149

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag som innfører et moratorium i 2021 for huseieres anledning til å terminere leiekontrakter på grunn av manglende betaling når leietager er bedrifter som er rammet av omsetningssvikt på grunn av covid-19, så lenge uteblitt betaling ikke overstiger det beløpet som er garantert gjennom husleiegaranti eller depositum.

Forslag 150

Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningene for næringslivet slik at virksomheter som mottar tilskudd, må oppgi informasjon om reelle eiere, og at denne informasjonen gjøres offentlig tilgjengelig.

Forslag 151

Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningene for næringslivet slik at virksomheter med eiere hjemmehørende i skatteparadiser (herunder tredjelandjurisdiksjoner som er på EUs svarteliste over ikke-samarbeidende jurisdiksjoner), ikke kan motta tilskudd.

Forslag 152

Stortinget ber regjeringen innrette kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall slik at arbeidsgiverperioden ved permittering innlemmes i definisjonen av uunngåelige kostnader.

Forslag 153

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at nystartede virksomheter kan inkluderes i kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall. Dette bør også gjelde bedrifter som ble startet etter virusutbruddet, men under et mindre inngripende smittevernregime enn det som er tilfelle nå.

Forslag 154

Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide permitteringsperioden til 60 uker for ansatte som ble permittert før 1. juli 2020, slik at permitterte ved virksomheter som for alvor kommer i gang om sommeren, f.eks. innen reiseliv og servering, ikke behøver å si opp sine ansatte.

Forslag 155

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om en egen ordning for ytterligere kompensasjon til bedrifter som er særlig hardt rammet av lokale smitteverntiltak. Ordningen kan forvaltes gjennom tilskudd til kommunene som deretter fordeler til aktuelle mottagere.

Forslag 156

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til å gjøre FNs bærekraftsmål skal innføres som planramme i alle kommuner, kommunale etater og fylker.

Forslag 157

Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt nettverk av byøkologiske sentre, som støtter og viser frem forbildeprosjekter for grønn byutvikling, insektsvennlige bo- og leveområder og urban matproduksjon, og legger til rette for grønn innovasjon og møteplasser for befolkning, utbyggere og andre aktører.

Forslag 158

Stortinget ber regjeringen snarlig utrede og komme tilbake med alternativ for å nedskalere prosjektet med nytt regjeringskvartal ved å bruke eksisterende regie-

ringsbygninger. Det skal spesielt utredes hvordan man kan spare penger og byggetid, for eksempel ved å fortsette å bruke R5 og UD's lokaler på Victoria terrasse og skrinlegge flere av de byggene man nå planlegger, som for eksempel det såkalte D-bygget som i bybildet vil bli en mur ned mot Youngstorget og den østlige delen av sentrum.

Forslag 159

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av ABE-reformen hvor det vektlegges å vurdere hvorvidt reformen har svekket tjenestetilbudet.

Forslag 160

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en reform som sikrer at tvangsmulkt og gebyrer som følge av administrative feil eller forsinkelser, følger et proporsjonalitetsprinsipp og ikke rammer små virksomheter urimelig hardt.

Forslag 161

Stortinget ber regjeringen sette av 5 mill. kroner innenfor forsvarsrammen til tiltak mot trakassering og mobbing og tiltak for økt mangfold, åpenhet og likestilling.

Forslag 162

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som gjør at Stortinget fastsetter en eksakt sats for formuesskatten i stedet for å fastsette maksimalsatser.

Forslag 163

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om hvordan studenter som arbeider ved siden av studiene, kan gis inntektssikring ved arbeidsledighet.

Forslag 164

Stortinget ber regjeringen snarlig etter 26. mars 2021 og i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett gi status for bruken av tilleggsbevilgningen over kap. 571 post 64 (skjønnskudd) for å fullt ut kompensere merkostnadene til kommunene som er hardest rammet av pandemien versus kommunene som er lite rammet, samt om nødvendig fremme forslag til ytterligere bevilgninger for å ivareta dette for hele 2021.

Forslag 165

Stortinget ber regjeringen øremerke en andel av tilleggsbevilgningen over kap. 571 post 64 (skjønnskudd) til kommunene som er hardest rammet av pandemien til lokale tiltak for at de mest sårbare og utsatte gruppene (som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sex-arbeidere og barn i voldelige hjem) skal få dekket vitale behov som mat, et sted å sove, helsehjelp og en trygg hverdag.

Forslag 166

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig kartlegge hardt rammede kommuners tiltaksbehov og finansieringsbehov for lokale tiltak til sårbare og utsatte grupper og komme tilbake med forslag til ytterligere tilskudd til dette.

Forslag 167

Stortinget ber regjeringen endre engangsbevilgningen til vedlikehold og rehabilitering i norske kommuner over kap. 576 post 60 slik at den også kan benyttes til prosjekter igangsatt i 2021.

Forslag 168

Stortinget ber regjeringen snarlig etter 26. mars 2021 rapportere på måloppnåelse på kap. 576 post 60 som er en engangsbevilgning på 2,5 mrd. kroner til et øremerket tilskudd til kommunene til vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av bygg og anlegg. Behovet for ytterligere bevilgninger til dette formålet i 2021 skal også vurderes.

Forslag 169

Stortinget ber regjeringen endre formålet til kap. 576 post 60 slik at vedlikehold, rehabilitering og oppgradering av bygg og anlegg skal bidra til miljøoppgradering, energieffektivisering og markedsvekst for miljøbygg og miljørehabilitering som er bedre enn de gjeldende forskriftskravene.

Forslag 170

Stortinget ber regjeringen, ved fordeling til fergefylkene gjennom kap. 572 post 60, om å sørge for å fordele den foreslåtte ekstrabevilgningen slik at en tredjedel fordeles etter fergekriteriene i kostnadsnøkkelen og to tredjedeler ut fra fergesamband som har tatt i bruk elferger per 2021.

Forslag 171

Stortinget ber regjeringen overføre ansvaret for alle enslige mindreårige asylsøkere til barnevernet.

Forslag 172

Stortinget ber regjeringen erstatte engangsstønad med foreldrepenger på 2 G for alle som i dag mottar engangsstønad og ikke er studenter.

Forslag 173

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av de økende saksbehandlingstidene i forlikrådene og forslag til å redusere disse.

Forslag 174

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av nedgangen i behandling av

straffesaker i konfliktrådene som har pågått siden 2009, og tiltak for å øke antallet behandlede straffesaker.

Forslag 175

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for klimaflyktninger til Norge etter modell av «Pacific Access Category»-ordningen i New Zealand for personer som fordrives fra sine hjemsteder pga. klimaendringer/naturkatastrofer, men faller utenfor definisjonen for å være flyktning iht. flyktningkonvensjonen fra 1951 og protokollen fra 1967.

Forslag 176

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en egen kvote for klimaflyktninger med samme mottaks- og inkluderingstilbud som kvoteflyktninger, og promotere slike ordninger internasjonalt.

Forslag 177

Stortinget ber regjeringen sørge for at prosjektet med felles kommunal journalløsning AKSON blir lagt ut til offentlig høring.

Forslag 178

Stortinget ber regjeringen legge fram en vurdering av prosjektet med felles kommunal journalløsning AKSON, slik at Stortinget kan fatte beslutninger om prosjektet, som er anslått til 22 mrd. kroner i perioden 2021–2040 i forventede investeringskostnader, endrings- og omstillingskostnader og forventede kostnader til drift, forvaltning og videreutvikling.

Forslag 179

Stortinget ber regjeringen utvikle bedre samarbeid og utrede felles elektronisk journal mellom spesialist- og primærhelsetjenesten.

Forslag 180

Stortinget ber regjeringen utrede en økning av belegget ved norske sykehus til 85 pst. i tråd med OECDs anbefalinger.

Forslag 181

Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan Norge kan øke antallet faste intensivplasser ved norske sykehus med 100 og antallet overvåkingsplasser med 300, og samtidig utdanne nok kvalifisert helsepersonell til dette.

Forslag 182

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for økt antall rehabiliteringsplasser og -aktiviteter i spesialisthelsetjenesten og i kommunene, og komme tilbake til Stortinget med et forslag om dette. Det skal også utredes

og foreslås en opprustningsplan for rehabilitering, inkludert utdanning av fagpersonell, slik at mennesker med rehabiliteringsbehov og -potensial får nødvendig hjelp i tide.

Forslag 183

Stortinget ber regjeringen sørge for at Sykehuset Namsos så raskt som mulig blir et av stedene der det gjøres tilpasninger til det nye redningshelikopteret.

Forslag 184

Stortinget ber regjeringen opprette et forsøksprosjekt der deltakerne får beholde en delvis oppfølging fra barne- og ungdomspsykiatrien samtidig som de fases over i voksenpsykiatrien. Målet med prosjektet skal være å innhente erfaringer for på sikt å innføre en permanent overgangsordning, som sikrer en smidigere overgang mellom de to systemene.

Forslag 185

Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt asma- og allergiprogram etter modell av Finland.

Forslag 186

Stortinget ber regjeringen stimulere til en raskere livsglede for eldre-sertifisering av alle kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner.

Forslag 187

Stortinget ber regjeringen stimulere til prøveprosjekter for samlokalisering av eldre og studenter i nye bolig- og omsorgsinstitusjoner, etter modell av Nederland.

Forslag 188

Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning til kommuner som sliter med høye kostnader til vikarbruk pga. stor rotasjon eller ubesatte fastlegestillinger.

Forslag 189

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med saken om gjennomføringen av rusreformen, som er planlagt i 2021, legge fram en oversikt over faktisk pengebruk i norske kommuner til rusarbeid, sammenlignet med det som er gitt i frie midler for å oppfylle opptrappingen til Stortingets mål om 2,4 mrd. kroner i økte bevilgninger til rusfeltet i perioden 2016–2020.

Forslag 190

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til en pårørenderegnskap i forbindelse med den samlede pårørendestrategien og handlingsplanen som er varslet i desember 2020. Pårørenderegnskapet skal samordnes

med arbeidet som pågår med en nasjonal pårørendeundersøkelse.

Forslag 191

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om statlig støtte til psykologtjeneste for studenter, som i dag finansieres gjennom semesteravgift.

Forslag 192

Stortinget ber regjeringen styrke sikkerhetsnettet for personer med psykiske utfordringer i krisetid og øke tilskuddene til lavterskel hjelpetelefoner og chatforum for personer med mentale helseutfordringer og psykiske lidelser i alle aldre.

Forslag 193

Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning målrettet for å hjelpe de svakeste gruppene i samfunnet når samfunnet stenges; som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sexarbeidere og barn i voldelige hjem er alle ekstremt utsatte grupper.

Forslag 194

Stortinget ber regjeringen evaluere hvordan Norge under koronakrisen har sørget for at de mest utsatte gruppene (som flyktninger, tiggere, hjemløse, migrantarbeidere, udokumenterte, sex-arbeidere og barn i voldelige hjem) har tilgang til vitale behov som mat, et sted å sove, helsehjelp og en trygg hverdag, og komme tilbake med forslag til beredskapsforbedringer i form av for eksempel økonomiske støtteordninger og nødløsninger som helsetrygge oppholdssteder og offentlig matutlevering.

Forslag 195

Stortinget ber regjeringen avvente å innføre merverdiavgift på alternativ behandling for personellgrupper som venter på å få behandlet søknad om autorisasjon etter helsepersonelloven, til eventuelt avslag er gitt.

Forslag fra Rødt:

Forslag 203

Forslag 196

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om at arbeidstagere som mister jobben, kan få beholde dagpengene under omskolering/videreutdanning. Ordningen bør innrettes slik at den treffer personer rammet av nedbemanning med behov for ny utdanning, f.eks. ved krav til fartstid i arbeidslivet eller at man har en annen utdanning fra før.

Forslag 197

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om hvordan nyutdannede kan sikres rett til dagpenger hvis de blir arbeidsledige ved endt utdanning.

Forslag 198

Stortinget ber regjeringen i lys av høstens utvikling å gjenoppta en strategi for å fremme samarbeid mellom sivilt samfunn i og Norge og i Hviterussland, på linje med satsingen som var frem til 2014.

Forslag 199

Stortinget ber regjeringen sikre kvinners deltagelse i beslutningsprosesser som en del av bistanden.

Forslag 200

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av § 5 i lov om Statens pensjonsfond for å tillate direkte overføring fra fondet til FNs grønne fond for klimatilstand i utlandet etter vedtak i Stortinget.

Forslag 201

Stortinget ber regjeringen endre trafikkavtalen med Flytoget for første halvår 2021, slik at Flytoget kun får trafikkere strekningen Oslo S–Gardermoen–Oslo S og antall avganger på strekningen halveres.

Forslag 202

Stortinget ber regjeringen gjøre dyrepolitiet til en landsdekkende enhet under Politidirektoratet, ved å utvide fra dagens situasjon med etablert dyrepolit i seks av landets tolv politidistrikter, til alle tolv.

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	7 660 160 000
2 Familie og forbruker	52 508 215 000
3 Kultur mv.	27 926 398 000
4 Utenriks	44 349 122 000
5 Justis	37 036 363 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	17 690 526 000

Nr. Betegnelse	Kroner
7 Arbeid og sosial	517 992 918 000
8 Forsvar	57 988 547 000
9 Næring	15 115 307 000
10 Fiskeri	2 181 404 000
11 Landbruk	20 772 207 000
12 Olje og energi	-69 342 956 000
13 Miljø	17 419 359 000
14 Kontroll og konstitusjon	705 202 000
15 Helse	245 161 247 000
16 Utdanning og forskning	86 669 289 000
17 Transport og kommunikasjon	79 305 467 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	212 072 246 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	4 067 427 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 060 817 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 092 023 611 000
22 Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	297 686 552 000

11. Komiteens tilråding

Komiteen viser til at det ikke er flertall for tilråding I og IV–IX. Forslagene fra komiteens største fraksjon, medlemmene fra regjeringspartiene Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti, fremmes som tilråding fra komiteen.

Tilrådingens II og III fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til Meld. St. 1 (2020–2021), Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og råror Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	8 679 800 000
2 Familie og forbruker	50 889 097 000
3 Kultur mv.	27 000 137 000
4 Utenriks	44 300 586 000
5 Justis	36 417 908 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	16 331 249 000
7 Arbeid og sosial	506 098 218 000
8 Forsvar	58 242 547 000
9 Næring	15 107 407 000
10 Fiskeri	1 839 604 000
11 Landbruk	20 253 207 000
12 Olje og energi	-69 571 456 000
13 Miljø	14 760 306 000
14 Kontroll og konstitusjon	705 202 000
15 Helse	239 625 847 000
16 Utdanning og forskning	85 321 550 000
17 Transport og kommunikasjon	78 937 967 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	197 331 646 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	3 943 232 000

Nr. Betegnelse	Kroner
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 957 117 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 059 375 411 000
22 Utbytte mv.	-26 629 102 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	289 166 658 000

II

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2021 kan:

1. ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 125 000 mill. kroner.
2. ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 100 000 mill. kroner.
3. ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten.
4. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler, samt foreta sikkerhetsplasseringer knyttet til slike avtaler.

III

Meld. St. 1 (2020–2021) – Nasjonalbudsjettet 2021 – vedlegges protokollen.

IV

Stortinget ber regjeringen innen utgangen av januar 2021 komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for luftfarten, herunder en vurdering av behovet for en kompensasjonsordning for luftfarten og rammen for rutekjøp.

V

Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen utgangen av januar 2021 komme tilbake

med et forslag til hvordan ikke-statlige lufthavner, blant annet Torp og Haugesund, kan sikres videre drift i 2021.

VI

Stortinget ber regjeringen innen utgangen av februar 2021 vurdere behovet for en ytterligere forlengning av ordningen med utsettelse av skatteinnbetalinger.

VII

Stortinget ber regjeringen så snart som mulig komme tilbake med forslag til tiltak, for eksempel gjennom en ordning i regi av GIEK, for å bidra til at garantimarkedet for pakkereisearrangørene fungerer i 2021.

VIII

Stortinget ber regjeringen inntil videre videreføre veilederen om avhending av bolig eller andre eiendeler for å få innvilget sosialhjelp.

IX

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en ny modell for kompensasjon for næringslivet for perioden etter februar 2021 og, dersom smittesituasjonen tilsier det, fremme forslag innen utgangen av januar 2021.

Oslo, i finanskomiteen, den 27. november 2020

Mudassar Kapur

leder og ordfører

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

// .11.2020

Meld. St. 1 (2020–2021) Nasjonalbudsjettet 2021 – Rettebrev

Det vises til Meld. St. 1 (2020–2021) *Nasjonalbudsjettet 2021*

Feil i Meld. St. 1 (2020–2021) *Nasjonalbudsjettet 2021*:

Kapittel 3.7, side 110-111

I tabell 3.13 er det oppgitt feil tall i kolonnen for utslipp i 2025. Feilen innebar at de fleste tallene for 2025 var for høye. Nedenfor følger en korrigert tabell der dette er rettet, og der justerte tall står med uthevet skrift.

Korrigert tabell 3.13. Utslipp og opptak av klimagasser i Norge etter sektor. Mill. tonn CO₂-ekvivalenter.

	1990	2005	2018	2019 ²	2020	2025	2030
Utslipp av klimagassar	51,5	55,4	52,0	50,3	49,4	46,7	40,8
Kvotepiktige utslipp	23,2	27,7	26,3	25,6	25,5	24,5	21,3
– Olje- og gassproduksjon	7,2	12,9	13,4	13,2	13,4	12,1	9,7
– Industri og bergverk	15,2	13,7	11,0	10,7	10,4	11,1	10,3
– Andre kilder ³	0,7	1,1	1,9	1,7	1,7	1,3	1,3
Ikke-kvotepiktige utslipp	28,3	27,7 ¹	25,7	24,7	23,9	22,2	19,4
– Transport	12,3	15,5	15,3	14,3	13,7	12,7	10,4

	1990	2005	2018	2019 ²	2020	2025	2030
- Herunder: Veitrafikk	7,2	9,3	9,1	8,4	8,0	7,0	5,3
- Jordbruk	4,7	4,5	4,5	4,4	4,5	4,4	4,5
- Andre kilder ⁴	11,3	7,7	5,9	5,9	5,7	5,1	4,5
Netto opptak i skog og andre landarealer	-10,1	-25,3	-23,7	-23,7	-21,7	-20,8	-20,3
Utslipp av klimagasser medregnet netto opptak i skog	41,4	30,1	28,4	26,6	27,7	25,9	20,5
<i>Memo:</i>							
Fastlands-Norge	43,3	41,3	37,9	36,4	35,1	33,8	30,3

¹ Utgangspunktet for det norske utslippsbudsjettet under innsatsfordelingsforordningen er foreløpig anslått til 28,5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter.

² Foreløpig utslippsregnskap for 2019. For opptak i skog og andre landarealer er det brukt 2018-tall.

³ Inkluderer kvotepliktig energiforsyning og luftfart

⁴ Inkluderer ikke-kvotepliktige utslipp fra industri, petroleumsvirksomhet og energiforsyning i tillegg til oppvarming og andre kilder.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Miljødirektoratet, Norsk institutt for bioøkonomi og Finansdepartementet.

Ovennevnte innebærer videre at en setning som omtaler utslippsutvikling til 2025 i kapittel 3.7.4 Norske utslipp og utslippsfremskrivninger er feil og må korrigeres.

På side 110 i 3. avsnitt i høyre spalte, står det:

"De samlede utslippene er likevel anslått å avta noe mot 2025, selv om utslippene fra ikke-kvotepliktig transport er ventet å være litt høyere i 2025 enn 2020."

Det skal stå:

"De samlede utslippene er likevel anslått å avta noe mot 2025.»

Vedlegg 3, side 205

Tabell 3.3 inneholder følgende feil:

- Det står at anslaget til Finansdepartementet på vekst i BNP Fastlands-Norge i 2021 er 4,5 pst. Det skal være **4,4 pst.**
- Anslagene til OECD skal ikke være med i tabellen
- Det står at gjennomsnittet av institusjonenes anslag på BNP Fastlands-Norge er 5,6 pst. Det skal være **3,4 pst.**
- Det står at gjennomsnittet av institusjonenes anslag på KPI er 2,5 pst. Det skal være **2,8 pst.**
- Det står at gjennomsnittet av institusjonenes anslag på arbeidsledighet målt ved AKU er 4,5 pst. Det skal være **4,3 pst.**
- I tabellen står det at Finansdepartementets anslag er fra september 2020. Det riktige er **oktober 2020.**

Vedlegg 3, side 212

I tabell 3.13 står det at netto finansinvesteringer i prosent av inntekter er anslått til -4,2 pst. i 2020. Det skal være **-3,8 pst.**

I tabell 3.13 står det også at «Utførte timeverk i kommunesektoren. Prosent av landet» er anslått til 18,0 pst. i 2020 og 17,9 pst. i 2021. Det skal være henholdsvis **18,4 pst.** i 2020 og **17,8 pst.** i 2021.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

VEDLEGG 2**Oversikt over rammeområder, innstillingsnummer og behandlende komité**

Ramme-område	Innst.nr.	Komité	Betegnelse
0	5	Finanskomiteen	Lånetransaksjoner mv.
1	16	Kommunal- og forvaltningskomiteen	Statsforvaltning mv.
2	14	Familie- og kulturkomiteen	Familie og forbruker
3	14	Familie- og kulturkomiteen	Kultur mv.
4	7	Utenriks- og forsvarskomiteen	Utenriks
5	6	Justiskomiteen	Justis
6	16	Kommunal- og forvaltningskomiteen	Innvandring, regional utvikling og bolig
7	15	Arbeids- og sosialkomiteen	Arbeid og sosial
8	7	Utenriks- og forsvarskomiteen	Forsvar
9	8	Næringskomiteen	Næring
10	8	Næringskomiteen	Fiskeri
11	8	Næringskomiteen	Landbruk
12	9	Energi- og miljøkomiteen	Olje og energi
13	9	Energi- og miljøkomiteen	Miljø
14	10	Kontroll- og konstitusjonskomiteen	Kontroll og konstitusjon
15	11	Helse- og omsorgskomiteen	Helse
16	12	Utdannings- og forskningskomiteen	Utdanning og forskning
17	13	Transport- og kommunikasjonskomiteen	Transport og kommunikasjon
18	16	Kommunal- og forvaltningskomiteen	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.
19	5	Finanskomiteen	Tilfeldige utgifter og inntekter
20	5	Finanskomiteen	Stortinget, finansadministrasjon mv.
21	3	Finanskomiteen	Skatter, avgifter og toll
22	5	Finanskomiteen	Utbytte mv.
23	5	Finanskomiteen	Statens pensjonsfond utland

VEDLEGG 3**Oversikt over Sosialistisk Venstrepartis budsjettforslag***Sammenlignet med Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)*

Rammeområde 1: Statsforvaltning			
Sak	Beløp	Kapittel	Post
Redusere apanasjen for å ta ut utgifter til drift og utvikling av de private eiendommene	-5	1	1
Kutt i det kongelige hoff	-17	1	50
Redusere apanasjen for å ta ut utgifter til drift og utvikling av de private eiendommene	-5	2	1
Kutt i statsministerens kontor	-5	20	1
Kutt i statsrådet	-11	21	1
Kutte oppstart av bygging av nytt regjeringskvartal	-958	2 445	31
Sum rammeområde 1	-1001		

Rammeområde 2: Familie og forbruker			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Styrke bemanningen i Diskrimineringsnemnda	5	350	1
Diskrimineringshjelpen og Meglingsbenken DiMe	3	350	1
Tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer	12	351	21
Støtte til gjennomføring av Barnas Valg	5	351	21
Trepartsarbeid for likestilling i arbeidslivet	10	351	70
Økt støtte til kvinneorganisasjonene	5	351	70
Økt støtte til LHBTI-tiltak og -organisasjoner	5	351	72
Tilskuddsordning mot homofobi i tros- og livssynssamfunn	3	351	72
Styrke likestillingssentrene	10	351	73
Styrke bemanningen i Likestillings- og diskrimineringsombudet	10	353	50
Tiltak mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold	15	840	21
Nytt program mot overgrep og seksualisert vold	15	840	21
Informasjonskampanje om krisesenter og andre hjelpetilbud for voldsutsatte	5	840	21
Støtte til incest- og voldtektssentrene	10	840	61
Voldsforebygging	3,2	840	70
Utvikling av chattetjeneste tilknyttet Vold- og overgrepslinjen	4,8	840	70
Mentorordning for voldsutsatte i regi av sanitetsforeninga	1	841	21
Kutt i nytt samlivskurs	-15	841	70
Avvikle kontantstøtten fra 1. juli	-745	844	70
Innføre søskentillegg i barnetrygden: 25 pst. av ordinær sats i tillegg per barn fra og med barn nummer tre. Maksimalt tak på tre søskentillegg per familie. Innføring 1. mai	236	845	70
Øke barnetrygden. Innføring 1. mai	999,3	845	70
Gå mot regjeringens forslag til endring i barnetrygd	-413	845	70
Nytt program mot seksuell trakassering	10	846	21

Foreldrestøttende tiltak i kommunene	15	846	21
Utvide ordningen med barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn til å gjelde langsiktig støtte	10	846	60
Øke grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene	10	846	70
Økt bemanning i det kommunale barnevernet	253,3	854	60
Flere mangfoldskontakter i barnevernstjenesten	10	854	61
Tilskudd til etablering av kommunale brukerråd for barneverntjenesten der barna er representert	10	854	61
Nytt program for barns medvirkning og kunnskap i barnevernet	5	854	71
Øke kapasiteten med flere plasser i offentlige barnevernstiltak	150	855	1
Styrking av det statlige barnevernets fosterhjemsarbeid	10	855	1
Kutt i kjøp av private barneverntjenester, ideelle aktører skjermes	-100	855	22
Gi barnevernet omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere 15–18 år	142	856	1
Minsteytelse foreldrepenger til alle på 2 G fra 1. juli	315	2530	70
Selvstendig uttaksrett (fedrekvote) fra 1. juli	63	2530	70
Forsøksordning med tidsklemmekonto for småbarnsfamilier	30	2530	70
Avvikle engangsstønad fra 1. juli	-429	2530	71
Sum rammeområde 2	688,6		

Rammeområde 3: Kultur

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
10 nye frivillighetssentraler	5	315	60
Momskompensasjon	390	315	70
Studieforbundene	196	315	73
Tilskudd til Frivillighetens år	2	315	78
Tilskudd til Norges Frivilligsentraler	4	315	78
Driftstilskudd Norsk musikkråd	3	315	78
Frifond-ordningen for organisasjoner	196	315	78
Prosjekt- og utviklingsmidler ABM-feltet	88	315	78
Krafttak for sang	5	315	78
Historiske Spel	4,5	315	78
Norske Kirkeakademier	2,5	315	78
Aktivitetsmidler for kor	11	315	78
Fond for lyd og bilde	10	320	51
Krisebevilgning til Fond for utøvende kunstnere	20	320	51
Økning norsk kulturfond	100	320	55
Styrking av norskandelen, tilleggssatsing til Music Norway	10	320	74
NOKU	1,2	320	74
Kulturarvskolene	7,3	320	74
Norske grafikere	0,7	320	74
Landsforeningen Norsk Malere	0,5	320	74
Likestillings- og mangfoldspott for hele kulturlivet, administrert av Balansekunst	5	320	74
Norwegian Crafts	2,5	320	74
Norsk skuespiller- og danseallianse (SKUDA)	2	320	74
Opprettelse av Musikkallianse	0,5	320	74
Norske Festivaler	1,3	320	74
ROM for kunst og arkitektur	0,6	320	74
Kunsthallene i Norge	10	320	75

Norsk forfattersentrum	5	320	75
Etablere ny søkbar ordning for langsiktig og forutsigbar drift av etablerte scenekunstkompanier	15	320	75
Bryggens Museum	7	322	70
Bergverksmuseet	2	322	70
MiST, Rørosmuseet avd. Dokortjønna	2,8	322	70
Norsk industriarbeidermuseum	3	322	70
Norsk Skogfinsk museum	1	322	70
Det Vestnorske Teateret	2	323	70
Utrede Akropolisvisjonen	1	323	70
Redusert tilskudd Kulturtanken	-15	325	1
Kultur som næring, overføres til Norsk kulturfond	-45	325	71
Regionale kulturfond, statlig bidrag til opptrapping	10	325	73 (ny)
Videreføre kompensasjonsordningen for kulturlivet	100	325	77
Ekstraordinær bevilgning til TONO	50	325	77
Omprioritering av stimuleringsmidler idrett og frivillighet	-782,1	325	77
Omprioritering av stimuleringsmidler kultur til kompensasjonsmidler	-100	325	77
Styrke scenekunstbruket og opprettelse av musikkbruket	18	325	78
Nobels Fredssenter	5	325	82
Norges Døveforbund	1,7	326	73
Nasjonal lesestrategi	20	326	76 (ny)
Felles digitalt innkjøpsbudsjett og utvikling for bibliotekene	45	326	77 (ny)
Tale-til-tekst	10	326	80
Langtidsplan for pilegrimssatsing	5	327	71
KODE	30	328	70
Rehabilitering Olavshallen	15	328	70
SKREI – Lofotfisket temapark	4	328	70
Oppgradering av Hardanger Fartøyvernssenter	15	328	70
Regionale prosjektmidler for visuell kunst	10	328	78
Koronakompensasjon til samiske museer	10	328	78
Scenewebarkivet	1	329	78
Teksting av dubbet film	0,25	334	21
Filmfondet	20	334	50
Regionale filmsentre og filmfond	15	334	73
Økt støtte til filmformidling, inkludert klubber, regionale cinemateker og festivaler	10	334	73
Opprettelse av dataspillsenter og opptrapping fondsmidler	20	334	76 (ny)
Øke mediestøtten	45	335	71
Tilskudd lokalradioene	7	335	74
Kompensasjons- og vederlagsordninger	10	337	70
Utstillingshonorar som permanent ordning	50	337	71
Fartøyvern	10	1429	74
Norsk kompetansesenter for Verdensarv	4	1431	21
Norsk kulturminnefond	15	1432	50
Sum rammeområde 3		731,25	

Rammeområde 4: Utenriks

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Styrke Barentssekretariatet, nordområdetiltak og dialog med Russland	30	118	70

Styrke norsk og internasjonalt sivilsamfunnsarbeid for fred og nedrustning	10	151	71
Beskyttelse av menneskerettighetsforkjempere	40	152	70
Regionbevilgning for Europa og Sentral-Asia	-72	159	71
Omdisponering fra samleposten Helse til UNAIDS	-30	160	70
Øke støtten til UNAIDS	30	160	72
Økning av utdanningsbistand til jenters utdanning	60	161	70
Styrke Skatt for utvikling	75	161	72
Øke støtten til FNs skattekomité	15	161	72
Næringsutvikling og handel	-60	162	70
Styrking av fornybar energibistand	134	162	72
Redusere støtten til Norfund	-100	162	75
Et krafttak for klimatilpasning og miljøvern	130	163	70
Reduksjon av regjeringens kutt på hav og marin forsøpling	75	163	71
Reversere regjeringas «omdisponering» fra likestilling til sårbare grupper	58	164	70
Satsing på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter	25	164	70
Reversere omdisponering fra «sårbare grupper» til «likestilling»	-58	164	73
Styrking av sivilsamfunn under autoritære regimer	40	170	70
Sivilsamfunnsløft for kvinners rettigheter	50	170	70
Verdensbanken	-200	172	70
Regionale banker og fond	-75	172	71
Strategisk samarbeid	-20	172	72
Styrking av multilaterale gjeldsslettemekanismer	50	172	73
Økte utgifter i forbindelse med å øke antall kvoteflyktninger til 5 000	39,8	179	21
Grønn omstilling Svalbard	20	480	50
Sum rammeområde 4	266,8		

Rammeområde 5: Justis

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Kutte støtten til Human Rights Service	-1,8	400	71
Flere ressurser til dømmende årsverk, teknisk utstyr og andre investeringer i domstolene	10	410	1
Øke antall soningsplasser med fotlenke	10	430	1
Bedre helsetilbud til psykisk syke i fengsel	3	430	1
Styrking av soningsplasser for kvinner ved Bredtvet fengsel	10	430	1
Opprustning og vedlikehold Oslo fengsel	25	430	1
Kutt i innkjøp av spyttmasker	-1	430	1
Øke tilskudd til organisasjoner innenfor ettervern, til blant annet Røde Kors Nettverk etter soning, RøverRadion, Way back, Aurora og Røverhuset	7	430	70
Ikke gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner	-10	430	70
Styrke tilskuddsordning til kommuner for forebygging av radikaliserings	5	433	60
Styrket innsats i politiet for å etterforske internasjonale krigsforbrytelser	10	440	1
Øremerke midler til etterforskningsløft på voldtekt og vold i nære relasjoner, inkludert Barnehus	15	440	1
Styrke Økokrim for å bekjempe økonomisk- og miljøkriminalitet gjennom øremerkede midler	5	440	1
Styrke politiets arbeid med ungdomskriminalitet	10	440	1

Gjenåpne Holmlia politipost	10	440	1
Gjenåpne publikumsvakt ved Manglerud og Stovner politistasjon	10	440	1
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	10,7	440	1
Ta imot 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	16,5	440	1
Styrke ROSA-prosjektet	5	440	1
Terrorsikring av religiøse bygg	10	440	1
Øremerkede midler til nasjonal koordinering mot dyrevelferds kriminalitet	2,6	440	1
Redusere innkjøp av våpen	-20	440	1
Kutt i kostnad til innkjøp av bil	-40	440	1
Kutt i prosjekteringsmidler i forbindelse med sammenslåing av Enhet-øst	-20	440	1
Tilleggsbevilgning dekket på kap. 840 post 70	-5	440	1
Kutt i måltall for tvangsretur til 3 000	-12,6	440	25
PHS, økte midler til opptak og forskning	10	442	1
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	2,3	444	1
Helikopterplattform Namsos	25	454	45
Styrke vergemålsordningen	5	469	1
Øke salærsatsene til advokatene med 40 kr/t til 1 100 kr/t	20	470	1
Øke reisegodtgjørelse til advokater og sakkyndige	10	470	1
Oppjustere inntektsgrensen for fri rettshjelp, til dekningsgrad 15 pst.	120	470	1
Øke tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak som finansierer Juss-buss, Gatejuristen, JURK og inkludere FFOs rettighetssenter i ordningen	10	470	72
Styrke voldsoffererstatning i voldtektssaker	25	473	70
Øke driften til kontoret for voldsoffererstatning slik at de får behandlet flere søknader	3	473	70
<i>Sum utgifter</i>	<i>294,7</i>		
Fjerne gebyret for familiegjenforening for flyktninger, senke gebyret for andre familiegjenforeningssaker	-37	3440	6
<i>Sum inntekter</i>	<i>-37</i>		
Sum rammeområde 5	331,7		

Rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig

Sak	Beløp	Kapittel	Post
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	16,9	290	1
Satsing på minoritetsrådgivere i ungdomsskolen	10	290	1
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	326,5	291	60
Inkludere kvinner på sosialhjelp i Jobbsjansen, del A	20	291	62
Styrke områdesatsinger i Oslo, Drammen, Trondheim og Bergen	10	291	62
Øke kommunale integreringstiltak for å styrke introduksjonsprogrammet	25	291	62
Øke tilskuddet til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner	5	291	71

Øke støtten til nasjonale ressursmiljø på integreringsfeltet, herunder 1 mill. kroner til Mirasenteret, 1 mill. kroner til Caritas, 2 mill. kroner til NOAS, 1 mill. kroner til Antirasistisk senter, 2 mill. kroner til Dråpen i havet, 2 mill. kroner til Menneskerettighetsakademiet, 1 mill. kroner til Norsk Folkehjelp (ny)	10	291	71
Støtte til Peace Painting (1 mill. kroner), Søster til søster (1 mill. kroner), Stoppested Verden – flerkulturell festival (1 mill. kroner)	3	291	73
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	18,4	292	60
Øke antall norsktimer til beboere i asylmottak fra 175 til 250 timer	6,5	292	60
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	29,4	490	1
Ta imot 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	18,7	490	1
Kutt i UDI for mindre satsing på nye saker med opphør av statsborgerskap på grunn av endrede forhold i hjemlandet	-5	490	1
Ta imot 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	75,9	490	21
Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet	-37	490	21
Ta imot 10 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	6	490	22
Ta imot 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	5,2	490	60
Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet	1	490	60
Ta imot 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	16,5	490	70
Øke stønadene til beboere i mottak	27,5	490	70
Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet	-2	490	70
Au pair-senteret	1,5	490	71
Aktivitetstilbud for barn på mottak	5	490	71
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	6,8	490	73
Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger	20	490	75
Ta imot 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia	10	490	75
Kutt i UNEs satsing på tilbakekall av flyktningsstatus	-5	491	1
Øke tilskudd til regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, Grønn ny deal Kommunale næringsfond	200	553	60
Øke tilskuddene til mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling, Grønn ny deal	200	553	61
Styrking av Sametinget	10,5	560	50
Samisk kulturminneforvaltning	10	560	50
Det mosaiske trossamfunn	0,5	567	72
Øke bostøtten	250	581	70
Øke tilskuddet til flere utleieboliger, leie til eie	100	581	76
Øke tilskuddet til boligsosiale tiltak gjennom Husbanken	10	581	78
Øke tilskudd til heis	50	581	79
Tilskudd universell utforming av skoler, oppfølging av Veikart universelt utformet nærscole 2030	200	581	80
<i>Sum utgifter</i>	<i>1756,7</i>		
ODA-godkjente utgifter, økning antall kvoteflyktninger	33	3490	3
ODA-godkjente utgifter, økning antall kvoteflyktninger	6,8	3490	6
Økte renteinntekter til Husbanken som følge av økt låneramme	1	5615	80
<i>Sum inntekter</i>	<i>40,8</i>		
Sum rammeområde 6	1715,9		
<i>90-poster</i>			
Utvide lånerammen til husbanken med 5 mrd. kroner	350	2412	90

Avdrag på lån til Husbanken	3	5312	90
-----------------------------	---	------	----

Rammeområde 7: Arbeid og sosial

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
TV BRA	1,5	352	70
Universell utforming – søkbar pott	7	352	71
Helt med: Arbeidsinkludering for personer med utviklingshemming	4,6	352	72
Innsparing i administrasjon fordi vi går imot regelverksendringer om å avvikle særregler for flyktninger	-33	605	1
Kutt i ROL (rådgivende overlege Nav)	-40	605	1
Innsparing i Statens Pensjonskasse som følge av økt minstepensjon	-43	612	1
Humanitære tiltak rettet mot fattige EØS-borgere i Norge	10	621	70
1 500 flere tiltaksplasser til unge	190,5	634	76
500 flere VTA-plasser som første ledd i en flerårig opptrappingsplan.	65	634	77
Opptrappingsplan for styrking av arbeidstilsynets arbeid mot kriminalitet og sosial dumping. Flere inspektørstillinger og økt tilsyn	35	640	1
Supplerende stønad til personer over 67 år	-4	667	70
Supplerende stønad til uføre flyktninger	-16	667	70
Gjeninnføre ferietillegg for dagpengemottakere fra 1. januar 2020	3400	2541	70
Videreføre midlertidige koronatiltak på dagpenger frem til 30. juni 2021 (lavere inngangskriterier, kutt i ventedager, redusert krav til tapt arbeidstid og økt dagpengesats)	1200	2541	70
Forlenge maksimalperioden på dagpenger til 31. mars 2021	350	2541	70
Reversere krav om å bruke opp dagpenger før man får tiltakspenger	-0,9	2541	70
Redusere arbeidsgiverperiode I til to dager frem til 30. juni 2021	110	2541	70
Utsatt innføring av arbeidsgiverperiode II til 1. mars	1	2541	70
Videreføre kompensasjonsordning for selvstendige og frilansere, med høy sats, til 30. juni 2021	665	2543	70
Særordning for permitterte lærlinger	4	2543	71
Stønad til enslig mor og far, overgangsstønad, flyktninger	38	2 620	70
Stønad til enslig mor og far, barnetilsyn, flyktninger	3	2 620	72
Stønad til enslig mor og far, tilleggsstønader, flyktninger	1	2 620	73
Forlenge AAP i ett år for de som ikke er ferdig avklart	290	2651	70
Reversere AAP-kutt til ungdom under 25 år	370	2651	70
Arbeidsavklaringspenger, flyktninger	29	2 651	70
Reverser kutt i skjermingstillegg for uføre	54	2655	70
Gjenopprette barnetillegget for uføre	137	2655	70
Uføretrygd, flyktninger	24	2655	70
Sikre hjelpestønad for barn som er innlagt på sykehus	13,5	2661	71
Reversere kutt i støtte til barnebriller	260	2661	75
Alderspensjon, flyktninger	3	2670	70
Alderspensjon, flyktninger	2	2670	73
Øke minstepensjonen med 4 000 kroner fra 1. mai	339	2670	73
Sum rammeområde 7	7470,2		

Rammeområde 8: Forsvar			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Forskningsplan for veteraner	15	1700	73
Minst 200 flere ansatte i Forsvaret	270	1720	1
Bedre beredskap i Hæren, inkl. helikopterstøtte	150	1720	1
Styrking av Sjøforsvaret	150	1720	1
Trekke ut norske styrker fra Irak, eFP, Afghanistan og Jordan	-524	1720	1
Trekke Norge ut fra Cooperative Deployment	-31	1720	1
Utsette E-tjenestens tiltak for tilrettelagt innhenting til 2022	-30	1735	21
Sum rammeområde 8	0		
Rammeområde 9: Næring			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Kompensasjonsordning bedrifter	960	900	85
Reversere regjeringens kutt i nettolønnsordningen	193	909	73
Legge ned Regelrådet	-8	915	1
Styrke satsingen på eksportfremme	50	940	70
Låneprogram for innkjøp av elsjark	100	2421	50
Kutt i petroleumsrelaterte prosjekter i Innovasjon Norge	-181,9	2421	50
Omstillingsordning reiselivet	100	2421	50
Kutt i petroleumsrelaterte prosjekter i Innovasjon Norge	-6,9	2421	71
Kutt i petroleumsrelaterte prosjekter i Innovasjon Norge	-31,6	2421	72
Nasjonalt senter for resirkulering av avfallstrevirke i Våler	80	2421	75
Etablere et nasjonalt ressurscenter for grønn bioøkonomi	10	2421	75
Miljøteknologiordningen	200	2421	76
Kondemneringsordning for offshore-fartøy	65	2421	79 (ny)
Kondemneringsordning for nærskipfarten	65	2421	79 (ny)
Utvikling av laboratorier for testing og oppskalering av bioprosessteknologi	100	2426	71
Siva – tilskudd til testfasiliteter	60	2426	71
Sum rammeområde 9	1 754,6		
<i>90-poster</i>			
Grønn investeringsbank	10 000	2 417 (ny)	90 (ny)
Statlig grønt investeringselskap	20 000	967 (ny)	90 (ny)
Rammeområde 10: Fiskeri			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Pilotprosjekt for grønn teknologi i oppdrett, Hardangerfjorden	5	917	1
Kutt i nytt felles digitalt søknadssystem for akvakultursøknader	-8,8	917	1
Støtte trygghetsopplæring for fiskere	2,1	919	72
Forsert utfasing av CO ₂ -kompensasjon for fiskeflåten til 2023	-85	919	73
Styrke føringstilskuddet	30	919	75
Støtteordning til selvforsyning på for	25	919	75
Sum rammeområde 10	-31,7		

Rammeområde 11: Landbruk			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Norecopa	1	1112	50
Styrke Mattilsynets arbeid med dyrevelferd, herunder bedring av systemet MATS.	20	1115	1
NIBIO	2,5	1136	50
Biologisk-dynamisk forening	0,2	1138	70
Styrke norsk senter for økologisk landbruk	2	1138	72
Etablere ny offentlig dyrevernerking av mat	3	1138	73
Utviklingsfondet for skogbruket	4	1149	51
Avvikle miljøskadelige subsidier i skogbruket	-15	1149	71
Avvikle miljøskadelige subsidier i skogbruket	-44,69	1149	73
Sum rammeområde 11	-26,99		
Rammeområde 12: Olje og energi			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Redusere Olje- og energidepartementets petroleumsrelaterte aktivitet	-35	1800	1
Kutte støtten til internasjonale organisasjoners arbeid med olje og gass	-3,1	1800	70
Kutte tilskudd til olje- og energiformål	-4,5	1800	72
Redusere støtten til Oljedirektoratet, som følge av lavere petroleumsaktivitet	-40	1810	1
Kutte utgifter til kartlegging av petroleum og mineraler på havbunnen	-65	1810	21
Kutte nordområdeletingen	-80	1815	70
Kutte i petroleumsforskningen	-273,2	1830	50
Redusere støtten til internasjonalt arbeid for å fremme norsk petroleum	-20	1830	72
Doble karbonfangsten ved å også bygge karbonfangstanlegg i Oslo	1000	1840	72
Utrede karbonfangst på avfallsanleggene i Trondheim, Stavanger, Bergen, Kristiansand og Fredrikstad, i tillegg til raffineriet på Mongstad og Yaras anlegg i Porsgrunn	250	1840	73 (ny)
Økt støtten for å klare klimatilpasning gjennom flom og skredsikring	100	1820	22
<i>Sum utgifter</i>	829,2		
Lavere gebyrinntekter som følge av at det ikke gis nye tildelinger til å utvinne olje	-20	4810	1
<i>Sum inntekter</i>	-20		
Sum rammeområde 12	849,2		
Rammeområde 13: Miljø			
Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Øke driften i Klima- og miljødepartementet	35	1400	1
Øke tilskuddene til miljøorganisasjonene	5	1400	70
Miljøovervåkning	25	1410	21
Miljøkartlegging og økologisk grunnkart	25	1410	22
Miljøkartlegging i havet	20	1410	23
Øke driften i Miljødirektoratet	35	1420	1
Øke støtten til insektovervåkning	10	1420	21

Stanse nedbyggingen i strandsona ved å kjøpe opp viktige friluftsområder	20	1420	30
Ta vare på verneområder	5	1420	31
Verne verdifull natur og opprette flere nasjonalparker	20	1420	33
Skogvern for å trappe opp mot en skogmilliard	200	1420	35
Øke tilskuddene til marint vern	5	1420	36
Restaurering av myr og våtmark	20	1420	38
Kraftig økning i klimasats	300	1420	61
Opprette natursats: en tilskuddsordning der kommuner kan søke om penger til naturtiltak	90	1420	61
Restaurering av vannområder	10	1420	70
Plastrydding	20	1420	71
Forebyggende tiltak rovdyr	25	1420	73
Friluftslivaktivitet	10	1420	78
Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv	10	1420	78
Advokatbistand til kommunene om bygging i strandsona	5	1420	78
Øke tilskuddene til naturarv og kulturlandskap	10	1420	81
Øke tilskuddene til trua arter og naturtyper	40	1420	82
Fossesenter i Gaular	1,5	1420	85
Runde miljøsenters	1,5	1420	85
Trillemarka natursenter	2	1420	85
Forskningsprosjekt på villrein og skrantesjuka	5	1420	86 (ny)
Enova – flytende havvind	500	1428	50
Enova – tilskudd til solceller og andre energitiltak i norske hjem	200	1428	50
Enova – klimakutt i industrien	550	1428	50
Enova – støtteordning for ladeinfrastruktur i borettslag og sameier	250	1428	50
Enova – grønn ombygging av skip	200	1428	50
Sum rammeområde 13	2655,0		

Rammeområde 15: Helse

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Felles journalløsning, pasientens legemiddelliste og andre nødvendige e-helsetiltak	93	701	21
Tilskudd til Akson	-93	701	21
Utrede vaksinasjonsprogram for voksne	3	710	21
Styrke forebyggende tiltak	4	714	21
Studentenes psykiske helse og rusmiddelbruk	3,1	714	70
Gratis skolemat ungdomsskolen – Innfasing	140	714	71 (ny)
Fysisk aktivitet i barneskolen – Innfasing	43	714	72 (ny)
Psykisk helse i skolen	5	714	79
Tiltak mot ensomhet	1	714	79
Starte utviklingen av statlig produksjon av vaksiner og legemidler, StatMed	40	717	30
Kunnskapsbaserte oppdateringsvisitter (KUPP)	1	717	70
Økt rammetilskudd til helseforetakene	407,8	732	21
Føde og barsel	200	732	21
Barnepalliasjonsteam for døende barn	30	732	21
IKT-oppgradering	38	732	21
Ettervern	20	732	21
Tiltak mot antibiotikaresistente bakterier	25	732	21
Brukerstyrte senger i psykisk helsevern	39,2	732	21
Plan for nullutslipp-ambulanser	20	732	21
Flere, hele og faste stillinger	100	732	21
Utdanningsstillinger for jordmødre	10	732	21

Utdanningsstillinger for sykepleiere	100	732	21
Flerkulturell Doula – Fødetilbud for innvandrerkvinner	10	732	21
Krisepakke psykisk helse	312	732	21
Habilitering og rehabilitering etter covid-19	5	733	21
Sunnaasstiftelsen	1	733	79
Videreføre symptomkampanje for hjerneslag	1	740	21
Bedre pakkeforløp hjernesykdommer	1	740	21
Flytt ressurser fra barnehospice i Kristisand til hele landet	-30	761	21
Avslutt forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenester	-2623	761	65
Stimuleringsordning for fritt brukervalg	-4	761	68
Demenslinjen	1,5	761	71
Camphillstiftelsen	0,5	761	72
Øke tilskuddsposten til lindrende omsorg	2	761	73
Seksuell helse	0,75	762	73
Rusorganisasjoner	5	765	62
Rådet for psykisk helse	1	765	71
Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruens (PKI)	2	765	71
ROS – Rådgivning om spiseforstyrrelser	5	765	71
Ungdomstelefonen – Skeiv Ungdom	1,5	765	73
Ungdomstelefonen – Skeiv Ungdom (ikke øremerkede)	-0,75	765	73
Kors på halsen	1	765	75
Gjeninnføre gratis tannhelsesjekk for de over 75 år	200	770	70
Økt tilskudd til barn med klart behov for tannregulering, og øke behandling i offentlig regi	53	770	70
Opptrappingsplan for gratis tannbehandling. Gratis til 22 år	180	770	70
Forskning mot antibiotikaresistens	5	780	50
Forskning på kvinnesykdommer	5	780	50
Omprioritere til forskning mot antibiotikaresistens	-3	780	50
Blå Kors Norge	3	781	79
Psykologhjelp, fjerne egenandel rusavhengige	0,1	2711	71
Tannbehandling, fjerne egenandel rusavhengige	0,5	2711	72
Legemidler i blåreseptordningen	-1	2751	70
Legemidler, fjerne egenandel rusavhengige	2,7	2751	70
Makstak på egenandel på 2 900 kroner	375	2752	72
Fastlønnstilskudd til fastleger, jordmødre, logopeder og ortopeder for å sikre flere faste ansettelse i kommunene	154	2755	63 (ny)
Reduksjon i Helfo-refusjoner som resultat av helsetjenester utført i offentlig regi	-130	2755	70
Allmennlegehjelp, fjerne egenandel rusavhengige	10,5	2755	70
Fysioterapi, fjerne egenandel rusavhengige	0,6	2755	71
Reduksjon i Helfo-refusjoner som resultat av helsetjenester utført i offentlig regi	-7	2755	72
Reduksjon i Helfo-refusjoner som resultat av helsetjenester utført i offentlig regi	-13	2755	75
Helsetjenester i utlandet mv.	-2	2756	71
Sum rammeområde 15	-244,0		

Rammeområde 16: Kirke, utdanning og forskning

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Opptrapping læremidler fagfornyelsen	100	220	70
Narvik-senteret	2	224	70
Rafto-senteret	5	224	70
Rosa kompetanse i barnehage og skole	2	225	74

Restart (Skeiv Ungdom)	1	225	74
Elevorganisasjonen	2	225	75
Styrket seksualundervisning. Seksuell helse, grenser og overgrep	20	226	21
Skolebibliotek og lesestimulering	3,5	226	21
Rekrutteringspakke for flere lærere	80	226	21
Flere lærere med spesialpedagogisk kompetanse	30	226	21
Kutte satsningen på lærerspesialister	-229	226	21
Kutt i Pisa- og TIMSS-tester i skolen	-50	226	21
Statped	25	230	21
200 grønne fagskoleplasser	7,6	240	60
Nasjonalt studentombud for fagskolestudenter	1,5	241	21
Røros folkehøgskole	3	253	70
Økt basisfinansiering	200	260	50
Kristne private høyskoler	-300	260	70
Totalt 4 000 nye studentboliger i 2021	160	270	75
Forskningsrådet – grønn forskning	100	285	52
Ikke øke satsingen på kunnskap og teknologioppbygging for å øke konkurransekraften i havbruksnæringen	-15	920	51
Øke studiestøtten (1,3 G)	258,3	2410	50
Økt studiestipend til fagskoleelever	2,4	2410	50
Økt utstyrsstipend	50	2410	70
Reversere kutt i stipend for privatister	13,6	2410	70
Økt borteboerstipend	120	2410	70
Reversere kutt i reisestipend for studenter i utlandet	16,6	2410	70
Foreldrepenger til studenter	-67	2410	70
Øke studiestøtten (1,3 G)	2	2410	72
Sum rammeområde 16	544,5		
<i>90-poster</i>			
Økt studielån 1,3 G	740,9	2410	90
Grønne fagskoleplasser – studielån	6,8	2410	90

Rammeområde 17: Samferdsel

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Bredbåndsutbygging i hele landet	200	541	60
Trygg trafikk	10	1300	71
Gang- og sykkelveier langs riksveiene, ny nasjonal sykkelstrategi (Herunder: Volda, Sogndal)	300	1320	30
Utbedringstiltak vei	100	1320	30
Kutte planlegging og grunnerverv av riksveier, inkludert Fergefri E39	-500	1320	30
Stoppe store motorveiprojekt	-415	1320	30
Kutt forskning fergefri E39	-20	1320	30
Bedre ras- og skredsikring av riksveier (inkludert rv. 13 Fjordvegen og Ylvisåker, Sogndal, Lovraeidet–Rødsliane)	500	1320	31
Kutte forslaget om lavere bompenger i distriktene	-1435	1320	73
Kutt i Nye veier	-3000	1321	70
Trappe opp den nasjonale TT-ordningen med sikte på at den skal gjelde i alle fylker	55	1330	60
Øke statens andel til 70 pst. av store kollektivprosjekter i byene (blant annet Bybane til Fyllingsdalen, Fornebubanen, Metrobussen i Trondheim, bussveien på Nord-Jæren)	796	1332	63
Øke belønningsordningen for kollektivtransport og tilskudd til reduserte billettpriser i byene	250	1332	66

Byvekstavtaler til flere mellomstore byer, f.eks.: Bodø, Vestfoldbyen, Moss, Hamar, Molde, Lillehammer, Gjøvik, Ålesund	200	1332	66
Kutte belønningsmidler til «reduerte bompenger og bedre kollektivtilbud» (bompengepakken).	-925	1332	66
Øke kapasiteten på nattog	90	1352	70
Tilskudd til rabatt på enkeltbilletter jernbane, inkludert familiebilletter	50	1352	70
Ta igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbanen og bedre internetttilgangen på togstrekninger med dårlig dekning i dag	460	1352	71
Miljøstøtteordning for gods på bane	130	1352	71
Planlegging av jernbane. Herunder midler til indre og ytre InterCity, utredning av Nord-Norgebanen, økt kapasitet Ofofbanen, flere strekninger med dobbeltspor, Ålgårdbanen, forkorting av Bergensbanen (Arna-Voss og Ringeriksbanen), kryssingsspor Løten og Kirkenær, Hauer seter kombi- og tømmerterminal, samt universell utforming av flere stasjoner	500	1352	72
Investeringer i nye jernbanestrekninger, inkl. Narvik stasjon (30 mill. kroner), Holmen godsterminal i Drammen, tiltak Kongsvingerbanen (planoverganger, krysningsspor), tiltak for økt robusthet på Askerbanen, tiltak på Lillestrøm stasjon, bedre signalanlegget på Kongsberg-Numedalbanen, samt investeringsbeslutning Ringeriksbanen	750	1352	73
Elektrifisering av jernbane (inkludert Rørosbanen, Solørbanen og Nordlandsbanen)	200	1352	73
Tilskudd museumsbanene, inkludert Tinnosbanen (40 mill. kroner)	50	1352	76
Vedlikehold av fyrstasjoner	100	1360	45
Økt tilskudd for å overføre gods fra vei til sjø	80	1360	72
Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner, inkl. kapasitetsutvidelse Narvikterminalen (150 mill. kroner)	180	1360	73
Kjøp av flyruter	310	1310	70
Sum rammeområde 17	-984,0		

Rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.

Sak	Beløp	Kapittel	Post
Frie midler til kommunene	1000	571	60
Ansette flere miljørådgivere i kommunene for å ta vare på natur og gjennomføre klimatiltak	100	571	60
Øke støtten for å klare klimatilpasning slik som flomsikring, reparering av veier, bedre vann- og avløp osv.	200	571	60
Opptopping gratis kulturskoletilbud	200	571	60
Bidrag til kommunale fritidsklubber	100	571	60
Tilskudd til bemanningsnormen i barnehage	300	571	60
Redusere makspris med 95 kroner måneden fra 1. januar	232	571	60
3 800 flere barnehageplasser	407	571	60
Gratis SFO for alle 1. klassinger	1000	571	60
80 pst. statlig finansiering av krisesentrene	300	571	60
Opptopping lavterskel psykisk	300	571	60
Øremerke habilitering og rehabilitering, herunder ettervirkninger av covid-19	150	571	60
Øke stillinger til skolehelsetjeneste grunnskole	100	571	60

Flere stillinger, faste og hele på helsestasjon med jordmødre og skolehelsetjeneste	250	571	60
Opptrapping rus	200	571	60
Brukerstyrt personlig assistanse – BPA	50	571	60
Overflytting fra HOD (eldreomsorg)	2623	571	60
Barnefattigdomssatsing i kommunene, oppfølging av lavinntektsfamilier	400	571	60
Kutt i behovsprøvd SFO for førsteklassinger	-41,8	571	60
Kutt i regionsentertilskudd	-203	571	65
Frie midler til fylkene	500	572	60
Ras- og skredsikring av fylkesveier	100	572	60
Tilskudd til fylkenes tilrettelegging for desentralisert høyere utdanning	100	572	60
Fylkeskommunens arbeid med å styrke yrkesfag, samt opprusting av utstyrsparken på yrkesfag	150	572	60
Tilskudd til gang- og sykkelveier i kommunene	100	572	60
Tilskudd til vedlikehold av fylkesveier	200	572	60
Ansette miljørådgivere i alle fylker for å ta vare på natur og gjennomføre klimatiltak	50	572	60
Støtte utslippsfri kollektivtrafikk og lav- og nullutslippsbåter og ferger i fylkene	300	572	60
Kutte kommunesammenslåinger	-53	573	60
Ressurskrevende tjenester	600	575	60
Sum rammeområde 18	9714,2		

Rammeområde 20: Finansadministrasjon mv.

Sak	Beløp (i mill. kroner)	Kapittel	Post
Kutt i bevilgningene til Stortinget	-20	41	1
Sum rammeområde 20	-20,0		

VEDLEGG 4**Oversikt over Rødts budsjettforslag***Sammenlignet med Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)*

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 1: Statsforvaltningen	Beløp
1	1	Kutte apanasjen til Konge og Dronning med 25 pst.	-3,2
1	50	Redusere økning i utgifter til det kongelige Hoff	-5,9
2	1	Kutte apanasjen til Kronprins og Kronprinsesse med 25 pst.	-2,7
20	1	Redusere lønna for statsråder til 10 G og for statsminister til 14 G	-7,9
2445	31	Redusere oppstartsbevilgning for nytt regjeringskvartal	-1 000,0
		Sum rammeområde 1: Statsforvaltningen	-1 019,6
Kap	Post	Tiltak på rammeområde 2: Familie og forbruker	Beløp
350	1	Lavterskeltilbud seksuell trakassering – økt bevilgning til Diskrimineringsnemnda	5,0
351	21	Forebyggende tiltak mot seksuell trakassering og seksuelle overgrep	10,0
351	70	Støtte til kvinneorganisasjoner	10,0
351	70	Voldsforebyggende program for sårbare personer	1,0
351	72	Økt støtte til LHBTI-organisasjoner (inkl. Salam)	7,0
351	73	Styrke likestillingssentrene	15,0
353	50	Økt grunnbevilgning til Likestillings- og diskrimineringsombudet	7,0
840	21	Sikre krisesentertilbud – også for utsatte grupper	15,0
840	61	Økt tilskudd incest- og voldtektssentre	15,0
840	70	Forbygge vold i nære relasjoner	100,0
840	70	Nasjonal holdningskampanje mot voldtekt rettet mot unge	10,0
840	70	Vold og overgrepslinjen	5,0
840	72	Styrket krisesenterøkonomi	300,0
844	70	Fjerne kontantstøtta og omgjøre til ventestøtte for barn som ikke har barnehageplass fra 1. august. Sats 7 500 kroner	-420,0
845	70	Øke barnetrygda med 300 kroner i måneden for alle barn fra 1. september	1 005,0
846	60	Økt tilskudd til barne- og ungdomstiltak i større byer	20,0
846	61	Økt tilskudd til tiltak mot barnefattigdom	80,0
854	21	Styrke tryggheten for ansatte i barnevernet	3,0
854	61	Alarmtelefon for barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep	5,0
854	72	Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet	10,0
855	1	Profittfri barnevern: Kutte bruken av kommersielle leverandører i statlig barnevern – overføre til egenregi	750,0
855	1	Bedre bemanning i barnevernet: 200 nye fagstillinger i statlig barnevern	148,0
855	1	Bedre helsetjenester barn i barnevernet	10,0
855	22	Profittfri barnevern: Kutte bruken av kommersielle leverandører i statlig barnevern – overføre til egenregi	-750,0
856	1	Overføre enslige mindreårige asylsøkere 15–18 år til barnevernet	142,0
3856	4	ODA: Barnevernets omsorgssenter for einslege, mindreårige asylsøkjarar	116,1
		Sum rammeområde 2: Familie og forbruker	1 619,1
Kap	Post	Tiltak på rammeområde 3: Kultur	Beløp
315	70	Forsterke mva-kompensasjon til frivillige organisasjoner	100,0
315	73	Økt tilskudd til studieforbundene	10,0
315	78	Styrke Frivilligsentralene og økt støtte til fritidsaktiviteter for barn og unge	18,0
315	86	Kutt i tilskudd til kommersielle internasjonale idrettsarrangement i Norge (X-games)	-25,0
320	55	Økt bevilgning Norsk Kulturfond	72,0
320	71	5 nye statsstipender for kunstnere	2,9
320	72	50 nye langvarige stipender for kunstnere + økt sats på 10 000 kroner	16,7
320	73	200 nye arbeidsstipender for kunstnere + økt sats på 10 000 kroner	66,6
320	74	Økt bevilgning Norsk Kulturforum	1,0
320	74	Bevilgning Forfattersentrum	5,0
320	74	Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv	5,0
320	74	Kunstsentrene i Norge (regionale)	10,0
320	74	Opprette Filmalliansen etter modell av Skuespilleralliansen	2,2
320	75	Flere utstillingshonorarer	20,0
325	1	Styrke Den Kulturelle skolesekken	10,0

325	77	Kompensasjonsordning for arrangører og underleverandører i kultursektoren videreføres til juli	300,0
325	78	Støtte til Balansekunst: for likestilt og mangfoldig kulturliv	3,0
325	79	Tilskuddsordning for ungdomsstyrte kunst- og kulturprosjekter utenfor faste kulturinstitusjonene	60,0
326	73	Språktiltak: tegnspråk	1,5
326	80	Leseferdigheter, leseevne og leselyst hos barn og unge: Leser søker bok og Foreningen lles	5,0
334	50	Styrke filmfondet	15,0
334	73	Regional filmutvikling: Styrke de regionale filmmiljøene, og Internasjonalt Samisk Filminstitutt	7,0
335	71	Økt pressestøtte	10,0
335	71	Økt støtte til samisk dagspresse	2,0
335	73	Nynorsk avissenter	2,0
1429	70	Tilskudd til automatisk fredede og arkeologiske kulturminner	10,0
1429	72	Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner	10,0
1429	79	Tilskudd til verdensarven	10,0
		Sum rammeområde 3: Kultur	749,9

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 4: Utenriks	Beløp
100	21	Styrke innsatsen for å redusere multinasjonale selskapers skatteunndragelser	50,0
104	1	Kutte i kongefamiliens offisielle reiser til utlandet (til 2016-nivå)	-2,6
116	70	Kutte i medlemsavgiften til NATO	-13,1
116	70	Reversere kutt til FNs særorganisasjoner (FAO, ILO, WHO)	9,8
116	70	Økt støtte til den internasjonale straffedomstolen for å styrke arbeidet med oppfølging av Kampala-tillegget som kriminaliserer angrepskrig	5,0
118	72	Forskning på fred og kjernefysisk nedrustning	10,0
118	74	Kutte støtten til Oslo Freedom Forum	-2,0
118	NY	Gjenopprette og finansiere egen post til opplysningsarbeid for fred i Norge	15,0
150	70	Øke bevilgningen til nødhjelp og humanitær bistand, og styrke lokale aktørers rolle i dette bistandsarbeidet	60,0
150	70	Øremerket støtte til kurdisk Røde Halvmåne for å hjelpe ofrene for Tyrkias invasjon av Syria	10,0
150	70	Støtte til de norske skipene som redder båtflyktninger i Middelhavet og straktiltak for mennesker i greske og italienske interneringsleire	5,0
151	70	Øke bevilgning til tiltak for å styrke fred og forsoning	18,0
151	71	Øke bevilgning til arbeid med globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	8,0
159	70	Økt regionbevilgning Midtøsten og Nord-Afrika, inkludert økning i støtten til palestinske flyktninger gjennom UNRWA	125,0
159	70	Herunder sikre 10 mill. kroner i øremerket støtte til gjenoppbygging av Kobane	
159	70	Herunder sikre at minst 15 mill. kroner øremerkes organisasjoner som støtter BDS-kampanjen (Boycott, Divestment and Sanctions)	
159	72	Reversere regjeringas kutt i bistand til Afghanistan	24,5
159	75	Øke regionbevilgninger til Afrika for å sikre at satsingen på småskala og desentraliserte løsninger for basistilgang til energitjenester for husholdninger som ikke kan forvente tilkøpling til nettet innen 2030	35,0
159	76	Øke regionbevilgninger til Asia	15,0
159	77	Øke regionbevilgninger til Latin-Amerika	15,0
160	70	Økt bevilgning til helsebistand for å motvirke kutt i annet arbeid som følge av kampen mot covid-19	40,0
160	70	Øremerket støtte til arbeidet med å unnta covid-19-vaksine fra patentrettigheter og sikre tilgang til vaksine for fattige land	20,0
160	72	Reversere regjeringas kutt til FNs aidsprogram UNAIDS så ikke prioritert arbeid mot koronapandemien går utover de HIV-smittede	15,0
161	70	Øke støtten til utdanning	35,0
161	72	Økt bevilgning til Kunnskapsbanken og faglig samarbeid. Økningen øremerkes «Skatt for utvikling»	30,0
162	71	Økt bevilgning til matsikkerhet og landbruk, og klimatilpasset landbruk i utviklingsland	20,0
162	72	Reversere regjeringas flere år med kutt til fornybar energi. Øremerke 25 mill. kroner til oppstart på arbeidet med opptrappingsplan under Parisavtalen	355,0
162	75	Kutte i næringslivsbistand gjennom Norfund	-142,5
163	70	Skjerme tiltak for klima og miljø mot rammekutt som følger av redusert BNP	79,3
164	70	Økt bevilgning til likestillingsarbeid	10,0
164	71	Økt bevilgning til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling UN Women	10,0
164	72	Økt bevilgning til FNs befolkningsfond UNFPA	10,0
170	70	Reversere regjeringas 2020-kutt og øke støtten til sivilt samfunn, herunder fagbevegelsen i land som mottar næringslivsbistand gjennom Norfund	200,0

170	71	Gjenopprette egen post for informasjonstiltak om Nord/Sør-spørsmål og øke denne med 15 mill. kroner	15,0
172	70	Redusere kjernebidrag til Verdensbanken	-400,0
172	71	Reversere støtten til regionale banker og fond med nyliberal agenda tilbake til 2019-nivå. Mye av denne reduksjonen gis i stedet som økte regionbevilgninger og gjeldsslette, samt overføringer til miljø og sivilsamfunn	-160,0
172	73	Økt bevilgning til gjeldsslette og sørge for opprettelsen av en global gjeldsslettemekanisme under UNCTAD	75,0
179	21	Flytte utgifter til flyktninger i Norge fra bistandsbudsjettet (ODA)	-550,8
Sum rammeområde 4: Utenriks			48,5

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 5: Justis	Beløp
61	1	Ikke øke lønna til høyesterettsdommere	-1,4
400	70	Kutte støtten til Human Rights Service	-1,8
410	1	Styrke domstolene ved å reversere ABE-kuttet for å opprettholde årsverk, henlegge alle saker om tilbakekall av statsborgerskap og øke bevilgningene til digitalisering.	25,0
430	1	Styrke kriminalomsorgen ved å øke grunnbemanning i førstelinja, etablere flere aktiviseringsteam for å hindre menneskerettighetsstridig isolasjon og gjøre innsatte bedre i stand til å bidra i samfunnet etter endt soning	30,0
430	1	Opprette en støtteordning for videreutvikling og fornying av det rehabiliterende tilbudet i kriminalomsorgen basert på de gode erfaringene fra nå nedlagte avdeling Kleivgrend ved Arendal fengsel	15,0
440	1	Legge ned Politiets utledningsenhet og overføre frigjorte midler og stillinger til politidistriktene så de selv kan få prioritere ressursene	-480,0
440	1	Tilføre over 500 årsverk til politidistriktene med ressursene som frigjøres av å legge ned Politiets utlendingsenhet	480,0
440	1	Styrke politidistriktene ved å overføre midlene som regjeringen øremerker til uttransportering	130,3
440	1	Styrke politidistriktene med 100 årsverk ved å reversere regjeringens ABE-kutt	92,2
440	1	Styrke A-krimsentrene – økt bevilgning til politiet	30,0
440	1	100 nye etterforskere – seksuallovbrudd	120,0
440	1	100 nye etterforskere – vold i nære relasjoner	120,0
440	1	Avslutte kontrakten med Airlift om helikopterberedskap for politiet i Tromsø som ble inngått for å kompensere for bortfall av forsvarets helikopterkapasitet på Bardufoss	-25,0
440	1	Styrking av Økokrim med flere årsverk	40,0
440	1	Kvoteflyktninger: Registrering politiet	10,7
440	1	1 500 fra Hellas	24,8
440	25	Kutte øremerket post til uttransportering og legge den til politidistriktenes budsjett, slik at de kan avveie uttransportering mot andre uløste politioppgaver	-130,3
440	70	Øke støtten til Krisesentersekretariatets ROSA-prosjekt	5,0
440	70	Øremerket støtte til foreningen FRIs prosjekt Rosa kompetanse justis	0,7
442	1	Reversere kutt knytta til reduksjon av bacheloropptak ved Politihøgskolen i Oslo i 2020	3,9
444	1	Kvoteflyktninger: PST	2,3
451	1	Øremerket økning i støtte til Sivilforsvaret for å trygge Norges sivilbefolkning i krig, katastrofe- og krisesituasjoner	10,0
467	1	Støtte til Norsk Lovtidend slik at Lovdata Pro (register over alle rettsavgjørelser) blir gratis for alle, for slik å styrke rettssikkerheten	37,2
470	1	Reversere regjeringas kutt i fri rettshjelp og øke inntektsgrensen for tilgang på fri rettshjelp tilsvarende regjeringas to siste år med kutt	48,0
470	72	Øke støtten til rettshjelpiltak som JURK, Gatejuristen m.fl. og gjenopprette øremerking.	16,0
470	72	Posten økes med 10 mill. kroner i tillegg til at 6 mill. kroner frigjøres til andre felt når behov for rettshjelp i saker om tilbakekall opphører	16,0
470	72	Innføring av støtteordning for rettslig prøving av utlendingssaker, som anbefalt av rettshjelpsutvalget	4,0
473	1	Reverserer ABE-kuttet og øker bevilgninger for å sikre kortere saksbehandlingstid på kontoret for voldsoffererstatning	1,0
3400	2	ODA: Justis- og beredskapsdepartementet	1,0
3469	1	ODA: Vergemålsordningen	4,4
3470	2	ODA: Fri rettshjelp	5,4
Sum rammeområde 5: Justis			618,5

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig	Beløp
290	1	Kvoteflyktninger: IMDi	16,9
291	60	Kvoteflyktninger: Integreringstilskudd	326,5
291	71	Antirasistisk Senter	2,0
291	71	Stiftelsen Fargespill	1,0
291	71	Norsk organisasjon for asyløkere (NOAS)	1,0

292	60	Kvoteflyktninger: Opplæring i norsk og samfunnskunnskap	18,4
292	60	Øke antall norsktimer i asylmottak fra 175 til 250 timer	6,5
490	1	Kvoteflyktninger: UDI, Drift	29,4
490	1	1 500 fra Hellas	28,1
490	1	Oppheve vedtak om tilbakekall av statsborgerskap og kutte saksbehandlingskostnader i UDI knyttet til uriktig behandling	-17,4
490	21	1 500 fra Hellas	113,9
490	21	Overføre mindreårige asylsøkere: Asylmottak	-37,0
490	22	1 500 fra Hellas	9,0
490	60	1 500 fra Hellas	7,8
490	60	Overføre mindreårige asylsøkere: Tilskudd til vertskommuner for asylmottak	1,0
490	70	1 500 fra Hellas	24,8
490	70	Overføre mindreårige asylsøkere: Stønader til beboere i asylmottak	-2,0
490	71	Økt støtte til veiledningstiltak for Au parirer	5,0
490	73	Kvoteflyktninger: Gjenbosetting – støttetiltak	6,8
490	75	Kvoteflyktninger: Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet	20,0
490	75	1 500 fra Hellas	15,0
491	1	Oppheve vedtak om tilbakekall av statsborgerskap og kutte saksbehandlingskostnader i UNE knyttet til uriktig behandling	-22,7
553	65	Omstillingsmidler til kommuner og regioner med redusert sysselsetting	100,0
554	1	Kompetansesenter for distriktsutvikling	5,0
554	73	Økt støtte slik at flere bedrifter inkluderes i Merkurprogrammet	15,0
560	50	Økte overføringer til Sametinget	26,0
581	70	Sikre at flere får rett på bostøtte med økte satser	33,0
590	65	Områdesatsning Groruddalen og Oslo Sør	15,0
3291	4	ODA: Tilskudd til integreringsprosjekter i mottak	11,6
3292	1	ODA: Norskopplæring i mottak	21,2
3490	1	ODA: Retur asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger	1,2
3490	3	ODA: Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet	49,9
3490	4	ODA: Asylmottak	264,9
3490	6	ODA: Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv.	22,6
3490	7	ODA: UDI: Tolk og oversettelse	13,2
3490	8	ODA: Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet	26,8
		Sum rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig	1 359,3

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 7: Arbeid og sosial	Beløp
352	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	15,0
600	1	Statlig bemanningspool for industrien	50,0
601	50	Sekstimersdagen – tilskudd til prøveprosjekter	50,0
605	1	Nav: Opprette 350 flere stillinger for å styrke saksbehandlingen og midler til å administrere flere tiltaksplasser (inkl. reversert ABE-kutt)	365,5
621	63	Styrke Navs gjeldsrådgivningstelefon med 2 årsverk uten å omdisponere midler fra øvrige tiltak for vanskeligstilte	1,7
621	70	Reversere kutt i tilskudd til humanitære tiltak for fattige tilreisende	10,0
634	76	Tiltaksplasser for å hjelpe folk i arbeid: 5 000	560,0
634	77	Tiltaksplasser for å hjelpe folk i arbeid (Varig tilrettelagt arbeid/VTA): 300	39,0
640	1	Åpne to nye senter for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet med mål om at hvert politidistrikt på sikt skal ha sitt eget	70,6
640	1	Arbeidstilsynet: Opprette flere stillinger til tilsyn med innleie (inkl. reversere ABE-kuttet)	43,4
640	21	Kamp mot sosial dumping: Fair play bygg	3,0
2541	70	Dagpenger: * Fra 1. januar 2021: Økt dekningsgrad opp til 3 G også for alle dagpengemottakere med virkningstidspunkt før 20. mars 2020 * Forlenge varighet til 31. desember 2021: – Økt dekningsgrad opp til 3 G; – Nedre inntektsgrense på 0,75 G; – Fjerning av 3 ventedager * Forlenge varighet så lenge krisa varer (i første omgang foreslått til 30. juni): – Utvide maksimal dagpengeperiode slik at ingen går over maksgrensa i løpet av 1. halvår; – Øke maksgrense for hvor mye delvis permitterte kan arbeide uten å miste retten til dagpenger til 80 pst.; – 10 dager med full lønnskompensasjon til nye permitterte fra staten ut over arbeidsgiveres lønnsplikt i 10 dager	3 750,0
2541	70	Dagpenger: Gjeninnføre ferietillegget med virkning fra 1. januar 2020 og fjerne vilkår om at man må ha mottatt dagpenger i minst 8 uker	3 600,0

2541	70	Dagpenger: Reversere økningen i forlenget ventetid ved selvforskyldt ledighet	180,0
2541	70	Permittering: Endre permitteringsregelverket slik at arbeidsgiver får lønnsplikt i 15 dager f.o.m 1. juli 2021	-70,0
2543	70	Videreføring av stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere med 80 pst. kompensasjonsgrad frem til 1. juli 2021	665,0
2543	71	Stønad for lærlinger: Forlenge ytelse til 31. desember og øke kompensasjonsgrad til 100 pst. av lønn opp til 3 G og 62,4 pst. av lønn mellom 3 og 6 G	17,0
2620	70	Overgangsstonad: Øke fra 2,25 til 2,5 G og øke varigheten uten aktivitetskrav fra 1 til 2 år	404,0
2651	70	AAP: Forlenget ytelse til 1. juli for mottakere av AAP etter § 11-17 som ellers går over maksperiode	145,0
2651	70	AAP: Reversere kuttet for unge mottakere under 25 år	345,0
2651	70	AAP: Innføre ung ufør-tillegget for nye mottakere i 2021	35,0
2655	70	Uføre: Fjerne regelen om at summen av uføretrygd og barnetillegg ikke kan overstige 95 pst. av tidligere inntekt	137,0
2655	70	Uføre: Øke barnetillegget til 0,45 G	263,0
2661	70	Reversere kutt i grunnstønad til glutenfritt kosthold	18,7
2661	75	Reversere kutt i støtte til barnebriller	192,8
2670	70	Pensjon: Ikke levealdersjustere pensjoner i 2021	481,0
2670	73	Pensjon: Regulere 1 G av alle pensjoner med lønnsvekst uten underregulering med 0,75 pp	364,0
2670	73	Pensjon: Øke alderspensjonen med 5 000 kroner i året for gifte og enslige minstepensjonister	330,0
Sum rammeområde 7: Arbeid og sosial			12 065,7

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 8: Forsvar	Beløp
1700	1	Kutte administrasjonskostnader knyttet til nye kampfly med baseløsning	-5,4
1700	78	Kutte tilskudd til NATOs driftsbudsjetter	-377,2
1710	1	Ta tilbake drift av renhold i Forsvaret og sikre de ansatte skikkelige lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår	23,7
1710	47	Kutte bygg og anlegg til nye kampfly	-267,1
1710	47	Bygging av base for maritime overvåkingsfly på Evenes avsluttes og midlene overføres til oppgradering av Andøya flystasjon, slik at de nye P-8 overvåkingsflyene kan innføres der	-
1720	1	Styrke Hæren ved å øke antall årsverk, øke volum på lagførerutdanningen og tilrettelegge for etablering av lederutdanning i Nord-Norge for fremtidig oppbemanning	400,0
1720	1	Øke Hærens kampkraft ved å bygge om 12 MLRS-vogner som i dag står ubrukt, til bruk av langtrekkende artilleri	930,0
1720	1	Utvide fra 40 000 til 45 000 personell i Heimevernet. Inkluderer engangsinvestering i våpen og annen utrustning	265,0
1720	1	Øke øvingsmengden for Heimevernet med to døgn	152,0
1720	1	Flytte tilbake seks helikoptre fra Rygge til Bardufoss for å sikre dedikert helikopterstøtte til Hæren og styrke beredskap i nord	50,0
1720	1	Reetablere Sjøheimevernet	250,0
1720	1	Styrke Kystvakten (KV) med personell til ekstra patruljedøgn på fartøy som i dag ikke utnyttes fullt ut, for slik å styrke redningsberedskap, ressurskontroll (fiskeri), tilstedeværelse og suverenitetshevdelse i nord.	48,0
1720	1	Styrke Forsvarets Høgskole og utdanningen i Forsvaret for å ta igjen etterslep i utdanning av befal og lagførere. Bevilgningen øremerkes økte kvoter	50,0
1720	1	Kutte amerikanske baser på Værnes	-61,3
1720	1	Kutte utgifter tilknyttet forhåndslagring av amerikansk militært materiell (Marine Corps Prepositioning Program Norway)	-94,0
1720	1	Kutte utgifter til forhåndslagring for USAs luftvåpen (Co-located Operating Bases)	-6,4
1720	1	Kutte militære operasjoner i utlandet, inkludert den problematiske FN-operasjonen Minusma i Mali, trening på ørkenkrig i Jordan og seiling med US Navy til Hormuz-stredet	-1 010,0
1720	1	Kutte administrasjonskostnader knyttet til nye kampfly med baseløsning	-21,6
1720	71	Øke støtten til veteranorganisasjonene og øremerke deler av støtten til drift for Veteranforbundet SIOPS (Skadde i internasjonale operasjoner)	2,0
1735	21	Kutte prosjekt for masseovervåking (Tilrettelagt Innhenting) i regi av Etterretningstjenesten	-176,8
1760	1	Kutte administrasjonskostnader knyttet til nye kampfly med baseløsning	-121,8
1760	45	Kutte kampfly og baseløsning	-6 630,7
1760	45	Teknologifond for testing og innføring av ny forsvarsteknologi med vekt på defensivt innrettede våpen, egnet til asymmetrisk forsvar	80,0
1760	75	Kutte tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	-109,1
1760	NY	Ventefond for kampflybevilgning i påvente av kontraktsoppsigelse. <i>Kan overføres</i>	6 630,7

Sum rammeområde 8: Forsvar

-

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 9: Næring	Beløp
900	1	Kutte arbeid med frihandelsavtaler	-1,0
900	1	Jobbe for nye, solidariske handelsavtaler med land i sør	1,0
909	73	Reversere kutt i nettolønnsordningen for norske sjøfolk	271,3
915	1	Legge ned Regelrådet	-8,0
950	52	Nysnø Klimainvesteringer AS	200,0
2421	50	Innovasjon Norge – styrke bioøkonomiordningen – inkl. satsing på bærekraftig for fra lokale ressurser	100,0
2421	50	Innovasjon Norge – ikke midler til petroleumsnæringen	-220,4
2421	50	Innovasjon Norge – økte investeringsmidler til løsdriftfjøs på små- og mellomstore bruk	150,0
2421	54	Kondemneringsordning for skip i nærskipfart – resirkulering skal foregå ved norske verft	75,0
2421	54	Kondemneringsordning for utrangerte offshorefartøy – resirkulering skal foregå ved norske verft	100,0
2421	76	Miljøteknologiordninga – generell styrking	200,0
2421	76	Miljøteknologiordninga – miljøtiltak i oppdrettsnæringa	100,0
2421	76	Miljøteknologiordninga – utslippskutt i industri gjennom bruk av trekull, hydrogen og andre innskuddsfaktorer	150,0
Sum rammeområde 9: Næring			1 117,9

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 10: Fiskeri	Beløp
917	1	Økt fiskerioppsyn for å hindre overfiske samt økt kontroll med oppdrettsnæringa	20,0
917	21	Økt tilskudd til Fiskeridirektoratet for opprydding av forlatt fiskeutstyr	100,0
919	60	Oppdrettsavgift på 60 øre/kg – utgjør 250 mill. kroner i 2022 og går direkte til Havbruksfondet for fordeling til kommunene	-
919	73	Tilskudd til kompensasjon for økt CO ₂ -avgift for fiske og fangst i nære farvann	178,8
919	75	Reversere kutt og øke føringstilskudd og andre næringstiltak i fiskeriene	35,0
919	71	Øke tilskudd til velferdsordninger for fiskere	5,0
919	72	Gjeninnføre tilskudd til sikkerhetsopplæring for fiskere	3,0
Sum rammeområde 10: Fiskeri			341,8

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 11: Landbruk	Beløp
1112	50	Veterinærinstituttet: Økt forskning på antibiotikaresistens, samt andre sykdommer og patogener som kan true på grunn av endret klima	3,0
1112	50	Veterinærinstituttet: økt forskning på skrantesyke/CWD	5,0
1112	50	Økt støtte til Norecopa – alternativer til dyreforsøk	1,5
1115	1	Mattilsynet: arbeid mot smittespredning fra dyrefôr	5,0
1115	1	Mattilsynet: arbeid for bedre dyrevelferd i blant annet oppdretts- og svinenæringa	10,0
1136	50	Økt støtte til Norsk genressurscenter for å sikre bruk av norske husdyraser	2,0
1142	45	Prosjektere og begynne å bygge beredskapslager for matkorn	50,0
1142	NY	Oppfølging av jordvernstrategi	5,0
1142	NY	Tilskudd til erstatning for vern av matjord	10,0
1149	73	Kutte støtte til tettere planting etter hogst og gjødsling av skog	25,0
1149	73	Tilskudd til forsøk med plukkhogst	25,0
1150	50	Ekstra grøfting av jordbruksarealer	250,0
1150	50	Istandsetting av tidligere dyrka mark i Nord-Norge	50,0
1150	50	Istandsetting av setre	50,0
1150	50	Flere utvalgte kulturlandskap	5,0
1150	50	Inntekter fra økt soyapris brukes til tilskudd for å ha dyr på utmarksbeite	8,8
1150	50	Redusere subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng i gammel naturskog	-60,0
1150	50	Øke tilskudd til drenering og miljø- og klimatiltak i landbruket	60,0
1150	50	Metodeutvikling og kartlegging av gammelskog	20,0
1150	74	Investeringer for å fremme beiting i utmark	50,0
4150	85	Prisutjevningbeløp ved innføring av tollavgift på soyamel fra 1. juli	-6,3
Sum rammeområde 11: Landbruk			519,0

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 12: Olje og energi	Beløp
1810	1	Reduserte driftsutgifter når vi ikke lyser ut nye TFO-runder	-12,3
1810	21	Kutte kartlegging av havbunnsmineraler	-65,0
1815	70	Stoppe utviklingen av nye felt i nordområdene, Petoro AS	-100,0
1820	1	Økt bevilgning til NVE for å bistå kommunene med overvannsproblematikk	5,0
1820	22	Styrke flom- og skredforebygging i regi av NVE	300,0
1820	26	Reversere økning til reguleringsmyndigheten for energi (RME)	-4,5
1820	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging i regi av kommunene	100,0
1820	NY	Tilskudd til implementering av miljødesign ved revisjon av vannkraftkonsesjoner	20,0

1830	50	Kutte i petroleumsforskning som ikke er rettet mot å redusere klimautslipp, ulykker etc.	-222,0
1830	50	Satsing på forskning på elektrisitetsproduksjon fra dyp geotermisk energi	40,0
1830	50	Økte bevilgninger til forskning på energisparing	50,0
1830	NY	Statlig forsknings- og utviklingsprogram flytende havvind	300,0
1840	72	Karbonfangst på Klemetsrud	1 000,0
2440	30	SDØE – Redusere investeringer med prosjekter som ikke er besluttet igangsatt	-995,0
4810	1	Reduserte gebyrinntekter når vi ikke lyser ut nye TFO-runder	12,3
5440	24.3	Stoppe lete- og feltutviklingsaktiviteter i områder fra 23. og 24. konsesjonsrunde	-200,0
Sum rammeområde 12: Olje og energi			228,5

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 13: Miljø	Beløp
1400	70	Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilretteleggende miljøstiftelser	8,0
1400	76	Sirkulær økonomi	50,0
1410	21	Miljøovervåking og miljødata, særlig vanntiltak	30,0
1410	21	Tiltak mot fremmede arter	20,0
1410	22	Økologisk grunnkart	25,0
1410	23	MAREANO	20,0
1410	73	Restaureringsfond for restaurering av natur	50,0
1411	1	Artsdatabanken	22,0
1420	1	Reversere ABE-kutt i Miljødirektoratet	7,1
1420	1	Økt tilsyn med ytre miljø i petroleumssektoren	5,0
1420	21	Opprusting av laksetrappet i Ranaelva og Vefsna	20,0
1420	21	Statlige vannmiljøtiltak	30,0
1420	31	Tiltak i verneområder	10,0
1420	35	Skogvern	200,0
1420	38	Restaurering av myr og annen våtmark	20,0
1420	60	Utarbeide kommunedelplaner for natur	30,0
1420	61	Klimasats: Tilskudd til klimatiltak i kommunene	500,0
1420	61	Klimasats: Tilskudd til klimatilpassing i kommunene	100,0
1420	70	Tilskudd vannmiljøtiltak	25,0
1420	71	Økt tilskudd til arbeid med å redusere marin forurensning	20,0
1420	78	Friluftsfremme	20,0
1420	81	Flere utvalgte kulturlandskap og tilrettelegging for insekter	15,0
1420	82	Tilskudd til trua arter og naturtyper	80,0
1420	84	Økt bidrag til FNs naturpanel	2,0
1428	50	ENOVA – Klimatiltak i industrien	200,0
1428	50	ENOVA – Energieffektivisering (ENØK) i bygg	400,0
1428	50	ENOVA – Styrke støtteordning til landstrøm i norske havner	50,0
1428	50	ENOVA – Egen støtteordning for energieffektivisering i borettslag og sameier	150,0
1428	50	ENOVA – Opprette støtteordning for utbygging av elbil-lading i borettslag og sameier	150,0
1428	50	ENOVA – Tilskudd til oppgradering av vannkraft	200,0
1428	50	ENOVA – Ytterligere tilskudd til elsjaker (nullutslippfondet)	200,0
Sum rammeområde 13: Miljø			2 659,1

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 15: Helse	Beløp
700	21	Kutte tilskudd til Akson	-93,0
710	21	Senter for vaksineproduksjon og innovasjon	40,0
714	21	Forebygge voldtekt	15,0
714	21	Forebygge vold i nære relasjoner	15,0
714	60	Helsesenter for papirløse i Oslo	1,6
714	70	Tilskudd frivillig rusforebyggende innsats	5,0
714	74	Tilskudd til gratis skolemat for ett ukentlig måltid	392,0
714	79	Styrke Ammehjelpen	1,0
717	70	Gratis prevensjon opp til 25 år – innfasing av gratis prevensjon	30,8
717	70	Oppheve den nedre aldersgrensen på 16 år for å kunne få gratis prevensjon – innfasing av gratis prevensjon	5,5
732	70	Forskning på sykdommen ME	2,0
732	71	Avvikle Kvalitetsbasert finansiering	-578,2
732	72	Økt basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF	27 808,1
732	73	Økt basisbevilgning Helse Vest RHF	9 793,5
732	74	Økt basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF	7 404,5
732	75	Økt basisbevilgning Helse Nord RHF	6 614,9
732	76	Avvikle Innsatsstyrt finansiering	-41 695,7
732	80	Kompensasjon for avvikling av nøytral mva for regionale helseforetak	-8 115,4
732	82	Starte utbygging av Aker sykehus og utrede Ullevål-alternativet	102,0
732	82	Ikke bevilge investeringslån til planer om nedleggelse av Ullevål sykehus	-102,0
733	21	Styrke habilitering og rehabilitering	20,0

740	1	Styrke helseberedskapen: Reversere ABE-kutt for Helsedirektoratet	6,3
740	1	Planlegge alternative organisasjonsformer, med sikte på å avvike helseforetaksmodellen	10,0
740	1	Avvikle «Fritt behandlingsvalg» – reduserte administrasjonskostnader	-5,0
745	1	Styrke helseberedskapen: Reversere ABE-kutt for Folkehelseinstituttet	6,5
746	1	Styrke helseberedskapen: Reversere ABE-kutt for Statens Legemiddelverk	1,5
761	60	Kommunale kompetansetiltak for å få flere helsefagarbeidere	3,0
761	65	Avvikle forsøksordning med statlig eldreomsorg – reduserte administrasjonskostnader	-30,0
762	60	Styrke jordmordkompetansen i kommunene	20,0
762	60	Økt støtte til forebyggende helsetjenester: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten	30,0
762	61	Rusmestringsenheter i fengselshelsetjenesten	15,0
762	63	Styrket seksualitetsundervisning i skolen	5,0
765	21	Handlingsplan for forebygging av selvmord	10,0
765	71	Pårørendealliansen	5,0
765	72	Fengselsradio: RøverRadion	1,5
765	73	Flere Fontenehus, arbeidsfellesskap for mennesker som har eller har hatt psykiske helseproblemer	10,0
780	50	Økt bevilgning til forskning på kvinnehelse	30,0
2711	72	Egenandelstak på 2 000 kroner, 40 pst. refusjon over dette beløpet	2 480,0
2711	72	Utvide aldersgrensa for gratis tannhelse fra 18 til og med 25 år	505,0
2751	70	Gratis prevensjon til alle uten inntektsgivende arbeid – innfasing av gratis prevensjon	20,0
2752	72	Redusere egenandelstaket med 723 kroner – Nytt tak blir 2 460 kroner (som dagens egenandelstak 1)	1 010,0
Sum rammeområde 15: Helse			5 800,4

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 16: Utdanning og forskning	Beløp
222	1	Fjernundervisning samisk språk	5,0
224	70	Undervisningsressurser for de nasjonale freds- og menneskerettighetssentrene	5,0
225	69	Doble tilskuddet til «Fagbrev på jobb»	46,0
225	74	Den faglige skolesekken – informasjon om arbeidslivet og organisering på skolen	20,0
225	74	Antirasistisk skolesekk: For lærere, elever, skoleledere	10,0
225	75	Rosa kompetanse i barnehage og skole	2,0
226	21	Styrke kvaliteten i SFO: Mulighet til å gjennomføre fagskoleutdanning for ansatte	10,0
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa: Lesestimulering og folke- og skolebibliotek	3,0
226	72	Kompetanseløft for lærere i seksualitetsundervisninga	20,0
230	1	Styrke spesialpedagogisk støttesystem for kommuner og fylkeskommuner (Statped)	25,0
231	21	Bedre bemanning i barnehage: flere fagarbeidere og barnehagelærere	606,0
231	21	Redusere pensjonstilskuddet til private barnehager slik at det dekker bare faktiske pensjonskostnader (inkl. økte administrasjonskostnader for kommunene)	-606,0
240	60	Styrke høyere yrkesfaglig utdanning: 500 nye fagskoleplasser	25,0
257	70	Styrke bransjeprogrammene: Gratis etterutdanning for fagarbeidere	300,0
260	50	Flere studieplasser for videreutdanninger for sykepleiere (helsesykepleier, intensiv-, og operasjonssykepleier)	100,0
260	50	Styrke statlige universiteter og høyskoler: Reversere ABE-reformen	183,9
260	50	Kategoriheving av sykepleierutdanningene	3,2
260	50/70	Kutte bruken av resultatbasert finansiering av høyere utdanning	-188,7
260	50/70	Økt basisfinansiering av høyere utdanning	188,7
260	70	Kutte støtte til kristne private høyskoler	-200,0
270	75	1 350 ekstra studentboliger, totalt 3 000	91,9
286	60	Forskning og utvikling i hele landet: Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	20,0
923	22	Havforskningsinstituttet – kunnskapsløft for havet	40,0
926	45	Havforskningsinstituttet – investere i «Forskningsfartøy sør»	150,0
2410	50	Sikre stipend for alle: Studenter som bytter studie eller ikke fullfører grad får fortsatt konvertert 40 pst. av lånet sitt til stipend	285,0
2410	70	Øke utstyrsstipendet for elever på VGS med totalt 25 pst.	73,5
2410	70	Øke borteboerstipend til 5 500 kroner	89,2
3225	4	ODA: Tiltak i grunnopplæringen	12,5
3288	4	ODA: Internasjonale samarbeidstiltak	14,6
5310	4	ODA: Statens Lånekasse for utdanning	13,0
Sum rammeområde 16: Utdanning og forskning			1 347,7

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 17: Transport og kommunikasjon	Beløp
541	60	Styrke tilskuddsordningen til bredbåndsutbygging	150,0
1310	21	Testsenter for elektrifiserte fly	10,0
1320	28	Statens Vegvesen – økt kontroll av tunge kjøretøy for å sikre oss mot livsfarlige vogntog på norske veier	50,0
1320	30	Trafikksikkerhetstiltak på riksveier	100,0

1320	30	Kutte investeringer i enkelte 4-felts motorveier (E18 Lysaker–Ramstadsletta, rv. 4 Roa–Gran grense)	-495,0
1320	30	Økt tilskudd for gang- og sykkelsti langs riksveier	100,0
1320	65	Tilskudd til fylkesveier med særlig stor næringstransport	25,0
1321	70	Kutte i motorveitbygging og legge ned Nye Veier AS	-5 000,0
1330	60	Utvidet TT-ordning for brukere med særskilte behov	150,0
1330	76	Videreutvikling av tekst-til-tale-teknologi slik at informasjonssystemene i kollektivtransporten kan bli universelt utformet	2,0
1330	NY	Tilskudd til fylkeskommuner for ekspressbusser og buss-til-tog	50,0
1332	63	Øke statens bidrag til store kollektivprosjekter i byene, som Bybanen i Bergen og Fornebubanen i Oslo	712,0
1332	66	Belønningsmidler til tilskuddsordninger i byområder	800,0
1352	21	Ekstra midler til å gjennomføre KVVU for Nord-Norgebanen	10,0
1352	70	20 pst. lavere pris på alle togbilletter fra 1. april	955,5
1352	70	Omdisponere årsverk brukt til konkurranseutsetting av trafikkpakker til økt planleggingskapasitet for å få fortgang i nye utbygginger	-15,0
1352	70	Omdisponere årsverk brukt til konkurranseutsetting av trafikkpakker til økt planleggingskapasitet for å få fortgang i nye utbygginger	15,0
1352	70	Flere togsett og flere sovevogner	100,0
1352	70	Sikre rammebetingelser for raske, gjennomgående tog mellom Oslo og København	100,0
1352	71	Ta igjen vedlikeholdsetterslep på jernbanen	700,0
1352	72	Økt planleggingskapasitet for å få fortgang i nye utbygginger	107,0
1352	72	Pilotprosjekt med batteridrift på Nordlandsbanen	20,0
1352	73	Økte investeringer som kan settes i gang i 2021	483,0
1352	73	Særskilte godstiltak (blant annet oppgradering av Alnabruterminalen og flere kryssningsspor)	150,0
1352	75	Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane	112,0
1360	30	Investeringer i nye havneanlegg og mer vedlikehold	216,0
1360	30	Oppstart Stadt skipstunnel	75,0
1360	30	Vedlikehold og tilrettelegging av fyr	100,0
1360	60	Tilskudd til fiskerihavner	100,0
1360	72	Tilskudd for overføring av gods fra vei til sjø	50,0
1360	73	Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner	80,0
1370	70	Reversere kutt i postomdelingen	700,0
4312		Avinor – Halvere startavgift ved distrikts- og regionallufthavner	-84,0
4312		Avinor – Øke startavgift ved store, sentrale lufthavner	84,0
		Sum rammeområde 17: Transport og kommunikasjon	712,5

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunene	Beløp
571	60	Øke kommunenes frie inntekter	6 500,0
571	60	Munnbind til folket: gratis munnbind til alle som trenger det på jobb, kollektiv og blåresept	200,0
571	60	Sosialstønad: Øke satsene med 25 pst.	1 800,0
571	60	Sosialstønad: Holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget	450,0
571	60	Gratis barnehage for 5-åringer (fra 1. august) og ikke øke makspris for øvrige alderstrinn med 95 kroner fra 1. januar	1 155,0
571	60	Behov for 2 900 ekstra barnehageplasser når kontantstøtta erstattes med ventestøtte for barn som ikke har barnehageplass	310,0
571	60	Økt finansiering av andrelinjebarnevernet i Oslo	40,0
571	60	Styrke skolehelsetjenesten i barneskolen (tilsvarer 100 nye helsepsykepleiere)	77,5
571	60	200 nye fagstillinger i det kommunale barnevernet	136,0
571	60	Økt kompensasjon til industrikommuner for bortfall av eiendomsskatt på verk og bruk	40,1
571	60	Tilskudd til gang og sykkelveier	50,0
571	60	Makspris kulturskolen på 2 000 kroner pr. år fra høsten 2020	100,0
571	60	Satsning på skolebiblioteker	50,0
571	60	Rekrutteringstilskudd for å sikre sykepleiekompetanse i årene som kommer	100,0
571	61	Økt distriktstilskudd Sør-Norge	131,0
571	62	Økt distriktstilskudd Nord-Norge	369,0
571	64	Økt skjønnstilskudd til kommuner med under 3 000 innbyggere med spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester	15,0
572	60	Øke fylkeskommunenes frie inntekter	500,0
572	60	Økt støtte til omlegging til nullutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter	300,0
572	60	Økt vedlikehold av fylkesveier	400,0
572	60	Skredsikring på fylkesveier	100,0
572	60	Yrkesfag: Fond for opprusting av verksteder på yrkesfag	50,0
572	60	Yrkesfag: Øke lærlingetilskuddet med 2 500 kroner	300,0
572	60	Styrke Bedriftsintern opplæring	50,0

572	60	Tilskudd til fylkenes tilrettelegging for desentralisert høyere utdanning	50,0
572	60	20 pst. lavere pris på alle kollektivbilletter på buss, trikk, t-bane og ferje	1 137,0
575	60	Ressurskrevende tjenester – redusere innslagspunktet	325,0
578	70	Økt tilskudd til informasjonstiltak for å øke valgdeltakelsen	5,0
Sum rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunene			14 740,6

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 19: Tilfeldige utgifter og inntekter	Beløp
2309	1	Reversere resterende kutt som følge av ABE-reformen som ikke er omtalt under de ulike rammeområdene	424,2
2309	1	AKL-reform (Avkonsulentifisering og Lederlønskutt-reform for Statlige virksomheter og foretak)	-300,0
Sum rammeområde 19: Tilfeldige utgifter og inntekter			124,2

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 20: Finansadministrasjon	Beløp
41	1	Redusere godtgjørelse for stortingsrepresentanter til 8G	-31,3
1618	1	Skatteetaten: Kontroll med nye statlige kompensasjonsordninger, styrking av A-krimsentrene og kamp mot skatteunndragelser	70,0
1600	72	Tilskudd til organisasjoner som jobber med økonomiske spørsmål som gjeldsproblematikk, åpenhet og skattepolitikk i Norge – bl.a. Gjeldsoffer-Alliansen, Tax Justice Network, Attac, Transparency Norway og Publish What You Pay	25,0
Sum rammeområde 20: Finansadministrasjon			63,7

Kap	Post	Tiltak på rammeområde 21: Skatter, avgifter og toll	Bokført beløp
5501	70	Økt skatt på utbytte, mer progressiv trinnslett og endringer i fradrag (samlet effekt) Av dette: – Lavere inntektsskatt på inntekter under 600 000 kroner, høyere skatt på inntekter over 600 000 kroner: + 11 338 mill. kroner – Øke skatt på utbytte og fjerne skjermingsfradraget: + 6 064 mill. kroner – Øke fagforeningsfradrag til 8 000 kroner: - 554 mill. kroner – Øke reisefradraget ved å redusere bunnfradraget til 20 000: - 188 mill. kroner – Øke fradraget for enslige forsørgere (prisjustering for 5 år): - 120 mill. kroner – Øke minstefradrag for pensjonister med 3 000 kroner: - 250 mill. kroner – Prisjustere sjømannsfradraget, fiskerfradraget, jordbruksfradraget og særskilt fradrag for Troms og Finnmark: - 32 mill. kroner – Stoppe rentefradrag på lån ved 50 G per person: + 742 mill. kroner – Fjerne skattefradrag for IPS: + 376 mill. kroner	-17 376,0
5501	70	Klimarabatt	3 100,0
5501	70	Mer progressiv formuesskatt	-11 340,0
5501	74	Øke skatten på selskapsoverskudd fra 22 til 23 pst.	
5501	70	Begrense maksimalt sparebeløp i BSU til 150 000 kroner	-80,0
5501	70	Innføre skattefritak på slitetillegget	6,2
5501	72	Åpne ordningen med skattebegrensning ved liten skatteevne for nye søkere igjen	
5501	72	Halvere fradrag for petroleumsnæringen i Skattefunn-ordningen	
5501	74	Innføre naturressursskatt for vindkraft (økte inntekter for kommuner og fylker)	
5501	74	Avgrense umiddelbar utgiftsføring til nye investeringer i opprustning av eksisterende kraftverk	
5501	78	Økt kildeskatt på renter og royalty til 23 pst.	-130,5
5502	71	Øke skattesatsen for finansielle virksomheter til 26 pst.	
5506	70	Ikke fjerne arveavgift for dødsfall fra før opphevelsen i 2014	-3,0
5508	70	Økt CO ₂ -avgift med 50 pst.	-300,0
5511	70	Fjerne tollfri importgrense for netthandel av klær	-20,0
5511	70	Toll på import av soyamel (20 øre/kg fra 1. juli)	-2,5
5521	70	Fjerne moms på norskproduserte frukt og grønnsaker	900,0
5521	70	Fjerne moms på reparasjoner av klær, sko, husholdnings- og fritidsvarer og elektronikk	500,0
5521	70	Redusere moms-sats fra 12 til 6 pst. på overnatting, persontransport, kulturtilbud	1 530,0
5521	70	Fjerne fritak for engangsavgift for tunge elbiler («Tesla-avgiften»)	-730,0
5521	70	Redusere fritaket for engangsavgift for hybridbiler (økt km-grense + vektreduksjon)	-370,0
5541	70	Ikke prisjustere elavgiften	275,0
5542	70	Oppheve fritak for grunnavgift på mineralolje for petroleumsindustri, inkludert forsyningskip	-1 000,0
5543	70	Økt CO ₂ -avgift 50 pst.	-3 700,0
5543	70	Fritak for CO ₂ -avgift for naturgass til kjemisk reduksjon, elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser	9,0
5551	71	Avgift på deponering av gruveavfall	-345,0
5556	70	Framskynde innføring av differensiert avgift på alkoholfrie drikkevarer til 1. april	85,0
5559	70	Økt avgift for engangsemballasje for drikkevarer	-483,0

5559	72	Økt miljøavgift på drikkevareemballasje av plast	-22,0
5561	70	Progressiv flyavgift for reiser til utlandet og mellom de store byene i Sør-Norge (fra 1. juli)	-470,0
Sum rammeområde 21: Skatter, avgifter og toll (netto økte skatter og avgifter)			-29 966,8

